

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

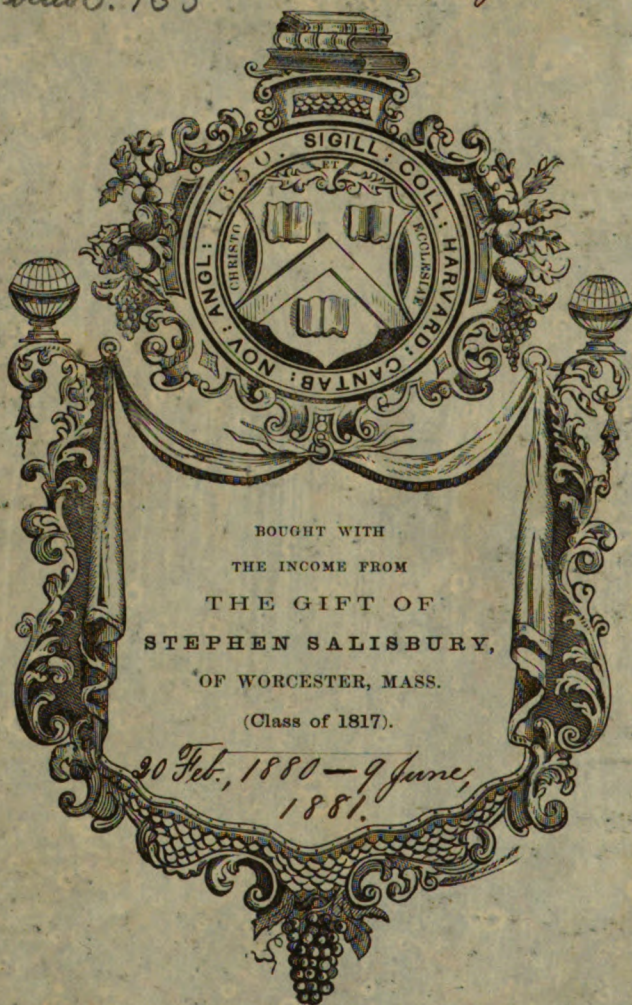
About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Philol. 135

Rec. June, 1882.

BOUGHT WITH
THE INCOME FROM
THE GIFT OF
STEPHEN SALISBURY,
OF WORCESTER, MASS.
(Class of 1817).

20 Feb., 1880 - 9 June,
1881.

MNEMOSYNE.

BIBLIOTHECA PHILOLOGICA BATAVA

SCRIPSERUNT

C. G. COBET, C. M. FRANCKEN, H. VAN HERWERDEN,
S. A. NABER, ALII.

COLLEGERUNT

C. G. COBET, H. W. VAN DER MEY.

NOVA SERIES.

VOLUMEN OCTAVUM.

LUGDUNI-BATAVORUM

E. J. BRILL.

LIPSIAE,
HARRASSOWITZ.

1880.

1881 Feb. 20 - 1881, June 9.
California Sound.

INDEX.

	Pag.
De locis nonnullis apud Eunapium in Vitis Sophistarum et Fragmentis Historiarum. <i>Continuantur ex Tom. VI.</i> <i>pag. 336).</i> C. G. COBET	1— 20.
Gellius C. G. C.	20.
Ad Fragmenta Comicorum Graecorum, scripsit S. A. NABER.	21— 55.
Diodorus Siculus. C. G. C.	55.
Fragmenta inedita Poetarum Graecorum. C. G. COBET .	56— 67.
Thucydidea. C. G. COBET.	68—108.
Cicero pro L. Flacco § 62. H. T. KARSTEN	109.
Ad Poetas Graecos. v. HERWERDEN	110—111.
Galenus. C. G. C.	112.
Thucydidea. (<i>Contin. ex pag. 108</i>). C. G. COBET . . .	113—144.
Diodorus Siculus. C. G. C.	144,
De locis nonnullis Thucydideis e libris VI et VIII, scripsit H. v. HERWERDEN	145—181.
Plato. C. G. C.	181.
De locis quibusdam in Epistolis Ciceronis ad Familiares et ad Atticum. C. G. COBET	182—200.
Ciceronis Oratio pro Caelio. C. M. FRANCKEN.	201—229.
Ad Annaei Senecae Controversiam lib. II. 7, 9. H. T. KARSTEN	230.
Lucianus	231.
Carcinus . ,	231.
Ad Galenum. C. G. COBET	231—232.
Ad Galenum. C. G. COBET	233—245.
Galenus. C. G. C.	245.

Ad Fragmenta Comicorum Graecorum scripsit S. A. NABER.

(<i>Contin. e pag. 55</i>)	246—268.
Galenus C. G. C.	268.
De locis nonnullis apud Antiphontem. C. G. COBET. . .	269—291.
Chrysippus <i>σολωνικός</i> . C. G. C.	291.
De locis aliquot Thucydideis e libro VII scripsit H. VAN	
HERWERDEN	292—306.
Galenus. C. G. C.	306.
Ad Theognidem H. W. VAN DER MEY	307—325.
De aetate Erotiani. C. G. C.	325.
Lectiones codicis Sinaitici quatuor scripsit J. H. A. MICHELSEN	326—328.
Erasmi error. C. G. C.	328.
Ad Platonis Protagoram. C. G. COBET	328—344.
ἈΠΟΜΝΗΜΟΝΕΤΜΑΤΑ Guilielmi Georgii Pluygers. C. G.	
COBET	345—390.
Ad Platonis Protagoram. C. G. COBET	391—400.
Apollodorus. C. G. C.	400.
ἈΤΑΚΤΑ. scripsit C. BADHAM	401—406.
Theopompus. C. G. C.	406.
Charon Lampsacenus C. G. C.	406.
Ad Fragmenta Comicorum Graecorum scripsit S. A. NABER.	
(<i>Contin. ex pag. 268</i>)	407—435.
Aristides. C. G. C.	435.
Thucydidea. ad librum IV. C. G. COBET	436—453.
Index Scriptorum quorum loci tractantur in vol. VI, VII	
et VIII.	454—456.

FEB 20 1880

MNEMOSYNE.

BIBLIOTHECA PHILOLOGICA BATAVA

SCRIPTORUM

C. G. COBET, C. M. FRANCKEN, H. VAN HERWERDEN,
S. A. NABER, ALII.

COLLEGERUNT

C. G. COBET, H. W. VAN DER MEY.

NOVA SERIES.

VOLUMEN OCTAVUM. PARS I.

LUGDUNI-BATAVORUM

E. J. BRILL.

LIPSIAE, 11
HARRASSOWITZ.
1880.

INDEX.

	Pag.
De locis nonnullis apud Eunapium in Vitis Sophistarum et Fragmentis Historiarum. (<i>Continuatur ex Tom. VI. pag. 336</i>).	
C. G. COBET	1— 20.
Gellius. C. G. C.	20.
Ad Fragmenta Comicorum Graecorum, scripsit S. A. NABER .	21—, 55.
Diodorus Siculus. C. G. C.	55.
Fragmenta Inedita Poetarum Graecorum C. G. COBET . . .	56— 67.
Thucydidea. C. G. COBET	68—108.
Cicero pro L. Flacco § 62. H. T. KARSTEN.	109.
Ad Poetas Graecos. v. HERWERDEN	110—111.
Galenus. C. G. C.	112.

DE LOCIS NONNULLIS

APUD EUNAPIUM

IN *Vitis Sophistarum*

MT

FRAGMENTIS *Historiarum*

(continuantur ex Tom. VI. pag. 336.)

Pag. 34. ταῦτα δὲ εἶπεν· οὐπω δὲ ἔως ὑπέβαινεν, ἐξήκει.
Corrige: ταῦτα δὲ εἶπεν (οὐπω δὲ ἔως ὑπέβαινεν) ἐξήκει.

Pag. 34. ὁ δὲ χρόνος ἤδη ΠΡΟCῆει. Tempus non *accedebat*, sed *procedebat* ΠΡΟCῆει, ut passim legitur τοῦ χρόνου προϊόντος vel προελθόντος. Προῖέναι et προσιέναι in omnibus libris permiscuntur. Apud Thucyd. IV. 47. editur *μασιγοφόροι* — ἐπετάχυνον τοὺς σχολαίτερον προσιόντας, qui *tardius progrediebantur*; ergo προϊόντας.

Simili modo corrigendum pag. 36. ἡ δὲ προϊοῦσα εἰς μέτρον ἀκμῆς, pro *προσιοῦσα*.

Sequitur: καὶ τὰ τε ἄλλα πάντα συνέτρεχε προσδὼν περὶ τοῦ χωρίου. Impeditum locum accentus correctus expediet: scribendum enim *προσδὼν περὶ τοῦ χωρίου*. Manifestum est coniungenda esse *προσδὼν τοῦ χωρίου*.

Βάλλων et βαλῶν confundi solent et mirifice confusa sunt pag. 36. τὴν κοιτίδα τῆς Σωσιπάτρας κατασημῆνασθαι κελεύσαν-

τες [καί] προσεμβάλλοντές τινα βιβλῖδια. *Ridicule coniungitur κελεύσαντες καὶ προσεμβάλλοντες, magis etiam ridicule capsula obsignatur primum, deinde in ea libelli quidam reponuntur, quod contra oportuit. Expunge καί et scribe προσεβαλόντες.*

Pag. 37. ἀλλ' ἄκουε μὲν, Ἐτῳάθιε, συμμαρτυρούντων δὲ οἱ παρόντες. *Supple: ἄκουε μὲν CT, Εὐτῳάθιε.*

Pag. 37. ἐγὼ δὲ καὶ ἐβουλόμην μὲν εἰπεῖν τὰ κατ' ἐμαυτὴν — εἴτα ἐπισκοπήσασα τῷ λόγῳ βραχύν τινα χρόνον — ἀλλ' ὁ ἐμὸς, ἄνεφθέρξατο, θεὸς με κωλύει. *Haec ita constituenda esse videntur: ἐγὼ δὲ ἐβουλόμην μὲν ἂν εἰπεῖν καὶ τὰ κατ' ἐμαυτὴν, et pro ἐπισκοπήσασα reposuerim ἐπισιωπήσασα. In libris non facile est κο et ιω discernere. Ἐπισκοπεῖν τῷ λόγῳ nihil est et Eunapius ἐπισκεψαμένη dixisset, non ἐπισκοπήσασα.*

Ἐπισιωπήσασα τῷ λόγῳ est postquam ea dixit aliquamdiu tacuit, ταῦτ' εἰποῦσα βραχύν τινα χρόνον ἐσιώπησεν.

Pag. 37. Sosipatra quum nescio quid vaticinata esset — ἀπέβη, inquit, καθάπερ γεγενημένα. *Sensu haec vacua sunt. Intelligerem καθάπερ ἦν εἰρημένα.*

Pag. 38. οὐκ ἔστιν ὅστις (οὐ addit Wyttenbach.) τὴν ἐν λόγοις ἀκρίβειαν Αἰδεσίου ΠΕΡΙΗΓΑΠΑ. *Ineptum verbum est et Graecis auribus inauditum περιγαπάν. Contra omnium usu teritur forma quae ex vulgata pellucet Ἐπερηγάπα, ut pag. 67. ἐθαύμαζε καὶ ὑπερηγάπα.*

Pag. 39. ὑπέρογκος ὦν — ὅτι [καί] ὑπὸ τοιαύτης γυναικὸς τοιαῦτα ἐπεπίτρευτο. *Tolle molestam copulam.*

Pag. 45. ἀντὶ τῶν ΝΟΗΤΩΝ θεῶν εἰς ἀνδραπόδων θεραπείας — καταδήσαντες τὸ ἀνθρώπινον. *Θεοὶ νοητοὶ novum et inauditum est deorum genus, sed tu reponē ἀντὶ τῶν ὄΝΤΩΝ θεῶν.*

Pag. 46. ἀλλ' Ἰάμβλιχος μὲν τὰ παρόντα δεινά, Ἀντωνῖνος δὲ τὰ μέλλοντα προεῖδεν, *sententia duce supplendum: τὰ παρόντα δεινά Εἶδεν, Ἀντωνῖνος δὲ τὰ μέλλοντα προεῖδεν. Ιαμ-*

blickus praesentia mala vidit, sed Antoninus futura providit. Perspicuum est vidit omitti non posse.

Pag. 47. Ἰουλιανοῦ ἡξιώθη γενέσθαι διδάσκαλος. Οὗτος — [Ἰουλιανός] περιελείφθη μόνος. Expunge manifestum emblemata.

Pag. 48. ὁ δὲ ἤδη μὲν εἰς μακρόν τι γῆρας ἀφίκετο καὶ τὸ σῶμα ἔκαμνεν. Vera lectio est ἀφίκετο „ad extremam senectutem pervenerat et corpore aeger erat”. Affertur ex uno Codice ἀφίγητο, quod nihil aliud est quam ἀφίκετο, namque difficile est in Codd. antiquis κ et η dignoscere.

Pag. 48. τὴν ψυχὴν τὴν ἐμὴν οὐκ ἀγνοεῖς, — τὸ δὲ ὄργανον αὐτῆς συνορᾷς ὅπως διάκειται τῆς γομφώσεως καὶ πήξεως διαλυομένης εἰς τὸ συντεθέν. Quam sit hoc absurdum Wyttenbach. ostendit. Fortasse una literula mutata restituet sensum: εἰς τὸ συντιθέν.

Pag. 49. ἐβουλόμην μὲν οὖν παρεῖναι καὶ Μάξιμον. Imo vero ἐβουλόμην μὲν ἄν. Vellem Maximum quoque adesse.

Pag. 50. ὁ μὲν τὰ αὐτὰ προσεπέρραινεν, ὁ δὲ Ἰουλιανός θαρσαλέως ἤρετο. Emenda προσεπέρραινεν. Περραίνειν saepe dicuntur qui orationem habent aut carmina recitant aut apud auditores disserunt. Itaque τὰ αὐτὰ προσπεραίνειν est eadem verba in orationis exitu, aut in epilogo iterare. Antiphanes Athen. pag. 396 δ.

αἶρω ποθεινὴν μᾶζαν, ἣν Φερέσβιος

Δηὼ βροτοῖσι χάρμα δωρεῖται φίλον.

B. τί λέγεις; A. τραγωδίαν περαίνω Σοφοκλέους.

et ipse Eunapius pag. 51. πρὸς ἑαυτὸν ὄντινα δήποτε ὕμνον περαίνων, et pag. 71. Θεμιστοκλῆς περαίνεται τὴν κατηγορίαν, et sic saepe apud alios.

Pag. 52. οὗτος ἦν — ὁ προγνούς — καὶ Φανερώς διαμαρτυρόμενος. Requiritur διαμαρτυράμενος.

Pag. 53. *Julianus ad Constantium adductus est* ὡς παραβασιλεύς ὢν. Optime Wyttenbach. παραβασιλεύσων. Παραβασιλεύειν dici-

tur qui in imperii societatem et consortium assumtus est, ut παραδυναστεύειν. Παραστρατηγεῖν autem de iis ponitur, qui stulte imperatorem suum quid sit factu optimum edocere velint.

Pag. 54. ὁ Χρυσάνθιος — τὴν γλῶσσαν ἐνδακὼν „οὐ μενετεόν” εἶπεν. Ἐνδακὼν τὴν γλῶσσαν vel τὸ χεῖλος dicitur de eo qui linguam vel labium dentibus comprimit, ne quid effutiat quod tacitum servare malit. Inepte igitur dicitur ἐνδακὼν τὴν γλῶσσαν εἶπεν.

Pag. 55. de Maximi philosophi uxore ita scribit: ἡ δὲ φιλοσοφίας ἔνεκεν Μάξιμον ὅττε γράμματα εἰδὼτα ἀπέφαινε. Certo supplemento lacunam sarcio scribendo: ὅττε ΝΕΙΝ οὔτε γράμματα εἰδὼτα ἀπέφαινε, quod a Platone sumtum in *Legibus* III. pag. 689. d. τοὺς δὲ τοῦναντίον ἔχοντας τούτων ὡς σοφοὺς τε προσρητέον, ἂν καὶ τὸ λεγόμενον μήτε γράμματα μήτε νεῖν ἐπίσωνται, καὶ τὰς ἀρχὰς δοτέον ὡς ἔμφορσιν. A Platone sumtum ad complures alios manavit, ut ostendimus ad Libanium (Mnemos. 1875. pag. 252) in his ad Galenum, apud quem mendose editur: (Tom. VI. pag. 641. Kühn.) οὐ γὰρ τοῖς ἀττικίζειν τῇ φωνῇ σπουδάζουσιν ἀλλὰ τοῖς ὑγιαίνειν ἐθέλουσι γράφεται ταῦτα, καὶ τοῦτο δὴ τὸ τοῦ Πλάτωνος μήτε γράμματα μήτε ΝΟΤΝ ἐπίσωνται. Satis tumide et putide dicitur: *uxor virum φιλοσοφίας ἔνεκεν οὔτε νεῖν οὔτε γράμματα εἰδὼτα ἀπέφαινε*, pro *tantum in philosophiae studio superabat ut cum illa comparatus nihil omnino scire videretur*. Dicebant Veteres nonnumquam eodem sensu ἀποφαίνειν τινὰ λῆρον, ἀρχαῖον, παῖδα, ut Wytttenbach. ostendit ad Platonis *Phaedonem* pag. 179. sqq. sed ea sequiores creberime usurpabant, ut Eunapius ipse pag. 32. (*Sosipatra*) τὸν ἄνδρα τὸν ἑαυτῆς δι’ ὑπεροχὴν σοφίας εὐτελῇ τινὰ καὶ μικρὸν ἀπέδειξεν. Maritus Aedesius summus erat philosophus, sed *nihil ad uxorem*.

Pag. 56. σολὴν ἀβροτέραν ἢ κατὰ φιλόσοφον περιχεόμενος. Ineptum est σολὴν περιχεῖσθαι. Reponendum videtur quod in ea re omnes dicebant: σολὴν ἀμπεχόμενος.

Pag. 57. αὐτὸς (*Julianus*) ἐπὶ τὸν Περσικὸν συνήγετο πόλεμον. Mendum est in συνήγετο. Sententia est simplex admodum:

profectus est ad bellum Persicum. Lege συνηπείγето, quod verbum in tali re Eunapius usurpare solet, ut in fragm. *Historiarum* 32. ἐπὶ τὸν βασιλέα Οὐάλευτα διὰ Φρυγίας συνηπείγето. et in *Vit. Sophist.* pag. 27. πρὸς τὴν κρείττονα ὁδὸν συνηπείγето. et pag. 42. ὁ γὰρ λόγος — ἐπὶ τοὺς ἀγαθοὺς φέρειν συνεπείγεται.

Pag. 58. ὡς δὲ τὰ πράγματα — εἰς τὸ ἀφανὲς καὶ ἄμορφον κατερράγη καὶ διωλίσθησεν. Ab huiusmodi re alienum est καταρραγῆναι, sed unice convenit κατερρῦν.

Pag. 60. (*Sallustius*) καὶ ἐπὶ τῆς Ἰουλιανοῦ βασιλείας κοσμήσας τὴν ἑαυτοῦ τύχην. Leg. ψυχὴν, ut in *vicinia*: ἔμελεν αὐτῷ μσχεύειν καὶ βωνύναι τὴν ψυχὴν ὑπ' ἀναγνώσεως. Quis nescit τύχη et ψυχὴ sexcenties in libris inter se permutari? Additum καὶ in καὶ ἐπὶ τῆς Ἰουλιανοῦ βασιλείας arguit *de eadem re* haec dici.

Pag. 61. ἅπαντα συμπεφύραται καὶ ἀνατετάρκται. *Omnia miscere est συμφύρειν, non συμφυρᾶν, itaque συμπέφυρται legendum.* Tralaticia haec confusio est inter φύρειν et φυρᾶν.

Pag. 61. θεῖον δὴ τὸ μετὰ ταῦτα ἔστιν εἰπεῖν· οὐ γὰρ ἂν τις οὕτως τὸ παράλογον εἰς ἄλλον τινὰ ἀναφέρει διχαίως ἢ θεόν. Nihil significat οὕτως eo loco positum, sed transponendum: τὸ οὕτω παράλογον.

In sqq. *Asiae Proconsul Clearchus* τοὺς στρατιώτας (*qui Maximum custodiebant*) μεῖζονι βίᾳ φυγεῖν Ἀπηνάγκασεν. Scribe Ἐπηνάγκασεν. Nihil hoc errore in libris frequentius esse docebit Dindorf. ad St. Th. v. Ἀπαναγκάζω.

Caeterum Eunapius de more μελαίνει τὴν φράσιν ut quid dicat non satis intelligatur. Mirifice enim Asiae Proconsul dicitur milites suos φυγεῖν ἐπαναγκάσαι idque μεῖζονι βίᾳ, et sic Maximum vinculis liberasse. Poterat, ut opinor, Proconsul verbo id imperare, neque ulla vi opus erat neque *fuga* militum.

Similiter atra caligine teguntur quae scribit Eunapius pag. 59. de Maximo ultimis cruciatibus affecto: ὅσα μὲν ἔπασθεν ὑπὲρ πᾶσάν ἐστι τραγωδίαν —, μικρὰ γὰρ ἡ Περσῶν λεγομένη σκάφευσις — πρὸς τὰς ἐπιφερομένας ὁδύναι τῷ σώματι, quae

rectissime a Wyttenbachio reprehenduntur. Neque magis intelligimus qui sint pag. 61. οἱ στρατιῶται οἱ ταύταις ἐφεθήκεσαν ταῖς κολάσεσι, quos infra τοὺς κολασῆρας ἐκείνους στρατιώτας appellat. Κολάζειν in tali re est *flagris caedere*, sed caditne hoc servile supplicium in eum hominem et in ea tempora? et non poterat sic *sine fine* (ἀλήκτως pag. 61) castigari.

Post pauca sequitur: ὁ βασιλεὺς — μεθῆκε τὴν ψυχὴν καὶ πάντα συνεχώρησεν. Princeps non *efflavit animam* (namque hoc est μεθῆκε τὴν ψυχὴν) sed *iram deposuit*, id est μεθῆκε τὴν ὀργήν, ut Wyttenbachius vidit, qui in vicinia optime correxit ἐπέCTHσε τοῖς τῆς αὐλῆς ἔργοις pro ἐπενόησε.

Pag. 62. πολλὰ τῶν κτημάτων ΚΑΤΕΚΟΜΙΖΕΤΟ. Quia sententia loci manifesto haec est: „*magnam bonorum partem RECUPERAVIT*” necesse est ἈΝΕΚΟΜΙΖΕΤΟ scribere, quod solum hanc notionem continet.

Pag. 62. τῆς ἀσινότητος τῆς περὶ θεωργίας — πεπειρασμένος. Obiter eximendum est e Lexicis ἀσινότης vocabulum barbarum et vitio natum, in quo quid lateat non dispicio. Deinde scribe πεπειραμένος *expertus*, *usu cognitum habens*.

Pag. 63. ὁ βασιλεὺς (Valens) ξένον τινα ἄΜΑ ΦΘΑΡῆΣΕΤΑΙ τρόπον οὐδὲ ταφῆς ἀξιώθεις οὐδ' ἐνδόξου τάφου. Quid sibi vult ἄμα in hoc loco? Emenda: ξένον τινα ΔΙΑΦΘΑΡῆΣΕΤΑΙ τρόπον, ut in fine paginae: ὁ βασιλεὺς ἐν μεγάλῃ τῶν Σκυθῶν μάχῃ ξένον τινα ἠΦΑΝΙΣΘΗ τρόπον ὥς οὐδὲ ὅσέον εἰς ἀναίρεσιν εὐρέθη.

Pag. 63. πάντων δὲ πανταχόθεν ἀρπαζομένων καὶ κατακοπτομένων. Verum est ἈΝΑΡΠΑΖΟΜΕΝΩΝ, non enim *rapiebantur*, sed *repentino impetu opprimebantur*. Placuit Eunapio in tam atroci strage comparationem instituere et addidit: ὥσπερ ἀλεκτορίδων ἐν ἑορτῇ καὶ συμποσίῃ εὐωχίαν ἔχοντι. „*Trucidabantur*, inquit, *homines ut in lautis epulis apparandis mactantur gallinae*.”

Placuit Eunapio haec comparatio, qua iterum utitur in fragm. *Histor.* 4. πολλῆς οὐσης καὶ ἀδιηγήτου τῆς Φθορᾶς παρανηλίκοντό τινες τῶν εὐδαιμόνων ὥσπερ ἐν κοινοῖς δέλπνοις ἀλεκτορίδες ἐς τὴν Καρίνου τρυφήν.

„*O saeculum insipiens et inficetum!*”

Eodem tumore dixit de iis, qui Ablabium Constantii iussu necarunt pag. 26. *κρουρῆδὸν ὥσπερ τι τῶν ἐν ταῖς εὐωχίαις ζῶν κατακίψαντες.*

Pag. 65. *Priscus* κρυφίνους καὶ βαθυγνώμων — ὡς θησαυρὸν τινα ἐφύλαττε τὰ δόγματα καὶ τοὺς εὐκόλως περὶ αὐτῶν προιέμενους φωνὴν ἀσώτους ἔφασκεν. *Pugnat cum loci sententia εὐκόλως comiter et requiritur εὐχερῶς temere*, ut apud Demosthenem *de Corona* pag. 248. 10. ὃ λέγων εὐχερῶς ὅ τι ἂν βουληθῆς.

Solet Eunapius sua iterare. Iisdem verbis dixit in fragm. *Histor.* 63. de Rufino: *βαθυγνώμων ἀνθρῶπος καὶ κρυφίνους.*

Pag. 66. de comitate Aedesii ita scribit: *λαχανόπωλιν ἀπαντήσας ἡδέως ἂν εἶδεν* — καὶ περὶ τιμῆς ἂν διελέχθη πρὸς αὐτὴν ὅ, τι πολὺ τὸ καπηλεῖον ἐργάζεται. Quid sit τὸ καπηλεῖον πολὺ ἐργάζεται recte explicuit Wyttenbach. *taberna venditricis olerum fructuosa est ad quaestum*, sed mendum est in ὅτι et aliquid excidit in hanc sententiam „*et ex ea quaesivit*” an ex oleribus multum lucri faceret.”

Pag. 66. ἀλλ’ ὅμως τοιοῦτος ὢν καὶ Μετὰ τὴν Ἰουλιανοῦ βασιλείαν ἀμώμητος ἔμεινε καὶ πολλοὺς τε νεωτερισμοὺς ἐνεγκὼν κορυβαντιῶντων ἐπὶ σοφίᾳ μειρακίων — τοῖς τῆς Ἑλλάδος ἱεροῖς — συναπώλετο. Non est mirabile Priscum *post Iuliani mortem* sine ulla reprehensione vixisse, sed *quum summa gratia apud principem floreret*. Itaque emenda: Κατὰ τὴν Ἰουλιανοῦ βασιλείαν. *Νεωτερισμὸς*, ut Wyttenbach. opinatur, est *innovatio doctrinae a discipulis tentata*, sed non solent adolescentuli de genere hoc *doctrinam innovare* et omnino docebantur, non docebant.

Quia *νεωτερίζειν* in malam fere partem accipitur et *νεωτερίζειν* εἰς τινα est idem quod *κακῶς ποιεῖν τινα* vel *ἀδικεῖν*, ut apud Thucyd. II. 3 εἰς οὐδένᾳ οὐδὲν ἐνεωτέριζον, videntur οἱ πολλοὶ *νεωτερισμοὶ* significare *nulla proterve ac petulanter* ab auditoribus Prisci *commissa*, quae aequo animo tulisse (*ἐνεγκῶν*) narratur, καὶ ἐπὶ πᾶσι τὸ βαθὺ διαφυλάττων ἦθος.

Similiter pag. 111. *νέωτερον* pro *κακὸν* ponitur in verbis:

οὐδὲν ἐδόκει πεπραχθαι νεώτερον. Plane idem est quod οὐδὲν ἡδίκημένοι.

Pag. 67. laudat Hilarium κατὰ γραφικὴν οὕτω φιλοσοφῆσαντα ὥστε οὐκ ἐτεβήκει ἐν ταῖς ἐκείνου χερσὶν ὁ Εὐφράνωρ. Est operae pretium in his animadvertere obscurum et atrum dicendi genus, ex qua caligine vix sententia pellucet haec: „in pictura ita versatus est ut per eius manus Euphranor adhuc superesse videretur,” ut optime Gatakerus interpretatur apud Boisson. Quod Dionysius Halic. Tom. VI. pag. 759. de Platone dicit: ὅταν εἰς τὴν περιτολογίαν καὶ τὸ καλλιπεῖν — ἄμετρον ὁρμὴν λάβῃ — μελαίνει τὸ σαφές καὶ ζόφῳ ποιεῖ παραπλήσιον, aliquanto verius et iustius de Eunapio diceretur, in quem quadrat quod ipse de Iamblichio scripsit pag. 12. οὐ κατέχει τὸν ἀκροατὴν — ἀλλ’ ἀποσρέφειν καὶ ἀποκναίειν τὴν ἀκοὴν ἔοικεν.

Pag. 68. πανταχῇ διασπαρέντες καὶ θαυμασθέντες ὅπου τε ἰδρύθησαν. Mendosum est τε nihil significans. Legendum ὅπου ποτέ.

Pag. 68. narrat Eunapius vidisse se Athenis Iuliani sophistae domum μικρὰν μὲν καὶ εὐτελῆ τινά, Ἑρμοῦ δ’ ὅμως καὶ Μουσῶν ΠΕΡΙπνέουσαν. Non exputo unde molesta praepositio irreperit, sed quia et ratio et usus loquendi postulant ἀποπνέουσαν, id ipsum est reponendum.

Pag. 69. ἔτυχον — οἱ θρασύτατοι τῶν Ἀψίνου μαθητῶν ταῖς χερσὶ κρατήσαντες τοῦ Ἰουλιανοῦ. Ex his colligas ipsi Iuliano vim esse illatam, sed non ipsi Sophistae manum conserebant, sed diversorum discipuli inter sese certabant. Facili negotio vera rei forma restituetur, nam scribendum: κρατήσαντες ΤΩΝ Ἰουλιανοῦ, quod iam Wytttenbach. reponebat.

Pag. 69. ἔφκει δὲ (Proconsul Achaiae) ὥσπερ Ῥωμαῖός τις οὐκ εἶναι τῶν ἀπαιδευτῶν. Sententia manifesto haec est: pro Romano, pro captu Romani erat non indoctus. Itaque corrigendum Ὡς Ῥωμαῖός τις, ut apud Thucydidem IV. 84. de Brasida: ἦν δὲ οὐδὲ ἀδύνατος ὥς Λακεδαιμόνιος εἰπεῖν. Nepos in Eraminonda

cap. 5. *habuit — adversarium in administranda rep. satis exercitatum in dicendo ut Thebanum scilicet id est: οὐκ ἀδύνατος ὡς Θεβαῖος εἰπεῖν.*

Pag. 70. *Themistocles, inquit, adolescentulus protervus ac petulans εἰς τὴν ἐπωνυμίαν ὕβριζεν.* Non intellexit haec Wyttenbach. cui εἰς τὴν ἐπωνυμίαν idem esse videtur atque διὰ τὴν ἐπωνυμίαν petulans erat propter nomen. Sed neque εἰς pro διὰ poni potest et Themistocles natura et ingenio erat petulans, non quia Themistocles vocabatur. Sensus est: ὁ Θεμιστοκλῆς κατήσχυνε τοῦνομα, plane ut pag. 71. Θεμιστοκλῆς ὀνόματος ἦν ὕβρις. Adolescentulus protervus et stultus, qui iussus dicere turpiter conticuit, dicitur nobili Themistoclis nomine indignus esse, quod moribus suis deturpabat.

Pag. 70. *in eo iudicio Proconsul ad Apsinem: σὲ δὲ τίς, εἶπεν, ἔλθεῖν ἐκέλευσεν; ὁ δ' ἀπεκρίνατο „περὶ τοῖς ἑαυτοῦ τέκνοις ἀγωνιῶν ἐληλύθειν.”* Vitiosum est ἐληλύθειν, namque ἐλήλυθα in recta oratione erat necessarium. Sed est oratio obliqua et sic scribendum: ἀπεκρίνατο περὶ τοῖς ἑαυτοῦ τέκνοις ἀγωνιῶν ἐληλυθῆΝΑΙ.

Pag. 70. ἦν δὲ ὁ Θεμιστοκλῆς κατηγορηκῶς καὶ λέγειν ἀναγκαζόμενος χροιάν τε ἥλλαξε καὶ τὰ χεῖλη διέδακνεν. Transposito articulo legendum: ἦν δὲ Θεμιστοκλῆς ὁ κατηγορηκῶς. *Themistocles erat qui* (Athenis in priore iudicio) *accusaverat.* Dixerat Proconsul, ubi Apsines dicere coepit: ὁ τὴν πρῶτην εἰπὼν κατηγορίαν κινδυνεύετω περὶ τῆς δευτέρας. et sic Themistocles, qui hiscere non poterat, nominis nobilissimi erat dedecus et opprobrium.

Pag. 71. *Iulianus ad Proconsulem ita dicit: σὺ μὲν, ἀνθύπατε, — πεποίηκας Πυθαγόρην Ἀψίνην, — ὁ δὲ πάλαι καὶ τοὺς ἐταίρους πυθαγορίζειν [καὶ σιωπᾶν] ἐδίδαξεν.* Quamquam difficile est in verbosa Eunapii oratione alienae manus additamenta deprehendere et confutare, tamen h. l. perspicuum est καὶ σιωπᾶν spurium esse et resecandum. Omnis enim ioci lepor hoc emblemate amittitur et perit. Pythagoreorum taciturnitas (ἐχεμυθία) perpetua est materies iocorum. Unum adscribam. Quum Sophista Athenis diceret: ἔχ' Ἀριστοτέλης με καλῇ, ἐπὶ τὸ Λύκειον ἔφομαι.

ἂν Πλάτων, ἐπὶ τὴν Ἀκαδήμειαν ἀφίξομαι· ἂν Ζήνων, ἐν τῇ Ποικίλῃ διατρίψω· ἂν Πυθαγόρας καλῶ, σιωπήσομαι. Demonax ἀναστὰς ἐκ μέσων τῶν ἀκρωμένων „Οὗτος, ἔφη, καλεῖ σε Πυθαγόρας.” Lucian. in *Demon.* cap. 14. Sic igitur Πυθαγόραν τινὰ ποιεῖν iocose dicebant pro *facere ut aliquis obmutescat*, et Πυθαγορίζειν est *obmutescere*. Fatuum igitur est verbo πυθαγορίζειν addere καὶ σιωπᾶν, nam est plane idem, sed hoc serio dicitur, illud per iocum. Eadem facetia dixit pag. 83. τὸ ἀναγκαίως πυθαγορικὸν θέατρον pro ἐξ ἀνάγκης σιωπῶν id est *auditores qui coacti tacebant*.

In sqq. emenda vitiosam verborum divisionem in hunc modum: εἰ δὲ ἀπολογεῖσθαι κελεύεις τῶν ἐμῶν ἐταίρων τινὰ, κέλευσον ἀπολυθῆναι τῶν δεσμῶν Προαιρέσιον.

Pag. 71. ὡς δὲ ταῦτα ἐπέτρεψε (*Proconsul*) καὶ ἌΜΑ εὐκόλως καὶ ΕΙCΩ τῶν κατηγορουμένων παρελθὼν εἰς μέσους Προαιρέσιος ἄδελφος ἐμβόησαντος αὐτῷ τοῦ διδασκάλου σφοδρὸν τε καὶ διάτορον, ὥσπερ ἐπὶ τῶν γεφανιτῶν οἱ παρακελεύμενοι καὶ προτρέποντες, ἐμβόησαντος δὲ ὀξέως τό „λέγε, Προαιρέσιε. νῦν καί ῥ' οὗ λέγειν.” Primum scribe καὶ ΜΑΛ' εὐκόλως. Deinde vide an nihil desideres in vicinis. Nihil autem aliud deest quam negatio ΟΥ, qua amissa sana sententia ex his verbis exire non potest. Leg. διδασκάλου ΟΥ σφοδρὸν τε καὶ διάτορον κτέ.

Pro εἶσω τῶν κατηγορουμένων παρελθὼν emendant εἰς ὧν τῶν, sed nihil erat opus hoc dici Proaeresium in reorum numero fuisse, quod nemo nesciebat. Rectius emendabitur: ἘΚ τῶν κατηγορουμένων παρελθὼν. Ut saepe, ΕΚ in ΕΙC abiit et sic εἶσω natum.

Pag. 72. διαλέξεως μιᾶς. Recte Wytttenbach. διὰ λέξεως. Scribuntur haec in Codd. coniunctim, ut supra notavimus.

Pag. 73. (*Proconsul*) ἀπολαβὼν τὸν Θερμιστοκλέα καὶ τοὺς Λάκωνας τῶν ἐν Λακεδαιμονίᾳ μαγίων ὑπέμνησε προσθεὶς αὐτοῖς καὶ τῶν Ἀθηναίων. Wytttenbach. optime ἐν Λακεδαιμονίᾳ reposuit, unde intelligitur in sqq. verum esse καὶ τῶν Ἀθήνησι pro Ἀθηναίων.

Pag. 73. εἰδότει ἀσφαλῶς. Solet Eunapius contra Veterum usum ἀσφαλῶς dicere pro ἀκριβῶς, ut pag. 1. περὶ πάντων ἀσφαλῶς, et aliis locis.

Pag. 74. praeclare restituit Wytttenbach. locum mirifice perturbatum transponendo verba: καὶ περὶ τὴν ἡλικίαν ταύτην — ἀλλὰ καὶ ὑπαργυρίζουσῃ, post ἐπὶ τὸ ἑβδομον ἐπὶ τοῖς ὀγδοήκοντα ἔτεσιν, ὥς αὐτὸς ἔλεγεν, ut de Proaeresio haec dicantur non de Eunapio. Neque enim qualem comam adolescentulus Eunapius habuerit quidquam ad lectores attinebat, neque iuvenis XVI annorum canos habere solet.

Solent multi dum valent medicos deridere et in comoediis et extra comoediam. Odiosissime ab Eunapio irridetur medicus pag. 76. πολλοὺς ἀννηκῶς οὐχ ὅσους ἐπηγγέλματο θεραπεύειν ἀλλὰ καὶ οὐς εἶδε μόνον, sed non cogitavit homo ingratus et immemor sese huic medico vitam ac salutem debere. Bonus medicus primum ὑπὸ τοῦ σωθέντος (Εὐναπίου) προσεκυνεῖτο (pag. 77), deinde ab eodem tam petulanter ludibrio habitus est.

Pag. 76. ὁ Προαιρέσιος οὐπὼ τὸν συγγραφέα (Eunapium) τε-
θεαμένος. Perspicuum est h. l. τεθεαμένος nihil aliud esse quam ἑορακῶς et sic omnes eius aetatis scriptores Iulianus, Libanius caeterique vitiose loquuntur. Eunapius pag. 38. ἂν δὲ ἀποχω-
ροῦντα θεάσωμαι δάκνεται μου — ἡ καρδίᾳ, id est ἂν δὲ ἀποχωροῦντα ἴδω. et pag. 46. οὐκ ἦν ἀθέατος τοῦ ἀνδρός.

Dicebant contra ὁρᾶν pro-θεᾶσθαι, ut ad *Aristodemum* notavi-
mus, ubi Xerxes throno insidens ὁρᾷ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν.

Pag. 77. (*Proaeresius*) τὸ μέγεθος ἦν ἡλικὸν ἂν τις οὐ πισεύ-
σειεν ἀλλ' εἰκάσειε μόλις· ἀνεσηκέναι γὰρ εἰς ἓνα τὸν πῶδα κατε-
φαίνεται ὥςτε κολοσσὸς ἐδόκει παρὰ τοὺς μεγίστους δρώμενος τῶν
καθ' αὐτὸν ἀνθρώπων. In GNATON inesse ξνατον vidit Wyt-
tenbach. et (eo indicante) olim viderat Cassaubonus ad Sueton.
Tiber. cap. 68. Graeci staturam corporis πήχεσι metiebantur,
Romani *pedibus*. Magnae staturae homines in Italia *senum pedum*
erant, in Graecia *τετραπήχεις*. Nero (apud Suet. cap. 19) con-
scripsit „*ex Italicis senum pedum tironibus novam legionem, quam*

Magni Alexandri phalangem appellabat" Aristophanes in *Vesp.* 553.

ἄνδρες μεγάλοι καὶ τετραπήχεις καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἀνιστοί.

et sic διπηχυς dicitur et in ioco ἀνὴρ τρισκαιδεκάπαχυς (Theocr. XV. 17) et in Novo Testamento: τίς δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἓνα; ubi olim confundebant ἡλικία (statura) ex ἡλίκος, et ἡλικία (aetas) ex ἡλιξ formatum. In Italia *seni-pedes* et *septipedes* appellabantur et in delectu scribebantur olim milites qui *quinos pedes* et *denas uncias* haberent, postea satis erat *quinque pedes* et *septem uncias* habere, ut docuit Casaubonus l. l. Non est igitur mirandum „*Gallis prae magnitudine corporum suorum brevitatem Romanorum contemtni fuisse*" teste Caesare de B. G. II. 30. sed Proaeresium fuisse ἔξπηχυν (novem pedum), nisi melior testis quam Eunapius productus fuerit, satius est non credere.

Vetus mendum ἓνα τόν certa vestigia habet formae antiquae ἔνατος, non ἔννατος, ut vulgo vitiose scribi solet. Eubulus Athen. pag. 36 c.

ὁ δ' ὄγδοος κλητῆρος, ὁ δ' ἔνατος χολῆς.

in libris est ἔννατος et sic apud alios passim.

Ἡλικία ex ἡλίκος statura usitatum est apud Graecos sequioris aetatis et Veteribus inauditum, quibus ἡλικία ex ἡλιξ natum semper et ubique est aetas. Fallitur igitur Dindorf. ad St. Th. afferens ex Demosthene pag. 1024. 26. οὐχ ἔξω ὁπόθεν προῖκα ἐπιδῶ τῇ θυγατρὶ, ἥς τῇ μὲν φύσει πατήρ εἰμι, τὴν δ' ἡλικίαν αὐτῆς εἰ ἴδοιτε οὐκ ἂν θυγατέρα μου ἀλλ' ἀδελφὴν εἶναι αὐτὴν νομίσαιτε. Miraturos dicit iudices sibi inveniri tam grandem (aetate, non statura) filiam esse. Aeschines in *Timarch.* pag. 7. 34. εἰςὶ φύσεις ἀνθρώπων πολὺ διαφέρουσαι ὁφθῆναι ἀλλήλων τὰ περὶ τὴν ἡλικίαν, quae de aetate dici sequentia demonstrant.

Pag. 78. de duobus amicis pauperrimis scribit: ἐν αὐτοῖς ὑπὴν ἰμάτιον καὶ τριβώνιον καὶ πλέον οὐδέν. Itaque Προαιρεσίου δημοσίᾳ Φωνέντος Ἡφαισίων ἦν ἀφανὴς ἐν τοῖς τρώμασι κατὰ κείμενος. Satis inepte in tali re ponitur ὑπὴν, sed solet Eunapius ὑπεῖναι pro ὑπάρχειν dicere, ut in πλούτος ὑπὴν et sim. vid. Wytttenbach. pag. 170. sed ἐν ἰμάτιον αὐτοῖς ὑπὴν pro ἦν risum movet. Iterum peccavit in ἰμάτιον καὶ τριβώνιον: ἰμάτιον

est *pallium nitidum*, τριβώνιον *usu detritum ac lacerum*. Non possunt haec de uno pallio coniungi.

Pag. 80. Αἴγυπτός τε πᾶσα — καὶ ὅσα ὑπὲρ Αἰγύπτου πρὸς Λιβύην συρόμενα τό τε Ἄγνωστον τέλος ἔχει καὶ τὸ οἰκήσιμον. Et alia in his sunt obscura, ut συρόμενα πρὸς Λιβύην, et plane absurdum est Ἄγνωστον, ubi sententia clamat Γνωστόν requiri. *Ubi desinit*, inquit, *pars orbis terrarum quae hominibus nota est et habitabilis*. Quem *finem*, quos *terminos* habeat το ἄγνωστον dicere velle ridiculum est.

Pag. 80. διαφορὰς ἔσχε τὰ ἔθνη ἐν ὀλίγοις τισὶ μεираκίοις ἢ μετανάσασιν παρ' ἐτέρους ἢ που (sic Codd. non εἶπου) τις καὶ κατ' ἀρχὰς ἀπατηθεὶς ἐτέρῳ προσῆλθεν. Impeditus locus est propter unum accentum vitiose scriptum. Leg. μεираκίοις ἢ μετανάσασιν παρ' ἐτέρους ἢ ΕΙ που τις κτέ. METANACTACIN esse participium scribas fefellit.

Pag. 80. πρὸς δὲ τὸ μέγεθος τῆς Προαιρεσίῃ φύσεως, συστάσεως νεανικῆς καὶ μάλα σφοδρᾶς γενομένης, τῶν ἄλλων ἀπάντων ἐς τοσόνδε ἰσχυσεν ἡ σύστασις ὥς τε τὸν ἄνδρα ἐξόρισον τῶν Ἀθηναίων εἰργάσαντο δεκάσαντες τὸν ἀνθρώπου. Male haec divisa sunt; coniunge συστάσεως — γενομένης τῶν ἄλλων ἀπάντων, et scribe: ἐς τοσόνδε ἰσχυσΑΝ (expuncto ἡ σύστασις) ὥς τε τὸν ἄνδρα ἐξόρισον τῶν Ἀθηναίων εἰργάσΑΝτο δεκάσΑΝΤΕC τὸν ἀνθρώπου.

Quam putide dicitur ἐξόρισον εἰργάσαντο pro ἐξέβαλον vel ἐξήλασαν.

Pag. 80. ὁ δὲ (Proaeresius) μετὰ πενίας ἰσχυρᾶς ὥσπερ ὁ Πεισίρατος ἐκπεσὼν κατήλθε τὸ δεύτερον. Miratur Wyttenbach. Non vidit ὥσπερ ὁ Πεισίρατος non ad praecedens μετὰ πενίας ἰσχυρᾶς, sed ad sequens κατήλθε τὸ δεύτερον referri oportere. Eunapius enim plane contrarium dixerat sed sententiam levis macula obscuravit. Sequitur: ΑΛΛΟΙ μὲν διὰ πλοῦτον, Προαιρεσίῳ δὲ ὁ λόγος ἤρκει μόνος, sed emendandum est ἀλλ' ὁ μὲν (Pisistratus) διὰ πλοῦτον — Προαιρεσίῳ δέ.

Pag. 80. συνῆν δὲ τις αὐτῷ καὶ ἀγαθὴ τύχη νεώτερον ἀνθρώπου

— ἐπισήσασα τοῖς πράγμασιν. Mendosum est συνῆν. Ex ipsa rei natura τύχη dici non potest συνεῖναι τινι vel συνοικεῖν. Rescribendum videtur: συνΕΒΗ δέ τις αὐτῷ καὶ ἀγαθὴ τύχη, ut in Platonis *Phaedone* pag. 58. a. τύχη τις αὐτῷ, ὃ Ἐχέκρατες, συνέβη, ubi vide Wytttenbachium.

Pag. 82. διαλεχθεῖς οὐκ ἀχαρίτως. imo vero non invenuisse οὐκ ἀχαρίτως. Frequens et tralaticium hoc genus mendii est.

Pag. 84. καὶ τὰ ζέρνα τοῦ σοφιστοῦ περιλιχυσάμενοι καθάπερ ἀγάλματος — οἱ μὲν πόδας, οἱ δὲ χεῖρας προσεκύνουν. Quam insulsum verbum est in tali re *circumlamdere* et cani magis quam homini conveniens. Hesychius Περιελιχμήσατο: τῇ γλώττῃ ὡς σπόγγῳ περιεκάθην.

Perinde ἀπειρόκαλος est Herodes Atticus apud Philostratum scribens pag. 490. ποῦ σε ἴδω; καὶ πότε σου περιλείξω τὸ εἶμα;

Προσκυνεῖν *adorare* quid sit perspicuum est, sed προσκυνεῖν τινὸς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας mirificum videtur. Quid aliud significare potest quam καταφιλεῖν *exosculari*, sed quis Graecorum sic loquitur? Peius est etiam pag. 27. προσκυνήσας τὴν ἑαυτοῦ χεῖρα, quam exosculari non potuit, quia tota erat literis conscripta.

Pag. 88. οὐδὲ τὸ συμπόσιον ἦν ἄλογον καὶ ἀπαίδευτον. Putidissime dictum pro λόγων καὶ παιδείας ἐσέρητο vel ἄμοιρος ἦν. Sic inepti *ονοματοθῆραι* loquebantur, qui *inotidium* ἄδικον ἡμέραν vocabant et plurima eiusdemmodi vomebant, vid. Athenaeum pag. 97. d. sqq. Sic et Luciani Lexiphanes cap. 9. ἦν γὰρ (*inquid*) ἄδικος ἡ ἡμέρα — καὶ ἄλογος ὡς ἂν ἐξεγλωττίας οὔσης.

Similis *κακοζήλια* legitur pag. 91. θυγάτρια δὲ αὐτοῖς ἐγενέσθην — προελθόντα δὲ εἰς ὦραν — ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ἄμφω τοὺς πατέρας ἀπέλιπεν. Inficete recoquitur dualis ἐγενέσθην, et perinde vitiosum est θυγάτρια ἐγενέσθην et ἄμφω ἀπέλιπεν. Atque his addidit ex plebeio sermone arreptum τοὺς πατέρας pro τοὺς γονέας *parentes*.

Pag. 90. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπίοντα πάλιν Ἀθήναζε [καὶ] δωρεὰν

αἰτεῖν ἔδωκεν. Emenda ἀπιδόντι et importunam copulam expunge.

Pag. 92. ταχὺ μάλα ἐπὶ τὴν πολιτικὴν ΚΑΤεπήδησεν, imo vero ΜΕΤεπήδησεν, ut supra ostendimus.

Pag. 93. *Epirrhanius* εἶναι δόξας — τὸν λόγον ἀτονώτερος ὅμως τε σοφιστεύσας τε Προαιρεσίῳ καὶ εἰς πολὺ δόξης ἐχώρησεν. Wyttenbach. ὅμως ἀντισοφιστεύσας τῷ. *Malim* ὅμως ἀντεσοφίσευσέ τε Προαιρεσίῳ καὶ κτέ.

Intelligi non potest locus pag. 95. *Himerius* πρὸς τὸν αὐτοκράτορα διαβὰς Ἰουλιανὸν κατ' ἐπίδειξιν ΟΥΤ διὰ τὴν ἐς Προαιρέσιον ἀχθιδόνα τοῦ βασιλέως ἀσμένως ὀφθυσόμενος — ἐνδιέτριψε τῇ ἐπιδημίᾳ. Uno verbo mutato lux erit. Pro οὐ reponendum ὥς ut sit: διαβὰς ὥς — ἀσμένως ὀφθυσόμενος, id est *ratus principis adventum eum gratum futurum quia Proaeresium ferre non poterat.*

Pag. 98. de Libanio scribit: πᾶς τις αὐτῶν τὰ σφέτερα θαυμάζειν ᾤετο· οὕτω πολύμορφόν τι χρῆμα καὶ ἄλλοπρόσβαλλον ἦν. Scrib. πᾶς τις αὐτόΝ τὰ σφέτερα θαυμάζειν ᾤετο, ut paullo ante: ὁ μὲν πολύπους λῆρος ἠλέγχετο, τῶν δὲ συγγιγνομένων ἕκαστος ἄλλον ἑαυτὸν ὁρᾷν ὑπελάμβανε. Vide autem mihi mirifice compositam orationem: ὁ πολύπους est a Theognide, πολύμορφόν τι χρῆμα Herodoteum est et ἄλλοπρόσβαλος Homeri. Atque his admiscuit sordidum et plebeium τὰ σφέτερα de uno pro τὰ ἑαυτοῦ. Caeterum de Libanii ingenio et moribus nihil opus est Eunapio credere. Palam est enim in nonnullis mentiri Eunapium. Scribit enim Libanium Constantinopoli expulsum Nicomediam venisse. κάκειθεν — διὰ ταχέων ἀποκρουσθεὶς — ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα καὶ πόλιν ἐπανέρχεται, sed audi de hac ipsa re Libanium dicentem: τοῦτον ἐγὼ τὸν χρόνον (*quo tempore eram Nicomediae*), ἔσι δὲ ἔτη πέντε, τοῦ παντὸς ὃν βεβίωκα ἔαρ ἢ ἄνθος προσειπὼν οὐδ' ἂν οὕτως εἶην συμμέτρως προσειρηκώς. Tom. I. pag. 38. Reisk. Eandem fidem merere videntur ea quae de Libanii impudicitia scribit, et quod eum etiam Nicomediae eadem invidia flagrasse et propterea cito eiectum esse narrat manifesto falsum est.

Pag. 97. οὐδεὶς τῶν (τῆς Λιβανίου) συνοουσίας ἀξιοθέντων ἀπῆλθεν ἀδηκτος. Perspicuum hinc est quid sit ἀδηκτος ἀπελθεῖν, nempe *nemo ab eo sine desiderio discessit*. Hinc plane intelligitur Plutarchi locus in *Pompeio* cap. 2. 12. *Flora meretrix de Pompeio dicebat* ὡς οὐκ ἦν ἐκεῖνος *συναναπαυσαμένην ἀδηκτως ἀπελθεῖν*.

Pag. 98. de Libanii stilo scribit: καὶ ἡ κομψότης ΠΕΡΙτρέχει πανταχοῦ. Pro ridiculo περιτρέχει substitue usitatum in tali re verbum ἘΠΙτρέχει. Subridebis ad hanc Boissonadii interpretationem: „ἡ κομψότης quasi serva ab Eunapio depingitur trepide concursans ut Libanio scribenti res et verba ministret.” Ut dicitur χάρις, Ἀφροδίτη ἔπεςιν, ἐπανθεῖ, sic et ἐπιτρέχει, cuius exempla quaedam Boissonade dedit pag. 197. sed legitur passim.

Pag. 99. quod scribit de Libanii stilo: ὁ δὲ — ἐκ τῆς ἀρχαίας κωμωδίας ὅλος εἰς τὸ ἀπαγγέλλειν εἰλκυσμένος. et: παιδείας δὲ ὑπερβολὴν καὶ ἀναγνώσεως ἔστιν εὐρεῖν ἐν τοῖς λόγοις λέξεσι κατεγλωττισμέναις ἐντυγχάνοντα et: οὗτος λέξιν εὐρών τινα περιττὴν καὶ ὑπ' ἀρχαιότητος διαλανθάνουσαν, ὡς ἀνάθημά τι παλαιὸν καθαίρων et quae plura sequuntur in eandem sententiam. Nihil quidquam in his veri est. Videor mihi in Libanii scriptis οὐκ ἀμελέτητος εἶναι, et nihil umquam de genere hoc apud eum vidi.

Pag. 102. bona pars Sophistarum, quorum vitas Eunapius se putat scribere, sunt ἀνδράρια παράσημα καὶ παρακεκομμένα, sed nihil est magis mirificum quam Magnus medicus, qui σιωπᾶν μὲν ἐν τῷ λέγειν τοὺς ἰατροὺς ἠνάγκαζε, θεραπεύειν δὲ οὐκ ἔδoκει δυνατὸς εἶναι καθάπερ λέγειν. Quid igitur? τοὺς θεραπευθέντας ὑφ' ἐτέρων ἀπεδείκνυ Μάγνος ἔτι νοσοῦντας. Haud vidi magis, et tales homunciones aequalium admirationem movebant!

Ad haec Eunapio in mentem venit quod apud Plutarchum legerat, cuius libros sedulo lectitasse Eunapium multis indiciiis deprehendi. Sed audi ipsum: οἱ παλαιοὶ Φασιν Ἀρχίδαμον εἰ Περικλέους εἶη δυνατώτερος ἐρωτώμενον „ἀλλὰ κἂν καταβάλω Περικλέα, Φάναι, λέγων ἐκεῖνος ὅτι μὴ καταβέβληται νενίκηκεν.” Eunapius bona fide credebat Spartanorum regem Archidamum

cum Pericle luctari solitum, sed tota res est negligentissimi scriptoris παράκουσμα. Plutarchus in vita *Periclis* cap. 8. ita scribit: *regem Spartanorum Archidamum quaesivisse ex Thucydide Melesiae F. Periclis in rep. adversario πότερον αὐτὸς ἢ Περικλῆς παλαιῖσι βέλτιον, et respondisse Thucydidem: ὅταν ἐγὼ καταβάλω παλαιῶν, ἐκεῖνος ἀντιλέγων ὡς οὐ πέπτωκε νικᾷ.* In comitiis illi inter se luctabantur, non in palaestra, et in eo certamine qui victus erat poterat dicendo efficere ut non esse victus videretur. Nisi Plutarchum haberemus quis tandem id quod Eunapius narrat intelligere potuisset?

Pag. 105 Oribasius dicitur *veleres divitias* (olim publicatas) *ex fisco recuperasse*, τὸν ἀρχαῖον πλοῦτον ἐκ τῶν δημοσίων ἀνακομισάμενος. Hic locus ostendit mendum et mendi correctionem pag. 62. πολλὰ τῶν κτημάτων ΚΑΤεκομίζετο, imo vero ἌΝεκομίζετο, namque hoc est *amissa recuperare*, et *κατακομίζεσθαι* a loci sententia alienissimum est.

Pag. 109. εἰς τοσοῦτον ἐκουφίσθη τε καὶ ἀνηγέρθη παρὰ τοῦ τῆς ψυχῆς ΤΕΛΕΙΩματος, ἣ Φησι Πλάτων, verissime emendavit Wytttenbach. ΠΤΕΡΩματος, ex Platonis *Phaedro* pag. 246. c. τελέα μὲν οὔσα (ἡ ψυχὴ) καὶ ἐπτερωμένη μετεωροποιεῖ. et pag. 246. c. τούτοις δὴ τρέφεται — τὸ τῆς ψυχῆς πτέρωμα, qui locus Eunapio illa scribenti obversabatur.

Pag. 109. *Chrysanthius συναΝΑθλήσας τῷ Μαξιμῷ πολὺ τι τὸν κοινωνὸν ἀπέλιπεν.* Vera lectio est *συναθλήσας*. Non est Graecum *συναναθλεῖν*, quod vitio natum est.

Pag. 110. ὡς ἔδοξε κοινωνῆσαι καὶ τοῖς θεοῖς τὸ ἔργον. Codex Medicus *κοινῶσας*. Etiam sine libris perspicuum est *κοινῶσαι* emendari oportere.

Pag. 112. *Chrysanthius* πᾶσιν εὖνους ἦν κατὰ τὴν συνουσίαν καὶ τῶν ἀπίοντων ἕκαστος ὅτι ΦιλοΤΙμοῖτο μᾶλλον ἀπῆει πεπεισμένος. Si locum intelligere vis rescribe Φιλοῖτο pro Φιλοτιμοῖτο, quod verum esse vitae usus docet: non desunt homines comes, benigni, faciles, suaves, qui idem habeant, ut se quisque

maxime ab iis *amari* putet. *Chrysanthius* τὰ λεγόμενα ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐθαύμαζεν εἰ καὶ Φαύλως ἐλέγετο, καὶ τὰ δοξαζόμενα κακῶς ἐπῆνει καθάπερ οὐδὲ τὴν ἀρχὴν ἀκούων, ἀλλὰ εἰς τὸ συμΦΑΝτικὸν διὰ τὸ μὴ λυπεῖν γεγονώς. Abhorret a loci sententia τὸ συμΦαντικόν, sed etiam sine Mediceo Codice statim apparet verum esse τὸ συμΦΑτικόν, quod hominibus πασιΦίλοις proprium est. Contrarium est τὸ ἀντιλογικόν de iis quibus

— ἀντιλέγειν μὲν ἔθος περὶ παντὸς ὁμοίως,
ὁρθῶς δ' ἀντιλέγειν οὐκέτι τοῦτ' ἐν ἔθει.

Pag. 113. τῶν γοῦν γραφόντων (*qui libros describebant*) τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων ὑπὸ τῆς ἀλήκτου μελέτης ἘνεκέΑΠτο. Emenda CTνεκέΑΜΠτο. Diogenes Laërtius VI. 29. *Diogenes* ἔλεγε δεῖν τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς Φίλους ἐκτείνειν μὴ συγκεκαμμένων τῶν δακτύλων.

Pag. 115. ad Iustum Asiae novum Proconsulem confluunt philosophi et sophistae omnes, τινὲς δ' αὐτῶν ἐπὶ τῇ κολακείᾳ θαρροῦντες — καὶ διὰ ταύτης ἐλπίζοντες ἢ τιμὴν ἢ δοξάριον ἢ ἀργύριον ἀποκερδαίνειν. Tralaticium mendum pro ἀποκερδαίνειν.

Pag. 116. παρεθεώρουν ἐς τὸ προκείμενον ἄλλο ἄλλος λέγοντες. Transponendum est ex perpetuo omnium Graece loquentium usu ἄλλοC ἄλλο λέγοντες.

Pag. 116. ὡς μόλις τὸν γέλωτα ΕΝΗΚΕΝ. Sensus est manifestus: *quum vix risum teneret*, sed nihil eiusmodi exsculpi potest ex ἐνῆκεν. Wytenbach. cogitabat de ἐνεῖχεν aut συνεῖχεν, sed nemo sic loquitur, κατέχειν τὸν γέλωτα dicebant. Quaerant alii.

Pag. 117. ἀνὴρ διὰ πάντα ἄριστος καὶ εἰ μὴ Χρυσάνθιος ἦν πρῶτος ἀπάντων Φανείς. Necessario supplendum: πρῶτος ἀπάντων ἌΝ Φανείς, nam recta oratio est: εἰ μὴ Χρυσάνθιος ἦν πρῶτος ἀπάντων ἂν ἐΦάνη.

Pag. 117. *Chrysanthii filiolus erat ad omnem virtutem natus et factus* καὶ τῶν ἵππων οὐκ εἶχε θάτερον, ἢ Φησι Πλάτων in notissimo *Phaedri* loco. Sed foedo barbarismo θάτερον scripsit

pro τὸν ἕτερον. Turpe hoc vitium apud Graeculos non est infrequens.

Idem puer, quo non fuit admirabilior alter, solem intuens oracula edebat eaque certa et praeclarissimis versibus concepta, καίτοι γε οὔτε μέτρον ἠπίσαστο οὔτε εἰς γραμματικὴν ἐπιστήμην ἔρρωτο, ἀλλὰ θεὸς ἅπαντα ἦν αὐτῷ. Haec bonus Eunapius serio scribebat scilicet.

Pag. 118. *caeteris omnibus hominibus metu perculsis Chrysanthius* μόνος ἔμεινεν ἀσάλευτος, ὥς εἰκασέ τις οὐδ' ἐπὶ γῆς εἶναι τὸν ἄνδρα. Legendum quod in tali re usitatum est: ὥς εἰκάσθEIGN "AN τις.

Pag. 118. *Hellespontius* ἔτοιμος ἦν σκηνοῦσθαι παρὰ ΧρυσάνθEIGN καὶ νεάζειν ἐν τῷ μανθάνειν· μετέμελε δὲ αὐτῷ τοσοῦτον πεπλανημένος χρόνον καὶ εἰς γῆρας ἀφικόμενος πρὶν τι τῶν χρησίμων ἐκμαθεῖν. Primum revoca ex Codd. omnibus σκηνοῦσθαι παρὰ ΧρυσάνθEIGN *domicilium* ad Chrysanthium *transferre parabat*. Deinde qualis videtur esse compositio μετέμελεν αὐτῷ πεπλανημένος et ἀφικόμενος? Boissonadio „*structura est insolentior et soloικοφανής*." Sic olim Theologi quae frontibus adversis inter se pugnabant ἐναντιοφανῇ appellabant. Quid erit soloecum si „*ferri potest*" μεταμέλει μοι πεπλανημένος? Suspicio Eunapium dedisse μετεμέλετο δὲ τοσοῦτον πεπλανημένος χρόνον, ut boni scriptores solent. Thucyd. IV. 27. μετεμέλοντο τὰς σπονδὰς μὴ δεξάμενοι, et alii passim.

Pag. 119. ὁ μὲν Ἑλλησπόντιος ὡς συσκευασμένος τὰ βιβλία καὶ παρὰ τὸν ΧρυσάνθEIGN ἦξων ἐπὶ μαθήσει τῆς πόλεως ἐξήει. Neminem vidisse συσκευασμένους τὰ βιβλία unice verum esse!

Pag. 119. *Chrysanthio sanguis militur: medici adsunt: ὁ δὲ ὑπέσχε* τὴν χειρὰ καὶ ΠΑΡΑ μέτρον γενομένης τῆς κενώσεως παρέσεις τῶν μερῶν ἠκολούθησαν. Poetae possunt peccare παρὰ μέτρον, sed imperiti medici sanguinem miserant πέρα μέτρου et haec nimia κένωσις Sophistam exanimavit.

Quod dicit Eunapius ὑπέσχε τὴν χειρὰ et paullo ante: εἰ πρεσβύτης οὕτως ἀνὴρ τοσοῦτου διὰ τῆς χειρὸς αἵματος ἀφίρηται,

existimant viri docti τὴν χεῖρα significare *brachium* et *brachium medicis praebuit*. Sed ὑπέχειν τὴν χεῖρα nihil aliud significare potest quam *manum supinam porrigere*, quod proprium est mendicantibus, *tendre la main*, ut Galli loquuntur; quod quo pacto in sanguinis missione poni possit videant οἱ τῶν χειρουργῶν παῖδες.

Pag. 120. ἀλλ' ἐνίκα τὸ γῆρας. ὀγδοηκοσὸν γὰρ ὑπελθὼΝ ἔτος ἐτύγγανε. Legendum est ὑπελθὼΝ ἔτος. Namque *anni*, *aetas*, *senectus* ὑπιέναι dicuntur, ut *obrepere* Latine: sic et ὑποβῆναι et ὑπαναβῆναι dicebant ut in fragmento incerti Comici apud Meinekium F. C. IV. pag. 620.

ἵνα μὴ τὸ γῆρας Ἑπαναβάν αὐτὸν λάβῃ.
nam sic scribendum pro Ἑπαναβάν.

Pag. 120. καὶ τέταρτος νοσηλευθεὶς εἰς τὴν πρέπουσαν λῆξιν ἀνεχώρησεν. Boissonade: „*inserui καὶ τέταρτος ex A in quo tamen cum literae sint fere evanidae τετα ** τος tantum clare legitur.*” Optimus Codex A Vaticanus nunc quoque verum solus servavit, nam qui Codicem acutis oculis inspiciet reperturus est, ut opinor, καὶ τετα(ρταῖ)ος, quod etiam sine Codice facile reperiri potuit. Aeger die quarto mortuus esse narratur. Hippocrates scribere solet τεταρταῖος ἀπέθανεν, sed Eunapius ὁ καλλιπής eodem sensu dixit: τεταρταῖος εἰς τὴν πρέπουσαν λῆξιν ἀνεχώρησεν.

(*continuabitur*).

C. G. COBET.

GELLIUS.

Gell. XIV. 7. 5. stulte editur ex libris: „*triumviros reipublicae REconstituendae causa creatos ius consulendi Senatum habuisse.*” Perinde inepte scribitur XV. 27. 4. „*Tribuni neque advocant patricios neque ad eos REferre ulla de re possunt.*”

C. G. C.

AD FRAGMENTA
COMICORUM GRAECORUM.

SCRIPSIT

S. A. NABER.

Cratini verba sunt, quae laudantur ab Athenaeo IV. p. 164 E:

εἶδες τὴν Θασίαν ἄλμην οἷ' ἄττα βαῦζει;

ὥς εὖ καὶ ταχέως ἀπετίσατο καὶ παραχρῆμα.

οὐ μέντοι παρὰ κωφὸν δ' τυφλὸς ἔοικε λαλῆσαι.

De sententia loci hodie constat et Meinekios, qui in editione fragmentorum leviter erraverat, postea meliora dedit in Addendis. Cratini fabula fuit, in qua Archilochus aliique poetae maledicentia et conviciis inter se certabant. Postquam nescio quis in rabidum poetam acerbe invectus fuerat, regressit hic quod Archilocho dignum erat, deinde chorus, uti opinor, exclamat:

εἶδες τὴν Θασίαν ἄλμην οἷ' ἄττα βαῦζει;

nam minime est dubium, quin Archilochus, qui Pariorum coloniam in insulam Thasum deduxit, propter acrimoniam *Θασία ἄλμη* dicatur. Non impune tulit quisquis fuit qui Lycambae generum laedere ausus est: οὐ μέντοι παρὰ κωφὸν δ' τυφλὸς ἔοικε λαλῆσαι. Duo sunt in his verbis quibus offendor, nam primum requiro verbum multo acrius quam insipidum illud *λαλῆσαι*, deinde nihil ad rem pertinet, utrum maledicus *caecus* sit necne, modo alter mutus sit qui convicia non audiat. Proverbium esse videtur et proverbii emendationem tuto petere licebit a

paroemiographis, qui tot comicorum versiculos nobis servarunt. Jam παρὰ κωφὸν ἀποπαρδεῖν est locutio ἐπ' ἀναισθήτων usurpata, quam vide apud Hesychium, Photium, Diogenianum, alios. Hoc intelligo:

οὐ μέντοι παρὰ κωφὸν ὁ τυφλὸς ἔοικ' ἀποπαρδεῖν.

Caecus est qui se solum esse arbitratur; venter crepat nec suspicatur se cuiquam facere contumeliam, qualem Amasis rex apud Herodotum sciens facit; adest autem mutus qui non sentit sibi contumeliam fieri itaque miro casu fit injuria quam nemo infert et nemo patitur. Poeta autem ille ignotus apud Cratinum habuit Archilochum adversarium, qui iniuriam de industria illatam acerrime ultus est. Satis est credibile Cynulcum apud Athenaeum, quum Cratini verba suum in usum converteret, pro ἀποπαρδεῖν supposuisse λαλῆσαι. Ad novam lectionem stabilendam alios locos afferre facile est, sed unum adscribam, quia imprimis accommodatus est, Aristoph. Vesp. 394:

κού μήποτε σου παρὰ τὰς κάννας οὐρήσομαι οὐδ' ἀποπάρδω.

Scholiasta ad Euripidis Hecubam 821 tradit Daedali signa κινεῖσθαι καὶ προΐεναι Φωνήν, quod probat tribus allatis testimoniis, Euripidis ipsius in Eurystheo, Cratini ἐν Θράτταις et Platonis Comici. Apposite Euripidis locus affertur, apposite etiam Platonis, qui ita dixerat:

Ἐρμῆς ἔγωγε Δαιδάλου Φωνήν ἔχων

ξύλινος βαδίζων αὐτόματος ἐλήλυθα.,

sed Cratini locus portentose corruptus est, ut nec caput nec pes appareat. In optimo Vaticano Codice Cobetus fragmentum invenit sic scriptum: πανὶ κακὸν δεῦρο μασεύων τίνα ποτε χαλκοῦν ἢ ξύλινον καὶ χρύσειον πρὸς ἣν οὐδαμῶς ξύλινος ἐκεῖνος ἀλλὰ χαλκοῦς ὢν ἀπέδρα πότερον δαιδάλειος ἦν ἢ τις ἐξέκλεψεν αὐτόν. Dobraeus, quem vide apud Meinekium p. 63, in his monstris procurandis infeliceiter versatus est itaque Meinekium, quum in tali loco omnia incerta sint, librorum lectiones retinere maluit. Scribit tamen fragmentum esse memorabile, quod Eupolideis versibus poetas comicos etiam in diverbiis usos esse inde intelligatur. Verum postquam in Vaticano Codice inventum fuit ἐξέκλεψεν non ἔκλεψεν, nemo opinor in posterum de Eupolideo metro cogitabit, nam trochaici septenarii haud obscure pellucunt.

Dicam quid mihi exsculpi posse videatur, quid non possit. Prodit in scenam nescio quis, cui Panis signum furto ablatum fuerat utiturque his verbis:

— ∪ — Πανίσκον ἤκω δεῦρο μασεύων τινά.

Rogat alter utrum sigillum aeneum, ligneum an aureum sit, sed ipsa verba praestare non possum. Respondet alter non ligneum sed aeneum signum esse, quod *aufugerit*:

οὐδαμῶς ξύλινος ἐκεῖνος ἀλλὰ χαλκοῦς ὦν ∪ —

— ∪ — ∪ — ∪ ἀπέδρα.

Quo verbo ἀποδιδράσκειν audito, exclamat alter:

Πότερα Δαιδάλειος ἦν

ἢ τις ἐξέκλεψεν αὐτόν;

atque sic locus idoneus est ad demonstrandum id quod Scholiasta posuerat. Illud certe mihi admodum verisimile videtur, sub Πανὶ κακὸν latere Πανίσκον.

Cratini fragmentum est apud Athenaeum IX p. 373 E.

Λήδα, σὸν ἔργον· δεῖ δ' ὅπως εὐσχήμονος
ἀλεκτρυόνος μὴδὲν διοίσεις τοὺς τρόπους,
ἐπὶ τῷ δ' ἐπ' ὥζου σ', ὡς ἂν ἐκλέψῃς καλὸν
ἡμῖν τι καὶ θαυμαστὸν ἐκ τοῦδ' ὄρνεον.

Correctio est Valckenaerii, nam in Codice legitur ἐπ' ὥζουσα, displicet tamen illud ἐπὶ τῷ δ', quod non habet quo referatur et dittographiae simile est; deinde causa corruptelae minus apparet et post σὸν ἔργον requiro fere vel imperativum vel infinitivum modum. Tentavi:

ἐπ' ὥζε σίγ' ἔως ἂν ἐκλέψῃς καλὸν
ἡμῖν τι καὶ θαυμαστὸν ἐκ τοῦδ' ὄρνεον.

Ovum est quod Nemesis pepererat et Spartam allatum fuerat ad reginam. Mulier natura loquacior causam miraculi rogitat, sed tacere jubetur et gallinae instar ovum *silentio* excludere.

Hucusque nondum intellectum fuit Cratini fragmentum, quod Suidas habet in voce ἀλώπηξ. Scribit ita: παροιμία. ἀλώπηξ [οὐ] δωροδοκεῖται, ἐπὶ τῶν μὴ ῥαδίως δώροις πειθομένων. Κρατῖνος Νόμοις· Ἐμῶν εἰς μὲν ἑκάστος ἀλώπηξ [οὐ] δωροδοκεῖται. Meinekius p. 87 de his verbis ita disputat: „Recte οὐ particulam in Cratini versu omittit Cod. A, ex quo consequens est etiam in

quidem fides est veteri grammatico, quem vide apud Meinekium Vol. II p. 1240; proprie autem in comoedia ἐπεισόδιον dicitur τὸ ἐπιφερόμενον τῷ δράματι γέλωτος χάριν ἕξω τῆς ὑποθέσεως, uti legitur in Aneod. Bk. p. 253. 19, de quo loco Meinekius egit Vol. II p. 757. Neutra significatio huc quadrat, nec tamen potest esse dubium, quid Cratinus dicere voluerit, cum praesertim aliud fragmentum supersit ex eadem fabulae parte petitum:

Ἵπέρβολον δ' ἀποσβέσας ἐν τοῖς λύχνοις γράψον.

Compone utrumque locum: collocandus Hyperbolus est ἐν τοῖς λύχνοις, scilicet ubi οἱ λύχνοι veneunt, Clisthenes autem, qui ridiculus est dum aetatis flore tesseris ludit, ubi τὰ κυβευτικὰ ὄργανα veneunt. Haec quomodo appellantur? Docebit id nos grammaticus in Aneod. Bk. p. 300. 24 et multum arridet lectio:

γράφ' αὐτόν

ἐν σκιράφοις· γελοῖος ἔσται Κλεισθένης κυβεύων

ἐν τῇδε τοῦ κάλλους ἀκμῇ.

Quoque minus dubites, adscribam Isocr. Areopag. § 48: τοιγαροῦν οὐκ ἐν τοῖς σκιραφείοις οἱ νεώτεροι διέτριβον, οὐδ' ἐν ταῖς αὐλητρίσιν, οὐδ' ἐν τοῖς τοιούτοις συλλόγοις, ἐν οἷς νῦν διημερεύουσιν.

Quatuor locis totidem poetarum idem displicet et in eodem morbo utar remedio eodem. Cratinus est qui scribere non potuit, quod Suidas habet: ἀραχνίων μετὴν ἔχεις τὴν γαστέρα. Quod Meinekius edidit: ἄρ' ἀραχνίων, id merito reiecit Cobetus ad Platonem Comicum p. 61, cuius notissimum fragmentum est:

εἴξασιν ἡμῖν οἱ νόμοι τοῦτοις τοῖσι λεπτοῖς

ἀραχνίοις, ἂν τοῖσι τοίχοις ἢ φάλαγγι ὑφαίνει.

quod compone cum Anacharsidis dicto apud Plutarchum Solon. 5. Sed Pherecrates quoque dixisse putatur, locus est apud Suidam in γ. ἀράχνη,

ἄρ' ἀράχνη' ὥσπερ ταῖς σιπούασι ταῖς κεναῖς;

et Nicophon ibidem:

ἄρ' ἀράχνην τι φαίνει' ἐμπεφυκέναι.

Particula ἄρα hic mire abundat et quatuor locis quater reponam deminutivam formam ἀραχνίδιον. Cum Platonis utique loco dignus est qui conferatur Eupolis, cuius senarii servati sunt ap. Schol. ad Arist. Av. 1297:

Συρακόσιος δ' ἔοικεν, ἥνικ' ἂν λέγῃ,
τοῖς κυνιδίοισι τοῖσιν ἐπὶ τῶν τειχεῶν.

Veteres diminutivis nominibus multum utebantur et abutebantur, quod Aristoteles notavit Rhetor. 3. 2. 15.

In Cratini versiculo apud Athenaeum IX. p. 374 D:

ὥσπερ δὲ Περσικὸς ὦραν πᾶσαν καναχῶν δόλωφονος ἀλέκτωρ,
nemo hucusque explicare potuit quid esset δόλωφονος. Recenset Meinekius virorum doctorum opiniones, sed nihil affert quod ullo modo satisfacere potest. Equidem in galli gallinacei descriptione aegre desidero cristae mentionem; τὴν λόφωσιν τὴν τῶν δρνέων certe non omisit Aristophanes in Avibus vs. 291. Quid si Cratinus scripsit λοφώφονος?

Metrum miror quo Cratinus usus videtur apud Athen. XIII. p. 566. F:

ταυτὶ καὶ τολμᾶς σὺ λέγειν ῥοδοδάκτυλος οὔσα;
nam etiamsi hexametri versus apud eum minime rari sint, abundat. tamen coniunctio καὶ et multum malo locum ita supplere:

ταυτὶ καὶ (τοιαυτὶ) τολμᾶς σὺ λέγειν ῥοδοδάκτυλος οὔσα,
sicuti Aristophanes scripsit:

τοὺς Φρύγας οἶδα Θεωρῶν
πολλὰ τοιαυτὶ καὶ τοιαυτὶ καὶ δευρὶ σχηματίζαντας.

Meinekius p. 194 ex Hephaestione laudat tres Cratini versiculos:

Εὔιε κισσοχαῖτ' ἀναξ χαῖρ', ἔφασκ' Ἐκφαντίδης.

Πάντα φορητὰ πάντα τολμητὰ τῷδε τῷ χορῷ.

Πλὴν Ξενίου νόμοισι καὶ Σχοινίου, ὃ Χάρον.

Non eum latuit quod vel caeco apertum est, tres versiculos fortasse petitos esse ex una eademque fabula et parabasi, sed non sententiae perpetuitate eos cohaerere. Verum miror non idem eum agnovisse in alio fragmento, quod idem Hephaestion servavit:

Χαῖρ' ὦ μέγ' ἀχρεϊόγελως ὅμιλε, ταῖς ἐπίβδαις.

Τῆς ἡμετέρας σοφίας κριτὴς ἄρις πάντων.

Εὐδαίμων' ἔτι κτέ σε μήτηρ ἱκρίων ψόφῃσις.

Frustra se torquet Meinekius ut ex tribus versiculis in unum collatis tolerabilem sensum eliciat. „Quod autem”. inquit, „in-eptiis populum delectari dicit, quem proximis verbis a sagacitatis mentisque acumine praedicat, id nihil offensionis habet; solent enim poetae risus captandi causa diversissima coniungere.” Idem tamen ingenue addit, difficilinus explicari, cur ταῖς ἐπιβδαῖς populum poeta gaudere iubeat nec magis intelligi, quomodo plausus in theatro populum beare dicatur. Scilicet non observavit, uti vides, tria fragmenta esse, quae non magis cohaereant quam illa tria superiora. Hinc fit ut quaedam non satis interpretari queamus in sex sententiis laceris et avulsis. Illud tamen apparet quod etiam metro arguitur, vocativo casu scribendum esse:

Εὐδαίμων' ἔτικτέ σε, μῆτερ, ἱκρίων ψόφῃσις.,

quamquam ne sic quidem bene intelligimus, quid Cratinus dicat; possumus periclitari conjecturam, sed micamus in tenebris. Hic non me teneo quin simillimum vitium arguam apud Dionysium Halicarnasensem. In Epistula ad Cn. Pompeium cap. 5 dicit de perverso Philisti genere, cuius φράσις ὁμοειδῆς πᾶσα δεινῶς καὶ ἀσχημάτιστός ἐστι. Hinc πολλὰς εὗροι τις ἂν περιόδους ὁμοίως ἐφεξῆς ὑπ' αὐτοῦ σχηματιζομένας. Deinde affertur exemplum ex initio secundi libri de Sicilia: Συρακοῖοι δὲ παραλαβόντες Μεγάρεις καὶ Ἐυναίους, Καμαριναῖοι δὲ Σικελούς καὶ τοὺς ἄλλους συμμάχους πλὴν Γελῶν ἀθρόοις (Γελῶι δὲ Συρακοῖοις οὐκ ἔφασαν πολεμήσειν), Συρακοῖοι δὲ πυνθανόμενοι Καμαριναίους τοὺς Ἴτρινδν διαβάντας . . . Ἀσύγκλωσθα haec sunt quae nemo intelligere potest, sed salva res est et nihil in hisce vitiosum est. Dionysius ut probaret illud ingratum et ὁμοειδές, quod in ea re necessarium erat, non unum sed tres locos laudavit; primus est Συρακοῖοι δὲ παραλαβόντες κτέ, alter autem: Καμαριναῖοι δὲ — ἀθρόοις κτέ. tertius denique: Συρακοῖοι δὲ πυνθανόμενοι. Neminem hoc vidisse!

Phrynichus in Ecloga p. 110 Cratini fragmentum laudat quod sequitur:

Αὐτομάτη δὲ φέρει τιθύμαλλον καὶ σφάκον πρὸς αὐτῷ
ἀσφάραγον κύτισόν τε· νάπαισι δ' ἀντέρικος ἐνηβᾷ·
καὶ φλόμον ἄφθονον ὥς τε παρῆναι πᾶσι τοῖς ἀγροίσις.

Ultimum vocabulum corruptum est; quod Hermannus coniecit *ἀγροῖσιν* non magis probari debet. Verum est *τράγοισιν*, quod satis se ipsum commendabit. Miror Meinekium p. 216 non agnovisse veram lectionem, cum ipse simillimum Eupolidis locum laudet p. 426, in quo pariter caprarum pabula enumerantur.

Venio ad Pherecratem, cuius dimidiatus versiculus laudatur ab Athenaeo IX p. 385 E: *τοῦψάριον τουτὶ παρέθηκε τις ἡμῖν*, sed leve est reponere: *παρέθηκε τις ἡμῖν*; Locus est apud Meinekium p. 263, apud quem deinde ex eodem affertur p. 266: *ἀπόπεμψον ἀγγέλλοντα τὸν περισερόν*, quod *ἀγγελοῦντα* scriptum oportuit. Mox p. 279: *ἀνέπλησα τὰφθαλμῶ πάλης Φυσῶν τὸ πῦρ*, praestat nisi fallor eliminare activum verbum et rescribere *ἀνέπλησο*, quod praeterea ipsa rei natura flagitatur. Eadem pagina Meinekius habet ex Polluce X. 181 aliud Pherecratis fragmentum:

ἤδη μὲν ᾧαν λουμένῳ προζώννυται,

in quo contra abusus est verbi medii *προζώννυθαι*. Itaque editor legendum suspicatur aut *ᾧα* aut *προζώννυτε* aut *λούμενος*. Nihil horum satis est et *προζώννυτε* imprimis est ridiculum propter inficetum pluralem numerum. *Λούμενος* vel *ᾧα* paulo melius, sed non assequor quo adverbium *ἤδη* pertineat. Eidem autem Polluci acceptum debemus Theopompi fragmentum:

τηνδὶ περιζωσάμενος ᾧαν λουτρίδα

κατάδεσμον ἤβης,

unde equidem malim:

ἤβης μὲν ᾧα λουμένῳ προζώννυται,

atque sic etiam melius apparebit, quam recte Pherecrates Polluci eo loco dicatur *enumeravisse τὰ ἐργαλεῖα τῆς παιδοτριβικῆς*. In *catalogo* illorum instrumentorum — verbum est *καταλέγειν* quo Pollux utitur — adverbium *ἤδη* non recte usurpatur. Sed minutae illae correctiones sunt: ecce paulo gravior corruptela. Legitur apud Athenaeum XI. p. 481 A Pherecratis fragmentum, quod apponam, sicuti emendatum est a Cobeto Mnem. IV. p. 119:

A. *γλισχρόν γε μοῦσιν τὸ σίαλον, νῆ τὰ θεά.*

λάβ' ὧ Συρίσκε τὴν κοτυλίσκην. Κοριαννώ. μηδαμῶς

μικράν γε· κινεῖται γὰρ εὐθύς μοι χολή,
ἔξ οὐπερ ἔπιον ἐκ τοιαύτης φάρμακον.

A. εἰς τὴν ἐμὴν νυν ἔγχεον τὴν μείζονα.

Colloquium est inter Κοριαννώ et Γλύκην praesente servulo Syrisco, quod apparebit si contuleris Athen. X. p. 430 E, ubi eiusdem fabulae fragmentum laudatur, quod nullo negotio ita constitui poterit, postquam Cobeti acumine Syrisci nomen recuperavimus, quod olim in priore fragmento sub corruptela delitescibat. Credibile est inter utrumque locum, quem vide apud Meinekium p. 282, paucissima intercidissee.

Κοριαννώ. Ἄποτ' ἔς' ᾧ Γλύκη.

Γλύκη. ὕδαρῃ 'νέχεέν σοι; Κοριαννώ. παντάπασι μὲν οὖν ὕδαρ.

Γλύκη. τί εἰργάσω; πῶς ᾧ κατάρατε δ' ἐνέχεας;

Συρίσκος. δὴ ὕδατος, ᾧ μαμμη. Γλύκη. τί δ' οἴνου; Συρίσκος.

[τέτταρας.

Κοριαννώ. ἔρρ' ἔς' κόρακας· βατράχοισιν οἰνοχοεῖν σε δεῖ.

Videmus igitur mulieres exagitari ὅτι μεγάλοις ποτηρίοις ἐχρῶντο similemque locum ex alia Pherecratis fabula Athenaeus ibidem repetiit, cf. Meinekium p. 324. Sed quid est illud quod Syriscum Glyce iubet: εἰς τὴν ἐμὴν νυν ἔγχεον τὴν μείζονα? Novi quid sit ἐγγεῖν τὴν μεγάλην, αἰτεῖν τὴν μείζονα, alias similes locutiones, quas si quis nondum observavit, usum docere poterit Cobetus in Mnem. VII. 150. Sed miror pronomen possessivum ἐμὴν· non enim Glyces vinositas arguitur sed Coriannus. Videmus autem comicos poetas interdum veteres fabulas retractavisse iisque usos fuisse pro suis; in animo est propediem de eo argumento quaedam indicia colligere in unum et experiri numquid forte novi inde efficere possim. Nunc satis est componere Pherecratis fragmentum quod apud Athenaeum legitur VIII p. 365 A cum Apollodori Carystii loco apud Athenaeum VI 243 D, vide Meinekium Vol. II p. 275 et IV p. 447. Eodem modo cum nostro loco conferam quod Athenaeus habet XI p. 486 E: μέλη. οὕτω καλεῖται τινα ποτήρια, ὧν μνημονεύει Ἀνάξιππος ἐν Φρέατι λέγων οὕτως·

σὺ δὲ τὴν μέλην, Συρίσκε, ταυτηνὴ λαβών

ἐνεγκον ἐπὶ τὸ μνημ' ἐκείνη, μανθάνεις;

καὶ κατάρχεον.

Itaque suspicor apud Pherecratem itidem legendum esse:

εἰς τὴν μέλην νυν ἔγχεον τὴν μέζονα.

Ceterum si Pherecratis bonis alii usi sunt, non habuit quod conquereretur, nisi fortuitum videbitur, quod ipse ter reperitur ad verbum imitatus fuisse Aristophanem, cf. Cobet. ad Plat. com. p. 64.

Contendit Meinekius in Historia Critica p. 67 Pherecratis orationem satis multa habere, quae a reliquorum eius aetatis comicorum in dicendo severitate recedant. Mera ea calumnia est, quod apparebit, si quis ea quae Meinekius affert paulo accuratius examinare volet. Pherecrati verbi causa quidni licuit *τραπέμπαλιν* usurpare? quidni *μαγείραιναι* et *ἰχθυοπώλαιναν* ioco fingere? Reliqua crimina non minus futilia sunt quam ea quae Meinekius in Platone Comico arguit; sed hic quidem egregium patronum nactus est, Pherecratis causa jacet: nemo enim surrexit qui innocentiam poetae tueretur, quamquam ne intelligi quidem potest, undenam labentis Graecitatis indicia ea utique aetate irrepere potuerint. Unum certe crimen diluere perfacile est. Non est uno nomine mendosum quod e Pherecrate affert Ety-mologus M. p. 243. 24:

ὥς ἄτοπὸν ἐστὶ μητέρ' εἶναι καὶ γυνήν.

Mitto barbaram formam *γυνήν*, quam itidem ex eodem sumsit Antiatticista p. 86. 12, sed vidistine umquam sententiam absurdiorē? Non est admodum *ἄτοπον*, uti arbitror, matres mulieres esse. Sed molestum est *sponsae*, si ante nuptias peperisse intelligitur:

ὥς ἄτοπὸν ἐστὶ μητέρ' εἶναι καὶ κόρην.,

quo sensu verbi causa Theopompus *κόρην* appellavit ap. Mk. p. 797:

Φέρε σὺ τὰ καταχύσματα

ταχέως κατάρχει τοῦ νυμφίου καὶ τῆς κόρης.

Quod observavit Meinekius p. 834, Byzantinos scriptores haud raro mulieres *γυνᾶς*, dicere, nihil hoc ad Pherecratem vel ad quemquam alium *ἀττικίζοντα*. Sed praeterea laudatur Menandri versiculus, si quidem Menandri est, nam in Oxoniensi Codice apud Cramerum Mimnermus sic dixisse perhibetur:

ὦ Ζεῦ πολυτίμηθ', ὥς καλαὶ νῶν αἱ γυναῖ.

Serione quis credet comicum poetam induxisse duos Athenienses, qui uxorum suarum pulchritudinem certatim laudarent et ex-

lesta est, si quidem Bergkiius fragmento a Stobaeo servato recte addidit versiculum, quem in lexico Vindobonensi invenit:

καὶ κατὰ μίτον τὰ πράγματ' ἐκλογίζομαι.

Cf. Supplem. Addend. p. LVII.

Teleclidis unum fragmentum examinabo quod Plutarchus servavit in Niciae Vita c. 4:

τέτταρας δὲ μνᾶς ἔδωκε Νικίας Νικηράτου·

ὧν δ' ἕκατι τοῦτ' ἔδωκε, καίπερ εὖ εἰδὼς ἐγὼ

οὐκ ἐρῶ· Φίλος γὰρ ἀνὴρ, σωφρονεῖν δέ μοι δοκεῖ.

Primum pro ἔδωκε in secundo versu Cobetus reposuit ἔδρασε Mnem. V. 103; sed nonne vides periisse loci aculeum? Si Nicias ἔσωφρόνησε, quum quatuor minas daret sycophantae et si poeta novit cur Nicias eam pecuniam dederit, cur amicitia fecit ut causam proloqui nollet? Inficetus locus lepidus fiet sic scriptus:

ὧν δ' ἕκατι τοῦτ' ἔδρασε, καίπερ εὖ εἰδὼς ἐγὼ

οὐκ ἐρῶ· Φίλος γὰρ ἀνὴρ, σωφρονεῖν δέ μοι δοκεῖ.

Sic Aristophanes dixit Vesp. 1405:

εἰ νῆ Δί' ἀντὶ τῆς κακῆς γλώττης ποθὲν

πυροῦς πρίαιο, σωφρονεῖν ἂν μοι δοκεῖς.

Insanabili paene morbo laborat Hermippi locus ap. Athen. X p. 426 F: οἱ δ' ἐπιτεταμένως χρώμενοι τῷ ποτῷ δύο οἶνου ἔπινον πρὸς πέντε ὕδατος· deinde Athenaeus et alios locos affert et illud Hermippi:

ἔπειθ' ὅταν πινώμεθ' ἢ διψώμεθα,

εὐχόμεθα πρὸς τοῦτ' οἶνος ὃ κέρασ γενοῦ.

κᾶς τοῦ καπήλου ἔγω φέρω παίζων ἄμα

καῦσις γεγένηται τοῦτο πέντε καὶ δύο.

Quis hoc intelligit? Nemo hercle. Absurdum est πίνεσθαι et διψῆσθαι pro πίνειν et διψῆν. Absurda est quoque horum verborum conjunctio et Bergkiius nihil egit, quum corrigeret: ὅταν πεινώμεθ' ἢ διψώμεθα. Idem etiam infelicius versatus est in versu secundo emendando: quum Codex habeat: πρὸς τοῦθ' ὃ οἶνος ὠκερας γενοῦ, scripsit id quod supra dedi et vertit: Hoc cornu copiae precibus invocamus: o cornu vinum fias. Existimat enim, sicuti Meinekiius retulit p. 389, Mercurium aliumve

ministrum hic loqui de beatissima vita deorum, ad cuius felicitatem hoc maxime illum referre, quod Amaltheae cornu utantur, quaecunque collibuerit benignissime effundente. Longe praestat tacere quam tam improbabilia coniciere. Hermannus, iudice Meinekio, bene tuetur *πινώμεθα* et coniicit haec ab aliquo dici, qui se fluvii deum esse simulet; omisit autem addere quo sensu fluviorum dii dici possint *διψῆσθαι*. Desperata re Herwerdenus in Mnem. XVII p. 58 rescribit:

ἔπειθ' ὅταν πείνης μεθείσης δῖψ' ἔχῃ,

quod ipse, credo, abiiciet, si quis meliora invenire potuerit et probabilem emendationem afferre secundi versiculi. Mihi certe aliam viam ingredi placuit. Fabula est Hermippi quae Θεοὶ inscribitur et deus quidam hic loqui videtur. Res agitur in balneo et sub ἡ διψώμεθα latet ἡ 'λειψώμεθα, nam est etiam in balneo ἀλειπτήριον, quod Alexis commonstrat apud Pollucem VII. 166:

ἐν τῷ βαλανείῳ μήτε τὸ πῦρ ταῖς ἐσχάραις

ἐνδὸν κεκλεισμένον τε ἀλειπτήριον.

Vide quoque Arist. Nub. 835; crasis autem eadem est, quae v. c. apud Eupolidem in fragmento quod Photius habet:

πεφυτευμένη δ' αὕτη 'ς ἐν ἡ 'ψιλωμένη;

Deinde sub οἶνος ὥκερας, quid potest verosimiliter latere, nisi οἶνοκράς? Adiectivum est substantivi loco usurpatum, sicuti νεοκράς apud Platonem Comicum in νεοκράτα τις ποιεῖτω. Nunc tolerabilem sensum exsculpere fortasse poterimus:

ἔπειτ' ὅταν λουσώμεθ' ἡ 'λειψώμεθα,

εὐχόμεθα πρὸς τὸ λούτριον· οἶνοκράς γενοῦ.

κᾶς τοῦ καπύλου 'γὼ φέρω παίζων ἄμα

κεῖθ' ὅς γε γένηται τοῦτο πέντε καὶ δύο.

Deus est qui narrat quid in deorum balneis fieri soleat. Lavantur, deinde optant ut aqua in vinum mutetur. Statim voti compotes fiunt et is qui hic verba facit, novum vinum ad cauponem defert ut exploret: ille pronunciat optimum vinum esse cui tantum aquae admixtum, quantum ad strenuam comotationem satis sit. Faciunt igitur dii quod Cleon apud Aristophanem facturus est, qui

ἐκ τῶν βαλανείων πίεται τὸ λούτριον.

Eupolidis fragmentum servatum est apud Priscianum de metris com. p. 415:

A. Ἀνόσια πάσχω ταῦτα, ναὶ μὰ τὰς Νύμφας.

B. πολλοῦ μὲν οὖν δίκαια, ναὶ μὰ τὰς κράμβας.,
sed malim: μᾶλλον μὲν οὖν δίκαια. Idem apud Pollucem IX 90:

Φοροῦσιν ἀρπάζουσιν ἐκ τῆς οἰκίας

τὸ χρυσίον, τὰργύρια πορθεῖται,

sed hoc sensu rectius est φέρουσιν. Eiusdem poetae versiculum apud Etymologicum Magnum p. 411. 35 sic suppleverim:

ἐγὼ γὰρ εἰς ζητρεῖον (ἐλαθον) ἐμπεσών.

Idem ap. Schol. Dion. Thrac. p. 937:

μάττει γὰρ ἤδη καὶ τὸ πῦρ ἐκκάζεται,

equidem corrigam:

μάττετε γὰρ ἤδη καὶ τὸ πῦρ ἐκκάζεται.

Denique in Phrynichi versiculo apud Athen. VI. p. 248 C:

ὁ δ' ὀλιγόσιτος Ἡρακλῆς ἐκεῖ τί δρᾷ,

requiro secundam personam et scribam δρᾷς.

Accedo ad alterum Meinekii volumen. Zenobius 131 e Platone Comico laudat:

ἀνῆρπακας ἀπαξάπαντ' αὐτῷ κανῶ.

Meinekus edidit ἀνηρπάκας', equidem malim: ἀνηρπακῶς. Eiusdem poetae sensu vacua verba sunt apud Athen. XIV p. 641 B:

A. εἰπέ μοι

ὥς ὀλίγα λοιπὰ τῶν ἐπιτραπεζωμάτων.

B. ὁ γὰρ Θεοῖσιν ἐχθρὸς αὐτὰ κατέφαγεν.

Intelligam equidem: θαῦμα' ἐπ' ἡλθέ μοι. Idem ap. Athen. VI. p. 229 F:

χαίρεις, οἶμαι, μεταπεττεύσας αὐτὸν διακλιμακίσας τε

τὸν ὑπηνόβιον σπαρτιοχαίτην ῥυποκόνδυλον ἐλκετρίβωνα,

quia novi τοὺς λακωνομανοῦντας aluisse barbam, non novi autem quid sit ὑπηνόβιος, conieciam ὑπηνόβοτον, quo sensu apud Aristophanem est in Vespis vs. 476:

καὶ ξυνὸν Βρασιδα καὶ Φορῶν κράσπεδα

σεμμάτων, τήν θ' ὑπήνην ἄκουρον τρέφω.

Epicrates est quem Plato exagitat, quod efficitur ex Schol. Arist. Eccl. 71 et praeterea cf. Mk. in Historia Critica p. 486.

Ingens error est Phrynichi apud Bekkerum p. 73. 25: ψυχρο-

φεῖν· ἐπὶ τοῦ τὴν ψυχὴν ἐκροφεῖν διὰ κακῶν παρουσίαν ἢ τραγωδίᾳ. ὁ δὲ Πλάτων ἰδίως ἐπὶ οἴνου διὰ ψυχροῦ πινομένου τίθησιν. Interest aliquid ac multum quidem inter βοφεῖν et ἐκροφεῖν nec ψυχροβοφεῖν umquam in tragoedia vel alibi usurpatum invenias. Sed doctus grammaticus confudit, uti vides, ψυχροραγεῖν quod de moribundis in usu est, et ψυχροροφεῖν, nam sic scribendum est, quod demonstratur analogia verborum ψυχρολουτεῖν. Θερμολουτεῖν, aliorum. Ponitur autem hoc verbum non ἐπ' οἴνου διὰ ψυχροῦ πινομένου et multo minus ἐπ' ὕδωρ ψυχρὸν πίνοντος, quae Bekkeri coniectura in paucis ridicula est, sed ἐπ' οἴνου λίαν ψυχροῦ πινομένου. Morem Atheniensium quem notavit Isocrates in Antidosi § 287, satis novimus. Scribit Athenaeus III p. 124 D: ὅτι δὲ καὶ τὸν οἶνον ἐψυχον ὑπὲρ τοῦ ψυχρότερον αὐτὸν πίνειν, Στράτις Φησὶν ἐν Ψυχασαῖς·

οἶνον γὰρ πιεῖν

οὐδ' ἂν εἰς δέξαίτο θερμόν, ἀλλὰ πολὺ τούναντίον
ψυχόμενον ἐν τῷ φρέατι καὶ χιόνι μεμιγμένον.

Solebant enim vinum aqua nivea *frangere*. Ibidem Athenaeus alios multos locos de hoc usu collegit, v. c. Euthyclis: πρῶτος μὲν οἶδεν εἰ χιὼν ἐς' ὠνία, unde vides, quod probare velle ineptum est, nivem Athenis saepe magno constitisse et in lautis epulis praebitam fuisse. Hinc pendet emendatio Luciani qui in libello de Mercede Conductis c. 26 describit miseram philosophi conditionem, qui ad divitis patroni epulas invitatus est. Οὐ μὴν οὐδ' ἡ ἄλλη ὕβρις ἄπειν, ἀλλ' οὔτε ᾧδὲν ἔχεις μόνος, οὐ γὰρ ἀναγκάζόν ἐστι καὶ σὲ τῶν αὐτῶν ἀεὶ τοῖς ξένοις καὶ ἀγνώστοις ἀντιποιεῖσθαι. Quid? denegaturne misero ovum, quod nemo inter Persici apparatus delicias recensebit? Si ova in honore fuerunt, quomodo Ephippus ap. Athen. l. p. 29 D appellare potuit *ῥάβρια*, τοιαῦθ' ἕτερα πολλὰ παλγνικα. Idem apud eundem XIV p. 642 E coenam describit, in qua ᾧδὲν ἐκατόμβῃ apponebatur, ut omnibus et singulis convivis abunde satis esset. Deinde Lucianus pergit et addit: οὔτε ἡ ὄρνις ὁμοίᾳ ταῖς ἄλλαις, ἀλλὰ τῷ μὲν πλουσίῳ παχεῖα καὶ πιμελής, σοὶ δὲ νεοττὸς ἡμίτομος ἢ φάττα τις ὑπόσκληρος, ὕβρις ἀντικρυς καὶ ἀτιμία. Qui pullum habet dimidiatum, ei ovum patronus negabit? Unius literulae mutatio lucem dabit: οὔτε χιόν' ἔχεις μόνος. Nivis usus ad luxuriam pertinet, quod Dexicrates ostendit;

αἱ δὲ μεθύω καὶ χιόνα πίνω καὶ μύρον
ἐπίσταμ' ὅτι κράτιστον Αἴγυπτος ποιεῖ,
(τί σοι διαφέρει τοῦτο;)

nam sic recte locum supplevit Meinekius Vol. IV. p. 571.

Immodulate editur Archippi versiculus apud Athen. X p. 426 B:

τίς ἐκέρασε σφῶν, ὦ κακοδαίμων', ἴσον ἴσῳ;

et praestat scribere ἐκέρασε τίς σφῶν. Eiusdem poetae duo versiculi servati sunt apud Pollucem IX 72:

ἀνδρῶν ἄριστος καὶ μάλιστα' ἐμοὶ ξένος,

ἀτὰρ παρ' ἐμοὶ γ' ὧν εἶχεν οὐδὲ σύμβολον,

sed viri docti nondum perspexerunt duas personas hic inter se colloqui. Paulo gravior erratur apud Schol. Aristoph. Thesm. 258, qui affert Aristomenis senarios:

παντευχίαν δὲ τοῦ Θεοῦ ταύτην λαβεῖν

καὶ περίθετον πρόσωπον, ὃ λαβὼν ἔσταθι.

sed emendatio perfacilis est:

παντευχίαν δὲ τοῦ Θεοῦ ταύτην λαβὼν

καὶ περίθετον πρόσωπον ἐνθάδ' ἔσταθι.

Athenaeus, ubi de nivis usu disserit, quem locum supra adhibuimus, affert etiam Lysippi versus:

A. Ἑρμῶν, τί ἔστι, πῶς ἔχομεν; B. τί δ' ἄλλο γ' ἢ

ὃ πατὴρ ἄνωθεν ἐς τὸ Φρέαρ, ἐμοὶ δοκεῖν,

ὥσπερ τὸν οἶνον τοῦ Θέρους, καθεῖκέναι.

Mirabor, si editores in posterum recusabunt edere, quae prorsus certa mihi correctio videtur: καθεῖκε νῶ. Porsonus et Dobraeus hoc fragmentum obiter tantum inspexerunt.

Leuconis fragmentum quod Hesychius servavit in voce Πάαπης, ita constituendum est:

ἀτὰρ, ὦ Μεγάκλεες, οἶσθ' ὅτι τοῦ Παάπιδος

Ἵπέρβολος κατεδήδοκεν τὰ κπώματα,

nam τὰ κπώματα κατεδήδοκεν peccat in certam metri legem.

Metagenis locus est ap. Scholiastam Platonis p. 332, quem Meinekius ita edidit p. 755:

καὶ Λύκων ἐνταῦθά που

* * προδοὺς Ναύπακτον ἀργύριον λαβὼν

ἀγορᾶς ἀγαλμα ξενικὸν ἐμπορεύεται.

Legebatur ἀγαλμ' ἀγορᾶς, quod Bergkii transposuit. Equidem suspicor locum desumptum esse e fabulae exordio et scribam:

οἱ κεῖ Λύκων ἐνταῦθα σου·

(οὗτος) προδοὺς Ναύπακτον ἀργύριον λαβῶν

ἀγαλμ' ἀγορᾶς (νῦν) ξενικὸν ἐμπορεύεται.

Similiter Antiphanes in scena ostendit Laomedontis regiam:

δρᾶς, ἐν τῇδε μὲν

ὁ τῶν Φρυγῶν τύραννος οἰκῶν τυγχάνει.

Secundum Pollucem IV. 169, cuius locum vide apud Meinekium p. 768, κόφινος est μέτρον Βοιώτιον ἄμφω μετροῦν, sed scribendum est ἀλφίτα μετροῦν. Ipse ut hoc probet, affert Strattidis versus:

A. τὰ δ' ἀλφιθ' ὑμῖν πῶς ἐπώλουν; B. τεττάρων

δραχμῶν μάλισα τὸν κόφινον.

Eiusdem poetae fragmentum ap. Athen. XV p. 690 F, ita supplendum censeo:

καὶ λέγ' ὅτι μύρον αὐτῇ φέρεις

τοιοῦτον, οἶον οὐ Μέγαλλος πώποτε

ἤψησεν, οὐδὲ Δεινίας Αἰγυπτιος

οὔτ' εἶδεν οὔτ' ἐκτῆσατ' (ἐκ πολλῶν ἐτῶν).

Quod idem Strattis scripsit apud Athen. XI p. 467 E:

οἶσθ' ὃ προσέειπεν, ὦ Κρέων, τὸ βρέγμα σου;

ἐγὼ δα· δείνω περὶ κάτω τετραμμένῃ.

de locutione περὶ κάτω Cobetus egit in Variis Lectionibus p. 90 et in Mnem. XI p. 174, sed non videtur observasse nescio quem Creontem alloqui, deinde alium interpellare:

B. ἐγὼ δα· δείνω περὶ κάτω τετραμμένῃ.

Bis apud Plutarchum eandem locutionem restituit Madvigius in Adversariis p. 27 et 576. Latet etiam hodie nisi fallor apud Lucianum in Demosthenis Encomio 24: τοῦ πίνακος τὰ μετέωρα κάτω περιπαγρόντα.

Nunc examinabimus quod Macrobius habet Saturn. V. 20. *Gargara tanta frugum copia erant, ut qui magnum cuiusque rei numerum vellet exprimere, pro multitudine immensa Gargara nominaret. Testis Alcæus qui in Comoedotragedia sic ait:*

ἐτύγχανον μὲν ἀγρόθεν πλείους φέρων

εἰς τὴν ἑορτὴν ὅσον οἶον εἴκοσι,
ὁρῶ δ' ἄνωθεν γάργαρα' ἀνθρώπων κύκλω.

Altero versu Toupius tentavit ὡς ἄν, quod cum non sufficeret, perfecit emendationem Schneidewinus, qui invenit: ὡς ἄν οἶομ' εἴκοσι, quae mihi vera lectio videtur. Eam certe malo quam Herwerdeni conjecturam, qui Mnem. XVII 60 commendavit:

ἐτύγχανον μὲν ἀγρόθεν πλεῖστον φέρων
εἰς τὴν ἑορτὴν ὅψον, οἶον εἰκὸς ἦν.

Sequitur Herwerdenus Meinekium, qui suspicatur in ἀγρόθεν primam syllabam produci, quum manifesta parodia Euripidis sit, qui dixerit: ἐτύγχανον μὲν ἀγρόθεν πυλῶν ἔσω — βαλῶν, Orest. 864. Non agnosco equidem utriusque loci convenientiam et quod utrobique legitur ἐτύγχανον μὲν ἀγρόθεν, id fortuitum esse arbitror. Gravius est pisces non rure afferri in urbem, sed contra potius. Πολλῶν ὄντων ὀψων, scribit Athenaeus VII p. 582 D, ἐκνείκηκεν δ' ἰχθὺς μόνον ἢ μάλιστα γὰρ ὀψον καλεῖσθαι διὰ τὸ πολὺ πάντων ἀρετῇ κρατεῖν. Non opus est testimoniis probare, quod per ipsam rei naturam aliter non potuit fieri. Εἰς ἀγρόν — ἦλθεν φέρων ποτ' ἰχθυοπώλης μαινίδας καὶ τριγλιδας Antiphanis verba sunt apud Athenaeum VIII p. 358 D. Aristophanes apud Stobaeum 55. 7 agricolas felices praedicat eorumque vitam sic describit:

ὀψω δὲ χρῆσθαι σπινθίοις τε καὶ κίχλαις
καὶ μὴ περιμένειν ἐξ ἀγορᾶς ἰχθυῖδια, κτέ.

Itaque amplector Schneidewini conjecturam, sed vitium remanet in adiectivo πλείους. Aviculas rusticus attulit in urbem, uti credibile est: σπίνους fortasse, qui venibant καθ' ἑπτά τοῦβολου, Arist. Av. 1079. Auceps laudat merces suas:

ἐτύγχανον μὲν ἀγρόθεν ἡδίους φέρων
εἰς τὴν ἑορτὴν ὡς ἄν οἶομ' εἴκοσι.

Similis corruptela est in Epistula ad Hebraeos, quam Cobetus sanavit.

Canthari versiculum ita edidit Meinekios p. 835:

Κιθαρωδὸν ἐξηγείρατ' Ἀράβιον χορὸν.

Scribit autem Suidas Ἀράβιον ἄγγελον et Ἀράβιον αὐλητὴν usurpāri ἐπὶ τῶν ἀκαταπαύτων, deinde affert Canthari versum: κιθαρωδὸν ἐξηγείρατ' Ἀράβιον τὸν χορὸν τοῦτον. Talis fuit Ti-

gellius ille apud Horatium. Vertit Meinekius: *chorum cecitastis Arabii citharoedi instar nunquam cantare desinentem. Mihi aliud quid latere videtur. Collato Aristoph. Eccl. 918:*

ἤδη τὸν ἀπ' Ἰωνίας
τρόπον τάλαινα κησιῆς.

et Arist. Plut. 47:

ἀσκεῖν τὸν υἱὸν τὸν ἐπιχώριον τρόπον,

malim sane:

Κιθαρωδὸν ἐξήγειρ' Ἀράβιον τὸν τρόπον,
nam chori mentio importuna est. Sequitur apud Meinekium
p. 842 Nicocharis fragmentum:

σοφαῖσι παλάμαις τεκτόνων εἰργασμένον
καὶ πόλλ' ἐν αὐτῷ λέπτ' ἔχον καδίσκια
κυμινοδόκον.

Neutrum genus, nisi fallor, repugnat analogiae, quae ducit ad substantivum *κυμινοδόκη* et adiectivum *κυμινοδόκος*. Idem hoc videtur voluisse Pollux X 94, quum scriberet: *εἴποις ἂν καὶ τὴν ἡδυσματοθήκην κυμινοδόκον*. deinde affert Nicocharis locum, quem ita corrigere placet:

σοφαῖσι παλάμαις τεκτόνων εἰργασμένε
καὶ πόλλ' ἐν αὐτῷ λέπτ' ἔχων καδίσκια
κυμινοδόκε,

sicuti Praxagora apud Aristophanem in Ecclesiazusis lucernam suam alloquitur. In αὐτῷ pro *σαυτῷ* cur quis offendatur, nihil est; cf. Porson. ad Eur. Orest. 626. Idem poeta Nicochares Meinekio p. 846 dixisse videtur:

εἰ πεύσομαι
τὸν ἀηδόνειον ὕπνον ἀποδαρθόντα σε
αὐτὸς σεαυτὸν αἰτιῶ.

simul et metrum restitues et sinceram formam *ἀηδόνιον*, si suppleveris:

εἰ πεύσομαι
τὸν ἀηδόνιον (μόνον) ὕπνον ἀποδαρθόντα σε
αὐτὸς σεαυτὸν αἰτιῶ.

Cf. Arist. Ran. 630 et Cobet. Mnem. IX. 164.

Verbum *ἀποφέρειν* insolito modo usurpatur apud Nicophontem, quem laudat Scholiasta ad Arist. Av. 1283:

οὐκ ἐς κόρακας; τὸ χεῖρ' ἀποίσεις ἐκποδῶν
ἀπὸ τοῦ σκυταλίου.

Facile est reponere: οὐκ ἐς κόρακας; τὸ χεῖρ' ἀπόσχεις ἐκποδῶν.
Idem dixisse creditur, locus est apud Athen. III p. 80 A,

ἐὰν δέ γ' ἡμῶν σῦκά τις μεσημβρίας
τρώγων καθεύδῃ χλωρά, πυρετὸς εὐθέως
ἥκει τρέχων.

Cobetus Mnem. V 96 reposuit τραγῶν, sed non est satis;
corrigere praeterea:

ἐὰν δὲ πεινῶν σῦκά τις μεσημβρίας
τραγῶν καθεύδῃ.

Hinc quod Eubulus ibidem habet:

νῆ τὸν Δί' ἡσθένουν γάρ, ὧ βέλτισε σύ,
φαγοῦσα πρῶν σῦκx τῆς μεσημβρίας,

malim fere τραγοῦσα et Aristophanes ἐν Προαγῶνι eodem
modo locutus est.

Etiam facillima acutissimos viros latere possunt. Secundum
Pollucem X 110 apud Cephisodorum conjunctim memorabantur
σπονδὴ καὶ καταφαντισμός. In corruptissima voce κατα-
φαντισμός, Meinekius inquit, quid lateat alii viderint. Reponam
equidem: καταρραντισμός. Sequuntur apud Meinekiem
Aristophanis fragmenta, de quibus post tot virorum doctorum
repetitas curas pauca sunt quae addere potero. Legitur ap.
Etym. M. p. 207. 53 fragmentum quod Bergkianus p. 961 ita
edidit:

Ψῆχ' ἡρέμα
τὸν βουκέφαλον καὶ κοππατίαν.

A Codice commendationem habet Ψήχετ', quod Cobetus arripuit
Mnem. IV. 127. Neque Cobetus neque Dindorfius qui de Cobeti
conjectura retulit, videtur observavisse hoc modo spondeum in-
ferri in quartum senarii pedem, quum ante Ψήχετ' syllaba
quae excidit, necessario producat. Si quis autem breviorē
formam restituere volet, facile erit scribere Ψῆ τ' ἡρέμα. Cf.
Cobetus in Mnem. V. 112 et ἐν τῷ Ἑρμῇ λογίῳ p. 488.

Venio ad paginam 985, ubi Aristophanis locus est, quem
Cobetus Mnem. IV, 115 hoc modo constituit:

A. ἐθέλω γεωργεῖν. B. εἴτα τίς σε κωλύει;

A. ὑμεῖς· ἐπεὶ δίδωμι χιλίας δραχμάς.

ἐάν με τῶν ἀρχῶν ἀφῆτε.

Arridet: φέρ' εἰ δίδωμι. P. 987 quod legitur fragmentum:

εἰ γὰρ ἐμοὶ παυσαμένῳ τοῦ πολέμου γένοιτο

σκάψαι κάποκλάσαι τε καὶ λουσαμένῳ διελκύσαι

τῆς τρυγῆς ἄρτον λιπαρὸν καὶ ῥάφανον φέροντι,

jam dixi Mn. XVI. 209 cur mihi scribendum videatur ἄρτον

ῥυπαρὸν καὶ ῥάφανον φαγόντι. Distinguitur inter ἄρτους

λευκοὺς et ἄρτους ῥυπαροὺς et nunc conferri iubeo Casaubonum

Animm. ad Athen. p. 508. P. 994 suppleo:

(γελῶ) Λάχνητας, Μεγακλέας καὶ Λαμάχους.

Aristophanes, secundum Suidam in voce Εὐρύβατος, in Daedalo

argumentum habuit τὸν Δία εἰς πολλὰ ἑαυτὸν μεταβάλλοντα

καὶ πλουτοῦντα καὶ πανουργοῦντα, sed corrige: κλέπτοντα.

Apud Pollucem X 158 requiro:

εἰ μὴ δικῶν γε γύργαθος ψηφισμάτων τε θωμός.,

non δικῶν τε. Itidem e Daetalensibus desumptum est quod lau-

dat Harpocratio: ἐθέλω βάψας πρὸς ναυτοδικὰς ξένον ἐξαίφνης·

quod autem Sauppium supplet: ἐξαίφνης σ' ἐπιδεῖξαι, praestat

uti existimo: ἐξαίφνης (σ' ἀποφῆναι). P. 1057 proverbium

ex Hesychio laudatur:

χωρεῖ ἀκλητος ἀεὶ δειπνήσων· οὐ γὰρ ἄκανθαι,

sed paulo melius convenit imperativus χώρει. Pg. 1127 miror:

ἀτταγᾶς ἥδισον ἔψειν ἐν ἐπινικίοις κρέας.

Quia in triclinio caro non assatur sed apponitur, malo: ἥδισον

ἔσθειν et satis nota est forma ἔσθειν pro ἐσθίειν etiam in

comoedia. Avis praeterea ὀπτᾶται non ἔψεται, assatur non

coquitur. P. 1163:

ἔπειθ' ὅσοι παρῆσαν ἐπίσημοι ξένοι,

ἐπηκολούθουν κῆντεβόλουν προσκείμενοι,

malim ἐπίδημοι ξένοι, quod adiectivum ex Antiphane enotavit

Antatticista p. 93. 24. P. 1178 evidens mendum est in hisce:

ἐν τοῖς ὄρεσιν δ' αὐτομάτοισιν τὰ μιμαίκυλ' ἐφύετο πολλά.,

non enim montes αὐτόματοι sunt, sed αὐτόματα proveniebant

τὰ μιμαίκυλα, sicuti Cratinus dixit, cuius versiculum Dobraeus

emendavit:

ἀλλ' αὐτόματ' αὐτοῖς θεὸς ἀνίει τὰγαθά.

Exigua mutatio lucem dabit; mutila sententia est et αὐτομά-
τοις in duo vocabula dissecandum est:

ἐν τοῖς ὄρεσιν δ' αὐτόμαθ' οἷσιν τὰ μιμαίκυλ' ἐφύετο πολλά.

Non physioi alicuius haec verba sunt, sicuti Dobraeus arbitra-
tur, cui nunc quidem emendatio minime successit, sed Aristo-
phanes versiculum posuit in aurei saeculi descriptione. Ad
verbum convenit Ovidius Metam. I 104:

Contentique rebus nullo cogente creatis

Arbuteos fetus montanaeque fraga legebant.

Denique apud Pollucem VII. 162: λεπρᾶν κεράμιον ὀξυρὸν ἀντὶ
τοῦ μυδᾶν Ἀριστοφάνης λέγει, fortasse praestabit λεπρῶν et
μυδῶν rescribere.

Accedo ad tertium Meinekii volumen et Antiphanis fragmenta,
in quibus satis multa etiam hodie corrigenda esse video. Legi-
tur apud Athenaeum III. p. 122 D, Meinekii est pagina 15,

ἐπὶ τὸ καινουργεῖν φέρου

οὕτως ἐκείνως, τοῦτο γινώσκων ὅτι

ἐν καινὸν ἐγχείρημα, καὶν τολμηρὸν ἦ,

πολλῶν παλαιῶν ἐστὶ χρησιμώτερον.

Non novi hoc sensu verbum φέρεσθαι usurpari et commendo
τρέπου, sicuti apud Aristophanem legitur Eq. vs. 986: ἐπὶ
τὰ βελτίω τρέπου. Pg. 23 Mk. Antiphanes de Aesculapio tradit:

τὴν δὲ γραῦν τὴν ἀσθενούσαν πάνυ πάλαι, τὴν βρυτικήν,

ρίζιον τρίψας τι μικρὸν δελεάσας τε γεννικῇ

τὸ μέγεθος κοίλῃ λεπασῇ τοῦτ' ἐποίησ' ἐκπιεῖν.

Blandis verbis persuadet Aesculapius, vetulam non vi cogit
itaque verbum ποιεῖν minus accommodatum est, quod ostendit
Epicrates Athen. VI 262 D: ὁ δὲ χολᾶν ποιεῖ, γάστριν καλοῦσι vel
Nicophon Athen. III 80 A. qui febrim dicit ἐμεῖν ποιεῖν χολήν
vel Hegesippus Athen. VII 290 D: ἐποίησα τοὺς δακρύοντας
γελᾶν et mille alii loci. Codex habet ἐποίησεν, pro quo equi-
dem scribam: ἐπεισεν. Deinde optime quidem dicitur ρίζιον
μικρόν, sed fuit tamen nisi fallor amara radix, quam Aescula-
pius vetulae dedit. Hinc coniicio: ρίζιον τρίψας μικρὸν τι.
Jam Homerus Iliad. Λ 846:

ἐπὶ δὲ ρίζαν βάλε πικρὴν

χερσὶ διατρίψας, ὀδυνήφατον.

Postae mediae comoediae ad omne iocorum genus tragicam gravitatem affectant atque ex splendidis pannis et sesquipedalibus verbis aenigmata componunt propter verborum pondus in re tenui ridicula. Egit de ea re Meinekius in *Historia Critica* p. 293 et ubique exempla prostant, quae maximam partem Athenaeo debentur. Affert verbi causa IX p. 396 B Antiphanis illa:

καὶ πρῶτα μὲν
αἶρω ποσεινὴν μᾶζαν, ἣν φερέσβιος
Δηὼ βροτοῖσι χάρμα δωρεῖται φίλον·
ἔπειτα πνικτὰ τακερὰ μηκάδων μέλη,
χλόην καταμπέχοντα, σάρκα νεογενῆ.

Mirabundus interlocutor rogat: τί λέγεις; et responsum fert: τραγωδίαν περαινῶ Σοφοκλέους. Alibi, apud Athen. X p. 449 B, rogat nescio quis amicum velintne Βρομιάδος ἰδρῶτα πηγῆς dici vel λιβάδα νυμφαίαν δροσώδη, hic autem praefert simpliciter *vinum* et *aquam* appellare. Eodem pertinet iocus Antiphanis p. 25 Mk.:

τροφαλίδας τε λινοςάρκους, μανθάνεις; τυρὸν λέγω.

Apparet eum qui haec verba pronunciat, quaerere ex amico noveritne quas τροφαλίδας λινοςάρκους appellet; deinde hic respondet; τυρὸν λέγεις. Est hoc quidem luce clarius, sed oritur dubitatio de adjectivo λινόςαρκος. Primum mirum est, primam syllabam produci, cum natura brevis sit. Hoc vitium ut excusetur, provocant ad Aristoph. Pac. 1178:

κῆτα φεύγει πρῶτος ὥσπερ ξουθὸς ἱππαλεκτρῶν
τοὺς λόφους σείων, ἐγὼ δ' ἔσηκα λινοπτόμενος

Nemo tamen eo loco verbum ἄπαξ εἰρημένον commode interpretari potest et non magno acumine opus est ad veram lectionem inveniendam, quae mihi esse videtur: ἐγὼ δ' ἔσηκ' ἀνεπτέρωμένος, quod vocabulum quomodo usurpetur, vide in Avibus vs. 1443 et 1445. Verum etiamsi quantitas primae syllabae non sit offensioni, quo sensu τροφαλίδας appellabimus λινοςάρκους? Provocat Meinekius ad Athen. VII p. 300 C, ubi Eubulus ἐγχείλεις λιμνοσωμάτων appellat et suspicatur Antiphani τροφαλίδας dici λιχνοσάρκους, Eubuli autem ἐγχείλεις λιχνοσωμάτων. Est ea conjectura in paucis infelix et Valckenaerius jam intellexerat ἐγχείλεις esse dicendas λειοσωμάτων. Atque eodem modo τροφαλίδας, quod tenellum est casei genus, An-

tiphanes rectissime λειοσάρκους appellare potuit. Altera emendatio alteram firmat.

Ad idem iocorum genus pertinet Antiphanis fragmentum p. 26 Mk.:

πάτερ, ὅταν μέλλω λέγειν σοι τὴν χύτραν, χύτραν λέγω
ἢ τροχοῦ ῥύραισι τευκτὸν κοιλοσώματος κύτος
πλαστὸν ἐκ γαίης ἐν ἄλλῃ μητρὶς ὀπηθὲν ζέγγη,
νεογενοῦς ποίμνης δ' ἐν αὐτῇ πνικτὰ γαλατοθρέμμονα
τακεροχρῶτ' εἶδη κύουσαν;

Respondet autem pater se multum malle ollam dici. Sed primum foriasso praestabit τυκτὸν scribere non τευκτὸν, deinde quid significat ἐν ἄλλῃ μητρὶς ὀπηθὲν ζέγγη? Figuli nomen desideratur et satis clare pellucet genetivus in — ἥρος. Aut fallor aut latet: ἐν ἐργασῆρος ὀπηθὲν ζέγγη. Eubulus apud Athen. XI. 471 D:

καθαρώτερον γὰρ τὸν κέραμον εἰργαζόμενον
ἢ Θηρικλῆς τὰς κύλικας ἡνίκ' ἦν νέος.

Antiphanis fragmentum est ap. Mk. p. 29:

πενθεῖν δὲ μετρίως τοὺς προσήκοντας φίλους,
sed in generali sententia praestat πένθει. Sequitur p. 43:
τάριχος ἀντακαῖον εἴ τις βούлет' ἢ
Γαδειρικὸν, Βυζαντίας δὲ θυνίδος
δομαῖσι χαίρει.

Est ea lectio ex apographis derivata, nam in Veneto Athenaei Codice legitur: εὐφροσύναισι χαίρει. Hinc Meinekios in Analectis ad Athenaeum commendat: εὐφραλινετ' δομαῖς. Quid lateat sub illo εὐφροσύναισι, ostendet Achilles Tatius p. 56. 31: τὸ κάλλος τὸ παιδικὸν οὐκ ἀρδεύεται μύρων ὑσφραϊς et eodem modo apud Antiphanem legendum: ὑσφραϊσι χαίρει. Sic corruptelae causa apparet. Sequitur p. 47:

οὐδεὶς πάποτε
ὦ δέσποτ', ἀπέθαν' ἀποθανεῖν πρόθυμος ὦν,
τοὺς γλιχομένους δὲ ζῆν κατασπᾶ τοῦ σκέλους
ἄκοντας ὁ Χάρων εἰς τὸ πορθμεῖόν τ' ἄγει
σιτιζομένους καὶ πάντ' ἔχοντας ἀφθόνης.
ὁ δὲ λιμός ἐστιν ἀθανασίας φάρμακον.

Adest in scena nescio quis moerore confectus et vehementer mori cupiens. Adstat servus, ut saepe in comoedia, qui domino peramanter consilia propinat. Nemo, inquit, sponte moritur; Charon detrudit ad inferos eos quos vita ac luce gaudere deprehendit estque fames adeo *ἀθανασίας φάρμακον*. Non disputo nunc, utrum postremus versiculus cum superioribus cohaereat necne. Grotius negat, contra Wytttenbachius ad Eunapium p. 35 contendit omnia illi servulo continuanda esse. Idem recte statuit *φάρμακον* esse medicamentum vel efficiendo bono vel avertendo malo. Exemplorum plena sunt omnia. Quid autem illud est famem tribuere mortalibus *immortalitatem*? Estne revera fames, sicuti interpretatur Wytttenbachius, *immortalitatis effectrix medicina*? Adeone verum est, mortales non nisi invitos descendere ad inferos, ut famelici quos vitae taedeat, omnino non moriantur? Illud vult Antiphanes, si quidem senarius Antiphanis est, famelicos sero mori neque illubenter et sine ullo cruciatu. Itaque habent quod mortali maxime optandum est, non *τὴν ἀθανασίαν*, quae diis tantum concessa est, sed *τὴν εὐθανασίαν* et fames quodammodo poterit *εὐθανασίας φάρμακον* appellari, nam, quum ipsa amara sit, reliqua omnia dulcia reddit, ut scribit idem Antiphanes apud Stobaeum 95. 1: *ἄπανθ' ὁ λιμὸς γλυκέα πλὴν αὐτοῦ ποιεῖ*. Famem autem poeta nunc dixit, quo sensu Menander: *εἰς τὰ καθάρεια λιμὸς εἰσοικίζεται*, quae sententia quam vera sit noverunt qui in magnis urbibus munditiem multorum animadverterint, quibus plus est elegantiae quam nummorum, sicuti vere observavit Cobetus in Mnem. IV 262. Sed quod idem scribit in Variis Lectionibus p. 60 usitatius *φάρμακον* dici id *quo quid efficitur* quam contra, id non comprobatum inveni. Βηχδὲς *φάρμακον* Phrynichus poeta dixit, *μῆθης φάρμακον* Amphis et huiusmodi exempla conquirere facile est.

Non vacat errore, quod ex Athenaeo laudatur p. 54 Mk.:

εἴτ' οὐ δικαίως εἰμὶ φιλογύνης ἐγὼ
καὶ τὰς ἑταίρας ἡδέως πάσας ἔχω;
τουτὶ γὰρ αὐτὸ πρῶτον ὃ σὺ ποιεῖς παθεῖν,
μαλακαῖς καλὰς τε χερσὶ τριφθῆναι πίδαας,
πῶς οὐχὶ σεμνὸν ἐστὶ;

Egit de hoc loco Herwerdenus Mnem. XV p. 316 et scribit manifesto verba esse defendentis se contra eum qui mollitiem sibi exprobasset itaque suspicatur tertio versu scribendum esse: δ σὺ ψέγεις παθεῖν. Nimis incerta mihi ea conjectura videtur et fieri sane potest, ut amator hic meretriculam alloquatur; quodsi non dissimile veri videbitur, nihil est cur ποιῆς corruptum habeamus. De versu secundo quin vitium alat, nulla dubitatio est. Coniicit Herwerdenus:

καὶ ταῖς ἑταίραις ἡδέως πάσαις ἔχω.

Equidem malim:

πρὸς τὰς ἑταίρας ἡδέως πάσας ἔχων,

quae locutio satis nota est. Apud Antiphanem ipsum Athen. XIV p. 641 F, interrogat nescio quis: πρὸς ἀμυγδαλᾶς δὲ πῶς ἔχεις; respondet alter: εἰρηνικῶς. Πρὸς τὸ πρᾶγμα ἔχω κακῶς Menandri verba sunt apud Clementem Strom. II p. 181 et saepe omnes eo modo loquuntur. Denique quarto versu arridet: μαλακαῖς ἀπαλαῖς τε χερσὶ. Sic πληγὰς λαβεῖν ἀπαλαῖσι χερσὶν Timocli in deliciis est ap. Athen. XIII p. 570 F. Tenellae manus hic rectius commemorabuntur quam pulchrae.

Antiphanis fabula fuit Equites, cuius duo fragmenta servata sunt, quae in integra fabula exiguo intervallo distabant, p. 57 Mk.:

Πῶς οὖν διαιτώμεσθα; B. τὸ μὲν ἐφίππιον
ερῶμ' ἐστὶν ἡμῖν, ὁ δὲ καλὸς πῖλος καλὸς
ψυκτήρ· τί βούλει; πάντ' Ἀμαλθείας κέρως.

Alterum autem fragmentum est:

τῶν δ' ἀκοντίων

συνδούντες ὁρᾷ τρία λυχνεῖα χρώμεθα.

Dobraeus acute et eleganter coniecit: ὁ δὲ καλὸς πῖλος, κἀδος, ψυκτήρ idque recipiendum duco, sed quid est illud πῶς οὖν διαιτώμεσθα? Colloquuntur duo equites, qui sese invicem cohortantur ad perpetuandum; degunt in castris et domestica suppellectile destituti abutuntur armis ad comessionem; galea pro psyctere erit et ex tribus hastis colligatis facient λυχνεῖον. Est hoc facile intellectu, sed potuitne alter sic amicum interrogare: πῶς οὖν διαιτώμεσθα? Crediderim equidem convenientius scribi διαπινώμεσθα. Nota res est, de qua vide Cobetum in Mnem. VII p. 165, verba cum διὰ composita, quae certamen

et *contentionem* significant, solere ferme medii formam induere. Διατοξεύεσθαι est et διακοντίζεσθαι et sexcenta alia. Excipitur διαπίνειν, nam medium διαπίνεσθαι non legitur nisi in Hedyli epigrammate:

ἡ διαπινόμενη Καλλίσιον ἀνδράσι, θαῦμα
κοῦ ψευδές, νῆσις τρεῖς χόας ἐξέπιεν.

Et nunc videmus Antiphanem quoque communem omnibus analogiam fuisse secutum nec solum eum sic dixisse existimo.

Vir quidam doctus et sapientiae studiosus, quem Heraclidem Ponticum fuisse aiunt, ridetur ab Antiphane p. 59 Mk. Dicitur invenisse rhetoricam artem: ὁ τὴν Θεοδέκτου μόνος ἀνευρηκὼς τέχνην. Requiro: πρῶτος ἀνευρηκὼς, cf. Bentleius in Respon- sione ad Boyleum p. 55 et Dindorfius ad Prolegomena de Co- moedia p. 15 Edit. Par. Sic veteres et recentiores loquuntur, Graeci et Romani. Ex recentissimis Cassiodorus fuit, qui scrip- sit verbi causa IV. 34: *Primi* enim dicuntur aurum Aeacus, argentum Indus rex Scythiae *reperiisse*. Antiphanes ipse: ὅστις τέχνην κατέδειξε πρῶτος τῶν Θεῶν.

Antiphanis fragmentum p. 61 Mk. sic suppleverim:

τρίποδα καὶ κάδον
παραθέμενος ψυκτῆρά τ' οἶνου (πάνυ μέγαν)
μεθύσκειται.

Deinde soloeum est, nisi fallor, p. 66 Mk:

ὅταν γὰρ ἀπορῆται τις, ἂν μὲν ἀργὸς ᾖ,
ἐλθὼν ἀπεκινδύνευσεν ἡμέραν μίαν,
ὥς' ἡ γεγονέναι λαμπρὸν ἢ τεθνηκέναι.,

quod λαμπρὸς dici oportuit. Quod fragmentum legitur p. 70, id hodie post curas Meinekii et Cobeti in Mnem. V p. 81, ita constitutum est:

ὁ μὲν (ἐν) ἀργῷ τρεφόμενος
θαλάττιον (ὄψον) οὗτος οὐδὲν ἐσθίει,
πλὴν τῶν παρὰ γῆν, γόγγρον τιν' ἢ νάρκην τιν' ἢ
θύνης τὰ πρὸς γῆς. B. ποῖα; A. τὰ κάτωθεν λέγω.
B. τούτους φάγοις ἂν; Γ. τοὺς γὰρ ἄλλους νερόμικα
ἀνθρωποφάγους ἰχθύς. A. τὸ δεῖνα δ' ἐσθίεις;
τοῦτ' ἐκ κόνωτα πλοῖα. Γ. Κωπῆδας λέγεις.
B. ἀγρίως γε.

Postrema huius fragmenti verba inter tres personas nondum recte divisa esse videntur, sed non reperio quod mihi ab omni parte satisfacit. Illud video et vident omnes, anguillas dici non posse *κακόνωτα πλοῖα*. Dobraeus coniecit: B. *τί τὸ κακόν*; A. *ὃ τὰ πλοῖα*; Addit Meinekios, se id non intelligere, et, fortasse verum sit. Equidem sensum eorum verborum non magis perspicio et donec Dobraei scriptura interpretem inveni-rit, videndum erit, numquid melius exculpere possimus. Primum, quum *πλοῖα* ineptum sit, vix aliud latere potest quam *λεῖα*. *Λεῖος ὥσπερ ἔγχευς* proverbium est satis tritum. Deinde *coloris* in anguillae descriptione mentionem desidero; fuit autem ea *λευκόχρως* teste Eubulo Athen. VII p. 300 B. Hinc scribam:

τὰ λευκόνωτα λεῖα. Γ. Κωπῆδας λέγεις.

Idem Antiphanes Athen. XIV p. 622 *τὴν σηπίαν κυφόνωτον* ap-
pellavit. Facilius etiam emendabitur: *τὰ γλαυκόνωτα λεῖα*.
Utra lectio verior sit, *οἱ παῖδες τῶν Ἑλλήνων* nullo negotio
diiudicabunt, nam etiam hodie anguillae illae in honore sunt
apud Apicios.

Leve est quo offendor p. 80 Mk.:

*καὶ τᾶλλα δεινούς φασι τοὺς Αἰγυπτίους
εἶναι τὸ νομίσαι τ' ἰσόθεον τὴν ἔγχευν,*

malo certe: *εἶναι τε νομίσαι τε*. Paulo gravius erratur p. 84:

*τὴν τε παῖδ' ἀλείμματα
παρὰ τῆς Θεοῦ λαβοῦσαν εἶτα τοὺς πόδας
ἐκέλευ' ἀλείφειν πρῶτον, εἶτα τὰ γόνατα.
ὥς θᾶττον ἢ παῖς δ' ἦψατ' αὐτοῦ τῶν ποδῶν
ἔτριψε τ' ἀνεπήδησεν.*

Primum rectius fuerit *ἀλειμμά τι* scribere quam *ἀλείμματα*,
deinde nisi egregie fallor, *ἀναγνωρισμὸς* quidam hic describitur
et legendum est: *ἔφριξεν, ἀνεπήδησεν*. Etiam prae gaudio *φρίτ-*
τομεν, veluti Soph. Ai. 693: *ἔφριξ' ἔρωτι, περιχαρὴς δ' ἀνεπτό-*
μην. Antiphanis locus p. 88 sic supplendus est:

κομίσας δ' ἐξέβαλεν (ἐλθὼν) οἶκαδε

τὴν πείραν ἐν τῇ ῥινὶ τῆς ὀσμῆς λαβών,

et Casaubonus minus bene post *ἐξέβαλεν* addidisse videtur *εὐθύς*.
Apud eiusdem p. 98 Mk.:

ὥς καὶ γνοίην ἂν εὐθύς Ἀττικὸν πίνων ὕδωρ,

praestat secunda persona γυνοίης. Laudat Atticam qui hic loquitur, non palati sui praestantiam. Sequitur p. 99 fragmentum, in quo poeta more suo ollam non simpliciter ollam dicit, sed lepide in re tenui utitur magnifico verborum ornatu:

Ἄλλος ἐπὶ τούτῳ μέγας

ἤξει τις ἰσοτράπεζος εὐγενής. B. τίνα

λέγεις; A. Καρύσου Θρέμμα, γηγενής, ζέων.

Ut horum verborum ratio constet, praefero nentrum genus: γηγενής, ζέον. Deinde p. 106 notum fragmentum sic splendendum arbitror:

πάντ' εὐθὺς εἶρηχ', ὅτι μανεῖς ἀπέκτονεν

τὴν μητέρ', ἀγανακτῶν δ' Ἄδρασος εὐθίως

ἤξει πάλιν τ' ἄπεισιν (ᾧ θεν ἤλθεν πάλαι).

Antiphanis aenigma servatum est p. 109. Difficiles versiculi sunt, quos hucusque nemo expedire potuit; parvulum mendum tamen eximere potero e primo versu: Ἰχθύσιν ἀμφίβλητρον ἀνὴρ πολλοῖς ἐπιβάλλων. Aviculas hoc modo captare poteris, non pisces et περιβάλλων verum est. In parasiti descriptione p. 111:

ὅσ' ἂν μόνον

τύχη τις εἰπών, ταῦτ' ἀπροσκέπτως ποιεῖν

ἄπαντα,

quia secundum Demosthenem p. 1232. 18 τῶν ἰδιωτῶν τοὺς μετὰ τὸ παθεῖν μανθάνοντας ἀπροσκέπτους ὀνομάζομεν, quod in hunc locum non cadit, rectius erit ἀπερισκέπτως. Apud eundem p. 118:

ἐκ τῶν μαγειρείων βαδίζων ἐμβάλων

εἰς τοῦψον,

corrigam ἐμβάλῳ, sicuti statim in sequenti fragmento pro ἀπονέμων Cobetus correxit ἀπονέμῳ. Ceterum cum hoc fragmento compone versiculos incerti poetae apud Meinekium Vol. IV p. 679.

Pergam minuta quaedam raptim indicare. Quod legitur p. 123 non prorsus intelligo et unum tamen mendum eluere fortasse potero, nam quod editur:

ἐν γὰρ τοῦτό μοι

τὸ λοιπὸν ἐστὶ καὶ κακῶς ἀκούσομαι,

planissime requiro: τὸ λοιπὸν ἔστιν, εἰ κακῶς ἀκούσομαι. A sententia loci Meinekins mihi videtur longissime aberrare, sed frustra sumus in lacero fragmento interpretando. P. 124 ubi meretricula depingitur ἤθός τι χρυσοῦν πρὸς ἀρετὴν κεκτημένη, etiamsi noverim Horatium aureos mores dixisse, malim tamen χρυσόν, sicuti legitur ap. Athen. XV p. 686 B:

σεφάνους ἐνεγκεῖν δεῦρο τῶν χρηστῶν δύο
καὶ δᾶδα χρυσὴν ἡμένην χρυσῷ πυρί.

Sophocles dixit in Antigone vs. 712:

ὄρᾳς παρὰ βείθροισι χειμάρροισι ὄσα
δένδρων ὑπείκει, κλῶνας ὡς ἐκσώζεται,
τὰ δ' ἀντιτείνοντ' αὐτόπρεμν' ἀπόλλυται.

Antiphanes p. 138 pulchris versibus abusus est, ut demonstraret ὅτι τὸ ζῆν ἐστὶ τὸ πίνειν, quae temulenta philosophia comoediam non dedecet:

ὄρᾳς παρὰ βείθροισι χειμάρροισι ὄσα
δένδρων ἀεὶ τὴν νύκτα καὶ τὴν ἡμέραν
βρέχεται μέγεθος καὶ κάλλος οἷα γιγνεται,
τὰ δ' ἀντιτείνοντ' οἶονεὶ δῖψαν τινὰ
ἢ ξηρὰσίαν σχόντ' αὐτόπρεμν' ἀπόλλυται.

Spuria verba esse existimo quae diductis literis notavi: οἶονεὶ δῖψαν τινὰ ἢ ξηρὰσίαν σχόντα. Ostendit hoc tum Sophocles ipse, tum aoristus σχόντα, pro quo nemo non praesens tempus reponeret, si per metrum liceret.

Sequuntur tres loci, qui satis probabiliter suppleri possunt. Legitur p. 138:

ἐξ Ἥλιδος μάγειρος, ἐξ Ἄργους λέβης,
Φλιασίος οἶνος, ἐκ Κορίνθου τρώματα,
ἰχθὺς Σικυῶνος, Αἰγίου δ' αὐλητρίδες,
τυρὸς Σικελίδος,
μύρον ἐξ Ἀθηνῶν, ἐγχέλεις βοιώτῃαι.

Quomodo quartum versum supplebimus? Comparabo Eubuli locum, quem Pollux habet VI. 67:

καὶ νᾶπυ Κύπριον καὶ σκαμυνίας ὀπὸν,
καὶ κάρδαμον Μιλήσιον, καὶ κρόμμυον
Σαμοθράκιον, καὶ καυλὸν ἐκ Καρχηδόνος

καὶ σίλφιον θύμον τε τῶν Ὀμητρίων
 ὀρίγανον τε Τενέδιον,

nec raro laserpitii in comoedia fit mentio. Itaque supple:

τυρὸς Σικελικὸς, (σίλφιον ἐκ Καρχηδόνης).

Quod fragmentum sequitur p. 139:

κρύψαι, Φειδίᾳ,
 ἅπαντα τᾶλλα τις δύναται' ἂν πλὴν δυοῖν,
 οἶνον τε πίνων εἰς ἔρωτά τ' ἐμπεσῶν.
 ἀμφοτέρα μηνύει γὰρ ἀπὸ τῶν βλεμμάτων
 καὶ τῶν λόγων ταῦθ', ὥς τε τοὺς ἀρνούμενους
 μάλιστ' αὐτοὺς καταφανεῖς ποιεῖ.

Eleganter Cobetus Mnem. IV 132 in ultimo versu bis scribit
 adverbium μάλιστ', malim tamen:

ὥς τε τοὺς ἀρνούμενους
 (τὸ πρᾶγμα) μάλιστ' αὐτοὺς καταφανεῖς ποιεῖ.

Eadem pagina tertius locus ita editur:

οἶνω τὸν οἶνον ἐξελαύνειν
 σάλπιγγι τὴν σάλπιγγα, τῷ κήρυκι τὸν βοῶντα,
 κόπῃ κόπον, ψόφῃ ψόφον, τριωβόλῃ δὲ πόρνην,
 αὐθαδίαν αὐθαδίᾳ, Καλλίστρατον μαγεῖρῳ,
 εἰσὶν εἰσεί, μάχη μάχην, ὑπωπίοις δὲ πύκτην,
 πόνῳ πόνον, δίκην δίκην, γυναικὶ τὴν γυναῖκα.

Versu primo Elmsleius supplet: οἶνω (δὲ δεῖ) τὸν οἶνον ἐξελαύνειν, sed versum integrum nisi fallor restituere poterimus. Latet proverbium ἦλῳ τὸν ἥλον, quod vide cum apud alios tum apud Diogenianum 416. Scripsit Antiphanes:

(ἦλῳ δὲ δεῖ τὸν ἥλον), οἶνω δ' οἶνον ἐξελαύνειν.

Etiam Romani clavo clavum eiiciendum putant, Cic. Tusc. Qu. IV. 35, 75.

Sicuti τὸ λεγόμενον interponitur, eodem modo etiam τὸ θρυλούμενον et τὸ πολλάκις θρυλούμενον usurpatur, quod non agnoverunt qui apud Athen. II p. 45 A ediderunt:

μεταλλάξαι διάφορα βρώματα
 ἔσθ' ἢ δὲ καὶ τῶν πολλάκις θρυλουμένων
 διάμεσον ὄντα τὸ παραγεύσασθαι τινος
 καινοῦ, παρέσχε διπλάσιαν τὴν ἡδονήν.

Sed multo difficiliora intellectu sunt, quae habes p. 146 Mk.:

τί φής; * * * ἐνθάδ' οἷσιν τι καταφαγεῖν
ἐπὶ τὴν θύραν, εἴθ' ὥσπερ οἱ πτωχοὶ χαμαὶ
ἐνθάδ' ἔδομαι * * * καὶ τις ὀψεται.

Suspicio coenam convivis appositam fuisse ante fores; mensa autem deerat et ἐπὶ τὴν θύραν accipiendum est eo sensu, quo dici solet ἐπὶ τὴν τράπεζαν, veluti ap. Eubulum Athen. II. p. 59 C: μὴ παρατίθει μοι θριδακίνας, ὦ γύναι, ἐπὶ τὴν τράπεζαν vel apud Ephippium Athen. VIII p. 359 A: εἰς ἀρκέσει ἡ δὴ ἐπὶ τὴν τράπεζαν. Reliqua sic suppleo:

τί φής; (σὺ γὰρ ἡμῖν) ἐνθάδ' οἷσιν καταφαγεῖν
ἐπὶ τὴν θύραν, εἴθ' ὥσπερ οἱ πτωχοὶ χαμαὶ
ἐνθάδ' ἔδομεσθα; B. καὶ τις (ἡμᾶς) ὀψεται;

Ultimus locus Antiphanis quem notabimus, legitur p. 154:

οἶμοι τάλας, ὡς ἄδικον ὅταν ἡ μὲν φύσις
λίπη τινὸς τὴν τάξιν, ὃ δὲ τρόπος μένη.

Intelligo: ὅταν ἡ μὲν τύχη λίπη τινὸς τὴν τάξιν. Φύσις et τύχη haud semel confusa sunt et aliud exemplum infra exhibebo.

De Anaxandridis fragmentis pauca addam. Pagina 162:

μεγάλ' ἴσως ποτήρια
προπινόμενα καὶ μέγ' ἀκράτου κυμβία
ἐκάρωσεν ὑμᾶς.

Interpolatum est vocabulum ποτήρια· fidem faciet Macrobius Saturn. 5. 21, qui itidem locum laudavit sed non habet illud ποτήρια. Pg. 170 trochaicum versiculum sic supplebo:

ἀναλαβὼν μόνονον ἡύλουν τὸν ὑμέναιον (αὐτὸν πάλιν).

Nereus Anaxandridis fabula fuit, e cuius prologo particula servata fuit p. 174:

ὁ πρῶτος εὐρὼν πολυτελὲς τμητὸν μέγα
γλαύκου πρόσωπον τοῦ τ' ἀμύμονος δέμας
θύννου τά τ' ἄλλα βρώματ' ἐξ ὑγρᾶς ἀλάς,
Νηρεὺς κατοικεῖ τόνδε πάντα τὸν τόπον.

Quia credibile est celebrem coquum Nereum ipsum haec verba pronunciare, rescribendum erit κατοικῶ. Pag. 192:

ἀλλ' οἶα νύμφη βασιλῆς ὀνομασμένη
μύροις Μεγαλλεῖσι σῶμ' ἀλείφεται,

non plane intelligo quid hic sit ὀνομασμένη· affirmat Meinekius

in Addendis ὀνομασμένην *desponsatam* dici; mihi vitium subesse videtur et cogitavi de ἐς ο λ ι σ μ ἔ ν η. Denique p. 198:

ὦ πονηρὰ καρδία
ἐπιχαιρέκακον ὥς εἴ μόνον τοῦ σώματος·
ὀρχεῖ γὰρ εὐθὺς ἂν ἰδῆς δεδοικότα.

Infelicitur in hoc fragmento tractando Valokenaerius versatus est, quum coniiceret: ἐπιχαιρέκακον ὥς ἔμμονον τοῦ σώματος. Emendandi ratio prorsus certa est; lege:

ἐπιχαιρέκακον ὥς εἴ μὲν ὄριον τοῦ σώματος.

(*continuabitur*).

Amstelodami

d. 19 m. Sept. 1879.

DIODORUS SICULUS.

Lib. XII. 41. 3. ἐπαγγελλόμενοι τὴν πόλιν ὑπὸ τὴν τῶν Θηβαίων Τάξειν συντέλειαν. Una literula minus scribe "Λξειν.

Lib. XIII. 14. 2. καὶ πέρας ἐν ἡμέραις τρισὶ τοῖς ἔργοις ἐπέθηκαν [συντέλειαν]. Expunge manifestum emblemata olim in margine adscriptum ad πέρας.

Lib. V. 59. 4. ὁ Ἀλθαιμένης τὰς ἀπαντήσεις καὶ διμιλίας τῶν ἀνθρώπων ΠΑΡΕκαμπτεν. scribendum esse ΠΕΡΙέκαμπτεν id est Ἰφειυγε σιτάβατ et haec saepius inter se confundi docuit Dindorf. ad St. Th.

Lib. V. 79. 4.

Κνωσίου Ἰδομενῆος δρᾶ τάφον· αὐτὰρ ἐγὼ τοι
πλησίον ἱδρυμαι Μηριόνης δ Μόλου.

legendum: Κνωσίου Ἰδομενῆος δρᾶΙC τάφον.

C. G. C.

FRAGMENTA INEDITA POETARUM GRAECORUM.

Vir egregie doctus HENRICUS WEIL nuperrime Parisiis in lucem edidit ex libro papyraceo secundi ante Christum saeculi fragmenta quaedam poetarum Graecorum et in his eximiam quamdam ῥῆσιν Euripideam, quam cum parte reliquorum, quoniam Weillii librum in paucorum manibus esse arbitror, cum Mnemosynes lectoribus communicare iuvat.

Inscribitur liber: *Un papyrus inédit de la bibliothèque de M. Ambroise Firmin-Didot. — Nouveaux Fragments d'Euripide et d'autres poètes grecs publiés par M. HENRI WEIL. — Paris 1879.* Reliqua fragmenta et minoris pretii sunt et flagitiose corrupta et mutilata, contra Euripidis ῥῆσις bis in papyraceo libro descripta integerrima est et emendatissima. Est autem haec:

ΕΤΡΙΠΙΔΟΤ.

- ᾽Ω πάτερ, ἐχρῆν μὲν οὐς ἐγὼ λόγους λέγω,
τούτους λέγειν σέ· καὶ γὰρ ἀρμύζει Φρονεῖν
σὲ μᾶλλον ἢ ᾽μέ καὶ λέγειν ὅπου τι δεῖ.
ἐπεὶ δ' ἀφῆκας λοιπὸν ἐς ᾽ἴσως ἐμέ
5. ἐκ τῆς ἀνάγκης τά γε δίκαι' αὐτὴν λέγειν.

- Ἐκεῖνος εἰ μὲν μεῖζον ἡδίκηκέ τι
οὐκ ἐμὲ προσήκει λαμβάνειν τούτων δίκην.
εἰ δ' εἰς ἔμ' ἡμάρτηκεν αἰσθῆσθαι με δεῖ.
ἀλλ' ἀγνοῶ δὴ τυχὸν ἴσως ἄφρων ἐγώ.
10. ταῦτ' οὐκ ἂν ἀντεῖποιμι· καίτοι γ', ᾽ὦ πάτερ,
εἰ τᾶλλα κρίνειν ἐστὶν ἀνόητον γυνὴ
περὶ τῶν γ' ἑαυτῆς πραγμάτων ἴσως Φρονεῖ.

ἔσω δ' ὃ βούλει· τοῦτο τί μ' ἀδικεῖ, λέγε.
ἔς' ἀνδρὶ καὶ γυναικὶ κείμενος νόμος

15. τῷ μὲν διὰ τέλους ἦν ἔχει εἶργειν αἰεί,
τῇ δ' ὅσ' ἂν ἀρέσκη τάνδρῃ ταῦτ' αὐτὴν ποιεῖν.
γέγονεν ἐκεῖνος εἰς ἔμ' ὅσον ἡξίουν,
ἐμοὶ δ' ἀρέσκει πάνθ' ἃ κακείνῳ, πάτερ.

20. Ἄλλ' ἔς' ἐμοὶ μὲν χρηστὸς, ἡπόρηκε δέ.
σὺ δ' ἀνδρὶ μ', ὥς Φῆς, ἐκδίδως νῦν πλουσίῳ,
ἵνα μὴ καταζῷ τὸν βίον λυπουμενῇ.
καὶ ποῦ τοσαῦτα χρήματ' ἐστίν, ὦ πάτερ,
ἃ μᾶλλον ἀνδρὸς εὐφρανεῖ παρόντα με;

25. ἢ πῶς δίκαιόν ἐστιν ἢ καλῶς ἔχον
τῶν μὲν ἀγαθῶν με τὸ μέρος ὧν εἶχεν λαβεῖν,
τοῦ συναπορηθῆναι δὲ μὴ λαβεῖν μέρος;

Φέρ' ἦν δ' ὁ νῦν με λαμβάνειν μέλλων ἀνὴρ
(ὃ μὴ γένοιτο, Ζεῦ Φίλ', οὐδ' ἔσαι ποτὲ
οὐκ οὖν θελούσης οὐδὲ δυναμένης ἐμοῦ),

30. ἦν οὗτος αὖθις ἀποβάλλῃ τὴν οὐσίαν,
ἐτέρῳ με δώσεις ἀνδρὶ; κἄτ' ἔαν πάλιν
ἐκεῖνος ἐτέρῳ; μέχρι πόσου τὴν τῆς τύχης,
πάτερ, (σὺ) λήψει πείραν ἐν τῷ μῶ βίῳ;
ὅτ' ἦν ἐγὼ παῖς, τότε σ' ἐχρῆν ζητεῖν ἐμοὶ

35. ἀνδρ' ὃ με δώσεις· σὴ γὰρ ἦν τόθ' αἵρεσις·
ἐπεὶ δ' ἄπαξ δέδωκας, ἤδη ἔστιν, πάτερ,
ἐμὸν σκοπεῖν τοῦτ'. εἰκότως, μὴ γὰρ καλῶς
κρίνας' ἐμαυτῆς τὸν ἴδιον βλάψω βίον.

Ταῦτ' ἐστίν· ὥς με, πρὸς τῆς Ἑστίας,
40. ἀποσπέρσης ἀνδρὸς ὃ συνώκισας.

χάριν δικαίαν καὶ Φιλάνθρωπον, πάτερ,
αἰτῶ σε ταύτην. εἰ δὲ μὴ, σὺ μὲν βίᾳ
πράξεις ἃ βούλει, τὴν δ' ἐμὴν ἐγὼ τύχην

44. πειράσομ' ὥς δεῖ, μὴ μετ' αἰσχύνῃς, Φέρειν.

Στίχοι ΜΔ

ΕΤΡΙΠΙΔΗCCΜΟΑΡΕΓΑΤΗC.

Servavi in his scripturam a viro doctissimo Weil constitutam, nisi quod vs. 10 ἀντίποιμι substitui pro ἀντίπαιμι, quia Athenienses veteres in secunda persona tantum α ponebant

εἶπον — εἶπας et ἤνεγκον — ἤνεγκας et semper εἰπεῖν, εἴποιμι, εἰπὼν dicebant. Aristophanes *Thestoph.* vs. 742.

ἤνεγκον. B. ἤνεγκας σύ; A. νῆ τὴν Ἄρτεμιν.

Reposui vs. 27.

Φέρ' ἦν δ' ὁ νῦν με λαμβάνειν μέλλων ἀνὴρ.

pro:

Φέρ', ἦν δὲ νῦν (ὁ) λαμβάνειν μέλλων μ' ἀνὴρ.

In vs. 33. πάτερ, (σύ) λήψει in papyro scriptum est ΠΑΤΕΡΤΕ ΛΗΜΨΕΙ et ΠΑΤΕΡΔΕΛΗΜΨΕΙ, unde nihil melius quam Weilius exsculpere potui. Praeterea manifesto mendosa est lectio vs. 37.

ἐμὸν σκοπεῖν τοῦτ' ΕΙΚΟΤΩΜΗΓΑΡΚΑΚΩΣ

κρίνας' ἐμαυτῆς τὸν ἴδιον βλάψω βίον.

in quo multum se torquet Weilius, sed una literula emendata clara lux affulgebit. Poeta enim dixerat:

ἐπεὶ δ' ἄπαξ δέδωκας, ἥδη 'ς'ιν, πάτερ,

ἐμὸν σκοπεῖν τοῦτ'. εἰκότως· μὴ γὰρ καλῶς

κρίνας' ἐμαυτῆς τὸν ἴδιον βλάψω βίον.

Notum est quam facile καλῶς et κακῶς inter se confundantur.

Notum est quam ament dicere Tragici μὴ καλῶς pro κακῶς.

Nota est denique dicendi forma εἰκότως sequente γάρ. Menandri *Δεισιδαίμων* apud Meinek. *Fragm. Com. Tom. IV* p. 101.

ὑποδύμενος τὸν ἱμάντα γὰρ τῆς δεξιᾶς

ἐμβάδος ἀπέρρηξ'. B. εἰκότως, ὦ Φλήναφε.

σαπρὸς γὰρ ἦν.

Thucydides II. 8. ὀλίγον ἐπενόουν οὐδὲν — οὐκ ἀπεικότως· ἀρχόμενοι γὰρ πάντες δξύτερον ἀντιλαμβάνονται. Plato in *Gorgia* pag. 463. d. ἐγὼ οὐδὲ αὐτὸς συνίημι ὃ, τι λέγεις. ΣΩΚΡ. Εἰκότως γε, ὦ Γοργία· οὐδὲν γὰρ πῶ σαφὲς λέγω, et sic passim. Addam unum exemplum ut mendo liberem. Anaxippus apud Athen. pag. 417. a.

ὃν καλοῦσιν οἱ φίλοι

νυνὶ δι' ἀνδρεῖαν κεραυνόν. B. εἰκότως.

ἀβάτους ποιεῖν γὰρ τὰς τραπέζας οἶομαι

αὐτὸν κατασκήπτοντά γ' αὐταῖς τῇ γνάθῳ.

ridiculum γ' omittit archetypus Marciannus. Legendum:

αὐτὸν κατασκήπτουτ' ἕC αὐτὰς τῇ γνάθῳ.

dicebant enim omnes κατασκήπτειν ἕς τι vel ἕς τινα.

Ad subscriptionem:

ΕΤΡΙΠΙΔΗCCΜΟΔΡΕΓΑΤΗC.

annotavit Weilius: „Le M pourrait aussi être un Π, ou bien ΓC. Le P, avant l' Ε, couvre un Ε. Le Γ pourrait, à la rigueur, être un T.” et prorsus mea facio illius verba quum dicit: „Quoi qu'il en soit, je ne comprends pas.” Ultima pars obscurorum verborum potest esse — ΕΡΓΑΤΗC.

Addidit Weilius interpretationem Gallicam tam elegantem quam fidelem pag. 10. in qua unum tantum est, in quo dissentiam. Vs. 2. καὶ γὰρ ἀρμόζει Φρονεῖν σὲ μᾶλλον ἢ ἐμὲ καὶ λέγειν ὅπου τι δεῖ. Vertit: *car, comme il t' appartient de penser, tu as aussi, bien plus que moi, le droit de dire tout ce qui doit être dit.* Sed μᾶλλον Φρονεῖν significat *plus sapere, sapientiores esse*, ut μεῖζον Φρονεῖν est *maiores spiritus gerere*. cf. Eurip. apud Stobaeum Floril. 62. 14.

δούλου φρονοῦντος μᾶλλον ἢ φρονεῖν χρεῶν
οὐκ ἔστιν ἄχθος μεῖζον.

Sensus est: *namque te convenit prudentiores esse quam ego sum et dicere si quid est opus dici.*

Praeterea vs. 13,

ἔγω δ' ὃ βούλει τοῦτο, τί μ' ἀδικεῖ λέγε.

vertit: *mais, j'accorde ce que tu veux; dis seulement quel est son tort envers moi.* Sed sublata distinctione post τοῦτο sensus est: *quid ad me haec iniuria pertinet? vel quae est haec in me iniuria? dis seulement quel est (en ceci) son tort envers moi.*

Vs. 17.

γέγονεν ἐκεῖνος εἰς ἔμ' ὄλον ἡξίου.

Cf. Thucyd. III. 14. γίγνεσθε δὲ ἄνδρες οἷουσπερ ὑμεῖς οἱ Ἑλληνες ἀξιοῦσιν.

Vs. 24 sqq.

ἢ πῶς δίκαιόν ἐστιν ἢ καλῶς ἔχον
τῶν μὲν ἀγαθῶν με τὸ μέρος ὧν εἶχεν λαβεῖν,
τοῦ συναπορηθῆναι δὲ μὴ λαβεῖν μέρος;

comparanda sunt verba Menandri apud Stobaeum Floril. 68. 4.

τῶν μὲν ἀνιστῶν ἔχων
τὸ μέρος πάντων, τῶν δ' ἀγαθῶν οὐδὲν μέρος.

Va. 39.

ταῦτ' ἐστίν. ὥς μὴ με, πρὸς τῆς Ἑτίας,
ἀποστερήσης ἀνδρὸς ᾧ συνήκισας.

Multa sunt in hac ῥήσει *sermoni propiora* (ut Horatius dicit) et praeter numeros nil fere a Comicorum dictione abhorrentia, quale est quod continuo sequitur:

χάριν δικαίαν καὶ φιλόφθωρον, πάτερ,
αἰτῶ σε ταύτην· εἰ δὲ μὴ, σὺ μὲν βία
πράξεις ἂν βούλει, τὴν δ' ἐμὴν ἐγὼ τύχην
πειράσομ' ὥς δεῖ μὴ μετ' αἰσχύνῃς φέρειν.

Idem iisdem verbis Menander dicere potuisset, nam nihil supra soccum haec assurgit oratio. Eiusdemmodi est πρὸς τῆς Ἑτίας, quod populo et plebi in ore est, non heroibus et tragicis personis. Anaxandrides Athen. p. 166. d.

ὄρνις κεκλήσει. B. διὰ τί, πρὸς τῆς Ἑτίας;

Straton ibid. pag. 382. d.

ἐξῆν ὁ βούλοιτ', ὃ μάγειρ', αὐτῷ λέγειν,
ἀλλὰ τί πρὸς ἡμᾶς τοῦτο, πρὸς τῆς Ἑτίας;

Cur haec popularia poeta Tragicus usurpaverit infra dicam. Caeterum non recte meo iudicio Weilius accipit verba:

τὴν δ' ἐμὴν ἐγὼ τύχην
πειράσομ' ὥς δεῖ μὴ μετ' αἰσχύνῃς φέρειν.

„la fidèle épouse annonce peut-être, à mots couverts, le dessein de s'ôter la vie plutôt que de céder à la violence qu'on veut lui faire.”

Non his moribus tum in Graecia vivebatur et πειράσομαι φέρειν significat piam filiam patri dicto audientem fore, ut apud Plautum in re simillima in *Sticho* vs. 52.

neque est quor studeam has nuptias mutarier.
verum postremo in patris potestate est situm:
faciundum est nobis quod parentes imperant.

Nondum venerant illa tempora, de quibus Livius queritur **XXVI. 22.** *Centuriam iuniorum seniores consulere voluisse — vix ut veri simile sit parentum quoque hoc saeculo vilis levisque apud liberos auctoritas fecit.*

Minus feliciter acutissimus editor versatus est in ea parte ubi quaerit: *de quelle tragédie d'Euripide ce morceau peut-il être*

τίρ? Plane enim conveniunt in totam hanc Euripidis ῥῆσιν Horatii verba de Comoedia:

*acer spiritus ac vis
nec verbis nec rebus inest nisi quod pede certo
differt sermoni sermo merus.*

Plane sunt sermones „*repentes per humum.*”

ὦ πάτερ, ἐχρῆν μὲν οὐς ἐγὼ λόγους λέγω
τούτους λέγειν σέ.

vel vs. 6.

ἐκεῖνος εἰ μὲν μεῖζον ἡδίκηκέ τι
οὐκ ἐμὲ προσήκει λαμβάνειν τούτων δίκην.

vel vs. 19.

ἀλλ' ἔς' ἐμοὶ μὲν χρηστός, ἡπόρηκε δέ.
σὺ δ' ἄνδρ' ἢ μ', ὥς Φῆς, ἐκδίδως νῦν πλουσίῳ,
ἵνα μὴ καταζῷ τὸν βίον λυπούμενῃ.

et ad hunc modum reliqua deinceps; quid esse potest his omnibus πεζότερον? Ut Weillio sic et mihi haec primum legenti continuo in mentem venit Plautinae fabulae *Stichi*, in qua simillima res agitur in actu I. Itaque Weilius suspicatur fore qui haec non Tragici poetae sed Comici esse opinentur. Sed, ut idem *ἀναντιλέκτως* demonstravit, Tragici poetae haec esse numeri declarant. Quicumque habet aurem et vel mediocrem in re metrica usum ne punctum quidem temporis dubitabit, quin sint hi suavissimi senarii Euripidis, cuius nomen in fronte gerunt. Ex qua igitur Euripidis fabula sumti esse possunt? Suspicio Weillio subnata est ἐκ τῶν *Τημενιδῶν* haec esse, ubi ἡ *Τρηνθῶ* cum patre Temeno egerit ne se cogat invitam dilectum maritum sed pauperem Deiphontem relinquere ut ditiori nubat. Sed (ne dicam plane contraria περὶ τῆς *Τρηνθοῦς* memoriae esse prodita apud Pausaniam II. 19 et 28) quis tandem serio inducere in animum poterit cadere haec in heroicam aetatem et heroum personas, *maritum in re angusta domi et uxorem rei familiaris penuria in moerore vitam transigentem.*

ἵνα μὴ καταζῷ τὸν βίον λυπούμενῃ.

Quae, quaeso, ἡρώινῃ aut cogitare aut dicere umquam potuit:

καὶ ποῦ τοσαῦτα χρέματ' ἐστίν, ὦ πάτερ,

ἂ μᾶλλον ἄνδρὸς εὐφρανεῖ παρόντα με;

Equidem haec in aliquo dramate Satyrico Euripidis olim

scripta fuisse existimo, cuius ne nomen quidem ad nostram notitiam pervenerit, in quo poeta Φίλανδρόν τινα μετὰ σεμνότητος γυναῖκα ὑπέγραφε non regio genere natam, sed δημότιν, cui esset maritus placens pauperculus et pater ad rem paullo attentior, qui (ut apud Plautum) filiam suam mendico nuptam indignabatur.

Dicam unde mihi haec suspicio nata sit et quo indicio confirmata. Apud Clementem Alexandrinum Stromat. IV. pag. 620 legitur: Φίλανδρον μετὰ σεμνότητος ὑπογράφει γυναῖκα Εὐριπίδης παραινῶν·

εὖ λέγειν ὅταν τι λέξῃ χρὴ δοκεῖν κἂν μὴ λέγῃ,
κακπονεῖν ἂν τῷ ξυνόντι πρὸς χάριν μέλλῃ λέγειν.
καὶ αὐθίς που τούτοις τὰ ὅμοια·

ἡδὺ δ' ἦν κακόν τι πράξῃ συσκυθροπάζειν πόσει
ἄλοχον ἐν κοινῷ τε λύπης ἡδονῆς τ' ἔχειν μέρος.
τό τε πρᾶον καὶ Φιλόσοργον ὥδ' ἔπος ὑποδεικνύων κἂν ταῖς συμφοραῖς ἐπιφέρει·

σοὶ δ' ἔγωγε καὶ νοσοῦντι συνοσοῦσ' ἀνέξομαι
καὶ κακῶν τῶν σῶν ξυνοίσω κοῦδ' ἔτσι μοι πικρόν.

O poema tenerum et moratum et molle! Agnosco in his eandem uxorem fidelem et amantem, quam piam et modestam ¹⁾ filiam in Aegyptiaco Codice papyraceo cognovimus. Simul hinc colligimus τὰς τῶν Σατυρικῶν δραμάτων ὑποθέσεις fuisse aliquanto liberiores neque tam arctis finibus circumscriptas quam vulgo existimari solet neque necessario Satyros temulentos et ἐςυκότας adesse oportuisse. Satis erat argumento graviore et morum notationi admiscere iocosa quaedam et ridicula, et scurrilia etiam, quibus animi spectatorum Tragœdiarum pompa fessi festiva oblectatione relaxarentur, ut in Euripidis *Alcestide*, quae et κωμικωτέραν ἔχει τὴν καταστροφὴν, ut veteres Critici annotarunt et: τὸ δὲ δρᾶμά ἐστι σατυρικώτερον ὅτι εἰς χαρὰν καὶ ἡδονὴν κατατρέφει, et in qua Herculem bene

1) Non est modesta, sed indignata et irata filia apud poetam Romanum laudatum a Weillio pag. 14.

*iniuria abs te afficior indigna, pater,
nam si improbum esse Ctesiphontem olim existimas
cur me huic locabas nuptiis? sin est probus
cur talem inuitam inuitum cogis linquere?*

potum et ἄμουσ' ὑλακτοῦντα et sic philosophantem ut omnibus rebus anteponat

τὸ πιεῖν, τὸ φαγεῖν, τὸ τῆς Ἀφροδίτης τυγχάνειν,
quantos putemus caveae excitasse cachinnos?

Euripides igitur in utraque fabula descripsit γυναῖκα φίλανδρον μετὰ σεμνότητος. Apud Plautum κωμικῶς filia patri, qui dixerat:

Vosne ego patiar cum mendicis nuptas me vino viris?

respondet:

placet ille meus mihi mendicis,

apud Euripidem filia μετὰ σεμνότητος:

γένονεν ἐκεῖνος εἰς ἐμ' οἶον ἤξιουν,

ἐμοὶ δ' ἀρέσκει πάνθ' ἃ κἀκείνῳ, πάτερ.

apud Euripidem τραγικώτερον

ἢ πῶς δίκαιόν ἐστιν ἢ καλῶς ἔχον

τῶν μὲν ἀγαθῶν με τὸ μέρος ὧν εἶχεν λαβεῖν,

τοῦ συναπορηθῆναι δὲ μὴ λαβεῖν μέρος;

iocosius apud Plautum:

placet ille meus mihi mendicis: eius rex reginae placet.

idem animus est in paupertate qui olim in divitiis fuit.

et sunt alia similia plura, apud Menandrum κωμικώτερα, σεμνότερα apud Euripidem, quae in Tragoedia poni non potuerunt sed in dramate Satyrico facile inveniebant locum.

Notandum est denique apud Euripidem non uno tenore haec continuata fuisse sed omissis iis quae pater respondebat aut criminabatur ea sola excerpta sunt quae filia dixit, ut vs. 13. quum socer genero facinus nescio quod obieciisset respondet filia:

ἔγω δ' ὁ βούλει· τοῦτο τί μ' ἀδικεῖ λέγεις.

Quod dixi reliqua fragmenta esse flagitiose corrupta non melius ostendi potest quam in eo loco, qui descriptus est pag. 16 ex Euripidis *Medea* vs. 5—12.

*ἀνδρῶν ἀρίστων, οἳ τὸ πάγχρυσον δέρος
Περίφ μετῆλθον· οὐ γὰρ ἂν δέσποιν' ἐμῇ
Μήδεια πύργους γῆς ἔκλευσ' Ἰωλκίας
οὐδ' ἂν κτανεῖν πείσασα Πελοπιδας κόρας
πατέρα κατῴκει τήνδε γῆν Κορινθίαν
ξὺν ἀνδρὶ καὶ τέκνοισιν, ἀνδάνουσα μὲν
Φυγῇ πολιτῶν ὧν ἀφίκετο χθόνα.*

5.

Sic haec afferuntur sine capite aut calce, sed vide mihi quam foedis mendis haec in libro antiquissimo maculata sint. vs. 2 papyrus ΠΕΛΕΙΑΙ — ΟΤΓΑΡΤΟΝΔΕΣΠΟΝΕΜΗΝ. vs. 3. ΜΗΔΙΑ — ΕΠΑΕΤΣΕΕΙΟΛΚΙΑΣ. vs. 4. ΘΤΜΩΔΕΓΠΛΑΓΙCΙΑΝΟCΟΝΟC. vs. 5. ΟΤΑΝΚΤΑΝΕΠΙCΑCΠΕΛΕΙΑΔΑCΚΟΤΡΑC. vs. 6. ΚΑΤΟΙΚΗ. vs. 7. ΑΝΔΑΝΟΙCΑ. vs. 8. ΑΦΗΚΕΤΟΧΘΟΝΟC. Weilius: *le plus mauvais de nos manuscrits d'Euripide vaut infiniment mieux que cette copie, faite, il y a deux mille ans, dans le pays où florissaient l'érudition hellénique et la critique des textes.* Quum haec in Aegypto scriberentur Aristarchus adhuc vivebat.

Ex reliquis fragmentis, quae sunt multo minoris pretii, ea tantum delibabo, quae aut intelligi possunt aut sanari.

Adscribam partem loci pag. 18, ubi ἡ Εὐρώπη προλογίζει, sic ut mihi constituenda esse videtur:

ἴν' οὖν τὰ πολλὰ κεῖνα διὰ παύρων λέγω,
 γυνὴ θεῶ μιχθεῖσα παρθένου σέβας
 ἤμειψα παίδων δ' ἐζύγην ξυνωνίᾳ.
 καὶ τρισὶν ἀγῶσι τοὺς γυναικείους πόνους
 ἐκαρτέρησ' ἄρουρα κοῦκ ἐμέμψατο
 τοῦ μὴ 'ξενεγκεῖν σπέρμα γενναίου πατρός.
 ἐκ τῶν μεγίστων δ' ἠρξάμην φυτευμάτων
 Μίνω τεκοῦσα (κῆτα μετὰ Σαρπηδόνα)
 'Ραδάμανθυν, ὅσπερ ἄφθιτος παίδων ἐμῶν.

in his Weillio debetur ἴν' οὖν, ἤμειψα, ἐζύγην ξυνωνίᾳ καὶ τρισὶν ἀγῶσι, τοῦ μὴ 'ξενεγκεῖν σπέρμα γενναίου πατρός.

Insanabile autem est quod sequitur:

ΑΛΛΑΚΕΜΑΓΑΙCΤΑΙCΕΜΑΙCΖΟΑCΕΧΕΙΝ.

ὅσπερ ἄφθιτος παίδων ἐμῶν significat *qui solus e meis filiis est superstes.* Ferebatur olim Euripidis nomine fabula 'Ραδάμανθυς, ex cuius prologo illi versus deprompti esse videntur.

Adiciam fragmentum incerti Comici pag. 22, quod ita corrigendum esse arbitror:

Ἐρημία μὲν ἐσι κοῦκ ἀκούσεται
 οὐδεὶς παρὼν μου τῶν λόγων ὧν ἂν λέγω.

ἐγὼ τὸν ἄλλον, ἄνδρες, ἐτεθνήκειν χρόνον
 ἅπανθ' ὃν ἔζων· τοῦτο μοι πιτεύσατε.
 παρὴν τό τε καλὸν, τᾶγαθὸν, τὸ σεμνὸν αὖ,
 τὸ κακόν· τοσοῦτο δ' ἦν τί μοι πάλαι σκότος
 περὶ τὴν διάνοιαν, ὥς ἔοικε, κείμενον,
 ὃ πάντ' ἐκρυπτε ταῦτα κἀφάνιζέ μοι.
 νῦν δ' ἐνθάδ' ἐλθὼν ὥσπερ εἰς Ἀσκληπιοῦ
 ἐγκατακλινεῖς * * * *
 ἀναβεβίωκα * * *.

Reliqua omnia sunt ἀδιανόητα καὶ ἀνήκεστα. Weilio debentur in his ὃν ἔζων et ἐκρυπτε ταῦτα κἀφάνιζέ μοι et ἐγκατακΛΙΘΕΙC (papyrus ENKATAKIΘIC) sed Attica forma est κατακλινῆναι et ἐγκατακλινῆναι, ut ostendi ad Hyperidem pag. 86 et 110.

Supersunt denique duo eximia epigrammata POSIDIPPI, namque hunc latere acute vidit Weilius in

* * ΕΙΔΕΙΔΟΠΠΟΤΕΠΕΙΓΡΑΜΜΑΤΑ.

I.

Ἑλλήνων σωτῆρα Φάρου σκοπὸν, ὃ ἄνα Πρωτεῦ,
 Σώστρατος ἐξησεν Δεξιφάνους Κνίδιος.
 οὐ γὰρ ἐν Αἰγύπτῳ σκοπελώδης οἷ' ἐπὶ νήσων
 ἀλλὰ χαμαιζήλη ναύλοχος ἐκτέταται.

5. τοῦ χάριν εὐθεῖάν τε καὶ ὄρθιον αἰθέρα τέμνων
 πύργος δδ' ἀπλάτων φαίνεται ἀπὸ σπιλάδων
 ἤματι, παννύχιος δὲ θέων ἐν κύματι ναύτης
 δψεται ἐκ κορυφῆς πῦρ ἀνακαϊόμενον,
 καὶ κεν ἐπ' αὐτὸ δράμοι Ταύρου κέρας οὐδ' ἂν ἀμάρτοι
10. σωτῆρος, Πρωτεῦ ξείνιε, τῆδε πλέων.

In vs. 3 papyrus exhibet

ΣΚΟΠΑΙΟΤΡΗCΟΙΕΠΕΙΝΗΣΩΝ

unde Weilius exsculpsit:

οὐ γὰρ ἐν Αἰγύπτῳ σκοπιωρεῖσθ' (ἐξ') ἀπὸ νήσων.
 sed non credo haec ipsi ingenioso viro diu placitura. Restitui:
 ἐν Αἰγύπτῳ σκοπελώδης οἷ' ἐπὶ νήσων, id est ὥσπερ ἐπὶ τῶν
 νήσων, quae omnes in Aegaeo mari scopulosae sunt et propter
 saxa praerupta aditus difficiles habent. Confirmabitur haec cor-

rectio emendato versu sequenti ubi nunc sine sensu legitur

ἀλλὰ χαμαὶ χηλὴ ναύλοχος ἐκτέταται.

Diserte legitur in papyro

ΑΛΛΑΧΑΜΑΙΧΗΛΗΝΝΑΤΛΟΚΟΣ

sed una literula mutata scribendum: ἀλλὰ χαμαιζήλη ναύλοχος
id est *depressa et humilis*. Nunc omnia clara luce splendent.

οὐ γὰρ ἐν Αἰγύπτῳ σκοπελώδης οἷ' ἐπὶ νήσων,

ἀλλὰ χαμαιζήλη ναύλοχος ἐκτέταται.

vs. 5. papyrus ΤΕΜΝΕΙΝ, Weilius τέμνων et vs. 6. ὅδ' pro
ΟΤ et φαίνεται' ἀπὸ σπιλάδων pro ΦΑΙΝΕΤΑΙΑΠΟСТАΔΕΙΩΝ
et vs. 7. θέων σὺν κύματι pro ΘΩΛΕΝΚΤΜΑΤΙ, ubi retinue-
rim ἐν κύματι pro σὺν κύματι, sed θέων optime emendatum
est. et vs. 10 pro ΠΡΩΤΕΤΖΗΝΙCΕΤΗCΔΕΠΛΕΩΝ idem rec-
tissime restituit: Πρωτεῦ ξείνιε, τῇδε πλέων.

II.

Μέσσον ἐγὼ Φαρίης ἀκτῆς εἰςμάτος τε Κανώπου

ἐν περιφαينوμένῳ κύματι χῶρον ἔχω.

τῆς δὲ πολυρρήνου Λιβύης ἀνεμώδεα χηλὴν

τὴν ἀνατεινομένην εἰς Ἰταλὸν Ζέφυρον.

5. ἔνθα με Καλλικράτης ἰδρύσατο καὶ βασιλείσσης

ἱερὸν Ἀρσινόης Κύπριδος ὠνόμασεν.

ἀλλ' ἐπὶ τὴν Ζεφυρίτιν ἀκουσομένην Ἀφροδίτην

Ἑλλήνων ἀγναὶ βαίνετε θυγατέρες,

οἷ θ' ἄλλος ἐργάζεται ἄνδρες· ὁ γὰρ ναύαρχος ἔτευξεν

10. τοῦθ' ἱερὸν παντὸς κύματος εὐλίμενον.

Epigramma sine ulla labe est praeter orthographica quaedam
nullius momenti ἀνατινομένην, Καλλεικράτης, βασιλείσσης, Ἀρ-
σεινόης Κύπριδος et similia. Notabile est iam tum AI et E
tam stulte inter se mutari, ut pro ἐκτέταται scriberetur ΕΚ-
ΤΕΤΑΤΕ et ΒΑΙΝΕΤΑΙΘΤΓΑΤΕΡΕC pro βαίνετε θυγατέρες.

De ipsis epigrammatis ex animi sententia assentior Weillio ita
scribenti pag. 29. „Les deux morceaux sont dignes de ce nom
(Ποσειδῆππου): ils se distinguent non-seulement par l'élégance du
tour, mais aussi par une rare précision, par l'absence de phrases
vides, de détails oisieux, par une vérité quelquefois saisissante dans
la description.”

Recte idem cum his composuit epigramma Posidippi, quod servavit Athenaeus pag. 518 d. Ἐγραψε δὲ καὶ Ποσειδίππος εἰς τὴν ἐν τῷ Ζεφυρίῳ τιμωμένην ταύτην Ἀφροδίτην τόδε τὸ ἐπίγραμμα·

Τοῦτο καὶ ἐν ποταμῷ καὶ ἐπὶ χθονὶ τῆς Φιλαδέλφου

Κύπριδος ἰάσκεσθ' ἱερὸν Ἀρσινόης,

ἣν ἀνακοιρανέουσιν ἐπὶ Ζεφυρίτιδος ἀκτῆς

πρῶτος ὁ ναύαρχος θήκατο Καλλικράτης.

ἣ δὲ καὶ εὐπλοῖην δώσει καὶ χείματι μέσσω

τὸ πλατὺ λισσομένοις ἐκλιπανεῖ πέλαγος.

ubi pro ἐκλιπανεῖ poeta dedisse videtur ἐκλεανεῖ *sternet aequor*.

Quod dicit Posidippus βαίνετε θυγατέρες οἳ θ' ἄλλος ἐργάται ἄνδρες suggerit mihi suspicionem an forte in obscura subscriptione

ΕΤΡΙΠΙΔΗC CΜΟΑΡΕΓΑΤΗC

lateat ἌΛΟC ἘΡΓΑΤΗC ἄλλος ἐργάτης id est ἄλιεύς piscator. Omnino rustici hominis est et ἀπειροκάλου filiam a dilecto viro avellere et invitam ditiori dare, ut ille apud Aristophanem *Thestoph.* vs. 289 qui deos orat:

καὶ τὸν θυγατρὶ τοῦ χοῖρου ἄνδρός μοι τυχεῖν

πλουτοῦντος, ἄλλως δ' ἡλίθιου καβελτέρου.

Reliquum est ut viro doctissimo HENRICO WHEL gratias ex animo agamus qui difficillima et molestissima parte operis in se suscepta nobis facilem et commodam viam stravit. Quis non diliget et amabit candidi et generosi pectoris virum ita scribentem pag. 17. „*En prenant plus de temps, j'aurais peut-être trouvé mieux, j'aurais pu tirer au clair l'un ou l'autre des endroits qui restent obscurs; mais j'ai voulu donner au plus vite aux amis de l'ancienne littérature grecque ces précieux restes qui sont demeurés assez longtemps enfouis au fond d'un coffret: ils ne pourront m'en vouloir de l'empressement que je mets à satisfaire leur curiosité, au risque de me fourvoyer quelquefois et de voir mon essai bientôt dépassé par les travaux des hellénistes qui ne manqueront pas de s'occuper des mêmes textes.*”

μεγάλη χάρις αὐτῷ.

C. G. COBET.

THUCYDIDEA.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΕΠΙΓΡΑΦΗ recognovit HENRICUS
VAN HERWERDEN. Traiecti ad Rhenum 1877—1878.

Apud Thucydidem I. 10 legitur: *καίτοι Πελοποννήσου τῶν πέντε τὰς δύο μοῖρας νέμονται (οἱ Λακεδαιμόνιοι)*. Herwerden annotat: „*Schol. αἱ πέντε μοῖραι Λακωνική, Ἀρκαδική, Ἀργολική, Μεσσηνιακὴ καὶ Ἡλīs, ita ut Elis complecteretur simul Achaïam. Rectius apud Pausaniam V. 1. 1. Elis et Arcadia coniunctae faciunt unam μοῖραν. Laconica et Messenia sunt αἱ δύο.*” Haec omnia, quae quam arbitraria et coacta sint vides, nata sunt ex opinionis errore non intellecta verborum Thucydidis sententia: nempe τῶν πέντε αἱ δύο μοῖραι significat *duas quintas partes* ($\frac{2}{5}$), ut ad Hyperidem demonstravi. Satis est unum locum Aristotelis inspicere in *Politic.* II. 6. *ἔξι δὲ τῶν γυναικῶν* (in Laconica) *σχεδὸν τῆς πάσης χώρας τῶν πέντε μερῶν τὰ δύο.* neque aliter quam sic pro $\frac{2}{5}$ Graece dici potest.

Lepidum est fragmentum Hesiodi apud Apollodorum III. 6, 7.

οἷν μὲν μοῖραν δέκκ μοιρῶν τέρεται ἀνὴρ,
τὰς δὲ δέκ' ἐμπύμπλησι γυνὴ τέρπουσα νόημα.

Itaque manifestus est Pausaniae error ita scribentis: *ὅσοι δὲ Ἑλλήνων Πελοποννήσου πέντε εἶναι μοῖρας καὶ οὐ πλείονας φασιν ἀνάγκη σφᾶς ὁμολογεῖν ὥς ἐν τῇ Ἀρκάδων οἰκοῦσιν Ἡλεῖοι καὶ Ἀρκάδες, δευτέρα δὲ Ἀχαιῶν, τρεῖς δ' ἐπὶ ταύταις αἱ Δωριέων.* Quod dicit ὅσοι Ἑλλήνων perspicuum est ad solum Thucydidem referri, deinde καὶ οὐ πλείονας de suo addidit et de nihilo finxit *ὅτι οἱ Ἡλεῖοι ἐν τῇ Ἀρκάδων οἰκοῦσιν.* Scholia in Thucydidem

neque antiqua sunt et perexigui pretii. Constantinopoli scripta sunt ¹⁾ a Graeculis neque doctis neque ingeniosis et perraro in iis aliquid reperias quod sit simul novum et bonum. Contra scatent erroribus et commentis, qualis est haec mirifica Peloponnesi in quinque partes descriptio. Dabo alterum exemplum. Editur I. 11. ἐπειδὴ δ' ἀφικόμενοι (Graeci ad Troiam) μάχῃ ἐκράτῃHCAN (δῆλον δέ· τὸ γὰρ ἔρυμα τῷ στρατοπέδῳ οὐκ ἂν ἐτείχισαντο) φαίνονται (δ' expungendum) οὐδ' ἐνταῦθα πάσῃ τῇ δυνάμει χρησάμενοι ἀλλὰ πρὸς γεωργίαν τῆς Χερσονήσου τραπόμενοι καὶ λησείαν. Ad τὸ ἔρυμα Scholiastes annotavit: ἔρυμα λέγει νῦν οὐχ ὅπερ ἐν τῇ H λέγει Ὅμηρος γενέσθαι ἀλλὰ πρότερον μικρότερον διὰ τὰς τῶν βαρβάρων ἐπιδρομάς. Indocti hominis hoc esse commentum satis apparet. Undenam tandem huius rei notitia ad Thucydidem pervenire potuit? Quidquid de bello Troiano scripsit ab uno Homero sumtum est et TO ἔρυμα declarat notam omnibus ex Iliade hanc castrorum munitionem fuisse.

In Iliad. H 327 Nestor Achivis ita suadet:

δείμομεν ὦκα

πυργούς ὑψηλούς, εἴλαρ νηῶν τε καὶ αὐτῶν.
ἐκτοσθεν δὲ βαθεῖαν δρύξομεν ἐγγύθι τάφρον,
ἧ χ' ἵππους καὶ λαὸν ἐρυκάκοι ἀμφὶς ἐοῦσα,
μή ποτ' ἐπιβρίσῃ πόλεμος Τρώων ἀγερῶχων.

Hoc ipsum εἴλαρ νηῶν τε καὶ αὐτῶν est Thucydideum τὸ ἔρυμα, quod τεῖχος appellatur a Nestore Iliad. Ξ. 55.

τεῖχος μὲν γὰρ δὴ κατερήριπεν, ᾧ ἐπέπιθμεν
ἄρρηκτον νηῶν τε καὶ αὐτῶν εἴλαρ ἔσσεσθαι.

Unde haec inania figmenta nata esse putemus? Nempe ex mendosa unius vocabuli scriptura, qua correctae nihil supererit difficultatis.

Pro ἐκράτῃHCAN Thucydides ἐκράτῃHΘHCAN scripserat, quod olim a Thierschio repertum temere spretum est ab omnibus, quamquam sic lenissima correctione (nam saepius — HCAN et —

1) Schol. ad IV 88. ἐν μὲν τοῖς Ἑλλήσι τὸν Βρασίδαν καὶ τὴν αὐτοῦ στρατὸν, ἐν τοῖς ἡμετέροις δὲ Βελισάριον εἰς παράστασιν τοῦ παρόντος λόγου παραβάλλομεν. et I. 132. ἐπὶ τὸν τρίποδα τὸν ἐν Δελφοῖς: — ὃν ἔλαβον οἱ Ῥωμαίων βασιλεῖς (Constantiniani) καὶ μετέθηκεσαν ἐπὶ τὸν ἱππόδρομον τοῦ Βυζαντίου et I. 97. αὐτὸ γὰρ ἦν πρᾶξι οὐδὲν μὴ διδόντα δῶρα: — ὅπερ καὶ νῦν ἐν Ῥωμαίοις.

HΘHCAN inter se permutata videbis) et Thucydidis sententia restituitur et omnes molestiae remouentur. Quid est enim splendendum in οὐκ ἂν ἐτειχίσαντο τὸ ἔρυμα εἰ μὴ — utrum ἐκράτησαν an ἐκρατήθησαν? At illud quidem absurdum est: quid enim attinebat vallo et fossa castra munire quum ex proelio superiores discessissent? Post acceptam cladem his erat opus, μή ποτ' ἐπιβρίσῃ πόλεμος Τρώων ἀγερώχων.

Praeterea quid est ἐπειδὴ ἐκράτησαν — φαίνονται οὐδ' ἐνταῦθα πᾶσι τῇ δυνάμει χρησάμενοι? Victis opus erat, non victoribus, copias undique contrahere et totis viribus in hostem uti.

Thucydides autem hoc agit ut demonstret partem tantum Graeci exercitus bello intentam fuisse, reliquos aut agros in Chersoneso coluisse aut in hostili agro praedas egisse, et ne post cladem quidem acceptam universos (ἄθροους) in unum esse contractos: quod si fieri potuisset βᾶδιως ἂν (inquit) μάχῃ κρατοῦντες, πολιορκίᾳ δ' ἂν προσκαθεζόμενοι ἐν ἐλάσσονι τε χρόνῳ καὶ ἀπονώτερον τὴν Τροίαν εἴλον. Hinc igitur Thucydides colligit τὴν στρατείαν ἐκείνην (ad Troiam) μεγίστην μὲν γενέσθαι τῶν πρὸ αὐτῆς, λειπομένην δὲ τῶν νῦν.

In hoc quoque loco mendum duplex suspicor latere. οὐκ οὖν, inquit, ἀπιστεῖν εἰκὸς — νομίζειν δὲ τὴν στρατείαν ἐκείνην μεγίστην μὲν γενέσθαι τῶν πρὸ αὐτῆς, λειπομένην δὲ τῶν νῦν τῇ Ὀμήρου αὐτοῦ ποιήσει εἴ τι χρὴ κἀνταῦθα πιστεύειν, ἣν εἰκὸς ἐπὶ τὸ μείζον μὲν ποιητὴν ὄντα κοσμήσαι, ὅμως δὲ φαίνεται καὶ οὕτως ἐνδεστέρα πεποίηκε γὰρ κτλ. Ut haec intelligi possint et recte dicta sint pro ἣν reponendum est: "ON εἰκὸς ἐπὶ τὸ μείζον μὲν ποιητὴν ὄντα κοσμήσαι. Pronomen ἣν referunt ad τὴν στρατείαν ἐκείνην, sed vis haec quidem est nullo modo ferenda. Praeterea ποιητὴν ὄντα tum demum recte et ordine dictum erit si aut nomen (τὸν Ὀμηρον) aut pronomen (ὄν) participio ὄντα responderit. Aut enim dicendum est ὁ ποιητὴς ἐπὶ τὸ μείζον ἐκόσμησεν, aut Ὀμηρος ποιητὴς ὢν ἐκόσμησεν. Sed factum est quod assolet, et pronomen ad proximum ποιήσει accommodarunt.

Eodem modo dixit I. 21, ὥς ποιηταὶ ὑμνήκασι περὶ αὐτῶν ἐπὶ τὸ μείζον κοσμοῦντες.

Reliquum est mendum in ultimis verbis: ὅμως δὲ φαίνεται καὶ οὕτως ἐνδεστέρα. Herwerden: „Praestat fortasse καὶ ὥς." Assentior, sed vitiose coniunguntur ὅμως et καὶ ὥς. Itaque verum

esse existimo (expuncto ὁμως) φαίνεται δὲ καὶ ὧς ἐνδεεστέρα.

Thucyd. I. 12. καὶ στάσεις ἐν ταῖς πόλεσιν ὧς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐγγίγνοντο, ἀφ' ὧν ἐκπίπτοντες τὰς πόλεις ἐκτίζον. Sine controversia ὧν ad στάσεις est referendum, sed quia et natura rei et dicendi usus postulant ἐκπίπτων, ἐκπεπτωκὼς ὑπὸ στάσεως restituendum est 'ΤΦ' ὧν. Quid lateat in TAC πόλεις ἐκτίζον diu frustra quaesivi: neque enim Herwerdeni suspicio τὰς ἄλλας πόλεις satisfacit, neque Madvigii νέας πόλεις reponentis.

Comparandus est locus I. 2. δυνάμεις τισὶ μείζους ἐγγίγνόμεναι στάσεις ἐνεποιοῦν, ἐξ ὧν ἐφθείροντο.

Thucyd. I. 14. φαίνεται δὲ καὶ ταῦτα (τὰ ναυτικά) πολλαῖς γενεαῖς ὕστερα γενόμενα τῶν Τρωικῶν τριήρεσι μὲν ὀλίγαις χρώμενα, πεντηκοντόροις δ' ἔτι καὶ πλοίοις μακροῖς ἐξηρτυμένα. Suspicor Thucydidem scripsisse ὀλίγα χρώμενα, namque ita Graeci in tali re loquebantur πολλὰ, πλείω, ὀλίγα χρῆσθαι. Thucyd. I. 3. θαλάσση ἤδη πλείω χρώμενοι. Xenophon *Hellen.* VI. 2. 27. τοῖς ἀκατίοις ὀλίγα ἐχρῆτο. Librarii antiquum obtinent et ὀλίγα ad praecedens τριήρεσιν accommodarunt.

Thucydides non dixit: *triremibus in classe paucis utebantur*, sed *raro utebantur*, *exiguus erat in classibus triremium usus*. Itaque ὀλίγα ἐχρῶντο, non ὀλίγαις. Sic ἐλάχισα χρῆσθαι legitur Π. 11. οἱ λογισμῷ ἐλάχισα χρώμενοι θυμῷ πλείσα ἐς ἔργον καθίστανται. et V. 105. Λακεδαιμόνιοι πρὸς σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὰ ἐπιχώρια νόμιμα πλείσα ἀρετῇ χρῶνται.

Thucyd. I. 15. ἰσχὺν δὲ περιποιήσαντο ὁμως οὐκ ἐλαχίστην οἱ προσέχοντες αὐτοῖς χρημάτων τε προσόδῳ καὶ ἄλλων ἀρχῇ. Valckenarius in annotationibus Mss. reponebat προύχοντες.

Thucyd. I. 17 ἐπράχθη τε ὑπ' αὐτῶν (τῶν τυράννων) οὐδὲν ἔργον ἀξιόλογον. — οἱ γὰρ ἐν Σικελίᾳ ἐπὶ πλείστον ἐχώρησαν δυνάμει. Ultima verba: οἱ γὰρ — δυνάμει Herwerden praeeunte Krügero expunxit. Sunt sane sic scripta admodum molesta et nil faciunt ad rem. At tu emenda: ΜΟΝΟΙ γὰρ Οἱ ἐν Σικελίᾳ τύραννοι κτέ. *Tyrannides in Graecia, inquit, tenues erant*

HΘHCAN inter se permutata videbis) et Thucydidis sententia restituitur et omnes molestiae remouentur. Quid est enim sup-
plendum in οὐκ ἂν ἐτειχίσαντο τὸ ἔρυμα εἰ μὴ — utrum ἐκρά-
τησαν an ἐκρατήθησαν? At illud quidem absurdum est: quid
enim attinebat vallo et fossa castra munire quum ex proelio
superiores discessissent? Post acceptam cladem his erat opus,
μὴ ποτ' ἐπιβρίσῃ πόλεμος Τρώων ἀγερῶχων.

Praeterea quid est ἐπειδὴ ἐκράτησαν — φαίνονται οὐδ' ἐνταῦθα
πάσῃ τῇ δυνάμει χρησάμενοι? Victis opus erat, non victoribus,
copias undique contrahere et totis viribus in hostem uti.

Thucydides autem hoc agit ut demonstret partem tantum
Graeci exercitus bello intentam fuisse, reliquos aut agros in
Chersoneso coluisse aut in hostili agro praedas egisse, et ne
post cladem quidem acceptam universos (ἀθρόους) in unum esse
contractos: quod si fieri potuisset ῥαδίως ἂν (inquit) μάχῃ κρα-
τοῦντες, πολιορκίᾳ δ' ἂν προσκαθεζόμενοι ἐν ἐλάσσονι τε χρόνῳ
καὶ ἀπονώτερον τὴν Τροίαν εἶλον. Hinc igitur Thucydides colli-
git τὴν στρατείαν ἐκείνην (ad Troiam) μεγίστην μὲν γενέσθαι τῶν
πρὸ αὐτῆς, λειπομένην δὲ τῶν νῦν.

In hoc quoque loco mendum duplex suspicor latere. οὐκ οὖν,
inquit, ἀπιστεῖν εἰκὸς — νομίζειν δὲ τὴν στρατείαν ἐκείνην μεγίστην
μὲν γενέσθαι τῶν πρὸ αὐτῆς, λειπομένην δὲ τῶν νῦν τῇ Ὀμήρου
αὐτοῖ ποιήσει εἴ τι χρὴ κἀνταῦθα πισεύειν, ἣν εἰκὸς ἐπὶ τὸ μεῖζον
μὲν ποιητὴν ὄντα κοσμήσαι, ὅμως δὲ φαίνεται καὶ οὕτως ἐνδεεστέρα·
πεποίηκε γὰρ κτέ. Ut haec intelligi possint et recte dicta sint
pro ἣν reponendum est: ὅΝ Εἰκὸς ἐπὶ τὸ μεῖζον μὲν ποιητὴν
ὄντα κοσμήσαι. Pronomen ἣν referunt ad τὴν στρατείαν ἐκείνην,
sed vis haec quidem est nullo modo ferenda. Praeterea ποιητὴν
ὄΝΤΑ tum demum recte et ordine dictum erit si aut nomen
(τὸν Ὀμηρον) aut pronomen (ὅν) participio ὄντα responderit. Aut
enim dicendum est ὁ ποιητὴς ἐπὶ τὸ μεῖζον ἐκόσμησεν, aut
Ὁμηρος ποιητὴς ὢν ἐκόσμησεν. Sed factum est quod assolet, et
pronomen ad proximum ποιήσει accommodarunt.

Eodem modo dixit I. 21, ὥς ποιηταὶ ὑμνήκασι περὶ αὐτῶν ἐπὶ
τὸ μεῖζον κοσμοῦντες.

Reliquum est mendum in ultimis verbis: ὅμως δὲ φαίνεται
καὶ οὕτως ἐνδεεστέρα. Herwerden: „Praestat fortasse καὶ ὥς.” As-
sentior, sed vitiose coniunguntur ὅμως et καὶ ὥς. Itaque verum

esse existimo (expuncto ὅμως) φαίνεται δὲ καὶ ὧς ἐνδεεστέρα.

Thucyd. I. 12. καὶ στάσεις ἐν ταῖς πόλεσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐγίγνοντο, ἀφ' ὧν ἐκπίπτοντες τὰς πόλεις ἔκτιζον. Sine controversia ὧν ad στάσεις est referendum, sed quia et natura rei et dicendi usus postulant ἐκπίπτων, ἐκπεπτωκὼς ὑπὸ στάσεως restituendum est ἽΦ' ὧν. Quid lateat in TAC πόλεις ἔκτιζον diu frustra quaesivi: neque enim Herwerdeni suspicio τὰς ἄλλας πόλεις satisfacit, neque Madvigii νέας πόλεις reponentis.

Comparandus est locus I. 2. δυνάμεις τισὶ μείζους ἐγγιγνόμεναι στάσεις ἐνεποιοῦν, ἐξ ὧν ἐφθείροντο.

Thucyd. I. 14. φαίνεται δὲ καὶ ταῦτα (τὰ ναυτικά) πολλαῖς γενεαῖς ὕστερα γενόμενα τῶν Τρωικῶν τριήρεσι μὲν ὀλίγαις χρώμενα, πεντηκοντόροις δ' ἔτι καὶ πλοίοις μακροῖς ἐξηρτυμένα. Suspicor Thucydidem scripsisse ὀλίγα χρώμενα, namque ita Graeci in tali re loquebantur πολλὰ, πλείω, ὀλίγα χρῆσθαι. Thucyd. I. 3. θαλάσση ἤδη πλείω χρώμενοι. Xenophon *Hellen.* VI. 2. 27. τοῖς ἀκατίοις ὀλίγα ἐχρῆτο. Librarii antiquum obtinent et ὀλίγα ad praecedens τριήρεσιν accommodarunt.

Thucydides non dixit: *triremibus in classe paucis utebantur*, sed *raro utebantur*, *exiguus erat in classibus triremium usus*. Itaque ὀλίγα ἐχρῶντο, non ὀλίγαις. Sic ἐλάχιστα χρῆσθαι legitur II. 11. οἱ λογισμῷ ἐλάχιστα χρώμενοι θυμῷ πλείστα ἐς ἔργον καθίστανται. et V. 105. Λακεδαιμόνιοι πρὸς σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὰ ἐπιχώρια νόμιμα πλείστα ἀρετῇ χρῶνται.

Thucyd. I. 15. ἰσχὺν δὲ περιποιήσαντο ὅμως οὐκ ἐλαχίστην οἱ προΟCCχόντες αὐτοῖς χρημάτων τε προσδῶν καὶ ἄλλων ἀρχῇ. Valckenarius in annotationibus Mss. reponerat προύχοντες.

Thucyd. I. 17 ἐπράχθη τε ὑπ' αὐτῶν (τῶν τυράννων) οὐδὲν ἔργον ἀξιώλογον. — οἱ γὰρ ἐν Σικελίᾳ ἐπὶ πλείστον ἐχώρησαν δυνάμεως. Ultima verba: οἱ γὰρ — δυνάμεως Herwerden praeeunte Krügero expunxit. Sunt sane sic scripta admodum molesta et nil faciunt ad rem. At tu emenda: ΜΟΝοι γὰρ ΟΙ ἐν Σικελίᾳ τύραννοι κτέ. *Tyrannides in Graecia, inquit, tenues erant*

ac debiles, namque *soli* tyranni in Sicilia (Gelones et Hierones) magnis opibus pollebant.

Thucyd. I. 18. καὶ ὀλίγον μὲν χρόνον ξυνέμεινεν ἡ ὁμαιχμία. Ex hoc loco et multis similibus emendari potest locus Thucydidi II. 2. τέσσαρα — καὶ δέκα ἔτη ἔνεμειναν αἱ τριακοντούταις σπονδαί. Plane abhorret a sententia verbum ἐμμένειν, quod cum dativis componi solet ἐμμένειν τῇ πίσει, τοῖς ὄρκοις, ταῖς συνθήκαις, ταῖς σπονδαῖς et sim. ubi quis *fidem servare, pacto stare* et sim. dicitur. Sed συμμένειν de iis ponitur, quae *stabilia sunt et perdurant*, ἡ φιλία, ἡ πίσις, αἱ σπονδαὶ ξυμμένουσιν. Non raro autem apud Thucydidem et apud alios ἐν (ἐγ) — συν (συγ) — ξυν (ξυγ) locum inter se mutant. ut I. 120. ὅσοι μὲν Ἀθηναίοις ἤδη ἔναλλάγησαν pro ἔτναλλάγησαν.

Sine mendo scribitur IV. 74. πλείστον δὲ χρόνον αὕτη ἡ — μετώσασις ξυνέμεινεν.

Thucyd. I. 20. Harmodius et Aristogiton βουλόμενοι [πρὶν ξυλληφθῆναι] δράσαντές τι καὶ κινδυνεῦσαι τῷ Ἰππάρχῳ περιτυχόντες — ἀπέκτειναν. Maneo in vetere sententia πρὶν ξυλληφθῆναι lectoris esse additamentum, qui meminerat loci in libro VI. 57. ὁ δὲ Ἀρμόδιος καὶ ὁ Ἀριστογείτων — ὡς εἶδόν τινα τῶν ξυνομοτῶν σφίσι διαλεγόμενον οἰκειῶς τῷ Ἰππάρχῳ — εἶδισαν καὶ ἐνόμισαν μεμνηῦσθαι τε καὶ ὅσον οὐκ ἤδη ξυλληφθήσεσθαι. Sed utriusque loci non est eadem ratio. Quum nullo dum facinore perpetrato coniurationem patefactam esse putarent metuebant ne statim *prehenderentur* et in vincula coniecti in iudicium adducerentur. Maluerunt igitur δράσαντές τι κινδυνεῦειν. Sententia est ferme eadem quae in nobilissimo Homérico:

μὴ μὰν ἄσπουδί γε καὶ ἀκλειῶς ἀπολοίμην

ἀλλὰ μέγα ῥέξας τι καὶ ἔσσομένοισι πυθέσθαι.

Sat sciebant si Hipparchum occidissent certam sibi necem esse paratam, non vincula, neque iudicium, sed non inulti perire maluerunt: atque ita factum est; statim a tyranni satellitibus confossi sunt. Hinc intelligimus πρὶν ξυλληφθῆναι contra scriptoris sententiam esse additum.

Thucyd. I. 21. καὶ τὰ πολλὰ ὑπὸ χρόνου αὐτῶν ἀπίσως ἐπὶ

τὸ μυθῶδες ἐκνευικηκότα. Herwerden: „αὐτῶν οὐ *alienam sedem mihi suspectum*.” Recte indicat sed non est pronomen delendum, sed in sua sede reponendum: τὰ πολλὰ αὐτῶν ὑπὸ χρόνου. Saepe scribae naturae ordinem pervertunt. Saepe ipsi literulis (α, β, γ) aut lineolis errorem suum corrigunt, sed non infrequenter vitiosa compositio inemendata remansit.

Thucyd. I. 23. καὶ λιμοὶ καὶ ἡ οὐχ ἥκιστα καὶ μέρος τι φθειρᾶσα [ἡ] λοιμώδης νόσος. Quis non sentit in tali verborum compositione articulum bis poni non posse?

Thucyd. I. 25. οὔτε ἐν πανηγύρεσι ταῖς κοιναῖς διδόντες γέρα τὰ νομιζόμενα. Herwerden: „*Aliud legit Diod. Sic. XII. 30: διὰ τὸ μόνους τῶν ἀποίκων μὴ πέμπειν τὰ εἰθισμένα ἱερεῖα τῇ μητροπόλει*.” Non aliud legit Diodorus, sed aliud ipse scripsit, nempe: τὰ εἰθισμένα ΓΕΡΑ τῇ μητροπόλει. Non semel ostendimus quam facile γέρα, ἱερά et ἱερεῖα inter se permisceantur.

Thucyd. I. 28. Κορκυραῖοι δ' ἀντέλεγον — ἐτοῖμοι εἶναι καὶ ὥς ἀμφοτέρους μένειν κατὰ χώραν, σπονδὰς ΔΕ ποιήσασθαι ἕως ἂν ἡ δίκη γένηται. Ut haec intelligantur et Graeca sit oratio expuncto δέ sic legendum esse existimo: ἐτοῖμοι εἶναι καὶ ὥς ἀμφοτέρους μένειν κατὰ χώραν σπονδὰς ποιήσασθαι. Rectissime enim dicitur σπονδὰς ποιεῖσθαι ὥς μένειν κατὰ χώραν, sed ἐτοῖμός εἰμι ὥς μένειν non est Graecum pro μένειν ἐτοῖμός εἰμι.

Thucyd. I. 31. ἔδοξεν αὐτοῖς (Corcyrensisibus) ἐλθοῦσιν ὡς τοὺς Ἀθηναίους ξυμμάχους γενέσθαι. — οἱ δὲ Κορίνθιοι πυθόμενοι ταῦτα ἦλθον καὶ αὐτοὶ ἐς τὰς Ἀθήνας [πρεσβευσόμενοι]. Perinepte additum est πρεσβευσόμενοι. Apud Thucydidem οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ Λακεδαιμόνιοι, οἱ Κορίνθιοι et similia omnia pro re nata significat aut οἱ ἐν τῇ πόλει Ἀθηναῖοι, aut οἱ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις aut οἱ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ aut denique τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατευμα. Itaque οἱ Κορίνθιοι ἦλθον εἰς τὰς Ἀθήνας significat *Corinthiorum legati Athenas venerunt* et si addideris πρεσβευσόμενοι nascitur stolidi haec sententia: *Corinthiorum legati venerunt Athenas ut legatione fungerentur*. Recurrit idem mendum V. 89. οἱ Λακεδαιμόνιοι — ἦλθον ἐς τοὺς Βοιωτοὺς [πρεσβευόμενοι].

Sed est in his multo etiam gravior et turpior error commissus in verbo *πρεσβεύεσθαι* pro *πρεσβεύειν* posito. Discrimen est tam notum quam certum. *Πρεσβεύειν* enim est *legatum esse*, *πρεσβεύεσθαι* *legatos mittere*. Exemplorum plena sunt omnia. Sed sunt docti homines qui opinantur apud Thucydidem *πρεσβεύεσθαι* nonnumquam poni pro *legationem obire*. Fraudi iis fuit locus VI. 104. ὁ Γύλιππος ἐκ τοῦ Τάραντος ἐς τὴν Θουρίαν πρῶτον πρεσβευσάμενος κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς ποτε πολιτείαν καὶ οὐ δυνάμενος αὐτοὺς προσαγαγέσθαι ἄρας παρέπλει τὴν Ἰταλίαν. Annotant Graeculi: *πρεσβευσάμενος*: *πρεσβεὺς ὦν αὐτός*, sed non solet is qui cum imperio est ipse legatus ire, sed alios mittere, et *πρεσβευσάμενος* significat idem quod semper *πέμψας πρεσβευτήν* vel *πρέσβεις*. Tenemus igitur ἐπ' αὐτοφώρῳ interpolatores, qui de suo *πρεσβευσόμενοι* et *πρεσβεύόμενοι* addiderunt.

Thucyd. I. 32. Δίκαιον, ὦ Ἀθηναῖοι, τοὺς μὴτ' εὐεργεσίας μεγάλης μὴτε ξυμμαχίας προὔφειλομένης ἤκοντας παρὰ τοὺς πέλας ἐπικουρίας [ὥσπερ καὶ ἡμεῖς νῦν] δεησομένους ἀναδιδάξαι πρῶτον κτέ. Non persuasi Herwerdeno verba *ὥσπερ καὶ ἡμεῖς νῦν* alienae manus esse additamentum et prorsus inutile ac supervacaneum et ineptissimo loco insertum, namque *ἐπικουρίας δεησομένους ὥσπερ* (sine καὶ) *ἡμεῖς νῦν* utcumque ferri poterat, sed vulgatus ordo intolerabilis est. Simul ostendi etiam alibi eiusdemmodi Scholion aut adscriptum esse in margine aut in textum irrepsisse, ut IV. 92. οἱ ἰσχύος που θράσει τοῖς πέλας [ὥσπερ Ἀθηναῖοι νῦν] ἐπιόντες. Addam nunc etiam plura. Legitur I. 82. in oratione Archidami regis Spartanorum: *κελεύω — τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἐξαρτέσθαι ξυμμάχων τε προσαγωγῇ καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, εἴ ποθέν τινα ἢ ναυτικοῦ ἢ χρημάτων δύναμιν προσληψόμεθα· ἀνεπίφθονον δὲ ὅσοι [ὥσπερ καὶ ἡμεῖς] ὑπ' Ἀθηναίων ἐπιβουλευόμεθα μὴ Ἑλλήνας μόνον ἀλλὰ καὶ βαρβάρους προσλαβόντας διασωθῆναι*. Aliquanto turpius hoc emblemata est et evidentius quam reliqua: in caeteris enim est sententia generalis cui utcumque aptari potest *ὥσπερ ἡμεῖς νῦν*, *ὥσπερ Ἀθηναῖοι νῦν* et similia. Sed audi quid Archidamus dicat: *ἡμεῖς πάντες οἱ ὑπ' Ἀθηναίων ἐπιβουλεύόμεθα ὥσπερ καὶ ἡμεῖς*. Non est haec sani hominis oratio. Herwerden annotat: „ne conicias ἐπιβουλεύονται cf. III. 76.” ubi edidit: *ἢν οἱ ἡγε-*

μόνες [ὥσπερ] νῦν ὑμεῖς κεφαλαιώσαντες πρὸς τὸ ξύμπαν τὰς διαγνώμας ποιήσῃCΘΕ, ἥσόν τις ἐπ' ἀδίκους ἔργοις λόγους καλοὺς ζητήσῃ. Quia de Badhami sententia ὥσπερ delevit ipse suum testem destruxit. Cui tandem mortalium in mentem venire potuit quum esset in libris οἱ ἡγεμόνες νῦν ὑμεῖς de suo ὥσπερ inserere? Quoniam rectissime dicitur ἦν οἱ ἡγεμόνες — διαγνώμας ποιήσῃθε, Graeculos suum ὥσπερ νῦν ὑμεῖς sibi habere iubebimus.

In loco non dissimili III. 53. ἐν δικασταῖς οὐκ ἂν ἄλλοις δεξάμενοι [ὥσπερ καὶ ἐσμέν] γενέσθαι ἢ ὑμῖν Herwerdenum habeo consentientem. Sensit, opinor, quam stulte δεξάμενοι γενέσθαι arctissime coniuncta assuto illo panno divellerentur: sensit idem quam insulse haec essent adiecta. Nonne autem reliquorum locorum eadem prorsus ratio est? Ipse iudicato:

αἱ δευτέραὶ πῶς φροντίδες σοφώτεραι.

Ad hanc lucem diligenter videndum est quid sit statuendum de loco in lib. VI 21. καὶ πρὸς ἄνδρας τολμηροὺς [οἷους καὶ Ἀθηναίους] τοὺς ἀντιτολμῶντας χαλεπωτάτους φερίεσθαι. Pro inepto καὶ Thucydides dixisset οἷους ΠΕΡ Ἀθηναίους, sed nemo non statim agnoscit πρὸς ἄνδρας τολμηροὺς de Atheniensibus dici.

Aliis locis additamentum idem in margine est appositum aut in scholio continetur veluti III. 40 ὁ γὰρ μὴ ξὺν ἀνάγκῃ τι παθὼν χαλεπώτερος διαφυγὼν τοῦ ἀπὸ τῆς ἰσῆς ἐχθροῦ. in Codice Vossiano adscriptum est: ὡς νῦν οἱ ἀθηναῖοι. Ad IV. 86. ἀπάτῃ γὰρ εὐπρεπεῖ αἰσχίον τοῖς γε ἐν ἀξιώματι πλεονεκτῆσαι ἢ βίᾳ ἐμφανεῖ. Scholiasta annotat: τοῖς γὰρ ἐν δυνάμει, φησὶν, οὖσιν ὥσπερ ἐσμὲν ἡμεῖς αἰσχίον ἐστὶ μετ' ἀπάτης εὐπρεποὺς κτήσασθαι τι ἢ περ βιασαμένοις. Ad IV. 126. 5 οἷς δὲ βεβαίως τι πρόσεςιν ἀγαθόν. additur in margine ὥσπερ ἡμῖν. et iterum ibidem: οὔτε γὰρ τάξιν ἔχοντες αἰσχυθεῖεν ἂν λιπεῖν τινα χώραν. Scholiasta: ὥσπερ ἡμεῖς οἱ Λακεδαιμόνιοι δηλονότι. Ad IV. 92. ὅστις τὰ μὲν αὐτοῦ ἔχει, τοῦ πλείονος δὲ δρεγδόμενος ἐκὼν τινι ἐπέρχεται annotatur in margine: ὥσπερ οἱ ἀθηναῖοι, sed in hac ipsa oratione hoc ipsum additamentum, ut vidimus, insinuavit se in textum: τοῖς πέλας [ὥσπερ Ἀθηναῖοι νῦν] ἐπιδόντες.

Similiter II. 39. ubi Pericles ita dicit: οὐκ ἔστιν ὅτε ξενηλασίαις ἀπειργαμένον τινα ἢ μαθήματος ἢ θεάματος in margine annotatum videbis: ὥσπερ Λακεδαιμόνιοι.

Reperies similem interpolationem et VI. 68. ἄλλως τε καὶ πρὸς ἄνδρας πανδημεί τε ἀμυνομένους καὶ οὐκ ἀπολέκτους [ὥσπερ καὶ ἡμᾶς] καὶ προσέτι Σικελιώτας. Si haec Thucydides addidisset ὥσπερ καὶ ἡμεῖς scripsisset.

Thucyd. I. 33. γενήσεται δ' ὑμῖν πειθομένοις καλὴ ἡ ξυντυχία κατὰ πολλὰ τῆς ἡμετέρας χρείας · πρῶτον μὲν [ὅτι] ἀδικουμένοις καὶ οὐχ ἐτέρους βλάπτουσι τὴν ἐπικουρίαν ποιήσεσθε, ἔπειτα περὶ τῶν μεγίστων κινδυνεύοντας δεξάμενοι ὡς ἂν μάλιστα μετ' αἰμνήσου μαρτυρίου τὴν χάριν καταθεῖσθε, ναυτικόν τε κεκτήμεθα πλὴν τοῦ παρ' ὑμῖν πλείσων. In libris est: τὴν χάριν κατὰθHCΘE et καταθεῖσθε infelix est Bekkeri correctio. Vera scriptura est καταθHCΘE, namque in ὡς ἂν μάλιστα est nota ellipsis. Simillimus locus est VI. 57. περιέτυχον τῷ ἱππάρχῳ — καὶ εὐθὺς ἀπερισκέπτως προσπεσόντες καὶ ὡς ἂν μάλιστα δι' ὀργῆς — ἔτυπτον καὶ ἀποκτείνουσιν αὐτόν. Delendum esse ὅτι declarant sequentia, in quibus ὅτι si praecessisset repetitum oportuit ἔπειτα (ὅτι). Sed enumerat tantum emolumenta et commoda societatis: πρῶτον μὲν — ποιήσεσθε, ἔπειτα — καταθέσεσθε, ναυτικόν τε κεκτήμεθα.

Thucyd. I. 34. προκληθέντες — ἐς κρίσιν πολέμῳ μᾶλλον [ἢ τῷ ἴσῳ] ἐβουλήθησαν τὰ ἐγκλήματα μετελθεῖν. Aperta est loci sententia haec: πολεμεῖν μᾶλλον ἐβουλήθησαν ἢ δικάζεσθαι, sed notio τοῦ δίκας δοῦναι inest in verbis προκληθέντες ἐς κρίσιν. Vehementer etiam dubito an τὸ ἴσον eo sensu recte dicatur et passim in libris Thucydideis ad μᾶλλον adiecitur inutile et factuum supplementum. Optime habent sic omnia: ad iudicium vocati bello maluerunt iniurias suas persequi.

Lectorum insipida supplementa vide I. 13. τῶν χρημάτων τὴν κτῆσιν ἔτι μᾶλλον [ἢ πρότερον] ποιουμένης. et I. 72. νομίζοντες μᾶλλον ἂν αὐτοὺς ἐκ τῶν λόγων πρὸς τὸ ἡσυχάζειν τραπέσθαι [ἢ πρὸς τὸ πολεμεῖν]. et I. 140. οὐτ' αὐτοὶ δίκας πω ἤτησαν οὐδ' ἡμῶν διδόντων δέχονται, βούλονται δὲ πολέμῳ μᾶλλον [ἢ λόγοις] τὰ ἐγκλήματα διαλύεσθαι. et III. 64. συγκατεδουλοῦσθε μᾶλλον Αἰγινήτας καὶ ἄλλους τινὰς τῶν ξυνομοσάντων [ἢ διεκαλύετε]. et IV. 68. οἱ δὲ φίλοι τῶν ἔξω φανερώς μᾶλλον [ἢ πρότερον] καὶ αὐτοὶ ἡξίουں τούτου τοῦ λόγου ἔχεσθαι. et V. 45. τοῦ Ἀλκιβιάδου

πολλῷ μᾶλλον [ἢ πρότερον] καταβοῶντος τῶν Λακεδαιμόνιων. et VI. 19. οἱ δ' Ἀθηναῖοι — πολλῷ μᾶλλον [ἢ πρότερον] ὄρμηντο στρατεύειν et VI. 31. καὶ ἐν τῷ παρόντι καιρῷ — μᾶλλον αὐτοὺς ἐσθῆι τὰ δεινὰ [ἢ ὅτε ἐψηφίσαντο πλεῖν].

Thucyd. I. 35. οἱ αὐτοὶ πολέμιοι ἡμῖν ἦσαν, Ὅπερ σαφεστάτη πῖσις. Bonorum scriptorum consuetudo fert ut Ὑπερ σαφεστάτη πῖσις dicatur, ut in Euripidis *Medea* vs. 15.

ἡπερ μεγίστη γίγνεται σωτηρία.

Thucydides III. 116. ἐπὶ τῇ Αἴτνῃ, ὅπερ μέγιστον ἐστὶν ὄρος ἐν τῇ Σικελίᾳ.

Thucyd. I. 40. εἰ γὰρ τοὺς κακὸν τι δρῶντας δεχόμενοι τιμωρήσετε, Φανεῖται καὶ ἃ τῶν κτέ. Felicissima est Badhami emendatio: εἰ γὰρ τοὺς κακὸν τι δρῶντας δεχόμενοι Φανεῖσθε, καὶ τῶν ὑμετέρων οὐκ ἐλάσσω ἡμῖν πρόσσειν.

Quamquam saepius opus est audaciore coniectura, tamen raro habet eam ἐνάργειαν, quae in hoc loco est. Postquam semel Φανεῖσθε corruptum est, de suo nescio quis τιμωρήσετε addidit, quod plane ab loci sententia abhorret.

Thucyd. I. 41. ἡ εὐεργεσία αὕτη τε καὶ ἡ ἐς Σαμίους παρέσχεν ὑμῖν Αἰγινήτων μὲν ἐπικράτησιν, Σαμίων δὲ κόλασιν. Haec sunt ipsius Thucydidis, sed spuria sunt quae post Σαμίους in omnibus libris circumferuntur: [τὸ δι' ἡμᾶς Πελοποννησίους αὐτοῖς μὴ βοηθῆσαι]. Obliviosum admodum esse oportet eum, qui non meminerit id ipsum paucis ante versibus ab eodem esse commemoratum: οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς Σαμίων ἀποσάντων ψῆφον προσθέμεθα ἐναντίαν ὑμῖν τῶν ἄλλων Πελοποννησίων δίχα ἐψηφισμένων εἰ χρὴ αὐτοῖς ἀμύνειν.

Quod continuo sequitur: Φανερώς δ' ἀντείομεν τοὺς προσήκοντας ξυμμάχους αὐτόν τινα κολάζειν peperit eiusdemmodi interpolationem in cap. 43. περιπεπτωκότες οἷς ἐν τῇ Λακεδαίμονι αὐτοὶ προεῖπομεν. [τοὺς σφετέρους ξυμμάχους αὐτόν τινα κολάζειν], quam Herwerden admonitus sustulit.

Thucyd. I. 41. ἐν καιροῖς τοιούτοις ἐγένετο οἷς μάλιστα ἄνθρωποι — τῶν πάντων ἀπερίοπτοι εἰσι παρὰ τὸ νικᾶν. Legendum

μάλιστα' ἄνθρωποι. Saepe in libris nostris haec crasis obscurata est et legitur aut ἄνθρωποι aut οἱ ἄνθρωποι.

Thucyd. I. 42. ὧν ἐνθυμηθέντες καὶ νεώτερός τις παρὰ πρεσβυτέρου [αὐτὰ] μαθὼν. Languidum et iners pronomen abiiciendum. Videbimus infra quam saepe scribae soleant αὐτὰ, αὐτῶν, αὐτούς de suo addere prorsus invenusta et supervacanea.

Thucyd. I. 44. γενομένης καὶ δις ἐκκλησίας τῇ μὲν προτέρᾳ οὐχ ἥσσαν τῶν Κορινθίων ἀπεδέξαντο τοὺς λόγους, ἐν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ μετέγνωσαν. Correxeram ἐν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ „*improbandiūna plerisque criticis, qui interpretantur: in comitiis postridie habitis*, cf. III. 91, 5. V. 46, 1. VII 11, 2.” Herwerden. Testimonia haec sunt III. 91: καὶ τῇ ὑστεραίᾳ μάχῃ κρατήσαντες. V. 46. ἡ ἐκκλησία αὕτη ἀνεβλήθη, τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἐκκλησίᾳ ὁ Νικίας κτέ. VII. 11. καὶ μάχῃ τῇ μὲν πρώτῃ νικᾶται ὑφ' ἡμῶν, τῇ δ' ὑστεραίᾳ — βιασθέντες ἀνεχωρήσαμεν ἐς τὰ τείχη. Testimonium primum reiicio, quia μάχῃ non est cum τῇ ὑστεραίᾳ coniungendum sed cum participio κρατήσαντες, *quum pridie proelio superiores fuissent*. In secundo vel auris admonet ἡ ἐκκλησία αὕτη ἀνεβλήθη, τῇ δ' ὑστεραίᾳ [ἐκκλησίᾳ] ultimum vocabulum esse eximendum et quod superest τῇ δ' ὑστεραίᾳ significat idem quod ubique *die post*. Superest tertium ubi vera lectio haec est μάχῃ τῇ μὲν πρώτῃ — τῇ δ' ὑστεραίᾳ, non ὑστεραίᾳ. Satis pro imperio, dixerit aliquis Criticorum. Quaerendum est igitur argumentum aliquod ut causam obtineam. Sunt notissima adiectiva in — αἶος exeuntia quae significant *diem*, quo quidque factum est, veluti τριταῖος ἀφίκετο, δεκαταῖος ἀπέθανεν, ποσαῖος ἐκ τοῦρανοῦ καταβέβηκας; et similia passim. Prorsus idem est τῇ τρίτῃ ἀφίκετο, τῇ δεκάτῃ ἀπέθανεν, sed ubi dicendum est *pridie* (*die ante*) aut *postridie* (*die post*) non alio vocabulo utebantur quam τῇ προτεραιᾳ et τῇ ὑστεραίᾳ, quibus genitivi adduntur τῇ προτεραιᾳ τῆς δίκης, τῇ ὑστεραίᾳ τῆς μάχης. Numquam ἡμέρᾳ additur nisi uno loco apud Thucydidem V. 75 ubi ἡμέρᾳ est a Graeculo interpolatum. Itaque ἡ προτεραία μάχῃ, ἡ ὑστεραία ἐκκλησία vitiosa sunt et mendosa. *Bis concione habita* dicitur ἡ μὲν προτέρα (*prior*) et ἡ δ' ὑτέρα (*posterior*), et ut dicatur *in comitiis postridie habitis* dicendum: τῇ μὲν προτέρᾳ — τῇ δ'

ὑστεραία (nempe ἡμέρα). Praepositio apud Thucydidem addita ἘΝ δὲ τῇ ὕς. demonstrat de posteriore *concione* (ἐκκλησίᾳ) haec dici, non de *die*: itaque ὑτέρα verum est et ὑστεραία corruptum. Quam proclivi errore προτέρα, ὑτέρα et προτεραία, ὑστερία inter se confundantur ostendi in *Var. Lectt.* pag. 246 sq. et plurima alia proferri possent si tam utile quam facile foret. cf. Interpretes ad Thucydidem V. 75. et VII. 51.

Thucyd. I. 44. μετέγνωσαν Κορκυραίοις ξυμμαχίαν ΜΕΝ μὴ ποιήσασθαι — ἐπιμαχίαν Δ' [ἐποιήσαντο]. Vitiosa compositio arguit ἐποιήσαντο spurium esse: in his enim certa est et perpetua verbi *eiusdem formae* ellipsis. et Herwerdenum non habeo repugnantem. Sequitur ἐπιμαχίαν δ' ἐποιήσαντο τῇ ἀλλήλων βοηθεῖν ἐάν τις ἐπὶ Κόρκυραν ἢ ἢ ἐπ' Ἀθήνας. Existimabam antea expuncto ἐποιήσαντο supplendum esse (ᾠCΤΕ) τῇ ἀλλήλων βοηθεῖν, ut paullo ante ξυμμαχίαν — ὥς τε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν. Meliora me docuit Herwerdenus et alios locos afferens et V. 48. Κορίνθιοι — γενομένης — ξυμμαχίας τοῖς αὐτοῖς πολεμεῖν καὶ εἰρήνην ἄγειν οὐ ξυνώμοσαν, ἀρκεῖν δ' ἔφασαν σφίσι τὴν πρώτην γενομένην ἐπιμαχίαν ἀλλήλοις βοηθεῖν, ξυνεπισπρατεύειν δὲ μηδενί, quae sunt plane gemella.

Thucyd. I. 44. [ἄμα δὲ τῆς τε Ἰταλίας καὶ Σικελίας καλῶς ἐφαίνετο αὐτοῖς ἡ νῆσος ἐν παράπλῳ κεῖσθαι]. Expungenda haec sunt male et non sine mendo repetita ex cap. 36. Vide quae annotavimus in *Observat. Crit. et Palaeogr. ad Dionysium Halicarn.* pag. 154.

Thucyd. I. 49. αἱ Ἀττικαὶ νῆες παραγινόμεναι τοῖς Κορκυραίοις εἴ πῃ πιέζοντο φόβον μὲν παρείχον τοῖς ἐναντίοις, μάχης δ' οὐκ ἔρχον δεδιότες [οἱ στρατηγοὶ] τὴν πρόρρησιν τῶν Ἀθηναίων. Quod est subiectum verbi παρείχον? Utrum αἱ νῆες an οἱ στρατηγοὶ? Sine controversia αἱ νῆες. Itaque etiam verbi ἔρχον est subiectum idem et importunum οἱ στρατηγοὶ furcellis est expellendum. Mirabantur homunciones quid esset αἱ νῆες — δεδιότες, quamquam huiusmodi compositiones πρὸς τὸ σημαινόμενον et apud alios et apud Thucydidem sunt admodum frequentes. Pauca insigniora adscribam: I. 110. πεντήκοντα τριήρεις —

ἔσχον κατὰ τὸ Μενδήσιον κέρας οὐκ ΕΙΔΟΤΕC τῶν γεγενημένων οὐδέν. II 91. αἱ μὲν τινες τῶν νεῶν καθεῖσαι τὰς κόπας ἐπέστησαν τοῦ πλοῦ ἀξύμφορον ΔΡΩΝΤΕC πρὸς τὴν ἐξ ὀλίγου ἀντεξόρμησιν. III 110. πέμπει εὐθύς τοῦ στρατοῦ μέρος τι τὰς ὁδοὺς προλοχιούνας καὶ τὰ καρτερὰ προκαταληφμένους.

Simillimus huic locus est I. 52. αἱ Ἀττικάι τριάκοντα νῆες καὶ τῶν Κορκυραίων ὅσαι πλῆθιμοι ἦσαν ἐπέπλευσαν ἐπὶ τὸν ἐν Συβότοις λιμένα — βουλόμενοι εἰδέναι εἰ ναυμαχήσουσιν. Herwerden paullo calidius βουλόμενοι substituit, quod ferri posset si de Phaeacum navibus ageretur: οὐ γὰρ οἱ Φαίακες ἀλλ' αἱ νῆες αὐτῶν μόναι τοὺς τόπους ἤπισαντο. Schol. ad Odys. N. 113. αὐταὶ γὰρ ἴσασι νοήματα καὶ φρένας ἀνδρῶν.

Odyss. Θ 559.

Addam tertium exemplum ex libro IV. 26. τῶν νεῶν οὐκ ἔχουσῶν ὄρμον ΑΙ μὲν σῖτον ἐν τῇ γῇ ἤρουντο κατὰ μέρος, ΑΙ δὲ μετέωροι ὄρμου. Quid? an naves cibum cariebant idque ἐν τῇ γῇ? Rescribe sodes οἱ μὲν — οἱ δέ.

Eodem modo IV. 73. οἱ Ἀθηναῖοι — ἡσύχαζον — λογιζόμενοι [καὶ οἱ ἐκείνων στρατηγοὶ] μὴ ἀντίπαλον εἶναι σφίσι τὸν κίνδυνον. Tenemus manifestum emblemata, additum ab eo qui non sentiebat id ipsum in Ἀθηναῖοι inesse. Similiter III. 4. οἱ Ἀθηναῖοι οὐ πολὺ ὕστερον καταπλευσάντες, ὥς ἑώρων, ἀπήγγειλαν μὲν [οἱ στρατηγοὶ] τὰ ἐπεσαλμένα.

Contrario errore quam in quem Herwerdenus se induit editur IV. 71. αἱ δὲ τῶν Μεγαρέων εἰσέλθουσιν φοβούμενοι οἱ μὲν μὴ — αὐτοὺς ἐκβάλλει, οἱ δὲ μὴ — ἐπίθεται σφίσιν. Manifestum est φοβούμενοι a Thucydide esse scriptum et simul apparet unde sit natum vitium.

Eodem modo οἱ στρατηγοὶ inepte interpolatum est IV. 46. καὶ αὐτοὺς ἐς τὴν νῆσον [οἱ στρατηγοὶ] τὴν Πτυχίαν ἐς Φυλακὴν διεκώμισαν ὑποσπόνδους. et IV. 132. Περδίκκας [τοῖς τῶν Ἀθηναίων στρατηγοῖς] ἐπικηρυκευσάμενος ὁμολογίαν ποιεῖται πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, id est, ut opinor, πρὸς τοὺς τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὺς, et manifestam interpolationem tenemus.

Thucyd. I. 50. πολλῶν γὰρ νεῶν οὐσῶν ἀμφοτέρων — οὐ βραδίως τὴν διάγνωσιν ἐποιούντο [ὁποῖοι ἐκράτουν ἢ ἐκρατοῦντο]. Ineptum hunc pannum exsecandum esse omnes, ut opinor, consentiunt.

Decrepitae enim Graecitatis est *δοῖτοι* pro *δότεροι* et male loci sententiam sciolus intellexit, quae haec est *οὐ ῥαδίως τὴν διὰ-γνωσιν ἐποιοῦντο τῶν Φιλίων καὶ τῶν πολεμίων*, et sic τοὺς αὐτῶν Φίλους ἀγνοοῦντες ἐκτείνουν.

Thucyd. I. 51. *ταύτας οὖν προῖδόντες οἱ Κορίνθιοι καὶ ὑποτο-πήσαντες ἀπ' Ἀθηνῶν εἶναι, οὐχ ὅσας ἐώρων ἀλλὰ πλείους*. Duplex erat Corinthiorum suspicio. Suspiciabantur primum Atticæ has esse naves, deinde numero plures esse quam quas conspicerent. Itaque scribendum: *ἀπ' Ἀθηνῶν εἶναι καὶ οὐχ ὅσας ἐώρων*.

Thucyd. I. 52. *ναυμαχίας οὐ διανοοῦμενοι ἄρχειν —, τοῦ δ' οἴκαδε πλοῦ μᾶλλον διεσκόπουν ὅπῃ κομισθήσονται*. Unde pendet genitivus τοῦ οἴκαδε πλοῦ? Reponendum arbitror ΤΟΝ οἴκαδε πλοῦΝ, namque Attica haec componendi forma est, ut III. 53. *ὑποπτεύομεν ὑμᾶς μὴ οὐ κοινοὶ ἀποβῆτε*, et III. 57. *δείσαντες τὸν Ἀριστέαν μὴ αὐθις σφᾶς κακουργῆ*, et alibi passim. Communis est compositionis forma haec: *διεσκόπουν ὅπῃ τὸν οἴκαδε πλοῦν κομισθήσονται*. et IV. 23. 3. *σκοποῦνται καιρὸν εἴ τις πα-ραπέσοι*.

Thucyd. I. 52. *ναυμαχίας οὐ διανοοῦμενοι ἄρχειν ἐκόντες*. Suspiciabar ἐκόντες vitiose abundare sed advertit me locus IV. 73. *ἅμα μὲν τὸ μὴ ἐπιχειρεῖν προτέρους μηδὲ μάχης καὶ κινδύνου ἐκόντας ἄρξαι*. Nempe fieri potest ut ea sit rerum conditio ut quamvis invitatus aliquis cogatur prior proelium inire neque exspectare donec eum hostis aggrediatur.

Thucyd. I. 53. *εἰ δ' ὑμῖν γνώμη ἐστὶ κωλύειν τῷ ἡμᾶς — καὶ τὰς σπονδὰς λύετῷ*. Praecedens τε declarat λύειΝ verum esse.

Thucyd. I. 53. *τῶν δὲ Κορυθαίων τὸ μὲν στρατόπεδον ὅσον ἐπή-κουσεν, ἀνεβόησεν εὐθύς λαβεῖν τε αὐτοὺς καὶ ἀποκτείνει· οἱ δ' Ἀθηναῖοι τοιαύτῃ ἀπεκρίναντο*. Vitiose haec composita sunt, nec quidquam iuvat Herwerdeni coniectura μὲν τὸ transponentis. Corrigendum esse arbitror expuncto τὸ μὲν στρατόπεδον in hunc

modum: τῶν δὲ Κορκυραίων ὅσοι ἐπήκουσαν ἀνεβόησαν. Pauci tantum verba legatorum in scapha ad Atheniensium naves missorum exaudire poterant.

Thucyd. I. 54. οἱ μὲν Κορίνθιοι — τροπαῖον ἔζησαν, — οἱ δὲ Κορκυραῖοι — τροπαῖον ἀντέζησαν — γνώμη δ' ἐκάτεροι τοιαῦτα τὴν νίκην προσεποιήσαντο. Deinde argumenta enumerat quibus utrique utebantur: Κορίνθιοι μὲν (ὥς addidi) κρατήσαντες τῇ ναυμαχίᾳ — καὶ ἄνδρας ἔχοντες αἰχμαλώτους — ναῦς τε καταδύσαντες. Recte et ordine procedunt omnia, sed ineptis additamentis inquinata sunt ea quae sequuntur. Κορκυραῖοι δὲ ὥς τριάκοντα ναῦς μάλιστα διαφθείραντες καὶ [ἐπειδὴ Ἀθηναῖοι ἦλθον] ἀνελόμενοι τὰ κατὰ σφᾶς αὐτοὺς ναυάγια καὶ νεκροὺς καὶ ὅτι αὐτοῖς τῇ τε προτεραιᾳ πρύμναν κρουόμενοι ὑπεχώρησαν οἱ Κορίνθιοι [ιδόντες τὰς Ἀττικὰς ναῦς] καὶ [ἐπειδὴ ἦλθον οἱ Ἀθηναῖοι] οὐκ ἀντεπέπλεον ἐκ τῶν Συβότων. Quoniam haec ex Corcyrensiumpersona dicuntur apparet spuria esse quae uncinis inclusimus, quia faciunt ad imminuendam laudem Corcyrensiumpersonae: ἀνείλοντο τὰ ναυάγια καὶ τοὺς νεκροὺς, sed ἐπειδὴ Ἀθηναῖοι ἦλθον non sua virtute sed Atheniensium auxilio: Corinthii iis cesserunt sed ιδόντες τὰς Ἀττικὰς ναῦς; Corinthii οὐκ ἀντεπέπλεον, sed ἐπειδὴ οἱ Ἀθηναῖοι ἦλθον. Corcyrenses igitur haec callide dissimulaverant, sed lector nescio quis ea ex descriptione proelii cap. 49 sqq. in margine adscripsit.

Iam mihi vide quanto opere textus Thucydidei operis in libris quos habemus alienis additamentis sit contaminatus. In uno capite 44 haec παρεμβεβλημένα reperiuntur.

ὥς νενικηκότες.

ἔζησαν τροπαῖον.

ἐπειδὴ Ἀθηναῖοι ἦλθον.

ιδόντες τὰς Ἀττικὰς ναῦς.

ἐπειδὴ ἦλθον οἱ Ἀθηναῖοι.

διὰ ταῦτα τροπαῖον ἔζησαν.

Non dubito fore plerumque qui in animum nequeant inducere libros Thucydideos ad hunc modum esse interpolatos. Hi audiant mihi Galenum Tom. XVII. A. pag. 634 ita scribentem: δῆλον ὅτι παρεγγράπται τοῦτο πρὸς τινος οὐχ ὕφ' Ἱπποκράτους γέγραπται· τάχα δὲ τις καὶ προσέγραψεν ἕνεκεν ἑαυτοῦ, καθάπερ

εἰώθαμεν ὑπόμνησιν ἐν τοῖς μετωπίοις (*in marginibus*) τὰ τοιαῦτα προσγράφειν, εἰτά τις τῶν μεταγραφόντων τὸ βιβλίον ὡς αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως ὢν εἰς τὸ ὕφος (*in textum*) αὐτὸ μετέθηκεν. et Tom. XVI. pag. 202. φαίνεται τοῖνυν προσγραφὴν ὑπὸ τινος αὐθις δὲ εἰς τοῦδαφος ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου μετατεθεῖσθαι. Nemo ferme Thucydidem legebat quin aliquid in ora libri sui annotaret aut ad explanandum concisum et contortum scribendi genus aut veterem loquendi consuetudinem ad aequalium συνήθειαν componens aut quidquid notabile videretur in margine adscribens, unde Scholia passim παραγραφαί appellari videmus. ¹⁾ Thucydidi et aequalibus satis erat dicere τροπαῖον ἐξησαν, deinde adscripsit aliquis ὡς νενικηκότες et librarius ὡς αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως ὢν εἰς τὸ ὕφος αὐτὸ μετέθηκεν. Thucydides scripserat I. 144. ὅταν κἀκεῖνοι ταῖς ἐαυτῶν ἀποδῶσι πόλεσι μὴ σφίσιν ἐπιτηδείως αὐτονομεῖσθαι. In omnibus libris nunc legitur stulta interpolatio μὴ σφίσι [τοῖς Λακεδαιμονίοις] ἐπιτηδείως. suboluit olim fraus Graeco homini nescio cui, qui annotavit: σφίσι τοῖς Λακεδαιμονίοις: οἶμαι τὸ ΤΟΙΣ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΟΙΣ ἀμάρτημα τοῦ γραφέως ἐνθέντος τῷ κειμένῳ (*sic textum appellant*) ὅπερ ἦν ἐρμηνεία τοῦ ΣΦΙΣΙΝ ἐξωθέν τινι πρότερον ἐπιτεθεῖσα. Scetat Thucydides ἐρμηνείαις huiuscemodi, et iure nunc, ut apud Comicum est:

ἡμεῖς τὸ τοιοῦτον ἐκκαθαίρομεν γένος.

Thucyd. I. 55. αἰτία δὲ αὕτη πρώτη ἐγένετο [τοῦ πολέμου] τοῖς Κορινθίοις ἐς τοὺς Ἀθηναίους. Putavit aliquis αἰτίαν esse causam et addidit causa [belli], sed αἰτία est ἐγκλημα. Nunc demum intelligitur ἐς τοὺς Ἀθηναίους. Cf. I. 66. τοῖς Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις αἰτίαι αὗται προσεγεγέννητο ἐς ἀλλήλους. et I. 79. τὰ ἐγκλήματα τὰ ἐς τοὺς Ἀθηναίους.

Thucyd. I. 57. Ἀρχεστράτου τοῦ Λυκομήδους μετ' ἄλλων τεσσάρων ἐρατηγούτος. In libris est stulta scriptura μετ' ἄλλων

1) Ad Thucyd. I. 93. annotatur: ἐπέρχεται ὁ ξένος, παρέρχεται ὁ πολίτης. Supervenit alter qui addit: ἀκριβὲς ἡ παραγραφή. αὐτὸς γὰρ οὕτω παρὶ τῶν Ἀθηναίων λέγει· (I. 72) „καὶ παρελθόντες ἔλθον.“ et ad I. 91. καὶ οὕτως γὰρ τοῦτο παραγγέλλεται.

ΔΕΚΑ pro τεσσάρων. More antiquo Δ est δέκα, ut M μύριοι, X χίλιοι, Η ἑκατόν, Π πέντε, apud recentiores contra Δ est τέσσαρες. Hinc turpis error natus est ut XI Praetores esse viderentur, quibus V alii accedunt cap. 61. Tandem verum vidit Krüger.

Thucyd. I. 58. ἐκ τε Ἀθηναίων — οὐδὲν ἤϋροντο ἐπιτήδειον. Emenda ἐκ τε Ἀθηναίων. Si Ἀθηναίων probum esset non ἐκ sed παρὰ dictum oportuit. Ἀθηναίων pro Ἀθηναίων saepe Critici optime reposuerunt sed hic illic idem mendum remansit.

Thucyd. I. 59. νομίσαντες δ' οἱ στρατηγοὶ ἀδύνατα εἶναι πρὸς τε Περδίκκαν πολεμεῖν τῇ παρουσίᾳ δυνάμει καὶ τὰ ξυναφεσῶτα χωρία. Consuetum est Thucydidi in talibus ἀδύνατοι ponere, ut in cap. 32. ἀδύνατοι δ' ὁρῶμεν ὄντες — περιγενέσθαι. I. 105. νομίζοντες ἀδυνάτους ἔσεσθαι Ἀθηναίους βοηθεῖν. I. 117. ἀδύνατοι ὄντες ἀντισχεῖν. II. 81. ἀδύνατος ἔφη εἶναι — Ναυπακτον ἐρήμην ἀπολιπεῖν. II. 100. ἀδύνατοι ὄντες ἀμύνεσθαι. III. 37. ubi editur πολλάκις — ἔγνω δημοκρατίαν ὅτι ἀδύνατον εἶναι ἐτέρων ἀρχεῖν. emendandum est ἀδύνατος, et VI 102. pro ἔγνω ἀδυνάτοισι ἐσομένον — ἄλλω τρόπῳ περιγενέσθαι Thucydides scripserat ἔγνω ἀδύνατος ἐσομένον.

Thucyd. I. 62. στρατοπέδευοντο. Recte Herwerden: στρατοπέδευοντο. στρατοπεδεύεσθαι est castra ponere, στρατοπεδεῦσθαι castra habere. Sexcenties haec inter se confunduntur.

Thucyd. I. 62. 3. ἦν δ' ἡ γνώμη τοῦ Ἀριστεύς τὸ μὲν μεθ' αὐτοῦ στρατόπεδον ἔχοντι ἐν τῷ Ἰσθμῷ παρατηρεῖν τοὺς Ἀθηναίους. Postulat Graecitatis ratio ἔχοντα. Madvigius ἔχοντι expungebat: sed Aristeus ipse, non Aristei exercitus παρατῆρει τοὺς Ἀθηναίους.

Simillimum vitium commissum est I. 63. ἔδοξε δ' οὖν ξυναγαγόντι τοὺς μεθ' αὐτοῦ — βιάσασθαι, imo vero ξυναγαγόντα.

Thucyd. I. 69. ἐπιστάμεθα οἷα δὲ οἱ Ἀθηναῖοι [καὶ ὅτι] κατ' ὀλίγον χωροῦσιν ἐπὶ τοὺς πέλας. Compositionis vitium tollitur ubi καὶ ὅτι deleveris.

Thucyd. I. 71. ἡσυχάζουσῃ μὲν πόλει τὰ ἀκίνητα νόμιμα ἔρισα. Perperam τὰ expungitur. Sensus est ἔρισόν ἐς πόλει τὰ νόμιμα ἀκίνητα εἶναι.

Thucyd. I. 72. ἔδοξε — τὴν σφετέραν πόλιν σημῆναι ὅση εἴη δύναμιν καὶ ὑπόμνησιν ποιήσασθαι τοῖς τε πρεσβυτέροις ὧν ἤδεσαν καὶ τοῖς νεωτέροις ἐξήγησιν ὧν ἄπειροι ἦσαν. Vitiata est verborum compositio, quia duo verba loco suo mota sunt. Repone: καὶ τοῖς τε πρεσβυτέροις ὑπόμνησιν ποιήσασθαι ὧν ἤδεσαν καὶ τοῖς νεωτέροις ἐξήγησιν ὧν ἄπειροι ἦσαν.

Thucyd. I. 73. ὅπως μὴ — βουλεύσῃθε. Vera lectio est βουλεύσῃθε. Boni scriptores semper ὅπως et ὅτῳ τρόπῳ (quod idem est) ¹⁾ et ὅπως μὴ componunt cum futuris indicativi aut aoristis secundis coniunctivi. Perinde bonum est ὅπως μὴ λάθῃ et ὅπως μὴ λήσῃ, πάθῃ et πείσεται, λάβῃ et λήψεται, τύχῃ et τεύξεται, similiterque in omnibus aoristis secundis. Eadem plane ratio est in οὐ μὴ: aut enim οὐ μὴ γινῶσιν dicebant aut οὐ μὴ ὑποπτεύουσιν. Sophocl. *Electr.* vs. 42.

οὐ γάρ σε μὴ γήρῃ τε καὶ χρόνῳ μακρῷ
γινῶσ' οὐδ' ὑποπτεύουσιν ὧδ' ἠνθισμένον.

Librarii autem millenis locis mutata una vocali aut diphthongo indicativi formas in coniunctivos refingunt, unde aut soloeca aut barbara nascitur oratio. Barbarismi ὅπως ἐρῇς, λήσῃς, λήψεται, δέξηται, φεύξωνται, ἔσωνται, ἀποστήσωνται et similia passim in libris etiam optimis obvii nunc tandem sedulo emendati sunt, sed soloecismi ὅπως βουλεύσῃθε, ὅπως ἀποδέξωνται, ὅπως τιμωρήσωνται, ὅπως ἀποστήσωσιν III. 31 et 70, et similia sexcenta aequissimo animo Editores ferunt.

Praeterea scribe πῖθόμενοι pro πείθόμενοι. Vitium est saepe correctum, sed saepius etiam alibi corrigendum.

Thucyd. I. 74 παρεσχόμεθα — ναῦς — [ἐς τὰς τετρακοσίας] ὀλίγω ἑλάσσους τῶν δύο μοιρῶν. Perdidimus operam omnes qui olim quaesivimus utrum τετρακοσίας an τριακοσίας verum esset.

¹⁾ Thucyd. IV. 128. ὑπασσιν ὅτῳ τρόπῳ τάχιστα τοῖς μὲν συμβήσεται, τῇ δὲ ἀπαλλέξεται.

Optime enim Dobraeus verba ἐς τὰς τετρακοσίας deleri iussit. Nihil attinebat Graecis narrari, quis navium numerus fuerit. gloriantur totius classis duas ferme partes ($\frac{2}{3}$) se contulisse.

In iis quae continuo sequuntur lege: καὶ αὐτοὶ διὰ τοῦτο μάλισα ΔΗ ἐτιμήσατε ἄνδρα ξένον τῶν ὡς ὑμᾶς ἐλθόντων. pro διὰ τοῦτο δὴ μάλισα.

Thucyd. I. 78. ἡμεῖς δ' ἐν οὐδεμιᾷ πω τοιαύτῃ ἀμαρτίᾳ ὄντες οὐτ' αὐτοὶ οὐθ' ὑμᾶς ὀρώντες λέγομεν ὑμῖν — σπονδὰς μὴ λύειν. Restitue naturae ordinem οὐτ' αὐτοὶ ὄντες οὐθ' ὑμᾶς ὀρώντες.

Thucyd. I. 80. πότερον ταῖς ναυσίν; ἀλλ' ἥσσους ἐσμέν. — ἀλλὰ τοῖς χρήμασιν; ἀλλὰ πολλῷ ἔτι πλέον τούτοτ' ἐλλείπομεν. Imo vero τούτῳ ἐλλείπομεν. HAO RE hostibus inferiores sumus. Idem est ἥσσους ἐσμέν ναυσίν et ἐλλείπομεν χρήμασιν, non χρημάτων. Cf. V, 97. δικαιώματι γὰρ οὐδετέρους ἐλλείπειν ἡγοῦνται. et VI. 69. οὐ γὰρ δὴ προθυμία ἐλλιπεῖς ἦσαν οὐδὲ τόλμη. nempe idem est ἐλλιπεῖς ἦσαν quod ἐνέλειπον.

Apud Thucyd. I. 80. Archidamus rex Spartanorum in hunc modum verba facit: καὶ αὐτὸς πολλῶν ἤδη πολέμων ἐμπειρὸς εἰμι, ὃ Λακεδαιμόνιοι, καὶ ὑμῶν τοὺς ἐν τῇ αὐτῇ ἡλικίᾳ ὄρω, ὥςτε μήτ' ἀπειρίᾳ ἐπιθυμῆσαι τινα τοῦ ἔργου, ὅπερ ἂν ΠΟΛΛΟΙ πάθοιεν, μήτ' ἀγαθὸν καὶ ἀσφαλὲς νομίσαντα. Quo sensu in his πολλοὶ dicatur aut quae tandem sit haec oppositio nemo facile dicet. Est enim manca et imperfecta oratio amisso uno vocabulo ad sententiam perficiendam necessario, quod nobis est investigandum. Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου Λακεδαιμονίων βασιλεὺς regnavit per annos XLII (469—427) et quum haec diceret anno 431 regni annum trigesimum octavum agebat proventus aetate. Dicit igitur et se et aequales suos consensuisse in armis μηδ' ἀπειρίᾳ ἐπιθυμῆσαι τοῦ ἔργου, quibus opponit eos qui nullum dum belli usum habentes bellandi cupiditate flagrabant. Γλυκὺς ἀπείρῳ πόλεμος, ut est in proverbio. Sunt hi iuvenes, bellatores „novi adolescentuli” et Archidamus, ut aetate grandiores solent, senilem prudentiam cum fervore iuventutis comparans dixerat: ὅπερ ἂν πολλοὶ τῶν νεώτερον πάθοιεν, ut apud Homerum est:

αἰεὶ δ' ὀπλοτέρων ἀνδρῶν Φρένες ἡερέθονται.

Conf. Thucyd. II. 8. τότε δὲ καὶ νεότης πολλὴ μὲν οὖσα ἐν τῇ Πελοποννήσῳ, πολλὴ δ' ἐν Ἀθήναις οὐκ ἀκούσιως ὑπ' ἀπειρίας ἤπτετο τοῦ πολέμου.

Thucyd. I. 81. τίς οὖν ἔσται ἡμῖν ὁ πόλεμος; εἰ μὴ γὰρ ἡ ναυσι κρατήσομεν ἢ τὰς προσόδους Ἀφαιρήσομεν ἀφ' ὧν τὸ ναυτικὸν τρέφουσι βλαψόμεθα τὰ πλεῖω. *Proprium in hac re verbum est ὑφαιρεῖν, non ἀφαιρεῖν.* III. 13. Ἀθηναίους ῥᾶον καθαιρήσετε ὑφαιρούντες αὐτῶν τοὺς ξυμμάχους. et III. 82. ὁ δὲ πόλεμος ὑφελὼν τὴν εὐπορίαν, nam ὑφαιρεῖν est paullatim et pedetentim non vi aperta sed callide et per occasionem Atheniensium socios ad defectionem impellere.

Thucyd. I. 82. καὶ ἦν μὲν ἑσακουσὶ τι πρεσβευομένων ἡμῶν ταῦτα ἄριστα· ἦν δὲ μὴ — ἴμεν ἐπ' αὐτούς. *Herwerden ταῦτα ἄριστα expunxit. Saepe tamen sic optimos scriptores audies dicentes. Unum apponam Hippocratem de morbis mulierum Tom. I. pag. 602. Ermerin.: ἦν μὲν δυνατὸν ἢ εἶσω ἀπῶσαι ἄμφω — ταῦτα ἄριστα· ἦν δὲ μὴ οἶδν τε ἢ κτέ. Observasse mihi videor ellipsin habere locum ubi sequitur εἰ δὲ μή, ut in notissimo Thucyd. III. 3. καὶ ἦν μὲν ξυμβῆ ἢ πείρα, εἰ δὲ μή, Μυτιληναίοις εἰπεῖν κτέ. sed ubi ἦν δὲ μή additur ellipsin non apparere, ut hoc loco.*

Thucyd. I. 86. ἀλλὰ ξὺν τοῖς θεοῖς ἐπίωμεν πρὸς τοὺς ἀδικοῦντας. *In quibusdam libris ἐπὶ scriptum est pro πρὸς. Vera lectio est: ἴωμεν ἐπὶ τοῦς ἀδικοῦντας.*

Thucyd. I. 87. ὅτω δὲ μὴ, ἐς τὰ ἐπὶ θάτερα. *Rectissime Herwerden passim restituit elisiones et crases Atticis usitatas, sed a Graeculis obscuratas. Nonnullis tamen male pepercit. Constante enim dicebant τάγαθα, τάπιτήδεια, τάπινικια, τάπιχειρα, et τοῦπ' ἐμοί, τάπὶ Θράκης et sic τάπὶ θάτερα, non τὰ ἐπὶ et fortasse τάπὶ τούτοις. I. 65. reponendum.*

Thucyd. I. 89. Λεωτυχίδης μὲν — ἀπεχώρησεν ἐπ' οἴκου ἔχων τοὺς ἀπὸ Πελοποννήσου [ξυμμάχους]· οἱ δ' Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ἄπ'

'Ιωνίας καὶ Ἑλλησπόντου [ξύμμαχοι] — ὑπομείναντες Σησὸν ἐπολιόρουν. Expunge molestum ξυμμάχους et ξύμμαχοι. Si Leotychides τοὺς ξυμμάχους ἔχων rediisse domum dicitur videri possit suos cives in Asia reliquisse praeter auctoris sententiam. Recte dicitur τοὺς ἀπὸ Πελοποννήσου reduxisse, quibus opponuntur οἱ ἀπ' Ἰωνίας καὶ Ἑλλησπόντου.

Thucyd. I. 89. τοῦ περιβόλου βραχέα εἰσῆκει καὶ οἰκίαι αἱ μὲν. πολλὰ ἐπεπτώκεσαν, ὀλίγαι δὲ περιῆσαν. Repone καὶ Αἱ οἰκίαι. Usitatus est καὶ τῶν οἰκιῶν αἱ μὲν, sed maluit Ὀμηρικῶς dicere ut:

τὰ δὲ δύο σκοπέλω τὸ μὲν οὐρανὸν εὐρὺν ἴκανεν.

Saepe Thucydides hac compositionis forma utitur, veluti II. 95. δύο ὑποσχέσεις τὴν μὲν βουλόμενος ἀναπρᾶξαι, τὴν δὲ αὐτὸς ἀποδοῦναι, et saepius alibi.

Thucyd. I. 91. κελεύει αὐτοὺς — πέμψαι σφῶν αὐτῶν ἄνδρας, οἵτινες [χρησοὶ καὶ] πιστῶς ἀπαγγελοῦσι σκεψάμενοι. Quamquam nullo pacto excogitare possum quomodo χρησοὶ καὶ interpolari potuerit, tamen quia prorsus absona ea verba sunt eliminanda censeo. Non solebant ἄνδρες μοχθηροί, credo, legari et satis est in ea re et omnibus usitatum dicere: πέμπειν πρέσβεις, vel ἄνδρας, οἵτινες cum futuro οἵτινες ἀξιώσουσι, παρακαλοῦσι, διαλέγονται aut simile quid.

De hac ipsa re scribens Cornelius Nepos in Themist. 7. ita dicit: *aequum esse illos viros bonos nobilesque mittere, quibus fides haberetur*. Itaque οἵτινες χρησοὶ in suo libro repperit, sed vitia et menda Codicum Thucydidis Cornelio Nepote sunt aliquanto antiquiora.

Thucyd. I. 91. τὴν — πόλιν ὅτ' ἐδόκει ἐκλιπεῖν ἄμεινον εἶναι, et post pauca: δοκεῖν οὖν σφίσι καὶ νῦν ἄμεινον εἶναι τὴν ἑαυτῶν πόλιν τεῖχος ἔχειν. Badhamus probante Herwerdeno bis expunxit ἄμεινον εἶναι, quod fortasse priore loco abesse poterat sed secundo loco necessarium est. Recte enim dicitur ἐδοξε τεῖχος τῇ ἑαυτῶν πόλει περιβαλεῖν aut ἐδοξε τὴν ἑαυτῶν πόλιν τειχίζειν, sed non item ἐδόκει τὴν ἑαυτῶν πόλιν τεῖχος ἔχειν sive τετελίσθαι. Saepe ἐδόκε, vel ἐδοξε ἄμεινον εἶναι.

Neminem offendit quod dicit Pericles I. 141. ὥς ἔμοιγε ἄμεινον δοκεῖ εἶναι, et satius est non tangere VI. 99. ὑποτειχίζειν δὲ ἄμεινον ἐδόκει εἶναι. et VI. 34. δοκεῖ δέ μοι — ἄμεινον εἶναι et compluribus aliis locis.

Thucyd. I. 95. ξυνέβη — τοὺς ξυμμάχους — παρ' Ἀθηναίους μετατάξασθαι πλὴν τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου [στρατιωτῶν]. Mirum neminem offendisse in στρατιωτῶν, quasi ea res in *militum* potestate fuerit. Expuncto inepto emblemate πλὴν τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου (ξυμμάχων) optime habent omnia. Eodem modo dixerat paullo ante I. 89. Λεωτυχίδης — ἀνεχώρησεν ἐπ' οἴκου ἔχων τοὺς ἀπὸ Πελοποννήσου, ubi ξυμμάχους ab interpolatore additum vidimus.

Thucyd. I. 101. πλείοι δὲ τῶν Εἰλώτων ἐγένοντο οἱ τῶν παλαιῶν Μεσσηνίων [τότε δουλωθέντων] ἀπόγονοι. Delete emblemate omnia rectissime procedunt. Non erat opus Graecis narrare τοὺς παλαιούς Μεσσηνίους δουλωθῆναι ποτε. Satis erat argumenti eorum posteros Εἰλωτας εἶναι et durissimum sub saevis dominis servitutem servire. Videtur aliquis in *mārgine* ad Μεσσηνίων olim adscripsisse τῶν ποτο δουλωθέντων.

Thucyd. I. 104. Ἰνάρως δ' ὁ Ψαμμιτίχου [Λίβυς] βασιλεὺς Λιβύων τῶν πρὸς Αἰγύπτῳ. Evidens emblemata. Emendate legitur I. 110. Ἰνάρως δὲ ὁ Λιβύων βασιλεὺς.

Thucyd. I. 111. Ὀρέτης δ' Ἐχεκρατίδου [υἱός] τοῦ Θεσσαλῶν βασιλέως. Nemo in talibus addit υἱός. Cf. VI. 54. ὑπὸ Ἰππάρχου τοῦ Πεισιστράτου, ubi Scholion est: Πεισιστράτου· υἱοῦ δηλονοτι.

Idem mendum sustulit Herwerden III. 26. ὑπὲρ Πausανίου τοῦ Πλειστοάανκτος [υἱός].

Thucyd. I. 115. ἀποδόντες Νίσαιαν καὶ Πηγὰς καὶ Τροιζήνα καὶ Ἀχαΐαν. et IV. 21. ἀποδόντες — Νίσαιαν καὶ Πηγὰς καὶ Τροιζήνα καὶ Ἀχαΐαν. Actum egi pro absurdo Ἀχαΐαν utrobique reponens Ἀλιᾶς, namque dudum Krügerus verum viderat. Caeterum stulta lectio antiquissima est. Aristides in suis libris Ἀχαΐαν legerat, ut hi quatuor loci declarant: Tom. I. pag. 257.

Dind. τοῖς δὲ Ἑλλήσιν — ἀπέδωκε Μάγαρα, Τροϊζήνα, Πηγάς, πᾶν τὸ Ἀχαικόν. Tom. I. pag. 278. ἀπέδωκεν ἐκούσα Μάγαρα, Νίσαιαν, Τροϊζήνα, Ἀχαιᾶν, Πηγάς. Tom. I. pag. 585. καὶ μὴν καὶ Ἀχαιᾶν γε καὶ ἕτερα μέμνησθε ἀποδόντες. Tom. II. pag. 199. ἔχοντας Μάγαρα, Νίσαιαν καὶ Τροϊζήνα καὶ Πηγὰς καὶ Ἀχαιᾶν ἔπεισε (Pericles) ταῦτα ἀποδόντας εἰρήνην συνθέσθαι. Quis dixerit quamdiu ante Aristidem turpe mendum libris inhaeserit?

Thucyd. I. 115. τῶν δὲ Σαμίων τινὲς — ξυνθέμενοι τῶν ἐν τῇ πόλει τοῖς δυνατωτάτοις καὶ Πισσοῦνῃ τῷ Ῥοτάσπου [ξυμμαχίαν], ὃς εἶχε Σάρδεις τότε — διέβησαν ὑπὸ νύκτα εἰς τὴν Σάμον. Non uno indicio apparet ξυμμαχίαν esse interpolatum. Ridiculum est enim exsules aliquot patria extorres et inopes dici ξυμμαχίαν ξυνθέσθαι. Solum ξυνθέμενοι rei naturae congruum est, quod de iis dicitur qui pacta aut conventa inter sese constituerunt aut privatim aut publice. Imprimis frequens eo sensu est perfectum ξύγκειται, ξυνέκειτο, τὸ ξυγκείμενον quod constitutum est. Praeterea eo loco interpositum est ξυμμαχίαν, ut vel id ipsum satis fraudem arguat. Non possunt enim divelli Πισσοῦνῃ τῷ Ῥοτάσπου, ὃς εἶχε Σάρδεις τότε.

Thucyd. I. 115. τοὺς δμήρους Κλέψαντες ἐκ Λήμνου. Potior est librorum quorundam lectio ἙΚκλέψαντες. Κλέπτειν de rebus poni solet *furtim* aut *furto surripere*, ἐκκλέπτειν de personis *clam evaducere*. Herod. II. 115. τοῦ σεῶντοῦ ξείνου τὴν γυναῖκα — οἶχεο ἐκκλέψας. In Aristophanis *Acharn.* vs. 524. legendum:

πόρνην δὲ Σιμαίθαν ἰόντες Μεγαράδῃ
νεανίαι Ἑκκλέπτουσι.
καθ' οἱ Μεγαρῆς
ἀντεξέκλεψαν Ἀσπασίας πόρνα δύο.

Thucyd. I. 118. ὁ δὲ (Apollo) ἀνείλεν πύτοῖς — κατὰ κράτος πολεμοῦσι νίκην ἔσεσθαι καὶ αὐτὸς [ἔφη] ξυλλήψεσθαι καὶ ἄκλητος. Tolle inutile fulcrum ἔφη adiectum a Graeculo qui non concoquebat accusativum νίκην ἔσεσθαι cum nominativo αὐτὸς ξυλλήψεσθαι compositum. Utrumque pendet ab ἀνείλεν. Oraculum

edidit Apollo eos si summa vi bellum gererent victores fore sequens et vocatum et invocatum opitulaturum esse.

Recurrit eadem interpolatio II. 54. (ὁ θεός) ἀνεῖλε κατὰ κράτος πολεμοῦσι νίκην ἔσεσθαι καὶ αὐτοὺς [ἔφη] ξυλλήψεσθαι, ubi Herwerden admonitus importunum ἔφη sustulit.

Thucyd. I. 123. οὐ γὰρ δίκαιον ἂν τῇ ἀπορίᾳ ἐκτῆθαι τῇ περιουσίᾳ ἀπολέσθαι. Emenda ἀπολέσθαι. Sententia est enim: ἀδικοῦσι γὰρ οἱ ἀπολέσαντες τῇ περιουσίᾳ ἂν τῇ ἀπορίᾳ οἱ πρόγονοι ἐκτῆσαντο.

Thucyd. I. 126. καὶ πρῶτον μὲν πρέσβεις πέμψαντες [οἱ Λακεδαιμόνιοι] ἐκέλευον τοὺς Ἀθηναίους τὸ ἄγος ἐλαύνειν τῆς θεοῦ. Insulsiissime insertum est οἱ Λακεδαιμόνιοι. Omnia quae praecedunt de Lacedaemoniis narrantur: cap. 125. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι — ψῆφον ἐπήγαγον τοῖς ξυμμάχοις. cap. 126. ἐν τούτῳ δ' ἐπρεσβεύοντο (Lacedaemonii) tum quasi oblitus essemus: πρέσβεις πέμψαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι.

Thucyd. I. 126. ἤλασαν μὲν οὖν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς ἐναγεῖς τούτους, ἤλασε δὲ καὶ Κλεομένης — τοὺς τε ζῶντας ἐλαύνοντες καὶ τῶν τεθνεώτων τὰ ὄσα ἀνελόντες [ἐξέβαλον]. In his ἐξέβαλον, quod verborum compositionem corrumpit, Scholion est ad ἤλασαν.

Thucyd. I. 128. ἀντεκέλευον δὲ ΚΑΙ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς Λακεδαιμονίους τὸ ἀπὸ Ταινάρου ἄγος ἐλαύνειν. Videri possit καὶ verbo ἈΝΤΕκέλευον additum male abundare, sed noli tangere. Compars I. 105. ἀνθίσασαν τροπαῖον καὶ αὐτοί. et I. 62. ἀντι-καθίσαντο καὶ αὐτοὶ ἀντεπέπλεον. et IV. 124. ἀντεκαθέζοντο καὶ αὐτοί. et V. 6. ἀντεκάθητο καὶ αὐτός. et multis aliis locis.

Thucyd. I. 128. οἱ Λακεδαιμόνιοι — τῶν Εἰλώτων ἰκέτας ἀπαγαγόντες διέφθειραν· δι' ὃ δὴ καὶ σφίσιν [αὐτοῖς] νομίζουσι τὸν μέγαν σεισμόν γενέσθαι. Confunduntur in libris σφίσιν et σφίσιν αὐτοῖς quamquam perfacile est quid cuique loco conveniat videre. In libr. I. 19. οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι οὐχ ὑποτελεῖς ἔχοντες φόρου τοὺς ξυμμάχους ἡγοῦντο, κατ' ὀλιγαρχίαν δὲ σφίσιν

[αὐτοῖς] μόνον ἐπιτηδεύωσιν ὅπως πολιτεύουσιν θεραπεύοντες. Compara I. 144. τὰς πόλεις αὐτονόμους ἀφήσομεν — ὅταν κάκῃνοι ταῖς αὐτῶν ἀποδῶσι πόλεσι μὴ ΣΦΙCIN ἐπιτηδεύωσιν αὐτονομεῖσθαι. et I. 76. ὑμεῖς γοῦν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τὰς ἐν τῇ Πελοποννήσῳ πόλεις ἐπὶ τὸ ἴMIN ὠφέλιμον καταστησάμενοι ἐξηγείσθε. Perspicuum est neque his locis σφίσιν αὐτοῖς et ὑμῖν αὐτοῖς recte dici posse neque illis locis recte dictum esse.

Thucyd. I. 131. ἐπειδὴ (Pausanias) τῇ Ἑρμιονίδι νηὶ τὸ δευτερον ἐκπλεύσας [οὐ κελευσάντων αὐτῶν] τοιαῦτα ἐφαίνετο ποιῶν. Compara cum his ea quae praecedunt cap. 128. Πausanias — δημοσίᾳ μὲν οὐκέτι ἐξεπέμφθη, ἰδίᾳ δ' αὐτὸς τριῆρη λαβὼν Ἑρμιονίδα [ἄνευ Λακεδαιμονίων] ἀφικνεῖται ἐς Ἑλλάσποντον et facile senties quo iure Herwerdenus ἄνευ Λακεδαιμονίων expunxit eodem et etiam meliore inepte abundans οὐ κελευσάντων αὐτῶν eliminari oportere.

Praeterea ne Attica quidem oratio est. *Inimicu Lacedaemoniorum* recte dicitur ἄνευ τῶν Λακεδαιμονίων vel οὐ πείσας (πιθῶν) τοὺς Λακεδαιμονίους, sed nemo Veterum οὐ κελεύων eo sensu dicebat.

Est operae pretium comparare V. 42. πυνθανόμενοι ὅτι καὶ Βοιωτοῖς ἰδίᾳ ξυμμαχίαν πεποιήνται. ubi Scholion est ἰδίᾳ: ἄνευ τῶν Ἀθηναίων. Manifestum est eiusdemmodi Scholion illo loco ex margine in textum irrepsisse.

Thucyd. I. 133. πῖσιν [ἐκ τοῦ ἱεροῦ] διδόντος τῆς ἀνασάσεως. Herwerden molesta verba delevit. Sed undenam, quaeso, irrepere potuerunt? Ego loco mota esse arbitror et sic scribendum: πῖσιν διδόντος τῆς ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἀνασάσεως.

Thucyd. I. 134. (Lacedaemonii) τοῦ τε οἰκήματος τὸν ὄροφον ἀφείλον καὶ τὰς θύρας ἔνδον ὄντα τηρήσαντες αὐτὸν (Pausaniam) [καὶ ἀπολαβόντες ἔσω] ἀπωκοδόμησεν. Verba καὶ ἀπολαβόντες ἔσω neque quidquam ad rem faciunt neque sententiae aliquid addunt, neque ἔσω pro ἔνδον apud bonos scriptores umquam legitur.

Thucyd. I. 137. Themistocles dedit litteras ad regem Persa-

rum γράψας τὴν ἐκ Σαλαμῖνος προάγγελσιν τῆς ἀναχωρήσεως καὶ τὴν τῶν γεφυρῶν [ἣν ψευδῶς προσεποιήσατο] τότε δι' αὐτὸν οὐ διάλυσιν. Non muto veterem sententiam aliena manu adiecta esse verba ἣν ψευδῶς προσεποιήσατο. Non persuasi Herwerdeno, qui haec Stahlīi verba apponit „*Repugnat Herodotus, quare deletis Cobet Mn. XI. 375, sed aliter atque Herodotus de ea re Thucydides iudicasse potest.*

Non potuit Thucydides dubitare quin vera sint quae apud Herodotum VIII. 109 leguntur. Quum id ageretur ut pontes in Hellesponto solverentur Themistocles callide dissuasit et Athenienses retinuit. Θεμιστοκλῆς μὲν ταῦτα λέγων διέβαλλε (id est ἐφενάκιζε), Ἀθηναῖοι δὲ ἐπειθοντο VIII. 110. Num pntemus haec Thucydidi ficta et falsa visa fuisse? Sed fac ita esse, cur Thucydides Themistoclis epistolam describens iudicium suum sine ulla causa interponit? Interponit iudicium autem? imo vero odiose ei obloquitur eumque mendacii arguit (ψευδῶς προσεποιήσατο). Hoccine est Thucydeae gravitatis, quod ne Theopompus quidem fecisset? Sed sunt etiam alia fraudis indicia: estne Graecum ψευδῶς προσποιεῖσθαι? Potestne fortasse aliquis ἀληθῶς προσποιεῖσθαι? Athenienses in ea re dixissent: ἣν ἐπλάσαστο. Est etiam aliud in his fraudis indicium, quod me iudice in tali re gravissimum est. Vide mihi quam importuna et absurda sede id additamentum collocatum sit. Quis tandem, qui aliquamdiu Graecorum consuetudine usus est, praesertim admonitus non sentit in verbis τὴν τῶν γεφυρῶν τότε δι' αὐτὸν οὐ διάλυσιν inter τὴν et διάλυσιν nullo pacto ἣν ψευδῶς προσεποιήσατο interponi posse? Si quam maxime his verbis esset opus non alio loco quam post διάλυσιν poni potuissent. Nunc ex margine irrepserunt et pervertunt omnia.

Thucyd. I. 138. Themistocles per unum annum τῆς Περσίδος γλώσσης ὅσα ἐδύνατο κατενόησεν. Audi nunc Cornelium Nepotem Themist. 10. *ille omne illud tempus (annuum) literis sermonique Persarum se dedit, quibus adeo eruditus est ut multo commodius dicatur apud regem verba fecisse quam hi poterant qui in Perside erant nati.* Sic verba Thucydidis ὅσα ἐδύνατο verissima stulte ἐπὶ τὸ μυθῶδες ἐκνενίκηκεν.

Thucyd. I. 138. 6. τὰ δ' ὅσα (Themistocles) φασὶ τεθῆναι κρύφα Ἀθηναίων ἐν τῇ Ἀττικῇ· οὐ γὰρ ἐξῆν [θάπτειν] ὡς ἐπὶ προδοσίᾳ Φεύγοντος. Herwerden ἐνθάπτειν substituit, sed multo melius verbum inutile et non satis rei accommodatum, τὰ ὅσα θάπτειν, eliminabitur.

Thucyd. I. 139. 4. πολλοὶ ἔλεγον — καὶ ὡς χρὴ πολεμεῖν καὶ ὡς μὴ ἐμπόδιον εἶναι τὸ ψήφισμα εἰρήνης [ἀλλὰ καθελεῖν]. Vitiose bis idem sic dicitur. Addita haec sunt ex cap. 139. 1. προὔλεγον τὸ περὶ Μεγαρέων ψήφισμα καθελούσι μὴ ἂν γενέσθαι πόλεμον.

Thucyd. I. 140. 2. ferociter Pericles dixerat: καὶ ἐπιτάσσοντες ἤδη καὶ οὐκέτι αἰτιώμενοι πάρεσιν· οἱ δὲ τελευταῖοι οἷδε ἤκοντες καὶ τοὺς Ἕλληνας προαγορεύουσιν αὐτόνομους ἀφιέναι. In libris post πάρεσιν hic pannus assutus est: [Ποτειδαίης τε γὰρ ἀπανίστασθαι κελεύουσι καὶ Λίγιναν αὐτόνομον ἀφιέναι καὶ τὸ Μεγαρέων ψήφισμα καθαιρεῖν], quae omnia paullo ante cap. 139. 1. iisdem verbis leguntur et omnibus Atheniensibus perinde erant nota.

Post pauca scribe: εἰ τὸ (περὶ) Μεγαρέων ψήφισμα μὴ καθέλοιμεν. et expunge τι in verbis: τὸ γὰρ βραχὺ [τι] τοῦτο.

Thucyd. I. 141. τὴν γὰρ αὐτὴν δύναται δούλωσιν ἢ τε μεγίστη καὶ ἐλαχίστη δικαίωσις. Si ita dicitur *una ei eadem* est δικαίωσις, ut ἡ ὁσία καὶ δικαία ψῆφος, ἡ ἐμὴ καὶ σὴ φιλία. Quod quum sit absurdum scribe ἢ τε μεγίστη καὶ Ἡ ἐλαχίστη δικαίωσις.

Thucyd. I. 142. τὸ δὲ ναυτικὸν τέχνης ἐστίν, ὥσπερ καὶ ἄλλο τι, καὶ οὐκ ἐνδέχεται ὅταν τύχη ἐκ παρέργου μελετᾶσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον μὴδὲν ἐκείνῳ πάρεργον ἄλλο γενέσθαι. Contra loci sententiam et praeter scriptoris mentem dictum est ὥσπερ καὶ ἄλλο τι pro εἰπερ καὶ ἄλλο τι id est παντὸς μᾶλλον sive πάντων μάλιστα. ut I. 73. καὶ ἅμα εἴπερ τινὲς καὶ ἄλλοι ἄξιοι νομίζομεν εἶναι τοῖς πέλας πόγον ἐπενεγκεῖν, et passim alibi. Manifestum igitur tenemus interpolationem in libro IV. 55. ἔς τε τὰ πολεμικὰ εἴπερ ποτὲ [μάλιστα δὴ] δυνήστεροι ἐγένοντο.

Quanta arte ad rem maritimam optime constituendam opus

ostendit dicendo: οὐκ ἐνδέχεται, ὅταν τύχη, ἐκ παρέργου μελε-
τᾶσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον μηδὲν ἐκείνῳ πάρεργον ἄλλο γίνεσθαι.

Thucyd. I. 144. νῦν δὲ τούτοις ἀποκρινάμενοι ἀποπέμψωμεν,
imo vero τούτοις πως hos respondeo dato dimittamus. Neque
Graece τούτοις neque Latine his pro his recte poni potest.
Ἀποπέμψωμεν obiecto carere non potest, ἀποκρινάμενοι potest.

Thucyd. I. 144 ἀποκρινάμενος — τὰς πόλεις ὅτι αὐτονόμους
ἀφήσομεν, εἰ καὶ αὐτονόμους ἔχοντες ἐσπεισάμεθα, [καὶ] ὅταν
κάκεινοι ταῖς αὐτῶν ἀποδῶσι πόλεσι μὴ σφίσιν ἐπιτηδείως αὐτονο-
μεῖσθαι. Quia exceptio posita est διὰ μέσου, perspicuum est
καὶ esse eliminandum, namque coniuncta sunt τὰς πόλεις αὐτο-
νόμους ἀφήσομεν ὅταν κάκεινοι κτέ.

AD LIBRUM II.

Thucyd. II. 2. θέμενοι δ' ἐς τὴν ἀγορὰν τὰ ὅπλα τοῖς μὲν
ἐΠΑΓομένοις οὐκ ἐπείθοντο. Confunduntur ubique locorum ἄγειν
— ἀγαγεῖν et ἄγεσθαι — ἀγαγέσθαι, sed utrum sit verius
ubique natura rei continuo aperit. Praecedit: ἐσηγάγοντο δὲ
καὶ ἀνέφξαν τὰς πύλας, itaque corrigendum est τοῖς ἐΠΑΓΑγο-
μένοις οὐκ ἐπείθοντο.

Thucyd. II. 3. 4. προσέβαλόν τε εὐθὺς καὶ ἐς χεῖρας ἦσαν.
Repone imperfectum προσέβαλλον. Praecedit ἐχώρου ἐπ' αὐτούς
et sequitur ἦσαν.

Etiam in sq. capite scribe αὐτῶν τε προσβαλλόντων καὶ τῶν
γυναικῶν — ὁλολυγῇ χρωμένων.

Thucyd. II. 4. 3. τῶν Πλαταιῶν τις τὰς πύλας ἢ ἐσῆλθον [καὶ]
ἀπερ ἦσαν ἀνεφγμέναί μόναι. Tolle molestam copulam, cui
nullus hic locus est.

Thucyd. II. 4. 5. ἐσπίπτουσιν ἐς οἶκημα μέγα, ὃ ἦν τοῦ τεί-
χους καὶ αἱ [πλησίον] θύραι ἀνεφγμέναί ἔτυχον αὐτοῦ, οἰόμενοι

πύλας [τὰς θύρας τοῦ οἰκήματος] εἶναι καὶ ἀντικρὺς δίοδον ἐς τὸ ἔξω. Badhamo assentior transponenti: ὃ ἦν τοῦ τείχους πλησίον καὶ αἱ θύραι. In sqq. τοῦ οἰκήματος expellunt, sed non est satis. Dele etiam τὰς θύρας et optime omnia procedant: ἐς πύλιν-
τουςιν — οἰόμενοι πύλας εἶναι καὶ ἀντικρὺς δίοδον ἐς τὸ ἔξω.

Thucyd. II. 4. 7. (Thebani) ξυνέβησαν τοῖς Πλαταιεῦσι παρα-
δοῦναι σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὰ ὅπλα χρήσασθαι δ, τι ἂν βούλωνται. Necessaria est verborum transpositio in hunc modum: παραδοῦναι
τὰ ὅπλα καὶ σφᾶς αὐτοὺς ut IV. 21. χρὴ τὰ μὲν ὅπλα καὶ
σφᾶς αὐτοὺς — παραδόντες κομισθῆναι Ἀθήναζε. et IV. 30. τὰ
τε ὅπλα καὶ σφᾶς αὐτοὺς παραδοῦναι. et IV. 37. εἰ βούλοιντο τὰ
ὅπλα παραδοῦναι καὶ σφᾶς αὐτοὺς. et IV. 38. τὰ ὅπλα παρέδωκαν
καὶ σφᾶς αὐτοὺς. Potest alterutrum omitti. Passim legitur
παρέδωκαν σφᾶς αὐτοὺς, aut solum τὰ ὅπλα παραδοῦναι, ut
apud Thucydidem IV. 37. et IV. 10. τοὺς Λακεδαιμονίους —
ἀνάγκη οὐδεμιᾷ ἤξιον τὰ ὅπλα παραδοῦναι. Etiam ea de causa
transponenda sunt verba ut coniungantur σφᾶς αὐτοὺς χρήσασθαι
δ, τι ἂν βούλωνται, quod de armis dici ineptum est.

Thucyd. II. 5. 5. κήρυκα ἐξέπεμψαν παρὰ τοὺς Θηβαίους λέ-
γοντες — τὰ ἔξω μὴ ἀδικεῖν· εἰ δὲ μὴ καὶ αὐτοὶ [ἔφασαν] αὐτῶν
τοὺς ἄνδρας ἀποκτενεῖν οὓς ἔχουσι ζῶντας. Herwerdeno ἔφασαν
expungenti assentior, sed αὐτοὶ αὐτῶν τοὺς ἄνδρας intolerabile
est. Quia pronomen αὐτῶν prorsus est supervacaneum veram
lectionem hanc esse existimo: καὶ αὐτοὶ τοὺς ἄνδρας ἀποκτενεῖν
οὓς ἔχουσι ζῶντας.

Thucyd. II. 6. Athenienses ἐς τὴν Πλάταιαν ἔπεμψαν κήρυκα
κελεύοντες εἰπεῖν μηδὲν νεώτερον ποιεῖν περὶ τῶν ἀνδρῶν οὓς ἔχουσι
Θηβαίων. Iure offendit in his Herwerdenus, qui annotat: „*οὐδὲν*
κελεύοντες εἰπεῖν fortasse sunt inepticia.” unum tantum verbum
est eliminandum, nempe εἰπεῖν. Rectissime enim habet κελεύον-
τες μηδὲν νεώτερον ποιεῖν. Duplici autem modo in tali re lo-
quuntur, aut ἔπεμψαν κήρυκα, πρέσβεις κελεύοντες, λέγοντες,
aut ἐροῦντα, ἐροῦντας, κελεύσεντα, κελεύσοντας. Utamque for-
mam coniunxit Thucydides II. 85. πέμπει δὲ Φορμίων ἐς τὰς

Ἀθήνας — ἀγγελοῦντας καὶ — φράσσοντας καὶ κελεύων ναῦς ὅτι πλείεας διὰ τάχους ἀποσεῖλαι.

Thucyd. II. 6. 2. τοῖς δ' Ἀθηναίοις ἡγγέλθη εὐθὺς τὰ [περὶ τῶν Πλαταιῶν] γεγενημένα — καὶ ἐς τὴν Πλάταιαν ἐπεμφαν κήρυκα. Non est Graecum τὰ περὶ τῶν Πλαταιῶν γεγενημένα aut τὰ περὶ τῶν Ἀθηναίων γεγενημένα, nam Πλαταιῶν sunt ciues, urbs constanter apud Thucydidem ἡ Πλάταια appellatur. Sed illa verba tam vitiosa sunt quam inutilis, etiam quod continuo sequitur: ἐς τὴν Πλάταιαν ἐπεμφαν κήρυκα.

Recte Herwerden II. 7. et II. 10 pro ἐν Πλαταιαῖς correxit Πλαταιᾶσιν.

Thucyd. II. 7. 3. Ἀθηναῖοι τὴν ὑπάρχουσαν ξυμμαχίαν ἐξήταζον. Scribendum ξυμμαχίδα. Similiter II. 10. περιήγγελλον κατὰ τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν ἔξω ξυμμαχίαν repone ξυμμαχίδα. et IV. 118. 4. κατὰ τὴν ἑαυτῶν καὶ κατὰ τὴν ξυμμαχίαν, imo vero ξυμμαχίδα, et paullo ante lege: μὴ ἐπιμισγομένους ἐς τὴν ξυμμαχίδα. et V. 33. 2. οἱ δὲ Μαντινῆς — αὐτοὶ τὴν ξυμμαχίαν ἐφρούρου, vera lectio est τὴν ξυμμαχίδα.

Thucyd. II. 7. πρεσβείας τε μέλλοντες πέμπειν παρὰ βασιλέα καὶ ἄλλοτε ἐς τοὺς βαρβάρους. Sitne πρεσβείας verum an πρέσβεις ex libris sciri non potest, qui ubique in his variant. Si una et eadem legatio ad diversos mittitur πρέσβεις necessarium est, si plures legationes mittuntur ad longe dissitos, veluti ad regem Persarum et in Thraciam, πρεσβείας habet locum, sed perinde bene πρέσβεις etiam in tali re ponitur.

Thucyd. II. 8. homines, inquit, multo magis Lacedaemoniis favebant ἄλλως τε καὶ προειπόντων ὅτι τὴν Ἑλλάδα ἐλευθεροῦσιν. ἔρρωτό τε πᾶς καὶ ἰδιώτης καὶ πόλις εἴ τι δύναιτο καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ξυνεπιλαμβάνειν αὐτοῖς· ἐν τούτῳ τε κεκωλῦσθαι ἰδοκεὶ ἐκάσῳ τὰ πράγματα ὅ μὴ τις αὐτὸς παρέσαι. Comparandus est locus IV. 14. καὶ ἐν τούτῳ κεκωλῦσθαι ἰδοκεὶ ἕκαστος ὅ μὴ τινι καὶ αὐτὸς ἔργῳ παρῇν. Non potest melius ardor animi, quo tum quisque flagrabat, quam his verbis describi. Sed non est integra utriusque loci scriptura neque facile est ita veram lec-

tionem reperire ut vitii origo appareat. Sanum non est *ἔδδκει* *ἐκάσῳ* — ᾧ μὴ TIC αὐτὸς παρέσαι, quia τις vitiose abundat. Vitiosum est ᾧ μὴ τινι pro ᾧτινι μὴ, neque Athenienses dicebant ᾧτινι sed ὅτῳ. Legendum esse suspicor: ἐν τούτῳ τε κεκωλύσθαι (sic Herwerden) *ἔδδκει* τὰ πράγματα ᾧ μὴ αὐτὸς παρέσαι. et: καὶ ἐν τούτῳ κεκωλύσθαι *ἔδδκει* ἐκάστῳι ᾧ μὴ καὶ αὐτὸς παρῆν.

Thucyd. II. 9. 5. ναυτικὸν παρείχοντο Κορίνθιοι, — ἰππίας δὲ Βοιωτοί, — αἱ δ' ἄλλαι πόλεις πεζὸν [παρεῖχον]. Optime Herbst. *παρεῖχον* induxit. Solent enim magistelli sic elegantes ellipses explere et Thucydides eo sensu non *παρέχειν* dicit, sed *παρέχασθαι*. Cf. II. 9. 5. τούτων ναυτικὸν παρείχοντο Χῖοι, — οἱ δ' ἄλλοι πεζὸν καὶ χρήματα, et sic passim.

Thucyd. II. 10. ξυγκαλέσας τοὺς στρατηγούς τῶν πόλεων πασῶν καὶ τοὺς μάλιστα ἐν τέλει [καὶ ἀξιολογώτατους] παρῆναι τοιάδε. Spuria sunt verba καὶ ἀξιολογώτατους, quibus nescio quis interpretari voluit quid esset τοὺς μάλιστα ἐν τέλει. Eosdem dici τοὺς μάλιστα ἐν τέλει καὶ ἀξιολογώτατους declarat articuli omisio: namque sic dixisset καὶ τοὺς ἀξιολογώτατους. In civitate sunt ἄνδρες ἀξιόλογοι, non in castris, ubi nulli sunt ἀξιόλογοι πλὴν τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν μάλιστα ἐν τέλει. Cf. I. 10. ἔξω τῶν βασιλείων καὶ τῶν μάλιστα ἐν τέλει.

Eodem sensu dici τοὺς μάλιστα ἐν τέλει et ἀξιολογώτατους declarat locus III. 109. σπένδονται — τοῖς ἄλλοις ἄρχουσι τῶν Πελοποννησίων καὶ ὅσοι αὐτῶν ἦσαν ἀξιολογώτατοι ἀποχωρεῖν κατὰ τάχος.

Thucyd. II. 11. ἡ γὰρ Ἑλλὰς πᾶσα — προσέχει τὴν γνώμην εὐνοίαν ἔχουσα ΔΙΑ τὸ Ἀθηναίων ἔχθος. Thucydidea consuetudo est in tali re κατὰ ponere κατὰ Φιλίαν, κατ' ἔχθος, κατ' ἔχθραν, κατ' ἀχθηδόνα, κατὰ διάφορον et similia complura. Magistelli sedulo annotant: ἡ κατὰ ἀντὶ τῆς διὰ, et hinc factum est ut διὰ nonnumquam in locum τῆς κατὰ irrepserit.

Thucyd. II. 11. 7. πᾶσι γὰρ — ὀργὴν προσπίπτει, καὶ [οἱ] λογισμῷ ἐλάχιστα χρώμενοι θυμῷ πλεῖστα ἐς ἔργον καθίστανται.

Usener probante Herwerdeno *oi* delevit. Nolle factum. Nova sententia est, non prioris continuatio. Illa enim in omnes homines cadit, haec in partem hominum. Accedit testis locuples Galenus Tom. V. pag. 503. Kühn. ἀρκεῖ δὲ καὶ Θουκυδίδης λέγων· καὶ οἱ λογισμῷ ἐλάχις χρώμενοι θυμῷ πλεῖς εἰς ἔργον καθίστανται.

Thucyd. II. 12. 4. ἔγνω δ' Ἀρχίδαμος ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι οὐδὲν πω ἐνδωσείουσιν. In solo Palatino Codice (E) ex correctione scriptum est ἐνδωσειουσιν pro ἐνδώσουσιν. Arrisit haec lectio Herwerdeno, qui recepit in textum. Sed ἐνδωσεῖω pugnat cum natura verborum in — σεῖω, quae omnia notionem continent rei iucundae et gratiae, cuius quis cupidus esse possit, quod non cadit in verbum ἐνδιδόναι *cedere*, a contentione *desistere*, dare manus et similia, id quod utile ac necessarium esse potest, sed gratum et iucundum esse non potest. Rectissime dicitur ἀπαλλαξείω τοῦ πολέμου, id est ἀπαλλαγήναι ἐπιθυμῷ, sed ἐπιθυμῷ ἐνδιδόναι contra naturam est.

Thucyd. II. 13. ἦν — τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ παραλίπῃ [καὶ μὴ δρώσῃ]. Non debbat Herwerden „*eubdubitare an* καὶ μὴ δρώσῃ *genuina sint*” quia in vicinia legitur. τοὺς ἀγροὺς τοὺς ἐκυτοῦ — ἦν ἄρα μὴ δρώσωσιν οἱ πολέμιοι, non enim solent optimi scriptores verba eadem iterare, quod teneram aurem laedit.

Thucyd. II. 15. ἡ Ἀττικὴ — κατὰ πόλεις ὤκειτο πρυτανεῖά τε ἐχούσας καὶ ἄρχοντας. Herwerden: „ἐχουσα *manult* Badham.” Fugit eum ratio. In omnibus libris est ἐχουσα, Badham verum reposuit ἐχούσας. non enim ἡ Ἀττικὴ πρυτανεῖα habebat sed αἱ πόλεις, ut scribit post pauca: καταλύσας τῶν ἄλλων πόλεων τὰ τε βουλευτήρια καὶ τὰς ἀρχάς.

In § 2. evidens emblemata Stahl. sustulit: τὰ τε ἄλλα διεκδόμησε [τὴν χώραν] alii libri [τὴν πόλιν].

Thucyd. II. 15. τῇ κρήνῃ — τὸ πάλαι λαμυρῶν τῶν πηγῶν οὐσῶν Καλλιρρόῃ ὀνομασμένη. Thomas Magister, quo non est ullus auctor ac testis futilior ac levior, mendoso libro usus imposuit Hemsterhusio, deinde Hemsterhusius Herwerdeno. Si

quid Thomae credimus λαμυρία est ἡδύτης καὶ καθαρότης, ὅθεν καὶ λαμυρὰ πηγὴ ἢ καθαρὰ καὶ ἡδεῖα παρὰ Θουκυδίδῃ. Arripitur hoc cupidius et lectio librorum ΦΑΝΕΡΩΝ τῶν πηγῶν οὐσῶν temere abiicitur. Quis autem credere potest inepto Graeculo λαμυρόν esse ἡδὺ καὶ καθαρόν? et si quam maxime ita esset quid tandem facit haec ἡδύτης καὶ καθαρότης ad hunc locum? An forte *olim* (τὸ πάλαι) erant αἱ πηγαὶ ἡδεῖαι et vivo Thucydide hanc virtutem amiserant? Olim fuerant αἱ πηγαὶ *Φανεραὶ* et ex tellure libere in apertum scaturiebant, deinde Pisistratus nymphaeum ita aedificavit ut latices ex novem ostiis foras prorumperent, unde *ἐννεάκρουνος* appellata est ἡ κρήνη, quae antea Καλλιρρόη vocabatur.

Thucyd. II. 21. 1. ἡ φυγὴ αὐτῷ (Plistoanacti) ἐγένετο ἐκ Σπάρτης δόξαντι χρήμασι πεισθῆναι [τὴν ἀναχώρησιν]. Vulgata sine controversia alit vitium. Itaque Herwerdenus τὴν ἀναχώρησιν expunxit. Sed cui tandem mortalium in mentem venire potuit τὴν ἀναχώρησιν inserere de suo! Pro ἀναχωρεῖν Attici amant dicere ποιεῖσθαι τὴν ἀναχώρησιν idque ipsum Thucydidi reddendum esse arbitror: χρήμασι πεισθῆναι (ποιεῖσθαι) τὴν ἀναχώρησιν. Cf. IV. 65. ὡς δώροις πεισθέντες ἀποχωρήσειαν.

Thucyd. II. 21. 2. ὁ οὐκ ᾔσχετο. Libri ἐώρακεσαν, quod Herwerdenus mutavit. De perfecti forma ἐώρακα (non ἐώρακα, quod est in libris Mss. perpetuum) nulla est iam dubitatio, de plusquamperfecto ἐώρακη dubitari etiam potest, sed nullum me memini legere in Attico poëta versiculum, qui controversiam dirimat.

Thucyd. II. 21. 3. ἐν πολλῇ ἔριδι ἦσαν οἱ μὲν κελεύοντες ἐξιέναι, οἱ δὲ τινες οὐκ ἔδυντες. In duobus libris est Ἐπεξιέναι. Utra scriptura est potior? Mihi quidem ἐπεξιέναι verum videtur, quia ἐξιέναι est *ad bellum proficisci*, ἐπεξιέναι *hostes adoriri, impetum facere in hostes*, qui sunt in proximo. Eadem de causa in vicinia optime legitur: Periclem ἐκάνιζον ὅτι στρατηγὸς ὢν οὐκ Ἐπεξάγοι, id non est *ad bellum* duceret, sed *recta ad hostem*. Saepe etiam additur ἐς μάχην, ut II. 13. 2. (Pericles) παρήνει — ἐς μάχην μὴ ἐπεξιέναι *ne manum consererent, ut proelio ab-*

stineront. Μὴ ἐξίεναι est μὴ στρατεύεσθαι, sed μὴ ἐπεξιέναι idem est quod μὴ μάχεσθαι. Cf. et II. 1. ἐπειδὴ οὐκ ἐπεξῆσαν αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι ἐς μάχην. et II. 13. ἐς μάχην μὴ ἐπεξιέναι et II. 55. Περικλῆς — περὶ τοῦ μὴ ἐπεξιέναι τοὺς Ἀθηναίους τὴν αὐτὴν γνώμην εἶχεν, ubi τοὺς Ἀθηναίους si abesset nemo desideraret.

Thucyd. II. 24. ἦν δέ τις εἶπε — κινεῖν τὰ χρήματα ταῦτα — θάνατον ζημίαν ἐπέθεντο. Legendum de more θάνατον ΤΗΝ ζημίαν. Quid enim tritius quam θάνατος ἢ ζημία? Praeterea vehementer mihi suspectum est ἐς ἄλλο τι in verbis: ἦν δέ τις εἶπε — κινεῖν τὰ χρήματα ταῦτα [ἐς ἄλλο τι] ἦν μὴ οἱ πολέμιοι νηῖτι στρατῷ ἐπιπλέωσι τῇ πόλει. Dici potest ἀναλίσκειν ἐς ἄλλο τι, sed non ἐς ἄλλο τι κινεῖν, quod idem est atque εἶναι ἀκίνητα, ut in:

μὴ κίνει Καμάριναν, ἀκίνητος γὰρ ἀμείνων.

Thucyd. II. 27. Ἀνέστησαν δὲ καὶ Αἰγινήτας τῷ αὐτῷ θέρει τούτῳ [ἐξ Αἰγίνης] Ἀθηναῖοι. Satis est, credo, ἀνέστησαν in re et verbo frequentissimi usus.

Thucyd. II. 27. 2. οἱ δ' ἐσπάρησαν κατὰ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα. Recipienda est in textum Herwerdeni coniectura: οἱ δὲ Διεσπάρησαν, quod non solum „*scus Thucydidis*” postulat sed omnium Atticorum. Notum est quam saepe δ' et δι confundantur et δι post δε positum intercidat.

Thucyd. II. 29. βουλόμενοι σφίσι τὰπὶ Θράκης χωρία καὶ Περίδίκαν ξυνελεῖν αὐτόν. „*Ex deterioribus libris*” profertur vera lectio ξυνεξελεῖν, sed spernitur. Saepe fit ut in libris etiam pessimis vera scriptura appareat in melioribus olim amissa. Numquam enim Graecis tam male fuit ut non unus et alter acutus et ingeniosus homo interdum felicem et evidentem veteris mendi correctionem reperiret, veluti II. 41. ubi optimi omnes exhibent μνημεῖα κακῶν τε καὶ αγαθῶν, et „*in pessimis*” unice vera lectio καλῶν inventa est, non per manus vel libros tradita, sed sollertia Graeci hominis in lucem revocata.

Thucyd. II. 30. ἐπὶ Κεφαλληνίαν [τὴν νῆσον] πλεύσαντες προσ-

ηγάγοντο ἄνευ μάχης. Solent sedulo magistelli adscribere νῆσος, πόλις, ποταμός, ὄρος, ἄκρα, ἀκρωτήριον et similia. Ubi nomina sunt locorum, quae paucis sunt cognita et raro leguntur, bene habet et a scriptoris manu sunt, sed nobilissimis locorum nominibus addita risum movent, ut III. 116. ἐπὶ τῇ Λίτνῃ [τῷ ὄρει] οἰκοῦσιν, ὅπερ μέγιστόν ἐστιν ὄρος ἐν τῇ Σικελίᾳ. Quis ferat ἐπὶ Σικελίαν τὴν νῆσον, aut Κρήτην, Κύπρον, sic etiam ἐπὶ ΚεΦαλληνίαν τὴν νῆσον?

Thucyd. II. 34. 1. ταφὰς ἐποιήσαντο τῶν ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ πρώτων ἀποθανόντων. Quod reposui πρώτων pro πρώτων confirmatur (si opus est) loco vicino II. 24. 8. ἐπὶ δ' οὖν τοῖς πρώτοις τοῖσδε Περικλῆς ὁ Ξανθίππου ἡρέθη λέγειν.

Thucyd. II. 34. 4. καὶ γυναῖκες πάρεσιν αἱ προσήκουσαι ἐπὶ τὸν τάφον ὀλοφύρομεναι. Quia post exsequias et laudationem demum ὀλοφύροντο (cap. 46. νῦν δ' ἀπολοφυράμενοι — ἀποχωρεῖτε) natura rei postulat ὀλοφύρομεναι. Quam facile haec confundantur ostendit locus II. 44. οὐκ ὀλοφυροῦμαι μᾶλλον ἢ παραμυθίσομαι, ubi libri omnes fidei concordia ὀλυφύρομαι exhibent. Futurum futuro respondere debet ut in illo:

μωμήσεται τις μᾶλλον ἢ μιμήσεται.

Thucyd. II. 35. οἱ μὲν πολλοὶ τῶν ἐνθάδε εἰρηκότων ἤδη ἐπαινοῦσι τὸν προσθέντα τῷ νόμῳ τὸν λόγον τόνδε ὡς καλὸν ἐπὶ τοῖς ἐκ τῶν πολέμων θάπτομένοις ἀγορεύεσθαι [αὐτόν]. Herwerden de Dobraei sententia αὐτόν delebat. Satius est retinere et duas literulas addere ὡς καλὸν ὄν — ἀγορεύεσθαι αὐτόν. Non est enim Graecum ὁ λόγος καλὸς ἀγορεύεσθαι ἐστίν.

Thucyd. II. 36. τὰ πλείω αὐτοὶ ἡμεῖς οἷδε [οἱ νῦν ἔτι ὄντες] — ἐπηυξήσαμεν. Miror quo pacto quis οἱ νῦν ἔτι ὄντες conquire possit. Perinde est ac si dixisset ἡμεῖς οἷδε οἱ οὐπω τεθνηκότες, ut in noto versiculo:

οἱ μὲν γὰρ οὐκέτ' εἰσίν, οἱ δ' ὄντες κακοί.

id est οἱ μὲν γὰρ τεθνηῶσιν. Sed „agnoscit Dio Cassius.” Sed multis ante Dionem aetatibus Codices Thucydidis et aliorum

mendosi circumferebantur, ut vidimus apud Aristidem absurdum Ἀχαΐαν pro Ἀλῆας.

Thucyd. II. 40. 3. *τολμᾶν τε καὶ περὶ ὧν ἐπιχειρήσομεν ἐκλογίζεσθαι*. Non usitata est haec compositio pro ἐπιχειρήσειν μέλλομεν. Corrigendum arbitror περὶ ὧν ἂν ἐπιχειρήσωμεν, ut de re futura et incerta dici solet.

Thucyd. II. 41. 3. Pericles dicit: καὶ μόνῃ (ἢ πόλει) οὔτε τῷ πολέμῳ ΠΑΘόντι ἀγανάκτησιν ἔχει ὅφ' οἷον κακοπαθεῖ, οὔτε τῷ ὑπηκόῳ κατὰμεμψιν ὥς οὐχ ὕπ' ἄξιων ἄρχεται. In libris est τῷ πολέμῳ ἐπελθόντι ἀγανάκτησιν ἔχει, quae prorsus sunt sensu vacua. Sententia tamen ἐκ τῶν συμφραζομένων non difficulter elicitur, nempe haec: ὁ κακῶς πάσχων ὕπ' Ἀθηναίων οὐκ ἀγανακτεῖ ὅφ' οἷον κακοπαθεῖ. Restituit hanc sententiam Badham scribendo: τῷ πολέμῳ παθόντι probante Herwerdeno, qui annotat: „recepti ingeniosam Badhami coniecturam.” et est hercle ingeniose reperta. Partim tamen vera mihi esse videtur, partim falsa. Recte enim πολέμῳ δρᾶν dicitur, sed πολέμῳ πάσχειν non item, idque de eo qui a victore hoste male mulcatur (κακοπαθεῖ). Inspice mihi hos tres Thucydidis locos VI. 60. οἱ παθόντες ἄδηλον εἰ ἀδίκως ἐτετιμώρηντο. VI. 77. πρὸ δὲ αὐτοῦ μᾶλλον τὸν πάσχοντα καθ' αὐτὸν δυσυχεῖν. VI. 80. ὁ παθὼν σφαλλήσεται καὶ ὁ κρατῶν περιέσσει. Vides πάσχειν dici eodem sensu quo κακῶς πάσχειν, unde collegi Periclem dixisse: οὔτε τῷ ΠΑΘΟΝΤΙ ἀγανάκτησιν ἔχει ὅφ' οἷον κακοπαθεῖ. Deinde παθόντι in ἐπελθόντι corruptum est et (quod etiam alibi apud Thucydidem factum est) ad ἐπελθόντι adscriptum πολέμῳ. Cf. III. 56. τὸν ἐπιόντα [πολέμιον] et II. 36. [πολέμιον] ἐπιόντα et Anecd. Bekkeri pag. 334. 30.

Thucyd. II. 41. 4. τοῖς τε νῦν καὶ τοῖς ἔπειτα θαυμασθησόμεθα [καὶ] οὐδὲν προσδεόμενοι — Ὀμήρου ἐπαινέτου. Vitiat loci compositionem καὶ male additum. Iuvat audire magnum virum iure ac merito οὕτω μέγα φρονούντα et quod fore dixit id omnia saecula factum viderunt, καὶ θαυμάζονται δμοίως ἔτι καὶ νῦν.

Thucyd. II. 42. διδασκαλίαν ποιούμενος μὴ περὶ ἴσου ἡμῖν εἶναι

τὸν ἀγῶνα καὶ οἷς τῶνδε μὴδὲν ὑπάρχει [ὁμοίως]. Recte apud Dionysium Halic. ὁμοίως omissum est, quod non video quo pacto loci sententiae congruere possit: οὐ περὶ ἴσου ἀγωνιζόμεθα ἡμεῖς οἷς ἐστὶ τὰδε πάντα καὶ ἐκεῖνοι οἷς τῶνδε οὐδὲν ὑπάρχει. Ubi in his adverbio ὁμοίως locus est?

Thucyd. II. 43. in libris est — σκοποῦντας μὴ λόγῳ μόνῳ τὴν ὠφέλειαν, ἣν ἂν τις πρὸς οὐδὲν χεῖρον αὐτοὺς ὑμᾶς εἰδότες μηχανῶν. Rem acu tetigit Badham, qui emendavit: ἣν (τι) ἂν τις — μηχανῶν;

Thucyd. II. 44. 1. τοὺς τῶνδε γονέας οὐκ ὀλοφυροῦμαι μᾶλλον ἢ παραμυθῆσομαι. 'ΕΝ πολυτρόποις γὰρ ξυμφοραῖς ἐπίστανται τραφέντες. Sententia loci declarat 'ΕΠΙ πολυτρόποις ξυμφοραῖς restituendum: nam HAC LEGE se natos esse sciunt, ut multiplices casus in vita experiantur. Euripides in *Iphigen. Aul.* vs. 29.

οὐκ ἐπὶ πᾶσιν σ' ἐφύτευσ' ἀγαθοῖς,

'Αγάμεμνον, 'Ατρεΰς.

δεῖ δέ σε χαίρειν καὶ λυπεῖσθαι.

θυητὸς γὰρ ἔφυς.

Thucyd. II. 44. 3. ἰδίᾳ τε γὰρ τῶν οὐκ ὄντων λήθη οἱ ἐπιγινγόμενοι τισιν ἔχονται. Scribe τῶν οὐκ ἔσ' ὄντων: nam *vita functi* (οἱ τεθνεῶτες) dicuntur οὐκέτ' εἶναι, non οὐκ εἶναι, ut in illo:

οἱ μὲν γὰρ οὐκέτ' εἰσὶν, οἱ δ' ὄντες κακοί.

Similiter in cap. sq. scribendum: τὸν γὰρ οὐκ ἔσ' ὄντα ἄπας εἶωθεν ἐπαινεῖν, *defunctos unusquisque laudare solet.*

Thucyd. II. 45. 2. ὑμῖν (ταῖς γυναιξί) μεγάλη ἡ δόξα — ἥς ἂν ἐπ' ἐλάχισον ἀρετῆς πέρι ἢ ψόγου ἐν τοῖς ἄρσεσι κλέος ᾖ. Atque haec Aspasiam nonnulli scripsisse opinantur! Non inscite Scholiasta: ἀρετὴ γυναικὸς σιωπῶμένη κηρύττεται.

4/ Thucyd. II. 78. καὶ ἐς τὴν βασιλέως γῆν πολλήν. Non credo sic bene Graece dici, sed, ut Thucydides solet: ἐς THC βασιλέως γῆς THN πολλήν. cf. II, 56. ἔτεμον τῆς γῆς τὴν πολλήν, et sic passim.

Thucyd. II. 48. 3. ταῦτα δηλώσω αὐτός τε νοσήσας καὶ [αὐ-
τὸς] ἰδὼν ἄλλους πάσχοντας. Quis admonitus praesertim non
sentit secundum αὐτός perperam additum esse? Opponuntur
enim inter se αὐτός τε — καὶ ἄλλους. Si transposueris, quod
manente eadem sententia fieri potest, dicendum erat: ἄλλους τε
πάσχοντας εἶδον καὶ αὐτὸς ἐνόησα.

Thucyd. II. 54. 3. ἐνίκησε δ' ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰκότως λοιμὸν
εἰρῆσθαι· οἱ γὰρ ἄνθρωποι πρὸς ἃ ἔπασχον τὴν μνήμην ἐποιοῦντο.
Solent Graeci scriptores et Thucydides alibi huiusmodi locos
sic conformare: — λοιμὸν εἰρῆσθαι. εἰκότως· οἱ γὰρ κτέ. Sed est
Thucydides καινοτομητὴς περὶ τὰ τοιαῦτα.

Thucyd. II. 56. 2. ὅτε δ' ἀνήγετο ἡ στρατιὰ αὕτη [Ἀθηναίων].
Perinsulsum est admonere exercitum hunc, quem Pericles com-
parabat, Atheniensium fuisse, et erat tertia pars sociorum ex
insula Chio et Lesbo, ne putes ἡ στρατιὰ Ἀθηναίων recte dici
posse quae ex solis Atheniensibus constabat.

Thucyd. II. 60. 4. πῶς οὐ χρὴ πάντας ἀμύνειν αὐτῇ καὶ μὴ
δὲ νῦν ὑμεῖς ὁρᾶτε· ταῖς κατ' οἶκον κακοπραγίαις ἐκπεπληγμένοι
τοῦ κοινοῦ τῆς σωτηρίας ἀφίσθε. Non sunt haec bene compo-
sita, sed facile est compositionis vitium sanare ex loco II. 71.
ὕμεῖς δὲ τάναντία ὁρᾶτε· μετὰ ΓΑΡ Θηβαίων — ἐπὶ δουλείᾳ τῇ
ἡμετέρᾳ ἦκετε. Nempe illic supplendum est: ταῖς ΓΑΡ κατ'
οἶκον κακοπραγίαις κτέ.

Thucyd. II. 63. 2. (τῆς ἀρχῆς) οὐδ' ἐκτεῖναι ἔτι ὑμῖν ἔστιν. —
[ὥς] τυραννίδα γὰρ ἤδη ἔχετε αὐτήν, ἣν λαβεῖν μὲν ἄδικον δοκεῖ
εἶναι, ἀφεῖναι δ' ἐπικίνδυνον. Delendum est ὥς. multo enim
acrius dixit τυραννίδα ἔχετε αὐτήν, non ὥς τυραννίδα. cf. III.
37. 2. οὐ σκοποῦντας ὅτι τυραννίδα ἔχετε τὴν ἀρχήν.

Thucyd. II. 64. Pericles ait: καὶ δι' αὐτήν (pestilentiam)
οἶδ' ὅτι μέρος τι μᾶλλον ἔστι μισοῦμαι, οὐ δικαίως, εἰ μὴ καὶ
ὅταν παρὰ λόγον ΤΙ εὖ πράξητε ἐμοὶ ἀναθήσετε. In his τι ad-
ditum duplici de causa mihi suspectum est: primum pro εὖ
πράσσειν dicitur ἀγαθόν τι πράσσειν et pro κακῶς πράσσειν κακόν

τι πράσσειν et sim. sed εὔ τι πράσσειν et κακῶς τι πράσσειν non est in usu. Euripides apud Clem. Alex. Strom. pag. 620:

ἡδὺ δ' ἦν κακόν τι πράξῃ ξυσκυθρωπάξειν πόσει.

Aristophanes in *Pluto* vs. 341.

χρησόν τι πράττων τοὺς φίλους μεταπέμπεται.

Praeterea ἀγαθόν τι πράττειν est extenuantis, ut in Aristophanis *Pace* vs. 212.

εἰ μὲν οἱ Λακωνικοὶ

ὑπερβάλλοιντο μικρόν. —

εἰ δ' αὖ τι πράττειν ἀγαθόν Ἀττικωνικοί,

si quid vobis (in re exigua) feliciter processerit. Itaque quum peraspicuum sit Periclem dicere: si praeter omnium expectationem res praeclare gesta fuerit oportebit hoc mihi tribui, scribendum erit ὅταν παρὰ λόγον εὔ πράττειν ἐμοὶ ἀναθήσεται.

Thucyd. II. 65. 3. ἐπεβίω δὲ (Pericles) δύο ἔτη καὶ μῆνας ἕξ. Multas Atticas crases Herwerdenus optime restituit, sed hic illic mendosas in genere hoc librorum scripturas servavit. Dicebant constanter δύο ἔτη, τριῖ ἔτη et sim. Hinc τριετὴ et τριῖ ἔτη confusa vidimus, et omnino δύο et τρία, ἐπτὰ, δέκα ante vocales non scribebatur.

Eodem modo ubique legendum est τὰ σφέτερ' αὐτῶν, non σφέτερΑ.

Thucyd. II. 65. 7. οἱ δὲ ταῦτά τε πάντα ἐς τοῦναντίον ἐπραξάν — κατὰ τὰς ἰδίας φιλοτιμίας καὶ [ἰδία] κέρδη. Non tantum supervacaneum sed importunum etiam et auri molestum ἰδία eliciendum est.

Thucyd. II. 67. 2. πείθουσι τὸν Σάδοκον [τὸν γεγενημένον Ἀθηναίων] Σιτάλκου υἱὸν, τοὺς ἄνδρας ἐγχειρίσαι σφίσιν. Annotavit aliquis in margine id quod legerat II. 29. ὁ Νυμφόδαμος τὴν τε τοῦ Σιτάλκου ξυμμαχίαν ἐποίησε καὶ Σάδοκον τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀθηναίων. Arguitur etiam emblemata eo quod loco perin-epito interpositum est.

Quis non recordatur ad haec iocorum Aristophanis in *Acharn.* vs. 141.

τοῦτον μετὰ Σιτάλκους ἔπινον τὸν χρόνον.
καὶ δῆτα Φιλαθήναιος ἦν ὑπερφυῶς.

et:

ὁ δ' οὐδὲς, ὃν Ἀθηναῖον ἐπεποιήμεθα,
— τὸν πατέρ' ἤντεβόλει βοηθεῖν τῇ πάτρᾳ.
ὁ δ' ὥμοσε σπένδων βοηθήσειν ἔχων
στρατιὰν τοσαύτην ὥς Ἀθηναίους ἐρεῖν.
ὅσον τὸ χρῆμα παρόντων προσέρχεται.

Thucyd. II. 67. 4. ἀπέκτειναν πάντας καὶ ἐς Φάραγγας ἐσέβαλον δικαιοῦντες τοῖς αὐτοῖς ἀμύνεσθαι οἷσπερ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ὑπῆρξαν τοὺς ἐμπόρους οὓς ἔλαβον Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων ἐν ὁλκάσι περὶ Πελοπόννησον πλέοντας ἀποκτείναντες [καὶ ἐς Φάραγγας ἐσβαλόντες]. Tolle stultum emblemata: non erant, ut opinor, in mari Φάραγγες.

Thucyd. II. 69. (Phormio) Φυλακὴν εἶχε μὴτ' ἐκπλεῖν ἐκ Κορίνθου καὶ τοῦ Κρισαίου κόλπου μὴδέν᾽ αὖ μὴτ' ἐσπλεῖν. Deleta una literula scribe μὴδέν pro μὴδένα, sic enim in tali re loqui solent. I. 93. τοῦ μὴ ἐσπλεῖν Μεγαρεῦσι μὴδ' ἐκπλεῖν μὴδέν. III. 51. τοῖς τε Μεγαρεῦσιν ἄμα μὴδέν ἐσπλεῖν.

Thucyd. II. 71. 2. Plataeenses ad regem Spartanorum ita dicunt: Παισανίας ὁ Κλεομβρότου [Λακεδαιμόνιος] — θύσας ἐν τῇ Πλαταιῶν ἀγορᾷ Διὶ ἐλευθερίῳ [ἱερᾷ] — ἀπεδίδου Πλαταιεῦσι γῆν καὶ πόλιν σφετέραν ἔχοντας αὐτονόμους οἰκεῖν. Recte dicitur Παισανίας ὁ Κλεομβρότου, quia τὸ πατρόθεν ὀνομάζειν gravitatem quamdam verbis addit sed Λακεδαιμόνιος tam superfluum est quam frigidum et ineptum. Etiam ἱερὰ vitiose abundat praesertim tot verbis interpositis a participio θύσας disiunctum.

Thucyd. II. 72. 2. ἀπεκρίναντο — δεδιέναι — μὴ — Ἀθηναῖοι ἐλθόντες σφίσιν οὐκ ἐπιτρέπωσιν ἢ Θηβαῖοι — αὐθις σφῶν τὴν πόλιν πεiràσονται καταλαβεῖν. Herwerden: „πειράσουσι. sic optimi libri pro πειράσωσι. cf. VII. 39. 2. Modorum emallage non rata est apud nostrum.” Respondeo primum in talibus nullam fidem esse librorum, quorum optimus quisque saepissime βαρβαρίζει ἢ σολοικίζει, neque ullo modo ex libris definiri posse

utrum — ΟΤCI an ΩCI sit scribendum. Sed frequens est apud Thucydidem „*modorum enallage*.” Est, et saepissime quidem de industria quaesitam videbis. Sed Thucydides ubique ea sic utitur ut certa dicendi lex non violetur, ut l. l. *ὅπως* — *ἀριστοποιήσονται καὶ* — *ἐπιχειρῶσιν*. Utrumque enim recte habet et *ὅπως* cum indicativi futuro et *ὅπως* cum coniunctivi praesente vel aoristo *secundo* (non *primo*). Nostro autem loco *δεδιέναι* μὴ *ἐπιτρέπωσιν* sanum est et probum, sed *δεδιέναι* μὴ *πειράσουσι* foedum esse soloecismum pauci sunt qui melius quam Herwerdenus sciant et intelligant.

Alia exempla huiusmodi enallages vid. II. 80. *λέγοντες* ὅτι — *τῆς Ζακύνθου* — *κρατήσουσι καὶ ὁ περίπλους οὐκέτι ἔσται* Ἀθηναίους. IV. 130. ὅτι οὐκ ἐπέξεισι μηδὲ δέοιτο πολεμεῖν. VI. 96. *ἐξακοσίους λογάδας ἐξέκριναν* — *ὅπως τῶν τε Ἐπιπολῶν εἶεν φύλακες καὶ ἦν ἐς ἄλλο τι δέη ταχὺ ξυνεσῶτες παραγίγνωνται*.

Thucyd. II. 73. *ἐλθόντες δ' οἱ Πλαταιῆς [πρέσβεις] ὡς τοὺς Ἀθηναίους*. Resecandum est *πρέσβεις*, namque οἱ τῶν Πλαταιῶν *πρέσβεις* dictum oportuerat. Sic saepius οἱ Ἀθηναῖοι significat οἱ τῶν Ἀθηναίων *στρατηγοὶ* aut *πρέσβεις*.

Thucyd. II. 74. οἱ Πλαταιῆς *ἐβουλεύσαντο* — *ἐξελεθεῖν μηδένα* ἔτι ἄλλ' ἀπὸ τείχους ἀποκρίνασθαι [ὅτι ἀδύνατα σφίσι ποιεῖν ἔστιν ἃ Λακεδαιμόνιοι προκαλοῦνται]. Quod Homerus de se dixit:

ἐχθρὸν δέ μοι ἐστίν

αὐτίς ἀριζήλως εἰρημένα μυθολογεύειν.

idem etiam meliore iure de se Thucydides dicere potuisset. Quid de muro Plataeenses responderint clarum et perspicuum est ex iis quae praecedunt. Emblemata sumta sunt ex cap. 72. *ἀπεκρίναντο αὐτῷ ὅτι ἀδύνατα σφίσι εἶη ποιεῖν ἃ προκαλεῖται*.

(*Continuabitur*).

C. G. COBET.

CICERO PRO L. FLACCIO § 62.

Adiunt Athenienses, unde humanitas, doctrina, religio, fruges, iura, leges ortae atque in omnes terras distributae putantur: de quorum urbe . . . , quae vetustate ea est, ut ipsa ex sese suas cives genuisse dicatur, et eorum eadem terra parens alitrix patria dicatur.

Loci in mentem mihi venit, quum nuper in Isocrati panegyrico haec legerem:

§ 24. Οὕτω καλῶς καὶ γνησίως γεγόναμεν, ὥστ' ἐξ ἧσπερ ἔφουμεν, ταύτην ἔχοντες ἅπαντα τὸν χρόνον διατελοῦμεν, αὐτὸ ἄχθονες ὄντες καὶ τῶν ὀνομάτων τοῖς αὐτοῖς ὅσπερ τοὺς οἰκιστάτους τὴν πόλιν ἔχοντες προσεῖπείν. μόνοις γὰρ ἡμῖν τῶν Ἑλλήνων τὴν αὐτὴν τροφὴν καὶ πατρίδα καὶ μητέρας καλέσαι προσήκει. cf. etiam § 29.

Ciceronem Isocrateis imbutum fuisse tunc temporis, diserte testatur ipse in epistola anno superiore ad Atticum data, II. 1: *meus autem liber* (de consulatu) *totum Isocrati μυροθήκιον atque omnes eius discipulorum arculas . . . consumpsit.* Num igitur errati venia mihi petenda est, quum olim verba *et eorum eadem terra . . . dicatur*, quae desunt in codice Salisburgensi, ab aliena manu inserta esse contenderim? Vix credo. Negabam nominibus istis quicquam effici de vetustate Athenarum, ut est in Latinis, atqui in Graecis eadem verba non vetustatem urbis spectant, sed indicant artissimum vinculum solum inter et cultores, quod esset eiusmodi, ut hi illud dulcissimorum propinquorum nominibus designarent. Itaque quum praecedentia docto commentatori Isocrateorum memoriam refricuissent, de suo addidit, quae mox apud eundem legi meminerat, sed media omisit, quo factum est, ut Latine sensu careant quae sana sunt Graece. Hinc quoque orta inelegans repetitio *dicatur . . . dicatur.*

Ad eiusdem Panegyrici §§ 28 et 89 interpretes, quos noster locus fugisse videtur, conferri iubent Cic. de legg. II. 14 et de fin. II. 113.

H. T. KARSTEN.

ARISTOPHAN. *Equit.* 929 sqq.

εὐχομαι δέ σοι ταδί·
τὸ μὲν τάγηνον τευθίδων
ἰφεσάναι σίζον, σὲ δὲ
γνώμην ἔρεῖν μέλλοντα περὶ
Μιλησίων καὶ κερδανεῖν
τάλαντον, ἣν κατεργάσῃ,
σπεύδειν ὅπως τῶν τευθίδων
ἐμπλήμενος φθαίης ἔτ' εἰς
ἐκκλησίαν ἐλθεῖν ἔπει
τα πρὶν φαγεῖν ἀνὴρ μεθ' —
κοι κτέ.

Soloeus est aetate Aristophanis et aliquanto post infinitivus iunctus cum verbo φθάνειν, nec sententia bene procedit. Manifestum est deleta vocula ἔτ' quae fortasse originem debet sequenti Ἐπειτα corrigendum esse:

σπεύδειν ὅπως τῶν τευθίδων
ἐμπλήμενος φθαίης, ΠΡΙΝ εἰς
ἐκκλησίαν ἐλθεῖν κτέ.

ut participium suspensum sit ex φθαίης.

EURIPID. *Alc.* 826 sq. Hercules de Admeto

ἀλλ' ἡσθόμεν μὲν ὁμμ' ἰδὼν δακρυρροοῦν
κουράν τε καὶ πρόσωπον· ἀλλ' ἔπειθέ με

Inepte abundare πρόσωπον post ὁμμα quis non videt? Olim cl. loco Supplicum 95 sqq. coniciebam

κουράν τε καὶ πεπλώματ'

non sane inepte. Cf. *Alc.* 215. 425. 922. Nunc tamen deterret me mutationis violentia, cum praesertim intellexerim multo lenius corrigi posse:

κουράν τε δυσπρόσωπον

i. e. *aspectu turpem, difformem*. Et sola tonsura memoratur eo loco, quo hic maxime respicitur, ubi vs. 542. Hercules rogat Admetum

τί χρεῖμα κουρᾷ τῇδε πενθίμῳ πρέπεις;

Hippol. 253.

χρῆν γὰρ μετρίας εἰς ἀλλήλους
 Φιλίας θνητοὺς ἀνακίρνασθαι
 καὶ μὴ πρὸς ἄκρον μυελὸν ψυχῆς.

Si qua additur in tali sententia notio vocis μυελός, ea alia esse nequit quam *intimus*, sed id ἄκρος (i. e. *summus*, *extremus*) significare non potest. Si quid video, transponendum:

πρὸς ἄκρον καὶ μὴ μυελὸν ψυχῆς

i. e. ita ut tangatur tantummodo animi quasi superficies (τὸ ἄκρον τῆς ψυχῆς), non vero intimae eius partes (ὁ μυελὸς τῆς ψυχῆς).

Ibidem 761.

Μουνύχου δ' ἀκταῖσιν ἐκδή
 σαντες κτέ.

Numeros sic correxit Hermannus pro Μουνυχίου. Sed docent tituli Attici Athenienses non aliter scripsisse quam Μουνιχία et Μουνιχιών, unde apparat heroi nomen fuisse Μούνιχος, itaque correctum oportuisse Μουνίχου. Veram formam Thucydidi reddidi II. 18, 7. ed. meae et reddam VIII. 92, 5. 93, 1.

Ibidem 785 τὸ πολλὰ πράσσειν οὐκ ἐν ἀσφαλεῖ [βίῳ]. Ultimum vocabulum non profectum esse ab Euripide mihi constat. Quid substituendum sit (de pluribus enim cogitari potest) ignoro, sed placet:

τὸ πολλὰ πράσσειν οὐκ ἐν ἀσφαλεῖ βροτοῖς.

Ibidem 1375 sqq.:

ἀμφιτόμου λόγχας ἱραμαί
 διαμοιρᾶσαι.
 [διὰ] τ' εὐνᾶσαι τὸν ἐμὸν βίον.

Inepta praepositio nata videtur e verbo praegresso. Corrigendum crediderim:

κατὰ τ' εὐνᾶσαι τὸν ἐμὸν βίον.

V. HERWERDEN.

Galenus Tom. V. pag. 476. Posidonius τὴν τοῦ Κλεάνθου γνῶμην ὑπὲρ τοῦ παθητικοῦ τῆς ψυχῆς ἐκ τῶνδε φαίνεσθαι φησὶ τῶν ἐπῶν·

ΛΟΓΙΣΜΟΣ. τί ποτ' ἔσθ' ὃ, τι βούλει, θυμέ; τοῦτό μοι φράσον.

ΘΥΜΟΣ. ἔχω, λογισμέ, πᾶν ὃ βούλομαι ποιεῖν.

ΛΟΓ. βασιλικόν γε· πλὴν ὁμως εἰπὸν πάλιν.

ΘΥΜ. ὅσ' ἂν ἐπιθυμῶ ταῦθ' ὅπως γενήσεται.

Leg. ἐγώ, λογισμέ; pro ἔχω, et pro βασιλικόν γε, quod me-
trum corrumpit, τυραννικόν γε.

Tom. V. pag. 101. τῶν περιπατητικῶν τις ἀφίκεται τῶν φιλο-
σόφων ἵνα τε τὸν κόσμον τοῦτον εἶναι πεπλησμένον ἔξωθεν τε
αὐτοῦ μηδὲν εἶναι κενὸν ὥσπερ οὐδὲ ἔνδον. Pro πεπλησμένον Ga-
lenus scripserat πεπερισμένον.

Tom. V. pag. 19. μᾶλλον ἐποίει με γελᾶν ὅσῳ μᾶλλον ἐν
ἐκείνῳ τῷ μασιγωθῆναι θεώμενος. Vera lectio est μᾶλλον ἐνέκειτο
μασιγωθῆναι Δεσόμενος.

Tom. V. pag. 12. θυμωθείς οὖν — μάχαιραν ἀνελόμενος —
καταφέρει τὴν κεφαλὴν, οὐ πλατεῖς ἐπενεγκῶν ἀλλὰ κατὰ τὸ
τέμνον τοῦ ξίφους. Scribendum καταφέρει THC κεφαλHC et
πλατεῖAN ἐπενεγκῶν.

Tom. V. pag. 17. pater meus, inquit, πολλοῖς ἐπετίμησε
τῶν φίλων περιθλάσασιν εὐρῶν ἐν τῷ πατάξαι κατὰ τῶν δδόντων
οἰκέτας. Emenda περιθλάσασι Νεῦρον.

Post pauca scribe ἐμφορῆσαι πληγὰς pro ἐφορίσαι.

Tom. V. pag. 5. ὥσπερ καὶ σέ μοι λέγειν ἡξίωσα καὶ μέχρι
τοσαῦτα δοκοῦν ἀπεφῆνω διεσιώπησα. Emenda: μέχρι τὸ σαυτῷ
δοκοῦν ἀπεφῆνω.

Ibid. pag. 10. διὰ βιβυμίαν οὐ προσεσχικέναι σοι τὸν παρα-
βεβλημένον φίλον imo vero τὸν παρακεκλημένον.

C. G. C.

BIBLIOTHECA PHILOLOGICA BATAVA quater in anno prodibit Calendis
Ianuariis, Aprilibus, Iuliis, Octobribus.

Pretium annuum erit floren. 5.25.

Singuli fasciculi separatim non venibunt.

Sumptibus E. J. BRILL, prodierunt:

- C. G. Cobet, *Variae Lectiones*, quibus continentur observationes criticae in scriptores graecos. Editio secunda auctior, 1873. 8°. f 7.—
- *Miscellanea Critica* quibus continentur observationes criticae in scriptores graecos praesertim Homerum et Demosthenem. 1876. f 7.—
- *Collectanea critica* quibus continentur observationes criticae in scriptores graecos. 1877. 8°. f 7.—
- *Hyperidis Orationes duae* Ὁ ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ ΛΟΓΟΣ et Ἡ ΠΕΡΙ ΕΥΧΕΝΗΠΠΟΥ. Editio altera auctior et emendatior. 8°. 1877. f 1.50.
- *Observationes Criticae et Palaeographicae ad Dionysii Halicarnassensis antiquitates romanas*. 1877. 8°. f 3.50.
- Mnemosyne.** — *Bibliotheca Philologica Batava*. Edid. C. G. Cobet, T. J. Halbertsma, H. G. Hamaker, E. J. Kiehl, etc. 1852—62. 11 vol. et Appendix ad vol. 2—7. 8°. (f 56.50) f 30.—
- *Nova series scripsit* C. G. Cobet, C. M. Francken, H. van Herwerden, S. A. Naber, W. G. Pluygers, alii, colleg. C. G. Cobet, H. W. van der Mey. 1873—77. Vol. I—V. 8°. per volumen. f 5.25.
- C. G. Cobet, *Oratio de arte interpretandi grammatices et critices fundamentis innixa*. 1847. 8°. f 1.80.
- *De Philostrati libello ΠΕΡΙ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗΣ*. 1859. 8°. 1.25.
- Lysiae Orationes et fragmenta*. Emend. C. G. Cobet. 1863. 8°. 1.20.
- Xenophontis Expeditio Cyri*. Emend. C. G. Cobet. Editio secunda emendatior. 1873. 8°. f 1.20.
- *Hellenica*. Emend. C. G. Cobet. 1862. 8°. f 1.20.
- Kuenen et Cobet, *Novum Testamentum ad fidem Codicis Vaticani*. kl. 8°. 1860. f 1.—
- Cicero (M. T.), *Commentarii rerum suarum sive de vita sua*; accesserunt *Annales Ciceroniani* in quibus ad suum quaeque annum referuntur quae in his commentariis memorantur; utrumque librum scripsit W. H. D. Suringar. 1854. 2 part. 1 vol. 8°. f 8.50
- Rieu (W. N. du), *Schedae Vaticanae*, in quibus retractantur palimpsestus Tullianus de re publica, C. Julius Victor, Julius Paris, Januarius Nepotianus, alij ab Ang. Maio editi. 1860. 8°. f 2.25.
- Elogium T. Hemsterhusii** auctore D. Ruhnkenio, accedunt duae R. Bentleyi epistolae ad *Hemsterhusium*. Vita D. Ruhnkenii auctore D. Wytttenbachio cum praefatione et annotatione edidit J. T. Bergman. 1824. 8°. f 3.—
- Supplementa annotationis ad Elogium Tiberii Hemsterhusii**, auctore Dav. Ruhnkenio, et ad vitam Davidis Ruhnkenii, auctore Dan. Wytttenbachio, cum auctario ad Ruhnkenii Opuscula et epistolas, accedunt nonnulla ad vitam Dan. Wytttenbachii, auctore Guil. Leon. Mahnio collegit et edidit Jo. Theod. Bergman. 1874. 8°. f 1.50.
- Mey (H. W. van der), *Studia Theognidea*, accessit collatio codicis Mutinensis tantum non omnis. 1860. 8°. f 0.75.

MAY 3 1880

MNEMOSYNE.

BIBLIOTHECA PHILOLOGICA BATAVA

SCRIPSERUNT

C. G. COBET, C. M. FRANCKEN, H. VAN HERWERDEN,
S. A. NABER, ALII.

COLLEGERUNT

C. G. COBET, H. W. VAN DER MEY.

NOVA SERIES.

VOLUMEN OCTAVUM. PARS II.

LUGDUNI-BATAVORUM

E. J. BRILL.

LIPSIAE,
HARRASSOWITZ.

1880.

INDEX.

	Pag.
Thucydidea. (<i>Continuatur ex pag. 108</i>). C. G. COBET	113—144
Diodorus Siculus. C. G. C.	144
De locis nonnullis Thucydideis e libris VI et VII, scripsit	
H. v. HERWERDEN	145—181.
Plato. C. G. C.	181.
De locis quibusdam in Epistolis Ciceronis ad Familiares et ad	
Atticum. C. G. COBET.	182—200.
Ciceronis Oratio pro Caelio. C. M. FRANCKEN	201—229.
Ad Annaei Senecae Controversiam lib. II. 7, 9. H. T. KARSTEN.	230.
LUCIANUS	231.
CARCINUS	231.
ad GALENUM. C. G. C.	231—232.

THUCYDIDEA.

(Continuantur ex pag. 108).

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΕΠΙΓΡΑΦΗ recognovit HENRICUS
VAN HEERWERDEN. lib. II—III. Traiecti ad Rhenum
1878.

Thucyd. II. 74. 2. ἐς ἐπιμαρτυρίαν καὶ θεῶν καὶ ἡρώων τῶν ἐγχωρίων Ἀρχίδαμος [βασιλεὺς] κατέστη. Num erat metus ne quis forte quis esset Archidamus oblitus esset? Praeterea δ βασιλεὺς dictum oportuisset, sed Graeculi talia sine articulis adscribunt in margine ῥήτωρ aut στρατηγός aut βασιλεὺς et similia complura, quae haud raro sese in textum insinuant.

Thucyd. II. 75. τοσαῦτα ἐπιθειάσας (Archidamus) καθίςH ἐς πόλεμον τὸν στρατόν, καὶ πρῶτον μὲν περιεσαύρωσεν αὐτοὺς τοῖς δένδρεσιν ᾗ ἔκοψαν. Fefellit librarium praecedens καθίςH, unde περιεσαύρωσεν scripsit pro περιεσαύρωσαν, nempe ὁ στρατός sive οἱ στρατιῶται. Manifesta res est ex iis, quae intacta reliquit ἔκοψαν — ἔχουν — ἐλπίζοντες.

Ad verba Thucydidis τοσαῦτα ἐπιθειάσας grammatici quaerunt quid intersit inter θειάζειν (ἐπιθειάζειν) et θεάζειν (ἐπιθεάζειν), sed neque Buttmannus verum vidit qui „*formam per ei receptiorem*” esse putabat, neque caeteri. Res est simplicissima: quae verba formantur ab adiectivis in — ΕΙΟC exeuntibus abiiciunt I ubi diphthongus ΕΙ ictu est destituta. Sic ex λεῖος nascitur λεαίνειν, ἐπιλεαίνειν, ἐκλεαίνειν. Α τέλειος formatur τελέως et τελοῦν, ab ἄρειος πάγος Ἀρεοπαγίτης et Ἀρεοπαγίτικός, et a θεῖος θεάζειν et ἐπιθεάζειν, sed in aoristo ubi ictus in — ΕΙ recurrit θειάσας et ἐπιθειάσας sola proba forma est. Aelius Dionysius apud Suidam (ex Photio): Ἀρᾶται — καταρᾶται. Φερεκράτης.

ὕστερον ἀρᾶται καὶπιθεάζει τῷ πατρί.

libri iugulato metro exhibent καὶ ἐπιθειάζει. Ad eandem normam reliquae formae sunt constituendae.

Etiam in significatione verbi ἐπιθεάζειν et ἐπιθειάσας grammatici errant. Si Scholiastae credimus et Hesychio in v. ἐπιθειάσας (sic) significat κατευξάμενος, sed falluntur. Ἐπιθεάζειν est obtestari et invocare Deos ultiores scelerum praesertim in eos qui fidem datam non servassent (Plato in *Phaedro* pag. 241 B.) aut religionem violassent (Thucydides VIII. 53) aut foedera rupissent, ut Plataeenses nostro loco. Itaque ἐπιθειάσας est idem quod Thucydides paullo ante dixerat cap. 74. ἐς ἐπιμαρτυρίαν καὶ θεῶν καὶ ἡρώων τῶν ἐγχωρίων κατέστη. et Iason in Euripidis *Medea* vs. 1490.

θρηνῶ καὶπιθεάζω

μαρτυρόμενος δαίμονας.

aliis verbis bis idem dicit. Quod est in libris Euripidis καὶπιθεάζω et apud Aeschylum in *Choephoris* vs. 856. omnium consensu olim est emendatum.

Thucyd. II. 75. 5. ὥς τε — μήτε πυρφόροις [οἰσοῖς] βάλλεσθαι ἐν ἀσφαλεῖ τε εἶναι. Vidimus supra in perantiquo Codice *Poliogeticorum* οἰσοῖς omitti, rectissime quidem, ut Wescherus iudicat, cui plane assentior.

Pro ἐν ἀσφαλεῖ libri omnes de more vitiose exhibent ἐν ἀσφαλείᾳ. Vid. *Var. Lectt.* pag. 440.

Thucyd. II. 77. 6. ὕδωρ [ἐξ οὐρανοῦ] πολὺ — σβέσαι τὴν φλόγα. Verba otiosa antiquus liber idem omittit.

Thucyd. II. 77. νομίσαντες ἄπορον εἶναι Ἀπὸ τῶν παρόντων δεινῶν ἐλεῖν τὴν πόλιν. Kruegero δεινῶν expungenti assentitur Herwerdenus. Equidem Ἐπὶ τῶν παρόντων δεινῶν legendum esse arbitror: τὰ παρόντα δεινὰ (sive χαλεπά) ἀπορεῖν αὐτοὺς ἐποiei sive ἐς ἀπορίαν καθίστη, ut II. 102. 2. ὁ γὰρ Ἀχελῷος ποταμὸς — τὴν πόλιν περιλιμνάζων — ἄπορον ποιεῖ ὑπὸ τοῦ ὕδατος ἐν χειμῶνι στρατεύειν, et passim his similia legas, ubi ὑπὸ τινος dicitur de impedimento, quod quo minus aliquid fiat prohibet. Quis nescit ἀπὸ et ὑπὸ in omnibus libris sexcenties

inter se locum mutare et vix opus est dici mihi vehementer improbari rationem eorum, qui vitiosa et caliginosa subtilitate errores de genere hoc defendant ac tueantur.

Thucyd. II. 78. uritur et secatur locus, quem æquidem, ut in libris scribitur, integrum esse et sanum existimo. Verba hæc sunt: οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ἐπειδὴ καὶ τούτου διήμαρτον μέρος μὲν τι καταλιπόντες τοῦ στρατοπέδου, τὸ δὲ πλεόν ἀφέντες περιτειχίζον τὴν πόλιν κύκλῳ. — καὶ ἐπειδὴ πᾶν ἐξείργαστο περὶ Ἀρκτοῦρου ἐπιτολὰς καταλιπόντες φύλακας τοῦ ἡμίσεος τείχους (τὸ δ' ἡμισυ Βοιωτῶν ἐφύλασσαν) ἀνεχώρησαν τῷ στρατῷ καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις. Herwerdenus „*deletis verbis τὸ δὲ πλεόν ἀφέντες νεοτὰ μέρος — στρατοπέδου ὑπερβαίνει post Ἀρκτοῦρου ἐπιτολὰς ἐκρηκτο καταλιπόντες ἀπὸ φύλακας.*” Dicam cur mihi nihil mutandum esse videatur. Peloponnesii ineunte vere anni 429 cum sociis omnibus per Isthmum transgressi non in Atticam irrumpunt sed ut Thebanis gratum facerent recta petunt Plataeam. Exercitus ingens ducitur adversus tenue oppidulum, quod habebat quadringentos tantum defensores cum octoginta Atheniensibus praesidiariis et mulieres, quae cibaria pararent, centum et viginti, καὶ ἄλλος οὐδεὶς ἦν ἐν τῷ τείχει οὔτε δοῦλος οὔτ' ἐλεύθερος. Spartani igitur sperabant fore ut cito urbs caperetur quum tantus exercitus esset in ea re occupatus (ἐλπίζοντες ταχίστην τὴν αἵρεσιν ἔσεσθαι αὐτῶν στρατεύματος ΤΟCΟΤΤΟΤ ἐργαζομένου II. 75. 1.) Igitur nil reliquerunt intentatum, πᾶσαν ἰδέαν ἐκτενέουν εἰπὼς σφίσις ἀνευ δαπάνης καὶ πολιορκίας προσ-αχθεῖν II. 77. 2. Sed frustra; omnes illorum conatus non minus virtute usi quam sollertia obsessi irritos fecerunt. Itaque nihil erat reliquum quam eos περιτειχίζειν et lenta obsidione fame excruciatos ad deditiōnem faciendam compellere, atque ita factum est. Iam vero nihil erat opus πρὸς τὴν περιτειχίσιν tanto exercitu, quantum Archidamus ducebat; quamobrem μέρος μὲν τι καταλιπόντες τοῦ στρατοπέδου, τὸ δὲ πλεόν ἀφέντες περιτειχίζον τὴν πόλιν κύκλῳ διελόμενοι κατὰ πόλεις. Fac tertiam partem remansisse et Spartanorum et sociorum, satis erat ad opus perficiendum, atque hi quoque περὶ Ἀρκτοῦρου ἐπιτολὰς relictis custodibus in suam quique patriam dilapsi sunt. Viri docti non reputarunt quam magnus esset exercitus, quem rex

Spartanorum traheret, neque quam exigua fuerit urbs Plataeensium. Exercitus totus in aggere extruendo dies noctesque septuaginta sine intermissione occupatus fuit. Deinde quum nihil proficerent maior pars copiarum obsidioni inutilis domum remissa. Sic nihil remanet in vulgata lectione difficultatis.

Ipsa particula μέν in verbis μέρος ΜΕΝ τι καταλιπόντες τοῦ στρατοπέδου clamat addi oportere τὸ ΔΕ πλέον ἀφέντες, quae verba negligentia in libris melioribus omissa sunt.

Thucyd. II. 80. 2. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι — τῷ ναυτικῷ περιήγειλαν παρασκευασαμένῳ ὡς τάχιστα πλεῖν ἐς Λευκάδα. Ridiculum est τὸ ναυτικὸν παρασκευασάμενον πλεῖν. In talibus ἢ πρὸς τὸ σημαϊνόμενον σύνταξις est necessaria et dicendum τῷ ναυτικῷ παρασκευασαμένῳ πλεῖν. Exemplorum vel apud unum Thucydidem magna copia est. Mirantur haec Graeculi et non abstinēt manus. Vidimus supra naves bellicas *in litore cibum capientes*.

Comparari possunt VI. 104. αἱ νῆες περὶ Λευκάδα ἤδη ἦσαν βουλόμενοι ἐς τὴν Σικελίαν — βοηθῆσαι. III. 4. 4. τὸ ναυτικόν, οἱ ὥρμουν. IV. 57. Φρουρὰ μία — ξυνεσελεθεῖν ἐς τὸ τεῖχος οὐκ ἠθέλησαν — ἀλλ' αὐτοῖς κίνδυνος ἐφαίνετο ἐς τὸ τεῖχος κατακλῆσθαι. IV. 84. πεισθὲν τὸ πλῆθος — ἀκούσαντες βουλευσασθαι. et sic saepius alibi.

Thucyd. II. 81. 4. οἱ μὲν Ἕλληνες τεταγμένοι προΐησαν, imo vero προΐησαν *servantes ordines progrediebantur*. Fefellerunt librior vicina: γινόντες προσιδόντας, et: οὐκ ἂν ἔτι σφίσι προσελεθεῖν, nam quid interesset inter προῖέναι et προσιέναι non intelligebant.

Similiter in capitis initio scribendum: μέσον ἔχοντες ΠΡΟΐησαν Χάονες pro προσῆσαν.

Thucyd. II. 81. 4. ἀξιούμενοι ὑπὸ τῶν ἐκείνῃ ἡπειρωτῶν μαχιμώτατοι εἶναι. Herwerden: „ἐκείνη pro ἐκεῖ *quinquies tantum in libris Thucydidis occurrit*.” Credebam me id saepius apud Thucydidem legisse, sed quidquid eius rei est pro ἐκείνῃ ubique ἐκεῖ reponendum. Sequiores dicebant ἐκείνη ut ταύτη.

Thucyd. II. 84. 3. postquam dixerat Athenienses victores

coëgisse hostes Φεύγειν ἐς Πάτρας καὶ Δύμην τῆς Ἀχαΐας, post pauca ita pergit: οἱ δ' Ἀθηναῖοι — ἀνεχώρησαν ἐς Ναύπακτον. παρέπλευσαν δὲ καὶ οἱ Πελοποννήσιοι εὐθύς ταῖς περιλοιποῖς τῶν νεῶν [ἐκ τῆς Δύμης καὶ Πατρῶν] ἐς Κυλλήνην τὸ Ἠλείων ἐπίνειον. Puerile emblema vides. Unde tandem aliunde poterant εὐθύς παραπλεῖν, nisi ex illis portubus, quo paullo ante confugerant? Praeterea in ἐκ τῆς Δύμης καὶ Πατρῶν aut abundat articulus, aut alter vitiose omissus est.

Thucyd. II. 85. 2. οὐ τοσοῦτον ὥντο σφῶν τὸ ναυτικὸν λείπεσθαι. Scribendum: οὐ τοσοῦτον. Cf. cap. 87. 4. ὑμῶν δ' οὐδ' ἡ ἀπειρία τοσοῦτον λείπεται ὅσον τόλμῃ προέχετε.

Thucyd. II. 86. 2. προσέπλευσεν — ὁ Φορμίων ἐπὶ τὸ Ῥίον τὸ Μολυκρικόν. — ἦν δὲ τοῦτο μὲν τὸ Ῥίον Φίλιον τοῖς Ἀθηναίοις, τὸ δ' ἕτερον [Ῥίον] κτέ. Cuius aures haec ferre possunt?

Thucyd. II. 86. οἱ δ' ἐν τῇ Κυλλήνῃ Πελοποννήσιοι ἐν τούτῳ, ἐν ᾧ οἱ Ἀθηναῖοι περὶ Κρήτην κατείχοντο, παρέπλευσαν ἐς Πάνορμον τὸν Ἀχαϊκόν. Nemo dicebat ἐν τούτῳ ἐν ᾧ sed ἐν τούτῳ ab omnibus omittitur. Itaque putabam ἐν τούτῳ esse resecandum idque Herwerdeno persuasi. Sed cui tandem, quaeso, in mentem venire potuit, quum esset in libris: ἐν ᾧ — κατείχοντο, de suo addere ἐν τούτῳ, quae dicendi forma neque Graecis usitata est neque Graeculis. Thucydides dederat: οἱ δ' ἐν τῇ Κυλλήνῃ Πελοποννήσιοι ἐν τούτῳ παρέπλευσαν, et magistellus ad ἐν τούτῳ annotavit: [ἐν ᾧ οἱ Ἀθηναῖοι περὶ Κρήτην κατείχοντο] pueriliter repetens quae proxime antecedunt cap. 85. ὥχeto ἐς Κρήτην καὶ ὑπ' ἀπλοίας ἐνδιέτριψεν οὐκ ὀλίγον χρόνον. Similiter cap. 90. 5. ἔνδεκα μὲν — ὑπεκφεύγουσι — τὴν ἐπιστροφὴν ἐς τὴν εὐρυχωρίαν, quae inepte repetuntur cap. 91. τὰς ἔνδεκα ναῦς [αἵπερ ὑπεξέφυγον τὴν ἐπιστροφὴν ἐς τὴν εὐρυχωρίαν] rectissime deleuit Herwerden.

Thucyd. II. 86. οἱ δ' ἐν τῇ Κυλλήνῃ Πελοποννήσιοι — παρεσκευασμένοι ὥς ἐπὶ ναυμαχίαν παρέπλευσαν ἐς Πάνορμον τὸν Ἀχαϊκόν, οὐπερ (leg. οἵπερ) αὐτοῖς ὁ κατὰ γῆν στρατὸς [τῶν Πελοποννησίων] προσεβεβηθήκει. Nonne satis est in haec digitum intendisse?

Post pauca idem sine mendo dicitur: ἐπ' οὖν τῷ 'Ρίῳ τῷ 'Αχαικῷ οἱ Πελοποννήσιοι ἀπέχοντι οὐ πολὺ τοῦ Πανόρμου, ἐν ᾧ αὐτοῖς δὲ πεζὸς ἦν, ὠρμίσαντο.

Thucyd. II. 86. 6. ὁρῶντες αὐτῶν τοὺς πολλοὺς διὰ τὴν προτέραν ἦσαν [φοβούμενους καὶ] οὐ προθύμους ὄντας. Multo gravius et acrius est φοβούμενοι quam οὐ προθύμοι, ὄντες, sed Thucydides leniore vocabulo usus dixit idem, quod sciolus de suo addidit. Similiter de Phormionis classiariis dixit 88. 2. ὁρῶν αὐτοὺς ἀθυμοῦντας.

Ubi praecedit φοβούμενους addi non potest καὶ οὐ προθύμους ὄντας. Absurdum enim est τὸν φοβούμενον dici οὐ προθύμον εἶναι.

Thucyd. II. 87. 3. in libris est: (δίκαιον δὲ) νομίσαι ταῖς μὲν τύχαις ἐνδέχεσθαι σφάλλεσθαι τοὺς ἀνθρώπους, ταῖς δὲ γνώμαις τοὺς αὐτοὺς ἀεὶ ἀνδρείους ὀρθῶς εἶναι. Egregie Badham emendandi viam apergit scribendo: ταῖς δὲ γνώμαις τοὺς αὐτοὺς ἀεὶ (expuncto ἀνδρείους) ὀρθῶς εἶναι. optime usus Scholiastae paraphrasi: ἔχειν τοὺς ἀνθρώπους ἐσηκυῖαν τὴν γνώμην καὶ μὴ ὑποπεπτωκυῖαν τοῖς δεινοῖς. Nondum tamen loci emendatio perfecta est: non enim omnes homines (οἱ ἀνθρωποι) hoc habent ut eorum mentes in rebus adversis rectae et impavidae consistant, sed soli fortes ac strenui viri id possunt. Quamobrem legendum esse arbitror: ταῖς μὲν τύχαις ἐνδέχεσθαι σφάλλεσθαι τοὺς ἄΝΔΡΕΙΟΤΕ, ταῖς δὲ γνώμαις τοὺς αὐτοὺς ἀεὶ ὀρθοὺς εἶναι. Simul corruptelae origo patet. Pro ἀνδρείους errore scriptum erat ἀνθρώπους et vera lectio ἀνδρείους in margine adscripta alieno loco in textum recepta est. Erat in vetusto libro:

ἐνδέχεσθαι σφάλλεσθαι τοὺς ἀνθρώπους
ταῖς δὲ γνώμαις τοὺς αὐτοὺς ἀεὶ ἀνδρείους
ὀρθοὺς εἶναι.

Postquam ἀνδρείους in alienam sedem irrepsit ὀρθοὺς in ὀρθῶς conversum est.

Huc accedit quod ἀνδρείους in libris incerta sede volitat:

ἀνδρείους ὀρθῶς εἶναι.
ὀρθῶς εἶναι ἀνδρείους.
ὀρθῶς ἀνδρείους εἶναι.

Thucyd. II. 88. 2. πρότερον μὲν γὰρ αὐτοῖς ἔλεγεν — ὥς οὐδὲν αὐτοῖς πλῆθος νεῶν τοσοῦτον, ἣν ἐπιπλέῃ, ὃ, τι οὐχ ὑπομενετὸν αὐτοῖς ἐστίν. Impedita et mendosa haec est verborum compositio. Αὐτοῖς ante πλῆθος quo referatur non habet et ἣν ἐπιπλέῃ otiosum est et supervacaneum: non poterant enim νεῶν πλῆθος ὑπομένειν εἰ μὴ τις ἐπιπλέοι. Corrige: ὥς οὐδὲν αὐτοῖς πλῆθος νεῶν τοσοῦτον ἂν ἐπιπλέοι, ὃ, τι οὐχ ὑπομενετὸν αὐτοῖς ἐστίν.

Thucyd. II. 88. 2. καὶ ξυγκαλέσας [τοὺς Ἀθηναίους] ἔλεξε τοιαῦδε. Quosnam alios quam Athenienses convocare poterat? Soli cives aderant. Praecedit: καὶ οἱ στρατιῶται — ἐν σφίσι αὐτοῖς τὴν ἀξίωσιν ταύτην εἰλήφασαν μηδένα ὄχλον Ἀθηναῖοι δντες Πελοποννησίων νεῶν ὑποχωρεῖν. Credebat nescio quis participio ξυγκαλέσας obiecto opus esse et sic quod in buccam venit arripuit.

Thucyd. II. 89. 2. οὐ δὲ ἄλλο τι θαρσοῦσιν ἢ διὰ τὴν ἐν τῷ πεζῷ ἐμπειρίαν τὰ πλείω κατορθοῦντες καὶ ὄνται σφίσι καὶ ἐν τῷ ναυτικῷ ποιήσιν ταυτόν. Alii σφίσι delent, alii in σφεῖς mutant, sine causa, ut mihi quidem videtur, nam ποιεῖ ταυτόν significat τὴν αὐτὴν δύναμιν ἔχει, et sensus est: ὄνται τὴν ἐν τῷ πεζῷ ἐμπειρίαν, δι' ἣν τὰ πλείω κατορθοῦσι, καὶ ἐν τῷ ναυτικῷ τὴν αὐτὴν δύναμιν ἔξουσιν. cf. VII. 6. ταυτόν ἤδη ἐποίει αὐτοῖς νικᾶν τε μαχομένους διὰ παντὸς καὶ μηδὲ μάχεσθαι, id est ταυτόν ἐδύνατο.

Thucyd. II. 89. 6. οἱ πλείους [ὥσπερ οὗτοι] τῇ δυνάμει τὸ πλεον πῖσυναι ἢ τῇ γνώμῃ ἐπέρχονται. Dele emblemata, cui similia complura supra indicavimus. Sententia est generalis, quae quo spectet perspicuum est. Sequitur oppositio: οἱ δ' ἐκ πολλῶν ὑποδεεσέρων καὶ ἅμα οὐκ ἀναγκαζόμενοι μέγα τι τῆς διανοίας τὸ βέβαιον ἔχοντες ἀντιτολμῶσιν. Quid diceres si quis ὥσπερ ἡμεῖς interponere vellet? Οἱ πλείους sunt qui numero sunt superiores, ut cap. 87. 6. τὰ δὲ πολλὰ τῶν πλειόνων — τὸ κράτος ἐστίν.

Thucyd. II. 89. 7. πολλὰ δὲ καὶ στρατόπεδα ἤδη ἐπῄσεν ὑπ' ἐλασσόνων. Herwerden ἐπτάλσεν edidit, quod Haase et Badham coniecerant. Retinet me Artabanus apud Herodotum VII. 18.

ἰδὼν ἤδη πολλά τε καὶ μεγάλα πεσόντα πρήγματα ὑπὸ ἡσσόνων.
Thucydides, qui Herodotum vult contemnere videri, et res
multas et multas dicendi formas ab eo sumsit.

Thucyd. II. 89. 9. ὑμεῖς δὲ παρὰ ταῖς ναυσὶ μένοντες τὰ παραγγελλόμενα δέξεσθε. Recte monet Herwerden „*Phormionem suos hortari in terra*” ut apparet ex 90. 3. κατὰ σπουδὴν ἐμβιβάσας ἐπλεῖ παρὰ τὴν γῆν. Apparet etiam ex cap. 88. 1. τὸ πλῆθος τῶν νεῶν κατὰ σφᾶς αὐτοὺς ξυνίσταμενοι ἐφοβοῦντο, non poterant enim ξυνίστασθαι aut κατὰ ξυστάσεις inter se confabulari nisi in terra aut in foro aut in portu.

Etiam ξυγκαλέσας idem declarat: non poterat enim milites navibus impositos in concionem convocare. Hinc igitur Phormio dixit: παρὰ ταῖς ναυσὶ μένοντες τὰ παραγγελλόμενα δέξεσθε.

Thucyd. II. 91. παρεσκευάζοντο (ὥς) ἀμυνόμενοι. Quod Herwerden inseruit ὥς apud alios necessarium est, apud Thucydidem non est, qui saepius ὥς in talibus omittit, veluti II. 18. προσβολὰς παρεσκευάζοντο τῷ τείχει ποιησόμενοι. et VI. 54. ἐν τρόπῳ δὲ τινι ἀφανεῖ παρεσκευάζετο προπηλακιῶν αὐτόν, et V. 8. παρεσκευάζετο ἐπιθυσόμενος, et aliis locis.

Thucyd. II. 91. 4. αἱ μὲν τινες τῶν νεῶν καθεῖσθαι τὰς κόπας ἐπέτησαν τοῦ πλοῦ ἀξύμφορον δρῶντες πρὸς τὴν ἐξ ὀλίγου ἀντεξόρμησιν βουλόμενοι τὰς πλείους περιμεῖναι, Αἱ δὲ καὶ ἐς βράχεια ἀπειρίᾳ χωρίων ᾤκειλαν. Nisi pro αἱ δὲ reposueris οἱ δέ, ἴρσας naves dicentur esse ἀπειροὶ τῶν χωρίων.

Thucyd. II. 92. 4. οἱ Ἀθηναῖοι τροπαῖον ἔτησαν. — ἀπέδωκε AN. ἔτησαν δὲ καὶ οἱ Πελοποννήσιοι τροπαῖον. Thucydides, ut in tali re solet, scripserat: ἈΝΤΕτησαν. IV. 134. οἱ Τεγεᾶται — εὐθύς ἔτησαν τροπαῖον, Μαντινῆς δὲ — ὕστερον ἀντέτησαν, et sic permultis aliis locis.

Thucyd. II. 92. 6. φοβούμενοι τὴν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων βοήθειαν. Emenda: ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων. Vitium saepe correctum hic illio Criticorum oculos fugit. cf. II. 15. 4. οἱ ἀπ' Ἀθηναίων Ἴωνες,

ubi Dobree Ἀθηνῶν correxit. et II. 86. 6. πρὶν τι καὶ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐπιβοηθῆσαι emendavit Bekker. Mendose scribitur VII. 57. Ἴωνες ὄντες — ἀπ' Ἀθηναίων, et VII. 18. τὴν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων βοήθειαν, et iterum VII. 42. Facile est ubique verum discernere, namque ἐκ et ἀπὸ componuntur cum verbis τῶν Ἀθηνῶν, contra παρὰ cum verbis τῶν Ἀθηναίων. cf. VI. 71. πρὶν ἂν ἰππέας τε μεταπέμψωσιν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν — καὶ χρήματα — αὐτόθεν τε συλλέξωνται καὶ παρ' Ἀθηναίων ἔλθῃ.

Alio sensu dicitur ὁ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων φόβος.

Thucyd. II. 93. 4. Φρούριον (γὰρ) ἐπ' αὐτοῦ ἦν καὶ νεῶν τριῶν φυλακή. Recte Herwerden γάρ inseruit et suspicatur Βούδoron ὄνομα post ἦν excidisse. Arbitror olim scriptum fuisse Φρούριον (γὰρ ὄνομα Βούδoron) ἐπ' αὐτοῦ ἦν, et tria verba librarii incuria omissa esse.

Simul deprehenditur emblemata in cap. 94. 3. ἐκ τοῦ Βουδόρου [τοῦ Φρουρίου].

Notum erat τὸ Βούδoron in insula Salamine. III. 51. ἐβούλετο Νίκλας τὴν Φυλακὴν — μὴ ἀπὸ τοῦ Βουδόρου καὶ τῆς Σαλαμῖνος εἶναι.

Thucyd. II. 94. manifestum est interpretamentum in parte librorum: ὥντο — τὴν Σαλαμῖνα ἐαλωκέναι pro ἡρῆσθαι. Illo modo omnes loquebantur, ἡρῆσθαι Thucydidenum est. Scholiasta: ἡρῆσθαι: ἐαλωκέναι.

Thucyd. II. 94. οἱ μὲν ἐν τῷ ἄρει — ὥντο — οἱ δ' ἐν τῷ Πειραιεῖ — ἐνόμιζον. Herwerden: „ἐνόμιζον *mihi suspexit est.*” Facile credo, namque in hac sententiae conformatione ὥντο necessario cogitatione supplendum est.

Thucyd. II. 94. 3. ἐπὶ τῆς Κορίνθου ἀπεχώρησαν πεζοί. Constanter eo sensu Thucydides scribit πεζῶν, quod est in libris deterioribus, de coniectura fortasse, sed bona et certa.

Thucyd. II. 97. ὁδῶ δὲ τὰ ξυνομώματα ἐξ Ἀβδήρων ἐς Ἴστρον ἀνὴρ εὖζανος ἐνδεκατάτος τελεῖ. Futurum est τελεῖ, quod si sensissent Graeculi, ut solent, τελέσει substituissent.

Thucyd. II. 100. Ἀρχέλαος ὁ Περδίκκου [υἱός] βασιλεὺς γενόμενος. Ut quibusdam aliis locis υἱός est interpolatum. Recte cap. 99. 6. Περδίκκας Ἀλεξάνδρου βασιλεὺς αὐτῶν ἦν.

Qui olim Thucydidis libros in capita dispescuerunt eos saepe videbis frangere magis quam dividere, veluti II. 101. in fine: τὰ ΜΕΝ οὖν κατὰ τὴν Σιτάλκου στρατείαν οὕτως ἐγένετο et initio sq. capitis: οἱ Δ' ἐν Ναυπάκτῳ κτῆ. Et hoc quidem loco Classen indicavit errorem, qui multis aliis locis adhuc latet, ut in vicinia cap. 102. τὰ ΜΕΝ περὶ Ἀλκμέωνα τοιαῦτα λεγόμενα παρελάβομεν. Sequitur cap. 103. οἱ Δ' Ἀθηναῖοι κτῆ. Saepissime sic in oratione bimembri in priore capite μὲν ponitur, in sequenti δὲ satis inepte.

Thucyd. II. 102. λέγεται δὲ — τὸν Ἀπόλλω — χρῆσαι. Herwerden „παλὶν Ἀπόλλωνα” et recte quidem, nam constanter τὸν Ἀπόλλωνα dicebant omnes praeterquam in νῇ τὸν Ἀπόλλω et μὰ τὸν Ἀπόλλω. Similiter τὸν Ποσειδῶνα semper dicebant sed νῇ (μὰ) τὸν Ποσειδῶ.

In libris Ἀπόλλωνα sic scribitur ἀπόλλ᾽ et eodem modo τοῦ ἀπόλλ᾽ et τῷ ἀπόλλ᾽, in quo errari non potest.

AD LIBRUM III.

Thucyd. III. 2. 2. τοξότας τε καὶ σῆτον καὶ ἅ μεταπεμπόμενοι ἦσαν. Miror quo pacto Herwerden haec probare potuerit. Adscribit: „Schol. μετεπέμποντο. Vid. II. 67. 1.” ubi legitur: οὗ ἦν ἐράτευμα τῶν Ἀθηναίων πολιορκοῦν. et talia quidem facile est sexcenta colligere, ut II. 93. οὔτε γὰρ ναυτικὸν ἦν προφυλάσσειν, sed quid haec ad nostrum locum? Quis vidit umquam huiusmodi paraphrasin imperfecti, v. c. χρώμενοι ἦσαν pro ἐχρῶντο? Nemo hercle. Laborat etiam sententia: exspectabant enim Mytilenenses non ea quae arcessēbant, sed quae antea arcessiverant. Itaque restituendum est μεταπεπλημένοι ἦσαν, quod et dicendi

usus et sententia postulat, sed formae veteres *πέπεμπται πέπεμπται, επέπεμπτο, πεπεμμένος* Graeculis sero natis erant prorsus incognitae: quid esset *ἄρτος* εὖ *πεπεμμένος* sciebant, non item *ἐπισολὴ πεπεμμένη* aut *πρέσβεις πεπεμμένοι* quid esset.

Hinc factum est ut *πέπεμπται* in *πέμπεται* corrumperetur et *ἐπέπεμπτο ἐξεπέπεμπτο* in *ἐπέμπτο ἐξεπέμπτο*, et *πεπεμμένοι* *μεταπεπεμμένοι* in *πεμπόμενοι, μεταπεμπόμενοι*. cf. quae scripsimus in *Var. Lectt.* pag. 258. Apud Thucydidem VII. 77. libri variant in *προπέπεμπται* et *προπέμπεται*. et VIII. 79. omnes libri exhibent *προὔπεμπτο* pro *προπέπεμπτο* γὰρ αὐτῷ ἄγγελος.

Sed etiam sic deest aliquid et supplendum: *τοξότας τε καὶ σῆτον καὶ (τᾶλλα) ἃ μεταπεπεμμένοι ἦσαν*.

Plusquamperfectum non minus hic necessarium est quam II. 78. *Πλαταιῆς παῖδας καὶ γυναῖκας* — πρότερον ἐκκεκομισμένοι ἦσαν ἐς τὰς Ἀθήνας.

Thucyd. III. 3. 3. *ἐσηγγέλθη γὰρ αὐτοῖς ὡς εἶη Ἀπόλλωνος Μαλδόντος ἕξω τῆς πόλεως ἑορτή, ἐν ᾗ πανδημεὶ Μυτιληναῖοι ἑορτάζουσι καὶ ἐλπίδα εἶναι ἐπειχθέντας ἐπιπесεῖν ἄφνω*. Acute sensit Badham ad sententiae integritatem aliquid deesse et suspicatur post *ἐλπίδα εἶναι* excidisse: *ἐπιπесεῖσθαι ἀπροσδοκήτοις Μυτιληναίοις καὶ αἰρήσειν τὴν πόλιν. προσετάχθη οὖν αὐτοῖς*, quae Herwerdeno „*eatis probabiliter*” supplenda esse videntur, quemadmodum et mihi, nisi quod fortasse lacunam lenius in hunc modum suppleri posse existimo: *ἐλπίδα εἶναι ἐπειχθέντας ἐπιπесεῖν ἄφνω (καὶ τὴν πόλιν ἐρήμον οὖσαν καταλαβεῖν)* ut unus versus in vetusto libro incuria omissus esse videatur.

Thucyd. III. 3. 5. *πλῶ χρησάμενος*, non debbat Herwerdenus sanissima verba tentare. Opponuntur enim inter se *πλοῦς* — *ἄπλοια* — *χειμῶν*. Xenophon *Αναδ.* VI. I, 33. *παρασκευάζεσθε ὡς αὐρίον ἔαν πλοῦς ᾗ ἀναξόμενοι*. et Thucydides ipse I. 137. *μηδὲνα ἐκβῆναι ἐκ τῆς νεῶς μέχρι πλοῦς γένηται*.

Thucyd. III. 4. 1. *καὶ οἱ Ἀθηναῖοι* — *ἀπήγγειλαν ΜΕΝ [οἱ στρατηγοί] τὰ ἐπεσαλμένα οὐκ ἐσακούντων ΔΕ τῶν Μυτιληναίων ἐς πόλεμον καθίσαντο*. Ex margine irrepsisse οἱ *στρατηγοί* vel particularum *μέν* — *δέ* collocatio declarat.

Graeculus non senserat id ipsum in οἱ Ἀθηναῖοι inesse, et risum movet id quod Scholiasta serio annotavit: καὶ οἱ Ἀθηναῖοι: ἀντίπτωσις ἀντὶ τοῦ τῶν Ἀθηναίων. Ὅμηρος·

οἱ δὲ δύο σκόπελοι ὁ μὲν οὐρανὸν εὐρὺν ἴκανε.

quasi haec ullam similitudinem inter se haberent.

Sine controversia mendosa oratio est apud Thucydidem III. 4. 4. *Mytilenenses legatos Athenas miserunt* εἴπως πείσειαν τὰς ναῦς ἀπελθεῖν. Si pro ἀπελθεῖν legeretur ἀπάγειν vel ἀποπέμπειν, locus intelligi poterat: nunc absurda est sententia nec simplici correctione restitui posse videtur.

Thucyd. III. 5. 2. οὐκ ἔλασσον ἔχοντες οἱ Μυτιληναῖοι — ἀνεχώρησαν. Certa est et recipienda Herwerdeni emendatio *ἔχοντες*. Sexcenties haec inter se permutantur.

Thucyd. III. 6 *περιορισάμενοι τὸ πρὸς νότον τῆς πόλεως ἐτείχισαν στρατόπεδα δύο ἐκατέρωθεν [τῆς πόλεως]*. Quae auris hanc *κακοφωνίαν* ferre potest? Praeterea repetitum τῆς πόλεως plane est inutile et supervacaneum. Duo erant portus ὁ μὲν πρὸς βορέαν τῆς πόλεως, (cap. 4. 5.) ὁ δὲ πρὸς νότον. Perspicuum igitur est quae sint τὰ στρατόπεδα τὰ ἐκατέρωθεν τετελιχισμένα.

Thucyd. III. 10. 2. ἡμῖν καὶ Ἀθηναίοις *ξυμμαχία ἐγένετο ἀπολιπόντων μὲν ὑμῶν ἐκ τοῦ Μηδικοῦ πολέμου, παραμεινάντων δ' ἐκείνων πρὸς τὰ ὑπόλοιπα τῶν ἔργων*. Non intelligo quid sit ἀπολιπόντες ἐκ τοῦ πολέμου. Herwerden annotat: „ἀπολιπόντων — ἐκ. cf. lib. V. 4. Dio C. XXXVII. 40. extr.” Legitur V. 4. *Λεοντῖνοι — τὴν πόλιν ἐκλιπόντες — Συρακούσας ἐπὶ πολιτείᾳ ᾤκησαν καὶ ὕσερον — διὰ τὸ μὴ ἀρέσκεσθαι ἀπολιπόντες ἐκ τῶν Συρακουσῶν Φωκαίας τι χωρίον καταλαμβάνουσιν*. Ergo ἀπολιπόν significabit ἀπελθόν, quod cui credibile esse videbitur? Equidem hoc loco restituerim ἀπελθόντες et illo ἀπελθόντων. Sic enim optime inter se opponuntur ἀπιέναι et παραμένειν in verbis ἀπελθόντων μὲν ὑμῶν — παραμεινάντων δ' ἐκείνων.

Thucyd. III. 10. 6. ἡμεῖς δ' αὐτόνομοι δὴ ὄντες καὶ ἐλεύθεροι *ξυνεστρατεύσαμεν*. Requirit sententia imperfectum *ξυνεστρατεύομεν*,

ut paullo ante: προθύμως εἰπόμεθα, et in sqq. πιστοὺς οὐκέτι εἴχομεν ἡγεμόνας et eodem sensu cap. 12. δέει τε τὸ πλεόν ἢ Φιλίᾳ κατεχόμενοι ξύμμαχοι ἤμεν id est ξυνεσρατεύομεν.

Thucyd. III. 11. 3. ἄμα μὲν γὰρ μαρτυρίῳ ἐχρῶντο μὴ ἂν τοὺς γε ἰσοψήφους ᾿Ακοντας, εἰ μὴ τι ἡδίκουν οἷς ἐπῆσαν, ξυσρατεύειν. Unice verum est ᾿Εκόντας. Perelegans et optima est huius loci παράφρασις apud Scholiastam haec: τεκμηρίῳ ἐχρῶντο οἱ ᾿Αθηναῖοι κατασρεφόμενοι τὰς πόλεις εὐπροσώπῳ τῇ ἡμετέρᾳ αὐτονομίᾳ λέγοντες· οὐκ ἂν Μυτιληναῖοι μεθ' ἡμῶν ἰσόψηφοι γε ὄντες καὶ ἐλεύθεροι ἐπῆσαν ᾿Εκόντες εἰ μὴ δικαίως ἐπεσρατεύομεν (καὶ del.) ἡδικηκόσι τοῖς συμμάχοις. Sed opponitur alterius Scholiastae interpretatio verbis non minus bonis enunciata: οἱ λοιποὶ σύμμαχοι τεκμηρίῳ σαφεῖ ἔμελλον χρῆσασθαι τῇ ᾿Ακουσίῳ ἡμῶν μετ' ᾿Αθηναίων ξυσρατεύσει ὅτι ἄδικοί εἰσιν οἷς ἐπέρχονται ᾿Αθηναῖοι. εἰ μὴ γὰρ ἦσαν τσιούτοι οὐκ ἂν ᾿Ακοντας ἦγον συσρατεύειν αὐτοῖς τοὺς ἰσοψήφους Μυτιληναίους. Sed vide mihi quam sit absurda haec argumentatio: οἱ τῶν ᾿Αθηναίων σύμμαχοι ἀδικοῦσιν· οὐ γὰρ ἂν οἱ Μυτιληναῖοι ἰσόψηφοι ὄντες καὶ αὐτόνομοι ᾿Ακοντες ἂν συνεσράτευον. Quid? si sunt ἐλεύθεροι καὶ ἰσόψηφοι cur tandem ἄκοντες συνεσράτευον? et si *invisi* Atheniensium signa sequuntur quod, quaeso, hoc est τεκμήριον σαφές ὅτι οἱ σύμμαχοι ἀδικοῦσιν? Nugae hae sunt, sed decipit nos una literula perperam scripta. Dederat homo quisquis est: τῇ ᾿Εκουσίῳ ἡμῶν μετ' ᾿Αθηναίων ξυσρατεύσει et οὐκ ἂν ᾿Εκόντας ἦγον — τοὺς ἰσοψήφους Μυτιληναίους. Sic omnia rectissime procedunt et sana oratio est. Ubi autem scribae errore apud Thucydidem μὴ ἂν τοὺς γε ἰσοψήφους ᾿Ακοντας — ξυσρατεύειν in omnibus libris legeretur, mendosa scriptura in Scholio veram expulit. Etiam alibi apud Thucydidem ἐκόντες et ἄκοντες, ἐκούσιος et ἀκούσιος inepte inter se confusa sunt.

Thucyd. III. 12. τίς οὖν αὕτη ἢ Φιλία ἐγίγνετο ἢ ἐλευθερία [πισή], ἐν ᾗ παρὰ γνώμην ἀλλήλους ὑπηρεχόμεθα; Insiticiū est πισή. Quaesnam haec, inquit, aut amicitia erat aut libertas? id est: non erat haec neque amicitia neque libertas, non certa libertas. Negant enim ullam sibi libertatem fuisse.

᾿ΤπHPχόμεθα pro ὑπεδεχόμεθα felicissima est emendatio quam

Haase repperit. Solum *ὑπέρχομαι* habet in Attica formas *ὑπηρεχόμεν*, *ὑπέρχεσθαι*, *ὑπερχόμενος* pro *ὑπῆα*, *ὑπτείναι*, *ὑπιών*, ut alibi ostendimus.

Thucyd. III. 12. 3. εἰ γὰρ δυνατοὶ ἡμεῖς ἐκ τοῦ Ἰσου καὶ ἀντεπιβουλευσάμενοι καὶ ἀντιμελλῆσαι τι ἔδει ἡμᾶς [ἐκ τοῦ ὁμοίου] 'Ἐπ' ἐκείνοις εἶναι. *Levis error in TI commissus sententiam verborum plane pervertit. Lege τί ἔδει ἡμᾶς ὑπ' ἐκείνοις εἶναι; id est εἰ rares essetis viribus, cur oportebat nos illis servire? τί ἔδει ἡμᾶς ἐκείνοις δουλεύειν; Nempe hoc est ὑπ' ἐκείνοις εἶναι. Vera lectio servata est in eleganti paraphrasi Scholiastae: εἰ γὰρ ἴσοι αὐτοῖς ὑπῆρχομεν κατὰ δύναμιν ὥστε καὶ ἐπιβουλεύουσιν αὐτοῖς ἀντεπιβουλευσάμενοι καὶ βραδυνόντων αὐτῶν καὶ μελλόντων ἀντιμελλῆσαι καὶ ἀντιβραδύναι, τί ἔδει ἡμᾶς ὑπ' ἐκείνοις ταχθῆναι ἢ ὑπακούειν αὐτοῖς; Comparandus est locus VII. 82. τῆς Λακεδαιμονίων ἀρχῆς — ἀπηλλάγημεν οὐδὲν προσήκον μᾶλλον τι ἐκείνους ἡμῖν ἢ καὶ ἡμᾶς ἐκείνοις ἐπιτάσσειν, id est μᾶλλον τι ἡμᾶς ὑπ' ἐκείνοις εἶναι ἢ ἐκείνους ὑφ' ἡμῖν.*

Pulcherrimus locus apud Thucydidem III. 13. triplici interpolatione inquinatus est. Proponam locum sordibus expurgatum: τοιαύτας ἔχοντες προφάσεις, ὃ Λακεδαιμόνιοι καὶ ξυμμαχοί, ἀπέστημεν σαφεῖς μὲν τοῖς ἀκούουσι γινῶναι, ἱκανὰς δὲ ἡμᾶς ἐκφοβῆσαι καὶ πρὸς ἀσφάλειάν τινα τρέψαι βουλομένους μὲν καὶ πάλαι, ὑμῶν δ' οὐ προσδεξαμένων κωλυθέντας. Ad προφάσεις adscripsit aliquis αἰτίας, nam πρόφασις apud Thucydidem semper est αἰτία id est causa, quum ἡ αἰτία apud eum sit *crimen*, ut III. 13. 7. καὶ τὴν αἰτίαν ἀποφεύξεσθε, ἣν ἔχετε. Hinc in libris legitur τοιαύτας προφάσεις [καὶ αἰτίας].

Ad σαφεῖς μὲν τοῖς ἀκούουσι γινῶναι adiectum est ὡς εἰκότως ἐδράσαμεν, quod et moleste abundat et loci συμμετρίαν et verborum concinnitatem corrumpit. Denique ad βουλομένους μὲν καὶ πάλαι adhaesit futile Scholion: ὅτ' ἔτι ἐν τῇ εἰρήνῃ ἐπέμψαμεν ὡς ὑμᾶς περὶ ἀποτάσεως, quod sumtum est ex libro III. 2. Λέσβος, — ἀπέστη ἀπ' Ἀθηναίων βουλευθέντες μὲν καὶ πρὸ τοῦ πολέμου ἀλλ' οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐ προσεδέξαντο. Scholion conceptum est εὐτελέσι βήμασιν et minime Θουκυδίδοις, et pro περὶ ἀποτάσεως Thucydides dixisset περὶ ξυμμαχίας aut περὶ

τιμωρίας aut περὶ βοηθείας, sed non περὶ ἀποστάσεως. Remotis molestis additamentis elegantissime locus conceptus est.

Thucyd. III. 13. μὴ αὐτοὶ διαφθαρῆναι ὑπ' ἐκείνων ἐν ὑτέρῳ ἀλλὰ προΠΟΙῆσαι. Mendosum est προποιῆσαι, sed quod Badham coniecit προαπολέσαι non multum arridet. Videor mihi repperisse Thucydidis manum e libro I. 33. 4. ἡμέτερον δ' αὖ ἔργον προτερῆσαι — καὶ προεπιβουλεύειν αὐτοῖς μᾶλλον ἢ ἀντεπιβουλεύειν. Reponendum enim arbitror ἀλλὰ προΤΕΡῆσαι, id est φθάσαι διαφθείραντες.

Thucyd. III. 13. 4. ὥς' οὐκ εἰκὸς αὐτοὺς περιουσίαν νεῶν ἔχειν. Apud Thucydidem εἰκὸς cum aoristo componitur futuri temporis notionem continente. Itaque Cχεῖν scribendum id est ἔξειν.

Thucyd. III. 13. 7. καὶ Ἀθηναίους ῥᾶον καθαιρήσετε. Aelius Dionysius ἐν τοῖς Ἀττικαῖς Ὀνόμασιν (apud Photium) annotavit: Καθαιρήσετε οὐ καθελεῖτε. Θουκυδίδης. Quid attinebat, dixerit aliquis, talia notare? Quis nescit αἰρεῖν cum omnibus compositis et decompositis habere futurum αἰρήσειν? Nemo hercle, apud Atticos quidem et veteres omnes. Sed vitiosa recentiorum συνῆεια pro αἰρήσω et αἰρήσομαι substituit ἐλῶ et ἐλοῦμαι cf. *Var. Lect.* pag. 35. et doctus ἀττικιστής aequalium errores et τὴν παρεφθορυῖαν λέξιν testimoniis Atticorum redarguebat. *Non est dicendum καθελεῖτε, inquit, sed καθαιρήσετε, ut est apud Thucydidem.*

Thucyd. III. 15. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι — ξυμμάχους τε τοὺς Λεσβίους ἐποίησαντο καὶ τὴν ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβολὴν τοῖς τε ξυμμάχοις παροῦσι κατὰ τάχος ἔφραζον ἵεναι ἐς τὸν Ἴσθμὸν τοῖς δύο μέρεσιν ὥς ποιησόμενοι καὶ αὐτοὶ πρῶτοι ἀφικόμενοι. Inepta haec et ridicula verborum dispositio est, ut apud Gallicum Comicum:

d'amour mourir me font, marquise, vos beaux yeux.

Sed video verborum ordinem iam ab Herwerdeno esse restitutum, qui ὥς ποιησόμενοι transposuit post ἐποίησαντο καί. Sic optime coalescunt male diremta ἔφραζον ἵεναι ἐς τὸν Ἴσθμὸν — καὶ αὐτοὶ πρῶτοι ἀφικόμενοι. Exciderant ex textu verba ὥς

ποιησόμενοι et in margine suppleta in alienam sedem immigrarunt.

Thucyd. III. 15. οἱ μὲν προθύμως ταῦτα ἔπρασσον, οἱ δὲ ἄλλοι ξύμμαχοι — ἐν καρποῦ ξυγκομιδῇ ἦσαν καὶ ἄρρωστία τοῦ στρατεύειν. Frustra coniecit Badham ὀρρωδίᾳ pro ἄρρωστία. Socii non poterant *reformidare hanc militiam*, non enim erat bellum, sed citra periculum agri hostilis depopulatio. Recte explicuit locum Aelius Dionysius apud Suidam (ex Photio) v. Ἀρρωστία et in Bekkeri *Anecdosis* pag. 446. 13. Ἀρρωστία τοῦ στρατεύειν: ἀντὶ τοῦ ἀπροθυμία. Imprimis huc facit locus Phrynichi in Bekk. *Anecd.* pag. 8. 3: οἱ Ἀττικοὶ τὴν ἄρρωστίαν ἐπὶ τοῦ μὴ προθυμεῖσθαι μὴδὲ ὀρμᾶν πρᾶξαι τιθέασιν. τὸ γὰρ ἀντικείμενον τῇ τοιαύτῃ ἄρρωστίᾳ Κρατῖνος εἶπεν ἐρῶσθαι οἶον προθυμεῖσθαι. Saepe eo sensu ἐρῶσθαι et ἐπερῶσθαι apud Thucydidem legitur. Ἀρρωστίαν eo sensu Thucydides dixit VII. 47. ἐβουλεύοντο — πρὸς τὴν παρούσαν ἐν τῷ στρατοπέδῳ κατὰ πάντα ἄρρωστίαν et ἄρρωστος pro ἀπρόθυμος legitur VIII. 83. πολλῶ ἐς τὴν μισθοδοσίαν τὸν Τισσαφέρνην ἄρρωστότερον γενόμενον, id est ἥττον πρόθυμον, et sic optime inter se opponuntur: οἱ μὲν προθύμως ταῦτα ἔπρασσον, οἱ δὲ — ἦσαν ἐν ἄρρωστίᾳ τοῦ στρατεύειν.

Thucyd. III. 16. οἱοί τε εἰσὶ μὴ κινεῦντες τὸ ἐπὶ Λέσβῳ ναυτικὸν [καὶ] τὸ ἀπὸ Πελοποννήσου ἐπὶ βᾶδίως ἀμύνεσθαι. Eicienda est copula loci compositionem vitians.

Thucyd. III. 18. 3. οἱ δ' Ἀθηναῖοι — πέμπουσιν — χιλίους ὀπλίτας ἑαυτῶν. οἱ δ' αὐτερέται πλεῦσαντες [τῶν νεῶν] ἀφικνεῖνται. Molestum τῶν νεῶν, quod quo referatur non habet, insititium est. Aelius Dionysius apud Suidam (ex Photio): Αὐτερέται: — οἱ αὐτοὶ καὶ ἐρέται καὶ ὀπλῖται. Thucydides VI. 91. εἰ μὴ — στρατίαν ἐπὶ νεῶν πέμψετε τοιαύτην ἐκείσε, οἵτινες αὐτερέται κομισθέντες ὀπλιτεύουσιν εὐθύς.

Thucyd. III. 20. 2. ἀπώκησαν πῶς τὸν κίνδυνον μέγαν ἡγήσάμενοι. Coniungenda sunt ἀπώκησαν τὸν κίνδυνον, ut III. 30. 4. καὶ μὴ ἀποκνήσωμεν τὸν κίνδυνον.

Thucyd. III. 20. 3. ἐμελλον οἱ μὲν τινες ἀμαρτῆσθαι, οἱ δὲ πλείους τεύξεσθαι τοῦ ἀληθοῦς [λογισμοῦ]. Recte Herwerden λογισμοῦ delevit: non erat enim λογισμός sed ξυμμέτρησις. Praeterea scribendum τᾷ ἀληθοῦς.

Thucyd. III. 22. 2. διέχοντες πολὺ ἦσαν ὅπως τὰ ὅπλα μὴ κρούμενα πρὸς ἀλλήλα αἰσθῆσιν παρέχοι. Transpone: ὅπως μὴ τὰ ὅπλα κρούμενα.

Thucyd. III. 22. 4. κατέβαλε γὰρ τις — κεραμίδα, ἣ πεσοῦσα ψόφον ἐποίησεν. In optimo codice δοῦπον pro ψόφον legitur, quod verum esse videtur. Quis enim pro notissimo ψόφον vetus et poëticum δοῦπον substituisset? Hesychius: Δοῦπον: ψόφον. Xenophon Anab. II. 2. 19. θόρυβος καὶ δοῦπος ἦν.

Thucyd. III. 22. 7. οἱ τριακόσιοι οἷς ἐτέτακτο παραβοηθεῖν εἴ τι δέοι. Herwerden reponebat ἘΠετέτακτο. Malim ΠΡΟCετέτακτο, quod in tali re usitatus est et propter notum compendium πρὸς facile excidit.

Thucyd. III. 23. 2. ὁ δὲ Διακομιζόμενος ἀεὶ ἵστατο ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς τάφρου. Loco suo reponendum est ἀεὶ sic: ὁ δ' ἌΕΙ διακομιζόμενος ἵστατο. Exciderat enim ante ΔΙ et in margine suppletum in alienam sedem irrepsit. cf. I. 11. μέρει τῷ ἀεὶ παρόντι. I. 22. περὶ τῶν ἀεὶ παρόντων I. 97. Πελοποννησίων τοὺς ἀεὶ προστυγχάνοντας. III. 11. τῶν ἀεὶ προεσώτων. III. 37. τῶν ἀεὶ λεγομένων. III. 38. τῶν ἀεὶ ἀτόπων. III. 77. τὰς ἀεὶ πληρουμένας. IV. 68. τῶν Ἀθηναίων ἤδη ὁ ἀεὶ ἐντὸς γιγνόμενος χωρεῖ ἐπὶ τὸ τεῖχος, qui locus nostro simillimus est.

Thucyd. III. 24. ἐχώρουν — τὴν ἐς Θήβας φέρουσιν ὁδὸν — νομίζοντες ἥκιστα σφᾶς ταύτην αὐτοὺς ὑποτοπῆσαι τραπέσθαι. Dubitanter Herwerden „malim ἥκισ' ἂν." Sed nulla est in his optio aut dubitatio, quia ἌΝ nullo modo abesse potest. Sae-
pissime ἂν intercidit post μάλις, ἥκισ, κάλλισ et sim., quoniam ΜΑΛΙCΤΑ scribatur et librarii lineolam (id est N) negligebant.

Thucydides III. 24. 3. scripserat: *οἱ μὲν δὴ τῶν Πλαταιῶν ἄνδρες οὕτως ἐσώθησαν*. Ad οὕτως adscripsit aliquis *ὑπερβάντες*, quod nunc inepte textui adhaesit sic: *οὕτως [ὑπερβάντες] ἐσώθησαν*. Sumsit ex cap. 20. *ἐπιβουλεύουσιν — ὑπερβῆναι τὰ τείχη τῶν πολεμίων*.

Thucyd. III. 26. *οἱ Πελοποννήσιοι ἐπειδὴ τὰς ἐς τὴν Μυτιλήνην τεσσαράκοντα ναῦς ἀπέσειλαν ἔχοντα Ἀλκίδα* [ὃς ἦν αὐτοῖς ναύαρχος προστάξαντες], *αὐτοὶ ἐς τὴν Ἀττικὴν [καὶ οἱ ξύμμαχοι] ἐσέβαλον*. Pannus male assutus est ex cap. 16. 3. *ναυτικὸν παρσκευάζον — καὶ ναύαρχον προτέταξαν Ἀλκίδα*. Qui haec interpolavit non intellexerat illud ipsum inesse in *ἀπέσειλαν Ἀλκίδα* *ἔχοντα ναῦς τεσσαράκοντα*.

In sqq. expunge καὶ οἱ ξύμμαχοι importunissimo loco interpositum inter ἐς τὴν Ἀττικὴν et ἐσέβαλον, quae disiungi non possunt. Praeterea Λακεδαιμόνιοι (non Πελοποννήσιοι) καὶ οἱ ξύμμαχοι dicendum est, quia socii ἐν τοῖς Πελοποννησίοις continentur.

Thucyd. III. 27. 3. *Μυτιληνεῖς κατὰ ξυλλόγους γιγνόμενοι ἢ τὸν σῖτον ἐκέλευον τοὺς δυνατοὺς φέρειν ἐς τὸ Φανερόν — ἢ αὐτοὶ ξυγχωρήσαντες πρὸς Ἀθηναίους [ἔφασαν] παραδῶσειν τὴν πόλιν*. Thucydidem zeugmate usum esse declarat particularum Ἡ — Ἡ collocatio. Saepissime Graeculi in zeugmate id quod eleganter omissum est admodum ineleganter inserunt de suo.

Thucyd. III. 30. *ἐμοὶ δοκεῖ πλεῖν ἡμᾶς ἐπὶ Μυτιλήνῃν πρὶν ἐκπύσους γενέσθαι ὥσπερ ἔχομεν*. Maneo in vetere sententia ἡμᾶς esse delendum. Herwerden retinens ἡμᾶς annotat: „*Classen comparat* IV. 118. 1. VI. 22. 1.” Illo loco legitur: *δοκεῖ ἡμῖν χρῆσθαι τὸν βουλόμενον*, hoc loco: *ὀπλίτας — πολλοὺς μοι δοκεῖ χρῆναι ἡμᾶς ἄγειν*. Sed uterque locus, ut vides, nihil facit ad rem. Cf. Aristoph. *Equitt.* vs. 1311.

*ἦν δ' ἀρέσκει ταῦτ' Ἀθηναίοις καθῆσθαι μοι δοκεῖ
ἐς τὸ Θησεῖον πλεούσας ἢ πὶ τῶν σεμνῶν θεῶν.*

et in *Vespis* vs. 270:

*ἀλλὰ μοι δοκεῖ σάντας ἐνθάδ', ὧνδρες,
ἔδοντας αὐτὸν ἐκκαλεῖν.*

sed Graeculi mirantes accnsativum ἐκπύτους de suo ἡμᾶς addiderunt.

Thucyd. III. 30. πολὺ τὸ ἀφύλακτον εὐρήσομεν κατὰ μὲν θάλασσαν καὶ πᾶν, ἢ ἐκεῖνοί τε ἀνέλπιστοι ἐπιγενέσθαι ἂν τινα σφίσι πολέμιον καὶ ἡμῶν ἢ ἀλκὴ τυγχάνει μάλιτα οὔσα. Varie torquentur verba μάλιτα οὔσα, quae mihi quidem sanissima esse videntur: sensus est *qua parte nos valeamus maxime*, nam quadraginta navium classem habebant.

Thucyd. III. 31. in libris est: παρήνουν — τῶν ἐν Ἴωνίᾳ πύλεων καταλαβεῖν τινά — ὅπως ἐκ πόλεως ὁρμώμενοι τὴν Ἴωνίαν ἀποσῆσιν — καὶ τὴν πρόσδοον ταύτην μεγίστην οὔσαν Ἀθηναίων ἣν ὑφέλωσιν καὶ ἅμα ἣν ἐφορμῶσιν αὐτοῖς δαπάνη σφίσι γίγνηται. Usus est Thucydides qua solet modorum enallage et ita scripsit: ὅπως — ἀποσῆσιν καὶ τὴν πρόσδοον — ὑφέλωσιν καὶ ἅμα — δαπάνη γίγνηται. Pendent ex ὅπως et futurum ἀποσῆσουσιν et aoristus secundus ὑφέλωσιν et praesens coniunctivi γίγνηται. Miratus Graeculorum aliquis ὅπως ἀπισήσουσι καὶ ὑφέλωσιν, de suo ἣν addidit, καὶ ἣν ὑφέλωσιν et locum misere corruptit. Recte Classen ἣν expunxit, quod nasci non potuit nisi in praecedentibus ὅπως ἀποσῆσουσιν olim scriptum fuisset.

In fine loci legendum: καὶ ἅμα ἣν ἐφορμῶσι σφίσι δαπάνη αὐτοῖς γίγνηται. Perspicuum est σφίσιν esse τοῖς Λακεδαιμονίοις, et αὐτοῖς τοῖς Ἀθηναίοις. Eodem sensu de re eadem cap. 33. 3. κέρδος δ' ἐνόμισεν — ὅτι οὐδαμοῦ ἐγκαταληφθεῖσαι ἠναγκάσθησαν στρατόπεδον ποιεῖσθαι καὶ φυλακὴν σφίσι καὶ ἐφόρμησιν παρασχεῖν.

Thucyd. III. 32. 3. ἔλεγον οὐ καλῶς τὴν Ἑλλάδα ἐλευθεροῦν αὐτὸν εἰ ἄνδρας διέφθειρεν οὔτε χεῖρας ἀνταιριωμένους οὔτε πολεμίους. Recte Herwerden διαφθείρει correxit. Dicebant enim aut οὐ καλῶς τὴν Ἑλλάδα ἐλευθεροῖς ἄνδρας διαφθείρῶν aut quod idem est εἰ ἄνδρας διαφθείρεις.

Thucyd. III. 33. 2. μέγα τὸ δέος ἐγένετο μὴ παραπλέοντες οἱ Πελοποννήσιοι — πορβῶσιν ἅμα προσπίπτοντες τὰς πόλεις. Quid sibi vult ἅμα in ἅμα προσπίπτοντες? Emendandum esse censeo: μὴ οἱ Πελοποννήσιοι — πορβῶσιν ἅμα παραπλέοντες τὰς πόλεις.

cf. IV. 2. 3. εἶπον δὲ τούτοις καὶ Κορκυραῖον ἄμα παραπλέοντας τῶν ἐν πόλει ἐπιμεληθῆναι et III. 7. 2. καὶ παραπλεύουσαι αἱ νῆες τῆς Λακωνικῆς τὰ ἐπιθαλάσσια χωρία ἐπύρθησαν. et VI. 88. τοὺς Ἰταλιώτας; ἄμα παραπλέοντες ἐπειρῶντο πείθειν. Pro παραπλέοντες; errore natum est προσπίπτοντες et vera lectio in margine adscripta in alienam sedem irrepsit.

Thucyd. III. 34. 3. τὸν Ἰππῖαν ὕστερον ἐσαγαγὼν, ὥσπερ ἐσπείσΑτο, ἐπειδὴ ἔνδον ἦν ξυλλαμβάνει καὶ κατατοξεύει. Requiritur plusquamperfectum ὥσπερ ἐσπειCTO, ut ὥσπερ εἶρητο, καθάπερ ξυνέκειτο, et sim. Cf. III. 111. οἱ Μαντινῆς καὶ οἷς ἐσπείσο.

Thucyd. III. 35. Σάλαιθον λαβὼν ἐν τῇ πόλει [τὸν Λακεδαιμόνιον] κεκρυμμένον. Potuitne alieniore loco emblemata inseri? Σάλαιθος quis esset semel et iterum in praecedentibus dixerat.

Thucyd. III. 36. 5. κακείνοις ἔνδηλον ἦν βουλόμενον τὸ πλεον τῶν πολιτῶν αὐτῷ τινὰς CΦίσις ἀποδοῦναι βουλεύσασθαι. Male repetita literula est et τινὰ CΦίσις emendandum. cf. III. 2. εἰ μὴ τις προκαταλήψεται. IV. 68. ἔφασαν — εἰ μὴ πείσεται τις αὐτοῦ τὴν μάχην ἔσεσθαι et frequens in foederibus βοηθεῖν ἴαν τις ἐπ' αὐτοὺς ἦ. In his τινές significat nonnulli, quod de pauculis dicitur, pronomen τις indefinitum est ut in
ὥδε δὲ τις ἐρέει.

Similiter III. 111. καὶ τινὰς αὐτῶν τῶν στρατηγῶν — ἡκόντισέ TIC νομίσας καταπροδίδοσθαι σφᾶς, non de uno dicitur sed ἀορίσως accipiendum.

Thucyd. III. 37. πολλάκις — ἔγνων δημοκρατίαν ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν ἐτέρων ἄρχειν. Nota et frequens. Attica haec compositio est pro ἔγνων ὅτι δημοκρατία ἀδύνατόν ἐστιν. Sed quia vitiose sic dicitur emendandum est ἀδύνατοC.

Thucyd. III. 38. θαυμάζω δὲ καὶ ὅσις ἔσαι ὁ ἀντερῶν καὶ ἀξιώσων ἀποφαίνειν τὰς μὲν Μυτιληναίων ἀδικίας ἡμῖν ὠφελίμους οὐσας, τὰς δ' ἡμετέρας ξυμφορὰς τοῖς ξυμμάχοις βλάβας καθιστάμενας. Cleon utitur τῇ εἰς ἄτοπον ἀπαγωγῇ. Qui Mytilenensium causam suscepiturus est, inquit, ea debet argumentis probare

quae manifesto absurda sunt, primum τὰς Μυτιληναίων ἀδικίας ἡμῖν ὠφελίμους οὐσας, idque revera absurdum est: deinde τὰς ἡμετέρας ξυμφορὰς τοῖς ξυμμάχοις βλάβας καθισαμένας, quod cur manifesto absurdum esse dicatur non apparet. Nempe οἱ ξύμμαχοι non sunt οἱ δουλεύοντες, sed, ut Lesbii, ἐλευθεροὶ καὶ αὐτόνομοι καὶ οὐκ ἀρχόμενοι, qui Atheniensium praesidio nitebantur et libertatem suam tutabantur. Fuerunt igitur qui οὐ de suo adderent: (οὐ) τοῖς ξυμμάχοις βλάβας καθισαμένας sed nihil sic proficetur. Equidem in verbis τὰς ἡμετέρας ξυμφορὰς mendum inesse suspicor et tribus literulis expunctis legendum esse: ΤΑ δ' ἡμέτερα ξύμφορα τοῖς ξυμμάχοις βλάβας καθισαμένας, id est τὰ ἡμῖν ξυμφέροντα, τὰ ἡμᾶς ὠφελοῦντα, *quae nobis prosint ea sociis nostris obesse*, sive: *quae nobis emolumentum afferant ea sociis detrimentum afferre*. Nempe iis sociis, qui Atheniensium praesidio essent tuti, ut Mytilenenses. Audi Cleonem cap. 39. ἀποφανῶ Μυτιληναίους μάλιστα δὴ μίαν πόλιν ἡδικοῦσας ὑμᾶς — οἵτινες — νῆσον ἔχοντες μετὰ τειχῶν καὶ κατὰ θάλασσαν μόνον φοβούμενοι τοὺς ἡμετέρους πολεμίους (ἐν ᾧ καὶ αὐτοὶ τριήρων παρασκευῇ οὐκ ἄφρακτοὶ ἦσαν πρὸς αὐτούς) αὐτόνομοι τε οἰκοῦντες καὶ τιμώμενοι ἐς τὰ πρῶτα ὑφ' ἡμῶν τοιαῦτα εἰργάσαντο. et post pauca: παράδειγμα δὲ αὐτοῖς οὔτε αἱ τῶν πέλας ξυμφοραὶ ἐγένοντο, ὅσοι ἀποσάντες ἤδη ἡμῶν ἐχειρώθησαν οὔτε ἡ παροῦσα εὐδαιμονία παρέσχευεν ὄκνον μὴ ἐλθεῖν ἐς τὰ δεινὰ. et iterum: χρῆν δὲ Μυτιληναίους καὶ πάλαι μηδὲν διαφερόντως τῶν ἄλλων ὑφ' ἡμῶν τετιμῆσθαι καὶ οὐκ ἂν ἐς τὸδε ἐξύβρισαν. Itaque Mytilenenses sub Atheniensium tutela liberi suis legibus utentes et felices vivebant et quo magis res Atheniensium florebant eo magis erant in tuto. Praeterea Athenienses multos iis et magnos honores habebant et a Cleone dicuntur τιμώμενοι ἐς τὰ πρῶτα et διαφερόντως τετιμῆσθαι. Fatentur ipsi III. 9. 2. ἐν τῇ εἰρήνῃ τιμώμενοι ὑπ' αὐτῶν ἐν τοῖς δεινοῖς ἀφιστάμεθα. Hinc igitur absurdum est demonstrare velle, ὅτι τὰ τοῖς Ἀθηναίοις ξυμφέροντα τοὺς ξυμμάχους βλάπτει.

Τὰ ἡμέτερα ξύμφορα dictum est ut V. 98. τῷ ὑμετέρῳ ξυμφόρῳ, cui ibi opponitur τὸ ἡμῖν χρήσιμον. Plane eodem sensu dicitur τὰ ἡμέτερα ξύμφορα et τὰ ἡμῖν ξυμφέροντα et τὰ ἡμᾶς ὠφελοῦντα et τὰ ἡμῖν χρήσιμα et τὰ ἡμῖν ξυμφόρως ἔχοντα.

Denique revocanda est scriptura librorum θρυμάζω δὲ καὶ

δεις ἔCTAI ὁ ἀντερῶν pro ἐσίν, quod Herwerden substituit praeter Cleonis sententiam.

In iis, quae continuo praecedunt: Ἀμύνασθαι δὲ τῷ παθεῖν ὅτι ἐγγυτάτῳ κείμενον ἀντίπαλον μάλις τὴν τιμωρίαν λαμβάνει, aegre desidero articulum TO ἀμύνασθαι aut τὰμύνασθαι.

Thucyd. III. 38. 5. μετὰ καινότητος λόγου ἀπατᾶσθαι ἄριστοι. Aut iocose aut cum acerba ironia ἄριστος componitur cum verbis rem ridiculam aut turpem significantibus, ut λαλεῖν ἄριστος. In Bekk. *Anecd.* p. 29. 9. annotatur: ἄριστος κλέπτειν, ἄριστος λωποδυστεῖν. Comicus incertus apud Photium v. Παράσσις.

ἄνδρες Ἑλλήνων ἄριστοι καταβαλεῖν παράσσιν.

Sic acerbe Cleon dixit: ἐξαπατᾶσθαι ἄριστοι.

Thucyd. III. 38. 6. *Cleon Atheniensis incertans*: μάλις μὲν, inquit, αὐτὸς εἶπεῖν ἕκαστος βουλόμενος δύνασθαι, εἰ δὲ μὴ, ἀνταγωνιζόμενοι τοῖς λέγουσι μὴ ὕπεροι ἀκολουθῆσαι δοκεῖν τῇ γνώμῃ, ὁξέως δ' ἔτι λέγοντος προεπαίνεσαι. Nihil est ab Atheniensium natura et a Cleonis sententia alienius quam προεπαίνεσαι. Tentatum est verbum importunum sed adhuc frustra. Videor mihi Thucydidis manum reperisse, vel potius collegisse ex iis quae Socrates dicit in Platonis *Gorgia* pag. 454. c. τοῦ ἐξῆς ἕνεκα περαίνεσθαι τὸν λόγον ἐρωτῶ, οὐ σοῦ ἕνεκα ἀλλ' ἵνα μὴ ἐθιζώμεθα ὑπονοοῦντες προαρκάζειν ἀλλήλων τὰ λεγόμενα. Viden quam haec ad amussim convenient cum loco Thucydidis, qui et ipse dixerat: ὁξέως δ' ἔτι λέγοντος προΑΡΠΑσαι.

Thucyd. III. 39. 4. εἴωθε δὲ τῶν πόλεων αἷς ἂν μάλις καὶ δι' ἐλαχίστου ἀπροσδόκητος εὐπραγία ἔλθῃ ἐς ὕβριν τρέπειν. Hic locus apud Clementem Alexandr. *Strom.* VI. pag. 618 d. sic laudatur: ὁ Θουκυδίδης ἐν ταῖς ἱστορίαις· εἰώθασι δὲ οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων, φησὶν, οἷς ἂν μάλις καὶ δι' ἐλαχίστου ἀπροσδόκητος εὐπραγία ἔλθῃ ἐς ὕβριν τρέπεσθαι. Φίλιςτος μιμεῖται λέγων· εἰώθασι γὰρ μάλις οἱ παρὰ δόξαν ἀπροσδοκῆτως εὖ πράσσοντες εἰς ὕβριν τρέπεσθαι. Sine controversia scriptura librorum nostrorum genuina est et θουκυδίδειος, et diversae lectiones apud Clementem non ex antiquis libris fluxerunt sed ex correctorum interpolatione natae sunt.

Quod ad hunc locum annotavit Scholiasta: ἡ παρ' ἀξίαν τιμὴ ἀφορμὴ τοῦ κακῶς φρονεῖν τοῖς ἀνοήτοις γίνεται, sumtum est ex Demosthene pag. 16. 1. τὸ εὖ πράττειν παρὰ τὴν ἀξίαν ἀφορμὴ τοῦ κακῶς φρονεῖν τοῖς ἀνοήτοις γίνεται.

Thucyd. III. 39. 6. πάντες γὰρ ἡμῖν γε ὁμοίῳ ἐπέθεντο, οἷς γε ἐξῆν ὡς ἡμᾶς τραπομένοις νῦν ΠΑΛΙΝ ἐν τῇ πόλει εἶναι. Sensus vacuum est πάλιν. Herwerden πάντῃ substituit comparans VIII. 95. Εὐβοία γὰρ αὐτοῖς ἀποκεκλημένης τῆς Ἀττικῆς πάντα ἦν, et Herodotum III. 157. VII. 156. sed non sunt haec similia nec quod apud Demosthenem est noto loco πάντ' ἐκεῖνος (Philippus) ἦν αὐτοῖς, *instar omnium*. Si audendum est aliquid in lectione manifesto corrupta correxerim: οἷς γε ἐξῆν — νῦν ΤΑ ΠΡΩΤΑ ἐν τῇ πόλει εἶναι. Notum est εἶναι τὰ πρῶτα *principem in civitate locum oblinere*. Recte admonet Herwerden: „*magnum aliquod praemium fidelitatis a Cleone memorari probabile est.*” Non erat autem maius praemium quam sublati propter defectionem principibus τὰ πρῶτα ἐν τῇ πόλει εἶναι. Comparandus est Herodotus VI. 100. ἐὼν τῶν Ἑρετριέων τὰ πρῶτα. et IX. 78. Αἰγινητέων (ἐὼν add.) τὰ πρῶτα. et Aristophanes in *Ranis* vs. 421.

κᾶσιν τὰ πρῶτα τῆς ἐκεῖ μοχθηρίας.

et Euripides in *Medea* vs. 912.

οἶμαι γὰρ ὑμᾶς τῆσδε γῆς Κορινθίας
τὰ πρῶτ' ἔσεσθαι.

Thucyd. III. 39. 7. εἰ — τοῖς ἐκοῦσιν ἀποσᾶσι τὰς αὐτὰς ζημίας ΠΡΟΘῆσετε. Unice verum est ΠΡΟΘῆσετε. Semper in ea re προτιθέναι ponitur (ut Latine *proponere*) et πρόκειται ζημία et ζημίαν προδεικνύει. cf. 44. 3. θάνατον ζημίαν προθεῖσιν. et 45. 1. πολλῶν θάνατος ζημία πρόκειται. et 47. 3. προδειξάντων ὑμῶν τὴν αὐτὴν ζημίαν τοῖς τε ἀδικοῦσι κεῖσθαι καὶ τοῖς μὴ, in quibus verbis κεῖσθαι vitiose est additum. Προδεικνύει ut προσελεῖν aut proprie dicitur προσελεῖν, προδεικνύει, θαλλὸν ἢ τινὰ καρπὸν, aut figurate προσελεῖν φόβον, προδεικνύει ζημίαν, ut luculenter ostendit Ruhnkenius ad Timaeum v. Θάλλος.

Thucyd. III. 40. 1. ἄκοντες μὲν γὰρ οὐκ ἔβλαψεν, εἰδότες, δ'

ἐπεβούλευσαν. Vitiosa haec verborum compositio est pro: οὐ γὰρ ἄκοντες ἔβλαψαν, εἰδότες δέ. Vera lectio videtur haec esse: Ἐκόντες μὲν γὰρ ἔβλαψαν, εἰδότες δέ κτέ. *Nulla venia digni sunt*, inquit, ἔβλαψαν γὰρ ἑκόντες. Postquam facili errore, cui similem supra videmus, Ἐκόντες in Ἄκοντες corruptum esset, inseruit aliquis οὐκ, ut aliqua sententia inesset.

Thucyd. III. 40. 3. πρὸς τοὺς — ἐξ ἀνάγκης καθεστῶτας ἀεὶ ΠΟΛΕΜΙΟΥΣ. Thucydides dicere solet ἀεὶ ΠΟΤΕ πολεμίους, quod cur facile excidere potuerit perspicuum est

Thucyd. III. 40. 6. οἱ μὴ ξὺν προφάσει τινὰ κακῶς ποιοῦντες ἐπεξέρχονται καὶ διόλλυνται. Optime correctum est a Stahlio ἐπεξέρχονται καὶ διολλύΝΑΙ. Scholiasta: οἱ ἀδικοῦντές τινα χωρὶς αἰτίας, τούτέστιν ἄνευ τοῦ προηδικῆσθαι, σπουδάζουσιν ἀπολέCΘΑΙ τοὺς δι' ἐναντίας ubi perspicuum est ἀπολέCAI emendari oportere. Scholiasta alius: οἱ μὴ πρότερον ἀδικηθέντες, ἐπιχειρήσαντες δὲ ἀδικῆσαι πρότερόν τινας ἐπιμένουσιν ἕως ἂν ἀπολέσωσιν αὐτούς.

Thucyd. III. 40. 7. μὴ μαλακισθέντες πρὸς τὸ παραντίκα μηδὲ τοῦ ἐπικρεμασθέντος ΠΟΤΕ δεινοῦ ἀμνημονοῦντες. Multo acrius ac melius est τότε pro ποτέ: ponitur enim τότε de timore aut periculo, cuius recens in auditorum animis memoria haeret.

Thucyd. III. 42. 5. χρὴ δὲ — τὴν σφύρα πάλιν τῷ τε πλεῖστα εὖ βουλευόντι μὴ προστιθέναι τιμὴν κτέ. Herwerden: „malim cum Weiliō: τῷ τε πῖσά ξυμβουλευόντι.” sed alienum est a loci sententia πῖσά, pro quo emendaverim τῷ τε ἌΠΙCΤΑ ξυμβουλευόντι.

Thucyd. III. 42 6. ὁ μὴ ἐπιτυχὼν δρέγοιτο τῷ αὐτῷ [χαριζόμενός τι καὶ αὐτός] προσάγεσθαι τὸ πλῆθος. Krueger, cuius multae sunt acutissimae observationes, optime animadvertit verba χαριζόμενός τι καὶ αὐτός esse interpretationem verborum τῷ αὐτῷ. Praecedit enim: ὁ κατορθῶν ἥκιστα ἂν — παρὰ γνώμην τι καὶ πρὸς χάριν λέγοι. Itaque τῷ αὐτῷ est τῷ πρὸς χάριν τι λέγειν sive χαριζόμενός τι καὶ αὐτός.

Thucyd. III. 43. 4. ferebatur in libris: *χρὴ δὲ πρὸς τὰ μέγιστα καὶ ἐν τῷ τοιῷδε ἀξιοῦντι ἡμᾶς περαιτέρω προνοοῦντας λέγειν ὑμῶν τῶν δι' ὀλίγου σκοποῦντων.* Ridiculus error ἀξιοῦντι pro ἀξιοῦν τι imposuit Scholiastae, qui serio interpretatur: τὸ δὲ „καὶ ἐν τῷ τοιῷδε ἀξιοῦντι.” ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς τοιούτοις ἀξιώμασι καὶ ἐπιτηδεύμασιν. Hoc demum est interpretari!

Thucyd. III. 43. 5. νῦν δὲ — σφαλέντες τὴν τοῦ πείσαντος γνώμην ζημιοῦτε καὶ οὐ τὰς ὑμετέρας αὐτῶν εἰ πολλὰ οὔσαι ξυνεξήμαρτον. Non video quo pacto εἰ in tali sententia locum habere possit. Requiro AI (αἱ) πολλὰ οὔσαι κτέ.

Thucyd. III. 45. πολλῶν θάνατος ζημία πρόκειται καὶ οὐκ ἴσον τῷδε [ἀλλ' ἐλασσόνων] ἀμαρτημάτων. Herwerden: „ἀλλ' ἐλασσόνων *adesse malim.*” Prorsus assentior. οὐκ ἴσον in utramque partem accipitur ut sit aut μείζον aut ἑλαττον, et utro sensu dicatur cuiusque loci sententia declarat. Eadem ratio est in οὐχ ὅμοιον, οὐδὲν ὅμοιον, ut in illo:

post mihi non simili poena commissa luctis.

Thucyd. III. 47. σκέψασθε ὅσον ἂν — ἀμάρτοιτε κλέωνι πειθόμενοι. Perpetuo confunduntur in Codicibus Mss. πειθόμενος, πιθόμενος et πυθόμενος. Quid sit ubique verum cuiusque loci ratio declarat. Hoc loco πιθόμενοι requiritur. Idem mendum apud Thucydidem saepe iam correctum pluribus aliis locis est adhuc corrigendum.

Thucyd. III. 47. 2. τὸ πλῆθος ξύμμαχον ἔχοντες [ἐς πόλεμον] ἐπέρχεσθε. Sic Herwerdenus. Melius Badham: ἐς πόλεμον ἑρ-
χεσθε. Amat Thucydidēs dicere ἰέναι ἐς πόλεμον, ἐς χεῖρας, ἐς μάχην, ἐς ξυμμαχίαν, ἐς λόγους et sim. Frequens est apud eum ἐς πόλεμον ἰέναι pro ἐς πόλεμον καθίστασθαι.

Eodem modo erratum est IV. 25. ὡς εἶδον — ὡς οἱ Λεοντῖνοι σφίσιν — ἐς τιμωρίαν ἑπέρχονται, imo vero ἔρχονται.

Thucyd. III. 47. 5. πολλῷ ξυμφορώτερον ἡγοῦμαι — ἐπόντας ἡμᾶς ἀδικηθῆναι ἢ δικαίως οὕς μὴ δεῖ διαφθεῖραι. Nimis hoc quidem durum est et odiosum auditu. Sed videtur Diodotus

id aliquo temperamento lenivisse et ita dixisse: ἡμᾶς ἀδικηθῆναι
 TI ἢ δικαίως κτῆ. Sequens H absorpsit praecedens TI.

Thucyd. III. 48. 2. ὅστις γὰρ εὖ βουλευέται πρὸς τοὺς ἐναντίους
 κρείσσω ἐστὶν ἢ μετ' ἔργων ἰσχύος ἀνοίᾳ ἐπιών. Non de uno
 homine haec dicuntur sed de duobus natura et ingenio diversis.
 Itaque suppleendum: ἢ Ὁ μετ' ἔργων ἰσχύος ἀνοίᾳ ἐπιών.

Thucyd. III. 49. 3. ἐγένετο σπουδὴ τοῦ πλοῦ τοιαύτη ὥστε
 ἥσθιον ἅμα ἐλαύνοντες. Legendum est τοσαύτη.

Thucyd. III. 51. 2. ἐς Πελοποννησίους ὅπως μὴ ποιῶνται ἕκ-
 πλους αὐτόθεν λαμβάνοντες τριήρων οἶον καὶ τὸ ΠΙΠΙΝ γενόμενον.
 Pro πρίν emendandum πρῶην: *nuper* enim id factum erat vide
 II. 93. et πρίν de longiore temporis intervallo usurpari solet.

Thucyd. III. 52. Πλαταιῆς οὐκέτι ἔχοντες σῖτον ΟΥΔΕ δυνά-
 μενοι πολιορκεῖσθαι ξυνέβησαν τοῖς Πελοποννησίοις. Haec ita di-
 cuntur quasi duplex esset causa cur deditionem fecerint, non
 simplex et una. Abiicienda sunt verba οὐδὲ δυνάμενοι πολιορ-
 κεῖσθαι. Visne scire unde huc venerint? Inspice lib. II. 70. οἱ
 Ποτειδαῖαι ἐπεὶ οὐκέτι ἐδύναντο πολιορκούμενοι ἀντέχειν ἀλλὰ
 — ὁ σῖτος ἐπελελοίπει.

Post pauca rectissime Herwerden emendavit τοὺς ἀδικουΝΤΑC
 κολάζειν pro τοὺς ἀδικΟΥC.

Thucyd. III. 52. 3. ἐν ὅσῳ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαιμόνος δικασαὶ
 — ἀφίκοντο. ἐλθόντων δὲ [αὐτῶν] κατηγορία — προὔτεθῃ. Boni
 scriptores in talibus languidum et iners et inutile αὐτῶν omit-
 tere solent, sed magistelli sedulo inferciunt de suo.

Thucyd. III. 52. 4. ἡρώτων δ' αὐτοὺς τοσοῦτον [μόνον]. Athe-
 nienses in ea locutione μόνον omittere solent.

Thucyd. III. 53. 2. ΠΡΟκατηγορίας τε ἡμῶν οὐ ΠΡΟγεγενη-
 μένης ἢ χρὴ ἀντειπεῖν. Legendum Κατηγορίας, ut cap. 52 4.
 ἐλθόντων δὲ κατηγορία μὲν οὐδεμία προὔτεθῃ. Vides unde molesta
 praepositio adhaeserit.

Thucyd. III. 53. 4. δέδιμεν οὐχὶ μὴ προκαταγνόντες ἡμῶν τὰς ἀρετὰς ἥτσους εἶναι τῶν ὑμετέρων ἐγκλημα αὐτὸ ποιῆτε, ἀλλὰ μὴ ἄλλοις χάριν φέροντες ἐπὶ διεγνωσμένην κρίσιν καθισώμεθα. Herwerden pro φέροντες substituit φερόντων et addit: „intelligo ὑμῶν.” quod nemo facile probabit quia et durissimum est et sine exemplo dictum. Suspicio lacunam subesse et post φέροντες nonnulla excidisse, veluti: μὴ ἄλλοις χάριν φέροντες (κρίνητε, ἡμεῖς δὲ) ἐπὶ διεγνωσμένην κρίσιν καθισώμεθα.

Thucyd. III. 54. 2. Φαμὲν γὰρ — εἰ μὲν ὥς πολεμίους ἐρωτᾶτε, οὐκ ἀδικεῖσθαι ὑμᾶς μὴ εὖ παθόντας, φίλους δὲ νομίζοντας αὐτοὺς ἀμαρτάνειν μᾶλλον [τοὺς] ἡμῖν ἐπιστρατεύσαντας. Spurious esse et insiticiū αὐτούς, optime declarabit recta oratio: φίλους δὲ νομίζοντες αὐτοὶ ἀμαρτάνετε μᾶλλον ἡμῖν ἐπιστρατεύσαντες. nam coniuncta sunt ἀμαρτάνετε ἐπιστρατεύσαντες, quod idem est atque ἀδικεῖτε ἡμῖν ἐπιστρατεύσαντες.

Planissime confirmat hanc suspicionem Scholiastæ interpretatio: εἰ δὲ ὥς φίλους καταιτιᾶσθαι βούλεσθε αὐτοὺς αἰτιᾶσθε. ὑμεῖς γὰρ πρότεροι ἡδικήσατε καθ' ἡμῶν μετὰ τῶν συμμάχων Θηβαίων ἐπιστρατεύσαντες.

Thucyd. III. 56. 3. εἰ γὰρ τῷ αὐτίκα [χρησίμῳ] ὑμῶν τε καὶ ἐκείνων πολεμίῳ τὸ δίκαιον λήψεσθε. Badham deleuit χρησίμῳ. Eadem erat Bakii mei sententia, quam veram esse existimo, nam si præcessisset τῷ αὐτίκα χρησίμῳ τὸ δίκαια λήψεσθε, inepte adderetur: φανεῖσθε — τὸ ξυμφέρον μᾶλλον θεραπεύοντες, quoniam prorsus idem est τὸ χρήσιμον et τὸ ξυμφέρον.

Thucyd. III. 56. 4. δίκαιον ἡμῶν τῇC νῦν ἀμαρτίαC, εἰ ἄρα ἡμάρτηται, ἀντιθεῖναι τὴν τότε προθυμίαν. Corrigendum: ΤΗΙ νῦν ἀμαρτίαΙ, et supplendum: εἰ ἄρα (τι) ἡμάρτηται, namque non est Graecum ἡ ἀμαρτία ἡμάρτηται.

In sqq. multum arridet Badhami coniectura: τὰ ξύμφορα πρὸς τὴν CΦICIN αὐτοῖς ἀσφάλειAN πρᾶσσοντες, pro τὴν ἐφοδὸν αὐτοῖς ἀσφάλεια, quod prorsus sensu caret.

Thucyd. III. 57. 4. καὶ ΠΕΡΙεώσμεθα ἐκ πάντων Πλαταιῆς — ἐρήμοι καὶ ἀτιμώρητοι. et cap. 67. 6. καὶ μὴ τοῖς τῶνδε λδ-

γοις ΠΕΡΙωσθῶμεν ἐν ὑμῖν. Emendandum est ΠΑΡΕώσμεθα et ΠΑΡωσθῶμεν. Demosthenes pag. 23. 14. παρεῶσθαι καὶ ἐν οὐδενὸς εἶναι μέρει τὸν τοιοῦτον. et pag. 635. 13. ὅλως γὰρ ἡγήσονται παρεῶσθαι μὲν αὐτοί, πρὸς Κερτοβλέπτην δ' ἀποκλίνειν ὑμᾶς. Cf. quae scripsimus in *Var. Lectt.* pag. 160.

Thucyd. III. 58. θεῶν ἕνεκα τῶν ξυμμαχικῶν ΠΟΤΕ γενομένων, etiam hic pro ποτέ reponendum est τότε, quoniam de certo tempore haec dicuntur, nempe de Plataeensi proelio.

Thucyd. III. 59. οὔτε ἡμᾶς τοὺς εὐεργέτας ἀλλοτρίας ἕνεκα ἔχθρας [μὴ αὐτοὺς ἀδικηθέντας] διαφθεῖραι. Bis idem dicitur primum θουκυδιδείως, deinde vulgari sermone τοῖς ἐπιτυχούσιν δνόμασιν, et dubitabimus alterum tollere?

Thucyd. III. 61 2. ἡμεῖς δ' αὐτοῖς διάφοροι ἐγενόμεθα πρῶτον ὅτι — οὐκ ἡξίουں οὗτοι — ἡγεμονεύεσθαι ὑφ' ἡμῶν. Legendum ὅτε pro ὅτι, nam requiritur significatio temporis, ex quo primum odia nata sunt. Si causas inimicitiarum indicare voluisset scripsisset πρῶτον ΜΕΝ ὅτι.

6 / Thucyd. III. 62. 3. ὅπερ ἐς νόμοις μὲν καὶ τῷ σωφρονεσάτω ἐναντιώτατον, ἐγγυτάτῳ δὲ τυράννου, quoniam eo sensu τὸ σῶφρον dicitur, non τὸ σωφρονέσασθαι, multum arridet Herwerdeni coniectura τῷ σῶφρονι πάντων ἐναντιώτατον. Similiter dicitur τὸ φρόνιμον, τὸ κόσμιον et similia plura. Euripides *Hippol.* vs. 431. Φεῦ, Φεῦ, τὸ σῶφρον ὥς ἀπανταχοῦ καλόν.

Thucyd. III. 62. 4. in libris est: καὶ ἡ ξύμπασα πόλις οὐκ αὐτοκράτωρ οὔσα ἑαυτῆς τοῦτ' ἐπραξεν. Herwerden correxit: καὶ ΟΥΧ ἡ ξύμπασα πόλις ΟΥΔ' αὐτοκράτωρ οὔσα ἑαυτῆς. Recte οὐχ inseruit sed οὐδ' omissum oportuit. Non aliter enim ἡ ξύμπασα πόλις id facere potuit nisi αὐτοκράτωρ οὔσα ἑαυτῆς.

Thucyd. III. 62. 5. καὶ τοὺς ἄλλους νῦν προθύμως ξυνελευθεροῦμεν ἵπποτες παρέχοντες καὶ παρασκευήν. Stulta lectio est ἵππους, dixisset saltem ἵππέας. Sed verum videtur ἵππον παρέχοντες. ut I. 62. διακρίαν ἵππον, et sic passim. Qui ἵππέας

malet comparato II. 12. Βοιωτοὶ δὲ — τοὺς ἱππέας παρείχοντο.

Thucyd. III. 63. 2. οὐκοῦν χρῆν — μὴ ξυνεπιέναι μετ' αὐτῶν ἄλλοις ὑπάρχον γε ὑμῖν, εἴ τι καὶ ἄκοντες προσήγεσθε ὑπ' Ἀθηναίων, τῆς τῶν Λακεδαιμονίων τῶνδε ἤδη ἐπὶ τῷ Μήδῳ ξυμμαχίας γεγενημένης. Impedita est huius loci structura et sententia, quae qualis fuerit satis apparet, sed in his verbis non continetur. Sententia duce corrigendum et explendum existimo in hunc modum: παρέχον γε ὑμῖν — τῆς τῶν Λακεδαιμονίων — ξυμμαχίας γεγενημένης (μετέχειν). Frequens est apud Herodotum et Thucydidem impersonale παρέχει *facultas est*, *coria est*, *oblata occasio est*, ut apud Herodotum V. 49. παρέχον (ὑμῖν) τῆς Ἀσίης πάσης ἄρχειν εὐπετέως, et apud Thucyd. V. 14. καλῶς παρασχόν. et V. 60. κάλλιον παρασχόν. et I. 120. εὖ παρασχόν, ad quem locum Scholiastae annotatiuncula est nullius pretii, quae (quod mireris) totidem verbis scripta legitur in λέξει Photiana v. Εὖ παρασχόν: ἀντὶ τοῦ εὖ παρασχόντος· δῆλον δὲ τοῦ δαίμονος ὃ ἐς δωρησαμένου τὴν νίκην. Ad haec Aristophanes dixerit:

ὦ Ζεῦ βασιλεῦ, τῆς λεπτότητος τῶν Φρενῶν.

Thucyd. III. 64. 3. ξυγκατεδουλοῦσθε μᾶλλον Αἰγινήτας καὶ ἄλλους τινὰς τῶν ξυνομοσάντων [ἢ διεκωλύετε]. Non tantum frigidum et insulsum hoc additamentum est, sed etiam ineptum et absurdum. Significat enim καὶ κατεδουλοῦσθε καὶ διεκωλύετε, ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἦττον, ἐκεῖνο δὲ μᾶλλον, quo nihil est a Thebanorum sententia alienius.

Thucyd. III. 65. ἐλθεῖν ἡμᾶς ἐν σπονδαῖς καὶ ἱερομηνίαις ἐπὶ τὴν ὑμετέραν πόλιν. Herwerden et Meineke ἱερομηνίαι, recte. Vera lectio superest cap. 56. 2. ἐν σπονδαῖς καὶ προσέτι ἱερομηνίαι, unde haec repetita sunt.

Thucyd. III. 66. τεκμήριον δέ· [ὥς οὐ πολεμίως ἐπράσσομεν] οὔτε γὰρ ἠδικήσαμεν οὐδένα. Emblema expunxit Meineke, et olim Valekenarius in annotatione Ms. Notissima haec compositio est: σημεῖον δέ, τεκμήριον δέ, μαρτύριον δέ sequente γάρ.

Thucyd. III. 66. 3. τὴν τε λυθεῖσαν ὁμολογίαν καὶ τῶν ἀνδρῶν τὸν ὕψερρον θάνατον καὶ τὴν περὶ αὐτῶν [ἡμῖν μὴ κτενεῖν] ψευσθεῖσαν ὑπόσχεσιν. Praecedit ὑποσχόμενοι — μὴ κτενεῖν (libri utrobique de more κτείνειν), quo manifestior est interpolatio.

Thucyd. III. 68. ὁπότε μὴ φαῖεν ἀπάγοντες ἀπέκτειναν, imo vero ἀπαγαγόντες. Semper in his erratur.

Thucyd. III. 68. 2. διέφθειραν δὲ Πλαταιῶν μὲν αὐτῶν οὐκ ἐλάσσους διακοσίαν Ἀθηναίων δὲ πέντε καὶ εἴκοσι [οἱ ξυνεπολιορκοῦντο]. Absurde dicitur una obsidebantur de iis, qui deditionem facissent et essent in hostium potestate. Itaque Meineke et Herwerden coniecerunt: οἱ ξυνεπολιορκεῖντο, qui una obsessi fuissent. Sed quia perspicuum est Athenienses tum necatos fuisse milites praesidarios, apparet οἱ ξυνεπολιορκεῖντο alienae manus esse additamentum ortum ex libr. II. cap. 78. αὐτοὶ δ' ἐπολιορκοῦντο ἐγκαταλελειμμένοι τετρακόσιοι, Ἀθηναίων δὲ ὀγδοήκοντα. Ergo maior pars Atheniensium ciroiter quinquaginta et quinque audaci incepto evaserunt, caeteri post deditionem occisi sunt.

Thucyd. III. 68. 3. τὴν πόλιν ἐνιαυτὸν μὲν ΤΙΝΑ — ἔδοσαν ἐνοικεῖν· ὕψερρον δὲ — ἀπεμίσθωσαν ἐπὶ δέκα ἔτη. Miror quo pacto Herwerden non receperit certam Meinekii emendationem ἐνιαυτὸν μὲν ἕΝΑ.

Thucyd. III. 69. ἐκ τῶν Ἀθηναίων ἐπιδιωχθεῖσαι. Iones et eorum exemplo Tragici praepositiones ἐκ et πρὸς addunt passivis pro ὑπό, sed numquam huius rei in soluta oratione scriptoris Attici exemplum vidi et vehementer mihi huius loci scriptura suspecta est.

Thucyd. III. 70. 3. φάσκων τέμνειν χάρακας ἐκ τοῦ τε Διδὸς τοῦ τεμένους καὶ τοῦ Ἀλκίνοῦ. Scribendum: ἐκ τε τοῦ Διδὸς τεμένους καὶ τοῦ Ἀλκίνοῦ.

Thucyd. III. 84. totum caput sine controversia spurium est. Scholiasta: τὰ ὠβελισμένα οὐδενὶ τῶν ἐξηγητῶν ἔδοξε Θουκυδίδου

εἶναι· ἀσαφὴ γὰρ καὶ τῷ τύπῳ τῆς ἐρμηνείας καὶ τοῖς διανοήμασι πολὺν ἐμφαίνοντα τὸν νεωτερισμόν. Verissima haec sunt. Sed unde tandem ea male pedem huc intulerunt? Non premam suspicionem quae mihi haec saepius consideranti in mentem venit. Suspicio esse locum Philisti, quem imitatore Thucydidis et „*praene pusillum Thucydidem*” scimus fuisse. In aliquo vetusto Codice locus ob argumenti quandam similitudinem in margine adscriptus videtur irrepsisse in Codices nostros, quos satis constat omnes ex uno fonte fluxisse.

Non erant Thucydidis ἐξηγηταί, quorum paucas reliquias in Scholiis habemus, tam docti ut Philisti libros legisse existimari possint.

Thucyd. III. 88. 3. νομίζουσι δ' οἱ ἐκείνῃ ἄνθρωποι ἐν τῇ Ἱερᾷ ὡς ὁ Ἡφαιστος χαλκεύει. Valckenaer in annotatione Ms. totum locum νομίζουσι δὲ — καὶ τὴν ἡμέραν καπνὸν spurium esse putat et una litura delendum. Si Thucydidis haec sunt legendum videtur ἐν τῇ Ἱερᾷ τὸν Ἡφαιστον χαλκεύειν, namque vulgatus ordo absurdus est.

Praeterea ἐκεῖ pro ἐκείνῃ reponendum erit.

Thucyd. III. 92. 5. πρῶτον μὲν οὖν ἐν Δελφοῖς τὸν θεὸν ἐπήρουντο. imo vero τὸν ἐν Δελφοῖς θεὸν ut I. 134. ὁ θεὸς ὁ ἐν Δελφοῖς. et V. 52. τοῦ ἐν Δελφοῖς θεοῦ χρήσαντος, et sic saepius. In vulgato ordine ἐν Δελφοῖς coniunctum est cum ἐπήρουντο, quasi Pythius Apollo etiam alibi consuli potuisset.

Thucyd. III. 93. αἴτιον δ' ἦν οἳ τε Θεσσαλοὶ — καὶ ὧν ἐπὶ τῇ γῇ ἐκτιζέτο φοβούμενοι μὴ σφίσι μεγάλη ἰσχυρὴ παροικῶσιν ἐφθείρουν. Herwerden substituit: αἴτιον δ' ἦν· οἱ ΓΑΡ Θεσσαλοὶ κτέ. ut dicitur σημείον δέ, μαρτύριον δέ, τεκμήριον δέ sequente γάρ. Nihil esse mutandum sed compositionem hanc esse Thucydeam hi loci declarant: IV. 26. 5. αἴτιον δ' ἦν Λακεδαιμόνιοι προειπόντες ἐς τὴν νῆσον ἐσάγειν σῆτον τὸν βουλόμενον. et VIII. 9. αἴτιον δ' ἐγένετο τῆς ἀποστολῆς τῶν νεῶν οἱ πολλοὶ τῶν Χίων οὐκ εἰδότες τὰ πρασσόμενα. Scholiasta: αἴτιον δ' ἐγένετο τῆς ἀποστολῆς τῶν νεῶν τὸ τοὺς πολλοὺς μὴ εἰδέναι τὰ πραττόμενα. Hoc modo Graeci omnes loquebantur, illo modo solus Thucydides.

Thucyd. III. 94. πρῶτον ἐν Ἑλλομένῳ τῆς Λευκαδίας Φρουρούς τινὰς — διέφθειραν, ἔπειτα ὕστερον ἐπὶ Λευκάδα — ἦλθον. Herwerden ad Λευκαδίας annotat: „Haec nominis forma recentissima esse videtur. Veteres constanter Λευκάδας.” Sed ἡ Λευκαδία est ager Leucadiorum et in paeninsula et in continente situs, ut ἡ Ῥοδία, et ἡ Σαμία et multa alia id genus.

Thucyd. III. 98. 2. ἐς τὴν ὕλην ἙΚΦερομένους. Recipienda erat Bekkeri emendatio ἙΚΦερομένους, nam proprie qui itinerum sunt imperiti et a via aberrant dicuntur ἙΚΦέρεσθαι.

Thucyd. III. 109. 2. τὸν μισθοφόρον δῆλον [τὸν ξενικόν]. Optime Herwerden τὸν ξενικόν expunxit. Thucydides enim *militēs mercede conductos ἐπικούρους* appellat, non *ξένους*, aut, ut erant, *μισθοφόρους*. Blandius nomen est et honestius *ξένοι*, natum illo tempore quum illorum opera magis quam sua virtute nitebantur.

Thucyd. III. 112. τὸν μὲν μείζω (τοῖν λόφῳ) — ἔλαθόν τε καὶ ἔφθασαν προκαταλαβόντες. Mendosa haec verborum compositio est pro λαθόντες ἔφθασαν προκαταλαβόντες, quod reponere.

Thucyd. III. 113. Ἀθηναίοις καὶ Δημοσθένει πεῖθόμενοι. imo verò πείθόμενοι, quod idem est quod πεισθέντες.

Thucyd. III. 114. τᾶλλα (σκυῶ) κατὰ [TAC] πόλεις διελόντο. Perpetuum est in tali re κατὰ πόλεις sine articulo.

(continuabitur).

C. G. COBET.

DIODORUS SICULUS.

Lib. II. 45. 3. Amazonas scribit: τῶν γεννωμένων τοὺς μὲν ἄρρενας πηροῦν τὰ τε σκέλη καὶ τοὺς βραχίονας ἀχρήστους κατασκευαζόντες πρὸς τὰς πολεμικὰς χρείας, τῶν δὲ θηλυτέρων τὸν δεξιὸν μαστὸν ἐπικαλεῖν. Mirum ni scripserit κατασκευαζόντες.

C. G. C.

DE LOCIS NONNULLIS THUCYDIDEIS E LIBRIS VI ET VIII.

SCRIPSIT

H. VAN HERWERDEN.

VI 1, 2. Σικελίας (Σικελία recte Krueger) περίπλους, μὲν ἔστιν ὁλκάδι οὐ πολλῶ τινι ἔλασσον ἢ ὀκτὼ ἡμερῶν, καὶ τοσαύτη οὕσα [ἐν] εἴκοσι σταδίων μάλιστα μέτρῳ τῆς θαλάσσης διέρχεται τὸ μὴ ἡπειρος οὕσα. Postquam in *Studiis Thucydideis* pag. 81 praeunte Kruegero non una de causa proscripsi praepositionem ἐν, nihil allatum vidi, quod eam tueretur et laetus animadverti mecum facere virum Graeci sermonis peritissimum, Carolum Badhamum, qui eadem deleta fortasse recte probat deteriorum quorundam librorum scripturam εἰκοσισταδίῳ μέτρῳ. Idem ἡπειρος οὕσα, hodie violenter mutatum ab editoribus in ἡπειρος εἶναι, acute tentavit scribendo ἡπειροῦσθαι, quod nescio an sit recipiendum, licet ambigi posse videatur utrum sic scripserit Thucydides an ἡπειροῦσθαι i. e. τὸ μὴ ἡπειρος γεγενῆσθαι. Scholiasta: ἵνα μὴ ἡπειρος ᾖ. Ad verbi usum cf. II 102, 3. εἰς τῶν νήσων αἱ ἡπερίωνται.

VI 1, 5, 6. Ioculare est videre ex novissimorum interpretum commentationibus, cur Thucydides, qui constanter alibi more aequalium et popularium scripsit βορέας et ἔνεκα, semel dederit βορρᾶς et ἔνεκεν. Scilicet in hac Siciliae descriptione auctorem secutus est Antiochum Syracusanum, cuius Σικελιωτὶς συγγραφὴ excerpta ab ipso tanquam a puero in ludo litterario effecit ut vir gravissimus sui sermonis ita turpiter oblitus sit,

ut insolitis vocabulorum formis in hac operis parte uteretur. Novum dabo eiusdem rei exemplum nondum, quod sciam, observatum. Alibi constanter Thucydides usus est formis contractis nominum propriorum desinentium in οῦς et οὔσσα, sed ecce cap. 2 § 6 legitur Σολόεντα, quod *re vera* ab ipso profectum esse *codices ad unum omnes testantur*. Ex animi sententia doleo vicem scriptoris Siculi, quod male feriatu discipulus mox in antiquos relapsus errores testantibus omnibus libris scripsit Σελινούντα.

VI 4, 3. καὶ τῇ μὲν πόλει ἀπὸ τοῦ Γέλα ποταμοῦ τοῦνομα ἐγένετο, τὸ δὲ χωρίον οὐ νῦν ἡ πόλις ἐστὶ καὶ ὁ πρῶτον ἐτειχίσθη Λίνδιοι καλεῖται (ex B. l. καλοῦνται). Intelligam: οὐ νῦν ἡ ἀκρόπολις ἐστὶ κτέ. Arx enim prima muniri solebat.

VI 4, 6. τοὺς δὲ Σαμίους Ἀναξίλας Ῥηγίνων τύραννος οὐ πολλῷ ὕστερον ἐβαλὼν καὶ τὴν πόλιν (Zanclen) αὐτὸς ξυμμίκτων (constans veterum titulorum orthographia postulat ξυμμείκτων) ἀνθρώπων οἰκίσας Μεσσήνην ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ τὸ ἀρχαῖον πατρίδος αὐτὸ ὠνόμασεν. Sic locum ex libris paene omnibus edidit Stahl, referens αὐτὸ ad χωρίον in praegressis, quod quum, secuto deinde τὴν πόλιν, fieri nequeat, Classen cum aliis praetulit unius codicis G. lectionem ἀντανόμασεν. Sed enim ἀντονομάζειν eo sensu, ni fallor, exemplo caret, requirente dicendi usu μετανόμασεν. Nec tamen αὐτὸ delendum esse crediderim, quia mihi non satisfacit Classeni interpretatio verborum τὴν πόλιν — οἰκίσας annotantis „ξυμμείκτων ἀνθρώπων zu οἰκίσας, „das wie πληρώσας construiert ist.” Vide an deletio articulo corrigendum sit καὶ πόλιν αὐτὸς ξυμμείκτων ἀνθρώπων οἰκίσας (sc. τὸ χωρίον), Μεσσήνην ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ τὰρχαῖον πατρίδος αὐτὸ ὠνόμασεν, ita ut accusativus πόλιν ξυμμ. ἀνθρ. sit praedicativus, quem veteres grammatici per ὥςτε εἶναι explicare solent.

VI 5, 3 transpone: χρόνῳ ὕστερον Ἰπποκράτης Γέλας τύραννος. Inepto verborum ordine editur χρόνῳ Ἰππ. ὕστερον.

VI 7 extr. Quod dixi *Stud. Thuc.* 32 sq. vehementer mihi suspecta esse hic et alibi verba ἐτελεύτα τῷδε δὲ Θουκυδίδης ξυνέγραψε, cum praesertim octo locis non reperiantur, non muto sententiam, licet valde iam antiquam interpolationem esse appareat ex Dione Chrysostomo, cuius vid. Or. LIII. 10.

VI 9. init. Ἡ μὲν ἐκκλησία περὶ παρασκευῆς τῆς ἡμετέρας

ἢδε ξυνελόγη, καθ' ὅτι χρη' ἐς Σικελίαν δ' εκπλεῖν. Constantier, nisi fallor, Thucydides absolute usurpat verbum ἐκπλεῖν, quare multum dubito num verba ἐς Σικελίαν sint ipsius scriptoris, quæ si quis ei vindicare voluerit, nescio an corrigere debeat πλεῖν, quod susserim nemini.

VI 10 § 2. καὶ οἷσθε ἴσως τὰς γενομένας ὑμῖν σπονδὰς ἔχειν τι βέβαιον, αἱ ἡσυχάζοντων μὲν ὑμῶν ὀνόματι σπονδαὶ ἔσονται (οὕτω γὰρ ἐνθάδε τε ἄνδρες ἐπραξαν αὐτὰ καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων) κτέ. Egregie hic fallitur Badham, qui ἄνδρες male refert ad ipsum Niciam expungit vocabula necessaria ὀνόματι σπονδαί. Iam Schol. intellexit ἀποτείνεσθαι πρὸς Ἀλκιβιάδην τε καὶ Κλεόβουλον καὶ Ξεναγόραν. Cf. V 36, 1. Sed etiam nunc requiro, quod *Stud. Th.* p. 153 requirebam, ὀνόματι γοῦν (nomine scilicet) σπονδαί. Quam facile ΓΟΤΝ ante ΣΠΟΝΔΑί perire potuerit vides.

VI. 11, 2. Σικελιῶται δ' ἂν μοι δοκοῦσιν, ὥς γε νῦν ἔχουσι, καὶ ἔτι ἂν ἦσαν δεινοὶ ἡμῖν γενέσθαι, εἰ ἀρξίσαν αὐτῶν Συρακοῖσι, ὅπερ οἱ Ἑγεαῖοι μάλιστα ἡμᾶς ἐκφοβοῦσιν. Ipse Classen hunc locum non expedit, et statuit quædam excidisse post ἔχουσι. Quare vix quemquam repertum iri suspicor qui eius patrociniū suscipiat. Mihi corrigendum videtur: Σικελιῶται δ' ἂν μοι (οὐ) δοκοῦσιν, ὥς γε νῦν ἔχουσιν, καὶ ἔτι ἂν ἦσαν δεινοὶ ἡμῖν γενέσθαι, εἰ κτέ. i. e. Σικ. δέ μοι δοκοῦσιν οὐκ ἂν δεινοὶ ἡμῖν γενέσθαι, ὥς γε νῦν ἔχουσι, καὶ ἔτι ἂν ἦσαν, εἰ κτέ., retracta de more particula ἂν, quæ ad infinitivum pertinet, ad verbum finitum.

Ibidem § 3. ᾧ γὰρ ἂν τρόπῳ τὴν ἡμετέραν μετὰ Πελοποννησίων ἀφέλωνται, εἰκὸς ὑπὸ τῶν αὐτῶν καὶ τὴν σφετέραν διὰ τοῦ αὐτοῦ καθαιρεθῆναι. Artificiose Classen soloeum σφετέραν sic tnetur, ut dicat ad εἰκὸς supplendum esse εἶναι ἡγούνται, quod vetat sententiarum compositio. Violentissime Badham εἰκὸς ἀπόντων αὐτῶν καὶ (contra constantem usum scriptoris qui numquam εἰκὸς et ἂν coniungit) τὴν ἰδίαν τῷ αὐτῷ καθαιρεθῆναι, non sine causa haerens in διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου. Mihi venit in mentem εἰκὸς ὑπὸ τῶν αὐτῶν (sc. a Peloponnesiis) καὶ τὴν σφετέραν αὐτοῦς ἀφαιρεθῆναι, delictis oculis διὰ τοῦ, quibus locum depravatū corrector aliquis muniverit. Post pauca in verbis τὰ γὰρ διὰ πλείους πάντες

ἵσμεν θαυμαζόμενα *Stud. Thuc.* requirebam post πλείσου additum πλείσων. Hodie vero nescio an Thuc. eo sensu scribere debuerit διὰ πλείσου (μάλισα) κτέ. Cf. Taciteum illud MAIOR e longinquo reverentia.

VI 12. εἴ τε τις ἄρχειν ἄσμενος αἰρεθείς παραινεῖ ὑμῖν ἐκπλεῖν, τὸ ἑαυτοῦ μόνον σκοπῶν, ἄλλως τε καὶ νεώτερος ἔτι ὢν ἐς τὸ ἄρχειν, ὅπως θαυμασθῇ μὲν, διὰ δὲ πολυτέλειαν ἀπὸ τῆς ἱπποτροφίας (haec tria vocabula lecta post μὲν recte huc transposuit Badham) καὶ ὠφελήσῃ τι ἐκ τῆς ἀρχῆς, μηδὲ τούτῳ ἐμπαράσχητε τῷ τῆς πόλεως κινδύνῳ ἰδίᾳ ἐλλαμπρύνεσθαι (quia iungendum ἐμπαράσχητε — κινδύνῳ hic malim, ut olim significavi, λαμπρύνεσθαι), νομίσατε δὲ τοὺς τοιούτους τὰ μὲν δημόσια ἀδικεῖν, τὰ δ' ἰδίᾳ ἀναλοῦν, καὶ τὸ πρᾶγμα μέγα εἶναι καὶ μὴ οἷον νεωτέρῳ (recte Pluygers νεωτέρους) βουλευσασθαι τε καὶ ὀξέως μεταχειρίσασθαι. οὓς ἐγὼ ὄρων νῦν ἐνθάδε τῷ αὐτῷ (Badh. τοιούτῳ) ἀνδρὶ παρακελευσούς (B. — ζᾶς) καθημένους φοβοῦμαι, καὶ τοῖς πρεσβυτέροις ἀντιπαρακελεύομαι μὴ καταισχυθῆναι, εἴ τῳ τις παρακάθεται τῶνδε, ὅπως μὴ (Badh. ὅτῳ) δόξει, ἐὰν μὴ ψηφίζεται πολεμεῖν, μαλακὸς εἶναι, μηδ' ὅπερ ἂν (del. B.) αὐτοὶ πάθοιεν (B. παθεῖν), δυσέρωτας εἶναι τῶν ἀπόντων κτέ. Pleraque horum tam evidententer correxit Badham, ut in textum eius correctiones admittere non dubitem. Quod vero idem una litura delenda censet verba: καὶ τὸ πρᾶγμα μέγα εἶναι καὶ μὴ οἷον νεωτέρῳ βουλευσασθαι τε καὶ ὀξέως μεταχειρίσασθαι monens ne senioribus quidem Niciam rem committi velle sed prorsus omitti, ea verba colorem habent ita prorsus Thucydideum, ut tollere non audeam, cum praesertim nullam causam exputem satis probabilem, cur aliquis de suo insereret. Cum tamen verissima sit critici Angli observatio, videndum an τὸ πρᾶγμα non tam spectet ipsam expeditionem, quam deliberationem de illa in comitiis. Nolite, inquit, audire eiusmodi homines: *res nimis gravis est momenti, nec talis ut adolescentuli de ea consultare eamque acute ac prudenter tractare possint.* Quali sententia aptus paratur transitus ad sequentia. Non magis probaverim eiusdem coniecturam prima facie speciosam παρακελευσᾶς pro παρακελευσούς. „Atqui” inquit Badham „sine Alcibiadis cohortatione sedissent. „Nunc certo consilio sedent, nempe ut Alcibiadi animum addant.” Non sane Alcibiades eos cohortatus fuerat ut sederent,

opinor, sed ut primum plausu et fortasse dicendo deinde suffragiis ipsum adiuvent. Praeterea aliquanto rectius, si retinemus παρακελεύους, sequitur καὶ τοῖς πρεσβυτέροις ἀντιπαρακελεύομαι. Ut Alcibiades iuvenis iuniores cohortatus fuerat, ita Nicias senex contra hortatur seniores.

VI 14. νομίσας, εἰ ὀρρωδεῖς τὸ ἀναψηφίσαι, τὸ μὲν λύειν τοὺς νόμους μὴ μετὰ τοςῶνδ' ἂν μαρτύρων αἰτίαν. σχεῖν τῆς δὲ πόλεως βουλευσαμένης ἱατρὸς ἂν γενέσθαι. Sic optimi codd., in deterioribus quibusdam est κακῶς βουλευσαμένης; quod haud dubie praeferrem, nisi utrumque vocabulum e scholio manasse putarem, quale in nostra collectione servatum est: τῆς πόλεως ἱατρὸς γενήσῃ κακῶς βουλευσαμένης.

VI 16, § 2. ἐνίκησα δὲ καὶ δεύτερος καὶ τέταρτος ἐγενόμην.

Tertias Alcibiadem tulisse auctor est Euripides apud Plut. Alc. 11, quem sequitur Isocrates XVI 34. Classenio observanti nullius pretii esse poetae testimonium prae testimonio historici respondeo de solo poeta certo constare quid re vera scripserit; quem in notis numeralibus perpetuo labi librariorum ex nullo scriptore melius disci possit quam ex ipso Thucydide. In re tamen incerta nihil novare satius est.

Ibid. § 4. ἀλλ' ὥσπερ δυσυχοῦντες οὐ προσαγορεύμεθα, ἐν τῷ ὁμοίῳ τις ἀνεχέσθω καὶ ὑπὸ τῶν εὐπραγούντων ὑπερφρονούμενος. Pravam oppositionem facit Madvigii coniectura προσαρκούμεθα. Optime habet οὐ προσαγορεύμεθα, non salutatur, i. e. ὑπερφρονούμεθα.

VI 17, 3. ὃ, τι δ' ἕκαστος ἢ ἐκ τοῦ λέγων πείθειν οἴεται ἢ πασιδάζων ἀπὸ τοῦ κοινοῦ λαβὼν ἄλλην γῆν, μὴ κατορθώσας, ταῦτα ἐτοιμάζεται. Verborum ordo: ὃ, τι λαβὼν οἴεται ἄλλην γῆν οἰκῆσειν, ταῦτα ἐτοιμάζεται. Intellegenda pecunia reliquaque ἀφανῆς οὐσία, quae opponitur ταῖς μονίμοις κατασκευαῖς. Male novissimi editores ὅτι, et τοῦτο Classen intelligens τὸ ἄλλην γῆν οἰκεῖν. Haud magis placet Useneri schediasma ταῦτα σχεδιάζεται. Si quid mutandum foret (quod non est) posses σπουδάζεταί sensu passivo.

VI 18, 2. Φυλοκρινόειν. Unus cod. G. non optimus Φιλοκρινόειν, quam formam cur probet Badham vellem dixisset. Alteram enim agnoscunt grammatici, Hesychius, gramm. Bekk. I p. 71, Pollux VIII 110.

Ibidem § 3. καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν ταμιεύεσθαι ἐς ὅσον βουλόμεθα ἄρχειν, ἀλλ' ἀνάγκη, ἐπειδὴ περ ἐν τῷδε καθέσαμεν, τοῖς μὲν ἐπιβουλεύειν, τοὺς δὲ μὴ ἀνιέναι, διὰ τὸ ἀρχθῆναι ἂν ὑφ' ἐτέρων [αὐτοῖς κίνδυνον εἶναι], εἰ μὴ αὐτοὶ ἄλλων ἄρχαμεν. Depravatum in his ἀνιέναι. Classeni enim artificia non moror. Nec prorsus mihi satisfacit ἀφίέναι. Quid lateat docent ipsa praegressa haec: τὸν γὰρ προύχοντα οὐ μόνον ἐπιδόντα τις ἀμύνεται, ἀλλὰ καὶ μὴ πῶς ἔπεισι προκαταλαμβάνει. Quibus verbis sequentia ad amussim respondebunt, si mecum reposueris τοῖς μὲν ἐπιβουλεύειν, τοὺς δὲ μὴ ἔαν ἐπιέναι. In ipsis sequentibus καὶ οὐκ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐπισκεπτέον ὑμῖν τοῖς ἄλλοις τὸ ἥσυχον, εἰ μὴ καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα ἐς τὸ ὁμοῖον μεταλήψεσθε gaudeo videns Badhamum quoque non ferre ἐπισκεπτέον, pro quo requirit notionem qualis διωκτέον, τιμητέον. Div est ex quo conieci σπευτέον, cl. V 16, 2.

Ibid. § 6. καὶ μὴ ὑμᾶς ἡ Νικίου τῶν λόγων ἀπραγμοσύνη καὶ διάσσις τοῖς νέοις ἐς τοὺς πρεσβυτέρους ἀποτρέψῃ, κτλ. Intelligi solet *dissidium inter iuvenes et seniores*. At alio sensu eis dicitur in talibus. Cf. I, 15. IV 61. Quare, si hoc voluit scriptor, dare debuit πρὸς. Verum ne sic quidem satis expedito dativum τοῖς νέοις. Vereor ne insanabili vulnere locus laboret.

VI 22 § 1 ext. ἄγειν καὶ σιτοποιούς, ἐκ τῶν μυλωνῶν πρὸς μέρος ἡναγκασμένους, ἐμμίσθους, κτέ. Quid sibi velit πρὸς μέρος, hodie viri docti intelligere videntur. Ego id non magis assequi me fateor quam olim Dukerus. Sententia suadere videtur, ut intelligamus *partim*. Sed numquam πρὸς μέρος sic usurpatum repperi. Τὸ μέρος et κατὰ μέρος non sunt huius loci. Scribendum suspicor: ἄγειν καὶ σιτοποιούς ἐκ τῶν μυλωνῶν, μέρος τι προσηναγκασμένους, ἐμμίσθους κτέ. (Cf. II 64, 2. III 30, 1) ut haec intelligantur de iis servis, quos domini non ultro cessuri forent rei publicae. Etiam si πρὸς μέρος eodem sensu, quod vix credo, adhiberi posset, mutanda tamen sic foret interpunctio; procul dubio enim ἐμμίσθους pertinet ad omnes.

VI 23 § 1. Ἦν γὰρ αὐτοὶ ἔλθωμεν ἐνθένδε μὴ ἀντίπαλον μόνον (παρασκευὴν inseruerim ex Classeni coniectura) παρασκευασμένοι, πλὴν γε πρὸς τὸ μάχιμον αὐτῶν τὸ δπλιτικόν, κτέ. Badham contendens verba πλὴν — τὸ δπλιτικόν transponenda

esse post ultima verba capitis praegressi: μάλιτα δὲ χρήματα αὐτόθεν ὡς πλεῖστα ἔχειν· τὰ δὲ παρ' Ἑγεσίων, ἃ λέγεται ἐκεῖ ἐτοῖμα, νομίζατε καὶ λόγῳ ἂν μάλιτα ἐτοῖμα εἶναι, non animadvertit τὰ παρ' Ἑγεσίων esse χρήματα, itaque excludi eiusmodi additamentum. Recte Classen spreta Ulrichsii, quae Stahlío imposuit, coniectura ἱππικόν pro ὀπλιτικόν, τὸ μάχιμον, ell. Herod. II 167, VII, 186, interpretatur universas Siciliae sorpías.

VI 27 § 1. Ἐν δὲ τούτῳ, ὅσοι Ἑρμαῖ ἦσαν λίθινοι ἐν τῇ πόλει τῇ Ἀθηναίων (εἰς) δὲ κατὰ τὸ ἐπιχώριον, ἡ τετράγωνος ἐργασία, πολλοὶ καὶ ἐν ἰδίοις προθύροις καὶ ἐν ἱεροῖς) μιᾷ νυκτὶ οἱ πλεῖστοι περιεκόπησαν τὰ πρόσωπα. Badham; εἰς) δὲ, (ὧν) κ. τ. ἔ. τετράγωνος ἡ ἐργασία, κτέ. Num igitur soli Athenienses Hermas habebant quadratos? Minime gentium. Sed multum dubito an non verba ἡ — ἐργασία, quam rem nemo Graecorum ignorabat, ab ipso scriptore profecta sint. Quae laudari solent verba Themistii τετράγωνος ἦν ἡ τῶν Ἑρμῶν ἐργασία ex nostro petita sint nihil necesse est, et si sunt, emblemata potest esse Themistio antiquius. Iam olim interpolata esse suspicabar, eamque coniecturam nuper confirmavit recens repertum scholium Patmense: Ἑρμαῖ λίθινοι: τετράγωνος ἐργασία. Similiter vereor ne inter Diodori (qui XIII, 2 simpliciter habet περιεκόπησαν) et Plutarchi (Alc. 18) aetatem Thucydides auctus sit vocabulis τὰ πρόσωπα, quae si ipse addidisset, de *pudendis mutilatis*, ad quae alludit comicus Lysistr. 1095, silere vix potuisset videtur. Pausanias grammaticus ap. Schol. loquitur de utrisque.

VI 25 extr. καὶ ἦν τι ἄλλο πρέπον δοκῆ εἶναι ἐτοιμασάμενοι ἥξειν. Iniuria in his haeret Badham. Nicias haec dicit se cum collegis facturum, *si populus ita iusserit*. Vid. cap. sq. Ad δοκῆ cogitandum non *sibi*, sed τῷ δήμῳ.

VI 33 § 2. πρόσφασιν μὲν Ἑγεσίων ξυμμαχίᾳ καὶ Λεοντίων κατοικήσει. Finalis ille quem volunt dativus prorsus est incredibilis. *Suid.* Th. p. 84 iam monui ante Ἑγεσίων exoidisse ΕΠ et I 123 τὰ μὲν φέβω τὰ δ' ἔ[π] ὀφελίᾳ dare debueram. Cf. III 82, 1 edit. meae.

VI 87, 2. ὥς (παρὰ τοσοῦτον γιγνώσκω) μόλις ἂν μοι δοκοῦσιν (αἱ Ἀθηναῖοι), εἰ πόλιν ἑτέραν τοσαύτην ὕσαι Συρακοῦσαι εἰσιν [ἔλθοιεν ἔχοντες] καὶ ὁμορον οἰκήσαντες τὸν πόλεμον ποιοῖντο, οὐκ

ἀν παντάπασι διαφθαρήναι κτέ. Non tantum ἔλθοιεν delendum cum Classenio sed etiam ἔχοντες. De primis verbis corrigendis vid. Badham Mn. III 23.

VI 39, 1. καὶ ταῦτα ὁμοίως καὶ κατὰ μέρη καὶ ξύμπαντα ἐν δημοκρατίᾳ ἰσομοιρεῖν. Interpretantur: atque hos civium diversos ordines et per partes et simul universos in statu populari iuris aequabilitate frui. Sed quo iure ταῦτα referri possit ad homines, non assequor. Rectissime Grote pronomen rettulit ad Φυλάσσειν βουλευεῖν et κρίνειν, nec fortasse iniuria Badham transposuit καὶ ταῦτα post ξύμπαντα.

VI 48. ἐν πόρῳ γὰρ μάλις καὶ προσβολῇ εἶναι αὐτοὺς (Messanios) τῆς Σικελίας, καὶ λιμένα καὶ ἐφόρμησιν τῇ στρατιᾷ ἱκανωτάτην ἔσεσθαι. Badham recte negans ipsos Messanios aut urbem eorum λιμένα καὶ ἐφόρμησιν dici potuisse coniecit καὶ τὸν λιμένα ἐφόρμωσιν κτέ. Mihi probabilius videtur post ἱκανωτάτην propter ductum similitudinem intercidisae TATTN. Eundem errorem Stud. Thuc. p. 157 castigavi VII 42 § 5 ante Madvigium Adv. I 330, cui emendatio tribui solet, inserendo ταύτην post ξυντομωτάτην, nec praefero quod postea proposuit Badham καὶ ὁ ξυντομώτατα ἡγεῖτο διαπολεμήσειν. Similiter Madvigius l. l. emendavit VII 86, 1 ubi editur ἀσφαλες ἄτην εἶναι νομίσαντες τήρησιν, qui locus me fugerat. Nunc duobus illis locis hic tertius addatur; quae res haud dubie criticis quibusdam persuadebit optime in talibus pronomen omitti et novam hanc esse elegantiam stili Thucydidei. — Quid Badhamum moverit, ut ἐφόρμωσις, quod hoc solo loco idque in deterrimis libris legitur pro ἐφόρμησις, formam unice Graecam esse contendat, vellem verbo saltem significasset. Quidni enim ab ἐφορμεῖν Thucydides fingere potuit substantivum ἐφόρμησις, ut a φθονεῖν Sophocles finxit φθόνησις, et a φρονεῖν Graeci omnes φρόνησις, ut alia plurima taceam? Idque eo tutius facere potuit, quod ab ἐφορμᾶν tale substantivum nemo formaverat.

VI 50, 4. δέκα δὲ τῶν νεῶν προύπεμψαν ἐς τὸν μέγαν λιμένα πλεῦσαι τε καὶ κατασκέψασθαι εἴ τι ναυτικόν ἐς καθειλκυμένον. Servato hoc verborum ordine nemo non iunget προύπεμψαν ἐς τὸν μέγαν λιμένα, cum tamen sententia iubeat iungi πλεῦσαι ἐς τὸν λιμένα, nisi πλεῦσαι prorsus inutile sit additamentum. Quae causa Badham (qui lectorum sollertia nimium confusus

saepe iusto est brevior) impulsisse videtur ut aut transponendum iudicet πρὸνπεμφαν πλεῦσαι τε ἐς τὸν μέγαν λιμένα aut corrigendum περιπλεῦσαι (ut ibi circumnavigarent). Tertia tamen restat emendandi via, quae in hoc praesertim scriptore emblematis omne genus inquinatissimo illis probabilior videri possit, ut deleantur verba πλεῦσαι τε καί.

VI 52 § 1. Ἐσὴ γ γέλλετο δ' αὐτοῖς ἐκ τε Καμαρίνης, ὡς εἰ ἔλθοιεν, προσχωροῖεν ἄν — ἀπάσῃ οὖν τῇ στρατιᾷ παρέπλευσαν. De crebris nuntiis eandem rem nuntiantibus vix probabiliter cogitaveris. Quidni igitur scriptor usurpavit Aoristum ἐσὴ γ γέλλετο? Quia, nisi fallor, dederat ἐσὴ γ γέλλετο, quae forma a librariis cum Imperfecto confundi assolet. *Nuntium acceperant, itaque cett.*

VI 53, 1. καὶ καταλαμβάνουσι τὴν Σαλαμινίαν [ναῦν] ἐκ τῶν Ἀθηναίων ἤκουσαν ἐπὶ τε Ἀλκιβιάδην [ὡς κελεύοντος ἀποπλεῖν] ἐς ἀπολογία ὧν ἡ πόλις ἐνεκάλει, καὶ ἐπ' ἄλλους τινὰς τῶν στρατιωτῶν τῶν μετ' αὐτοῦ, μεμνημένων περὶ τῶν μυστηρίων ὡς ἀσεβούντων, τῶν δὲ καὶ περὶ τῶν Ἑρμῶν. Seclusa recte delevit Cobetus, sed non minus recte τῶν στρατιωτῶν nuper Badhamus. In sequentibus ambigebam utrum more nostri et antiquiorum rescriberem: μεμνημένων (τῶν μὲν) περὶ τῶν μυστηρίων κτέ. an μεμνημένων ὡς ἀσεβούντων, deletis omnibus reliquis, ut scholiis ad hunc locum. Sed ne sic quidem locus est persanatus. Etsi enim minime sum ignarus saepe Thuc. usurpare genetivum absolutum, ubi Latine postuletur idem casus qui praecesserit; hic tamen locus ita comparatus est ut nemo lector gen. non iungat cum praegressis τῶν μετ' αὐτοῦ. Quare necessarium putabam μεμνημένους — ὡς ἀσεβούντας, corrupta ab eo qui re vera cum τῶν μετ' αὐτοῦ per errorem coniunxerit. Quid vero, si verba μεμνημένων περὶ τῶν μυστηρίων ὡς ἀσεβούντων, τῶν δὲ καὶ περὶ τῶν Ἑρμῶν integrum scholium sunt ad praegressa? Nihil eo docemur, nisi quod interpretes discere potuit ex ipsis sequentibus: οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι, ἐπεὶ δὲ ἡ στρατιὰ ἀπέπλευσεν, οὐδὲν ἥσσον ζήτησιν ἐποιοῦντο τῶν περὶ τὰ μυστήρια καὶ τῶν περὶ τοὺς Ἑρμᾶς δρασθέντων, καὶ οὐ δοκιμάζοντες τοὺς μηνυτάς, κτέ. Quare locum sic scribam: καὶ καταλαμβάνει τὴν Σαλαμινίαν ἐκ τῶν Ἀθηναίων ἤκουσαν ἐπὶ τε Ἀλκιβιάδην, ἐς ἀπολογία ὧν ἡ πόλις ἐνεκάλει, καὶ ἐπ' ἄλλους

τινὰς τῶν μετ' αὐτοῦ, in marginem relegatis ceteris omnibus.

VI 54. οὐδὲ γὰρ τὴν ἄλλην ἀρχὴν ἐπαχθὴς ἦν ἐς τοὺς πολλοὺς, ἀλλ' ἀνεπιφθόνως κατετήσατο· καὶ ἐπετήδευσαν ἐπὶ πλείστον δὴ τύραννοι οὗτοι ἀρετὴν καὶ ξύνεσιν, καὶ Ἀθηναίους εἰκοστὴν μόνον πρᾶσσόμενοι τῶν γιγνομένων τὴν τε πόλιν αὐτῶν καλῶς διεκόσμησαν καὶ τοὺς πολέμους διέφερον καὶ [ἐς] τὰ ἱερὰ ἔθυσον. Ad verba ultima Classen annotavit „kurz stat τὰς θυσίας ἔφερον” Itane? ferebantne sacrificia in templa? Hoc quid sit, non intelligo. Pergit vir doctus „Ahnlich VIII 10, 1 ἐθεώρου ἐς Ἰσθμια.” Haud vidi magis. Locus est depravatus. Nec tamen satisfacit quod Mnem. I, 172, cl. Lys. VI § 5, proposui paullo violentius ἐς τὰς ἑορτὰς ἔθυσον. Simpliciter delenda fuerat praepositio. Τὰ ἱερὰ sunt τὰ δημόσια, τὰ τῆς πόλεως ἱερὰ. De primis verbis examinanda quae Mnem. III, 28 disputavit Badham „Quid? Hipparchus, cuius ἀρχὴν „πον fuisse tot et tam egregiis argumentis ostenditur, non „modo τὴν ἄλλην ἀρχὴν quemadmodum gesserit, verum etiam „qualem gesserit, narratur? Haec de Pisistrato et Hippia dici „res ipsa ostendit: itaque legendum: οὐδὲ γὰρ τὴν ἄλλην ἀρχὴν „ἐπαχθὴ ἐς τοὺς πολλοὺς ἀλλ' ἀνεπιφθόνον κατετήσατο.” Bevera verba incriminata haud exiguam creant lectori molestiam. Legimus enim cap. 54 § 2 οὐχ Ἰππαρχος, ὥσπερ οἱ πολλοὶ οἰοῦνται, ἀλλ' Ἰππίας πρεσβύτατος ὧν ἔσχε τὴν ἀρχὴν et 55 init. ὅτι δὲ πρεσβύτατος ὧν Ἰππίας ἤρξεν. et ibid. § 3 οὐ μὲν οὐδ' ἂν κατασχεῖν μοι δοκεῖ ποτε Ἰππίας τὸ παραχρῆμα βῆδ' ἰως τὴν τυραννίδα, εἰ Ἰππαρχος μὲν ἐν τῇ ἀρχῇ ὧν ἀπέθανεν, αὐτὸς δ' αὐθιμέρην καθίςατο. Disertius sane negari nequit Hipparchum fuisse tyrannum. At magnam tamen, inquit, ei fuisse potentiam non minus clare docent verba 54 § 3 ὁ δὲ (Aristogiton) ἐρωτικῶς περιαλγῆσας καὶ Φαβηεῖς τὴν Ἰππάρχου δύναμιν κτέ. et locus 56 § 1 τὸν δ' οὖν Ἀρμόδιον — προυπηλάκισεν, ἀδελφὴν γὰρ αὐτοῦ κόρην ἐπαγγείλαντες (Hipparchus cum fratre Hippia) ἤκαιν — ἀπήλασαν κτέ. Audio, sed ea res de tyranni fratre mira non est, et posterior locus confirmat potius quam infirmat Hipparchum non fuisse tyrannum; si enim fuisset, ipse Harmodii sororem arcessivisset et contumeliose abegisset: nunc in ea re indigebat fratris auxilio et auctoritate, quare a singulari numero ad plu-

ralem transiit scriptor. Non magis solvitur difficultas alio loco 54 § 6 τὰ δ' ἄλλα αὐτῇ ἢ πόλιν (sub Pisistratidis) τοῖς πρὶν κεϊμένοις νόμοις ἐχρῆτο, πλὴν καθ' ὅσον αἰεὶ τινα ἐπεμέλοντο σφῶν αὐτῶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς εἶναι. καὶ ἄλλοι τε αὐτῶν ἤρξαν τὴν ἐνιαυσίαν Ἀθηναίους ἀρχὴν καὶ Πεισίστρατος δ' Ἰππίου τοῦ τυραννεύσαντος υἱός. Quis enim admonendus eum, qui sub tyranno exerceat magistratum, propterea non ipsum esse tyrannum. Sentio igitur omnem loci a Badhamo tentati (qui ex quo primum legi Thucydidem, semper male me habuit) difficultatem, sed prorsus non video quid lucemur eius mutatione. Nam non minus quam ante subiectum quod huic sententiae praegreditur manet Hipparchus, ideoque idem Hipparchus est subiectum verbi κατεψύσατο, quod quo tandem pacto vir doctissimus ad Pisistratum et Hippiam referre potuerit, ipsis tenebris mihi obscurius esse confiteor. Ad incitas redactus, negare non possum Thucydidem minus proprie, et ut verum fatear, parum diligenter hic locutum esse et imprudentem tyrannidis partem concessisse Hipparcho, quem vere tyrannum fuisse tam acriter negabat. Nam ne verba quidem sequentia καὶ ἐπετήδευσαν ἐπὶ πλείστον δὴ τύραννοι (malim τυράννων cum Badhamo) οὕτω κτ. post praegressa alio modo, ut ille voluit, de Pisistrato et Hippia intellegi possunt, sed debent de Hippia et Hipparcho. Nec quidquam in his interpolatum esse inde apparet, quod si demseris verba incriminata, simul tollenda tibi erunt omnia quae sequuntur usque ad finem capitis 55, quod nemo sanus facere cogitabit, imo ne facere quidem poterit, quia initio cap. 56. τὸν δ' οὖν Ἀρμόδιον — προσηλάκισεν forma orationis (cf. 54, 4 παρεσκευάζετο προσηλακίων αὐτόν) abunde demonstrat praegressam his verbis fuisse digressionem. Quod autem Badham dixit Thucydidem multis et egregiis argumentis demonstrasse ὅτι πρεσβύτατος ὢν Ἰππίας ἤρξεν id certe non valet de hoc, quod vix sine risu legas: παῖδες γὰρ αὐτῷ μόνω φαίνονται τῶν γνησίων ἀδελφῶν γενόμενοι, ὡς δ' τε βωμὸς (in Pythio) σημαίνει καὶ ἡ σήλη περὶ τῆς τῶν τυράννων (NB!) ἀδικίας ἢ ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀκροπόλει σταθεῖσα, ἐν ᾗ Θεσσαλοῦ μὲν οὐδ' Ἰππάρχου οὐδεὶς παῖς γέγραπται, Ἰππίου δὲ πάντε — εἰκὸς γὰρ ἦν τὸν πρεσβύτατον πρῶτον γῆμαί. Nam primum, ut hodie, sic antiquitus subinde contrarium accidebat, tum fieri potuit,

ut fratres minores prorsus non duxerint uxores, deinde ut, si duxerint, liberos iis non pepererint, tandem ut, si liberos, filias tantum sint enixae. — Epigramma quod laudatur a scriptore 54 extr. totidem litteris hodieque exstat in arae cymatio recens eruto prope Callirrhoen ad Ilisi ripam dextram. Receptum est a Kirchhoffio in C. I. A. IV p. 41, scriptum ita ut facillime adhuc legi possit, non ἀμυδροῖς γράμμασι, quale Thucydides se legisse testatur, unde liquido constare mihi videtur post eius aetatem (fortasse Romanis demum temporibus) titulum, (ἀρχαίοις tamen γράμμασιν) esse renovatum, licet aliter iudicet peritissimus harum rerum iudex Adolphus Kirchhoff. Prorsus enim incredibilis mihi videtur eorum sententia qui ἀμυδροῖς γράμμασι vetustam scribendi rationem spectari existiment, quasi Thucydidi obscura esse potuerint, quae nullam hodie legentibus (non antiquarios dico sed minus exercitatos) creant difficultatem! Quod utut est, quantivis pretii lapis est, quia iam accurate constat, ubi situm fuerit olim Pythion. Hunc locum non relinquam antequam significavero 54 § 7 e verbis καὶ τῷ μὲν ἐν τῇ ἀγορᾷ προσοικοδομήσας ὕστερον δὲ δῆμος Ἀθηναίων μεῖζον μῆκος τοῦ βωμοῦ ἠφάνισε τοῦ πύργου non solum τοῦ βωμοῦ delendum esse cum Classenio, sed etiam Ἀθηναίων, quod hic otiosum est et certe a Thucydide δὲ Ἀθηναίων scriptum foret. Etiam 55 § 1 ἡ σήλη — ἡ ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀκροπόλει idem nomen proprium admodum mihi suspectum est. De qua tandem alia arce hic sermo esse potuit? Ibidem autem requiro ut aut repetito articulo scribatur ἡ σήλη (ἡ) περὶ τῆς τῶν τυράννων ἀδικίας ἡ ἐν ἀκροπόλει σταθεῖσα aut transposito ἡ σήλη ἡ περὶ τῆς τῶν τυράννων ἀδικίας ἐν τῇ ἀκροπόλει σταθεῖσα. Sed non diffiteor male me habere illud ἀδικίας, quae commemorari quidem potuit in publico monumento, sed inscriptionis argumentum esse non potuit, quae procul dubio continebat populi scitum, quo Pisistratidis omnibus civitatem ademtam esse crediderim, quapropter Thucydidi pro ΑΔΙΚΙΑΣ reddendum esse suspicor ΑΤΙΜΙΑΣ, ἀτιμίας. Quam vellem hoc quoque monumentum servatum esset, ut certius etiam hac de re iudicari posset.

Ibidem § 3 καὶ οὐχ ὡς ἀδελφὸς νεώτερος ὢν ἠπόρησεν, ἐν ᾧ οὐ πρότερον ξυνεχῶς ὠμιλεῖ τῇ ἀρχῇ. Hic ut VIII 86, 4 ἐν ᾧ usu rarissimo est hypotheticum et explicari potest per τότε

γὰρ ἂν, εἰ γὰρ ἦν (ἀδ. νεώτερος), quare particulam conditionalem abesse posse non facile credam. Illo loco iam recte Dobree ἐν ᾧ σαφέστατ' ἂν (pro σαφέστατα) Ἰωνίαν εὐθὺς εἶχον οἱ πολέμιοι. Felicitur autem necessaria vocula servata est VII 68, 2 ὡς δ' ἐχθροὶ καὶ ἐχθιστοὶ πάντες ἴσε, οἳ γ' ἐπὶ τὴν ἡμετέραν ἦλθον δουλωσόμενοι, ἐν ᾧ [εἰ κατάρθωσαν,] ἀνδράσι μὲν ἂν τᾷλγιστα προσέθεσαν, παισὶ δὲ καὶ γυναιξὶ τὰπρεπέστα κτέ., ubi ἐν ᾧ significat εἰ ἐδουλώσαντο, quare insiticia videntur verba inclusa. Horum locorum aut immemor aut ignarus Badham, sine causa idonea haerens in ἡπόρησεν absolute (ut non raro) posito, coniecit καὶ οὐχ (sc. ἡπόρησεν) ὡς ἀδελφὸς νεώτερος ὢν ἡπόρησεν ἂν ὢν οὐ πρότερον ξυνεχῶς ὠμιλήκει τῇ ἀρχῇ, explicans τῶν ὑπακουσομένων καὶ ἀσῶν καὶ ἐπικουρῶν.

VI 57, 2. καὶ ὡς εἶδόν τινα τῶν ξυνωμοτῶν σφίσι διαλεγόμενον οἰκειῶς τῷ Ἰππία (ἦν δὲ πᾶσιν εὐπρόσδοτος) ἔδεισαν κτέ. Sic lege deleto nomine proprio ὁ Ἰππίας, quod magistelli adscripserunt ad εὐπρόσδοτος.

VI. 58, 1. ἀγγελλέντος (ἀγγελλέν?) δὲ Ἰππία ἐς τὸν Κεραμεικόν, οὐκ ἐπὶ τὸ γενόμενον ἀλλ' ἐπὶ τοὺς πομπέας [τοὺς ὀπλίτας deleui Stud. Th.] πρότερον ἢ αἰσθέσθαι αὐτοῦς, ἄποθεν (l. ἄπωθεν) ὄντας, εὐθὺς ἐχώρησε καὶ ἀδήλως τῇ ὀψει πλασάμενος πρὸς τὴν ξυμφορὰν ἐκέλευσεν αὐτοῦς, δείξας τι χωρίον. ἀπελθεῖν ἐς αὐτὸ — ἄνευ τῶν ὀπλων. De sententia verborum ἀδήλως — ξυμφορὰν vix ulla potest esse controversia, apparet enim e contextu Hippiam dici vultum ita composuisse ut de casu fratris nihil rescivisse videretur, sed dubitatum est de verborum sinceritate, cum fuerint qui requirerent τὴν ὀψιν et nuperime Badham ἀδήλῳ τῇ ὀψει reponi iusserit. Ego dubitans Graece dici posse πλάσασθαι τῇ ὀψει aut ἀδήλῳ τῇ ὀψει non addito obiecto suspicabar ἀδήλῳ (Hesychius explicat ἀγνωσίαν) τῇ ὀψει πλασάμενος, vultu fingens ignorantiam, praeterea tentans ἀδήλος τῇ ὀψει (vultu nihil prodens), πλασάμενος (sc. αὐτὴν) πρὸς τὴν ξυμφορὰν, ἐκέλευσεν κτέ. Interpretari solent ἀδήλως τῇ ὀψει πλασάμενος in hunc modum: πλασάμενος οὕτω ὥστε ἀδήλος εἶναι τῇ ὀψει, in quo fortasse est acquiescendum. Cf. Kruegeri gramm. 66. 1, 9.

VI 60, 3. λέγων δ' ἐπεισεν αὐτὸν ὡς χρή, εἰ μὴ καὶ δέδρακεν, αὐτόν τε ἀδειαν ποιησάμενον σῶσαι. Omnino corrigē-

dum ei καὶ μὴ δίδρακεν, *etiam si non fecerit*, quod forte fortuna in uno malo codice servatum est. Ad ποιησάμενον Classen „auffallend, da diese doch nicht in der Macht des Gefährdeten liegt. Sollte Th. nicht σπεισάμενον geschrieben haben.” Quod ipsum inauditum foret de privato homine eoque δεδεμένῳ. Verum quidem est eum qui *impunitatem impetral* dici solere εὐρέσθαι ἄδειαν, sed quum ποιεῖν τινι ἄδειαν sit *concedere* (proprie *facere*) *alicui impunitatem*, non video quidni is qui precibus illam impetret, satis recte dicatur eam εἰδὶ *facere*, ποιῆσθαι. Ibidem § 4 ἐπανείπον ἀργύριον τῷ ἀποκτείναντι. Classen „das compositum findet sich sonst nicht.” Satis tamen notus est Avium locus:

τῆδε μέντοι θημέρῃ μάλισ' ἐπαναγορεύεται καὶ.

VI 61, 4. ὥς τε βουλόμενοι αὐτὸν (Alcibiadem) ἐς κρίσιν ἀγαγόντες ἀποκτείνειν, πέμπουσιν οὕτω τὴν Σαλαμινίαν [ναῦν] ἐς τὴν Σικελίαν ἐπὶ τε ἐκείνῳ καὶ ὧν περὶ ἄλλων ἐμεμήνυτο· εἰρητὸ δὲ προειπεῖν αὐτῷ ἀπολογησομένῳ ἀκολουθεῖν, ξυλλαμβάνειν δὲ μὴ θεραπεύοντας τό τε πρὸς τοὺς ἐν Σικελίᾳ στρατιώτας τε σφετέρους καὶ πολεμίους μὴ θορυβεῖν, καὶ οὐχ ἥκιστα τοὺς Μαντινέας καὶ Ἀργεῖους βουλόμενοι παραμείναι, δι' ἐκείνου νομίζοντες πεισθῆναι σφᾶς ξυστρατεύειν. Concinnius sane foret quod coniecit Badham θεραπεύοντας, sed loci complusculi Thucydidei non corrupti, velut II 53, 4. III 36, 2. IV 23, 2. V 70, hoc anacoluthon ita tuentur, ut vulgatam invitus retineam. Deinde conspirat cum Badhamo Classen in delendis voculis τό τε πρὸς, nisi quod ille qualis fuerit eorum origo aliquanto probabilius explicuit, sed Classen scribens θεραπεύοντας τοὺς — μὴ θορυβεῖν frustra provocavit ad VII 70, 3 οἱ ἐπιβάται ἐθεράπευον μὴ λείπεσθαι τὰ ἀπὸ τοῦ κατασρώματος. Ibi enim a θεραπεύειν suspensus est Accus. c. Inf., quod nemo mirabitur siquidem ea constructio re non differt ab Accusativo obiecti, sed inde non sequitur Thucydidem scribere potuisse θεραπεύω μὴ θορυβεῖν τινά, cuius structuræ unicum, quod sciam, exemplum exstat apud LUCIANUM *de merc. cond.* 26. θεραπεύων ἀεὶ ἐν ἀργύρῳ ἢ χρυσῷ πίνειν. Felici me iudice audacia Badham: θεραπεύοντας (?) τοὺς ἐν Σικελίᾳ στρατιώτας (τούς) τε σφετέρους καὶ οὐχ ἥκιστα τοὺς Μαντινέας καὶ Ἀργεῖους, δι' ἐκείνους νομίζοντας σφᾶς ξυστρατεύειν, deletis omnibus quae interponuntur. Singula em-

blemata unde irrepserint ipse sagaciter exposuit Mnem. III p. 236 sq. Multum diuque quaesivi an leniorem medelam exco-
gitare possem, sed nihil repperi quod aequè mihi satisfaceret.
Οὗτος μὲν πανήριος, nosti cetera. Cum eodem mox damnav-
rim verba δέσαντες τὸ ἐπὶ διαβολῇ ἐς δίκην καταπλεῦσαι et
lubens praeterea deleverim § 6 ἐκ τῆς Σικελίας et § 7 ἐκ τῆς
Θουρίας, quae otiosa additamenta magistellis aliquanto digniora
sunt quam gravissimo scriptore. Idem fortasse 62 § 1 addide-
runt ἐν τῇ Σικελίᾳ, quod Thucydides saltem οἱ ἐν τῇ Σικελίᾳ
scripsisset. Sed parvi momenti haec esse facile largior.

VI 62 § 4 καὶ ἐς τοὺς τῶν Σικελῶν ξυμμάχους περιέ-
πλευσαν, στρατιὰν καλεῦντες πέμπειν. Ex his verbis Stahl
delet τῶν Σικελῶν duplici usus argumento, negat enim esse posse
genetivum partitivum, et propter usum verbi περιέπλευσαν agi
h. l. de Siculis, quippe maximam partem mediterraneis. Priore
argumento, quod verissimum mihi videtur, non profligato,
Classen περιέπλευσαν e praegressis errore repetitum esse statuens
pro eo substituit περιέπεμπον, vix de aliis quam de Siculis
sermonem esse posse egregie demonstrans. Idem sensit, credo,
vetus interpres, cui cum Stahlio τῶν Σικελῶν reddiderim; nam
τοὺς τῶν Σικελῶν ξυμμάχους Graece aliud significare posse quam
Siculorum socios non facile credam. Classenio vero assentior
aliquid simile reponendum esse, nec tamen ipsum περιέπεμπον,
post quod aurem offendit πέμπειν, substituerim, sed potius, quia
libera in talibus optio est, περιήγγελλον. Ceterum vel sic
iusto brevior et obscurior est § 4 sq. narratio, ita ut quaedam
peritasse suspiciois.

Ibidem § 2 παραπλέοντες δ' ἐν ἀριστερᾷ τὴν Σικελίαν, τὸ μέρος
τὸ πρὸς τὸν Τυρσηνικὸν κόλπον, ἔσχον ἐς Ἰμέραν, ἥπερ μόνῃ ἐν
τούτῳ τῷ μέρει τῆς Σικελίας Ἑλλὰς πόλις ἐστὶ. Vel si ex Clas-
seni coniectura inserueris λαβόντες aut ἔχοντες, ne sic quidem
haec satis recte dicta videntur. Expectes enim: παραπλέοντες
δὲ τὴν Σικελίαν, ἐν ἀριστερᾷ (λαβόντες) τὸ μέρος τὸ πρὸς τὸν
Τυρσηνικὸν κόλπον, ἔσχον ἐς Ἰμέραν, ἥπερ μόνῃ ἐν τούτῳ Ἑλλὰς
πόλις ἐστὶ.

VI 64 § 1. Sequentia sic constituerim: καὶ ἐν τῷ παράπλω
αἰρούσιν Ἰτακὰ, πόλισμα Σικανικὸν μὲν, Ἑγεταίοις δὲ πολέμιον.

ἦν δὲ παραθαλασσίδιον· καὶ ἀνδραποδίσαντες παρέδσαν Ἑγεσίοις κτέ. deleteo τὴν πόλιν post ἀνδραποδίσαντες.

VI 66 § 3. καὶ προσῆλθον μὲν ἐγγὺς τοῦ στρατεύματος τῶν Ἀθηναίων τὸ πρῶτον, ἔπειτα δέ, ὡς οὐκ ἀντιπροῆσαν αὐτοῖς, ἀναχωρήσαντες καὶ διαβάντες τὴν Ἐλωρίνην ὁδὸν ἠύλίσαντο. Procul dubio verius est ἐγγὺς τοῦ στραύματος. Eadem vocabula et alibi confunduntur et inter utrumque libri variant 64 extr. ubi codd. CG. pro στραύματι perperam habent στρατεύματι.

VI. 72, 1. Καὶ οἱ μὲν ταύτῃ τῇ γνώμῃ ἀπέπλευσαν ἐς τὴν Νάξον καὶ Κατάνην διαχειμάσσοντες. Ordo tam chronologicus quam geographicus postulat ἐς τὴν Κατάνην καὶ Νάξον, nam de industria scriptorem inversum ordinem praetulisse quia classis Atheniensium non ante quam Naxum se contulerit castra navalia fecerit stativa et munita in quibus hibernaret, quis credat Classenio? Quod autem saepius inversus nominum ordo apud nostrum reperitur, argumentum est saepius peccatum esse, non saepius peccatum esse a Thucydide. Saepissime enim verborum ordinem turbasse librariorum, comparatis inter se codicum testimoniis liquido constat. Nuper vero ope inscriptionis Atticae demonstratum est omnes codd. Thuc. in foedere V. 47 § 2 et 4 (itaque bis in uno capite) perverso ordine exhibere Ἡλείους καὶ Μαντινέας et ἢ τὴν Ἡλείων ἢ τὴν Μαντινέων ἢ τὴν Ἀργείων. Praeter quatuor locos citatos a Classenio eodem vitio laborant loci VIII 101, 2. 102, 2. 107, 108, 1 et fortasse alii, quos non mutabo quidem, sed tamen depravatos esse habeo persuasum. Quis v. c. serio contendat ipsum Thucydidem VIII 101, 2 scripsisse de navibus Chio Hellespontum petentibus παραπλεύσαντες Λέκτον καὶ Λάρισαν καὶ Ἀμαξιτόν, quae nemo qui legere didicerit et lecta interpretari aliter explicabit quam naves Larisa retro navigasse Hamaxitum, ut inde iterato cursu Larisam rursus navigarent, tum demum vela facturae ad Hellespontum? Τίς δ' οὕτω παιδνός ἢ Φρενῶν κεκομμένος, ut hanc ipsam scriptoris manum esse credere possit?

VI 72, 4. μέγα δὲ βλάψαι καὶ [τὸ πλῆθος τῶν στρατηγῶν καὶ] τὴν πολυαρχίαν (ἦσαν γὰρ πεντεκαίδεκα οἱ στρατηγοὶ αὐτοῖς), τῶν τε πολλῶν τὴν ἀξύντακτον ἀναρχίαν. Verba recte seclusa a Stahlio deleui in *Analectis Criticis ad Thuc.* aliosque editis Traiecti ap. Beyers. 1868 p. 10 itaque ante Pluygersium Mnem.

XI 92, cui cum Stahlío emendationem tribuit Classen, qui bellum suscepit adversus rem evidentem. Maiorem vim videlicet Hermocratis orationi addit iners interpretamentum.

VI 77. 'Αλλ' οὐ γὰρ δὴ τὴν τῶν Ἀθηναίων εὐκατηγόρητον οὖσαν πόλιν νῦν ἤκομεν ἀποφانوῦντες ἐν εἰδόσιν ὅσα ἀδίκει, πολὺ δὲ μᾶλλον ἡμᾶς αὐτοὺς αἰτιασόμενοι ὅτι ἔχοντες παραδείγματα τῶν τ' ἐκεῖ Ἑλλήνων ὡς ἐδουλώθησαν οὐκ ἀμύνοντες σφίσιν αὐτοῖς, καὶ νῦν ἐφ' ἡμᾶς ταῦτα παρόντα σοφίσματα, Λεοντίνων τε ξυγγενῶν κατοικίσεις καὶ Ἑγεσείων ξυμμάχων ἐπικουρίας, οὐ ξυστραφέντες βουλόμεθα προθυμότερον δεῖξαι αὐτοῖς ὅτι οὐκ Ἴωνες τὰδ' εἰσὶν κτέ. Probabili, ut mihi quidem videtur, coniectura *Stud. Thuc.* p. 88 statui post παρόντα ob ductuum similitudinem excidisse participium ὄρωντες, cuius suspicionis nullam habitam esse rationem graviter non ferrem, si quis me docuisset, quo tandem pacto σοφίσματα pendere possit aut ab ἔχοντες aut ab ἔχοντες παραδείγματα, siquidem illa σοφίσματα, quae deinde enumerat, nondum παραδείγματα ullo modo dici ab Hermocrate potuerunt. Suppleto contra quod dixi participio omnia clara fiunt ac perspicua.

VI 82, 3. καὶ μετὰ τὰ Μηδικὰ ναῦς κτησάμενοι τῆς μὲν Λακεδαιμονίων ἀρχῆς καὶ ἡγεμονίας ἀπηλλάγημεν (οὐδὲν προσῆκον μᾶλλον τι ἐκείνους ἡμῖν ἢ καὶ ἡμᾶς ἐκείνοις ἐπιτάσσειν, πλὴν καθ' ὅσον ἐν τῷ παρόντι ἰσχυον), αὐτοὶ δὲ τῶν ὑπὸ βασιλεῖ πρότερον ὄντων ἡγεμόνες καταστάντες οἰκοῦμεν, νομίσαντες ἥκιστα ἂν ὑπὸ Πελοποννησίοις οὕτως εἶναι, δύναμιν ἔχοντες ἢ ἀμυνόμεθα, καὶ ὡς τὰκριβὲς εἰπεῖν οὐδ' ἀδίκως κατασφραζόμενοι τοὺς τε Ἴωνας καὶ νησιώτας κτέ. In parenthesi posui verba οὐδὲν — ἰσχυον. cum videam virum in Thucydide interpretando versatissimum pro οἰκοῦμεν requirere imperfectum propter oppositum, ut putat, ἰσχυον. Recte non requirebat olim Reiskius coniciens οὐκ ἀδικοῦμεν, neque erat quod Classen propterea reiceret suspicionem ipse suam, cll. II 37, 1. VI 92, 5 legendum esse (ἀσφαλῶς) οἰκοῦμεν. Si οἰκοῦμεν corruptela natum est, haud displiceat mihi: ἡγεμόνες καταστάντες ἀρχομεν i. e. τότε (μετὰ τὰ Μηδικὰ) κατέστημεν καὶ νῦν ἀρχομεν, quod optime responderet praegressis ναῦς κτησάμενοι τῆς μὲν Λακ. ἀρχῆς καὶ ἡγεμονίας ἀπηλλάγημεν. Cf. 83, § 1. Ἀνθ' ὧν ἄξιοί τε ὄντες ἅμα ἀρχομεν κτέ. Quod Badhamus post ἀμυνόμεθα novam or-

diendam putat sententiam rescripto κατεσρεψάμεθα, id vix necessarium esse arbitror.

VI 86 § 2. καὶ νῦν οὐ δίκαιον, ὥπερ καὶ ἡμᾶς ἤξιοῦτε λόγῳ πείθειν, τῷ αὐτῷ ἀπιστεῖν, οὐδ' ὅτι δυνάμει μείζονι πρὸς τὴν τῶνδε ἰσχὺν πάρεσμεν ὑποπτεύεσθαι, πολὺ δὲ μᾶλλον τοῖσδε ἀπιστεῖν. Requiro τῷ αὐτῷ αὐτοὺς ἀπιστεῖν. Sic. v. c. Herod. VII 136 extr.: αὐτὸς δὲ, τὰ κείνοισι ἐπιπλήσσει, ταῦτα οὐ ποιήσιν. Tum legerim: οὐδ' — πάρεσμεν, ὑποπτεῦειν ἡμᾶς, πολὺ δὲ μᾶλλον τοῖσδε [ἀπιστεῖν]. Cf. *Stud.* 154 sq. et *Badham Mnem.* III 242. Sequuntur haec: ἡμεῖς μὲν γε οὗτ' ἐμμεῖναι δυνατοὶ μὴ μεθ' ὑμῶν, εἴ τε καὶ γενόμενοι κακοὶ κατεργασαίμεθα, ἀδύνατοι κατασχεῖν διὰ μῆκος τε πλοῦ καὶ ἀπορία Φυλακῆς πόλεων μεγάλων καὶ τῇ παρασκευῇ ἡπειρωτῶν. οἷδε δ' οὐ στρατοπέδῳ, πόλει δὲ μείζονι τῆς ἡμετέρας παρουσίας ἐποικοῦντες ὑμῖν αἰεὶ τε ἐπιβουλεύουσι κτέ. Explicare solent ἡμῶν τῶν παρόντων, quod non recte dictum mihi videtur. Recte enim comparatur urbs cum urbe, non cum exercitu. Non tamen hodie placet quod proponebam *Mnem.* (N. S.) I 171, παρούσῃ τε, quia ea notio iam inest verbo ἐποικεῖν, sed παρουσίας scioli emblemata esse suspicor non intelligentis mente repetendum esse πόλεως. VIII 28, ὃ Συρακούσας, πόλιν οὐδὲν ἐλάσσω αὐτὴν γε καθ' αὐτὴν τῆς Ἀθηναίων. Cf. VI 37, 3. VII 58, 5.

VI 88 § 4 τῶν δὲ τὴν μεσόγειαν ἔχόντων αὐτόνομοι οὔσαι καὶ πρότερον αἰεὶ οἰκήσεις εὐθύς, πλὴν ὀλίγοι, μετὰ τῶν Ἀθηναίων ἦσαν. Nihil proficitur inserto articulo cum Bekkero ante οἰκήσεις. Funditus enim haec verba depravata esse manifestum est. Quae res non latuit *Badhamum* conicientem: αὐτόνομοι οὐς καὶ πρότερον αἰεὶ ἡδίκησαν, κτέ. At αὐτόνομοι sequente πλὴν ὀλίγοι, articulo carere nequit, nec perspicio quidni *Thucydides* ita potius scripsisset οἱ δὲ τὴν μεσόγειαν ἔχοντες αὐτόνομοι οὐς καὶ πρότερον αἰεὶ ἡδίκησαν κτέ. Quocirca aliud latere videtur; quid tamen lateat, non reperio.

Ibidem § 6 περιήγγελλον δὲ καὶ τοῖς Σικελοῖς καὶ ἐς τὴν Ἑγεσαν [πέμψαντες ἐκέλευον] ἵππους σφίσιν ὡς πλείους πέμπειν. Abiciendum esse emblemata frustra hucusque monui. Ex περιήγγελλον more *Thucydidis* et aliorum mente repetendum est verbum simplex ad v. ἐς τὴν Ἑγεσαν. Vide v. c. VIII 17, ubi ex ἀντιπληρώσαντες mente repetendum est πληρώσαντες.

VI 89 § 6 ἐπεὶ δημοκρατίαν γε καὶ ἐγινώσκομεν οἱ φρονούν-
 τές τι καὶ αὐτὸς οὐδενὸς ἂν χεῖρον, ὅσῳ καὶ λοιδορήσαιοι κτέ.
 Speciosius quam verius Badham coniecit δὲ σώσας pro ὅσῳ καὶ
 propter praegressa: ἡμεῖς δὲ τοῦ ξύμπαντος προέστημεν, δικαιούντες
 ἐν ᾧ σχήματι μεγίστη ἡ πόλις ἐτύγχανε καὶ ἐλευθερωτάτῃ οὕσα
 καὶ ὅπερ ἐδέξατό τις, τοῦτο ξυνδιασφάζειν, sed aliud est σφάζειν,
 aliud διασφάζειν et ξυνδιασφάζειν. Potius cum plerisque criticis
 post ὅσῳ καὶ aliquid periisse crediderim. *Stud. Thuc.* 90 supple-
 bam ὅσῳ καὶ (μέγιστα ἐγκλήματα ἔχω), λοιδορήσαιοι ad exemplum
 loci I 68, 2 ἐν οἷς προσήκει ἡμᾶς οὐχ ἥκιστα εἰπεῖν, ὅσῳ καὶ
 μέγιστα ἐγκλήματα ἔχομεν, qui huius est geminus. Locus
 vulgo male interpungitur. Ἡμεῖς δὲ τοῦ ξύμπαντος προέστημεν,
 inquit Alcibiades, duplicem afferens causam, priorem per par-
 ticipium: δικαιούντες — ξυνδιασφάζειν (tum infertur parenthesis
 ἐπεὶ δημοκρατίαν γε — λέγουτο), alteram sic: καὶ τὸ μεθιστάναι
 αὐτὴν οὐκ ἐδόκει ἡμῖν ἀσφαλές εἶναι ὑμῶν πολεμίων προσκαθημένων.
 Non sunt correlativa, quod putat Classen, καὶ ἐγινώσκομεν et
 καὶ μὴ μεθιστάναι αὐτὴν, sed καὶ ἐγινώσκομεν et καὶ — λοιδο-
 ρήσαιοι. Quae ratio quo magis eluceat, sic interpungam ξυνδια-
 σφάζειν (ἐπεὶ — λοιδορήσαιοι· ἀλλὰ — λέγουτο), καὶ — προσκαθη-
 μένων, quam rationem non assecutus Kruegerus pro καὶ male
 coniecit καίτοι.

VI 91, 1. Τοιαῦτα μὲν περὶ τοῦ νῦν οἰχομένου εἴλου παρὰ τοῦ
 τὰ ἀκριβέστατα εἰδότες ὡς διανοήθημεν ἀκηκόατε. Articulum ante
 ἀκριβέστατα exulare iubeo, quem non assequor quo pacto Clas-
 sen tueri existimet locum I 19 μείζων ἢ ὡς τὰ κράτιστά ποτε
 μετ' ἀκραίφνοῦς τῆς ξυμμαχίας ἦνθησαν, ubi ne abesse quidem
 poterat sine gravi sententiae detrimento. Non magis eum tuetur
 locus I 38 ἐπὶ τῷ ἡγεμόνες τε εἶναι καὶ τὰ εἰκότα θαυμάζεσθαι,
 ubi substitue adverbium εἰκότως et actum erit de sententia.
 Quod praeterea affert τὰ μάλιστα certo discrimine a μάλιστα
 distingui a Thucydide tam doctus eius interpres quam est Classen
 a me discat nihil, opinor, necesse est. Rectissime mox cap.
 93 § 1 eodem quo hic sensu ἀκριβέστατα scriptum videbis sine
 articulo σαφέστατα εἰδότες.

VI 92, 4 οὐδ' ἐπὶ πατρίδα οὔσαν ἔτι ἡγοῦμαι νῦν ἵναί,
 πολὺ δὲ μᾶλλον τὴν οὐκ οὔσαν ἀνακτᾶσθαι. Propter oppositio-
 nem *Stud. Thuc.* p. 90 dixeram me malle τὴν οὐκ ἐτ' οὔσαν,

cl. I 74 ἡμεῖς δ' ἀπὸ τε τῆς οὐκ οὔσης ἔτι ὀρμώμενοι κτέ. Quod vero in editionis suae stereotypae adnotatione critica mihi respondit Stahl „Sed novam patriam Alcibiades recuperare vult” id candide fateor me non intelligere. *Recuperare* enim et ἀνακτᾶσθαι tantummodo is dici potest, qui denuo nanciscitur quod ante iam habuit, sed novam rem κτώμεθα, *adipiscimur*, nec audiendus est Ludovicus Tillmans, qui nuper in *Novis annalibus philologicis et paedagogicis* 99, 10, p. 694 sqq. demonstrare aggressus est verba τὴν οὐκ οὔσαν Spartam, non Athenas, spectare et praepositionem verborum ἀνακτᾶσθαι et ἀναλαβεῖν itemque pronomen αὐτὴν in vicinia non ad τὴν αὐτοῦ sed ad solam patriae notionem esse referenda. Actum enim foret de arte interpretandi, si ipsi Graecorum scriptorum principi, spreta omni verborum proprietate ita scribere licuisset, ut nemo sanus eius sententiam assequi posset, et melius eum deponeremus de manibus. Sed Athenas ab Alcibiade respici, non Spartam, et ex universo loci contextu tam manifesto apparet, ut haud assequar quo pacto cuiquam contraria opinio nasci potuerit, et Classen in adnot. critica contortam illam et absonam interpretandi rationem ita profligavit, ut aliquantisper certe hunc locum ab illa tutum fore confidam.

VI 95 § 1 ἡ ἐπράθη ταλάντων οὐκ ἔλασσον πέντε καὶ εἴκοσιν. Quum praesertim ταλάντων suspensum sit ab ἐπράθη, ad indeclinabile πέντε καὶ εἴκοσιν desidero voculam ἡ (Stud. Thuc. 90) nec persuadent mihi exempla eius omissae apud Kruegerum Gramm. Gr. 49, 2 adn. 3. Thucydides certe addere solet Vid. v. c. supra 1 § 2 et infra 97 § 3. In extremo capite οἱ δ' ἐξέπεσον Ἀθήναζε nota brachylogia dictum pro οἱ δ' ἐκπεσόντες (pro ἐκβληθέντες) ἔφυγον Ἀθήναζε, nec video cur cum Classenio ad novam et inauditam verbi ἐκπίπτειν scil. τοῦ φεύγειν s. σῶζεσθαι notionem confugiamus. Prorsus ita, ut hoc utar, Plato in Protagora p. 311 A dixit ξανασῆναι εἰς τὴν αὐλήν, i. e. ξανασάαντα ἵεναι εἰς τὴν αὐλήν.

VI 96 § 2. ἐξήρτηται γὰρ τὸ ἄλλο χωρίον, καὶ μέχρι τῆς πόλεως ἐπικλινές τε ἐστὶ καὶ ἐπιφανές πᾶν ἔσω· καὶ ὠνόμασται ὑπὸ τῶν Συρακοσίων διὰ τὸ ἐπιπολῆς τοῦ ἄλλου εἶναι Ἐπιπολαί. Scholiasta: μὴ ἐπὶ τοῦ ἐξηρτῆσθαι καὶ μετεωρίσθαι ἀκουέσθω, οὔσης τῆς διανοίας τοιαύδε· τὸ γὰρ ἄλλο χωρίον πλὴν τῶν προσ-

βάσεων ἅπαν ὑψηλὸν ἐστὶ καὶ κρημνῶδες, καὶ ἐπικέκλιται πρὸς τὴν πόλιν, ὥς τε καταφανὲς ἔσθαι εἶναι. Cuius scholii pars prior μὴ — ἀκουέσθω quum manifesto pugnet cum posteriore, in qua ipse auctor sequitur quam dissuasit interpretationem, procul dubio corrigendum est: μὴ (i. e. ἴσως) ἐπὶ τοῦ ἐξηρτῆσθαι (recte Classen ἐξῆρθαι) καὶ μετεωρίσθαι ἀκουσέον. Legit igitur is quod hodie legimus in textu Thucydideo ἐξήρτηται, quod Classen a Kruegeri coniectura ἐξήρται defendit Strabonis loco VII 1, 3 ἐξήρτηται ἡ χώρα πρὸς νότον, dudum similiter correcto a Casaubono, et Vergiliano illo *satis suspensa rupes*, non reputans ἐξηρτῆσθαι non simpliciter significare *suspensum esse*, sed *suspensum esse ex aliquo*. De veritate igitur Kruegerianae emendationis punctum temporis non dubito, nec dubitavit Badham, qui totum locum sic tentavit: ἐξήρται γὰρ τοῦ ἄλλου χωρίου καὶ μέχρι τῆς πόλεως ἐπικλινές τέ ἐστι καὶ ἐπιφανές πᾶν· ἐς δὲ καὶ ὠνόμασαι — διὰ τὸ ἐπιπολῆς τοῦ ἄλλου εἶναι Ἐπιπολαί. Classen interpretatur: „Im innern (der Stadt) od. „nach innen zu ist von dem Epipolae herab alles sichtbar, zu „übersehen.“ At manifestum est ita scribendum fuisse καὶ ἐπιφανές ἐντεῦθεν πᾶν τὸ ἔσω, nec ἐπιφανές de alia re intelligi posse quam de qua dictum est ἐπικλινές, itaque de ipsis Epipolis, ad quas πᾶν quoque pertinet. Ἔσω si recte habet est *introversus*, scil. iis qui in urbe sunt, τοῖς ἐνδον, et τὸ ἄλλο χωρίον recte interpretari videtur Scholiasta. Valde tamen et mihi suspecta est vox ἔσω, cl. VII 19 ἐπὶ δὲ τῷ πεδίῳ καὶ τῆς χώρας τοῖς κρατίστοις [ἐς τὸ κακουργεῖν putidum est emblemata] ὠκοδομεῖτο τὸ τεῖχος, ἐπιφανές μέχρι τῆς τῶν Ἀθηναίων πόλεως. Verum videtur ἐς δ.

VI 97, 1. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ταύτης τῆς νυκτὸς τῇ ἐπιγίγνομένῃ ἐξητάζοντο καὶ ἔλαθον αὐτοὺς παντὶ ἤδη τῷ στρατεύματι ἐκ τῆς Κατάνης σχόντες κτλ. Classen recepta Popponis coniectura, ἢ τῇ praeterea καὶ mutavit in ἐκεῖναι. Ego potius verba τῇ — ἐξητάζοντο scholium esse crediderim marginale ad ταύτης τῆς νυκτὸς, quod aliquis ad textum pertinere ratus inseruerit addita de more vocula καὶ. Quibus omissis significari noctem lustrationi praegrassam satis clarum, ut opinor, reddebat tota narratio.

VI 100 § 1 extr. οἱ δ' Ἀθηναῖοι — τριακοσίου μὲν σφῶν αὐτῶν λογάδας — προὔταξαν θεῖν δρόμῳ ἐξαπιναιῶς πρὸς τὸ

ὑποτείχισμα, ἡ δ' ἄλλη στρατιὰ δίχα, ἡ μὲν μετὰ τοῦ ἑτέρου στρατηγοῦ πρὸς τὴν πόλιν, εἰ ἐπιβοηθοῖεν, ἐχώρουν, ἡ δὲ μετὰ τοῦ ἑτέρου πρὸς τὸ σαύρωμα τὸ παρὰ τὴν πυλίδα καὶ προσβαλόντες οἱ τριακόσιοι αἰροῦσι τὸ σαύρωμα· καὶ οἱ Φύλακες αὐτὸ ἐκλιπόντες κατέφυγον εἰς τὸ προτείχισμα τὸ περὶ τὸν Τεμενίτην. Prorsus incredibile est quod sumunt interpretes Thucydidem, nisi forte id egisse censendus est ut quam obscurissimam redderet narrationem, quod modo vocaverat τὸ ὑποτείχισμα deinde appellasse τὸ σαύρωμα, idque praeegressis verbis ἡ δὲ — πρὸς τὸ σαύρωμα τὸ παρὰ τὴν πυλίδι, de quo necessario cogitare debeat lector legens verba προσβαλόντες — αἰροῦσι τὸ σαύρωμα. Manifestum mihi videtur Thucydidem dedisse αἰροῦσι τὸ ὑποτείχισμα, sed somnolentum librarium pro eo substituisse vocabulum sibi ἔναυλον e versu praegresso σαύρωμα. Paene doleo hominem mox intactum reliquisse τὸ προτείχισμα, persuasum enim habeo paucos errorem hodie esse animadversuros, pauciores correcturos.

VI 103 § 3. καὶ πάντα προυχώρει αὐτοῖς ἐς ἐλπίδας. Ita libri omnes praeter Vaticanum, unde Classen reposuit ἐλπίδα. Quum utrumque recte dicatur, ultra lectio praeferenda sit, pendet a librorum testimoniis, neque unius Vaticani auctoritas in hoc quidem libro (Vid. Classen, praef. ad libr. VIII p. XIV) reliquorum omnium codicum consensui anteponenda est, quem consensum h. l. egregie confirmat manifesta DEXIPPI imitatio scribentis ὡς οὐδὲν προυχώρει ἐς ἐλπίδας, in *Histor. Graec. minor.* p. 190, sq. ed. Dindorfii, cuius consulatur Praefatio p. XXXIX.

VI 105. Narrantur Lacedaemonii incursionem fecisse in Argolidem, Argivis autem classe opem ferentes Athenienses Laconicae oram maritimam depopulati esse. Tum haec sequuntur in capite extremo: ἀναχωρησάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐκ τοῦ Ἀργους ταῖς ναυσὶ καὶ τῶν Λακεδαιμονίων οἱ Ἀργεῖοι ἐσβαλόντες ἐς τὴν Φλειασίαν τῆς τε γῆς αὐτῶν ἔτεμον καὶ ἀπέκτεινάν τινας, καὶ ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου. Athenienses Laconicam devastantes non poterant discedere ex Argolide, eaque causa fuit cur Classenius verba ἐκ τοῦ Ἀργους transponenda censeret post Λακεδαιμονίων. Quali correctione ulcus me iudice obtegatur magis quam sanatur. Quippe manifestum esse arbitror Argivos incurrisse in Phliasiam, antequam Athenienses redeuntes in patriam metu

Lacedaemonios liberassent. Quod sic dicere potuit Thucydides: ἀναχωρησάντων δὲ (δέει) τῶν Ἀθηναίων ἐκ τοῦ Ἄργους τῶν Λακεδαιμονίων, οἱ Ἀργεῖοι ἐσβαλόντες κτέ. omissis vocabulis ταῖς ναυσὶ καὶ, quae loco iam depravato illata esse videri possunt. An forte putas leni mutatione eandem sententiam restitui posse corrigendo: ἀποχωρησάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐκ τοῦ Ἄργους ταῖς ναυσὶ (nempe ut vela facerent Epidaurum et Prasias) καὶ τῶν Λακεδαιμονίων (sc. domum), οἱ Ἀργεῖοι κτέ? Illam tamen rationem quamvis minus lenem ut efficaciorē praefero, quum praesertim ex Thucydidis narratione non constet classem Atheniensium Argis fuisse.

VI 4, 6. Vid. supra. Vel deletō articulo ante πόλιν, nunc pro αὐτό nescio an corrigendum sit αὐτήν.

VI 6, 6 λέγοντες ἄλλα τε πολλὰ καὶ κεφάλαιον, εἰ Συρακοῖσι Λεοντίνους τε ἀναστήσαντες ἀτιμώρητοι γενήσονται καὶ τοὺς λοιποὺς ἔτι ξυμμάχους αὐτῶν διαφθείροντες αὐτοὶ τὴν ἅπασαν δύναμιν τῆς Σικελίας σχήσουσι, κτέ. Si pro σχήσουσι legeretur κτήσονται, recte haberet participium praesens. Nunc corrigendum διαφθείραντες.

VI 15, 3 φοβηθέντες γὰρ αὐτοὶ οἱ πολλοὶ τὸ μέγεθος τῆς τε [κατὰ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα] παρανομίας ἐς τὴν δίκαιαν. Suspecta mihi sunt verba inclusa, quae recte absunt ab huius loci imitatione apud Procopium B. G. IV. 10.

VIII 8, 3 ὅπως μὴ οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὰς ἀφορμωμένας τὸν νοῦν μᾶλλον ἔχωσιν ἢ τὰς ὕστερον ἐπιδιαφερομένας. Res et mihi obscura, sed cogitari nequit de delenda negatione cum Classenio ob locum geminum VII 19 extr. Potius suspicer transponendum esse: ὁ. μ. ο. Ἀ. πρὸς τὰς ὕστερον ἐπιδιαφερομένας τὸν νοῦν μᾶλλον ἔχωσιν, deletis ceteris, ut Cobet illic delevit ἢ πρὸς τὰς τριήρεις. Vox μᾶλλον parere solet interpretamenta.

VIII 47. ἐπειδὴ γὰρ ἦσθοντο αὐτῶν ἰσχύοντα παρ' αὐτῶ (Tissaphernes) οἱ ἐν τῇ Σάμῳ Ἀθηναίων στρατιῶται, τὰ μὲν καὶ Ἀλκιβιάδου προπέμφαντος (ita recte Vat.) ἐς τοὺς δυνατωτάτους αὐτῶν ἄνδρας ὥς τε μνησθῆναι περὶ αὐτοῦ ἐς τοὺς βελτίστους τῶν ἀνθρώπων ὅτι ἐπ' ὀλιγαρχίᾳ βούλεται καὶ οὐ πονηρίᾳ [οὐδὲ δημοκρατίᾳ delevi Stud. p. 106] τῇ ἑαυτὸν ἐκβαλοῦσθι κατελθὼν καὶ παρασχὼν Τισσαφέρνῃ φίλον αὐτοῖς ξυμπολιτεύειν, τὸ δὲ πλεον καὶ ἀπὸ σφῶν αὐτῶν οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τριήραρχοι τε τῶν Ἀθηναίων καὶ δυνατώτατοι ὥρμητο ἐς τὸ καταλύσαι τὴν δημοκρατίαν.

Cobeto optime corrigenti *μνησθῆναι* — πρὸς τοὺς βέλτιους Stahl et Classen obmoverunt, multis tamen locis Thucydideis legi λέγειν ἐς τὸν δῆμον et ἐς τὸν πλῆθος. Facile credimus, non solum apud Thucydidem sed apud optimum quemque scriptorem haec sollemnis dicendi ratio est de oratore qui verba facit ad congregatam aliquam multitudinem, qui etiam dicitur λέγειν ἐν τῷ δῆμῳ (cf. mox cap. 48 ἐς τοὺς πολλοὺς Φανερώς ἔλεγον), verum inde non sequitur, opinor, cum quis aliquid dicat alicui, aut in privato sermone aliquibus, dici posse λέγειν τι εἰς τινα vel εἰς τινας pro πρὸς τινα, πρὸς τινας sive τινί, τισίν. Quod autem Classen opposuit locum I 90 § 2 τὸ μὲν βουλόμενον καὶ ὑποκτοντῆς γνώμης οὐ δηλοῦντες ἐς τοὺς Ἀθηναίους miror virum in Thucyde versatissimum non animadvertisse ibi iungendum esse τὸ ὑποκτοντῆς τ. Ἀθ., ut discere potuerat cll. VI 60, 1. 61, 3. 103, 4.

Madvigius in Adv. Crit. I p. 334 calidius negavit optimates usquam appellari βέλτιους, contrarium enim cum alii loci docent, tum, ne desit exemplum, Xenoph. Hellen. VII 3, 4. Audiunt οἱ ἄριστοι, οἱ βέλτιοι, οἱ κράτιστοι, οἱ καλοὶ κάγαθοί. Praeterea vero vir praeclarus offendit in addito τῶν ἀνθρώπων, idque haud rectius, nisi fallor. Honestiores enim inter milites Samios eodem iure hic οἱ βέλτιοι τῶν ἀνθρώπων dici potuerunt, quo cap. seq. dicitur: ἐς τε τὴν Σάμον ἐλθόντες ξυνίσασάν τε τῶν ἀνθρώπων τοὺς ἐπιτηδεῖους ἐς ξυνωμοσίαν ubi opponuntur οἱ πολλοί. Quod autem ad ipsam Madvigii coniecturam attinet legentis ὥστε μνησθῆναι περὶ αὐτοῦ ὡς βέλτιου τῶν ἀνθρώπων, non reputavit vir eximius eo sensu Graecum esse βέλτιος ἀνδρῶν sive ἀνθρώπων, aut πάντων ἀνθρώπων, sed articulo locum non esse. Ceterum acute excogitatam esse et optime convenire tam cum sequenti *πονηρία* quam cum gloriosa Alcibiadis indole, qualem praeclarus scriptor tam eximie depinxit VI 89, negari non potest. Veruntamen causam deesse idoneam cur Thucydidem aliter scripsisse existimemus, quam libri testantur, satis ni fallor demonstravi. In sequentibus Classen optime agnovit *δυνατώτατοι* (quod originem debere suspicor τῷ *δυνατωτάτους* in praegressis) adulterinum esse, et valde mihi ablanditur eius coniectura pro eo substituendum esse *κυβερνήται*, cl. VII 62, 4.

VIII 44. Καμείρω τῆς Ῥοδίας. L. Καμίρω, nam constanter tituli Attici incolas vocant *Καμικής*, et in vero urbis nomine

conspirant codd. Stephani Byz. s. v. Κάμιρος. Homero Κάμιρον reddidit Nauck B 656 Ἀίνδον Ἰήλυσόν τε καὶ ἄργινόν τε Κάμιρον, ut recte locum citat Stephanus l. l.

VIII 54. Ὁ δὲ δῆμος — δείσας καὶ ἄμα ἐπελπίζων ὥς καὶ μεταβαλεῖται, ἐνέδωκε. Rectius in solo cod. Cassiano est ἐλπίζων. Nam ἐπελπίζειν Thucydidi est εἰς ἐλπίδα καθιστάναι. Cf. supra I, 1. et apud solos sequiores intransitive usurpatur. Si quid igitur tribuendum optimorum librorum consensui, corrigendum δείσας καὶ ἄμα ἔτι ἐλπίζων. In capiti praegresso (§ 3) obtemperandum fuerat Stephano corrigenti εἰ μὴ πολιτεύσομέν τε σωφρονέστερον καὶ ἐς ὀλίγους μᾶλλον (quod dictum ut οἰκεῖν ἐς ὀλίγους II 37, 1), expulso manifesto emblemate τὰς ἀρχὰς ποιήσασθαι, quod ne correcto quidem ποιήσομεν Graecam facit orationem.

VIII 45 med. Stahl et Classen post διδάσιν intercidisse suspicantur quod respondeat verbis καὶ τοῦτο μὴ ξυνεχῶς. Quae verba si hic genuina sunt, nec interpolata ex locis 78, 2. 83, 3, statui potest Tissaphernem prae avaritia longius progressum esse quam ipsi Alcibiades suasisset, nec cur lacuna statuatur video.

VIII 54. καὶ ἐψηφίσαντο πλεύσαντα τὸν Πεισάνδρον καὶ δέκα ἄνδρας μετ' αὐτοῦ πράσσειν ὅπῃ ἂν αὐτοῖς δοκοίη ἄριστα ἔξειν. Soloeam, certe non Thucydideam, hanc syntaxin esse contendebam *Stud. Thuc.* p. 106. comparatis v. c. his locis: VI 26, 1 ἀκούσαντες δ' οἱ Ἀθηναῖοι ἐψηφίσαντο εὐθὺς αὐτοκράτορας εἶναι καὶ περὶ στρατιᾶς πλήθους καὶ περὶ τοῦ παντὸς πλοῦ τοὺς στρατηγούς πράσσειν ἥ ἂν αὐτοῖς δοκῇ ἄριστα εἶναι Ἀθηναίοις VIII 56, 5. ναῦς ἡ ξίλου ἔαν βασιλέα ποιῆσθαι καὶ παραπλεῖν τὴν ἑαυτῶν γῆν ὅπῃ ἂν καὶ ὅσαις ἂν βούληται. VIII 67, 3 ἐσῆνεγκαν οἱ ξυγγραφεῖς — τετρακοσίους — ἄρχειν ὅπῃ ἂν ἄριστα γιγνώσκωσιν αὐτοκράτορας. Frustra autem apud Thucydidem locos quaesivi, in quibus vulgatae lectioni sit praesidium. Classen ad h. l.: „ἂν zu δοκοίη, nicht zu ὅπῃ: auf „die Weise, wie es ihnen am besten scheinen wurde. Vgl. c. „50 § 5.“ Legitur ibi sic: θορυβούμενος δ' ὁ Φρόνιχος — ἀποστέλλει — πρὸς τὸν Ἀντίοχον, τὰ τε πρότερα μεμφόμενος ὅτι οὐ καλῶς ἐκρύφθη, καὶ νῦν ὅτι ὅλον τὸ σφάτευμα — ἐτοῖμος εἶη — παρασχεῖν αὐτοῖς διαφθεῖραι, γράψας καθ' ἑκάστη — ᾧ ἂν τρέπῃ αὐτὰ πράξειε. Quasi vero cuiquam in mentem venire

possit huiuscemodi loco, ab illis toto coelo diverso, legere πράξι!

VIII 58, 6. Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἐπὴν αἰ βασιλέως νῆες ἀφίκωνται, τὰς ἑαυτῶν ναῦς ἢν βούλωνται τρέφειν, ἐφ' ἑαυτοῖς εἶναι. Audiamus interpretes. Classen: „Λακ. — „τρέφειν abhängig von ἐφ' — εἶναι: es stehe bei ihnen, ob sie „die unterhaltung ihrer Schiffe selbst übernehmen wurden.“ At ita certe scribendum fuerat ἐπ' αὐτοῖς. Quod sensisse videtur Boehmius, qui annotans: ἐφ' — εἶναι Prädicat von Λακ. καὶ τ. ξ. sollen ihren freien Willen haben, Charybdin evitaturus in Scyllam incidit. Nec meliora reperio apud reliquos. Locus quin monstrum alat, dubium non est. Hoc video omissis verbis ἐφ' ἑαυτοῖς εἶναι et mutata interpunctione ad hoc exemplum: Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἐπειδὴν (sic constanter tituli Attici) αἰ βασιλέως νῆες ἀφίκωνται, τὰς ἑαυτῶν ναῦς, ἐὰν βούλωνται, τρέφειν. ἐὰν δὲ παρὰ Τισσαφέρνους λαμβάνειν ἐθέλωσι τὴν τροφήν, Τισσαφέρνῃ (ins μὲν) παρέχειν, Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους τελευτῶντας τοῦ πολέμου τὰ χρήματα Τισσαφέρνει ἀποδοῦναι ὅπόσ' ἂν λάβωσιν, omnia optime procedere. Hoc unum ambigo utrum ἐφ' ἑαυτοῖς εἶναι sit scioli emblemata male iungentis, ut hodie iungi solet, ἐὰν βούλωνται τρέφειν, an ἐφ' ἑαυτοῖς corruptum sit ex ἀφ' ἑαυτῶν, i. e. τοῖς ἰδίοις τέλεσιν, dicto eadem breviloquentia qua Xenophon Hell. IV 8, 9 scribit τρέφειν τὸ ναυτικὸν ἀπὸ τῶν νήσων, et deinde, ut sententiae saltem species existeret, adscriptum sit εἶναι. Non enim mihi placet, de quo cogitet aliquis: τὰς ἑαυτῶν ναῦς, ἐὰν βούλωνται τρέφειν ἀφ' ἑαυτῶν, ἐξεῖναι, quoniam licere id Lacedaemoniis ultro intelligebatur, nec tam diserte debebat affirmari, et ob eandem causam repudio lenem mutationem ἐπ' αὐτοῖς εἶναι pro ἐφ' ἑαυτοῖς εἶναι.

VIII 63, 3 ἐπειδὴ γὰρ οἱ περὶ τὸν Πείσανδρον πρέσβεις παρὰ τοῦ Τισσαφέρνους ἐς τὴν Σάμον ἦλθον, τὰ τε ἐν [αὐτῷ del. cum Classenio] τῷ στρατεύματι ἔτι βεβαιότερον κατέλαβον, καὶ αὐτῶν τῶν Σαμίων προτρέψαντο τοὺς δυνατοὺς ὥς πειρᾶσθαι μετὰ σφῶν ὀλιγαρχηθῆναι, καίπερ ἐπαναστάσας αὐτοὺς ἀλλήλοισι ἵνα μὴ ὀλιγαρχῶνται. Ultimis verbis respicitur ad cap. 20: ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον καὶ ἡ ἐν Σάμῳ ἐπαναστασις τοῦ δήμου τοῖς δυνατοῖς μετ' Ἀθηναίων — καὶ ὁ δῆμος ἐς τριακοσίους μὲν τινὰς τοὺς πάντας τῶν δυνατῶν ἀπέκτεινε, τετρακοσίους δὲ

Φυγῇ ζημιώσαντες καὶ αὐτοὶ τὴν γῆν αὐτῶν καὶ οἰκίας νειμάμενοι, τὰ λοιπὰ διψοῦν τὴν πόλιν. Itaque omnis potentia tunc ab optimatibus transierat ad plebem, neque igitur ita mirum loco de quo nunc agimus *populares* eodem nomine τοὺς δυνατοὺς appellari, quo illo dicti fuerant *optimales*. Movit autem Vaticanani codicis in hoc libro praestantia Classenium ut VIII 21 scriberet τοὺς πάντας τῶν δυνατωτάτων, cap. 63, 3 προτρέψαντο τοὺς δυνατωτάτους. Pro ea lectione illic mihi hoc imprimis facere videtur quod τῶν δυνατῶν post praegressa turpiter abundaret, hic vero quod non aequae facile τοὺς δυνατοὺς ac τοὺς δυνατωτάτους, i. e. eos qui tum opibus et auctoritate maxime pollebant, ad novas res moliendas se permoturos Pisander ceterique legati poterant sperare. Prorsus contra repudianda videtur Velseni coniectura ἐπανασήσαντες pro ἐπανασάντας, quia non ipse Pisander nec X legati Samiam plebem contra optimates incitaverant. Sed gravi difficultate locum premit additum ἀλλήλοις, nec quidquam lucramur Dobrei coniectura ἐαυτοῖς. Persuasum mihi est corrigendum esse καίπερ ἐπανασάντας αὐτοὺς (τότε τοῖς) ἄλλοις, ἵνα μὴ ὀλιγαρχῶνται. Ad τότε cf. v. c. 73, 1 οἱ γὰρ τότε τῶν Σαμίων ἐπανασάντες τοῖς δυνατοῖς, ubi similiter respicitur ad cap. 21.

In sequentibus verbis § 3 καὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς ἅμα — κοινολογούμενοι ἐσκέψαντο Ἀλκιβιάδην μὲν, ἐπειδὴπερ οὐ βούλεται, ἔαν — αὐτοὺς δ' ἐπὶ σφῶν αὐτῶν, ὡς ἤδη καὶ κινδυνεύοντας, ὁρᾷν ὅτῳ τρόπῳ μὴ ἀνεθήσεται τὰ πράγματα καὶ τὰ τοῦ πολέμου ἀντέχειν καὶ ἐσφέρειν αὐτοὺς ἐκ τῶν ἰδίων οἰκῶν προθύμως χρήματα — ὡς οὐκέτι ἄλλοις ἢ σφίσιν αὐτοῖς ταλαιπωροῦντας de more ad interpretandi artificia confugiunt commentatores, quorum prudentissimus Classen sic: „σκέψασθαι: in der seltenen „Bedeutung: nach genauer Ueberlegung beschliessen, wovon „zuehrst ἔαν, dan aber wie von einem darin liegenden δεῖν der Acc. c. Inf. αὐτοὺς — ὁρᾷν abhängt.“ At manifesto sic vis infertur tam constanti verborum significationi (nam σκοπεῖν est *deliberare*, non *decernere*) quam syntaxi, quae hoc verbum iungi iubet aut cum ὅπως aut cum vocabulo interrogativo. Nec iam sufficere puto quod statuebam *Stud. Thuc.* p. 107 accusativos in nominativos mutandos esse, sed probabile mihi videtur post σκέψασθαι excidisse alium infinitivum, unde commode penderent

verba Ἀλκιβιάδην κτέ. Collato autem capitis sequentis initio, facilis est suspitio supplendum esse: κοινολογούμενοι ἐσκέψαντο (τε καὶ ἑαυτοὺς παρεκελεύσαντο) Ἀλκιβιάδην κτέ.

VIII 66 extr. ἐνῆσαν γὰρ (τῷ δήμῳ scil.) καὶ οὗς οὐκ ἂν ποτέ τις ᾤετο ἐς ὀλιγαρχίαν τραπέσθαι· καὶ τὸ ἄπιστον οὗτοι μέγιστον πρὸς τοὺς πολλοὺς ἐποίησαν, καὶ πλείστα ἐς τὴν τῶν ὀλίγων ἀσφάλειαν ὠφέλησαν βέβαιον τὴν ἀπίσιν τῷ δήμῳ πρὸς ἑαυτὸν καταστήσαντες. Sensus cassa sunt verba καὶ — ἐποίησαν, nisi corrigatur καὶ τὸ ἄπιστον οὗτοι μέγιστον πρὸς ἀλλήλους (sive πρὸς ἑαυτοὺς) τοῖς πολλοῖς ἐποίησαν, sive ipse Thucydides haec addidit sive, quae Stahlī est sententia, interpretres verborum βέβαιον τὴν ἀπίσιν — καταστήσαντες. Deleri tamen non possunt, nisi simul scripseris καὶ πλείστα οὗτοι ἐς τὴν κτέ., quod est Classenī argumentum contra Stahlī athetesis.

VIII 67, 2. ξυνέκλησαν τὴν ἐκκλησίαν ἐς τὸν Κολωνόν. Curtius Hist. Gr. II 704, laudatus Classenio „Wegen der Nähe des „feindlichen Heeres in Dekeleia bedurfte es hier eines abge- „schlossenen Raumes. und dieser Abschluss konnte wieder dazu „benutzt werden einer zu grossen Anhaufung von Menschen „vorzubeugen und unruhige Auftritte zu verhindern.“ In comitia etiamtum omnibus civibus venire licebat, nec quemquam excludere ius aut fas erat, et si quid periculi imminuisset a Lacedaemoniis, haud dubie non Coloni sed intra muros haec comitia habuissent, ut taceam eo sensu Graecum esse ξυνέκλησαν τοὺς ἐκκλησιάζοντας (sive τὸν δῆμον) ἐς τὸν Κολωνόν, non τὴν ἐκκλησίαν. Quare ξυνέκλησαν depravatum esse hodieque habeo persuasissimum et corrigendum esse ξυνέκλεσαν, quod reponendum docui *Stud. Thuc.* p. 106 monens agi de comitiis extraordinariis, quae ἐύκλητον ἐκκλησίαν audiisse constet, et deteriorum quorundam librorum lectionem ξυνέλεξαν genuinae scripturae esse glossema.

VIII 69 extr. *Quadringenti* cum armatorum iuvenum caterva ἐπέστησαν τοῖς ἀπὸ τοῦ (articulum abesse malim) κυάμου βουλευταῖς οὗσιν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐξιέναι λαβοῦσι τὸν μισθόν· ἔφερον δὲ αὐτοῖς τοῦ ὑπολοίπου χρόνου παντὸς αὐτοὶ καὶ ἐξιοῦσιν ἐδίδοναν. Ultima verba sic interpretantur: *afferebant autem iis reliqui omnis temporis* (i. e. trium quatuorve mensium anni, in quem creati fuerant) *mercedem et exeuntibus dabant.* At

neque probabile est ipsos quadringentos hanc mercedem secum attulisse, neque hoc Graece dici potuit φέρειν μισθόν, quod, ut iam monui *Stud. Thuc.* p. 107 semper et ubique significat *mercedem accipere, merere*. Insuper ita certe requireretur τὸν τοῦ ὑπολοίπου χρόνου παντός. Procul dubio locus mendosus est, sic, ni fallor, corrigendus: καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐξίέναι λαβοῦσι τὸν μισθόν (sc. eius diei) φέρειν δὲ αὐτοῖς καὶ τοῦ ὑπολοίπου χρόνου παντός αὐτὸν ἐξιούσιν ἰδίδοσαν, i. e. *dabant* (permittebant) *autem* *eis, ut exeuntes* (i. e. si exirent) *e curia etiam per omne reliquum tempus mercedem acciperent*. Sic intelligitur, cur ἡ βουλὴ οἱ πεντακόσιοι et metu et pretio victa capitis sequentis initio dicatur οὐδὲν ἀντειποῦσα ὑπεξελθεῖν.

VIII 74 med. ὁ δὲ Χαιρέας — πάλιν ἐς τὴν Σάμον ἐλθὼν ἀγγέλλει τοῖς στρατιώταις ἐπὶ τὸ μείζον πάντα δεινώσας τὰ ἐκ τῶν Ἀθηῶν. Participium δεινώσας ab ipso historico additum esse iure dubites collato simili loco VI 34, 7 ἀγγελλομεθα δ' ἂν εὖ οἶδ' ὅτι ἐπὶ τὸ πλεόν, unde apparet ἐπὶ τὸ μείζον iungendum esse cum ἀγγέλλει. Quam notionem non male interpretes expressit suo δεινώσας, quod redolet scholas rhetoricorum. Abundantiam non tuentur notae locutiones αὐξάνειν τι (τινὰ) μέγα et αἶρειν ὑψηλόν τινα.

VIII 75, 2. Classen futurum δημοκρατηθήσεσθαι; dudum ab editoribus correctum in δημοκρατήσεσθαι, sic defendit, ut dicat pro illa forma facere Aoristum passivum verbi ὀλιγαρχεῖσθαι, quasi vero quisquam existimet δημοκρατεῖσθαι esse verbum medium. Vix tamen ignorare potest vir doctissimus plurimorum verborum passivorum tempus futurum, sed *solum* futurum, ab antiquioribus Graecis usurpari in *scila* forma media.

VIII 76 καὶ δυνατότεροι εἶναι σφεῖς ἔχοντες τὰς ναῦς πορίζεσθαι τάπιτῆδεα τῶν ἐν τῇ πόλει καὶ δι' ἑαυτοὺς τε ἐν τῇ Σάμῳ προκαθημένους καὶ πρότερον αὐτοὺς κρατεῖν τοῦ ἐς τὸν Πειραιᾶ ἔσπλου καὶ νῦν ἐς τοιοῦτον καταστήσονται μὴ βουλομένων σφίσι πάλιν τὴν πολιτείαν ἀποδοῦναι, ὥς ε αὐτοὶ δυνατότεροι εἶναι εἶργειν ἐκείνους τῆς θαλάσσης ἢ ὑπ' ἐκείνων εἶργεσθαι. Ex quo intellectum est nihil profici Dobrei coniectura καταστήσεσθαι pro καταστήσονται aliam viam ingressi critici lacunam statuerunt post καὶ νῦν. Haase supplendum ratus ἔτι μᾶλλον ἐλπίδα εἶναι, ὥς προσλαβόντες καὶ τὸ τῶν Σαμίων κοινόν merito nemini per-

suasit, nec felicius nuper Stahl intercidisse statuit ἔτι μᾶλλον ἐπεὶ vel similia. Post utrumque Classen deleto αὐτοὺς ante κρατεῖν pro κατασῆσονται reponendum iudicavit κατασῆναι, in utroque peccans contra Graecae linguae proprietatem, quae neque patitur ut δι' ἑαυτοὺς — προκαθημένους dicatur pro διὰ τὸ προκαθῆσθαι (quam simile sit quod est. ipse videat), neque ἐς τοιοῦτον κατασῆναι aliter usurpari quam de iis qui ad aliquam necessitatem redacti sint. Et rectissime αὐτοὺς κρατεῖν κτέ. intelligi solet περὶ τῶν ἐν τῇ πόλει qui ante res mutatas freti classis Samiacae praesidio (de προκαθημένους cf. Herod. VIII 36) ἐκράτουν τοῦ ἐς τὸν Πειραιᾶ ἔσπλου (cf. infra 90, 4), ita ut tam suis quam alienis navigiis mercatoris liber esset ad portum Piraeensem aditus; contra ab eadem classe, facta inimica, facile Piraeus omni maris commeatu intercludi poterat. Ne multa: locus leni mutatione sic refingatur: καὶ δι' ἑαυτοὺς δὲ (Haase pro τε) ἐν τῇ Σάμῳ προκαθημένους καὶ πρότερον αὐτοὺς κρατεῖν τοῦ ἐς τὸν Πειραιᾶ ἔσπλου, καὶ νῦν, (εἰ) ἐς τοιοῦτον κατασῆσονται μὴ βουλομένον σφίσι πάλιν τὴν πολιτείαν ἀποδοῦναι, αὐτοὶ δυνατώτεροι εἶναι εἶργειν ἐκείνους τῆς θαλάσσης ἢ ὑπ' ἐκείνων εἶργεσθαι, i. e. *et nunc se, si ad eam necessitatem redacti fuerint nolentibus oligarchis (Athenis) sibi reddere democratiam, ipsos facilius illos maris usu prohibuituros quam ab illis prohiberi possent.* Quum praesertim facili errore Εἰ periisset ante ΕC, magistelli non intelligentes verba ἐς τοσοῦτον κατασῆσονται pertinere ad belligerandi cum civibus necessitatem, de suo addiderunt ὥς, ut iungi posset τοιοῦτον ὥς — εἶναι, sed ita faciendo funditus perdidere sententiam.

VIII 79, 1 καὶ τοὺς Μιλησίους πεζῇ κελεύσαντες [ἐπὶ τῆς Μυκάλης] παρίεναι ἔπλεον ὥς πρὸς τὴν Μυκάλην. Quo alio putas Milesios iuberi παρίεναι? Deleatur turpe emblemata. Eiusdem farinae sunt quae expungam in his οἱ δ' Ἀθηναῖοι ταῖς ἐκ Σάμου δύο καὶ ὀγδοήκοντα, αἱ ἔτυχον ἐν Γλαύκῃ τῆς Μυκάλης ὀρμουῖσαι — διέχει δ' ὀλίγον ταύτῃ ἢ Σάμος τῆς ἠπείρου [πρὸς τὴν Μυκάλην] — ὥς εἶδον κτέ. Annotatiuncula spectat ad ταύτῃ, quod adverbium magistellus monere voluit pertinere ad (πρὸς, ita isti solent) Mycalen, in ea ipsa re lapsus, pertinet enim ad Γλαύκῃ τῆς Μυκάλης. In sequentibus καὶ ἅμα (προσθοντο γὰρ αὐτοὺς ἐκ τῆς Μιλήτου ναυμαχουμένων) προσεδέχοντο καὶ τὸν Στρομβιχίδην ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου σφίσι — προσ-

βοηθήσειν Classen vulgatam a coniectura mea δὴ τοὺς pro αὐτοὺς sic defendit ut pravo verborum ordine iungat προήσθοντο ἐκ τῆς Μιλήτου, quae si revera scriptoris mens fuit, aut scripsit ἐκ τῆς Μιλήτου αὐτοὺς aut prorsus omisit verba ἐκ τῆς Μιλήτου, quia inde eos rem ante rescivisse ultro apparebat nec diserte erat significandum, cum praesertim ea res nullius esset momenti. Novo denique mactamur emblemate in ipsis sequentibus τὸν Στρομβιχιδὴν ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου σφίσι ταῖς ἐκ τῆς Χίου ναυσὶν [ἐπ' Ἀβυδὸν (B. Ἀβύδου) ἀφικομέναις] προσβοηθήσειν, ubi iure Classen pro ἀφικομέναις expectabat ἀφωρημέναις; quod enim ipse scriptor noverat Abydum eas naves pervenisse, ignorabant etiamtum Athenienses. Sed nihil attinebat verba hic inutilia adscribere, quae haud dubito quin sedulus lector olim in exemplaris sui margine appinxerit memor loci 62, 2 ubi ea res narrata est.

VIII 81, 1. Οἱ δὲ προεσῶτες ἐν τῇ Σάμῳ καὶ μάλιστα Θρασύβουλος, αἰεὶ τε τῆς αὐτῆς γνώμης ἐχόμενος, ἐπειδὴ μετέστησε τὰ πράγματα, ὥς τε καταγαγεῖν τὸν Ἀλκιβιάδην, καὶ τέλος ἐπ' ἐκκλησίαις ἔπεισε τὸ πλῆθος κτέ. Sententia ita est conformata, ut si genuinae essent vocolae τε καὶ necessario corrigendum foret εἶχετο pro ἐχόμενος. Priorem quidem in ποτέ Poppo, in γε lenius Meineke mutandum esse coniecit, sed non magis ferendum est καί, quod, ut error errorem parere assolet, a correctoribus propter τε vitio natum insertum esse crediderim. Non male utramque delevit Krueger. In sequentibus γενομένης δὲ ἐκκλησίας τὴν τε ἰδίαν ξυμφορὰν [τῆς φυγῆς] ἐπηγιάσατο καὶ ἀνωλοφύρατο ὁ Ἀλκιβιάδης, quod eleganter scriptor dixerat interpretamento (quod etiam incerta in libris sede arguitur) more suo scioli inquinaverunt.

VIII 83, 2. ξυνηνέχθη γὰρ αὐτοῖς — πολλῶ ἐς τὴν μισθοδοσίαν τὸν Τισσαφέρνην ἀρρωσσότερον γενόμενον. Ita recte scriberetur de eo qui antea satis liberalem se praestitisset, at enim iam dudum Tissaphernem in ea re ἀρρωστον fuisse vidimus. Cf. supra 45, 2. 46, 5. 50, 3. 80, 1. Quare necessarium puto πολλῶ (ἔτι) ἐς τ. μ. τ. Τ. ἀρρωσσότερον γενόμενον. Cf. 85, 3. Facillime autem elapsa est vocola, lecta et brevi ante et statim post haec verba.

VIII 84, 3. τὸ δὲ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν — ὤρμησαν ἐκραγέντες ἐπὶ τὸν Ἀσύοχον ὥς τε βᾶλλειν. Collato simili loco 75, 1

ἐπὶ τοὺς τὴν δλιγαρχίαν μάλιςα ποιήσαντας — ὥρμησαν βάλλειν intelliges suppositiciam esse voculam ὥς. Pro ἐκραγέντες sine causa idonea *Stud. Th.* 109 cum Kruegero cod. G. lectionem ἐγκραγόντες probabam; quod postea me docuit locus Herodoti VI 129, 4. Prope finem capitis καὶ διὰ ταῦτα καὶ ἄλλα τοιοῦτότροπα iniuria receptum est ex uno Vaticano. Recte reliqui omnes codices post duplex καὶ repetunt praepositionem exhibentes καὶ δι' ἄλλα. Facile post KAI periit ΔΙ. Optime contra optimi libri praepositionem non iterarunt 75, 1 οἱ δ' ἀκούοντες ἐπὶ τοὺς τὴν δλιγαρχίαν μάλιςα ποιήσαντας καὶ ἔτι (dett. ἐπὶ) τῶν ἄλλων τοὺς μετασχόντας. Est autem is loquendi usus naturae congruus ideoque omnibus linguis communis.

VIII 85 § 2 κατηγορήσονται τῶν τε Μιλησίων περὶ τοῦ Φρουρίου καὶ περὶ αὐτοῦ ἅμα ἀπολογησόμενον. Pro posteriore περί corrigatur ὑπέρ. Eius abusus, quo περί ponitur pro ὑπέρ, de industria perlustrans corpus Inscriptionum Atticarum nullum repperi exemplum seculo altero a C. antiquius.

Ibidem § 3 καὶ τὰ τελευταῖα φυγόντος ἐκ Συρακουσῶν τοῦ Ἑρμοκράτους καὶ ἐτέρων ἡκόντων στρατηγῶν — ἐνέκειτο δ' Τισσαφέρνης [Φυγάδι ὄντι ἤδη] τῷ Ἑρμοκράτει πολλῶν ἔτι μᾶλλον κτέ. Valde mihi suspecta sunt verba quae saepsi uncinis. Mox in verbis τὴν ἔχθραν οἱ πρόθοιτο coniectura Kruegeri πρόσθοιτο speciem haberet, si προστίθεσθαι ἔχθραν τινὶ significaret inimicitias suscipere vel gerere cum aliquo, sed enim προστίθεσθαι usurpari solet de malis quae nostra culpa contrahimus ut κακὰ, ἄχθῃ, ἄλγῃ, πόνους, κινδύνους, et eo sensu tam Xenophon Cyrop. II 4, 12 dixit μὴ τοῦτον πολέμιον πρὸς τοῖς ἄλλοις προσθώμεθα quam Plato Protag. 346 ὁ ἔχθρας ἐκουσίους πρὸς ταῖς ἀναγκαίαις προστίθεσθαι. Hermocrates autem dici non potuit, propterea quod pecuniam quam peteret non accepisset, incurrisse in odium Tissaphernis, sed infensus infestusque idcirco fuisse Tissapherni. Recte autem πρόθοιτο interpretari videntur *prae se ferret*.

VIII 86, 3 οἱ δ' ἀπήγγελλον ὡς οὕτ' ἐπὶ διαφθορᾷ τῆς πόλεως ἢ μετὰσσις γένοιτο, ἀλλ' ἐπὶ σωτηρίᾳ, οὐδ' ἵνα τοῖς πολεμίοις παραδοθῇ (ἐξεῖναι γάρ, ὅτε ἐσέβαλον ἤδη σφῶν ἀρχόντων, τοῦτο πονῆσαι) κτέ. Spectant haec Lacedaemoniorum duce Agide expeditionem quae narrata est supra 71, 1 sq. Sed iam ante quadringentorum dominationem Lacedaemonii ἐσέβαλον ἐς τὴν

Ἀττικὴν occuparentque tum Deceliam, unde tunc non ἐσβολὴν sed προσβολὴν fecerunt, aut certe facere aggressi sunt contra urbem, itaque corrigendum ὅτε προσέβαλον, vel potius (nam omnes libri praeter Vaticanum habent imperfectum, quod de re tentata non effecta aut perfecta sollemne est) ὅτε προσέβαλλον. Neque omnino ἐσβάλλειν πρὸς πόλιν magis Graecum est quam προσβάλλειν εἰς χώραν.

VIII 89 Οἱ δ' ἐκ τῆς Σάμου ἀπὸ τῶν τετρακοσίων [πεμφθέντες] πρέσβεις ἐπειδὴ ἀφικόμενοι εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπήγγειλαν τὰ παρὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου. Quia πέμπεσθαι ἀπὸ τινος pro ὑπό τινος nemo Graece ita sciens, ut librariorum erroribus imponi sibi non patiat, serio defendet, de huius loci corruptela dubitari nequit. Facillime quidem corrigas ὑπό sed invito fortasse scriptore, quem nescio an loci 86, 1, ubi me auctore novissimi editores deleverunt πρεσβευταί, et 6, 2 et alii doceant omisisse πεμφθέντες, quum praesertim abiecto participio minus dura fiat prolepsis οἱ ἐκ τῆς Σάμου. Cf. VII 32, 1.

In eiusdem capitis § 2 recte agnovit Classen corruptissima esse verba ἔχοντες ἡγεμόνας τῶν πάντων στρατηγῶν τῶν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ καὶ ἐν ἀρχαῖς ὄντων, nec displicet quod τοὺς πάντων τῶν ἐν ὀλιγαρχίᾳ ἐν ἀρχαῖς ὄντων coniecit, abiectis reliquis, liceat haud diffitear me praeterea ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ, quod propter vicina aurem offendit et ultro intelligitur, abesse malle.

Sequuntur haec: οἶον Θηραμένην τε τὸν Ἀγνωνος καὶ Ἀριστοκράτη τὸν Σκελλίου (l. Σκελίου, cl. C. I. A. I n° 422) καὶ ἄλλους, οἳ μετέσχον μὲν ἐν τοῖς πρώτοις τῶν πραγμάτων, φοβούμενοι δ', ὥς ἔφασαν, τό τε ἐν τῇ Σάμῳ εἰσέλευμα καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην σπουδῇ πάντων, τοὺς τε εἰς τὴν Λακεδαίμονα πρεσβευομένους [ἔπεμπον om. B et Schol.], μή τι ἄνευ τῶν πλειόνων κακὸν δράσειαν τὴν πόλιν, οὐ τὸ (B οὐ τῷ) ἀπαλλαξείειν (Abresch ope Schol. pro ἀπαλλάξειν) τοῦ ἄγαν εἰς ὀλίγους ἐλθεῖν (Londinensis οἰκεῖν cum schol. Cf. Stud. Th. Praef. VII) ἀλλὰ τοὺς πεντακισχιλίους ἔργῳ καὶ μὴ ὀνόματι χρῆναι ἀποδεικνύναι.

Theramenes et Aristocrates non sane quod τοῦ ἄγαν εἰς ὀλίγους ἐλθεῖν (οἰκεῖν?), i. e. τῆς ἀκριβοῦς (Schol.) ὀλιγαρχίας, cui re vera favebant, finem desiderabant, sed quia finem eius instare intelligebant, id agebant ut, quamdiu summa rerum esset penes quadringentos, ipsi temperatae democratiae favere

viderentur, primas acturi simulac paucorum dominatione abrogata res ad populum redisset. Quare partim ope librorum partim de coniectura locum sic refingo: *Φοβούμενοι δ' ἔφασαν* (τότε) *τό τ' ἐν τῇ Σάμῳ κράτευμα — πόλιν, οὕτως ἀπαλλαξείειν — ἔλθεῖν, ἀλλὰ τοὺς — καθιστάναι.* Verte: *qui vehementer metuentes exercitum qui Sami erat atque Alcibiadem, simulque ne ii qui legatos Spartam miserant sine plurium arbitrio (agentes) gravi aliquo malo civitatem afficerent, ita se immodicae illius oligarchiae fidem desiderare aiebant, sed iam re, non nomine constituenda esse quinque milia cett.* Fieri potest ut olim fuerit οὕτως ἔφασαν ἀπαλλαξείειν, et verbum in alienam sedem devenerit. Structura paullo intricatior non intellecta effecit, ut ὡς ante ἔφασαν adscriberetur, unde non modo natum est anacoluthon, quale nusquam alibi sibi permisit Thucydides, sed, quod gravius, ex vera causa quam homines movisse dixit, factus est praetentius. Metu adactos, non vero reipublicae melius temperatae desiderio, Therameneum et Aristocratem haec suasisse luculenter confirmant ipsa sequentia. In extremo capite dubito scribamne οὐχ ὑπὸ (libri ἀπὸ) τῶν ὁμοίων ἐλασσούμενος an expungam praepositionem, tardum enim me esse discipulum doctrinae qua hodie ἀπὸ pro ὑπὸ usurpari posse persuasit fere Germanis Herbstius candide profiteor.

VIII 91, 4 *ἔτειχίζετο οὖν οὕτω ἔτιν τῷ πρότερον πρὸς ἡπειρον ὑπάρχοντι τείχει, ὥς καθεζομένων ἐς αὐτὸ ἀνθρώπων ὀλίγων ἀρchein τοῦ τε ἔσπλου.* Quid scriptor voluerit satis manifestum, sed nemo Graece sic loquitur. Corrige, sodes: *ἔτειχίζετο οὖν οὕτω ξυνεχὲς τῷ — τείχει.* Per ellipsin Thucydidi satis familiarem post *ἔτειχίζετο* omissum est *τεῖχος*, ut I 90, 2, 91, 1. II 18, 2. Novus murus aedificabatur alteri contiguus. Cf. III 21, 1. Ad dativum cf. Eurip. Hipp. 226 *πύργοις συνεχῆς κλιτύς.* E vulgata scriptura sequeretur etiam veterem murum aedificari, quod absurdum. In ultimis quae adscripsi verbis perperam *τε* ab editoribus repositum est pro *γε*, quod aut delendum aut, quod malim, cum Classenio addendum *καὶ ἔκπλου.* Ipsa sequentia ἐπ' (l. ἐς cum Kruegero) *αὐτὸν γὰρ τὸν ἐπὶ τῷ σώματι τοῦ λιμένος γενοῦ ὄντος τὸν ἕτερον πύργον ἐτελεύτα τό τε παλαιὸν τὸ πρὸς ἡπειρον καὶ τὸ ἐντὸς τὸ καινὸν τεῖχος τειχιζόμενον πρὸς θάλασσαν* tam proluxa sunt, ut Thucydidem non agnoscam, sed verba genuina ita interpretamentis

contaminata videntur, ut quid ipsius sit, quid magistellorum, difficulter agnoscas. *Stud. Thuc.* p. 159 iam delevi manifesta emblemata ἐγγύτατα et ἐν Πειραιεῖ in proximis, quorum hoc expungendum esse probavi Stahlio, neutrum Classenio, cui non magis persuasi in verbis ἐς ἣν καὶ τὸν σῆτον ἡνάγκαζον πάντας τὸν ὑπάρχοντά τε . . . καὶ τὸν ἐσπλέοντα ἐξαιρεῖσθαι καὶ ἐν-τεῦθεν προαιρούντας πωλεῖν periisse verbum *deponendi*, quod ipse facile mente suppleri ex ἐξαιρεῖσθαι iudicat. Fidem habeo, si certum mihi tam miri zeugmatis ex Thucydide aliove probato scriptore exemplum ostenderit.

VIII 95, 1 Αἱ δὲ τῶν Πελοποννησίων νῆες παραπλεύσασαι καὶ περιβαλοῦσαι Σούνιον. Speciosam prima facie lectionem hic offerunt quidam libri deteriores ὑπερβαλοῦσαι, quod de promontoriis alibi adhiberi assolet. Vid. infra 104 et Herod. VII 168, sed vide an forte inter utrumque verbum sic distinguendum sit, ut ὑπερβάλλειν significet *superare*, i. e. *praeternavigare*, hoc κάμπτειν ita ut simul mutetur cursus, quod si ita est, περιβαλοῦσαι hic illo aptius est, ut illis locis alterum. Substantivum tamen infra 104 extr. est περιβολή.

Ibidem § 6 vitiose e libris editur: καὶ ὅσοι μὲν αὐτῶν πρὸς τὴν πόλιν τῶν Ἑρετριῶν ὡς Φιλίαν καταφεύγουσι, χαλεπώτατα ἐπραξαν φονεύμενοι ὑπ' αὐτῶν. Trucidati sunt procul dubio *in urbe* ab incolis, non *urbem pelentes*, itaque corrigendum videtur ἐς τὴν πόλιν, ut sequitur οἱ (concinnius foret ὅσοι) δ' ἐς τὸ τείχος τὸ ἐν τῇ Ἑρετρίᾳ, ὃ εἶχον αὐτοί, περιγίγνονται κτέ.

VIII 97 ἐγίγνοντο δὲ καὶ ἄλλαι ὕστερον πυκναὶ ἐκκλησίαι. Non primus Wecklein *Cur. epigr.* p. 25, sed ego biennio ante *Exercit. Crit.* p. 161 sqq. corrigendum proposui ἐν Πυκνί. Ante utrumque nostrum Kuhn coniecerat Πυκνί, sed male omissa praepositione.

VIII 100, 5 προσεγένοντο δὲ καὶ ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου τινὲς δύο νῆες ἐπ' οἴκου ἀνακομιζόμεναι καὶ αἱ Μηθυμναῖαι. Sic editur e Vaticano, reliqui codd. καὶ Μηθυμναῖαι exhibent. Numerorum rationes qui non constare vidit Dobree nisi V fuerint naves Methymnaeae, coniecit καὶ Μηθυμναῖαι πέντε, quod recepit Stahl. De re mihi convenit cum illis, sed repono καὶ πέντε Μηθυμναῖαι, nam ipsum numerum ε' delitescere puto sub articulo, nato pervulgari errore e confusa littera E cum diphthongo AI.

VIII 101, 2. *δειπνοποιῶνται ἐν Ἀργενούσαις*. Sic edidit Classen e Vaticano, cum reliqui libri habeant *Ἀργινούσαις*, *Ἀργινούσαις*, *Ἀργινούσαις*. Insularum nomen formatum est ab *ἀργενός*, unde in vicinia fuit τὸ *Ἀργεννὸν ἀκρωτήριον*, ἀφ' οὗ *ἀργεννοῖς*, καὶ κατὰ συναίρεσιν *ἀργεννοῦς* καὶ *Ἀργέννουσα* (l. *Ἀργεννοῦσσα* ex optimo cod. Rhedigerano). τὸ *Ἐνικὸν Ἀργεννοῦσιος*. *Ἀνδροτίαν ἐν τῷ τετάρτῳ τῆς Ἀτθίδος διὰ τοῦ ι*. Sic scribit Stephanus Byz. s. v. *Ἀργέννουσα*, ut perperam edidit Meineke pro librorum scriptura *Ἀργεννοῦσα*. Sed veteres Atticos (nam falsa tradunt grammatici) in talibus, ut par erat, duplicasse litteram sibilantem fidem faciet *Τειχιούσσα*, quinquies lectum in C. I. A. I 37. 226. 251. 261. 264. Iam si sequimur Androktionem, Thucydide tanto spatio minorem, optabimus scripturam *Ἀργινούσαις* (cf. Homericum *ἀργινόεις*), pro qua facere videri possit promontorii nomen absurdo accentu (nam iota breve est) scriptum *Ἀργῖνον* supra cap. 34 (Codd. A B κατὰ ἰργῖνον, ceteri κατ' ἀργῖνον) et corrigendum *Ἀργινόν* (*Ἀργινον*?), sin vero probamus vulgarem teste Stephano scribendi rationem, *Ἀργεννοῦσαις*, supra corrigendum erit *Ἀργεννόν*. Utrum igitur Thucydides *Ἀργινούσαις* an *Ἀργεννοῦσαις* scripserit certo sciri non potest, antequam reperiatur titulus Euclide antiquior, aut paullo etiam recentior, in quo insularum promontoriive nomen occurrat, verum hoc satis constat vitiosum esse *Ἀργενούσαις*. Vitiose idem Classen cum ceteris excepto Stahlio mox *Λάρισσαν* dedit (pro *Λάρισαν*) quod non melioris notae est quam *Κηφισσός* aut *Ἰλισσός*. Servatum est C. I. A. 37 *Ληρισαῖοι*. Contra scripturam *Παρνασσός* antiquiorem esse quam *Παρνασός* nuperrime ostendit O. RIEMANN, *Bulletin de Corr. Hell.* VIII p. 494 sq.

VIII 102 καὶ τῆς αὐτῆς ταύτης νυκτὸς ὡς εἶχον τάχους ὑπομίξαντες (iniuria supra VI 4, 6 sollicitavi orthographiam *ξυμμίκτων*. Cf. C. I. A. I p. 93 col. A, 1 sq.) τῇ Χερσονήσῳ, παρέπλεον ἐπ' Ἐλαιούντος βουλόμενοι ἐκπλεῦσαι ἐς τὴν εὐρυχωρίαν [τὰς τῶν πολεμίων del. Dobree], καὶ τὰς μὲν ἐν Ἀβύδῳ ἐκκαίδεκα ναῦς (cf. 99, 2) ἔλαθον, προειρημένης Φυλακῆς τῷ Φιλίῳ ἐπίπλῳ, ὅπως αὐτῶν ἀνακῶς ἔξουσιν, ἐὰν ἐκπλέωσι· τὰς δὲ μετὰ Μινδάρου — οὐ φθάνουσι πᾶσαι. Vulgo praeëunte Scholiasta τῷ Φιλίῳ ἐπίπλῳ significare putant ὑπὸ τ. φ. ἐπίπλου, i. e. ὑπὸ τοῦ μετὰ Μινδάρου, qui cap. 101 dictus est navigasse ad Helles-

pontum. Intelligendum igitur ex hac interpretatione: καὶ τὰς μὲν ἐν Ἀβύδῳ ἐκκαίδεκα ναῦς ἔλαθον (18 naves Atheniensium), καί περ προειρημένης ταύταις φυλακῆς ὑπὸ τοῦ Φιλίου ἐπίπλου. Aliam viam ingressus Classen τῷ Φιλίῳ ἐπίπλῳ intelligit de Thrasylo, qui quum Mindarum Mileto solvisse rescivisset ἔπλει καὶ αὐτὸς — ἐπείγόμενος μὴ φθάσῃ ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ἐσπλεύσας, sed tamen quum Mindarum apud Chium subsessurum existimasset, aliis rebus detineri se passus Mindari classem praeter-navigantem non observaverat. Putat igitur Classen 18 naves Athenienses antea nuntios misisse ad Thrasyllum, ut, si appropinquante classe hostili relicta statione ex Hellesponto discedere cogerentur diligenter, ipsas observaret ad auxilium ferendum paratus. Quae opinio nec per se habet quo prae illa commendetur nec omnino vera esse potest nisi verbis sic transpositis: βουλόμενοι ἐκπλεῦσαι ἐς τὴν εὐρυχωρίαν, προειρημένης φυλακῆς τῷ Φιλίῳ ἐπίπλῳ, ὅπως αὐτῶν ἀναγκῶς ἔξουσιν, ἐὰν ἐκπλέωσι· καὶ τὰς μὲν ἐν Ἀβύδῳ ἐκκαίδεκα ναῦς ἔλαθον, τὰς δὲ μετὰ τοῦ Μινδάρου — οὐ φθάνουσι πᾶσαι κτε. Quod tamen facere nefas, quia Scholiastae explicatio neque absurda est neque Graeci sermonis legibus contraria. Denique non inutiliter conferes locum VII 6 et 7, ubi similiter φυλακὴ dictum de navibus naves hostiles observantibus. Add. ib. cap. 25.

VIII 106 extr. οἱ δ' ἀφικομένης τῆς νεῶς καὶ ἀνέλπισον τὴν εὐτυχίαν ἀκούσαντες ἐπὶ τε ταῖς περὶ τὴν Εὐβοίαν ἄρτι ξυμφοραῖς καὶ κατὰ τὴν γάσιν γεγενημέναις πολὺ ἐπερρώσθησαν. Non est haec Graeca oratio. Thucydides repetito articulo scripsit καὶ (ταῖς) κατὰ τὴν γάσιν γεγενημέναις, aut certe hoc verborum ordine: ἐπὶ ταῖς περὶ τε τὴν Εὐβοίαν ἄρτι ξυμφοραῖς καὶ κατὰ τὴν γάσιν γεγενημέναις. Illud verius.

PLATO.

In *Timaeo* pag. 70. D. περὶ τὴν καρδίαν αὐτὸν (τὸν πλεύμονα) περιέσθησαν οἶον ἄμμα μαλακόν, sprete est a Stallbaumio vera lectio οἶον μάλαγμα servata a Longino et aliis vid. Toup. ad Long. pag. 392. Weisk. Οἶον enim *comparationi* praeponitur, et rectissime pulmo esse dicitur *veluti μάλαγμα*, id est *materies mollis ac cedens*, cuius oppositu ictuum et collisionum vehementia frangitur.

C. G. C.

DE
LOCIS QUIBUSDAM
IN EPISTOLIS CICERONIS
AD FAMILIARES
ET
AD ATTICUM.

CICERO LENTULO.

ad Famil. I. 1. 1.

Tanta enim magnitudo est tuorum erga me meritorum, ut quoniam tu nisi perfecta re [de me] non conquiesti, ego quia non idem in tua causa efficio vitam mihi esse acerbam putem. Quia res in perfecta re est salutis meae propugnatio facile intelligitur de me vitiose abundare et expungendum esse.

CICERO LENTULO.

ad Famil. I. 2. 3.

Apud Pompeium coenavi —; quem ego ipsum cum audio prorsus eum libero omni suspitione cupiditatis; cum autem eius familiares omnium ordinum [video], perspicio — totam rem istam iam pridem — esse corruptam. Opponuntur inter se quem ipsum et eius familiares omnium ordinum: non enim ex illorum aspectu vel vultu id Cicero perspiciebat, sed ex sermonibus, quos ab iis

audiebat. Itaque *video* delendum censeo, et *audio* cogitatione supplendum.

CICERO LENTULO.

ad Famil. I. 9. 20.

Repentinam eius (Crassi) defensionem Gabinii, quem proximis [superioribus] diebus acerrime oppugnasset, tamen — tulissem. Ne putide bis idem dicatur expelle superioribus.

CICERO LENTULO.

ad Famil. I. 9. 21.

Stultum est cum tenere cum periculo cursum, quem coperis, potius quam eo commutato quo velis tamen pervenire. Mendosum est cursum capere. Retrahe ex fuga praepositionem in antecedente M latentem, ut fiat: cursum quem inceperis.

CICERO SALLUSTIO.

ad Famil. II. 17. 1.

Rhodum Ciceronum causa [puerorum] accessurum puto; neque id tamen certum. Repone puerorum in margine. Cicerones nostros appellat ad Attic. v. 17. 15. Ibid. VI. 1. 12. Cicerones pueri amant inter se, unde interpolatio nata videtur, quam arguit inepta sedes.

CICERO SULPICIO.

ad Famil. III. 4. 1.

Accipio excusationem tuam [qua usus es] cur saepius ad me litteras uno exemplo dedisses. Interpolata sunt verba prorsus supervacanea qua usus es. Hoc ipsum enim inest in excusatio TUA.

CICERO MARCELLO.

ad Famil. IV. 7. 3.

Hi se in Africam contulerunt aut quemadmodum nos victori sese

*Crediderunt. Legendum sese Dediderunt.** Non enim se *victoris fidei commiserunt* sed *deditionem fecerunt.*

SERVIVS SVPICIIVS CICERONI.

ad Famil. IV. 12. 1.

Visum est faciendum quoquo modo res se haberet vos certiores facere. Orellio haec sana videntur, namque esse sermonem familiarem Servii, non Ciceronis. Sed vulgata lectio non est Latina. Dicendum enim aut: *visum est vos certiores facere*, aut: *visum est faciendum ut vos certiores facerem*, cf. edictum Censorum apud Suetonium *de Clar. Rhetoribus* I: *quamobrem — videtur faciendum ut ostendamus nostram sententiam nobis non placere.* Cicero saepius ita loquitur, ad Famil. III. 8. 1. *cum tu tam multis verbis — scripsisses faciendum mihi putavi ut tuis literis brevi responderem.* et ad Attic. III. 22. 1. *cum adventare milites dicuntur faciendum nobis erit ut ab eo decedamus.* Mendose editur in epistola Caelii VIII. 5. 2. *Tametsi hac de re puto te constitutum quid factururus esses habere, tamen quo maturius constitueres, cum hunc eventum providebam, visum est ut te facerem certiore.* Scrib. *visum est te facere certiore.* Servius scripsisse videtur: *visum est faciendum — ut vos certiores facerem*, quae compositio habet colorem antiquitatis idque ἀρχαϊκότης optime Sulpicio convenit.

METELLVS CICERONI.

ad Fam. V. 1.

Existimaram pro mutuo inter nos animo et pro reconciliata gratia nec absentem (Cod. M. ABSENTE) me ludibrio laesum iri cet. Respondet Cicero (V. 2): *scribis ad me te existimasse pro mutuo inter nos animo et pro reconciliata gratia numquam te a ME ludibrio laesum iri.* Unde emendandum: *nec ABS TE me — laesum iri.*

CICERO CRASSO.

ad Famil. V. 8. 2.

Uxor tua — et tui Crassi meis consiliis, monitis, studiis actio-

nibusque nituntur. cf. § 5. *quamobrem velim — tuis praecipias ut opera, consilio, auctoritate, gratia mea UTANTUR.* Itaque corrigendum: *meis consiliis — UTUNTUR.* Saepe videbis UTI et NITI inter se permutari. Cicero de Finibus IV. 24. *at quo nituntur homines acuti argumento ad probandum? Operae pretium est considerare.* Alii *utuntur*, quod verum est.

VATINIUS CICERONI.

ad Famil. V. 10. b.

In Dalmatiam profectus sum; sex oppida vi oppugnando cepi. Legendum *vi Pugnando.* Exempla dabit Cortius ad Sallust. Catil. VII. 7. Ex ipsa rei natura dicitur *pugnando capere* aut *vi pugnando capere.* Rectissime etiam dicitur *vi expugnare*, sed *vi oppugnare* ineptum est, quia *sine vi* id fieri non potest. Perinde absurde diceretur *vi obsidere.*

CICERO TITIO.

ad Famil. V. 16.

Nam quod allatura est ipsa diuturnitas, quae maximos luctus vetustate tollit, id nos PRÆCIPERE consilio prudentiaque debemus. Et enim si nulla fuit umquam liberis amissis tam imbecillo mulier animo, quae non aliquando lugendi modum fecerit, certe nos, quod est dies allatura id consilio ante FERRE debemus. Servius Sulpicius in consolatoria ad Ciceronem (ad Famil. IV. 5. 6); *nullus dolor est quem non longinquitas temporis minuat ac molliat. Hoc te exspectare tempus tibi turpe est, ac non ei rei sapientia tua te OCCURRERE.* Non convenit cum huiusmodi sententia verbum ANTE FERRE. Emenda: *id consilio ANTE VERTERE debemus.*

CICERO MARIO.

ad Famil. VII. 4.

Te cum semper valere cupio, tum certe dum hic sumus. — Quare si quod constitutum cum podagra habes fac ut in alium diem differas, [cura igitur ut valeas] et me hoc biduo aut triduo exspecta. O stultum hominem, qui lepidum Ciceronis dictum hoc addi-

tamento plane everterit! Non intellexit podagrosum hominem dum podagra absit recte valere!

CARLIUS CICERONI.

ad Famil. VIII. 2.

Certe, inquam, absolutus est; me praesente pronuntiatum est et quidem omnibus ordinibus, sed singulis in unoquoque ordine sententiis. Graevius annotavit: „hoc si ita est omnium consentientibus suffragiis absolutus est.” Minime intellexit loci sententiam. Valerius Messalla reus de ambitu quum manifestis criminibus teneretur praeter omnium expectationem tribus sententiis absolutus est. Repetam rem paullo altius, ut simul duos Asconii Pediani locos emendem. Valerius Messalla causam dixit anno 51 ex ea lege, quam anno superiore (52) Pompeius in tertio consulatu tulerat ut „sortitio fieret iudicum unius et octoginta, qui numerus cum sorte obtigisset ipsi protinus sessum irent: — et prius quam sententiae ferrentur quinos ex singulis ordinibus accusator, totidem reus reviceret, ita ut numerus iudicum relinqueretur qui sententias ferrent quinquaginta et unius.” Ascon. Pedianus ad Milonianam pag. 40 sq. Orell. Ex singulis ordinibus igitur XVII iudices sententias ferebant ($17 \times 3 = 51$). Messalam igitur absolverunt senatores IX, equites Romani IX, tribuni aerarii IX; condemnarunt ex singulis ordinibus VIII. Itaque absolutus est *omnibus ordinibus et singulis in unoquoque ordine sententiis*, ut et Senatores et Equites et tribuni uno plures absolverint quam condemnarint. Ergo tribus sententiis absolutus est. Fieri id non poterat nisi sic ut in unoquoque ordine par esset iudicum numerus, id quod ex ipsa naturali aequitate intelligitur. Hinc manifesto colligimus duos Asconii locos corruptos esse et simul quo pacto uterque in integrum restitui possit. Pag. 53 scribendum: „senatores condemnaverunt XI (vulgo XII), absolverunt VI; equites condemnarunt XIII, absolverunt III; tribuni aerarii condemnarunt XIII (vulgo XIII), absolverunt III.” et pag. 54 scribendum: „obtinuerunt ut UNA sententia absolveretur. Condemnaverunt senatores IX (vulgo X), absolverunt VIII; condemnarunt Equites Romani VIII, absolverunt VIII; sed ex tribunis aerariis X absolverunt, VII (vulgo VI) condemnarunt.”

Habent haec, ut opinor, mathematicam *πειθανδύκην*, et confirmant id quod ex rei natura sequitur ex singulis ordinibus *parem iudicum numerum* (XVII) sententias tulisse.

Condemnaverunt enim iudices XXV ($9 + 9 + 7$), absolverunt XXVI ($8 + 8 + 10$) et sic *una sententia absolutus est*.

Video Orellium et alios viros doctos inter se confundere duos Marcos Valerios Messallas. Duos fuisse eodem praenomine certum est. Erant, credo, fratres patruales, alter Marci filius, alter Caii. M. Valerius M. F. anno 53 cum Cn. Domitio Calvino consulatum gessit. Alter M. Valerius C. F. Messalla anno 51 candidatus consularis reus de ambitu factus et ab Hortensio matris fratre defensus praeter omnium opinionem cum magna populi indignatione absolutus est, sed statim post lege Licinia de sodalitiis postulatus condemnatus discessit et consulatu excidit.

Est operae pretium Ciceronis et Historicorum de ea re locos componere. Anno 54 quatuor erant consulatus candidati Memmius, Domitius, Scaurus, Messalla. ad Att. IV. 15. 7. In Epistola ad Att. IV. 16. 6. Cicero scribit: *Messalla et Domitius — certi erant consules.* et ibid. § 11. *Res fuit ad interregnum et est nonnullus odor Dictaturae. — Candidati consulares omnes rei ambitus.* Res fluebat ad interregnum, quia in exitu erat annus et post Kalendas Ianuarias nemo poterat comitia consularia habere nisi interrex a patriciis proditus. Cicero ad Quintum fratrem II. 15. *erat nonnulla spes comitiorum sed incerta: erat aliqua suspicio dictaturae ne ea quidem certa.* et III 2. 1. *de ambitu postulati sunt omnes qui consulatum petunt. — Res videtur spectare ad interregnum. Consules comitia habere cupiunt, rei nolunt. — Domitius cum Messalla certus esse videbatur.* Et hoc et sequenti anno (53) aut Pompeius aut Pompeii familiares Dictatorem eum fieri cupiebant et gliscebant de ea re rumores. Cicero ad Quintum fratrem III. 8. 4. *Res prolatae: ad interregnum comitia adducta. Rumor dictaturae iniucundus bonis et post pauca: Milo si ille (Pompeius) dictator factus sit paene diffidit.* et ibid. III. 9. 2. *video Messallam nostrum consulem si per interregem sine iudicio, si per dictatorem tamen sine periculo. De dictatore tamen adhuc nihil est: Pompeius abest.* Haec scripta sunt post Kalendas Ianuarias anni 53. Fiebant interea alii et

alii interreges ¹⁾ et tandem vix septimo mense Domitius et Messalla consules facti honorem inierunt. Dio Cass. 40. 17. *Cn. (Domitius) Calvinus et Valerius Messalla vix tandem septimo mense consules creati sunt.* cf. cap. 45. Idem cap. 46. *Pompeius oblatam sibi dictaturam non accepit, sed consules creavit* (Domitium et Messallam). *Creavit* nempe per interregem et sic extemplo honorem inierunt. „*Si per interregem* (Cicero inquit) *sine iudicio*” non dabatur enim spatium ad accusandum, „*si per dictatorem tamen sine periculo.*” nam accusari poterant sed sine metu damnationis per dictatoris opes. Peracto eorum consulatu iterum novae turbae. Pompeius enim comitia consularia traxerat *ἵνα ἐν ἡμέρᾳ γένοιτο δικτάτωρ*, teste Appiano B. C. II. 19. Tandem Pompeius anno 52 mense intercalario consul sine collega creatus est et ne hoc quidem anno propter candidatorum turbas comitia consularia haberi potuerunt. Itaque anno 51 M. Valerius C. F. Messalla consulatum petere coepit. Postulatus est et de ambitu et de sodalitiis. Cum magna iudicum infamia de ambitu est absolutus sed brevi post de sodalitiis lege Licinia damnatus. Haec Ciceroni narrat Caelius VIII. 2 et 4. De hoc iudicio inaudivit Cicero quum Ciliciam petens Gyara pervenisset. ad Att. V. 12. 2.

Laudabatur Hortensii oratio, qua hunc Messallam, sororis suae filium, defendit. Cicero in Bruto cap. 96. *Brutus: ego vero, inquit, Hortensium magnum oratorem semper putavi maximeque probavi pro Messalla dicentem quum tu Cicero abfuisti.* Locum ex ea oratione servavit Valerius Maximus V. 9. 2. *Q. Hortensius — Messallam suae sororis filium — ambitus reum defendens iudicibus dixit: si illum damnassent nihil sibi praeter osculum nepotum, in quibus acquiesceret, superfuturum.* Habebat enim Hortensius filium sed perditis moribus et vitiis et flagitiis coopertum.

Valerio Messalla consulatu deiecto C. Claudius Marcellus consul factus est cum L. Aemilio Paulo. cf. Ciceronem ad Famil. XV. 7—13.

¹⁾ Cicero hoc anno (58) scribit ad Trebatium: *nisi ante Roma profectus esses nunc eam certe relinqueres. Quis enim tot interregnis iureconsultum desiderat?*

De lege Licinia de sodalitiis, qua Messalla damnatus est, docta est annotatio Wunderi, ab Orellio in Indicem Legum relata, in qua reliqua recte se habent sed una literula corrupta eruditum virum in gravem errorem induxit. Editur enim in Planciana 3. § 8. *Tum enim magistratum non gerebat is qui ceperat si patres auctores non erant facti: nunc postulatur a vobis ut eius EXILIO qui creatus sit iudicii populi Romani reprehendatis.* Quaerit Wunderus: „quot annorum exilium fuerit.” Noli id quaerere, sed emenda *exitio*, quod solet pro damnatione dici, ut de absolutione *salus*, Cicero pro P. Oppio: *multum posse ad salutem alterius honori multis: parum potuisse ad exitium probro nemini fuit.* Neque enim *exilium* de poena ponitur et *exitium* dicitur de damnatione eius, cuius nos misereat, aut qui iniquo vel cupido iudicio fuerit oppressus.

CARLIUS CICERONI.

ad Famil. VIII. 6.

Cavendum tibi erit ne parum simpliciter et candidè posuisse inimicitias videaris. Repetita syllaba scribendum: *candidè deposuisse inimicitias.* Sic enim loqui omnes solebant et vides unde error natus sit *candidè deposuisse.*

CARLIUS CICERONI.

ad Famil. VIII. 10.

Ego quidem praecipuum metum quod ad te attinebat habui, qui scirem quam paratus ab exercitu esses. Nullus hic ioco aut ironiaa locus est; quamobrem corrigendum *quam imparatus.* cf. VIII. 5. *tutus exercitus vix unum saltum tueri potest.*

CARLIUS CICERONI.

ad Famil. VIII. 10. 2.

Consules quia verentur ne illud Senatus Consultum fiat, ut paludati exeant et contumeliose praeter eos ad alium res transferatur, omnino Senatum haberi nolunt. Quid significat *praeter eos?* Nihil prorsus. Caelius, qui iocosa et Comica dictione utitur, scrip-

sisse videtur *praeter* os, quod tum dicitur si quis alicui rei inhians eamque iamiam se tenere putans necopinato eam ab alio praeripi et auferri sibi videt.

CARLIUS CICERONI.

ad Famil. VIII. 10. 4.

Haec novi; alia quae possunt accidere non cerno. Multa tempus afferet: praeparata multa rescio. In Codice Mediceo est ~~AFFERRE~~ *ET praeparata*. Vir doctissimus Klein, vetus mihi discipulus et amicus immatura morte raptus, in editione qua utor adscripsit in margine: *Multa tempus afferre et praeparata* ~~MUTARE~~ scio; *sed intra fines hos, quaecumque acciderint, vertentur.*

CICERO PAETO.

ad Famil. IX. 25. 1.

Nescis quo cum imperatore tibi negotium sit. — Nunc ades ad imperandum [vel ad parendum potius], sic enim antiqui loquebantur. Ineptum emblema leporem loci plane corrumpit. Sallustius in Iugurtha cap. 62. *Iugurtha — cum ipse ad imperandum vocaretur rursus coepit flectere animum suum.*

Militaris formula est pro adesse (vocari) ad imperia accipienda.

CICERO PAETO.

ad Famil. IX. 26. 3.

An tu id melius qui etiam in philosophum irriseris? Cum ille si quis quid quaereret dixisset, coenam te quaerere a mane dixeris? Ille baro te putabat quaesitURUM unum coelum esset an innumera-bilia. Revoca voculam male elapsam et repone: — *quaesitURUM UTRUM unum coelum esset an innumerabilia.*

ASINIUS POLLIO CICERONI.

ad Famil. X. 31. 2.

Ne movear eius sermonibus — periculum non est: adeo est enim invisus mihi ut nihil [non] acerbum putem quod commune cum illo

sit. Expuncta negatione renascetur sana et vera sententia, quae haec est: nihil est tam acerbum quod non aequo animo feram ea conditione ut ille idem patiatur.

Mirificum est hoc erroris genus quum negatio *non* aut perperam irrepsit aut negligenter omissa est. Cicero de Finibus II. 18. *Sed finge non solum callidum eum qui aliquid improbe faciat verum etiam praepotentem, ut M. Crassum, qui tamen solebat uti suo bono, ut hodie est noster Pompeius, cui recte facienti gratia est habenda; esse enim quam vellet iniquus poterat impune.* Ne Cicero inepta loqui videatur supple: *qui tamen NON solebat uti suo bono.* Insignem fecisset Crasso contumeliam nisi id addidisset. Crassus, inquit, quam vellet iniquus esse impune poterat, nam erat et callidus et praepotens, sed numquam illo adiumento ad improbe faciendum usus est. Nunc demum apparet quid sibi velit TAMEN.

ASINIUS POLLIO CICERONI.

ad Famil. X. 32. 4.

Reliquas quoque legiones non destitit litteris atque infinitis pollicitationibus incitare. Una literula correcte legendum *invitare.*

CICERO CASSIO.

ad Famil. XII. 10. 4.

Persuade tibi igitur in te et in Bruto [tuo] esse omnia; vos exspectari, Brutum quidem iamiamque. Expunge tuo ex praecedente syllaba vitio natum. Cicero certe in Bruto nostro dixisset.

LENTULUS CICERONI.

ad Famil. XII. 14. 4.

Quoniam consulibus decreta est Asia et permissum est iis, ut dum ipsi venirent darent negotium qui Asiam obtineant. Corrige obtineAT, namque unum hominem in tali re provinciae praeficere solebant et Lentulus hanc Asiae procurationem sibi soli flagitat.

CICERO CORNIFICIO.

ad Famil. XII. 18. 1.

Etsi periniquo patiebar animo te a me digredi tamen eo [tempore] me consolabar quod et in summum otium te ire arbitrabar et ab impendentibus magnis negotiis discedere. Expunge ineptum tempore. Dicit Cicero: tamen id mihi erat solatio.

CICERO CORNIFICIO.

ad Famil. XII. 19. 3.

Mihi quidem usque curae erit quid agas dum quid egeris sciero. Duae literulae perierunt. Scrib. usque eo curae erit, id est tamdiu, ad hunc finem.

CICERO CORNIFICIO.

ad Famil. XII. 25. 2.

Ego, mi Cornifici, quo die primum in spem libertatis ingressus sum et cunctantibus ceteris [a. d. XI]. [Kal. Ian.] fundamenta ieci rei publicae, eo ipso die providi multum. Adscripsit aliquis in margine a. d. XIII Kal. Ian., qui dies multis apud Cicero-nem locis et alibi et in Philippicis commemoratur. Redarguit frigidum emblema ineptus locus, in quem ex margine irrepsit.

Paullo ante Cicero ad Cornificium scripserat XII. 22. 3. a. d. XIII Kal. Ian. senatus frequens mihi est assensus — de provinciis ab iis qui obtinerent retinendis.

CICERO CORNIFICIO.

ad Famil. XII. 25. 3.

Quod te mihi de Sempronio purgas accipio excusationem; fuit enim illud quoddam Graecum tempus servitutis. Cicero aliquid Graece scripserat quod periit. Adscripserat aliquis de more „Graecum” et addita erat Latina interpretatio. Quid igitur dederat Cicero? Nempe fuit enim illud quoddam δούλιον ἡμαρ. Excusans amicum in republica Caesaris dominatione oppressa

non satis constantem subindicat celebratum Homeri locum:

ἡμῖσι γὰρ τ' ἀρετῆς ἀποαίνυται εὐρύσπα Ζεὺς
ἀνέρος ἡύτε μιν κατὰ δούλιον ἡμᾶρ ἔλῃσι.

CICERO MEMMIO.

ad Famil. XIII. 1. 2.

(Phaedrus) qui nobis cum pueri essemus — valde ut philosophus, postea TAMEN ut vir bonus et suavis et officiosus probabatur. Leg. postea ETIAM ut vir bonus.

CICERO BRUTO.

ad Famil. XIII. 11.

Non dubito quin scias non solum cuius municipii sim sed etiam quam diligenter soleam meos municipes [Arpinates] tueri. Expelle additamentum Arpinates et inutiliter abundans (quis enim nesciebat Ciceronem esse Arpinatem?) et perincommoda sede collocatum.

CICERO.

ad Attic. I. 16. 12.

Nunc est exspectatio ingens comitiorum — in eo neque auctoritate neque gratia pugnat sed quibus Philippus omnia castella expugnari posse dicebat [in quae modo asellus onustus auro posset ascendere]. Cicero tantum dixerat: sed quibus Philippus omnia castella expugnari posse dicebat id est nummis, effusa largitione. Adscripsit aliquis in margine: Philippus omnia castella expugnari posse dicebat in quae modo asellus onustus auro posset ascendere. cf. Schneidew. ad Diogen. II. 81.

Ἀργυραῖς λόγχαισι μάχου καὶ πάντων κρατήσεις.

ubi restitue hexametrum:

Ἀργυρέαις λόγχαισι μάχου καὶ πάνΤΑ κρατήσεις.

CICERO.

ad Attic. I. 17. 11.

Luceium scito [consulatum] habere in animo statim petere. O ineptam verborum compositionem!

CICERO.

ad Attic. II. 13. 2.

Quanto in odio noster amicus Magnus! cuius cognomen una cum Crassi [Divitis] cognomine consenescit. Scilicet nesciebat Atticus quod esset Crassi cognomen.

CICERO.

ad Attic. IV. 3. 1.

Avere te certo scio cum scire quid hic agatur, tum Mea a me scire. Codex Medic. tum EA a me scire, quod unice verum est. Atticus avebat scire eique Cicero scribit ea quae Romae agerentur, ruinas, incendia, rapinas. Ineptum est ea omnia a Cicerone sua esse dici.

CICERO.

ad Attic. IV. 2. 5.

Idem illi — qui mihi pinnas inciderant nolunt easdem renasci. Sed, ut spero, iam renascuntur. Imo vero renascuntur. Nam nondum quidquam profecerat sed brevi ita fore sperabat. Ut spero ex ipsa rei natura futurum tempus postulat. Cf. ad Famil. VI. 6. 13: incolumem te cito, ut spero, videbimus. et VI. 10. 6: quotidie mihi, ut spero, fiet proclivius, et sic alibi passim.

CICERO.

ad Attic. IV. 3. 3.

Qui erant mecum facile operas aditu prohibuerunt. Ipse (Clodius) occidi potuit. Sed ego diaeta curari incipio; chirurgiae taedet. Clamat loci sententia diaeta curare incipio legendum esse, nam Cicero dicit satis a se sanguinis esse effusum ut malis publicis mederetur, nunc se leniore medicina usurum.

CICERO.

ad Atticum IV. 3. 3.

Milonis domum (Clodius) expugnare conatus est. — Tum ex Anniana [Milonis] domo Q. Flaccus eduxit viros acres. Expunge Milonis. Quis ferret ex Tulliana Ciceronis domo, aut similia?

CICERO.

ad Attic. IV. 4. 1.

In libris est: *velim mihi mittas de tuis librariolis duos aliquos, quibus Tyrannio utatur glutinatoribus, ad cetera administris; iisque imperes ut sumant membranulam, ex qua indices fiant, quos vos Graeci, ut opinor, SILLABOS appellatis. Ex hac mendosa scriptura docti homines collegerunt σύλλαβος esse vocabulum probum, et hinc Syllabus Codicum, Syllabus errorum appellantur, quae omnia nullius sunt pretii, nam σιλλύβους; vera lectio est et σύλλαβος ex vitio et errore natum.*

CICERO.

ad Attic. IV. 15. 8.

Sed ad te — tota comitia perscribam; quae si, ut putantur, gratuita fuerint, plus unus Cato potuerit quam omnes QUIDEM iudices. Eodem tempore de eadem re scripsit ad Quintum fratrem II. 15. 4. quae quidem comitia si gratuita fuerint, ut putantur, plus unus CATO Fuerit quam omnes leges omnesque iudices. Uterque locus ex altero certa correctione emendari potest. Ad Atticum scripserat: plus unus Cato potuerit quam omnes LEGES OMNESQUE iudices. et ad fratrem: plus unus Cato POTUERIT quam omnes leges omnesque iudices.

CICERO.

ad Atticum VI. 1. 1.

EQUUS TUTICUS.

Vir doctissimus ERNEST DESJARDINS de Horatii itinere Brundisino diligenter et pereleganter scripsit dans la *Revue de Phi-*

lologie Tom. II. pag. 144—175 hoc titulo: Sur la Xe satire du 1er livre d'Horace: voyage à Brindes. Ad versiculum:

mansuri oppidulo quod versu dicere non est annotavit pag. 173: *La petite ville qu' Horace ne peut nommer dans un vers hexamètre est Asculum Apulum et non Equus Tuticus, comme quelques-uns l'ont cru, car cette dernière ne se trouvait pas sur sa route. Il est vrai qu'il aurait bien pu faire entrer le nom d'Asculum dans son vers, mais à l'aide d'une elision qu'il a voulu éviter.* Perit omnis versiculi lepor, si tam facile nomen oppiduli numeris dactylicis aptari potuit et paene ridiculum est credere Horatium huiusmodi elisionem vitare voluisse, qua nihil est apud poëtas tritius. Accedit quod *Asculum* poëtarum more in *Asclum* contrahi poterat, et *Ascli*, *Asclo* dici licebat, ut apud Silium Italicum VIII. 438.

Hadria et inclemens hirsuti signifer Ascli.

Dicam cur fidem habendam putem veteri Scholiastae, qui Equum Tuticum significari dixit. Primum quia Equus Tuticus (prima longa) nullo modo ad numeros dactylicos accommodari potest. Deinde quia constat eos, qui illa aetate Roma Brundisium iter facerent, per Equum Tuticum transire solere. Cicero scribit ad Atticum VI. 1. 1: (litteras accepi) *omnes fere quas commemoras praeter eas, quas scribis Lentuli pueris et Equo Tutico et Brundisio datas.* Atticus in Epirum iter faciens (ad Attic. V. 18. 1. et V. 21. 1) Roma Brundisium proficiscitur et in via litteras ad Ciceronem scripsit et Equo Tutico et Brundisio datas. Ergo Brundisium petenti Equus Tuticus erat in via et Atticus in eo oppidulo ut ad Ciceronem scriberet aliquantisper moratus est.

Itaque ubi oppidulum Equus Tuticus situm fuerit amplius quaerendum censeo, in qua re hoc tenebimus Horatium Benevento egressum Equi Tutici mansisse.

CICERO.

ad Atticum VIII. 2. 4.

Ego pro Pompeio lubenter emori possum. Facio pluris omnium hominum neminem. Sed non ita in eo iudico spem de salute rei publicae. In Mediceo est: sed non ita non meo iudicio spem.

Emenda: sed non SITAM IN eo iudicio spem de salute rei publicae. Confirmatur haec sententia iis quae continuo sequuntur: significas enim — ut etiam Italia, si ille cedat, putes cedendum. Quod ego nec rei publicae puto esse utile nec liberis meis. Praeterea neque rectum neque honestum. Hoc enim Cicero dicit: non est consilium Pompeium si Italia cedat sequi. non enim in eo spem de salute rei publicae positam esse iudico.

CICERO.

ad Attic. VIII. 7. 2.

Quod enim tu meum laudas et memorandum ducis malle [quod dixerim] me cum Pompeio vinci quam cum istis vincere. Expunge additamentum, quod et moleste abundat et alieno loco interpositum est.

CICERO.

ad Attic. VIII. 11. D. 3.

At mihi — offertur literarum tuarum (Pompeii) exemplum. — Hae scriptae sic erant: literas tibi a L. Domitio — allatas esse (earumque exemplum subscripseras) magnique interesse rei publicae [scripseras] omnes copias primo quoque tempore in unum locum convenire. Sciolus, qui de suo scripseras addidit, omnem loci compositionem corrumpit.

CICERO.

ad Atticum IX. 7. 1.

In Codice Mediceo est: attulit uberrimas tuas literas, quae mihi quiddam QUA STANT MUTA EST ILLI ARUNT. Corrigunt: quae mihi quiddam QUASI ANIMULAE RESTILLARUNT. Recte caetera, sed pro RESTILLARUNT corrigendum est INSTILLARUNT, ἐνέσταν. Scriptum erat in vetere libro

QUASIANIMULAE ** STILLARUNT.

amissis duabus literulis in folio perroso. Usitatum est in tali re verbum instillare, ut lumini instillare oleum. Praeclarum est Quintiliani praeceptum I. 2. 28. ut vascula oris angusti su-

perfusam humoris copiam respuunt, sensim autem influentibus vel etiam instillatis complentur: sic etiam animi puerorum quantum excipere possint videndum est.

CICERO.

ad Atticum IX. 9. 3.

Nos in libris habemus non modo consules a praetore sed ne praetores quidem creari ius esse. — Consules eo [non esse ius] quod maius imperium a minore rogari ius non est. Inepta et κακόφωνος haec verborum compositio satis arguit verba prorsus supervacua non esse ius expungi oportere.

CICERO.

ad Attic. IX. 10. 2.

Nunc mihi nihil libri, nihil litterae, nihil doctrina prodest: ita dies et noctes, tamquam avis illa, mare prospecto evolare cupio. Orellius quia non intelligebat quae esset avis illa infelicitate admodum ea verba tentavit. Avis illa est apud Platonem in Epistola VII. pag. 348. a. ἐγὼ μὲν βλέπων ἔξω καθάπερ ὄρνις ποθὼν ποθὲν ἀναπτέσθαι.

CICERO.

ad Attic. IX. 10. 3.

Et tamen spes quaedam me obtentabat fore ut aliquid conveniret. Legendum: spes quaedam me oblectabat. cf. ad Famil. II. 16. 5. in communibus miseriis hac tamen oblectabar sperula Dolabellam meum — fore ab iis molestiis — liberum.

CICERO.

ad Attic. IX. 10. 7.

Si tum dubitaras, nunc certe non dubitas. In Mediceo est dubitares, quod non in dubitaras erat convertendum, sed in dubitabas. Plusquamperfecto nullus hic locus est.

ad Attic. X. 10. 3.

*Cum paucissimis alicubi occultabor; certe hinc istis invitissimis evolabo, atque utinam ad Curionem! σὺν θεῷ τοι λέγω. Magnus dolor accessit. Efficietur aliquid dignum nobis. In verbis sensu vacuis σὺν ΘΕΩΙ τοι λέγω latet σύνΕC Ὅ τοι λέγω, quod Cicero sumsit, non ex ipso Pindaro sed ex Platonis *Phaedro* pag. 236. d. ἐκ δ' ἀπάντων τούτων ξύνες ὃ τοι λέγω et in *Menone* pag. 76. d.*

CICERO.

ad Attic. X. 12. 1.

Quo nunc me vertam? Undique custodior. — Πάρωρ πλευτέον igitur et occulte in aliquam onerariam correndum. Corrigendum est παρ' ὤραν πλευτέον.

CICERO.

ad Attic. IX. 12. 7.

Est enim indoles; modo aliquid hoc sit ἥθος ΔΑΧΙΑΛΟΝΟΝ. In Mediceo Codice est ἥθος ΑΚΙΜΟΛΟΝ, in quo latere suspicor ἥθος ἈΚΙΒΔΗΛΟΝ candidum et sincerum pectus.

CICERO.

ad Atticum XII. 15. 3.

Sed relaxor tamen omniaque nitor ad — animum reficiendum. Corrige: omnique οπε ενίτορ. cf. XIV. 14. 6. omni ope atque opera enitar.

CICERO.

ad Attic. XII. 23. 1.

Enitar — ut praeter te nemo dolorem meum sentiat; si ullo modo poterit, ne tu quidem. Excidit necessaria ad compositionem vocula: si ullo modo poterit UT ne tu quidem.

CICERO.

ad Attic. XIII. 31. 2.

Cicero scripserat ad Caesarem epistolam satis blande et (ipso iudice) assentatorie. *quod enim aliud argumentum epistolae nostrae nisi κολακεια fuit?* ad Att. XIII. 27. Dubitat an mittat et consulit amicos. Tandem exclamat (XIII. 31.) *de epistola ad Caesarem ΚΕΚΙΒΙΚΑ*. In Codice Mediceo est ΚΕΚΒΙΚΑ. Vera lectio olim a Lambino reperta est ΚΕΚΡΙΚΑ, sed spernitur. Plinius Epist. I. 12. 10. *Dixerat sane medico admoventi cibum ΚΕΚΡΙΚΑ, quae vox quantum admirationis in animo meo tantum desiderii reliquit.* Nepos in Attico 21: *nam mihi stat alere morbum desinere.*

CICERO.

ad Attic. XIV. 13. 6.

Ita perniciose ut nonnumquam Caesar desiderandus esse videatur. — Quae enim Caesar numquam neque fecisset neque passus esset, ea nunc ex [falsis] eius commentariis proferuntur. Fregit omnem vim loci qui stulte *falsis* addidit. Quid mirum est Caesarem ipsum numquam facturum fuisse ea, quae ex *FALSIS* eius commentariis proferrentur?

CICERO.

ad Atticum XV. 11. 3.

Sequebatur ut mecum ipse:

ἡ δὲ ὕρ' ὀδός σοι τί δύναται [νῦν] θεοπρόπε;

Expungendum est νῦν, quod et vitiose ad sententiam abundat et in senario tragico metrum corrumpit. Neque enim Tragici dactylum admittunt in quintam sedem et θεοπρόπε apud Tragicos secundam syllabam Ionico more producit.

C. G. COBET.

CICERONIS ORATIO PRO CAELIO.

Sex. Clodius praefectus operarum P. Clodii paucis diebus ante Caelianam habitam erat absolutus, Cael. 32, 78; quod cum acciderit mense Martio aⁱ 698 (ad Q. fr. II. 4. 6 = 6. 6), pro Caelio dixit Cicero mense Aprili, nempe per dies festos (cf. Cael. init.) i. e. Megalenses, ut videtur, qui eius mensis die 4—10 celebrabantur. In quibus diebus cum unus tantum sit, quo lege agi possit, quartus, reliqui sint nefasti (cf. Momms. C. I. L. p. 369), apparet Caelianam habitam esse d. 4. m. Aprilis, 698. Fuit illud tempus Ciceroni occupatissimum, nam praeter orationem de rege Alexandrino, pro Calpurnio Bestia, pro Sestio, in Vatinius scimus aut ineunte hoc, aut exeunte superiore anno (57) defensum a Cicerone Asicium (cf. ad § 23).

Crimina, quae in hac oratione redarguuntur (auri accepti a Clodia ad venenum parandum, conatus ipsius Clodiae veneno necandae), cum possent (alterum etiam deberet) ad quaestionem de sicariis et veneficis referri, tamen, ratione habita pulsationis Puteolanae magis quam veneni, nomen Caelii de vi defert Atratinus. Imminebat enim patri Atratino altera a Caelio accusatio, quam avertere cupiens filius de vi accusat lege Lutatia, ut in tempore Caelius damnaretur, nec patri molestias posset exhibere. Nam de vi, quae quaestio cum civitatis periculo saepe iuncta erat, postpositis aliis iudiciis, etiam diebus festis iudicabatur. Similiter videmus C. Sempronium Rufum, ut a M. Tuccio in se institutam accusationem subterfugeret, hunc reum de vi fecisse, ad Fam. VIII. 8. 1, cf. Schol. Bob. p. 368, Or. Diserte autem § 70 haec accusatio instituta esse dicitur lege

Lutatia, non Plautia; neque enim per Lutatiam abrogata erat antiquior, sed in summo reip. discrimine confirmata, adiectis quibusdam de ordine iudicii severiore et brevior (de iudiciis editiciis fortasse sunt intellegenda quae leguntur pro Sulla § 92, de quaestione servorum cf. ib. 73). Idem igitur factum quod in legibus Calpurnia et Tullia de ambitu, quarum altera alteram intenderat, nec satis video causae cur ambas pro una habeam, cum praesertim de lege Lutatia nihil constet aliud nisi quod in hac oratione l.l. legitur. Scilicet Lutatia, probata in „armata civium dissensione”, quae memoratur, § 70, cum iudicium extraordinarium institueret, sublata causa quare lata erat, aliquamdiu seposita esse videtur, donec „ad fumantes reliquias coniurationis Catilinae extinguendas” subito protracta est, ut nihil suspicante patrono Sullae „repentini in Sullam consederint iudices ab accusatoribus delecti ad spem acerbitatis” editicii nempe. Itaque lege aut Plautia aut Lutatia coniurati Catilinae accusati esse dicuntur, Pseudo-Sallustius in Cic. 1, 3, Sallust. Catil. 31 coll. Caelianae l.l. Amplius de hoc argumento disputandi otium fecit Rein, Criminalrecht p. 738. Copiosius Zumpt, Criminalrecht II. 1. p. 266, sqq., quaedam tamen, ut mihi videtur, admodum dubia admiscens, ut cum dicit legem Plautiam senatoribus et magistratibus, Lutatiam omnibus civibus scriptam esse. Mira est sententia Langii Röm. Alt. II p. 619 statuentis legem latam esse a tribuno Plautio, opem ferente consule Lutatio et inde modo Plautiam modo Lutatiam dictam.

§ 1. „cum audiat — adolescentem inlustri ingenio, industria, gratia accusari ab eius filio, quem ipse in iudicium et vocet et vocarit, oppugnari autem opibus meretriciis, *illius* pietatem non reprehendat, muliebrem libidinem comprimendam *putet*, vos laboriosos *existimet*, quibus otiosis ne in communi quidem otio liceat esse.”

Perspicuitatem et elegantiam Tullianam in his desidero; conformatio enim periodi talis est, ut pronomen *ille* de accusatore vix recte dicatur; requiro: „*filii* pietatem”, haec recte opponitur *muliebri* libidini. Ante *illius* libri habent *Atratin*, recte ab editoribus spretum. Porro dubito an omittendum sit *existimet*. In proximis: „etenim si attendere diligenter, existimare vere de omni hac causa volueritis, sic constitueritis” *illa attendere*

diligenter minus apta sunt, cum non statim ad causae expositionem transeat, et propterea mihi suspecta.

4. „nam quod de pietate dixistis, est quidem ista vestra existimatio, sed iudicium certe parentis.”

Restrictivum illud *certe* falsam infert sententiam, quasi iudicium minus esset quam existimatio et ab hac pater abstinere deberet. Sed libri habent: *nostra* praeter Leid. A, in quo *vestra* est. Vere Sauppius: „est ista quidem vestra, *alia* nostra existimatio, sed iudicium certe parentis.” Nec iam offendit *certe* quoniam maiore cum emphasi *parentis* sequitur, eoque postremum locum sibi vindicat.

3. „ut ad ea, quae accusatores deformandi huius causa, detrahendae spoliandaeque dignitatis *gratia* dixerunt, primum respondeam.”

Quae primum redarguit Cicero pertinent ad mores, vitam, famam Caelii; de ipsa causa post dicturus est. Non igitur verum esse puto quod proposuit Cobetus: „*deformandae* huius *causae* detrahendae spoliandaeque dignitatis *gratia* dixerunt.” Nunc agitur de persona, post de causa. Cicero ab *adulescentia* Atratinii introitum sumserat: „hic introitus defensionis *adulescentiae* M. Caelii maxime convenire” ei videtur, „ut ad ea quae accusatores deformandi huius”... Quid aliud hic requiritur quam eius *adulescentiae* significatio? Ea in verbis inerit, si scribas: *deformandae eius causa*.” Quare *causa* additum sit, licet sequatur *gratia*, apparet; eo enim vocabulo omissa *deformandae* iungendum esset cum *dignitatis*.

5. „nemini umquam *praesenti praetoriani* maiores honores habuerunt, quam *absenti* M. Caelio.”

A lectione P¹ quae est *praesenti prae . . . ani* profectus conieci *praesenti praet. p. romani* = „praesenti praetori populi Romani.” Cf. Versl. en Meded. der Kon. Akad. Letterk. 2^e reeks IX. p. 99. Auctoritas codicis St. Victoris, quo usus est Lambinus, non satis est explorata, et fortasse ne explorari quidem potest, quoniam pro more sui temporis Lambinus eius lectiones per saturam dedit. Reiecta Madvigii sententia (Op. I 417. sqq.) Halmius eum suspicatur esse Par. 4 Steinmetzii, i. e. Par. 7777, anno 1466 exaratum. Cf. eius editionem II p. 716, Barwes, Quaest. Tull. specimen p. 8. In quo nunc acquiescendum.

Itaque non multum tribuo variae lectioni eius codicis: „*alias priestutiani*” (sic Gruterus testatur) et Lambini libris (Victoriano?) *praesenti praestutiani*. Notus est ager Praetutianus, non urbs. Frustra igitur nomen patriae Caelii hoc loco quaeritur. Dicitur ea municipium („municipibus esse adolescentem non probatum suis”); sed ut post, lege Iulia iura omnium urbium in Italia fuerunt aequata, et nomen municipii sensim ad omnes translatum, ut etiam civitates Latinae in Hispania municipia audiant, sic iam ante in Gallia Transpadana factum est, cum lege Pompeii Strabonis a. 89 ius Latii accepisset; cuius regionis quam incerta et fluctuans ratio fuerit usque ad legem Iuliam municipalem apparet ex Marquardt IV p. 502. n. 4 Et reapse Verona a Catullo municipium dicitur 17. 8: „quendam municipem meum de tuo volo ponte ire praecipitem in lutum.” Rufum Veronensem, quem Catullus commemoret, nihil impedire quominus Caelium esse credamus demonstravi l. l. De Puteolis propter Alexandrinorum pulsationem Puteolanam non debet cogitari, non magis quam de Neapoli, quoniam seditiones Neapolitanae Caelio obiciebantur (c. 10); nam in ea vicinia cum Clodia versabatur Caelius cum legati Alexandrini Puteolos appellerent anno 697/57. Cf. ad Fam. I. 1. 1, ad Q. frat. II. 2. 3 (scriptae media hieme 697—698, cum Ptolemaeus iam aliquamdiu Romae esset). Amplissimus ordo, in quem cooptatus est Caelius decuriones sunt; honor, quem a multis frustra petatum ei detulerunt, videtur esse hospitis aut patroni; inter patronos sunt senatores et equites Romani, qui in albo decurionum Canusino a. 223 p. C. honoris causa primum locum occupant. Cf. I. N. 635, Marquardt p. 505. Hi nunc legationis munere funguntur. Haec sunt omnibus municipiis et coloniis similia. Quod municipes dicuntur Caelium *cooptasse* in decurionum senatum diversum est ab eo quod alibi factum novimus; in municipiis enim et coloniis, veluti Iulia Genetiva summus magistratus decuriones legit, iique non procul ab urbe habitare debent; sed cum quis sive hospes sive patronus simulque decurio fit honoris causa, aliquid extra ordinem factum esse videtur, nisi vero statuendum est illud, quod duoviri ex sua potestate faciant, per quandam libertatem toti civitati adscribi. Nam *cooptare* non tantum de sociis collegii cuiusdam dicitur sed etiam de magistratu colle-

gium explente, ut constat ex lege Iulia municipali. Cf. etiam Verr. II. 49, 120.

6. „Equidem, ut ad me revertar, ab his fontibus profluxi ad hominum famam et meus hic forensis labor vitaeque ratio dimanavit ad existimationem hominum paulo latius commendatione ac iudicio meorum.”

Ciceronis haec non esse iam animadvertit Vollenhoven. Primum Tullius non *revertitur ad se*, cum supra sui mentionem non fecerit. Porro durum est et insolitum, ut homo, qui innotescit, dicatur *manare* et *profluere*; haec de rebus dicuntur: fama manat, nomen, malum, dicitur aliquid ex eodem fonte fluere, sed numquam: homo profluit, manat in notitiam. Aliud est, si copia quaedam hominum profluere in urbem dicatur ut Suet. rhet. 1. Nec simile est § 19: „Tum quaeram denique ex quo iste fonte senator emanet,” ubi subiti et inexpectati notio est quae animadvertitur in fonte prorumpente ac prosiliente et praeludit iam orator iis, quae sequuntur: „sin autem est rivulus arcessitus et ductus ab ipso capite accusationis vestrae.” Ignotus iste senator adhibetur tanquam instrumentum accusationis et propellitur ab accusatoribus. Ad eius loci similitudinem alter ille aut totus fictus aut oneratus est. Vagum quoque est istud *vitae ratio*. Barwes haec omnia inserenda putat § 47 post verba *doctrina puerilis*, sed eo offensio non tollitur. Haec sunt non tantum vana pro more Ciceronis, sed sunt falsa et inepta.

6. „accusatio crimen desiderat, rem ut definiat, hominem ut notet, argumento probet, teste confirmet.”

Egit de hoc loco Bake ap. Vollenhoven p. 100. et Schol. Hypomn. III p. 287. Verba *hominem ut notet* non sine causa suspecta sunt etiam Kaysero; nam etiamsi oratores non solent subsistere in facto sed mores etiam reorum notare, tamen contendendi non potest, sine eiusmodi notatione convitium esse quod proferatur, non accusationem. Accedit quod interpositis illis accusativus *rem* non pertinet ad *probet*, *confirmet*, sed haec verba sine obiecto posita sunt. Hottomannus *nomen ut notet*, Manutius *nomine ut notet*. Hoc recte, sed omisso *ut*. Significatur narratio, causae constitutio, probatio, refutatio. Describere quid factum sit (*rem definire*) et nomine legitimo *rem* notare pertinent ambo ad constitutionem, quae dicitur, defini-

tivam, sed diversa inter se sunt, nec rem definire necessario est verbo notare, sed quid factum sit constituere et omissis fortuitis naturam facti constituere. De Or. II. 24, 104: in quo non aut quid factum sit aut fiat, futurumve sit quaeratur aut quale sit aut quid vocetur. Inv. I. 9, 12: cum et quid factum sit convenit, et quo id factum nomine appellari oporteat. Ib. 8, 11: definienda res erit verbis et breviter describenda. Splendide Bake: „crimen desiderat, ut definiat, nomen ut notet, argumentum, ut probet, testem, ut confirmet”. Sed minor Manutii mutatio, ut opinor, sufficit.

8. Sic legendum videtur: „primum qualis es, *talem fac* Alii te existiment. — Quis est enim, cui via ista non pateat? quis isti aetati [atque etiam isti dignitati] non possit quam velit petulanter, etiam si non sine ulla suspitione, at sine argumento male dicere?

Codd. sine lacunae nota *talem te existiment* aut *existumes*. Halmius: „*talem te velis* homines existiment” sed non tantum *pati* (*velle*) debebat Atratinus, sed ei elaborandum erat (*fac, cura*) ut ne peior videretur quam esset. — Qui isti codd., natum ex omissa syllaba: *quisisti, quiesti*, inde effinxerunt *qui isti*, quod male defendunt hodie. Qui sing. num. substantive positum in interrogatione directa ex Cicerone expellendum videtur. Verba spuria *atque et. isti d.* Agroetio sunt antiquiora, cf. Halm. In postremis *non* suum in locum restituit Bakius: „etiamsi non sine ulla suspitione, at sine argumento (*ullo addit Wolfenb. fortasse recte*) maledicere.” Libri: *etiam si sine ulla susp. at non sine*. In quem argumenta proferantur in eum suspitio est. In eum, in quem adhuc nulla suspitio fuit, possunt sane argumenta proferri. At hoc aliter foret enuntian- dum (etiamsi olim nulla fuit suspitio, tamen speciosis argu- mentis uti). — Mox § 9 sub finem „hoc dicam hunc a patre continuo ad me esse deductum” omnis vis sententiae est in *a patre*: nihil dicam de me, non magni refert ad me esse eum deductum, sed *a patre* est”, quare magis placet hic ordo: „a patre hunc.”

10. „ad quem (Catilinam) si accessit aut si a me discessit umquam, quamquam multi boni adulescentes illi homini nequam atque improbo studuerunt, tamen existimetur Caelius Catilinae nimium familiaris fuisse.”

Apodosis incipit a *quamquam*, aut potius verba *quamquam* — *studuerunt* (minime cum protasi iungenda) praeparant apodosin et continent exceptionem praemissam, quasi dicat Cicero: adeo mihi constat de innocentia Caelii, ut (*quamquam aliis ignoscitur*), si apparuerit vel semel Caelium ad Catilinam accessisse, concedam Caelio tamen nimiam fuisse familiaritatem. Moneo propter Barwes, Oetling, Wrampelmeier, qui locum non intellexerunt et frustra tentarunt. Bakio, qui negat h.l. ullam concessionem esse et propterea *tamen* repudiat, interpretatione supra proposita responsum videtur.

10. „secutus est annus, quo causam de pecuniis repetundis Catilina dixit: mecum erat hic; illi ne advocatus quidem venit umquam.”

Postremum vocabulum abesse debet; de una causa tantum agitur. In iis quae sequuntur § 11: „quem ergo ad finem putas custodiendam illam aetatem fuisse?” animadvertatur caliditas patroni, qui nunc sic dicit, quasi de se tantum ac patre, non de culpa Caelii ageretur. Se et patrem Caelium purgat, ut auditores filii obliviscantur. Paulo ante *at* excidisse videtur post *infamia*.

11. „tamen infamiam *veram* effugere non poterat.”

Fuit qui coniiceret *universam; infamiam atque invidiam; infamiae ventum* Bakius, *infamiam adversam*, Halm.; melius Kayser, Heidelb. Jahrb. 1870 p. 425, collato „fama adolescentis paulim haesit ad metas” § 75, coniicit *infamiae metam*. Sed vera infamia est merita, quae a calumnia libera est; merito infamis est adolescens qui pudicitiam tueri non potest. Si quid mutandam esset proponerem *infamiam meritam* (nam „*metam effugere*” minus apte dictum videtur), sed non video necesse esse. Garatonius iam recte contulit „falsa infamia” Cic. pro Clu. 3, 7, „mendax infamia” Hor. Epist. I. 16. 39.

12. „habuit enim ille (Catilina), sicuti meminisse vos arbitrator, permulta maximarum non expressa signa, sed adumbrata virtutum.”

Forma, species dici possunt adumbratae, sed signa quae annulo imprimuntur, non sunt adumbrata. Porro aegre cum Ernestio careo particula *tamen*. Si scriptum fuisse credimus *ADUMBRATAM*, nascitur omissio *sed* haec lectio: „non expressa

signa, at umbram tamen virtutum." At id parum convenit cum *permulta*, cui respondere debet substantivum aliquod in fine periodi per chiasmum positum. Quod vix aliud esse potuit quam *lineamenta*. Id ante *virtutum* omissum videtur sine nota lacunae in codd. Cf. § 8. De ND. I. 27, 75: „cedo mihi istorum adumbratorum deorum lineamenta atque formas." Iam nihil opus est fulcro illo *tamen*.

14. Cicero postquam confessus est studuisse Catilinae Caecilium, sed eundem excusavit propter speciem virtutum multarum, quae in Catilina inerat, addit, si libris fides est, „quare ista condicio, iudices, respuatur, nec Catilinae familiaritatis crimen haereat; est enim commune cum multis et cum quibusdam etiam bonis." Primum latinum non est, ut cum *boni* illi, de quibus in fine sermo est, insint in *multis*, praepositio repetatur. Scribendum: „est enim commune ei cum multis, quibusdam etiam bonis." Porro quae est ista *condicio*, quam iudices respuere debeant? Vereor ut quaerenti satisficiat Geronius, cuius contorta interpretatio satis docet vocabulum esse corruptum. Pro *ista condicio* requiro *ista convitia* (minus recte *convicia*), pro *respuatur*: *respuatis*. *Tur et tis* una exigua linea in MSS. diversa sunt.

17. Fortasse non inutile erit animadvertisse in verbis „sumtus unius generis obiectus est, habitationis" hoc postremum vocabulum significare mercedem habitationis annuam, et esse genitivum definitivum. Ad fam. XIII. 1: „peto igitur a te — ut ei de habitatione accommodes." Suet. Caes. 38: „annuam etiam habitationem Romae usque ad bina milia nummum — remisit," ex quo loco simul apparet tenuiores quinta parte mercedis, quae in Palatino modica esset, habitare solitos esse.

18. „reprehendistis, a patre quod semigrarit (Bak. *semigravit*): quod quidem iam in hac aetate minime reprehendendum est: qui cum et ex rei publicae causa iam esset mihi quidem molestam, sibi tamen gloriosam victoriam consecutus, et per aetatem magistratus petere posset — ab eo (patre) semigravit."

„Iam in hac aetate" suspectum fuit olim Orellio, (in ed. op. Cic., in separata retinuit *iam*), post Kaysero, qui l. l. p. 422 coniicit: „quod quidem iam in hac aetate *factum esse*." Sed hoc nescio quomodo debilitat sententiam. In hac aetate est:

in homine id aetatis, scilicet confirmatae iam et corroboratae. Cf. § 43: „quorum cum adulescentiae cupiditates deferbuissent, eximiae virtutes firmata iam aetate exstiterunt.” De Sen. 20, 76: „sunt et ineuntis aetatis; num ea constans iam requirit aetas, quae media dicitur?” Ib. 10, 33: „gravitas iam constantis aetatis.” Infra § 43: „eximiae virtutes firmata iam aetate exstiterunt” cf. 41 sub fin.: „non modo haec aetas, sed etiam iam corroborata.” Hand. Turs. III p. 143. Sed ordo verborum vitiosus est; scrib.: „in hac iam aetate.” Qui, quod sequitur, *πρὸς τὸ νοούμενον*: homo id aetatis. Dicitur Caelius „ex reipublicae causa victoriam consecutus.” *Res publica* iam complectitur illud quod est in *causa*; res publica est commodum publicum, nec dixerunt Romani „ex rei publicae causa” aliquid facere, sed „ex re publica.” Significatur condemnatio C. Antonii, quem a Caelio maiestatis accusatum frustra defenderat Cicero ineunte a. 59; haec erat *causa publica*. Id restituendum; pro *ex rei publicae causa* legendum *ex publica causa*. Non potuit dicere Cicero condemnationem Antonii, quem ipse defendisset, fuisse e re publica. Rosc. Am. 21, 59 ordine inverso: „quod antea causam publicam nullam dixerim.” Brut. 48, 178: „sed in causis publicis nihil, in privatis satis veterator videbatur.” — Secundum postrema verba quae exscripsi, migratio Caelii in Palatinum facta est post Antonium condemnatum pro quo Cicero dixit mense Aprili a. 695/59; a. d. XIII Kal. Maias transierat ad plebem Clodius (ad Att. II. 12), id autem eo die factum est, quo Cicero pro Antonio dicebat (pro Domo 16, 41). Si vere Plinius refert N. H. VII. 49. 165 (de quo tamen dubitatur) Caelium natum esse C. Mario Cn. Carbone III cons. a. 82, Caelius tum annos habebat 23, et magistratus, quem ea aetate quis petere poterat, est tribuni militum legionibus quatuor primis aliqua earum, ut est in lege Acilia et alibi. Cf. Mommsen, Staatsrecht I. 45, II. 541, Becker-Marquardt III. 2. 277.

19. „aiebant enim fore testem, qui se pontificiis comitiis pulsatum a Caelio diceret.”

In catalogo pontificum qui anno 57 Ciceronis domum religione liberarunt (de Har. Resp. 6, 12), de quo diligenter exposuit Marquardt IV. p. 192, postremum locum obtinet C. Scribonius

Curio; nam qui sequuntur sunt flamen Quirinalis et tres pontifices minores. In Curionis igitur comitiis factum est id, quod Cicero hic commemorat. Nam cum pro domo dixerit pridie Kal. Oct. a. 57 (cf. ad Att. IV. 2) apud pontifices, quo facto illi domum religione liberarunt, temporis spatium deinde ad hanc orationem praeterlapsum eos menses continet, quibus comitia pontificia non habebantur. Ceterum pater Curio est, qui Clodium de incesto defendit et post exilium cum Cicerone, ut apparet, in gratiam rediit, non filius turbulentus et impurus tribunus, qui pontifex aliquot annis post factus est. Curio pater moritur a° 701 (ad Fam. II. 2); pontificatum petiit vel potius petiverat sub finem a. 702 filius (l. l. ep. 7, scripta a. d. XIV Kal. Ian. 703 in castris ad Pindenissum § 3: „de sacerdotio tuo quantam curam adhibuerim — cognosces ex iis litteris, quas Thrasoni, liberto tuo, dedi”), eoque sacerdotio re vera fungitur, ut videtur, a° 704, certe quia *de intercalando* non obtinuerat, transfugit ad populum, Caelius ap. Cic. ad Fam. VIII. 6. 5.

In proximis: „deinde si id queri quam agere maluerit” delendum est *id*.

20. Initio huius paragraphi codex W. habet hanc interpolationem: *de teste Fufio*. Tam levi auctoritate non crediderim quidquam excidisse, cum praesertim ne lacuna quidem assumpta molestum illud *nec tamen* defendi possit, pro quo nexus fere postulat *nec magis*.

23. Asicii causa sine dubio significatur dial. de orat. 21: „quotus enim quisque Calvi in Asitium aut in Drusum legit?” ubi E (Ottonianus) apud Michaellem *Asicium* praebet, Caelianae codices satis constanter quatuor locis in hac paragrapho per *c* scribunt. Licinius igitur Calvus, Caelio (Plinio teste) aetate compar, familiaris Catulli, Vatinius accusator Asicium inter sicarios et veneficos accusavit de Dione veneno sublato. Tacent de eo Ciceronis interpretes ad h. l. et Taciti quantum scio praeter Andresenum.

24. „sed Caelius. — (Asicii causam) a sua putat esse seiunctam; neque solum Caelius, sed etiam adulescentes humanissimi et doctissimi, rectissimis studiis atque optimis artibus praediti, Titus Gaiusque cognitus Alexandriae. Quid aut hic aut summo splendore prae-

ditus frater eius de M. Caelio existimet ex ipsis, si producti erunt, audietis."

Spatium vacuum quatuor versuum et dimidii in Parisino recentiore manu partim expletum est, aliud supplementum est in S, de quo antequam dico considerandum est, quae sententia secundum nexum postuletur. Post lacunam cum de duobus fratribus sermo sit, hos eosdem esse credere debemus Titum Gaiumque, qui ante lacunam memorentur; nam de duobus fratrum paribus sermonem fuisse, nemo credat. Cum autem posteriore loco de utroque separatim mentio fiat („aut hic aut frater") sic ut de altero fusius in deperditis actum fuerit, et rursus ad ambos commemorandos transitus paretur, apparet verba „cognitus Alexandriae" pertinuisse ad consuetudinem alterius cum Dione describendam. Porro significandum erat cur adulescentes illos potissimum antestaretur, veluti eos a Dionis latere non decessisse, dum Romae esset, aut Asicium accusasse, aut contra Asicium testimonium dixisse. Sed qui haec in codd., tam P. quam S., supplevit haec non animadvertit sed credidit falso, in proximis fuisse de Luceio sermonem. Parisinus enim habet manu recentiore saeculi XI vel XII (ipse liber est saec. IX exeuntis) haec adscripta:

„omni cū doctrina homo atque humanitatis, tū etiam hospitio dionis tenebantur habitabat is apud l luceiū ut audistis, fuerat ei" ut tamen, totum spatium non expletum sit. Lacunarum spatia librarii non maiora faciunt quam quae exciderunt, saepe minora. Plura igitur exciderunt. Salisburgensis ab initio et post *omni* habet aliquot vocabula, quae in P. desiderantur, sic: „*coponii qui ex omnibus maxime dionis mortem doluerunt qui cum doctrinae studio atque humanitatis tum etiam hospitio dionis tenebantur habitabat is apud luceium ut audistis fuerat ei.*"

Subdixi Salisb. additamenta. Librarius recentior Parisini uno tenore scripsit *omni cum*, signum lacunae inter haec vocabula male omittens. Utriusque codicis supplementum falsum est; sed non dici potest Salisburgensis ex Parisino aut huic simili libro suppletus esse; certe liber, quem transcripsit, diligentiores habebat lacunarum notationem, sed habebat iam eandem interpolationem post *omni . . . cum*. Male postrema illa esse conflata docet tam quod de Luceio supra dixi, quam illa

ut audistis. Admodum incerta est suspitio, quam olim probabat Madrigius (Op. I p. 393) vestigia veri contineri in verbis „omni cum doctrina homo atque humanitatis.” Possis in illis tale quid divinare: „quocum doctrinae studio atque humanitatis, tum etiam hospitio Dio coniungebatur” (ut mentio alterutrius fratres praecesserit), sed cum sequentia sint ex ingenio correctoris profecta, et ne vestigium quidem lectionis antiquae conservent, priora verba admodum vulgaria eandem originem habere crediderim. Tenemus exemplum interpolationis audacissimae tam veteris ut ipsa vicissim corruptionem passa sit.

Simul uno loco de reliquis certis lacunis dicam: § 35, 49, 52, 80 veram lectionem suppeditare Salisburgensem aliosque eiusdem familiae deterioris libros. Nimirum S. continet saepe manifestas correctiones, sed diligentius archetypi lectionem repraesentat quibusdam locis ubi manus prima Parisini defecit et recentior male lectos antiqui libri vel archetypi ductus supplavit. Nostrum igitur erit videre utrum S., cum quo plerumque convenit Francii liber in bibliotheca Traiectina conservatus, singulis locis correctiones an reliquias veteris lectionis contineat. Itaque § 35: „tu vero mulier — si ea quae . . . probare cogitas, rationem tantae familiaritatis — reddas atque exponas necesse est” vere S.: „si ea quae facis, quae dicis, quae insimulas, quae moliris, quae arguis probare cogitas.” Pannum intolerabilem dicit Halm., quod iudicium miror in eo, qui paulo ante haec sine mutatione toleravit: „accusatores quidem libidines, amores, *adulteria*, Baias, actas, *convivia*, comissiones, *cantus*, symphonias, *navigia* iactant” ubi vocabula a me notata nemo desideraret, si codicum auctoritas abesset. Manus recentior Parisini cum Bernensibus ap. Orellium et Leidensibus¹⁾ inepte: „facis quae dicis quae *in sororem tuam* moliris, quae argumenta.” Haec sumta ex codice, cuius librarius ex evanida scriptura nihil extricare potuit et pro arbitrio locum contra sententiam supplavit *ins* . . . in *in sororem* mutans. — Secundo

1) Leidensium collationem dedit Vollenhoven, Bernensium Orellius in edit. min. Bern. unus (186) saec. X est, reliqui omnes libri recentiores, nec quidquam bonae frugis afferunt; non multo pluris faciendus est W = Guelferbytanus, in hac quidem oratione mendosissimus, cuius collationem dedit Wrampelmeier; sed nolui videri spernere, quae alii cum pulvisculo collegerant.

quem dixi loco § 49: „ut non solum meretrix, *sed etiam proterva meretrix* procaxque videatur” verba subducta e S. receperunt omnes, eaque sunt etiam in W. (cf. Wrampelmeier p. XXXIII; Franc. *sed etiam procax*); etsi fateor repetitum illud *meretrix* non nimis placere, nec minus aptum futurum fuisse *sed etiam virosa procaxque*, tamen a Cicerone alteram lectionem perfectam esse eo minus nego, quoniam repetitum illud *meretrix* causa depravationis esse potuit. — Deinde § 52: „quo quidem in crimine primum illud requiram, dixeritne Clodiae *quam ad rem aurum tum iret an non dixerit*. Si non dixit, cur dedit?” Sic P, EG, Bernn. Leidd.; verba subducta altera manus in lacuna supplevit. S. eadem suppeditat sed pro *iret* habet *sumeret*. Idem Franc. (F), qui liber etsi novicius, tamen Salisburgensi est antiquior, ut si *sumeret* sit correctoris, certe non sit librarii S. Vestigia veteris lectionis „aurum mutuuum *sumeret*” (*aurum mutuuum* ut abierit in *aurum tum*), quod prima specie blandiatur, haec vix continere possunt, quoniam non mutuuum sumsit, nam infra c. 13 init. „aurum sumptum a Clodia” dicitur, non mutuuum sumptum, et ib. § 32 commodasse se Clodia narratur dixisse, et paulo ante § 31 „habuit quam diu voluit (Caelius).” Probandum videtur simplex *sumeret* sed sine *tum*, quod nullam h. l. habet commodam sententiam. Non exstat verbum quartae coniugationis (in — *iret*) quod hic aptum foret, quare suspitio est manum secundam litterarum ductus male interpretatam esse, magisque oculorum acie quam divinandi prudentia, quae in evanida paene scriptura aequae est necessaria, valuisse. Denique § 80 in P. male legerat librarius verba infra subducta: „adulescentiam plenam spei maximae non modo non *aluisse vos sed etiam* perculisse atque affixisse videamini”, nam „praeter litteras *al* reliqua omnia in ras. et partim sup. lin. m. 2 scripta sunt” teste Halmio. — S.: „*aluisse* sed etiam” (non om. Leid. B. ante *aluisse*). Notabilis h. l. lectio est in Franc.: „non modo nos non abiecisse, sed etiam.” Num: „non modo abiecisse, sed perculisse atque affixisse videamini”? *Abicere se* (animo despondere) notum est; *abicere alterum* translata significatione dicitur aliquanto lenius quam *prosternere*. Ad Fam. X. 12. 4: „hunc quemadmodum fregerim quantaque contentione Titium intercessorem abiecerim ex aliorum te litteris

malo cognoscere." Sophocles secundum Ciceronis versionem Tusc. II. 9. 22 proprio sensu prosternendi: Erymanthiam haec vastificam abiecit beluam."

Sunt in iis quae praeter lacunas S. solus aut cum Franc. habet bona a P. diversa istiusmodi quaedam, ut e correctione vix potuerint nata esse: § 27 „si fas est defendi a me eum, qui nullum convivium *reminierit*" P., *inierit*, reliqui, Franc.; S. (cum Leid. A si ex silentio effici potest) *renuerit*. — 53: „si non est *rursus* dicere, non dedisti" sic codd. praeter S F et recentiores alios Leid. A C qui habent verissimum *ausus*. — 54 *infamat atque* P E G W, *in famam atque*, quod requiritur, S F. — Ib. archetypi lectio est: „quod per ignotos actum, *cum comperisset*, doleret, id a suis servis tentatum (*esse om.*) *neglegeret*?" non ut vulgo editur *si comp.*, P. „actum *competisset*" et similia alii; S F Leid. A: *cum comperisset*. — 68: „in qua aut crimen est Caelio quaesitum aut quaestio *sublevata* aut —." Sic omnes (P E G F W Leidd., Bernn.) praeter T (palimpsestum) et S, qui verum offerunt (*sublata*). — 78: „non potest qui ambitu ne absolutum quidem *datur* esse absolutum" hoc aut *dat* (Franc.) reliqui, *patitur* solus S. ex *patur*, quod compendium erat legendum *patiatur*. — Dubia lectio est § 25 „tamen nonnumquam verebar ne illa subtiliter ad criminandum inducta oratio ad animos vestros sensim ac leniter accederet," quod magis mihi persuasum est damnandum esse, quam amplectendam lectionem S F Leidd. A C D: „oratio animos vestros s. a. l. *accenderet*." Non enim dicitur aliquid *accedere* ad animum sed *arrepere*, *allabi* (poet.); sed quamvis *accendere* ipsa verbi potestate non videatur improbandum, Tullianum tamen in figurata significatione est *incendere*. Itaque ista correctio est. Scribendum *accideret*. Nota sunt *accidere ad aures*, *ad animos*. Verebatur ne Herennii Balbi sententia sensim illaberetur in animos, eorumque mentes occuparet; non *aures* tantum delectaret sed falsam opinionem ad *animos* transmitteret. — *Vel in legatis insidiandis* § 51 quin ferendum sit ut in respondendo iure et similibus, cum praesertim adaequatum sit proximis: *vel in servis sollicitandis*, nemo paene hodie dubitat; Lambinus olim *violandis*. Nititur *insidiandis* libris S F, Leid. A C D, reliqui *insidiantis* aut *insidiantes*, — *tibus*. Halmius

incidit in Scyllam dum vult vitare Charybdin, coniciens *insidiando*, quasi vero magis Tullianum esset „in insidiando legatis” quam *in insidiandis l.* — § 61, ubi S F recedunt a P E G cum neutra familia codicum plane faciendum est. Parisinus cum E G Bern. Leid. A B: „si manebat tanta illa consuetudo Caeli, tanta familiaritas cum Clodia”, S F Leid. C D: „tanta illa consuetudo Caeli cum Clodia, tantaque familiaritas”; glossa videntur illa *Caeli cum Clodia*. Denique § 77 Halmius dedit: „si cui nimium efferbuisse videtur huius vel in suscipiendis vel in gerendis inimicitiis *suis* ferocitas” libri omnes *vis*. (F. praeterea ex manif. corr. *ferocitatis*), S: „vis ferocitas *pertinacia*”; scribendum: *sive ferocitas sive pertinacia*, quae referuntur ad illa „vel in suscipiendis (ferocitas) vel in gerendis (pertinacia) inimicitiis.” Idem Bakio probari laetus postea animadverti.

In iis, quae attuli, sunt sane quaedam, quae pro correctionibus possint haberi, sed multa difficultates, quae insunt, non tollunt plane, ut pro correctionibus haberi non possint, aut maius acumen produnt, quam a librariis vel peritis possit expectari. Tutius iudicare possemus, si de lectione cod. S. ubique constaret; sed Halmius (laudabili sane instituto in tam ingenti opere et ambitu) dedit collationem selectam. Si liber scateat vitiis, ut W. in hac, Lag. 9 in Mureniana, de docta correctione „hominis Itali” non cogitandum esse certo appareret.

27. „Deliciarum obiurgatio fuit longa et ea lenior, plusque disputationis habuit quam atrocitatis; quo etiam audita est attentius.”

Mira est oppositio *disputationis* et *atrocitatis*. Videntur haec esse lacunosa; fortasse fuit simile quid: „fuit longa et eo (i. e. eo ipso) lenior, plusque disputatio ista habuit *humanitatis* quam atrocitatis.” Nempe dicuntur haec ratione habita ferociae animique agrestis Lupercorum, cuius documentum Balbus dederat (§ 26), quod nisi tenetur, adversis frontibus haec pugnant superius § 25 dictis: „obiurgavit Caelium sicut neminem unquam parens (*suis* add. ?); multa de incontinentia intemperantiaque dixit.” *Eo* ablativus est instrumenti, non causae moventis (*idcirco*), ut ne si verum quidem sit causale *eo* a Cicerone alienum esse (Kühner, Ausf. Gr. der Lat. Sprache Hann. 1879

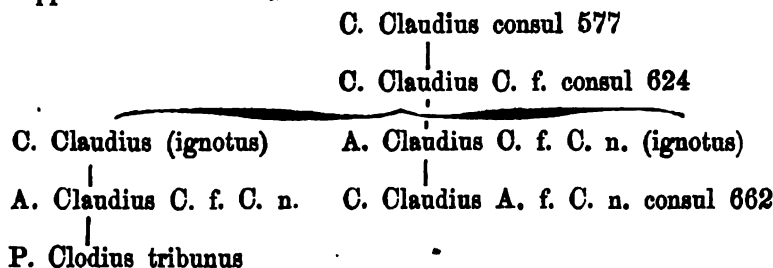
II p. 745), quidquam habeat difficultatis. Imo ea sententia, quam volo, necessarium est: eo ipso, quod longa erat, non habebat pungentem dicacitatis acerbitatem. Ceterum falso olim creditum est Balbum § 27 esse diversum ab L. Herennio § 25; initio § 27 Cicero L. Herennio respondet quem aliquantis per dimittit, ut P. Clodium ableget, ad illum rediturus paulo post his verbis: „tibi autem, *Balbe*, respondeo primum precario, scilicet si fas est defendi a me eum, qui nullum convivium renuerit” (*scilicet*, cum seqq. iungendum, Bake pro *si licet*). Addo hunc eundem L. Herennium Balbum ab Asconio commemorari inter Milonis accusatores p. 35 Or. — Paulo post § 28 corrigendum est: qui totam adulescentiam voluptatibus dedissent” pro *dedissent*. Cf. pro Rosc. A. 38, infra 47.

29. „dies iam me deficiat, si quae dici in eam sententiam possunt, coner expromere” *Iam* non huius loci est, quod dicitur cum aliquid in aptius tempus differimus. Lego *etiam*, postpositum in asseveratione (= *vel*), ut Mil. 58: tormentis etiam dedendi fuerunt. Ib. 86: cui cedere inimici etiam solent.

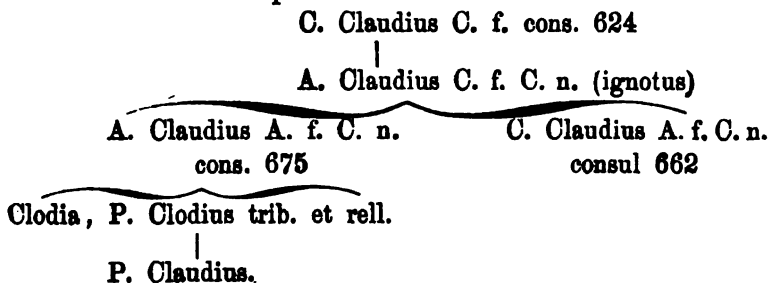
33. „non patrem tuum videras, non patruum, non avum, proavum, atavum audieras consules fuisse?”

Appium Claudium, *patrem* supra memoratum, cons. a 675 post Borghesium Mommsenus filium facit eius Appii qui a. 611 consul fuit (*avum*), unde nascitur inter patris filiique honores intercapedo satis magna 64 annorum, ut, si filius anno suo creatus sit, natus sit viginti fere annis post consulatum patris. Sensit hanc difficultatem Borghesi, eique sic occurrere studuit, ut statuatur filium Marianis opibus praevalentibus per aliquot annos in petitione prohibitum, ultra legitimam aetatem Sullae beneficio tandem consulatum esse adeptum, Oeuvres II p. 177. Scilicet quinque annis, 667 quo, Sulla absente, res turbavit Cinna et insecutis, tantum potuit factio Mariana. Fuit praetor Appius a. 665 pro Arch. 9, itaque consulatum ante 667 petere non potuit. Natus secundum praeturae annum, a. 625, quod bene convenit cum aetate liberorum, ex quibus tribuni Clodii minimi ex filiis natales referendi ad a. 661 (pro Mil. 9, 24). Frater Appii (consul 675) *patruus* Clodiae C. Claudius aedilis curulis fuit a. 655, consul 662 (Momms. C. I. Elog. X p. 280) sex annis maior fratre. Pater Appius cons. 611 anno 625, quo

colloquium in libris de Rep. habitum fingitur, mortuus erat (de Rep. I. 19, 31), unde apparet Appium (cons. a. 675), si modo filius est consulis a. 611, eodem anno natum esse quo pater decesserit i. e. annis 14 postea quam pater consul fuerit. Qui si anno suo consulatum gessit, duos filios suscepit annos natus 51 et 57. Admodum se prima specie commendat Haackii opinio ap. Pauly II. p. 402, qui (No. 36) alium Appium Claudium inserit stemmati, filium aliquem consulis Gaii a. 624; huius alibi non commemorati Appii Claudii filius fuisset consul a. 662 Appius. Res sic se habet:

At hoc stemma utique sic esset emendandum:

Nam filius tribuni in urna sepulchrali, quam primus ad hoc stemma adhibuit Borghesi, dicitur P. F. AP. N. AP. P R O N. Pater A. Claudii illius ignoti haberi deberet, ut supra factum est, non A. Claudius cons. a. 611 sed C. Claudius cons. a. 624, quoniam consul a. 662 in fastis Capitolinis dicitur C. nepos. Sed etiam adhibita correctione quam supra proposui, nova difficultas obicitur; removemus eam, quæ nascitur ex nimio intervallo inter consules patrem et filium a. 611–675, sed alia oboritur difficultas iam contraria: intercapedo inter consulem a. 624 et nepotem cons. a. 662 est satis exigua. Verumtamen

consul a. 624 eo anno nepotem iam habere poterat 3 annos natum, aut paulo amplius, si ipse aliquot annis post legitimum annum consulatum esset adeptus: qui fascēs accipere potuit 38 annis post (662). Maius momentum habet quod sic avus Clodiae non fuit consul. Num Cicero credi potest in hac re errasse? Non ausim negare. Haerebat in memoria C. Claudius cons. a. 624, nobilis certamine cum Papirio Carbone gesto (Legg. III. 19, 42), exciderat obscurus ille homo App. Claudius. Aliquam commendationem nanciscitur haec coniectura eo quod hoc errore semel admissio locus pro Plancio non eget emendatione: „vidit enim pater tuus (Laterensis) Appium Claudium nobilissimum hominem (consul a. 675 significatur, ut certissime demonstrat Borghesi) *vivo patre suo*, potentissimo et clarissimo cive, C. Claudio, aedilem non esse factum et eundem sine repulsa factum esse consulem”. Borghesi, plerisque probatus, *vivo fratre suo*, ut mihi videtur contra nexum sententiarum, cum de patre Laterensis sermo sit, ideoque exemplum patris proferri debeat. Reliqua quae pertinent ad familiam Claudiorum ad hunc locum explicandum necessaria congesta sunt ab interpretibus; sed non video cur abavus omittatur cum quinque sint aetates ab Appio Claudio Caeco, qui loquens inducitur, usque ad patrem Clodiae; fortasse *abavum* ante *atavum* excidit.

34. „Ideone ego pacem Pyrrhi diremi, ut tu amorum turpissimorum quotidie foedera ferires? ideo *aquam* adduxi ut ea tu *inceste* uterere? ideo viam munivi, ut eam tu alienis viris comitata celebrares?”

Admovendus est hic locus verbis quae leguntur § 62: „nisi forte mulier potens quadrantaria illa permutatione *familiaris facta erat balneatori*”, ut intellegatur turpe quid in balneis esse factum et nomen *quadrantariae* cum hac turpitudine cohaerere.

37. „sed dubito quem patrem potissimum sumam: Caecilianumne aliquem, vehementem atque durum — aut illum: o infelix o sceleste (ferrei sunt isti patres) egone quid dicam? [egone] quid velim? quae tu omnia tuis foedis factis facis ut nequiquam velim. Vix ferendi. Diceret talis pater,” rell.

Continuari verba post „ferrei sunt isti patres” indicat defectus coniunctionis, quapropter haec sic constituo:

ó infelix, ó sceleste! egón quid dicam, quid velim,
 quae ómnia *tu* tñis foédis factis fácis ut nequiquám velim.
Quae non sollicitandum, quod nescimus, quid praecesserit ut
 animadvertit Ribbeck., qui iambicos numeros restituit et sepa-
 ravit prima illa „o inf. o scel.” quae versum non explent.
 Verba *vix ferendi* (*ferenda* S F.) mihi suspecta sunt quoniam
 extra syntaxin sunt et frigent post „ferrei sunt isti patres”.
 In proximis:

„diceret talis pater: cur te in istam vicinatem meretriciam
 contulisti? cur illecebris cognitis non refugisti? cur alienam
 mulierem ullam nosti? dide ac dissice! per me licebit: si egebis
 tibi dolebit; mihi sat est, qui aetatis quod reliquum est oblec-
 tem meae.”

idem metrum continuandum puto. Sed priora „cur te —
 refugisti” oratoris sunt, non comici; nimis enim mirum foret si
 in comoedia adolescens quis ut Caelius propter vicinatem ad
 pravitatem alliceretur: adolescentes comici, quos patres obiur-
 gant, sunt in domo paterna. Sed inde a verbis *cur alienam ve-*
stigia poetica apparent:

Cúr alienam ullám mulierem nósti? dide ac díssice!

Pér me tibi licét, si egebis tibi dolebit, *nón mihi;*

Míhi sat est, qui aetátis quod relícuomst oblectém meae.

Ribbeckius hic quoque iambicos dedit sed imperfectos:

. cur álienam ullam múlierem

Nosti?

. dide ac díssice

Per mé licebit.

. si egebis, tibi dolebit, míhi sat est,

Qui aetátis quod relíquom est oblectém meae.

Dedi *disice*, non *dissice* (P. *dide ac disce*, emend. Puteanus;
 alii peiora, ridicule interpolavit F. *responde de te ac edissere*).
 Ex quo Lachmannus (ad II. 951) Lucr. III. 639 *dissicietur*
 probavit, multis viris doctis placuit verbum compositum ex
dis et *iacio* *dissicio* pro *disicio* (ut *traicio*, *deicio*, *coicio*, rell.)
 Et tamen tantum abest ut *dissicietur* sit probandum, ut contra
 sit forma barbara et omni analogiae contraria. Duo verba sunt
disicio a *iacio* et alterum rarissimi usus *dissico* a *seco*; horum
 futura sunt *dissecetur* et *disicietur*. Sententiam suam (cum antea

scripsisset h. l. *dissice*) in corollario ad Comic. fragmm. mutavit Ribbeckius, p. XIII, tamen ut mihi nimis clemens in alterum verbum esse videatur. Et Lucretii quidem locus sic legendus:

Et quoniam toto sentimus corpore inesse

Vitalem sensum et totum (sc. corpus) esse animale videmus,

Si subito medium celeri *perciderit* ictu (nempe *corpus*)

Vis aliqua, ut sorsum partem secernat utramque,

Disperitita procul dubio quoque vis animai

Et discisa simul cum corpore *disicietur*.

Discisa, caesa bifariam (cf. *utramque* v. 637), anima quoque dein cum corpore *disicietur*; atqui (in hanc sententiam pergit) quodcumque *disicitur* aeternum esse nequit his verbis: „at quod *scinditur* — aeternam sibi naturam abnuat esse”. Itaque *disicere* h. l. est scindere, $\sigma\chi\iota\zeta\epsilon\iota\nu$ spargere, nec de composito verbi *seco* aut propter sententiam aut propter formam vocabuli cogitari debet. Illud *dissicere* a *seco* et *disicere* a *iacio* perpetuo confusa sunt, ut Verg. Aen. XII. 308, l. 70 optimi libri habent *disiicit*, *disicit*, *dissice*, cum vera lectio sit: securi — *dissicit* et „*disice* corpora ponto.” Verbi *secare* antiquior forma fuit *secēre*, ut fuerunt *lavere*, *sonere*, *tonere*, eiusque verbi vocalis in *i* transit, ut est in *insicia* „ab eo quod insecta caro” Varro V. 110, *exicare* (*ec-sicare*) Plaut. Rud. 122, *prosicies* Varro ap. Non. 220, 21, *praesicare*, *praesica*, Id. LL. V. 104, *sica* (*ex sīcula*, *sicla*, non *demin.* sed conferendum cum *specula*). Invenitur *dissicere* Plaut. Curc. 424. Goetz: „clupeatu elephantum ubi machaera *dissicit*”, ut habent B E. (*dessicit*); sed Nonius 290, 8 et F et var. lect. in E: *diligit*, qua varietate Ribbeckius optime usus est ad Titini fragmentum (84) ibidem apud Nonium servatum emendandum: „pernam totam *dissicit*.” Sed reliquis locis *disicere* verum est. Nec scio cur perversam formam *dissicias* apud Liv. XXII. 50. 9 defendat Ribbeck, cum *disicias* sententiae aequae satisfaciatur, aut *dissicere rem* apud eundem II 35. 4 pro *turbare* dictum; et perversum mihi quidem videtur *dissicere arces Carthaginis*, *agmina*, *capillos*; nec volo equos qui *dissicunt* obvios Tac. I. 65. Quare talia probaremus si una littera *s* demta omnia melius procedant? Nec probaverim Val. Max. III. 5. 2 „pecuniam *dissici*” nec ineptum illud VIII. 14.

ext. 4 „ut nomen eius per totum terrarum orbem dissiceretur.”

38. „leni vero et clementi patri — filii causa est expeditissima” non potest excusari nisi per anacoluthiam; nam „patri causa est expeditissima” significat: pater se facile defendere potest. Itaque dativus positus dicatur quod excusandi verbum in mente habebat orator. Malim ablativum *patri*, nec tamen *clemente* propterea necessarium dixerim, quoniam attributi vim habet quodammodo = si sit, (adsit) pater l. et cl.; cum *hoc populo* comparandum est. In proximis „quae haberet palam decretum semper aliquem” *delectum* — *aliquem*, quod Garratinius proposuit, vix latinum est; requiritur aliquid in hanc sententiam; amatorem, sectatorem, aut: comitatum, gregem; proxime accedit: *de caterva*, sed de certa emendatione despero.

38. „huic tristi ac derecto seni.” Sine dubio recte se habet *derectus*, non *directus*, nam quo sunt antiquiores codices eo constantius priorem illam formam servant: constans est apud Lucretium (Munro ad VI. 823), *derectus* et *derigere* undecies apud Vergilium, semel contra (cf. Ribb. ind. gramm. v. *de*); *deregatur* Cic. palimps. de rep. II. 31. 55; Caesaris codices septies: „*derectae* ad perpendicularum” trabes et similia (cf. Ellis ann. crit. ad Catullum, 22. 8, Oudendorp ad BG IV. 17. 4). Ex Livio enotavi „*derecta* percontatio” XXI. 19, Porro XXII. 19: „*dereixerat* in pugnam naves (Put. Colb.), XXI. 47: „*acie derecta*” (Put. Colb. Med.), I. 27: „*derigit* suos” (Par.), et sic Bambergensis XXXVII. 27. 4 et 23. 10 et 31. 5 (*derectis*). Magnam huic formae, auctoritatem conciliat perpetua confusio cum *decretus*, manifesto nata ex *derectus*, librariis ignota, eo-que indicium veri praebent etiam recentiores codices. Cic. de l. Agr. II. 17, 44: „*directo* et palam regionem illam peterent” libri *decreto*, eademque varietas notatur pro Caec. 8, 22, Liv. XXXIV. 28. 6: „*acie decreta*”, Bamb. similiter XXXVII. 23. 7, XL. 30. 6 (cf. Drakenb.) I. 11. 9 (libri *decreto* vel *de recto*). In Catullo 22. 8 sub librorum lectione *desecta* latet verum *derecta*. Apud Ciceronem tam hoc loco quam infra 41 „*derec- tum iter*” et 42 „*derecta ratio*,” pro Sest. 45, 98: *cursum suum derigere*” verum servavit Par.; Div. II. 61. 127 est: „*derecto deus diceret*”; de part. orat. 13 quod *directo* exstat et alibi, paucis omnino locis, non sane mirum est.

39. „hunc mea sententia divinis quibusdam bonis instructum atque ornatum puto”, tolerabilius est aliquanto *putabo*. Qui dicit: „puto” semper, opinor, sententiam *suam* profert; qui „putabo” significat fieri posse sed non futurum esse ut aliorum sententiae obsequatur (*mea sententia* = meis ipsius rationibus tantum ductus). Sed verum existimo *putate*. Correctio facta est ab aliquo qui anacoluthon non ferret: *ego . . . putate*.”

40. *Pristina severitas vix usquam potest reperiri*, „chartae quoque, quae illam — continebant, obsoleverunt; neque solum apud nos, qui hanc sectam rationemque vitae re magis quam verbis secuti sumus, sed etiam apud Graecos, doctissimos homines, quibus, cum facere non possent, loqui tamen et scribere honeste et magnifice licebat, alia quaedam *mutatis Graeciae temporibus* praecepta exstiterunt.”

Non me offendunt ista: „re magis quam verbis secuti sumus” (Bakius: *vita et re magis q. v. s. s.*) quoniam non video perperam dici „rationem vitae re sequi”. (morum aliquam doctrinam factis s. agendo probare); sed in proximis verba „*mutatis Graeciae temporibus*” quae Graecorum excusationem continent, debilitant sententiam. Sit verum, quod continent, tamen hoc loco non erat dicendum. Quo magis *mirum* est Graecos quoque descivisse a rigida virtute, eo magis debet condonari Romanis. Potestne praeterea „*tempora Graeciae*” dici pro „*condicio Graeciae*”? Utinam certe illud *Graeciae* abesset! sed melius totum istud abiicitur.

Contra omissum aliquid videtur § 42: „ergo haec deserta via et inculta atque interclusa iam frondibus et virgultis relinquantur; detur aliquid aetati, sit adolescentia liberior.”

Assentior enim Halmio, cedendum esse auctoritati palimpsesti Taurinensis (quod partem orationis continet inde a § 38), in quo est: „aliqui ludus”, exciderunt aliquot litterae (*aliqui . . . d . . .*); cf. § 28: „datur enim concessu omnium huic aliqui *ludus* aetati”, ut in illo „nec lusisse pudet, sed non incidere *ludum*.” Sed ex hoc loco *ludum aetatis* sumsit qui proxima interpolavit ut puto, haec volo (§ 42 sub fin): „postremo cum paruerit voluptatibus, [dederit aliquid temporis ad ludum aetatis atque ad inanis hasce adolescentiae cupiditates,] revocet se aliquando ad curam rei domesticae, rei forensis reique publicae.” Inter-

polata ista puto primo propter asyndeton, quod glossematis speciem habet, tum propter *inanis*, non enim elevandae hoc loco nec nihili pendendae erant voluptates, quibus cum adulescentes succubuissent, possent veniam consequi, denique propter constructionem: *dare aliquid ad sine gerundivo*. *Damus tempus studiis aut ad studia recolenda sed non ad studia*; monitus quisque sentiet.

Non possum cum Orellio dicere, me non haerere in hac lectione § 44 „quod quidem vitium ventris et *gurgitis*.” Nam gurgis non est, ut venter, pars corporis humani, nec translate significat voracitatem, sed *voracem*, nec de gurgite *alicuius* unquam sermo est, sed homo prodigus est *ipse* gurgis ut „O Publi, o gurgis, Galloni, es homo miser.” Nimirum comparatur homo cum alto flumine vel puteo in quo omnia absorbentur et evanescent. Itaque hoc copulatur cum *vorago*: „gurgis et vorago patrimonii” (Sest. 111). „Lucium fratrem quem gurgitem! quam voraginem!” (Phil. XI. 10). Contra Plaut. Capt. 465: „ita venter *gutturque* resident esuriales ferias” Iuven. II. 114 „magni gutturis exemplum” de homine qui voce valet. *Gutturis* habet unus tantum Coloniensis apud Halmium, cum Tullianum potius sit *gulae*. Sed *gurgis* de faucibus dictum esse olim, suspicor ex *gurgulio* illinc manifeste ducto et *ingurgitare se*, in quibus vix figurata significatio statui potest. Cf. Germ. *Schlund*. Proxima paragrapho „genus orationis, facultatem, copiam sententiarum atque verborum” offendit me *facultatem* nude positum, et exile illud *genus*. Fortasse: „orationis facultatem, copiam sententiarum atque verborum” omisso *genus*, quod supplevit aliquis cum *facultatem ad copiam* tractum esset. Notum est etiam Ciceronem *genus* orationis Caelianum improbasse. Nec tanquam artis existimatores sedent iudices.

Ratiocinatur Cicero § 49 et 50 sic: si Clodia est impura, ipsa impuritas ad defendendum Caelium pertinet; si est proba mulier, nihil turpe eius familiaritas Caelio habet. Prius ut demonstret, omisso nomine Clodiae describit mulierem eius plane similem, quae nupta est aut fuit, eadem non meretrix tantum sed virosa et procax; „cum hac si qui adulescens forte fuerit, utrum hic tibi adulter an amator videtur?” Haec si vere enarravi, sequitur ut *non ante nupta* sit omittendum: „si quae nupta mulier domum suam patefecerit omnium cupiditati.”

Num quis adulter haberi debet, si quis meretricem amet, quae si dis placet, nupta aliquando fuit? Fatuum est interrogare num quis, qui cum non nupta femina consuetudinem habeat adulter sit.

53. „Vidit hoc Balbus: celatam esse Clodiam dixit, atque ita Caelium ad illam attulisse, se ad ornatum ludorum aurum quaerere.”

Ludi Caelii ipsius esse non potuerunt, is enim anno 57 aedilis non erat, nec Calpurnii Bestiae, cui Caelius studebat (11. 26), is enim fuit aedilis plebeius anno 696, 58 ante quam Dio Romam venit (57), cf. Strab. XVII p. 796. Sed maioris momenti est observare partem disputationis, refutationem nempe Balbi, esse omissam. Si verum erat Clodiam putasse argentum se commodare ludorum causa, corruebat omnis ratiocinatio haec: Clodia erat familiaris Caelii, sciebat igitur quid ille moliretur; tamen pecuniam ei dedit; ergo conscia fuit caedis Dionis. Si essent quae de ludis dicuntur absurda per se, posset orator refutationem omittere; at secus res se habet. Praeterea hoc nostro loco illa impediunt cursum orationis. Ciceronem in agendo haec explevisse credo, nec edidisse omnia.

54. Locus duobus glossematis corruptus: „habeo enim, iudices, quem vos socium vestrae religionis iurisque iurandi facile esse patiamini, L. Luccium, sanctissimum hominem et gravissimum, qui tantum facinus in famam atque fortunas suas neque non audisset illatum a Caelio neque neglexisset.”

Post *gravissimum* vulgo additur *testem*, quod explicationis causa additum supervacaneum est, imo perversum, vocabulum enim illud praedicative apponi non potuit post *sanctissimum hominem*; certe *et foret* omittendum. Post „neque neglexisset” sequitur in libris *neque tulisset*. Id fortasse ad lacunam explendam excogitatum est; requiritur enim fere *auditum*. Qui non *neglegit* facinus in se commissum, eo ipso non *fert*. Paulo post simile additamentum est in Taurinensi: „id a suis *servis* tentatum [esse] neglegeret.” Reliqui codices *servis* omittunt probantibus Madvigio et Kaysero l. l. p. 422. De *esse* supra dictum.

55. „ut res minime dubitanda in contentione ponatur, utrum temeraria, procax, irata mulier finxisse crimen, an gravis, sapiens moderatusque vir religiose testimonium dixisse videatur.”

Opposita inter se sunt duo testimonia: si mentitur Clodia verum dicit Luceius et contra. Inter duo opposita optio datur: mentitane est Clodia? an mentitus est Luceius? Vobis, inquit, decernendum est utrum improba femina crimina finxerit, an probus vir contra religionem testimonium dixerit. Ergo in postremis negatio requiritur: „sapiens moderatusque vir irreligious testimonium dixisse videatur.” Post vir illud in excidit. At vocabulum Tacito et Quinctiliano usurpatum Tullianum non est. Sed multa sunt ἀναξ εἰρημύνα, partim satis dura, quae Cicero novavit, alia sine dubio ut semel nunc legantur casu factum est. Operae pretium foret, si res omnino dubia esset, ex libris de Republica vocabula colligere quae superior aetas tanquam barbara notasset. In una pagina II. 7—9 invenimus *circumiectus* (subst.), *oratrix*, tum (horresco referens) *potentatus*. *Indifferens* et *indolentia* finxit Cicero, apud quem paene solum semel est *animi attentio* et *exaedificatio* et *anxietudo* et *sanctitudo*, *inconsiderantia* et *immoderatio*. Quaedam ex his non placuerunt auribus Romanis nec in consuetudinem recepta sunt. Sed in adiectivis et adverbis negativis facilius est causam obtinere, atque opportune succurrunt quae conguessit C. F. Hermannus in Vindiciis Latinitatis epist. ad Brutum, quas nuper in memoriam revocavit Cobetus in hac Mnemosyne, VII p. 293 *impolite*, *incallide*, *indiserte*, *immortaliter*, *insaturabiliter*. Plura etiam Ellendt ad Or. II. 22.

56. „Quae fuit enim causa, quamobrem isti mulieri venenum dare vellet Caelius? Ne aurum redderet? num petivit? Ne crimen haereret? num quis obiecit?”

Nodum in scirpo h. l. quaerit Ferratius. Res est simplicissima, modo verba bene pronuntientur; ad singulas interrogationes („Ne aurum” — et „ne crimen” —) per alias interrogationes respondetur. *Num petivit?* = at nemo, vel potius at Clodia non petivit. Non apparebat Clodiam reposcere voluisse. *Caelius* si ante *petivit* esset subiectum, potius legeretur „num accepit?” Franc. habet *quis petivit?* non male, sed ex correctione, opinor. *Crimen* est Dionis veneno sublatis. Paulo post: „Et vos non videtis fingi sceleris maximi crimen (i. e. Dionis sublatis cf. 65 „maximi facinoris crimen”), ut *causa* alterius sceleris suscipiendi (i. e. interficiendae Clodiae) fuisse videatur?”

causa omittit P E G, post *alterius* collocant F S, post *fuisse* W. Apparet illud *causa* (cā) in archetypo in margine fuisse suppletum. Non male W, prave F S. Ante *alterius* (caalterius) excidisse *causa* probabile est. Et hoc loco et initio capitis, ubi P habet „de principium” altera manu „idē principium”, F et fortasse S, de quo non constat, cum E G „neque principium”, deteriores codd. verum servant. Raro E G a P recedunt.

Ib. „suo familiari absoluto” scil. Pollae, inquit Orellius. Imo Sempronio Atriatino patri. De Sempronio Atriatino iterum eadem de re accusato egit olim H. G. Tydeman „de rebus iudicatis non rescindendis L. B. 1799” p. 125, qui existimat exasperatum Caelium contra leges egisse. Sed idem factum potest duarum accusationum ansam praebere, veluti ambitus et sodalitorum, proditiōis et perduellionis et maiestatis minutae; in uno scelere vis et veneficium saepe simul commissae sunt. Nec tale quid est sine exēplo.

60 „Nonne ipsam domum metuet, ne quam vocem *eliciat*?” Aliquatenus hoc defendi poterat, si Clodia intellegeretur ex parietibus mendaciis suis evocasse vocem, sed Garatonius quem antestatur Halmius, credit domum dici elicere *ex se* vocem, quod pugnat cum verbi natura; nam *elicere* est blandimentis sive adhortationibus provocare aliquid, quod non sponte prodit. Prudenter de ea re iudicavit iam Kühner ad Tusc. II. 24, 56: „quid? qui volunt exclamare maius, num satis habent latera, fauces, linguam intendere, e quibus eiici vocem et fundi videmus?” ubi libri *elici*, fortuita confusione, quae ex magna similitudine litterarum *i* et *l* in unciali scriptura facile explicatur. Permutantur *fient* et *fient*, *ciuent* et *cluent*, *allo* et *alio*, *adhuta* et *adiuta*, *cavias* et *caulas* in libris Lucretianis I. 263, 264, 349, 449, VI. 492. Ut in Tusculanarum loco iunguntur *profundere* et *eiicere* infra § 75. Apud Lucretium III. 58: „nam verae voces tum demum pectore ab imo *eliciuntur* et eripitur persona, manet res” *elicere* praefero = exprimuntur tandem ei invito; neque agitur illo loco de exclamatione vehementi, sed de verbis animi sensum exprimentibus. Secus est ib. 497.

61. „Si manebat tanta illa consuetudo [Caeli], tanta familiaritas [cum Clodia], quid suspicionis esset, si apud Caelium mulieris servus visus esset? sin autem iamiam suberat similtas,

extincta erat consuetudo, discidium exstiterat, hinc illae lacrimae nimirum et haec causa est omnium horum scelerum atque criminum."

Hoc dilemma non satis prudenter institutum videtur. Propositum est demonstrare, servos ad Caelium domum convenire potuisse; hoc, quamdiu erat familiaritas atque consuetudo, facere poterant sine suspitione, sed orto discidio non poterant. Itaque irretit se atque implicat dum dilemma instituit, expedit se quodammodo recurrendo ad perpetuam illam criminationem mendaciorum Clodiae, verborum copia ratiocinationis mendum obtegens. Quodammodo potest comparari § 32 ubi excusat se Cicero quod mulierem laedit in defendendo, atque in altera parte dilemmatis: „sin ista muliere remota nec crimen ullum nec opes ad oppugnandum Caelium illis relinquuntur, quid est aliud quod nos patroni facere debeamus, nisi" — sequi debebat „ut mulierem repellamus" sed sequitur: „ut eos, qui insectantur, repellamus." At hoc semper facere debebat. Sed evitat verba dura. De *nimirum* in apodosi cf. Hand. Turs. IV p. 204 (quamquam exemplum ex Muren. 15, 32 recuso). Nihil est in his quod interpolationis speciem habeat, nam per illa „extincta erat consuetudo" respicitur ad contrarium „si manebat tanta illa consuetudo." Sed multo magis esset perspicua sententia sic: „iam tum suberat —, iam extincta —, iam discidium," rell.

63. „dein temere prosiluerunt: homines *temperantes*."

Deteriores codices *gravitati deditos*, P. cum Bernensibus Orellii duobus *temperantes*. Nempe evanidis plerisque sic locus in archetypo affectus fuisse videtur, ut aliquot tantum litterae posset legi: „*gravitati*" „*temperantes*" (*rauit rant*). Sed neutra lectio ferri potest; nam *temperantes* pro *temperantes sibi* (quod postulat Halmii interpretatio) dici non potest et *gravitati deditos* recte Orellius (in edit. min.) dicit discrepare a solito Tullii sermone. Fortasse subest: „*temporis observantes*." *Deditos* suppleri potuit cum semel falso *gravitati* lectum esset.

65. „potueruntne magis tempore prosilire quam cum Licinius venisset, cum in manu teneret veneni pyxidem? quod si iam ea tradita servis evasisent subito ex balneis mulieris amici Liciniumque comprehendissent, imploraret hominum fidem, atque a se ullam pyxidem traditam pernegaret."

Ita partim ex Baiteri emendatione legendum videtur. Codices: *quae si iam erat tradita servis. Si erat hoc loco soloecum est.* „Quae si *cum iam erat*” in textu Halm. cuius rationem non assequor; in annotatione hanc proposuit lectionem „quae si iam erat tradita servis si evasisent,” sed indicativum, ut dixi, ferendum post *si* non puto, quoniam non agitur de re dubia, aut de simplici condicione, quae tam vera quam falsa esse potest, sed significatur quid consecrarium fuisset si esset tradita, id, quod *non* factum esse ponitur. Melius Ernestius et Bakius: „qui si, quum iam erat tradita servis, evasisent subito [ex balneis mulieris amici].” Quibus nihil opponi potest nisi mutatio iusto maior; nam quod Orellius dicit suspicari se vitio typographi Ernestium *ex balneis* omisisse, parum dicit considerare; utique magis perspicue haec dicta essent si *ex latebris* aut plane nihil pro illo *ex balneis* legeretur; at necesse non est; *balnea* h.l. significat interiorem aedificii partem in qua ipsa balnea erant, oppositam illam vestibulo, in quo Licinius et servi fuisse dicebantur, cf. § 62. Mecum Baiteri coniecturam *iam ea tradita* probat Kayser, sed scripsit *qui si*, quo *mulieris amici* omittere coactus est. — *Evadere* de amicis dictum recte quoniam illi in balineas erant compacti et quasi detrusi cf. § 63. — *Ullam* pro *illam* paene necessarium puto. Ceterum F. habet „quae si cum iam esset tradita.”

67. „ex quibus requiram quemadmodum latuerint aut ubi; *alveusne ille an equus Troianus fuerit*, qui tot invictos viros muliebre bellum gerentes tulerit ac texerit,”

i. e. num illud in quo latuerint, fuerit alveus an equus Troianus. Perperam: alveus ipse est alter equus Troianus. Delendum est *an*. Sensit idem Bakius proponens: „alveusne illic, ut equi Troiani fuerit.” Sed potest per iocum alveum quandam balnearum (in quo latuisse eos necesse erat) ipsum equum Troianum dicere. Paulo ante „(causa) ad testis tota traducta est: quos quidem ego, iudices, [testis] non modo sine ullo timore,” rell. Etiam varietas lectionis docet *testis* esse interpolatum; vidit iam Beier.

69. Locus obscurus, quoniam ipsa res, quae traditur, parum nota, sed numquam recte se habere possunt haec: (obscenissima fabula fuit de pyxide Clodiae servis tradita) „percipitis animis,

iudices, iam dudum quid velim vel potius quid nolim dicere. Quod etiamsi est *factum*, certe a Caelio non est; quid enim attinebat? *est enim ab aliquo fortasse* adolescente non tam insulso quam non verecundo. Sin autem est fictum non illud quidem modestum, sed tamen est non infacetum mendacium." *Factum* non recte se habet, adolescens enim dederat ingenii documentum (*non insulsum* se probavit); hoc fit verbis. Nec probandum *fortasse* post certam asseverationem per *est enim*: dicitur nunc: a Caelio non est, nam est *fortasse* ab alio. Denique *est* male collocatur post *tamen* propterea quod *mendacium* etiam ad *modestum* pertinet. Quid velim proposita alia lectione brevissime declarabo: „quod etiamsi est *facete dictum*, certe a Caelio non est; quid enim attinebat? *etenim* ab aliquo adolescente *est*, fortasse non tam insulso, quam non verecundo. Sin *totum* est fictum, non illud quidem modestum, sed tamen non infacetum mendacium *est*." Vix ad hunc locum respexit Quinctilianus VI. 3. 25: „(risus conciliatur) interim sine respectu pudoris, ut in illa pyxide Caeliana, quod neque oratori neque ulli viro gravi conveniat." Sed divinare possumus quid elegantes barbatuli Clodiae illudentes narraverint, pyxidem continuisse: sive poculum amatorium sive abortivum. At quae de Camurtio et Aesernio narrantur § 71 nocte sunt obscuriora et ita portentosa ut omnem fidem superent, si modo aliquantenus intellegimus quae per involucra iactantur. Tantum apparet, istos lege Lutatia de vi accusatos esse, et ad id exemplum provocasse accensatores, ut Caelium ea lege teneri ostenderent, Aesernium autem et Camurtium olim „nefario stupro persecutos esse" Vetium, quod Clodiam offendisset. Reliqua de *aeraria* fabula (Halmii codd. praeter St. Victoris *afraria*, Leid. B: *afraia*, Franc.: *affrania*, St. Victoris: *araria*) plane sunt incerta et fortasse cum Quadrantariae nomine nihil commune habent.

Traiecti, m. Januario 1880.

C. M. FRANCKEN.

AD ANNAEI SENECAE

CONTROVERSIAM lib. II. 7. 9.

Unus pudicitiae fructus est pudicam credi, et adversus omnes inlecebras atque omnia delinimenta mulieribus ingeniis est veluti solum firmamentum in nullam incidere fabulam. NOVOS fortasse non in omnium existimationem occurrere (ll. occure) ET horrendum multa DEINDE ac (plerique ll. ad) VARIE DATURIS experimenta. Femina quidam pudicitia EQUUS est atque curandus est esse AD videri pudicam.

Kiessling ad h. l.: „de his frustis emendandis omnino desperandum ... Ultima scribenda esse: *aeque curandum est esse ac videri pudicam*, vidit Schulting.” At miror interpretes non perspexisse reliqua quoque certissima ratione emendari posse; omnes enim voculae in quibus sententia claudicat originem ducunt ex male intellectis litterarum compendiis: NOUOS frequenti litterarum errore ortum ex HOBUS i. e. HOMINIBUS. ΔĀTURIS in archetypo fuit ΔATURT̄S i. e. DANT VIRTUTIS. PUDICIT̄DECUS denique = PUDICITIA DECUS. Itaque sic legendum:

HOMINIBUS fortasse non in omnium existimationem occurrere (i. e. non omnibus probari) EST horrendum, multaue INDE (i. e. idcirco) ac varia DANT VIRTUTIS experimenta (i. e. documenta). FEMINAE quidem unum pudicitia DECUS est, ATQUE curandum est esse ac videri pudicam.

Erat nempe controversia de muliere quae ostentanda virtute impudicitiae sibi suspicionem contraxerat.

Ceterum cf. IV praef. 4. *adversas res suas (leg. suae) virtutis experimenta faciunt*. Fortasse autem pro *occurrere* corrigendum *incurrere*, cf. I. praef. 2; 7. 1, II. 3. 15; IX. 4. 16; X. 4. 14.

H. T. KARSTEN.

LUCIANUS.

In *Piscatore* cap. 21 fin. Lucianus ad Philosophiam ita dicit:
 ἐμὲ δ' ἦν που κρατούμενον ἰδῆς καὶ πλείους ὧσιν αἱ μέλαιναι, σὺ
 προσθεῖσα τὴν σαυτῆς σῶζε με. Difficultatem huius loci ostendit
 Herwerden in *Mnemos.* 1879 pag. 320. sed non sustulit. Le-
 gendum: — καὶ ΜΙΑΙ πλείους ὧσιν αἱ μέλαιναι, namque sic
 demum Philosophia προσθεῖσα τὴν ἑαυτῆς ψῆφον reum servabat,
 qui ἴσων τῶν ψήφων γενομένων absolvebatur.

CARCINUS.

apud Diodorum Siculum V. 5.

λέγουσι Δήμητρος ποτ' ἄρρητον κόρην
 Πλῦτωνα κρυφίοις ἀρπάσαι βουλεύμασι
 δύναι τε γαίης ἐς μελαμΦΑεῖς μυχούς.

Similiter editur in Euripidis *Helena* vs. 517.

Μενέλαος οὐπω μελαμΦΑῖς
 οἷχεται δι' ἔρεβος·

Sed absurdum vocabulum est μελαμΦαῖς quasi dicas *atra lux* pro *atra caligo*. Emenda μελαμβαθεῖς et μελαμβαθές ut
 apud Aeschylum in *Prometh.* vs. 219.

Ταρτάρου μελαμβαθῆς κενθμών.

AD GALENUM.

Tom. X. pag. 2. ἔμοιγε ἔνιοι πολλάκις ἐπετίμησαν — ὡς οὐθ' ἑαυτῷ μέλλοντι χρησίμῳ γενήσεσθαι οὔτε ἐκείνοις εἰ μὴ CXOΛάσαιμι τι τῆς τσαύτης περὶ τὴν ἀλήθειαν σπουδῆς. Emenda: εἰ μὴ XAλάσαιμι.

Tom. XL. pag. 337. ἔφη — ἡπάρ ποτε χοίρειον εἰς τι προάξειον κομίζων ΠΗξάσης τῆς γαστρὸς ἀποθέσθαι κατὰ βοτάνης αὐτό. Ineptè vertunt *coagulato ventre*, at tu repone ἘΠΕΙξάσης τῆς γαστρὸς.

Tom. XV. pag. 167. ὁμοῖόν τί μοι δοκοῦσι πεπονθέναι οἱ πολλοὶ τῶν ἐξηγητῶν — τῷ νοσοῦντι μὲν ὑδερικῶς ἀνθρώπῳ, παρωνυχίαν

δὲ αὐτοῦ θεραπεῦσαι φιλότιμον τὸν ἰατρὸν ἀξιοῦντι. Interpres: *medicum proposcebat ut suam diligenter reduviam curaret*. Responde nomen proprium nobilissimi medici: Φιλότιμον τὸν ἰατρὸν. Plutarchus *de adulatore et amico* pag. 73 b. ἰατρὸς Φιλότιμος ἐμπύου περὶ ἡπαρ ἀνθρώπου δείξαντος αὐτῷ τὸν δάκτυλον ἡλκωμένον Οὐκ ἔσι σοι, εἶπεν, ὦ τᾶν, περὶ παρωνυχίας. cf. *de audiendo* pag. 43 b. τὸ ὑπὸ Φιλοτίμου πρὸς τὸν ἐμπυον καὶ Φθισιῶντα ῥηθέν. — οὐκ ἔσι σοι, ὦ βέλτισε, περὶ παρωνυχίας ὁ λόγος.

Tom. XVIII. 2. pag. 520. περὶ δὲ τῶν ἰξύων οὐκ ἔχω διατείνεισθαι. — ὁ ποιητὴς ἐνικῶς εἶπεν.

περὶ ζώνην

βάλλεται ἰξύν ἑκατὸν θυσάνοις ἀραρυῖαν.

Misere haec corrupta sunt sed nullo negotio ex Homero corriguntur, qui dixit Odyss. E. 281.

περὶ δὲ ζώνην βάλετ' ἰξυῖ

καλὴν χρυσεῖην, κεφαλῇ δ' ἐφύπερθε καλύπτρην.

et Odyss. K. 544.

περὶ δὲ ζώνην βάλετ' ἰξυῖ

καλὴν χρυσεῖην, κεφαλῇ δ' ἐπέθηκε καλύπτρην.

Iam vides quid Galenus scripserit, simul vides eius μνημονικὸν ἀμάρτημα, nam confudit hos locos cum Iliad. E 181.

ζώσατο δὲ ζώνην ἑκατὸν θυσάνοις ἀραρυῖαν.

Tom. XI. pag. 461. εἰ μὲν οὖν ἀποσητέον ἐς τὰ ταῖς αἰσθήσεσιν οὐδεμίαν ἔχομεν ἀποδείξιν οὐθ' ἡμεῖς ὧν νῦν εἰρήκαμεν οὐτ' Ἐμπεδοκλῆς ὡδὶ γράφων.

ἡέλιον μὲν θερμὸν ὄραν καὶ λαμπρὸν ἀπάντη.

Una literula correcta legendum: ἀποσητέον ἐς τὰ ταῖς αἰσθήσεσιν, *sensibus non est credendum*.

Tom. VIII. pag. 585. σὺ δὲ ἡμᾶς ἀξιοῖς πολλὰς ἐκμαθεῖν δέον αὐτὸν ἐκμανθάνειν μίαν οὕτω μὲν ἸΔΙΑΝ, οὕτω δὲ κοινὴν ἄπασιν, οὕτω δ' εὐγλωττον. Corrigendum ἡδεῖαν pro ἰδίαν. Recte pag. 586. παρεῖς τὴν ἡδίστην — διάλεκτον.

C. G. C.

BIBLIOTHECA PHILOLOGICA BATAVA quater in anno prodibit Calendis
Ianuariis, Aprilibus, Iuliis, Octobribus.

Pretium annuum erit floren. 5.25.

Singuli fasciculi separatim non venibunt.

Sumptibus E. J. BRILL, prodierunt:

- C. G. Cobet, *Variae Lectiones*, quibus continentur observationes criticae in scriptores graecos. Editio secunda auctior, 1873. 8°. f 7.—
- *Miscellanea Critica* quibus continentur observationes criticae in scriptores graecos praesertim Homerum et Demosthenem. 1876. f 7.—
- *Collectanea critica* quibus continentur observationes criticae in scriptores graecos. 1877. 8°. f 7.—
- *Hyperidis Orationes* duae 'Ο ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ ΛΟΓΟΣ et 'ΗΠΕΡ ΕΥΧΕΝΗΜΙΟΥ. Editio altera auctior et emendatior. 8°. 1877. f 1.50.
- *Observationes Criticae et Palaeographicae ad Dionysii Halicarnasensis antiquitates romanas*. 1877. 8°. f 3.50.
- Mnemosyne.** — *Bibliotheca Philologica Batava*. Edid. C. G. Cobet, T. J. Halbertsma, H. G. Hamaker, E. J. Kiehl, etc. 1852—62. 11 vol. et Appendix ad vol. 2—7. 8°. (f 56.50) f 30.—
- *Nova series scripsit* C. G. Cobet, C. M. Francken, H. van Herwerden, S. A. Naber, W. G. Pluygers, alii, colleg. C. G. Cobet, H. W. van der Mey. 1873—79. Vol. I—VII. 8°. per volumen. f 5.25.
- C. G. Cobet, *Oratio de arte interpretandi grammatices et critices fundamentis innixa*. 1847. 8°. f 1.80.
- *De Philostrati libello ΠΕΡΙ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗΣ*. 1859. 8°. 1.25.
- Lysiae Orationes et fragmenta*. Emend. C. G. Cobet. 1863. 8°. 1.20.
- Xenophontis Expositio Cyri*. Emend. C. G. Cobet. Editio secunda emendatior. 1873. 8°. f 1.20.
- *Hellenica*. Emend. C. G. Cobet. 1862. 8°. f 1.20.
- Kuenen et Cobet, *Novum Testamentum ad fidem Codicis Vaticani*. kl. 8°. 1860. f 1.—
- Cicero (M. T.), *Commentarii rerum suarum sive de vita sua; accesserunt Annales Ciceroniani in quibus ad suum quaeque annum referuntur quae in his commentariis memorantur; utrumque librum scripsit* W. H. D. Suringar. 1854. 2 part. 1 vol. 8°. f 8.50
- Rieu (W. N. du), *Schedae Vaticanae, in quibus retractantur palimpsestus Tullianus de re publica, C. Julius Victor, Julius Paris, Januarius Nepotianus, alii ab Ang. Maio editi*. 1860. 8°. f 2.25.
- Elogium T. Hemsterhusii* auctore D. Ruhnkenio, accedunt duae R. Bentleji epistolae ad Hemsterhusium. Vita D. Ruhnkenii auctore D. Wytttenbachio cum praefatione et annotatione edidit J. T. Bergman. 1824. 8°. f 3.—
- Supplementa annotationis ad Elogium Tiberii Hemsterhusii, auctore* Dav. Ruhnkenio, et ad vitam Davidis Ruhnkenii, auctore Dan. Wytttenbachio, cum auctario ad Ruhnkenii Opuscula et epistolas, accedunt nonnulla ad vitam Dan. Wytttenbachii, auctore Guil. Leon. Mahnio collegit et edidit Jo. Theod. Bergman. 1874. 8°. f 1.50.
- Mey (H. W. van der), *Studia Theognidea, accessit collatio codicis Mutinensis tantum non omnis*. 1860. 8°. f 0.75.

1880
MNEMOSYNE.

BIBLIOTHECA PHILOLOGICA BATAVA

SCRIPSERUNT

C. G. COBET, C. M. FRANCKEN, H. VAN HERWERDEN,
S. A. NABER, ALII.

COLLEGERUNT

C. G. COBET, H. W. VAN DER MEY.

NOVA SERIES.

VOLUMEN OCTAVUM. PARS III.

LUGDUNI-BATAVORUM

E. J. BRILL.

LIPSIAE,
HARRASSOWITZ.

1880.

INDEX.

	Pag.
Ad Galenum. C. G. COBET	233—245.
Galenus. C. G. C.	245.
Ad Fragmenta Comicorum Graecorum scripsit S. A. NABER.	
(<i>Contin. e pag. 55</i>)	246—268.
Galenus. C. G. C.	268.
De locis nonnullis apud Antiphontem. C. G. COBET	269—291.
Chrysippus <i>σολωνίζων</i> . C. G. C.	291.
De locis aliquot Thucydideis e libro VII scripsit H. VAN HER-	
WERDEN	292—306.
Galenus	306.
Ad Theognidem H. W. VAN DER MEY	307—325.
De aetate Erotiani. C. G. C.	325.
Lectiones codicis Sinaitici quatuor scripsit J. H. A. MICHELSEN.	326—328.
Erasmi error. C. G. C.	328.
Ad Platonis Protagoram. C. G. COBET	328—344.

AD GALENUM.

Περὶ διαγνώσεως καὶ θεραπείας
τῶν ἐν τῇ ἐκάστου ψυχῇ ἰδίων παθῶν.

Κλαυδίου Γαληνοῦ ἔκπλητα. Curavit C. G. Kühn.
Tom. V. pag. 1—57. Lipsiae 1823.

Perdignus lectu hic Galeni liber ex pessimo Codice editus flagitiose corruptus est et aliis mendis obsitus et lacunis hians, quas sentire et animadvertere possumus, sed sarcire et explere praeter pauculas non possumus.

Huius libri locos nonnullos in integrum restituere iuvat: de quibus autem locis antea in hac *Mnemosyne* egimus verbo monere erit satis.

Pag. 3. πάντας ἀνθρώπους δρῶμεν ἑαυτοὺς ὑπολαμβάνοντας ἥτοι γε ἀναμαρτήτους εἶναι παντάπασιν ἢ ὀλίγα καὶ σμικρὰ ΔΙΑ ΛΟΓΟΤ σφάλλεσθαι καὶ τοῦτο μάλιστα πεπονθότας οὓς ἄλλοι πλείστα νομίζουσιν ἀμαρτάνειν. Ridemus ad haec, quoniam tanquam in haec tempora scripta sunt, quibus videmus ἑαυτοὺς ὑπολαμβάνοντας ἀναμαρτήτους εἶναι, οὓς ἄλλοι πλείστα νομίζουσιν ἀμαρτάνειν. Quanto verior est hisce et sanior celebrata Galeni sententia, quae legitur in libro περὶ συνθέσεως Φαρμάκων Tom. XII. pag. 535: χαλεπὸν ἀνθρώπον ὄντα μὴ διαμαρτάνειν ἐν πολλοῖς τὰ μὲν ὅλως ἀγνοήσαντα, τὰ δὲ κακῶς κρίναντα, τὰ δὲ ἀμελέστερον γράψαντα. Sed quid tandem est διὰ λόγου σφάλλεσθαι? Inepte Interpres: *parum et modico per rationem falli*. Scribendum videtur: ὀλίγα καὶ σμικρὰ ΔΙΟΛΟΤ (διόλου) σφάλλεσθαι.

Pag. 4. ὅσοι δ' ἑαυτοὺς Ἀπειλήφασιν εἶναι ἀρίστους — μέγιστα καὶ πλείστα τούτους ἐώρακα σφαλλομένους. Legendum Ὑπειλήφασιν.

Pag. 5. ὅπως ἂν κάμεινοι γυμνασθῶσιν πρὸς ὁδὸν εὔρεϊν τῆς γνώσεως τῶν ἀμαρτημάτων, ὥσπερ καὶ σέ μοι λέγειν ἤξιωσα καὶ μέχρι TOCATTA δοκοῦν ἀπεφῆνω διεσιώπησα. Supplendum γυμνασθῶσιν πρὸς TO ὁδὸν εὔρεϊν. Tum scribe: τὸ CATTΩI (τὸ σαυτῷ) δοκοῦν ἀπεφῆνω.

Pag. 6. ὁ δὲ Πλάτων ἀποδίδωσι καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ γιγνομένου. τυφλώττον γάρ, Φησί, τὸ φιλοῦν περὶ τὸ φιλούμενον. In decantato Platonis loco rescribendum aut τυφλώττει aut τυφλοῦται. Apud Platonem legitur *de Legibus* pag. 731. e. τυφλοῦται γάρ περὶ τὸ φιλούμενον ὁ φιλῶν, sed agmen imitatorum, quos recenset Wytttenbach ad Plutarchum *de discernendo adulatore ab amico* pag. 48. e. ostendit veram lectionem hanc esse: τυφλοῦται γάρ περὶ τὸ φιλούμενον TO ΦΙΛΩΤΝ.

Sequitur εἴπερ οὖν ἕκαστος ἡμῶν ἑαυτὸν ἀπάντων μάλιστα φιλεῖ, in quo obversabatur Galeno dictum Euripidis:

ἐκεῖνο δὴ πέπονθ' ὅπερ πάντες βροτοὶ
φιλῶν μάλισ' ἑμαυτὸν οὐκ αἰσχύνομαι.

Pag. 6. εἰ γὰρ μήτε τοῦ φιλεῖν τις ἑαυτὸν ἀποσῆσαι δύναται τυφλώττειν ἀναγκαῖόν ἐστι τὸ φιλοῦν περὶ τὸ φιλούμενον. Lege: ΜΗ τοῦ φιλεῖν et ἀποσῆσαι. In sqq. supple: οὐδ' (ἂΝ) ἐγὼ τὸν ἀναγιγνώσκοντα τόδε τὸ βιβλίον ἠξίου ἐπισκέψασθαι — εἰ μὴ χαλεπὸν ἦν τὸ πρᾶγμα.

Ἀποσῆναι τοῦ φιλεῖν dicitur ut pag. 14. οὐ μὴν ἀφίστασθαι χρὴ τοῦ βελτίω ποιεῖν ἑαυτόν. et pag. 15. μὴ τοίνυν — ἀφισώμεθα τοῦ βελτίονα τὴν ψυχὴν ἐργάζεσθαι.

Pag. 8. ἐὰν ἴδῃς αὐτὸν ἐπὶ τὰς τῶν πλουσίων — οἰκίας ἀπίοντα συνεῶς, γίγνωσκε μάτην ἀκηκοέναι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ἀληθεύειν ἅπαντα. — δεύτερον ἢ προσαγορεύοντα ἢ παραπέμποντα τοῖς τοιούτοις ὁρῶν ἑαυτὸν ἢ καὶ συνδειπνοῦντα. Corrigen- dum: παραπέμποντα ΤΟΤC τοιούΤΟC, et ὁρῶν Αὐτόν.

Post pauca scribit pag. 9. τὸν δὲ μὴ προσαγορεύοντα μήτε

συνδειπνοῦντα ΚΑΙ τοῖς πολὺ δυναμένοις ἢ πλουτοῦσι Κεκολασμένη τῇ διαίτῃ χρώμενον. Transponenda est vocula καὶ in hunc modum: μήτε συνδειπνοῦντα τοῖς πολὺ δυναμένοις ἢ πλουτοῦσι ΚΑΙ κεκολασμένη τῇ διαίτῃ χρώμενον.

Προσαγορεύειν apud Galenum dicitur de iis, qui Romae ante lucem tota urbe trepidantes *ihant salutatum*. Cf. Tom. VI pag. 758. ὅσοι δὲ βίον ἡσύχιον εἴλοντο μήτε πρὸ ἡμέρας ἀνάγκην ἔχοντες ἐπὶ τὰς τῶν πολὺ δυναμένων ἀπιέναι θύρας — μήτε εἰς οἶκον ἐπανερχομένους αὐτοὺς παραπέμπειν. Horatius:

*fortunae vitat et superba civium
potentiorum limina.*

Acerbe queritur Galenus Tom. X. pag. 2. se frustra laborare μηδενὸς τῶν νῦν ἀνθρώπων ὡς ἔπος εἰπεῖν (περὶ) ἀλήθειαν σπουδάζοντος ἀλλὰ χρήματά τε καὶ δυνάμεις πολιτικὰς καὶ ἀπλήστους ἡδονῶν ἀπολαύσεις ἐζηλωκότων. *philosophiam, inquit, contemnit, caeteras artes negligunt*, ἀλλ' ἔμοιγε καὶ τῶν πάνυ δοκούντων με φιλεῖν ἔνιοι πολλάκις ἐπετίμησαν ὡς πέρα τοῦ μετρίου (περὶ) τὴν ἀλήθειαν σπουδάζοντι καὶ ὡς οὔτε ἑαυτῷ μέλλοντι χρησίμῳ γενήσεσθαι παρ' ὅλον τὸν βίον οὔτ' ἐκείνοις εἰ μὴ σχολάσαιμι (*lego* ΧΑλάσαιμι) μὲν τι τῆς τῶσαύτης περὶ τὴν ἀλήθειαν σπουδῆς, προσαγορεύοιμι δὲ περιερχόμενος ἔωθεν, εἰς ἐσπέραν τε συνδειπνοῖμι τοῖς δυναμένοις· ἐκ τούτων γὰρ καὶ φιλεῖσθαι καὶ προσάγεσθαι καὶ [τοὺς del.] τεχνίτας πιστεύεσθαι. et post pauca: ἀπάντων δι' ὅλης ἡμέρας ἀσχολουμένων ἔωθεν μὲν ἐν προσαγορεύεσσι κοινῇ, μετὰ ταῦτα δὲ ἤδη σχιζομένων ἐπὶ μὲν τὴν ἀγορὰν καὶ τὰς δίκας οὐ σμικροῦ τινος ἔθνους, ἐπὶ δ' αὖ τοὺς ὀρχησὰς τε καὶ τοὺς ἡνιόχους ἐτέρου πλείονος, οὐκ ὀλίγου δὲ τινος ἄλλου τοῖς κύβοις ἢ τισιν ἔρωσιν ἢ λουτροῖς ἢ μέθαις ἢ κώμοις σχολάζοντος, *deinde sub vesperam*, inquit, *ad convivium conveniunt* καπειδὰν ἐμπλησθῶσιν οἴνου — προπίνουσι μὲν ἀλλήλοις, ἀμιλλῶνται δὲ περὶ μεγέθους ἐκπωμαμάτων· ἄριστος γὰρ ἐν τούτοις — ὁ παμπόλλας καὶ μεγίστας ἐκπιὼν κύλικας. et pag. 6. *veterum medicorum*, inquit, οὐδεὶς οὔτε ἔωθεν ἐπὶ τὰς τῶν πλουσίων ἐφοῖτα θύρας προσαγορεύων αὐτοὺς οὔτ' εἰς ἐσπέραν δειπνησόμενος. et Tom. X. pag. 609. se studiis vacare scribit ἐν ᾧ προσαγορεύουσιν ἄλλοι περιθέοντες ὅλην τὴν πόλιν ἐν κύκλῳ καὶ συνδειπνοῦσι καὶ παραπέμπουσι τοὺς πλουτοῦντάς τε καὶ δυναμένους.

Quales illa tempora et illi mores tulerint medicos et alibi

narrat saepius et Tom. X. pag. 4. ὁ Θεσσαλὸς ἐκεῖνος οὐ τὰ ἄλλα μόνον ἐκολάκευε τοὺς ἐπὶ τῆς Ῥώμης πλουσίους ἀλλὰ καὶ τῷ μῆσιν ἐξ ἐπαγγελίαςθαι διδάξειν τὴν τέχνην. Itaque quod proverbio dicitur ex autore medicus tum Romae fiebat: διὰ τοῦτο καὶ σκυτοτόμοι καὶ τέκτονες καὶ βαφεῖς καὶ χαλκεῖς ἐπιπηδῶσιν ἤδη τοῖς ἔργοις τῆς ἰατρικῆς τὰς ἀρχαίας αὐτῶν ἀπολιπόντες τέχνας. Non mirum est igitur huiuscemodi medicos ab aegrotantium cognatis male mulcari. vid. Tom. X. pag. 676. κληθέντες ἅμα πάντες οἱ ἐξ ἀρχῆς ὀρῶντες ἰατροὶ μονοῦ διὰσπασθῆναι πρὸς τῶν οἰκείων τοῦ κάμνοντος ἐκινδυνεύσαμεν. et post pauca: ἐκεῖνοι (οἱ ἰατροὶ) μὲν οὖν ὠχρότεροι καὶ ψυχρότεροι τοῦ νοσοῦντος αὐτοῦ γενόμενοι μηχανὴν τινα ἐβουλεύσαντο φυγῆς.

Pag. 9. παρακαλέσας ὃ, τι ἂν σοὶ βλέπη τῶν εἰρημένων παθῶν εὐθέως δηλοῦν. Periiit praepositio: ὃ, τι ἂν ἔΝ σοὶ βλέπη.

Pag. 9. κἄν ὑπόσχηται δηλώσειν — κἄπειτα πλείονων ἡμερῶν μεταξὺ γιγνομένων μὴδὲν εἶπη, συνδιατρίβων δηλονότι μέμψΗΙ τῷ ἀνθρώπῳ αὐθὶς τε παρακάλεσΟΝ ἔτι λιπαρώτερον. Repone imperativum μέμψΑΙ.

Pag. 9. παρακάλεσον — ὃ, τι ἂν ὑπὸ σοῦ βλέπη παθῶν πραττομένων εὐθέως μηνύειν. Emenda: βλέπη ΜΕΤΑ παθῶν πραττόμενΟΝ. ut pag. 11. μὴ τοίνυν πισεύσης τῷ λέγοντι μὴδὲν ἑωρακέναι μετὰ παθῶν ὑπὸ σοῦ πραττόμενον.

Pag. 9. ἐὰν δὲ εἶπη σοι διὰ τὸ μὴδὲν ἑωρακέναι περὶ σὲ τοιοῦτον ἐν τῷ μεταξὺ διὰ τοῦτο μὴδ' αὐτόΝ εἰρηκέναι μὴ πεισθῆς εὐθέως. Quamquam negligens admodum scriptor Galenus est et saepius σολοικίζει, nonnumquam etiam βαρβαρίζει, tamen eum fugere non poterat μὴδ' αὐτόC εἰρηκέναι dici oportere.

Pag. 9. μὴ οἰηθῆς ἀναμάρτητος ἐξαίφνης γεγονέναι ἀλλὰ δυσὶν ὅατερον· ἢ διὰ ῥαθυμίαν οὐ προσεσχηκέναι σοι τὸν παραβεβλημένον φίλον ἢ ἔλεγχον αἰδούμενον σιωπᾶν. Stulto errore sic scribitur pro παραΚεΚλημένον, ut pag. 9. αὐθὶς παρακάλεσον ἔτι λιπαρώτερον. et p. 13. τοὺς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων ἐτοίμους ὄντας τοῖς πέλας ἐπιτιμᾶν κἄν μὴδεῖς αὐτοὺς παρακαλῇ. et sic alibi passim.

Pag. 10. θεώμενος ἅπαντας ἀνθρώπους καθ' ἑκάστην ἡμέραν
 μυρία μὲν ἀμαρτάνοντας, οὐ μὴν ἑαυτούς γε παρακολοῦντας.
 Legendum Αὐτούς γε. Recta oratio est μυρία μὲν ἀμαρτάνουσιν,
 αὐτοὶ δὲ οὐ παρακολοῦσιν. *Sercenta quotidie peccant, inquit, sed*
id ipsi non sentiunt. Stolidè interpres: *non tamen se ipsos assequi.*

Vitiose Galenus et aequales omnes utuntur verbo θεᾶσθαι pro
 ὁρᾶν et θεασάμενος pro ἰδών, quasi nihil interesset. Sic dixit
 pag. 6. τῶν δ' οἰκείων ἀθέατοι καθέσαμεν pro τὰ δ' οἰκεία οὐχ
 ὁρῶμεν.

Pag. 11. τούτῳ τῷ λόγῳ τὸν ἡμέτερον ἀντίθεες — ὅτι ΜΗΝ ὁ
 σοφὸς ἀναμάρτητός ἐστι τὸ πάμπαν. Quid sibi vult μὴν in tali
 loco? Lege: ὅτι MONOC ὁ σοφὸς ἀναμάρτητος. cf. pag. 4. ἀκρι-
 βῶς μὲν γὰρ ὁ σοφώτατος μόνος ἂν ἑαυτὸν γνοίη, τῶν δ' ἄλλων
 ἀπάντων ἀκριβῶς μὲν οὐδεὶς, ἤττον δὲ καὶ μᾶλλον ἕτερος ἑτέρου.

Pag. 11. καὶ διὰ τοῦτο τῶν παλαιωτάτων φιλοσόφων ἀκούσεις
 ὁμοιον εἶναι θεῷ τὴν σοφίαν. ἀλλὰ σύ γε θεῷ παραπλήσιος
 ἐξαίφνης οὐκ ἂν ποτε γένοιο. Perinepte interpres: *similem deo*
esse sapientiam. Emenda ὁμοιῶσιν θεῷ εἶναι τὴν σοφίαν, ex
 celebrato loco Platonis in THEAET. pag. 176 b. ὁμοίωσις θεῷ
 κατὰ τὸ δυνατόν· ὁμοίωσις δὲ δίκαιον καὶ ὅσιον μετὰ φρονήσεως
 γενέσθαι.

Sequitur: ὅπου γὰρ οἱ δι' ὅλου τοῦ βίου ἀπάθειαν ἀσκήσαντες
 οὐ πισεύοντες τελέως αὐτὴν ἐσχηκέναι πολὺ δήπου μᾶλλον ὁ μη-
 δέποτε ἀσκήσας σύ. Corrige: οὐ πισεύονται.

Pag. 11. ἦτοι μὴ βουλόμενον ὠφελεῖν σε νόμιζε λέγειν οὕτως
 — ἢ φυλαττόμενον ὑπὸ σοῦ μισθῆναι, τάχα δὲ καὶ εἰδέναι σέ
 ποτε πρὸς τὸν ἐπιτιμήσαντα καὶ δυσχεράναντα τοῖς σοῖς ἀμαρ-
 τήμασί τε καὶ πάθεσιν, ut haec intelligi possint transponenda
 sunt in hunc modum: εἰδέναι σέ ποτε δυσχεράναντα πρὸς τὸν
 ἐπιτιμήσαντα τοῖς σοῖς ἀμαρτήμασιν.

Continuo sequitur: ὥς· εἰκότως σιωπᾶν ἢ πισεύειν μὴ ἀληθεύ-
 ΟΝΤΑ σε λέγοντα βούλεσθαι ἕκαστον εἰδέναι ὧν ἀμαρτάνεις. Com-
 positio loci clamat ἀληθεύΕΙΝ rescribi oportere.

Pag. 12. ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦΤΟΤ διασκέψασθαι πότερον ἀληθῶς ἢ ψευδῶς ἐπετίμησέ σοι μεγάλης ὠφελείας αἰσθήσει. Imo vero ἐξ αὐτοῦ δὲ ΤΟΤ διασκέψασθαι.

Pag. 13. ἐὰν οὖν τις ᾗτοι πολλὰ δυνάμενος ἢ καὶ πλούσιος ἐθέλῃ COI γενέσθαι καλὸς καὶγαθός, ἀποθέσθαι πρότερον αὐτόΝ δεήσει. Vera lectio est ἐθέλῃCHI γενέσθαι et ἀποθέσθαι πρότερον αὐτΑ (id est τὴν δύναμιν καὶ τὸν πλούτον) δεήσει.

Pag. 14. αὐτὸς παρακολουθήσεις καὶ γνώσῃC ἡλικία πρόσθεν ἢ ἡμάρτανες. Γνώσω pro γνώσμαι barbarum est, sed Galenus γνώσῃ scripserat. Apud Galenum et aequales perinde ut apud Atticos secunda persona verborum in — ομαι — ΕΙ habet, non — ΗΙ. Sed grassantur in his librarii et apud veteres et apud sequiores.

Pag. 14. δεῖται γὰρ ἀσκήσεως ἕκαστος ἡμῶν σχεδὸν ὅλου τοῦ βίου πρὸς τὸ γενέσθαι τέλειος ἀνὴρ. Supplendum: σχεδὸν ΔΙ' ὅλου τοῦ βίου. Apparet cur praepositio interciderit.

Pag. 16. ἐγὼ δὲ μειράκιον ὦν ἔτι ταῦτ' ἀκούσας ἐπεῖδον ἄνθρωπον — λακτίζοντα τὴν θύραν καὶ λοιδορούμενον τοῖς θεοῖς — ἐμίσησα τὸν θυμὸν οὕτως ὥστε μηκέτι ὀφύῃναι δι' αὐτὸν ἀδημονοῦντά με. Pro ἐπεῖδον repetita syllaba lege ἐπεῖ εἶδον. Praeterea pro ἀδημονοῦντα ex rei natura emenda: ἀCχημονοῦντα, ut post pauca: ἀόργητος μὲν γὰρ εὐθέως ἅμα τῷ βουληθῆναι γενέσθαι τις οὐ δύναται, κατασχεῖν δὲ τὸ τοῦ πάθους ἀσχημον δύναται. et pag. 27. αἰσχροὺς θέαμα διὰ θυμὸν ἄνθρωπος ἀσχημονῶν.

Pag. 17. ἐγὼ — διὰ παντὸς ἐφύλαξα τοῦ βίου τὸ μηδέποτε τυπῆσαι τῇ χειρὶ μου μηδένα τῶν οἰκετῶν, ὅπερ ἥσκηται μου καὶ τῷ πατρὶ καὶ πολλοῖς ἐπετίμησε τῶν φίλων περιθλάσασιν ΕΥΡΩΝ ἐν τῷ πατάξαι κατὰ τῶν ὀδόντων οἰκέτας ἀξίους εἶναι λέγων ἐπὶ τῇ γενομένῃ φλεγμονῇ καὶ σπασθῆναι καὶ ἀποθανεῖν, ὅπου γε ἐξῆν αὐτοῖς καὶ νάρθηκι καὶ ἱμάντι μικρὸν ὕστερον ἙΦΟΡΙCAI πληγὰς ὅσας ἠβούλοντο. Perspicuum est περιθλάσασιν ΝΕΥΡΩΝ ἐν τῷ πατάξαι emendari oportere: hinc enim ἡ φλεγμονή nata est, quam dicit.

In fine loci corrige: ἐξῆν αὐτοῖς — μικρὸν ὕστερον ἙΜΦΟΡΗCAI

πληγὰς ὅσας ἡβούλοντο. Perinde est dicere πληγὰς ἐμβάλλειν et ἐντείνειν et ἐμφορεῖν, quibus omnes promiscue utuntur.

Pag. 18. ἐπεὶ δὲ διεσιώπησεν ὁ πεπονηθὼς αὖθις ἡξίωσεν ὁ Ἀδριανὸς αἰτεῖν ὅ, τι βούλοιο· τὸν δ' ἀρνούντα ἄλλων μὲν οὐδὲν, ὀφθαλμὸν δ' αἰτῆσαι. Corrigendum: τὸν δὲ Θαρροῦντα ἄλλο μὲν οὐδὲν, ὀφθαλμὸν δ' αἰτῆσαι.

Pag. 18. γενομένοις οὖν ἡμῖν ἐν Κορίνθῳ πάντα μὲν ἔΔΩΚΕ τὰ σκεύη καὶ τοὺς οἰκέτας ἀπὸ Κεγχρεῶν εἰς Ἀθήνας ἐκπέμψαι. Pro absurdo ἔδωκε restituendum esse arbitror: ἔΔΟΚΕΙ (ἔδόκει) ἐκπέμψαι.

Pag. 16. θυμωθεὶς οὖν — ἐν θήκῃ περιεχομένην μάχαιραν ἀνελάμενος ἅμα τῇ θήκῃ καταφέρει ΤΗΝ κεφαλὴν οὐ πλατεῖς ἐπενεγκῶν — ἀλλὰ κατὰ τὸ τέμνον τοῦ ξίφους. Corrigendum esse censeo καταφέρει ΤΗC κεφαλῆC οὐ πλατεῖAN ἐπενεγκῶν. Noto et frequenti usu dicitur καταφέρειν τινός ut καθικνεῖσθαι τινός.

Eadem opera emendabis locum Tom. XVIII. 1. pag. 254. οὐκ ἐμοῦ σωφρονίζοντος ἀλλ' Ὀδυσσεῶς τινός ἐδεῖτο τοῦ τῷ σκήπτρῳ καθέζομένου, imo vero καθίξομένου. Lucian. Symp. 16: τάχα δ' ἂν τινος καθίκετο τῇ βακτηρίᾳ.

Pag. 19. ὁ δὲ φίλος ὁ Κρῆς ἑαυτοῦ καταγνοὺς ΜΕΓΑΡΑΣ εἰσάγει με λαβόμενος τῆς χειρὸς εἰς οἶκόν τινα καὶ προσδούς ἱμάντα καὶ ἀποδυσάμενος ἐκέλευε μασιγοῦν αὐτὸν ἐφ' οἷς ἐπραξεν ὑπὸ τοῦ καταράτου θυμοῦ βιασθεὶς. Sine controversia corruptum est Μεγάρας, namque Athenis id quod narrat actum est. In Attica homo suos servos tam male mulcaverat. Constituerat (pag. 18) Corintho πεζῇ διὰ Μεγάρων πορεύεσθαι. καὶ δὴ διελθόντων ἡμῶν Ἐλευσίνα καὶ κατὰ τὸ Θριάσιον ὄντων incensus ira servos gladio percussit, quo facto καταλιπὼν ἡμᾶς εἰς Ἀθήνας ἀπῆρε βαδίζων εὐθέως, et vulneratos servos ἡμεῖς ἐσώσαμεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Itaque mendosum esse constat ΜΕΓΑΡΑΣ, sed quid in ea scriptura delitescat diu me torquens exputare non potui.

Pergit narrare pag. 19. ἐμοῦ δέ, ὡς εἰκός, γελῶντος ἔδεϊτο προσπίπτων τοῖς γόνασι μὴ ἄλλως ποιεῖν. εὐδηλον οὖν ὅτι μᾶλλον ἐποίει με γελῶν ὅσῳ μᾶλλον ΕΝΕΚΕΙΝΩΙΤΩΙ μασιγῶθῆναι ΘΕΩ-μενος. Planum est in his male latere: ὅσῳ μᾶλλον ἐνέκειτο μασιγῶθῆναι δέομενος.

Pag. 20. ὑπεσχόμεν αὐτῷ δώσειν πληγὰς εἰ ΜΕΝΤΟΙ παράσχη καὶ αὐτὸς ἐν ᾧ ἂν αἰτήσω σμικρὸν πᾶν. Legendum: εἰ μοι τι παράσχοι καὶ αὐτός.

Pag. 21. οὕτω καὶ σὺ παράγγειλον σαυτῷ μὴτ' αὐτὸς διὰ τῶν σαυτοῦ χειρῶν οἰκέτην πληξαι μὴτ' ἄλλῳ προστάξαι παρ' ὃν ἂν ὀργισθῇς χρόνον ἄλλ' εἰς τὴν ὑτέρΑΝ ΑΝΑΚΑΛΕΤΑΙ. Dubitasne quin verum sit: εἰς τὴν ὑτερΑΙΑΝ ἀναβαλέσθαι?

Pag. 22. πολλῷ γὰρ ἄμεινόν ἐστι μηκέτι ζέοντος τοῦ θυμοῦ πράττειν ἢ πράττεις ἔξω τῆς ἀλογίσου μανίας γενόμενον ὅποτε καὶ τῷ λογισμῷ τὸ πυκτεῦον εὐρήσεις. Potestne absurdior ulla scriptura esse quum τὸ πυκτεῦον? Quid est autem reponendum? Nempe τὸ ποιητέον εὐρήσεις. Permutantur in libros OI et T non secus quam AI et E, et in Codicibus paullo vetustioribus β et η et κ scribuntur ductu tam simili ut vix oculis discerni possint. Sic supra vidimus παρακεκλημένον stolidissime in πα-ραβεβλημένον conversum.

Pag. 24. καθάπερ εἰ τις ἐπεθύμησε νομίζεσθαι μὲν ὑγιαίνειν τὸ σῶμα, νοσεῖ δὲ κατ' ἀλήθειαν. Lege νοσεῖΝ.

Pag. 26. ἀνεψχθῆ σου ἡ θύρα διὰ παντὸς τῆς οἰκήσεως, ἔξεςΙ τοῖς συνήθεσιν εἰσιέναι πάντα καιρόν. Scribendum ἀνεψχθῆ et ἔξεςΩ, ut post pauca legitur: διὰ παντὸς, ὡς εἶπον, ἐξουσία τοῖς συνήθεσιν ἔσω κατὰ πάντα καιρόν εἰσιέναι.

Pag. 26. σὺ δὲ σαυτὸν αἰδοῦ μάλις αἰσιχύνεο σαυτόν.
πάντων δὲ μάλις αἰσχύνεο σαυτόν.

Galenus τὰ χρυσᾶ ἔπη, quae Pythagorae nomine ferebantur, tenebat memoriter et bis quotidie recitabat. pag. 30. ἐγὼ δὴποτε καὶ ταύτας δὴ τὰς φερομένας ὡς Πυθαγόρου παραινέσεις εἴθισα

δις τῆς ἡμέρας ἀναγιγνώσκειν μὲν τὰ πρῶτα, λέγειν δ' ἀπὸ εὐ-
ματος ὕστερον, ubi pro εἴθισα requiro εἴθισΜΑΙ.

Indidem sumsit pag. 7. ὁρθῶς γὰρ ἔοικεν εἰρῆσθαι τὸ „μέτρον
ἄριστον.”

Pag. 28. ὃ δ' ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ κολάζειν Ἀλογίαν τινὰ ἔχειΝ
πρὸς τήνδε. Lege ἈΝΑλογίαν τινὰ ἔχει πρὸς τήνδε.

Pag. 28. γίγνεται δὲ ἡ κόλασις τῆς δυνάμεως ἐν τῷ μὴ παρέ-
χειν αὐτῇ τῶν ΠΡΟθυμουμένων ἀπόλαυσιν. Nullus hic verbo
προθυμεῖσθαι locus est: itaque duce sententia reponendum: τῶν
ἘΠΙθυμουμένων. Quod quisque cupit appellatur τὸ ἐπιθυμούμενον.

Pag. 29. παρακαλέσεις μάτην ἡμᾶς ὡσαύτως ἐκείνῳ τῷ δεομένῳ
βοηθῆσΑCΘΑΙ καὶ τὸ πάθος ἐκκόψαι. Χαίρομαι non est magis
ineptum quam βοηθοῦμαι. Lege: βοηθῆσαι τε καὶ τὸ πάθος
ἐκκόψαι.

Pag. 30. ἃ γὰρ περὶ τοῦ θυμοῦ λέλεκται — ταῦτα καὶ περὶ
τῶν ἄλλων παθῶν ἡγοῦ λελέχθαι. πρῶτον μὲν ὡς ἐτέρῳ ἐστὶ τὴν
διάγνωσιν αὐτῶν ἐπιτρεπτέον, οὐχ ἡμῖν αὐτοῖς. εἴθ' ὅτι μὴ τοὺς
τυχόντας τούτους ἐπισατεῖν ἀλλὰ πρεσβύτεας ὠμολογημένους ΜΕΝ
εἶναι καλοὺς καγαθοὺς ἐξηγητὰς μὲν οὖν ΔΕ καὶ πρὸ ἡμῶν αὐ-
τῶν ἐπὶ πλεον ἐν ἐκείνοις τοῖς καιροῖς ἕνεκα ἕξω παθῶν εἶναι.
Manifestum est mendosum esse ἐξηγητὰς μὲν οὖν, sed facile
apparet ex particulis ΜΕΝ et ΔΕ in corruptis syllabis latere
participium perfecti passivi, quod participio ὠμολογημένους re-
spondeat. Itaque certa emendatione reponendum: ἐξηΤΑCΜΕΝΟΤC
δὲ καὶ ΠΡΟC ἡμῶν αὐτῶν.

Scriba nihil cogitans quum sibi ἘΞΗΓΗΤΑC videre videretur
μὲν οὖν dedit pro — ΜΕΝΟΤC et sic omnia perdidit.

Ἐξητασμένους ΠΡΟC ἡμῶν solet Galenus dicere, qui more
Tragicorum ex dialecto Ionica pro ὑπὸ τινος verbis passivis ad-
dit πρὸς τινος. ut pag. 39. καταγιγνώσκεισθαι πρὸς τῶν διδασκά-
λων. et pag. 42. πρὸς ἀπάντων ἀνθρώπων ἐπαινεῖται.

In sqq. expunge ἕνεκα ex dittographia (ἐν ἐκείνοις) natum et
nihil superest difficultatis.

Pag. 32. καὶ διὰ τοῦτο ΤΑΙC μὲν οἶνοφλυγΙΑΙC ἔστιν ἰδεῖν ἡδομένους, ὅταν πίνοντες ὑπερβάλλωνται τοὺς συμπτώτας. Sublato duplici mendo scribendum: ΤΟΤC μὲν οἶνόφλυΓΑC ἔστιν ἰδεῖν ἡδομένους ὅταν — ὑπερβάλλωνται. Οἶνόφλυξ pro *temulentio* et apud alios saepe legitur et frequens est apud Hippocratem, unde Galenus sumsit.

Pag. 33. — μεμνημένους τῶν καλῶς εἰρημένων, ὧν καὶ τοῦτ' ἔστιν. Ἐκλέγου βίον ἄριστον, ἡδὺν δ' αὐτὸν ἢ συνήθεια ποιήσεΤΑΙ. Praeclara et a multis celebrata sententia est, sed corrigendum: ἢ συνήθεια ποιήσΕΙ pro ποιήσεται. Plutarchus *de exilio* pag. 602. c. τὸ γὰρ καλὸν ἐκεῖνο παράγγελμα τῶν Πυθαγορείων. Ἐλοῦ βίον ἄριστον, ἡδὺν δὲ αὐτὸν ἢ συνήθεια ποιήσει.

Pag. 35. τάχα μὲν οὖν οὔσης καὶ ἄλλης τινὸς ὁδοῦ πρὸς τὸ καλὸν κάγαθὸν γενέσθαι, μὴ γινώσκων δ' εὐρεῖν αὐτὴν ἐχρησάμενην τε δι' ὅλου τοῦ βίου ταύτη καὶ τοῖς ἄλλοις ἀφθόνως δηλῶν παρεκάλουν ἀντιδιδόναι [τε καὶ ἀποδοῦναι] τι καὶ ἀντιδιδάσκειν εἴ τινα ἐτέρων αὐτοὶ γινώσκουσι καλοκαγαθίας ὁδόν. Verba τε καὶ ἀποδοῦναι, quae sententia loci respuit, ex dittographia nata sunt. Ἀποδοῦναι habet locum ubi quis reddit quod antea acceperisset, sed Galenus idem dicit quod Horatius:

*si quid novisti rectius istis
candidus imperti, si non, his utere tecum.*

Pag. 36. ἐκκόπτειν τὸ πάθος οὐκ ἄχρι τοῦ μὴ φαίνεσθαι τοῖς ἄλλοις μόνΟΙC, ἀλλ' ὥςτε μηδὲ ρίζαν ἐγκαταλείπειν αὐτοῦ τῇ ψυχῇ. Repone τοῖς ἄλλοις μόνΟΝ.

Pag. 37. ὅτι μὲν οὖν αἱ φύσεις ἡμῶν πάμπολυ διαφέρουσιν μαθεῖν ἐναργῶς ἔστιν ἐπὶ τῶν ΠΑΡΑΦερομένων παιδίων. ἓνια μὲν γὰρ αὐτῶν αἰεὶ Φαιδρά, σκύθρωπα δ' ἄλλα θεώμεθα. Inepte interpretres: *in pueris occurrentibus licet cognoscere*. Emenda: ἐπὶ τῶν ΠΕΡΙΦερομένων παιδίων, *in tenellis puerulis qui adhuc in ulnis gestantur*.

Proprie matres caros natos dicuntur ἐν ταῖς ἀγκάλαις περιφέρειν. cf. *Nov. Lectt.* pag. 394.

Eximium Eupolidis fragmentum servavit nobis Galenus pag. 38. ὁ Εὐπολις ἐρωτώμενον Ἀριστείδην τὸν δίκαιον ὑπὸ τοῦ Νικία „ὡς ἐγένου δίκαιος” οὕτως εὐπρεπῶς ἀποκρινόμενον ἐποίησεν· ἡ μὲν φύσις τὸ μέγιστον, ἔπειτα δὲ καὶ γὰρ τὴν φύσιν προθύμως συναλάμβανον, quae optime sic constituit Meineke:

N. πῶς γὰρ ἐγένου δίκαιος;

A. ἡ μὲν φύσις τὸ μέγιστον ἦν, ἔπειτα δὲ καὶ γὰρ προθύμως τῇ φύσει συναλάμβανον.

Scribit Galenus περὶ τῶν ἰδίων βιβλίων Tom. XIX. pag. 48. composuisse se libros tres τῶν παρ' Εὐδόλιδι πολιτικῶν ὀνομάτων, sed nihil ex eo profert nisi quod semel et iterum utitur versiculo: λαλεῖν ἄριστος ἀδυνατώτατος λέγειν.

Notabilis locus est Galeni de parentibus suis pag. 40: εὐτύχισα δὲ μεγάλην εὐτυχίαν ἀοργητότατον καὶ χρηστότατον καὶ φιλανθρωπότατον ἔχων πατέρα, μητέρα δὲ ὀργιλωτάτην ὡς θάκνειν μὲν ἐνίοτε τὰς θεραπαίνας, αἰεὶ δὲ κεκραγένοι τε καὶ μάχεσθαι τῷ πατρὶ μάλλον ἢ Ξανθίππῃ Σωκράτει.

Pag. 43. λυπούμενους δ' ὄρω τοὺς πολλοὺς ὅταν ἀτιμᾶσθαι δοκῶσιν ὑπὸ τινος. Apud Homerum promiscue usurpantur ἀτιμᾶν et ἀτιμάζειν. deinde ἀτιμᾶν in desuetudinem abiit et ἀτιμάζειν, ἀτιμάσας, ἀτιμασθεῖς omnes dicebant. Eodem modo erravit Galenus pag. 44 scribens: οὔτε γὰρ ἀΦηρέθην ἀπάντων τῶν χρημάτων οὔτε ἡ τιμὴ θῆν.

Pag. 43. οὐδὲ [ἐπὶ] χρημάτων ἀπώλεια συνέπεσέ μοι μέχρι τοῦ δεῦρο τηλικαύτη τὸ μέγεθος ὡς μηκέτ' ἔχειν ἐκ τῶν ὑπολοίπων ἐπιμελεῖσθαι τοῦ σώματος ὑγιεινῶς. Deleta molesta praepositione rectissime omnia procedunt.

Pag. 44. μήτε ἀτιμία τις (συνέπεσέ μοι) ὡς ὄρᾶν με τοῦ συνεδρίου τῆς ἐμῆς βουλῆς ἀΦαιρεθέντα. Toto coelo aberravit Interpres, qui vertit: nec talem infamiam sustuli, quae mentem a rationis sede motam deiecerit. ἈΦαιρεθῆναι τοῦ συνεδρίου τῆς βουλῆς est *Senatu moveri*. Negat se Galenus ea infamia notatum esse, ut per summam contumeliam *Senatu moveretur* sive ex consilio publico eiiceretur.

Pag. 44. εἰ δὲ τινὰς μὲν ἀκούσαιμι ψέγειν, τινὰς δὲ ἐπαινοῦν-
τας αὐτοῖς ἀντιτίθῃμι καὶ νομίζω τὸ πάντας ἀνθρώπους ἐπαινοῦν-
τας ἐπιθυμεῖν ἔχειν εἰκέναι τῷ ἅπαντα ἔχειν ἐθέλειν κτήματα.
Locus hic, ut tot alii in eodem libro, lacunosus est, in quo
hoc unum dispicio olim scriptum fuisse: τινὰς δὲ (ἐπαινεῖν
*****, τοὺς) ἐπαινοῦντας αὐτοῖς ἀντιτίθῃμι.

Pag. 45. οἶδα δὲ καὶ σὲ διπλάσι' AN τε ἐμοῦ κεκτημένον ἐπι-
τίμιόν τε κατὰ τὴν πόλιν. Scribendum: διπλάσια et ἔντιμον
τε κατὰ τὴν πόλιν.

Pag. 56. εἰ καὶ χαλεπὸν ἐν ἀρχῇ τοῦτο καὶ μετὰ πολλῆς
ταλαιπωρίας φαίνοιτο γιγνόμενον. Ex his certa correctione emen-
dari potest locus Tom. VIII. pag. 868. διὰ τί — περὶ τούτων
οὐδὲ ζητοῦσιν ὅλως ἀλλὰ ταλαιπώρως παρατρέχουσιν; dubitabisne
rescribere: ἀλλ' Ἀταλαιπώρως πρρατρέχουσιν? Comparativus
legitur Tom. VIII. pag. 773: ἐν ἐλάττωι ἂν χρόνῳ καὶ ἀταλαι-
πωρότερον ἢ περὶ τοὺς σφυγμοὺς ἀσκοῖτο τέχνη, brevius tempore
et minore labore.

Addam locos pauculos ex sequenti libro περὶ διαγνώσεως καὶ
θεραπείας τῶν ἐν τῇ ἐκάστου ψυχῇ ἀμαρτημάτων.

Pag. 62. ὅτι μὲν γὰρ ἔνιοι τῶν ψευδολόγων πείθουσ' ἑνὶ τινὰς εὐ-
δῆλον ἐκ τοῦ πλήθους τῶν αἱρέσεων. ὅτι δὲ οὐκ ἂν ἐπειθον ὥς
ἀληθῶς εἰ μὴ τις ἦν αὐτοῖς ὁμοιότης οὐδὲ ΤΑΤΤΑ δῆλον. Requi-
ritur plane contrarium οὐδὲ τοῦτ' Ἄδῆλον.

Sequitur: οὐ σμικρὰν γε χρὴ νομίζειν εἶναι τὴν ὁμοιότητα.
ῥᾶτα γὰρ ἂν ἐφωράθη ΤΙΣ ΟΤ ΤΩΙ χρόνῳ βασανιζομένη πρὸς
ἀνδρῶν ἀξιολόγων. Emenda: ἐφωράθη ΤΟCOTΤΩΙ χρόνῳ βασανι-
ζομένη.

Pag. 63. οὐκ ἀπεικός ἐστι καὶ τοῖς ἀγαθοῖς φιλοσόφοις ἐν τοῖς
κατὰ φιλοσοφίαν ἀπορίας τε καὶ πλάνης γίγνεσθαι. περὶ τὰς
ὁμοιότητας τῶν διδύμων οἱ συνήθεις μὲν ἐτοίμως διαγιγνώσκουσιν,
οἱ δ' ἀθήεις οὐ δύνανται, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον κτέ. Evidentem
lacunam in hunc modum explendam esse arbitror — γίγνεσθαι
περὶ τὰς ὁμοιότητας. (ὥσπερ γὰρ τὰς ὁμοιότητας) τῶν διδύμων.
Lacunam peperit, ut solet, eiusdem vocabuli in vicinia repetitio.

Pag. 68. ἘΝ γὰρ ὀνόματι τῷ τῆς ἀρχιτεκτονίας ὑπογράφω καταγραφὰς ὥρολογιῶν καὶ κλεψυδρῶν. Pro ἐν lege ἐνί.

Pag. 87. οὐδὲ γὰρ διαφερόμεθα Ἄλλη τινὶ δυνάμει τράγων καὶ σκολήκων. Imo vero διαφέρομεN.

Pag. 101. τῶν Περιπατητικῶν τις ἀφίεται τῶν φιλοσόφων ἕνα τε τὸν κόσμον τοῦτον εἶναι πεπλησμένον, ἕξωθεν τε αὐτοῦ μηδὲν εἶναι κενόν. Dederat Galenus εἶναι πεπεπλησμένον.

C. G. COBET.

GALENUS.

Tom. XI. pag. 340. ἔναγχός τις ἰδιώτης οὐκ ἄφρων — ἦκεν ὡς τὸν ἰατρὸν ἀξιῶν ὅτι τάχιστα καθαρθῆναι. τοῦ δὲ φλεβοτομεῖσθαι μᾶλλον αὐτὸν κελεύοντος, οὐ MAINOT, ἔφη, τῷ γὰρ διεφθαρμένῳ συνεκκενοῦσθαι τὸ χρηστὸν εὐλογον ὑπάρχει. Quid sit legendum pro absurdo οὐ μαίνου colliges ex Tom. VIII. pag. 513. σὺ δέ, ὦ τᾶν, οὕτως ἄρα τὴν τῶν Ἑλλήνων συνήθειαν ὑπερτετίμηκας ὥςτε μηδ' ἐπιτρέπειν μηδενὶ μηδὲ τοῦλάχισον αὐτῆς παρακώπτειν; OT MEN OTN, φήσω, μὰ τὸν Ἡρακλέα.

Scriptum erat in vetere libro OTMENOT.

Tom. XVIII. 2. pag. 9. τὰ ἐκ τοῦ βουλευέσθαι μετὰ προνοίας λέγουσι πεπραχθαι. τοιοῦτον γοῦν ἐστὶ καὶ τὸ παρὰ τῷ Σόλωνι· δικάζειν δὲ τὴν βουλὴν τὴν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ φόνου καὶ τραύματος καὶ πυρκαϊᾶς ἐκ προνοίας καὶ φάρμακον ἐάν τις ἀποκτείνῃ δούς. Transpone: καὶ τραύματος ἐκ προνοίας καὶ πυρκαϊᾶς. Sumsit haec Galenus e Demosthenis oratione κατ' Ἀριστοκράτους pag. 627. 21. ubi vitiose φαρμάκων scribitur pro φάρμακον.

C. G. C.

AD FRAGMENTA
COMICORUM GRAECORUM.

SCRIPT

S. A. NABER.

(*Contin. e pag. 55*).

Venio ad Eubuli fragmentum, quod Meinekianus habet p. 216:

καὶ πρὸς γε τοῦτοις ἀσκὸν εἰς μέσον
καταθέντες εἰσάλλεσθε καὶ καυχάζεσθε
ἐπὶ τοῖς καταρρέουσιν ἀπὸ κελεύσματος.

Nota res est, de qua hic sermo fit et Ruhnkenius explicavit ad Timaeum in voce, quid esset ἀσκολιάζειν. Scholiasta ad Aristoph. Plut. 1130, cui Eubuli locum debemus, ita scribit: ἐν μέσῳ δὲ τοῦ θεάτρου ἐτίθεντο ἀσκοὺς πεφυσημένους καὶ ἀλημιμένους, εἰς οὓς ἐναλλόμενοι ὠλισθανον. Haec verba poterunt indicio esse, quomodo suppleri debeat primus versiculus, cui unus pes deest. Bentleius in fine addebat χαμαί, Dindorfius τινά, Meinekianus τάχα vel μέγαν. Nihil horum sufficit; supple
καὶ πρὸς γε τοῦτοις (λίσσον) ἀσκὸν εἰς μέσον.

Vides cur vocabulum exciderit: ΛΙΣΣΟΝ et ΑΣΚΟΝ perparum differunt in unciali scriptura.

Aliud Eubuli fragmentum Athenaeus habet X. p. 417 D: ἐν δὲ τοῖς Μυσοῖς πρὸς τὴν Ἡρακλέα ποιεῖ τινα τὰδε λέγοντα·

Σὺ μὲν τὸ Θήβης, ὡς λέγεις, πέδον λιπών

ἀνδρῶν ἀρίστων ἐσθλῆιν δι' ἡμέρας

ὅλης τραχέλους καὶ κοπρῶνος πλησίον,

sed verius iudico: ὡς λόγος, ne ipse Hercules hoc dixisse videatur. Deinde miror Meinekium p. 259, quod ex Athenaeo IX p. 397 A attulit Eubuli fragmentum: καὶ γὰρ ὁ ταῶς διὰ τὸ σπάνιον θαυμάζεται, suspicor enim ipsius poetae verba excidisse et Athenaeum addidisse id quod forte fortuna senarii speciem habet. Paulo gravior est corruptela in Eubuli versibus ap. Athen. I. p. 25 C; sermo est de Graecis militibus, qui Trojam ceperunt:

ἀλλ' οὐδὲ μίαν ἄλλην ἑταίραν εἶδε τις

αὐτῶν, ἑαυτοὺς δ' ἔδεφον ἐνιαυτοὺς δέκα,

πικρὰν φρατεῖαν δ' εἶδον, οἵτινες πόλιν

μίαν λαβόντες, εὐρυπρωκτότεροι πολλῷ

τῆς πόλεως ἀπεχώρησαν, ἧς εἶλον τότε.

Lepide dictum id erit, si reposueris: εὐρυπυλώτεροι.

In Eubuli versiculo, quem Pollux habet VI. 10:

ταῖς ξυσίῃν ταῖς χρυσοπάσις φρώννυται,

malim rescribere imperativum φρώννυτε et quod fragmentum continuo sequitur apud Meinekium, ita supplendum censeo:

καὶ μὴν οἴκαδε

(σπουδῇ) τι πολλοσαῖος ἀποτρέχω, γύναι.

Nunc videamus de Nicostrati fragmento apud Meinekium p. 286:

ὁ κάπηλος γὰρ οὐκ τῶν γειτόνων

ἂν τ' οἶνον ἂν τε φανὸν ἀποδῶταί τινι

ἂν τ' ὄξος, ἀπέπεμψ' ὁ κατάρματος δοὺς ὕδωρ.

Quod saepe comici poetae faciunt, queritur Nicostratus de fraude cauponis, qui vino et aceto aquam solebat affundere; idem faciebat, si quis φανὸν emeret: sed quid est φανός? Respondebit Athenaeus XV p. 700 B, qui locum attulit ut hoc ipsum explicaret: φανός est sive λαμπάς, sive ἡ ἐκ τινων ξύλων τετμημένων δέσμη. Utrum probaveris nihil interest: id certe concedes, φανὸν aqua non dilui. Affertur quidem Menandri locus:

ὁ φανός ἐστὶ μεσὸς ὕδατος οὐτοσί,

δεῖ τ' οὐχὶ σείειν, ἀλλ' ἀποσειεῖν αὐτόθεν.

sed non opus ostendere, diversas res hic conjungi, nec faces *appendebantur*, ut lucrum esset venditori ex humidis sarmentis, sed, tenebris obortis, unusquisque sibi *unam* facem emebat: *μὴ πρὶν παῖ δᾶδ' ἐπειδὴ φῶς Σελήναϊας καλόν*. Nec faces prostabant apud cauponem, qui vinum acetumve vendebat. Sed cui rei praeterea in emtoris fraudem aqua affundi potest? Oleum id est nisi fallor, quod *ἐν τῇ ληκύθῳ* supernatat, ut fraus aliquamdiu possit latere et, si quid aliud, apertum est dedisse poetam:

ἄν τ' οἶνον ἄν τ' ἔλαιον ἀποδῶται τινι.

Memorabilis corruptela est, quum ipso Athenaeo antiquior sit, qui *φανόν* invenit apud scriptores, quos sequebatur. Sed sunt eiusmodi errores ipsius adeo Pamphili, quod olim ostendi in Prolegomenis ad Photium. Possum addere in duobus Athenaei apographis legi id ipsum quod commendavi: *ἄν τ' ἔλαιον*, sed quis ignorat librarios interdum incidere in probabiles conjecturas? In Veneto Codice scribitur *ἄν ἐφ' αὐτόν*, sed quid ipse Athenaeus dederit, minime est dubium, nam hoc agit eo loco, ut explicet quid sit *φανός*: errorem in homine tam negligenti non miramur. Ceterum de perfidis cauponibus componi potest Alexidis locus apud Athen. II p. 76 D.

Philetaeri versus sunt ap. Athen. VII p. 280 D:

θνητῶν δ' ὅσοι

ζῶσιν κακῶς ἔχοντες ἄφρονον βίον,

ἐγὼ μὲν αὐτοὺς ἀθλίους εἶναι λέγω·

οὐ γὰρ θανῶν δὴ πούθ' ἄν ἔγχελυν φάγοις,

οὐδ' ἐν νεκροῖσι πέττεται γαμήλιος.

Quantum versiculum Meinekius edidit e Porsoni conjectura, nam libri habent: *οὐ γὰρ θανῶν γε δὴ πούθ' ἔγχελυν φάγοις*, Dindorfius autem maluit: *οὐκ ἄν θανῶν δὴ πούθεν*. Neutra scriptura mihi placet, nam libenter carebo inficeto *δὴ πούθεν* et *θανῶν* pro *ἀποθανῶν* suspiciosum est. Leniter locum sic refingo:

οὐκ ἀποθανῶν γὰρ ἄν ποτ' ἔγχελυν φάγοις.

Notum est *ἄν* et *δὴ* sexcenties confundi.

Itidem e Philetaero Athenaeus laudat p. 21 C: *ἀμφὶ ζέρινοι φᾶρος οὐ καθήσεις, τάλαν, μὴδ' ἀγροίκως ἄνω γόνατος ἀμφέξει.*

Meinekios trochaicum metrum hic agnoscere sibi visus est, quod quum non nisi satis violentis mutationibus restituere posset, Cobetus Mnem. IV. 126 significavit verosimiliter creticos latere scripsitque:

οὐ καθήσεις τάλαν

μηδ' ἀγροίκως ἄνω τοῦ γόνατος ἀμφιεῖ;

omissis prioribus verbis, quae manca et mutila esse dicit. Id sane apparet, graviter corruptum esse ἀμφὶ τέρνοις Φᾶρος, nam, ut de metro taceam, quod fortasse incertum cuiusmodi fuerit, quomodo, quaeso, in ea sententia *pectoris* potest mentio fieri, ad quod vestis demissa fuerit, cum demitti soleat ad *talos*? Deinde in comoedia quis tunicam umquam Φᾶρος dixit? Conieci:

ἀμφὶ περὶ τοῖς σφυροῖς οὐ καθήσεις τάλαν

μηδ' ἀγροίκως ἄνω τοῦ γόνατος ἀμφιεῖ;

Philetaerus in animo habuisse videtur Homeri Od. Λ. 609: σμερδαλέος δὲ οἱ ἀμφὶ περὶ τῆδεσσιν ἄορτήρ χρύσεος ἦν τελαμών.

Sequitur Ephippi locus, quem Meinekios habet p. 323:

τούτῳ δ' ὀπότεν ναίται χώρας

ἰχθύν τιν' ἔλωσ' οὐχ ἡμέριον,

τῆς περικλύτου δ' ἄλλας Κρήτης

μείζω μεγέθει, λοπάς ἐς' αὐτῶ

δυνατὴ τούτους χωρεῖν ἑκατόν

καὶ περιόικους εἶναι ταύτης

Ἰνδούς, Λυκίους, Μυγδονιώτας.

Mira est, ut ait Meinekios, rectae orationis in indirectam conversio, nec crediderim tamen ante versum sextum aliquid excidisse. Requiro equidem: καὶ περιόικους εἶναι φασιν. Ne quis putet me metrum corrupisse, quum sententiae mederer, conferre iubebo Aesch. Pers. 17 et Eur. Med. 1396, nec praeterea satis constat Indosne poeta memoraverit an Σινδούς vel Σιντούς. Ex hoc igitur φασιν sequentes infinitivi recte pendebunt; sed quid est δυνατὴ τούτους χωρεῖν ἑκατόν? Non potest id quod est τούτους pro τοιούτους dictum videri, quae vera est Meinekii observatio. Itaque ut demonstrem quid reponendum esse censeam, recurrendum est ad ea quae Mehlerus meus disputavit in Mnem. V. 68, quibus de meo quaedam adjiciam. Primum conferendus est Herodotus VI. 23: μισθὸς δὲ οἱ ἦν

εἰρημένος ὅδε ὑπὸ τῶν Σαμίων, πάντων τῶν ἐπίπλων καὶ ἀνδραπόδων τὰ ἡμίσεα λαβέειν τῶν ἐν τῇ πόλει. Non magis hic locus difficilis intellectu est quam illa quae leguntur IX. 81: Πausanίη δὲ πάντα δέκα ἐξαίρεθῇ τε καὶ ἐδόθη, γυναῖκες, ἵπποι, τάλαντα, κάμηλοι· ὥς δ' αὐτως καὶ τᾶλλα χρήματα. Hinc lucem accipit III. 74: ὑπισχνεύμενοι (τὰ delet Dobraeus) πάντα οἱ μυρία δώσειν· nimirum Magi polliciti sunt, omnium rerum quae cogitari possent, se sexcena specimina Prexaspi duros. Mos quidam videtur fuisse apud. Persas, unde fluxit id quod de Pausania traditur et unde etiam plana fiunt, quae Mehlero obscura videbantur IV. 88: Δαρεῖος δὲ μετὰ ταῦτα, ἦσθεις τῇ σχεδίῃ, τὸν ἀρχιτέκτονα αὐτῆς Μανδροκλέα τὸν Σάμιον ἐδώρησατο πᾶσι δέκα: dedit enim decem ancillas, decem equos, decem talenta, decem camelos atque sic deinceps. Diserte scribit Theopompus ap. Athen. IV. p. 144 F, Thyn Paphlagoniae regem ἑκατὸν πάντα παρατίθεσθαι δειπνοῦντα ἐπὶ τὴν τράπεζαν ἀπὸ βοῶν ἀρξάμενον. Ad eum locum Casaubonus in Animm. p. 270 affert Pindarum ap. Strabonem III p. 232, qui πάντα θύειν ἑκατὸν dixit et Parthenium c. 9: αὐτὴν δημοσίᾳ θάπτουσιν ἐν τῷ πεδίῳ πάντα ἑκατὸν ἐναγίσαντες αὐτῇ. Plutarchus dixit in Coriolani vita c. 10: πολλῶν χρημάτων καὶ ἵππων γεγονότων αἰχμαλώτων καὶ ἀνθρώπων ἐκέλευσεν αὐτὸν ἐξελέσθαι δέκα πάντα πρὸ τοῦ νέμειν τοῖς ἄλλοις. Atque eodem modo apud Ephippum verosimiliter reponam:

λοπάς ἐς' αὐτῷ

δυνατὴ πάντας χωρεῖν ἑκατόν,

nempe ex omni genere piscium.

Fragmentum Ephippi est apud Athen. XI p. 509 C:

ἔπειτ' ἀναστὰς εὐστοχος νεανίας,

τῶν ἐξ Ἀκαδημείας τις ὑπὸ Πλάτωνα καὶ

Βρυσηνοῦ θρασυμαχιολεψικερμάτων

πληγείς ἀνάγκῃ, ληψολιγομίσθῳ τέχνῃ

συνών τις, οὐκ ἄσκηπτα δυνάμενος λέγειν,

εὖ μὲν μαχαίρᾳ ξύς' ἔχων τριχώματα,

εὖ δ' ὑποκαθίεις ἄτομα πώγωνος βάθῃ, cet.

Describit poeta adulescentem, qui e Platonis schola descendit in forum et calumniator factus est. Nempe Plato eiusque

aequales ἐπ' ἀργυρίῳ ἐσυκοφάντουν non tantum, sed etiam πολυτελεῶς ἡσκοῦντο καὶ τῆς εὐμορφίας τῶν καθ' ἡμᾶς ἀσελγῶν πλείονα πρόνοιαν ἐποιούντο. Verum, uti arbitror, delicatulus adulescens non habet ἄτομα πάγωνος βάθῃ, quod neglegentis et sordidi potius est quam nimium elegantis, sed ἄτοπα πάγωνος βάθῃ, barbam enim alit insane magnam. Tertio versiculo vitium est in ridicule ficto vocabulo, quod adiectivum necessario est non substantivum itaque mutata terminatione cum Meinekio in minore editione scribam: Βρυσηνοθρασυμαχειοληψικερμάτῳ πληγείς ἀνάγκῃ. Sed multo gravius vitium est in secundo versu; quid enim est ὑπὸ Πλάτωνα? Non magis hoc quisquam dicere habebit, quam ostendere quo pertineat coniunctio καί. Intelligam:

τῶν ἐξ Ἀκαδημείας τις, αὐτοπλάτων δοκῶν.

Αὐτοπλάτων dictum est sicuti αὐτοβορέας, αὐτοθαῖς, αὐτομέλινα, αὐτοῖβηρος apud Cratinum sec. Cobetum Mnem. V. 98 et αὐτοέλληνες apud Platonem in Menexeno p. 245 D: αὐτοέλληνες οὐ μιξοβάρβαροι οἰκοῦμεν, cf. Cobet. in Var. Lect. p. 285. Eodem sensu Sophocles dixit: οὐ παῖς Ἀχιλλέως ἀλλ' ἐκεῖνος αὐτὸς εἶ. Scribit Plato in Politico p. 269 E de mundo: ὅτι τὴν ἀνακύκλησιν εἴληχεν, ὅτι σμικροτάτην τῆς αὐτοῦ κινήσεως παράλλαξιν. Stallbanmius, qui hoc sibi intelligere videtur, vertit: qui haberet minimam in sua ipsius motione declinationem. Equidem scripserim: αὐτοκινήσεως, quod nomen non exstat apud Platonem ipsum, sed apud eos, qui Platonem imitati sunt. Apud eundem in Legibus VII p. 817 B verba sunt eorum, qui illam perfectam civitatem condiderunt ad tragicos poetas, qui rogarant ut reciperentur: ἡμεῖς ἐσμὲν τραγωδίας αὐτοὶ ποιηταὶ κατὰ δύναμιν ὅτι καλλίστης ἄμα καὶ ἀρίστης. Civitatis illius conditores non erant τραγωδίας αὐτοὶ ποιηταί, sed αὐτοποιοῖται. Apud Thucydidem pronomen αὐτοὶ non concoquo in hisce, VII. 57: Ἀθηναῖοι μὲν αὐτοὶ Ἴωνες ἐπὶ Δωριᾶς Συρακοσίους ἐκόντες ἤλθον. Quia sentimus et novimus quid intersit inter αὐτοέλληνας et μιξέλληνας, facile est intelligere, quo sensu Athenienses appellati sint αὐτοῖωνες, qui numquam sedibus mutatis soli propemodum inter omnes αὐτόχθονες sunt. Imitatus hoc est Dio Cassius 46. 19, ubi de Caesare legimus eum non recordatum fuisse, ὅτι οὐκ Ἀφρων

οὐδὲ Γαλατῶν οὐδ' Αἰγυπτίων ἀλλ' αὐτῶν Ῥωμαίων τυραννεῖν ἐπεχίρει, sed multo plus ponderis inest in αὐτορωμαίων, quod quid sit apparet, sed pronomēn αὐτῶν mire abundat. Sic igitur adulescens ille apud Ephippum sibi videbatur merus Plato: αὐτοπλάτων. Satis certum hoc esse videtur; in reliquis quaedam nondum persanata sunt, a quibus manus abstinere praestat: felix quem faciunt aliena ἀποτεύγματα cautum.

Anaxilae locus ap. Mk. p. 350 ita supplendus est:

ἐὰν δέ τις μέτρια λέγουσα (πολλάκις)

τοῖς δεομένοις τινῶν ὑπουργῇ πρὸς χάριν, κτῆ.

Eiusdem Anaxilae fragmentum Athenaeus habet VI. p. 254 C:

οἱ κόλακῆς εἰσι τῶν ἐχόντων οὐσίας

σκώληκες. εἰς οὖν ἄκακον ἀνθρώπου τρόπον

εἰσδύς ἑκάστος ἐσθίει καθήμενος,

ἕως ἂν ὥσπερ πυρὸν ἀποδείξῃ κενόν.

ἐπειθ' ὁ μὲν λέμμ' ἐστίν, ὁ δ' ἕτερον δάκνει.

Πυρὸν non prorsus intelligo et malo τυρόν.

Notre ermite nouveau subsistait là dedans.

Il fit tant, de pieds et de dents,

Qu'en peu de jours il eut au fond de l'hermitage

Le vivre et le couvert: que faut-il davantage?

Quod jam observavi in Mnem. XVI p. 210, prorsus idem vitium itidem invenitur apud Plutarchum in Moraliibus p. 503 D:

ὥσπερ ὁ πυρὸς εἰς ἀγγεῖον κατακλεισθεὶς τῷ μὲν μέτρῳ πλείων εὐρίσκεται, τῇ δὲ χρεῖᾳ μοχθηρότερος, ubi eodem modo τυρός correxi. Caseus in vas inclusus intumescit et incipit putrescere.

Nostra nobismetipsis mirifice placere solent et aliorum iudicio plus quam nostro tribuendum est; satis certum tamen mihi esse videtur, quid rescribendum sit in Aristophontis loco, quem Athenaeus servavit VI. p. 238 C:

πρὸς μὲν τὸ πεινῆν ἐσθίειν τε μὴδὲ ἔν

νόμιζ' ὄρᾱν Τιθύμαλλον ἢ Φιλιππίδην,

ὔδαρ δὲ πίνειν βάτραχος, ἀπολαῦσαι θύμων

λαχάνων τε κάμπη, πρὸς τὸ μὴ λοῦσθαι ῥύπος,

ὑπαίθριος χειμῶνα διάγειν κόψιχος,

πνίγος ὑπομεῖναι καὶ μεσημβρίας λαλεῖν

τέττιξ, ἐλαίῳ μὴ τε χρῆσθαι μὴ δ' ὄραν
 κονιορτός, ἀνυπόδητος ὄρθρου περιπατεῖν
 γέρας, καθεύδειν μὴ δὲ μικρὸν νυκτερίς.

Manifestum vitium est in versu septimo, quod Herwerdenus transponendo et secundo sanare conatus est. Nimis violenta ea medicina est et facili opera veram poetae manum restitues: ἐλαίῳ μὴ κεχρίσθαι μὴ δὲ γρῦ κονιορτός. Ipse Meinekius jam attulit Anaxandridis locum: χαίρει τις αὐχμῶν ἢ ῥυπῶν κονιορτός ἀναπέφηνεν. Verbum ὄραν certe nullo modo servari poterit et κεχρίσθαι fere necessarium est.

Ex eadem Aristophontis fabula Pythagorista duo fragmenta laudavit Diogenes Laertius VIII. 38. Ex altero apparet describi vitam Pythagoristarum apud inferos:

ἔφη καταβάς ἐς τὴν δίαίταν τῶν κάτω
 ἰδεῖν ἐκάστους, διαφέρειν δὲ πάμπλου
 τοὺς Πυθαγορίδας τῶν νεκρῶν· μόνοισι γὰρ
 τούτοισι τὸν Πλούτωνα συσσιτεῖν ἔφη,
 δι' εὐσέβειαν. B. δυσχερῇ θεὸν λέγεις,
 εἰ τοῖς ῥύπου μεσσοῖσιν ἥδεται ξυνών.

Itaque solus inter omnes Pluto fert, quos nemo praeterea ferre potest:

ἔσθιουσιν δὲ
 λάχανά τε καὶ πίνουσιν ἐπὶ τούτοις ὕδωρ.
 φθεῖρας δὲ καὶ τρίβωνα τὴν τ' ἀλουσίαν
 οὐδεὶς ἂν ὑπομείνειε τῶν νεωτέρων.

Ultimum vocabulum corruptum est, sed parum proficitur Nauckii coniectura: ἐνεωτέρων, quod ut intelligas, opus est explicatione, quam ipse addidit, poeta certa non addiderat. Facilius rescribetur:

οὐδεὶς ἂν ὑπομείνειε τῶν ἐνερτέρων

Aristophon adjectivum usurpavit, quomodo tragicus fecit in Choephoris vs. 286: τὸ γὰρ σκοτεινὸν τῶν ἐνερτέρων βέλος.

Cratinus junior ap. Ath. XV p. 669 B ita dixisse fertur:

πίνειν μένοντα τὸν καλῶς εὐδαίμονα
 κρεῖττον· μάχαι δ' ἄλλοισι καὶ πόνοι μέλοι.

Non est satis cum Bergkio scribere πόνος, sed πόλεμος requi-

ritur. Πόλεμος δ' ἄνδρεςσι μελήσει, uti novimus. Ex eodem poeta Meinekius affert p. 378:

εἰς ἐγγύας τρεῖς εἰσπεσὼν ἀνῆρέσθην,
quod sane ferri potest, sed cum mutatio admodum exigua sit, malim:

εἰς ἐγγύας τρεῖς εἰσπεσὼν ἀνῆρέσθην.
Qui hic loquitur, ter *deinceps* fortunam adversam habuit.

Venio ad Alexidem et primum videbimus de fragmento, quod Athenaeus X p. 431 D servavit. In colloquio Solonis et Aesopi, hic Athenienses laudat, quod mero abstinent in conviviis; contendit Solon cauponibus hoc tribuendum esse, qui antequam vendant, vinum aqua diluant et curent ne cui caput ex crapula doleat:

τοῦτ' ἔσθ', ὀρέξ, Ἑλληνικός
πότος, μετρίοισι χρωμένους ποτηρίοις
λαλεῖν τι καὶ ληρεῖν πρὸς αὐτοὺς ἡδέως·
τὸ μὲν ἕτερον γὰρ λουτρόν ἐστιν, οὐ πότος,
ψυκτῆρι πίνειν καὶ κάδοις· θάνατος μὲν οὖν.

Non est hic Ἑλληνικός πότος sed τρόπος, quod miror quomodo aciem criticorum effugere potuerit; deinde Aesopus est qui respondit: θάνατος μὲν οὖν, quæ verba hodie perperam Soloni continuantur. Vide particulam μὲν οὖν eodem modo usurpatam Arist. Plut. 913:

Δι. εὐεργετεῖν οὖν ἐστὶ τὸ πολυπραγμονεῖν;
Συ. τὸ μὲν οὖν βοηθεῖν τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις.,
et omnes ita loquuntur.

Fragmentum eiusdem poetæ ap. Ath. XIII p. 606 A ita suppleo:

(πάλαι) γεγένηται δ', ὥς λέγουσι, κὰν Σάμω
τοιοῦθ' ἕτερον.

et Athen. XIII p. 563 D:

ὡς ὅστις αὐτῆς τῆς ἀκμῆς τῶν σωμαίων
ἐρᾷ, τὸν ἄλλον δ' οὐδὲ γινώσκει λόγον,
τῆς ἡδονῆς ἕς', οὐχὶ τῶν φίλων φίλος.,
omnino malim: πᾶς ὅστις.

Alexis apud Athen. IV p. 133 B ita scripsisse perhibetur:

σοῦ δ' ἐγὼ λαλισέραν
οὐ πάποτ' εἶδον οὐδὲ κερκώπην, γύναι,
οὐ κίτταν, οὐκ ἀηδόν', οὔτε τρυγόν', οὐ
τέττιγα.

De his versibus quibus maritus garrulam uxorem insectatur, Cobetus egit in Mnem. IV. 129. Codex habet: οὐκ ἀηδόν' οὐ τρυγόν' οὐ τέττιγα· quod quum stare non posset, Porsonus reposuit id quod Meinekius edidit p. 420: οὔτε τρυγόν' οὐ τέττιγα. Improbatur Cobetus Porsoni conjecturam, nam molesti numeri sunt et οὔτε importune inseritur inter οὐκ ἀηδόνα et οὐ τέττιγα, nec χελιδὼν omitti potuit in hoc grege avium loquacium. His argumentis usus restituit Cobetus:

οὐ κίτταν, οὐκ ἀηδόν', οὐ χελιδόνα,
οὐ τρυγόν', οὐ τέττιγα.

Quod arguit Cobetus, inter οὐ et οὐ haud recte οὔτε inseri, fieri potest ut Porsonus de ea re aliter senserit. Attigit hoc Elmsleius ad Eurip. Med. 1316; affert v. c. Aesch. Prom. 450:

ἔφυρον εἰκῇ πάντα κοῦτε πλινθυφεῖς
δόμους προσείλους ἤσαν, οὐ ξυλουργίαν,

ubi Porsonus non tulit, quod in Alexidem ultro intulit coniecitque: κοῦτι πλινθυφεῖς, nec cogitavit paulo elegantius emendari posse: οὐθ' ὑλουργίαν, in quam suspicionem miror nondum quemquam incidisse. Sed sunt multo plures loci, quos non tam facile emendaveris; legitur v. c. in vicinia vs. 480:

τὸ μὲν μέγιστον, εἴ τις ἐς νόσον πέσοι
οὐκ ἦν ἀλέξημ' οὐδέν, οὔτε βρώσιμον,
οὐ χρισόν, οὔτε πισόν.

Sophocles scripsit in Oedipode Coloneo vs. 972:

ὅς οὔτε βλάσας πω γενεθλίου πατρὸς
οὐ μητρὸς εἶχον, ἀλλ' ἀγεννητος τότ' ἦ.

In Euripidis Oreste vs. 39 legitur:

ἔκτον δὲ δὴ τὸδ' ἤμαρ, ἐξ ὅτου σφαγαῖς
θανοῦσα μήτηρ πυρὶ καθήγνισαι δέμας,
ὦν οὔτε σῖτα διὰ δέρην ἐδέξατο,
οὐ λούτρ' ἔδωκε χρωτὶ.

Itidem vs. 46: ἔδοξε δ' Ἄργεϊ τῷδε μὴ θ' ἡμᾶς τείγαις,

μὴ πυρὶ δέχεσθαι, μὴ τε (ἀν μηδὲ) προσφωνεῖν τινα.

Denique vs. 1086:

μήθ' αἵμά μου δέξαιτο κάρπιμον πίδαον
μὴ λαμπρὸς αἰθέρ, εἰ σ' ἐγὼ προδοῦς ποτε
ἐλευθερώσας τοῦμὸν ἀπολίποιμί σε.

Hos igitur locos Elmsleius attulit ad Eur. Med. 1316:

ὃς οὔτε λέκτρων νεογάμων δνήσομαι,
οὐ παῖδας, οὐς ἔφυσα κάξεθρεψάμην
ἔξω προσειπεῖν ζῶντας, ἀλλ' ἀπώλεσα.

Sed etiamsi hi versiculi vitio careant, quod neque affirmare nec refellere in animo est, non satis tuto apud Alexidem cum Porsono reponi poterit οὔτε τρυγόν' οὐ τέττιγα, quod fortasse ferremus, si in Codice legeretur, sed coniectura in textum illatum non feremus. Aliter certe comici poetae dicere amant; Aristophanes v. c. apud Ath. I. p. 29 A:

οἶνον δὲ πίνειν οὐκ ἐάσω Πράμνιον
οὐ Χίτον, οὐχὶ Θάσιον, οὐ Πεπαρήθιον
οὐδ' ἄλλον ὅστις ἐπεγερεῖ τὸν ἔμβολον,

idemque ap. Ath. VII p. 311 C:

οὐ κρανίον λάβρακος, οὐχὶ κάραβον πρίασθαι,
οὐκ ἔγχελυν Βοιωτίαν, οὐ γλαῦκον, οὐχὶ θύννου
ὑπογάστριον.

Sed omnium optimum est testimonium Alexidis ipsius Athen. IV. p. 170 B:

οὐκ ἔχων δὲ τυγχάνω
οὐκ ὄξος, οὐκ ἄνηθον, οὐκ ὀρίγανον,
οὐ θρίον, οὐκ ἔλαιον, οὐκ ἀμυγδάλας,
οὐ σκόροδον, οὐ σίραιον, οὐχὶ γήτιον,
οὐ βολβόν, οὐ πῦρ, οὐ κύμινον, οὐχ ἄλας,
οὐκ ῥόν, οὐ ξύλ', οὐ σκάφην, οὐ τήγανον,
οὐχ ἱμονιάν, οὐ λάκκον εἶδον, οὐ Φρέαρ·
οὐ τάμνος ἐσί.

Itaque Porsoni coniecturam reiiciemus, sed non magis acquiescere poterimus Cobeti lectione, nam hirundinis quidem mentio in tali sententia necessario fieri debuit, sed luscinae non est molesta loquacitas. Intellexit hoc Meinekius, cuius suspicio affertur in Suppl. Add. p. 205; vidit enim sub ἀηδόνα hirundinis nomen latere; quod vero reposuit: οὐ χελιδόν' οὔτε τρυγόνα, non magis probari potest quam quod Porsonus tentavit, propter

molestum illud οὕτε, etiamsi speciem habeat quod ΑΗΔΟΝΑ in ΧΕΑΙΔΟΝΑ mutavit. Mihi unius animalculi nomen excidiasse videtur scribamque:

σοῦ δ' ἐγὼ λαλίστεραν
οὐ πάποτ' εἶδον οὐδὲ κερκώπην, γύναι,
οὐ κίτταν, οὐ χελιδόν', οὐ τιτιγόνιον
οὐ τρυγόν', οὐ τέττιγα.

Τιτιγόνιον recte cum cicada componitur et de forma nominis docta est Dindorfii disputatio in Stephani Thes. VII p. 2091. Scribit Athenaeus IV p. 133 B: ἔστι δ' ἡ κερκώπη ζῷον ὁμοιον τέττιγι καὶ τιτιγονίῳ, deinde pergit et laudat etiam hunc ipsum Alexidis locum, quem emendare conati sumus. Cf. Eustathius p. 396. 1: τὸν μὲν μέγιστον τέττιγα ἀχέταν καλοῦσιν οἱ παλαιοί, κατὰ Πausanίαν, κερκώπην δὲ τὸ ἐλάχιστον τεττίγιον, τὸ δ' αὐτὸ καὶ καλαμαῖον, τὸ δὲ μετὰ τοῦτο τιτιγόνιον, ἴσως παρὰ τὸ τιτί-
ζειν. Ceterum suspicatur Meinek. itidem apud Libanium Vol. IV. p. 143 χελιδόνος in ἀηδόνος depravatam esse.

Lepidum est fragmentum ap. Ath. XIII p. 568 A, cuius initium sic audit:

πρῶτα μὲν γὰρ πρὸς τὸ κέρδος καὶ τὸ συλᾶν τοὺς πέλας
πάντα τᾶλλ' αὐταῖς πάρεργα γίγνεται· ῥάπτουσι δὲ
πᾶσιν ἐπιβουλὰς· ἐπειδὴν δ' εὐπορήσωσιν ποτε
ἀνέλαβον καινὰς ἑταίρας, πρωτοπείρους τῆς τέχνης,
εὐθὺς ἀναπλάττουσι ταύτας, ὥςτε μήτε τοὺς τρόπους
μήτε τὰς ὀφείας ὁμοίας διατελεῖν οὔσας ἔτι.

Proclive est restituere ἄς ἔλαβον et dicerem hoc sine controversia verum esse, nisi metrum scrupulum injiceret, nec tamen video, quidni analogia ductus comicus poeta primo pede pro trochaeo dactylum aliquando ponere potuerit, etiamsi septenarii ceteroquin, si nomina propria excipias, semper initio creticum habeant vel paeonem primum sive quartum. Sed ut hoc sit in incerto positum, satis certum esse videtur in iis quae sequuntur vs. 22:

ἂν δὲ μὴ χαίρῃ γελῶσα, διατελεῖ τὴν ἡμέραν
ἔνδον, ὥσπερ τοῖς μαγείροις ἂ παρὰκειθ' ἐκάστοτε,
ἡνίκ' ἂν πωλῶσιν αἰγῶν κρανία, ξυλήφιον
μυρρίνης ἔχουσα λεπτὸν ὀρθὸν ἐν τοῖς χεῖλεσιν,

ὥς τε τῷ χρόνῳ σέσηρεν, ἄν τε βούλητ' ἄν τε μή,
in hisce igitur reponendum duco σεσηρέν'.

Alexidis locus apud Athen. VIII p. 362 C ita suppleri debet:

καὶ γὰρ ἐπὶ κῶμον (πλεῖστον) ἀνθρώπων ὄρω
πληθὺς προσιδόν.

Idem poeta Athen. III p. 107 A. pharmacopolam inducit dicentem, postquam in foro obsonatus est:

τούτοις μάγειρος οὐ πρόσσει', οὐκ ὄψεται.

Emenda: οὐδ' ὄψεται, quod certum mihi esse videtur. Similem corruptelam odoror in Euripidis Ione vs. 1037, ubi Creusae verba sunt, venenum paedagogo tradentis quo filium interimat:

ἄνπερ διέλθῃ λαίμον, οὐ ποθ' ἴξεται

κλεινᾶς Ἀθήνας, κατθανὼν δ' αὐτοῦ μενεῖ.,

ubi multo malim legere: οὐ ποτ' ὄψεται. Huiusmodi conjecturae se ipsas commendare debent aut frustra commendabuntur.

Quantum video, Φαιδρὸς κρατὴρ sine exemplo dicitur Athen.

XI. p. 472 A:

Φαιδρὸς δὲ κρατὴρ θηρίκλειος ἐν μέσῳ

ἔθηκε, λευκοῦ νέκταρος παλαιγενοῦς

πλήρης, ἀφρίζων, ὃν ἐγὼ λαβὼν κενὸν

τρίψας, ποιήσας λαμπρόν, ἀσφαλῇ βάσιν

στήσας, συνάψας καρπίμοις κισσοῦ κλάδοις

ἔσεψα.

Qui hic loquitur, dicit se crateram dedisse in splendorem, λαμπρὰν ποιῆσαι et quam *hic* legimus fuisse splendidam, eam ne semel quidem legimus fuisse *magnam* vel *capacem*. Equidem legam: ἀδρὸς δὲ κρατὴρ, sicuti Epigenes Athen. III p. 75 C ἀδρὸν πινακίσκον appellavit et Athen. XI p. 474 A κανθάρους ἀδρούς.

Sequitur apud Meinekium p. 439 Alexidis fragmentum, quod Athenaeus servavit IX p. 383 C:

ἤψέ μοι δοκεῖ

πνικτόν τι ὄψον δελφάκειον. B. ἡδύ γε.

A. ἔπειτα προσκέκαυκε. B. μηδὲν φροντίσῃς.

Manifesto corrupta verba sunt ἤψέ μοι δοκεῖ, nec satisfacit ἤψ' ἐμοὶ δοκεῖν, quod bene observavit Meinek. Locutio tamen, quae periit, vero similiter restitui poterit. Latet illud πῶς δοκεῖς, quod *orationis animandae causa interponitur*, quae Valckenaerii verba sunt ad Eur. Hippol. 446. Lubet exempla quaedam adscribere, ut de hoc usu lectoribus constet. Theophilus Athen. XI p. 472 D scripsit:

τετρακότυλον δὲ κύλικα κεραμέαν τινὰ
τῶν Θηρικείων πῶς δοκεῖς κεραυνύει — καλῶς.

Araros dixit Athen. IV p. 175 D:

(ὁ δ') ἀρπάσας μόνουλον εὐθύς πῶς δοκεῖς
κούφως ἀνήλλετο.

Diphilus autem Athen. II p. 67 D:

δειπνεῖ τε καταδύς πῶς δοκεῖς Λακωνικῶς.,
sic enim scribam neque interrogandi notam appingam cum
Meinekio p. 419. Aristophanis in Pluto locus est vs. 742:

οἱ δ' ἐγκατακείμενοι παρ' αὐτῷ πῶς δοκεῖς
τὸν Πλούτον ἡσπάζοντο.

Itidem in Ranis vs. 54:

ἐξαίφνης πόθος — τὴν καρδίαν ἐπάταξε πῶς οἷσι σφῶδρα.

Unde jam vides πῶς δοκεῖς et πῶς οἷσι significare εὐ πως vel πάνυ vel πάνυ σφῶδρα vel similia. Adverbii instar est et jungitur cum verbis, adjectivis et adverbis. Interdum tamen redditur ad propriam et primitivam constructionem, quale illud est Arist. Nub. 1368: κἀνταῦθα πῶς οἶσθ' ἐμὴν τὴν καρδίαν δρεχθεῖν. His igitur locis inter se collatis, non sequar Valckenaerium, Brunckium et Elmsleium nec corrigam Arist. Acharn. 12:

πῶς τοῦτ' ἔσεισέ μου δοκεῖς τὴν καρδίαν,
nam genuina ea mihi scriptura videtur, modo quis omittat inutile interrogationis signum, quod viri docti addiderunt. Pariter Acharn. 24:

εἴτα δ' ὠσιοῦνται πῶς δοκεῖς
ἐλθόντες ἀλλήλοισι περὶ πρώτου ξύλου.

Arist. Nub. 881:

κἀκ τῶν σιδίων βατράχους ἐπολεῖ πῶς δοκεῖς.

Arist. Eccl. 309:

κἄπειθ' ὁ δῆμος ἀναβοᾷ πόσον δοκεῖς.

Addit Valckenaerius etiam recentiores Graeculos imitatos fuisse

has locutiones et affert Alciphronem, apud quem p. 82 Mk. sunt ἡλίκαὶ δοκεῖς θριδακῖναι. Ne ab Euripide quidem usus alienus est, v. c. Hippol. vs. 446:

ὄν δ' ἂν περισσὸν καὶ Φρονοῦνθ' εὖρη μέγα,
τοῦτον λαβοῦσα πῶς δοκεῖς καθύβρισεν.

Hecub. 1160:

κἄτ' ἐκ γαληνῶν πῶς δοκεῖς προσφθεγμάτων
εὐθὺς λαβοῦσαι φάσγαν' ἐκ πέπλων ποθὲν — κεντοῦσι.

Denique Iph. Aul. 1590:

κἂν τῷδε Κάλχας πῶς δοκεῖς χαίρων ἔφη.

Atque sic eodem modo apud Alexidem scribam: ἦψε πῶς δοκεῖς πνικτόν τι ὄψον, quod sane malim quam ἔψειν μοῦδδοκει et προσκέκαυκα, quae scriptura Hirschigio placuit et post Hirschigium Meinekio. Sed duo praeterea restant, de quibus mihi non convenit cum iis, qui ante me hos versus attigerunt. Primum vs. 10:

ὥσπερ κίσηρις λήψεται διεξόδους
σμφάς, δι' ὧν τὴν ὑγρασίαν ἐκδέξεται,
arridet εἰσδέξεται. Deinde quod Meinekios edidit vs. 17:

ἀτμός γὰρ οὕτως οὐχὶ προσπνιδήσεται
ταῖς ρίσιν, ἀλλ' ἄνω μάλ' εἴσι καταφυγών,
est ea Scaligeri conjectura, nam in Codice est ἀνωμαλίσαι. Hinc recte Cobetus Mnem. IV 117 agnovit verbum βαδίζειν, sed minus probo praesens tempus βαδίζει quod restituit, et praefero futurum, cum praesertim praecedat προσπνιδήσεται. Lego:

ἀτμός γὰρ οὕτως οὐχὶ προσπνιδήσεται
ταῖς ρίσιν, ἀλλ' ἄνω βαδιεῖται καταφυγών.

Alexis ap. Mk. p. 450 scripsisse fertur:

ὦ δυσυχεῖς ἡμεῖς μὲν οἱ πεπρακότες
τὴν τοῦ βίου παρρησίαν καὶ τὴν τροφήν.,
sed malim: ὡς δυσυχεῖς, sicuti recte apud eundem legitur Athen. X p. 419 B: ὡς ἡδὺ πᾶν τὸ μέτριον et Athen. I p. 23 C: ὡς ἐστὶ κατακεῖσθαι πρὸ δαίπνου συμφορά. Sed gravius est, quod p. 452 Mk. nondum recte distributae sunt partes eorum qui colloquuntur. Demonstrat ibi coquus in omni arte praeter artificem ipsum etiam eum qui artificio usus sit, aliquid conferre oportere; veluti est coqui bene condire cibos, sed frustra

erit nisi convivae temperi advenerint. Quod additur: *εις τοὺς σοφιστὰς τὸν μάγειρον ἐγγράφω*, id non est coqui sed domini vel convivae alicuius, qui ridet importunam hominis loquacitatem. Post haec pergit coquus: *ἐσῆκαθ' ὑμεῖς* et quae sequuntur:

Legebatur olim apud Stobaeum Flor. 102. 6:

*εἰ μὴ γὰρ ὦν ἀνδρῶπος ἀνθρώπου τύχαις
ὑπηρετήσω, οὐ φανήσομαι φρονῶν.*

Recte sane Porsonus ad Eurip. Orest. 792 scripsit. *ποῦ φανήσομαι*, sed perficies demum emendationem corrigendo: *ποῦ φανήσομαι φρενῶν*, sicuti Sophocles dixit in Electra vs. 390: *ποῦ ποτ' εἰ φρενῶν*. Itidem unius literulae mutatione Alexidis manum recuperare poterimus in his Antatticistae verbis p. 98. 17: *ἡδίων Ἄλεξις Ὀδυσσεῖ ἀπονιπτομένῳ*. Apertum vitium est in comoediae titulo, nam veteres non *ἀπονίπτεσθαι* dicebant, sed *ἀπονίζεσθαι*, qua de re difficile est novi quid afferre post copias Conti *ἐν τῷ λόγῳ* Ἑρμῆ p. 366 sqq., qui ne huius quidem loci immemor fuit, sed praeterea incredibile est veterem grammaticum, quisquis is fuit, sed cui tamen aditus patebat ad docta Alexandrinorum scrinia, qua de re olim dixi post Ritschelium in Prolegomenis ad Photium, hunc igitur grammaticum nihil aliud invenisse in Alexidis fabula, quod animadversione dignum videretur, nisi comparativum *ἡδίων*, de quo numquam dubitatum fuit utrum probandus esset necne. Quid rescribendum sit, monstrabit Homerus, a quo poeta fabulae argumentum mutuatus est, nempe *ἰδίων*, cf. Odyss. T. 204: *ἰδίων ὥς ἐνόησα*. Non est mirum, eam formam notabilem fuisse visam.

Athen. II p. 54 F ex Alexidis Olynthia laudat quae sequuntur:

*ἔστιν ἀνὴρ μοι πτωχὸς κἀγὼ
γραῦς καὶ θυγάτηρ καὶ παῖς υἱὸς
χῆδ' ἡ χρησὴ, πένθ' οἱ πάντες.
τούτων οἱ τρεῖς δειπνοῦμεν,
δύο δ' αὐτοῖς συγκοινωνοῦμεν
μάζης μικρᾶς.*

Omnes agnoverunt vitium in vs. 4, ubi *δειπνοῦμεν* ferri non

potest, sed non magis probabimus Grotii conjecturam: *δειπνοῦσιν*. Nec tamen latet quid dicat misera anus. Domi, inquit, quinque sumus: vir meus, ego ipsa, filia, filius, virgo denique Olynthia: fame laboramus omnes; quam autem ego cum marito unicam habemus placentulam, eam in commune conferimus. Hinc illa continuo insequuntur:

*φθόγγους δ' ἀλύρους
θρηνοῦμεν, ἐπὶ μὲν ἔχωμεν,
χρῶμα δ' ἀσίτων ἡμῶν ὄντων
γίγνεται ὠχρόν.*

Quid igitur pro *δειπνοῦμεν* rescribendum est? Non grammatica hoc indicare poterit, sed ipsa rei ratio commonstrat poetae manum esse:

τούτων οἱ τρεῖς μὲν ἄδειπνοί.

quod quum forte scriptum esset *οἱ τρεῖς ἄδειπνοί μὲν*, locus infelicem correctorem nactus est. Quod seni et vetulae non satis est, id tamen impertiant binis liberis et ancillae. Res in aprico est.

Parasitus qui barbarum quandam sectabatur, ita dicit apud Alexidem Athen. VII p. 287 F:

*ἐπιπονώτερον
ἔργον μὰ τὸν Διόνυσον οὐκ εἴληφ' ἐγώ,
ἀφ' οὗ παρ᾽ αἰσῶ. μεμβράδας μοι κρεῖττον ἦν
ἔχειν μετ' Ἀττικῇ δυνάμενός λέγειν.*

Quid hoc est *ἔργον οὐκ εἴληφ' ἐγώ*? Scio quidem recentiores dixisse *ἔργον λαβεῖν* et meminisse ipsum adeo Amipsiam veteris comoediae poetam scripsisse: *ἐγὼ δ' ἰὼν περᾶσσομαι εἰς τὴν ἀγορὰν ἔργον λαβεῖν*, h. e. *μισθῶσαι ἑμαυτόν*, Mk. p. 701. Etiam Photius eum usum verbi *λαβεῖν* inculcavit in voce *ἔργον* et fortasse haud satis considerate in editione mea locum interpolavi. Non tamen feram *εἴληφα* apud Alexidem, nam etiam perfectum pro aoristo offensioni est. Scripsi uncialibus literis et ultro emicuit: *οὐκ ἔτλην ἐγώ*.

Ἄσυνδέτως proferuntur Alexidis verba Athen. VI p. 258 B:

*πεῖραν ἐπεθύμουν θατέρου βίου λαβεῖν,
ὃν πάντες εἰώθασιν ὀνομάζειν ὑγρόν.*

τρεῖς ἐν Κεραμεικῷ περιπατήσας ἡμέρας
 διδασκάλους ἐξεῦρον οὐ λέγω βίου
 ἴσως τριάκοντ' ἀφ' ἐνὸς ἐργαστηρίου.

Imo verum est ἐπιθυμῶν. Continuo sequitur apud Meinekium
 p. 477 aliud Alexidis fragmentum, quod debemus Athen. XIII
 p. 500 B.

ἄνοιγ' ἄνοιγε τὴν θύραν· ἐλάνθανεν
 πάλαι περιπατῶν ἀνδριάς, ἀλέτων ὄνος,
 ποτάμιος ἵππος, τοῖχος, ὁ Σελεύκου τίγρις,

sed ridens corrigo χοῖρος. Librarius fortasse in animo habuit
 Act. Apost. 23. 3, ubi pontifex maximus τοῖχος κεκονιαμένος
 dicitur, sed quid hoc ad Alexidem?

Scribit Antatticista p. 84 in voce βαβαὶ βαβαὶ· οὐχὶ τῶν
 μετρίων, ἀλλὰ τῶν βαβαὶ βαβαὶ. Ἀλεξίς Σικυνώνη. Contendit Mei-
 nekius p. 478 versum esse Eupolideum polyschematistum, quo
 metri genere Alexis interdum usus sit; fieri potest, sed duobus
 vocabulis transpositis merum senarium habebimus:

τῶν οὐχὶ μετρίων, ἀλλὰ τῶν βαβαὶ βαβαὶ.

Eadem Meinekii pagina sequitur fragmentum Alexidis Athen.
 VI p. 223 E, quod male habitum est. Editur sic:

Ἀπόλαβε. B. τοῦτο δ' ἐστὶ τί;

- A. * * * * δ παρ' ὑμῶν ἐγὼ
 παιδάριον ἔλαβον, ἀποφέρων ἥκω πάλιν.
 B. πῶς; οὐκ ἀρέσκει σοι τρέφειν; A. οὐκ ἔστι γὰρ
 ἡμέτερον. B. οὐδ' ἡμέτερον. A. ἀλλ' ἐδώκατε
 ὑμεῖς ἐμοὶ τοῦτ'. B. οὐ δέδωκαμεν. A. τί δαί;
 B. ἀπεδώκαμεν. A. τὸ μὴ προσῆκον ἐμοὶ λαβεῖν.

Viri docti varia tentarunt, ut priorem buius fragmenti partem
 emendarent: de his Jacobsius retulit in Suppl. Add. Sed ma-
 nent quaedam corrigenda in versibus qui sequuntur. Legendum:

A. οὐκ ἔστι γὰρ

ἡμέτερον. B. οὐδ' ἡμέτερον. A. ἀλλ' ἐδώκατε
 ὑμεῖς ἐμοὶ τότ'. B. οὐκ ἐδώκαμεν. A. τί δαί;

B: ἀπεδώκαμεν. A. τὸ μὴ προσῆκόν μοι, λαβεῖ.

Alexis ap. Athen. X p. 422 A. ita dicit:

μάθοις δ' ἂν οἷον ἀνθρώποις κακόν
 ξειν ἢ γαστήρ, διδάσκει δ' οἷ', ἀναγκάζει θ' ὅσα.

Facilis est correctio: θ' ἄμ. Idem ap. Athen. XI p. 463 A:

οὐδὲ εἷς ἂν εὐλόγως

ἡμῖν φθονήσαι νοῦν ἔχων, οἱ τῶν πέλας

οὐδὲν ἀδικοῦμεν οὐδέν'. ἄρ' οὐκ οἶσθ' ὅτι, κτέ.,

malim: οὐδέν' ἀδικοῦμεν οὐδέν, qua non est alia mutatio
 lenior. Eiusdem locum ap. Ath. X p. 426 C ita suppleverim:

ὁμῶς δὲ ταύτην ἐκπιῶν

(ἀνύσας) λέγε τι καὶ διατριβὴν γε τῷ πτόφ

ποιῶμεν.

Malim hoc quam quod Porsonus supplevit κομψόν vel Dobræus
 πιθανόν. Apud eundem Athen. VI. p. 258 E: εὐδαίμων ἐγὼ μὰ
 τὸν Δία, dixeris planissime requiri νῆ τὸν Δία. Denique notissi-
 mum locum Athen. XV p. 692 F ita suppleo:

B. ὁ Ζεὺς ἐ σωτήρ, ἂν ἐγὼ διχρηγῶ,

οὐδέν μ' ὀνήσει. A. πῖθι θαρρῶν (αὖ πάλιν).

Paulo difficilior est emendatio Alexidis fragmenti Athen. X.
 p. 449 D. Mulier quaedam ibi γρίφον προβάλλει, quem quum alter
 non intelligit, αἰεὶ σύ, inquit, χαίρεις ὃ γύναι μ' αἰνίγμασιν,
 cui mulier: καὶ μὴν ἀπλᾶ γε καὶ σαφῇ λέγω μαθεῖν. Hic
 primum malim fere σαφῇ μαθεῖν λέγω quam λέγω μαθεῖν.
 sed gravior corruptela est in priore versu. Valckenaerius ten-
 tabat: παίζουσα χαίρεις, Meinekius αἰεὶ σὺ παίζεις, sed neutra
 correctio ullam probabilitatis speciem habet. Unica litera cor-
 rupta est, non plures; lege:

αἰεὶ σὺ γ' αἶρεῖς ὃ γύναι μ' αἰνίγμασιν.

Miror quomodo editores ferre potuerint Athen. IV p. 164 F:

αἰεὶ γ' ὁ Χαιρεφῶν τιν' εὕρισκει τέχνην

καὶ νῦν πορίζεται γε τὰ δεῖπν' ἀσύμβολα.

Particula γε versu 2 nil quidquam significat et immodulatus
 versus est, nam anapaestus non recte incipit ab enclitica.
 Emendatio prorsus est certa:

αἰεὶ γ' ὁ Χαιρεφῶν τιν' εὕρισκει τέχνην

καινὴν πορίζεται τε δεῖπν' ἀσύμβολα.

Ὅταν τις εὕρῃ καινὸν ἐνθύμημά τι Anaxandrides dixit,

οὐδὲ ἐν καινὸν ἐύρισκουσιν Xenarchus et sic omnes loquuntur.

Eadem particula displicet Athen. II p. 36 F:

οὐδὲν γ' ἔοικ' ἄνθρωπος οἶνω τὴν φύσιν,

et malim: οὐδὲν ἄρ' ἔοικ' ἄνθρωπος, quo sensu v. c. apud Aristophanem est: οὐδὲν ἄρα γρίφου διαφέρει Κλεώνυμος. Sequitur apud Meinekium p. 519 Alexidis fragmentum quod Stobaeus servavit Flor. 68. 2:

τίς δῆθ' ὑγιαίνων νοῦν τ' ἔχων τολμᾷ ποτε

γαμεῖν διαπραξάμενος ἥδιον βίον;

Quod Meinekii invenit ἥθειον βίον, id Cobetus probavit Mnem. XIII. 426; sed quomodo laboranti metro succurremus? Scribit Cobetus inserto articulo: τὸν ἥθειον βίον; est hoc sane melius quam Meinekii προδιαπραξάμενος, sed non assequor quomodo verbum διαπραξάσθαι hic recte poni possit. Ut in incerta re, praeferam: διαγγραψάμενος τὸν ἥθειον βίον.

Dictum est διαγγράψασθαι, quo sensu διαγγράψασθαι τὴν κατηγορίαν dicitur qui tergiversatur.

Parvulum mendum est in Alexidis verbis ap. Stob. Flor. 30. 8:

ᾧσις ἡδεται γὰρ ἐσθίων

δοσημέραι, δεῖ καὶ ποιεῖν τῶν σιτίων

ἐπαξιόν τι,

ubi commendo πονεῖν, quomodo frequentissime erratur, qua de re nuper dixi ad Novum Testamentum. Denique Mk. p. 524:

τὸ παναρμόνιον τὸ καινὸν ἐντεινον τεχνῶν,

uti arbitror, verosimiliter ab Alexide scriptum fuit τρέχων, quod quid sit, ex Aristophane notum est qui ita dixit Nub. 780 et 1164 et Pac. 259; itidem Plato Comicus ap. Athen. XV. p. 665 B:

τί οὐ τρέχων σὺ τὰς τραπέζας ἐκφέρεις;

Antidotus Comicus ap. Athen. I p. 28 E Thasium vinum laudat:

Θάσιον ἔγχει * * *

ὃ γὰρ ἂν λαβὼν μου καταφάγῃ τὴν καρδίαν,

ὅταν πῶ τοῦτ', εὐθὺς ὑγιὲς γίγνεται.

Lege: δακύν. Ὅσα δὲ δέδηγμαί τὴν ἐμυτοῦ καρδίαν satis notum esse arbitror.

Epigenis locum ap. Mk. p. 539 ita supplendum censeo:

ἀλλὰ τί καθ' ἑκάστων δεῖ λέγειν;
ὅψει γὰρ αὐτός. Β. βασιλέως υἱὸν (τάχα)
λέγεις ἀφίχθαι; Α. δηλαδή, Πιξώδαρον.

Miror viros doctos quibus emendatio non cesserit in Diodori verbis ap. Athen. X p. 431 C:

ἐπ' ἅν κυάθους πίνῃ τις, ὧ Κρίτων, δέκα,
ἀεὶ παρ' ἑκάστων ἐνδελεχῶς τὸ ποτήριον
πίνει τὸ λοιπὸν, τοὺς λογισμοὺς δ' ἐξεμεί.
ταῦτα σκόπει πρὸς σαυτόν.

Recepit Dindorfius Naekii scripturam:

εἰ τὸ παρ' ἑκάστων ἐνδελεχῶς ποτήριον
πίνειν τὸ λοιπὸν τοὺς λογισμοὺς αὐξάνει,
quod pauci opinor probabunt. Facilius sic poteris:
ἀεὶ παρ' ἑκάστων ἐνδελεχῶς ποτήριον
πίνει τὸν οἶνον, τοὺς λογισμοὺς δ' ἐξεμεί.

Tantum vitium tamdiu omnes exercuisse!

Meinekus p. 609 fragmentum habet Timoclis servatum a Stobaeo Flor. 96. 22:

πολλοὺς γὰρ ἐνίοθ' ἡ πενία βιάζεται
ἀνάξι' αὐτῶν ἔργα παρὰ φύσιν ποιεῖν.

Absonum est adverbium ἐνίοτε in hac sententia et leni mutatione habebimus:

πολλοὺς γὰρ ἴς' ὅτι ἡ πενία βιάζεται,
sicuti Mnesimachus dixit p. 577:

ἄρ' οἷόςθ' ὅτι πρὸς ἄνδρας ἐς ἱ σοὶ μάχη;
ubi malim ἔσαι. Eiusdem autem Timoclis illa sunt p. 612:
ὅστις φοβεῖται τὸν πατέρα κἀσχύνεται,
οὗτος πολίτης ἀγαθός· ἔσαι κατὰ λόγον
καὶ τοὺς πολεμίους δυνάμενος κακῶς ποιεῖν.

Dicitur hoc, nisi fallor, κατὰ τρόπον, i. e. ὁρθῶς. Cf. Cobet. in Mnem. IV p. 271.

Fabula fuit Xenarchi *Διδυμοί* inscripta, ex qua fragmentum Athenaeus servavit XV p. 693 B. Veram scripturam ex Veneto libro primus Cobetus protulit post Orat. Inaugur. p. 105:

ὡς ὑπό τι νυσάζειν γε καὐτὸς ἄρχομαι·
ἢ τὰ γὰρ τοῦ γὰρ δαίμονος συνέσεις με
ἄκρατος ἐκποθεῖσα φιάλη παντελῶς.

Et de his quidem versibus quomodo scribi debeant, non dubitatur; sed continuo sequuntur duo:

ἢ τοῦ δὲ σωτήρος Διδὸς τάχιστα γε
ἀπώλεσεν αὐτὴν καὶ κατεπόντωσέν μ' ὄρῃς.

Primum illud apertum est, de quo Meinekius nihil adnotavit, colloquium hoc esse fratrum illorum διδύμων post strenuam computationem. Prior, uti vides, tribus versibus usus est, quibus alter respondet duobus. Sed hoc quoque perspicuum est lectionem vitiis obscurari: quid enim est *τάχιστα γε* et quid est *αὐτὴν* et quam insuave *κατεπόντωσέν μ' ὄρῃς*! Coniecit Canterus *ναύτην* quod speciosum est, ut omnia Canteri, sed simul intelligimus, quam prudentes et cautos nos esse deceat, quum animadvertamus doctissimos editores deceptos fuisse correctione eleganti quidem sed eadem falsa, nam importuna est verborum traiectio neque id quod est *ναύτην* divelli potest a pronomine, ad quod refertur. Qui vino somnoque sepulti sunt, solent cum naufragis comparari, qua de re Meinekius laudavit doctas observationes Naekii ad Choerilum p. 165. *Ζεὺς σωτήρ* potatorem non servavit, sed fluctibus mersit: *κατεπόντωσεν*. Quid jam latet sub *αὐτὴν*? Adverbium, uti arbitror, quod respondet adverbio *παντελῶς* quo frater usus erat. Nihil admodum desiderabo, si locus ita legetur:

ἢ τοῦ δὲ σωτήρος Διδὸς τάχιστα με
ἀπώλεσ' ἄρδην καὶ κατεπόντωσ' ὡς ὄρῃς.

Nunc mihi videor intelligere quid Xenarchus dicat. Ex eadem fabula unum praeterea fragmentum servatum est, Athen. X p. 426 B., quod ad eiusdem computationis *iníitum* referendum est debueratque adeo ab Meinekio primo loco poni:

πίμπλη σὺ μὲν ἐμοί, σοὶ δ' ἐγὼ δώσω πιεῖν·
ἀμυγδαλῇ μὲν παιζέτω πρὸς ἀμυγδαλῇν.

Atque sic factum est, ut dum nimium indulgerent genio, inciperent *νυσάζειν*. Unum superest, quod me male habet, ad-

verbum *τάχιστα*. Quod scribit Philochorus Athen. II p. 38 D, id omnium testimonio confirmatur. Bacchus, inquit, *θεσμὸν ἔθετο προσφέρεισθαι μετὰ τὰ σῖτα ἄκρατον μόνον ὅσον γεύσασθαι δείγμα τῆς δυνάμεως τοῦ ἀγαθοῦ θεοῦ, τὸ δὲ λοιπὸν ἤδη κεκραμένον ὅπόσον ἕκαστος βούλεται, προσεπιλέγειν δὲ τούτῳ τὸ τοῦ Διὸς σωτήρος ὄνομα*. Alia e Philochoro Boethus descripsit, quae ad nos pervenerunt in Scholiis ad Platonem, quod vide apud Photium in v. τρίτου κρατῆρος. Nimirum *τὰς τρίτας σπονδὰς καὶ τὸν τρίτον κρατῆρα ἐκίρναν τῷ Διὶ τῷ σωτῆρι*, Schol. Plat. Charmid. 167 A. Itaque molestum est adverbium *τάχιστα* et sponte ferimur ad conjecturam *κάκιστά με* vel, quod fortasse praestat, *κάκισ' ἐμέ*. Prorsus idem vitium commissum fuit Aesch. Prom. 959.

Duo supersunt in tertio Meinekii volumine, quae breviter indicabo. Pg. 623 Xenarchus dixisse fertur:

μὰ τὸν Διόνυσον ὃν σὺ κάπτεις ἴσον ἴσω.

Vinum opinor non *κάπτεται*, sed *λάπτεται* et *λάπτεις* scribam. Athenaeus autem XIV p. 635 A, Meinekii est pg. 629, ita scribit: *Θεόφιλος δὲ ὁ κωμωδιοποιὸς ἐν Νεοπτολέμῳ καὶ τὸ τῇ μαγὰδι διαψάλλειν μαγαδίζειν λέγει*. Imo requiritur simplex verbum *ψάλλειν*.

(Continuabitur).

GALENUS.

Tom. V. pag. 878 deridens athletas scribit: *ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς ἈΠΟπάτοις εἰκός, ἐν οἷς διημέρευον, ἀγχινοῖαν φύεσθαι. καὶ μὴν παρὰ ταῦτ' οὐδὲν ἄλλο πρότερον ἐπραττον· ὅλον γὰρ ἐωρῶμεν αὐτῶν τὸν βίον ἐν ταύτῃ τῇ περιόδῳ συσρεφόμενον ἢ ἐσθιόντων ἢ πινόντων ἢ κοιμωμένων ἢ ἈΠΟπατούντων ἢ καλινδουμένων ἐν κόνει τε καὶ πηλῷ*. Dabisne mihi ΠΕΡΙπάτοις et ΠΕΡΙπατούντων a Galeno scriptum esse?

C. G. C.

DE LOCIS NONNULLIS APUD ANTIPHONTEM.

ANTIPHONTIS ORATIONES edidit VICTOR IERNSTEDT.
Petropoli 1880.

Eiusdem OBSERVATIONES ANTIPHONTEAR.
*Tirées du Journal du Ministère de l'instruction
publique* (St. Pétersbourg Juillet 1878).

In dulci feriarum Paschalium otio affertur mihi Petropoli duplex hoc iucundissimum viri doctissimi VICTORIS IERNSTEDT munus, cui primum ago gratias, deinde observationes quasdam Antiphontear ei ἀντιφωνιον mittere animus est, subnatas mihi quum in egregia ipsius editione Antiphontis Orationes qua summa potui diligentia et cura saepius relegissem.

Quod Editor ab eo „*qui artem criticam facere velit*” ante omnia postulat, „*ut libros mss. circumspiciat eorumque rationes accuratissime perquirat et investiget*” id ipse egregie praestitit et cum pulvisculo collegit omnia et ordine disposuit, quibus omnis interpretatio et emendatio Antiphontis tamquam stabili fundamento nititur. Deinde Criticorum certas emendationes et probabiles coniecturas sedulo undique conquisivit, quibus suas non paucas adiecit, et sic Oratorum Atticorum amatoribus novum comparavit instrumentum, quo melius et utilius comparari non posse existimo.

Pag. Steph. 112. 7. πρὸς τίνας οὖν ἔλθῃ τις βεηθεὺς ἢ ποῖ τὴν καταφυγὴν ποιήσεται ἄλλοθι ἢ πρὸς ὑμᾶς καὶ τὸ δίκαιον;
Soloecum est ποῖ ἄλλοθι pro ἄλλοσε. Veteres non aliter dice-

Or. 5
1, 4

bant quam ποῖ ἄλλοσε, ποῦ ἄλλοθι, et ἄλλοσέ ποι, ἄλλοθί που, sed quia Graeculi vitiosa sua συνηθεία dicebant ποῦ ἄπει; et similia sexcenta (Phrynichus Lobeck. pag. 43), has maculas passim Veterum scriptis affricuerunt. Exemplorum plena sunt omnia. In Aristophanis *Equitt.* vs. 1032.

ἐξέδεταί σου τοῦψον ὅταν σύ ποῖ ἄλλοσε χάσκης.

in Ravennate libro est ὅταν σύ που ἄλλοσε, quod perinde mendosum est atque ποῖ ἄλλοθι apud Antiphontem.

Quod scribit doctissimus Editor in Praefatione pag. XXXIX: „in formis verborum operam dedi ut haec eloquentiae Atticae antiquissimae monumenta, quoad eius fieri posset, suae aetatis speciem recuperarent.” id in multis diligenter fecit sed non spernendum nobis spicilegium reliquit.

Primum multis locis consuetam Atticis et necessariam elisionem aut crasin neglexit a scribis omnium librorum obscurari solitam. Vel sola auris admonet vitiosa esse εὖ οἶδα ὅτι, οὐκ οἶδα ὅπως, παρὰ Ἀθηναίους, ὀλίγα ἄττα, πολλά ἄττα et similia his sexcenta. Optime hoc senties si verba oratorum alta voce legere aut etiam, quasi ipse diceres, agere consueveris, id quod discipulis meis sedulo inculcare et exemplo praesire soleo. In hoc tam rapido verborum flumine molestae vocales veluti sua sponte excidunt, quod nisi fiat hiulca oratio inepte te relinquit hiantem. Itaque Antiphonti reddendum saepius οἷς ἦκεις' ἐχρῆν, ὅφ' ὦν ἦκεις' ἐχρῆν, ubi Editor ἦκειςΑ intactum reliquit. Reponendum est καλός τε καὶ γαθός, nemo enim καὶ ἀγαθός in ea re dicebat. Aelius Dionysius apud Photium v. καλὸς καὶ γαθός λέγεται κατὰ συναλοιφήν, οὐχὶ καλὸς καὶ ἀγαθός.

Reponendum est καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἀπήλλακτ' ἄν, pro ἀπήλλακτο ἄν. Semper enim sequente ἄν potentiali omittitur I in optativis λέγοιμ' ἄν, εἴποιμ' ἄν, πείσοιμ' ἄν, et O in imperfecto et plusquamperfecto et optativis ἐξήρπας' ἄν, γένοιτ' ἄν, similibusque omnibus.

Recte Editor imperfectum ἦ (παρῇ) *eram* ex longo exsilio reduxit, recte in plusquamperfectis ἥδη scripsit et ξυνῆδη, etiam ἥδησθα, sed in tertia persona — Εἰ dedit ante vocalem 112. 21: εὖ ἥδει ὅτι pro ἥδειν, 113. 28: οὐπα γὰρ ἥδει ὑπὸ τῆς μητρυιᾶς ἐξαπαταμένη pro ἥδειν et aliis locis.

1, 19

1, 8

Recte Antiphonti reddidit Φονῆς pro Φονεῖς, ἐπιμέλεσθαι pro ἐπιμελεῖσθαι. εἶμεν et εἶεν pro εἶημεν et εἶησαν, in quibus omnibus stabilis et constans veterum Atticorum dicendi consuetudo a Graeculis vitiatur. Nemo eorum dicebat Φονεῖς, ἱππεῖς, βασιλεῖς, sed βασιλῆς, ἱππῆς, Φονῆς et in accusativo Φονέας, βασιλέας sine ulla exceptione. Horum pleraque in libris nostris depravata leguntur, sed quis hodie in talibus curat Codicum auctoritatem? Optime igitur Editor neque τολμήσαιεν tulit neque ἐδεδειπνήκεισαν.

Quod dedit δωρεάν pro δωρεάν ex veteribus inscriptionibus sumtum esse suspicor ¹⁾.

Pag. 112. 7: θαυμάζω δ' ἔγωγε καὶ τοῦ ἀδελφοῦ ἦντινά ποτε γνώμην ἔχων ἀντίδικος καθέστηκε πρὸς ἐμὲ καὶ εἰ νομίζει τοῦτο εὐσεβείαν εἶναι τὸ τὴν μητέρα μὴ προδοῦναι, ἐγὼ δ' ἡγοῦμαι πολὺ ἀνοσιώτερον εἶναι ἀφείναι τοῦ τεθνεώτος τὴν τιμωρίαν. ἄλλως τε καὶ τοῦ μὲν ἐκ προβουλῆς ἀκουσίως ἀποθανόντος, τῆς δὲ ἐκουσίως ἐκ προνοίας ἀποκτείναντος. Quia Graecum non est τοῦτο εὐσεβείαν εἶναι νομίζω sed ταύτην, exemta literula restituebam (in *Miscell. Crit.* pag. 558) εἰ νομίζει τοῦτο εὐσεβεῖν εἶναι, ut apud Demosthenem pag. 564. 8: εἰ τὸ τὰ τοιαῦτα λέγειν τοῦτ' ἐστὶ λειτουργεῖν. et pag. 761. 20: οὐ γὰρ τὸ τὰ τούτων — κατατιθέναι τοῦθ' ἡγήσω δεινὰ πάσχειν εἶναι. et apud Aristophanem in *Nubibus* vs. 1411:

οὐ καὶ σοὶ δίκαιόν ἐστι ἀντευννοεῖν ὁμοίως

τύπτοντ', ἐπειδὴ περ τόδ' ἐστὶν εὐνοεῖν τὸ τύπτειν.

Ad eundem plane modum dictum est: εἰ νομίζει τοῦτο εὐσεβεῖν εἶναι τὸ τὴν μητέρα μὴ προδοῦναι.

Sed multo etiam gravior labes, ut Editor acute perspexit, illa verba maculavit. Audi ipsius verba (*Observ.* pag. 2): *quampvis impie faceret actoris frater — tamen illud quidem magnopere mirandum non erat nec prudenter exprobratur adversario quod matrem filius deserere volebat. accedit quod actor ipse cum dicit πολὺ ἀνοσιώτερον εἶναι ἀφείναι τοῦ τεθνεώτος τὴν τιμωρίαν aperte fatetur ἀνόσιον εἶναι τὴν μητέρα προδοῦναι.* Rectissime haec

1) Recte me id suspicatum esse video in utilissimo libello HERWARDENI „*Lepidum de dialecto Attica testimonia*” pag. 10 sq.

disputata sunt sed non tam facili negotio, ut Editor opinatur, difficultas tollitur. Sententia verborum aperta est. Actoris frater impium et nefarium facinus esse putabat matrem suam in capitis periculo destituere; reponit frater: *ego vero existimo multo magis nefarium et impium facinus esse patris crudeliter occisi necem non persequi*. Quo igitur pacto constituendus locus est ut hanc ipsam sententiam apte enunciata continere? Nempe sic: εἰ νομίζει τοῦτο Ἄσεβειν εἶναι τὸ τὴν μητέρα [μὴ] προδοῦναι. Actoris frater dicit: ἀσεβές ἐστι τὸ προδοῦναι τὴν μητέρα. reponit alter: πολὺ δ' ἀνοσιώτερον (idem quod ἀσεβέστερον) τὸ ἀφείναι τοῦ τεθνεώτος τὴν τιμωρίαν. Addit Editor: „praeterea suspectum habeo τοῦ τεθνεώτος, quoniam propter oppositum τὴν μητέρα requiritur τοῦ πατρὸς.” Plane assentior sed sunt haec coniungenda in unum: ἀφείναι (τοῦ πατρὸς) τοῦ τεθνεώτος τὴν τιμωρίαν. Flebiliter sic opponitur „patris mei qui occisus est.” cf. pag. 114. 1: ἐγὼ δ' ὑμᾶς ὑπὲρ τοῦ πατρὸς τοῦ τεθνεώτος αἰτοῦμαι.

Reliquum est ut indagemus quo pacto vera lectio hanc labem conceperit. Scribuntur in Codicibus α et εὐ ductu tam simili ut oculis discerni nequeant et utrum α an εὐ legendum sit ex Graecitatis usu aut cuiusque loci ratione sit colligendum. Inspicito mihi aliquis in Bastii *Commentatione Palaeographica* Tabulam I. 5. ubi βασιλεύων ita scriptum est ut tibi βασιλῶν videre videaris. Hinc factum est ut confundantur passim εὐθαρσής — ἀθαρσής, εὐθάνατος — ἀθάνατος, εὐσεβής εὐσέβεια εὐσεβεῖν — ἀσεβής ἀσέβεια ἀσεβεῖν similiaque magno numero.

Itaque quum ἀσεβεῖν solemnī errore in εὐσεβεῖν esset conversum addidit de suo nescio quis μή, ne plane absurda esset loci sententia.

1, 6

Pag. 112, 12: καὶ οὐ τοῦτό γ' ἐρεῖ ὡς εὖ οἶδεν ὅτι [γ'] οὐκ ἀπέκτεινεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ τὸν πατέρα τὸν ἡμέτερον. Furcillis expellendum γ' ineptissime interpositum et sensu cassum. Praeterea correxerim: καί τοι οὐ τοῦτό γ' ἐρεῖ, ut Veteribus mos est dicere καί τοι — γε, καὶ μὴν — γε, ἀλλ' οὖν — γε, in quibus saepe librarii peccant, et apud poetas iugulato metro. In Sophoclis *Oedip. Tyr.* vs. 987 in archetypo Mediceo est:

καὶ μὴν μέγας ὀφθαλμὸς οἱ πατρὸς τάφοι.

cui Porson reddidit μέγας Γ' ὀφθαλμός, ut vs. 1005:

καὶ μὴν χάριν γ' ἂν ἀξίαν λάβοις ἐμοῦ.
et alibi passim.

Pag. 112. 24: τοῦτο μὲν γὰρ ἠθέλησα [μὲν] τὰ τούτων ἀνδρά-
ποδα βασανίσαι. Expungendum est μὲν, cui voculae nullus
hic locus est et quae addita verborum compositionem corrumpit.
Instituerat dicere, ut solet, τοῦτο μὲν — τοῦτο δέ sed multis
verbis interpositis in secunda sententiae parte orationem variavit.
repetit eadem in vicinia: ἐγὼ γάρ εἰμι τοῦτο μὲν ὃ ἐθέλων αὐτὸς
βασανισθῆς γενέσθαι, τοῦτο δὲ τούτους αὐτοὺς κελεύων βασανίσαι
ἀντ' ἐμοῦ.

1, 9

Pag. 112. 32: καὶ αὐτὸ μοι τοῦτο τεκμήριον δίκαιον ἔσαι ὅτι
ὀρθῶς καὶ δικαίως μετέρχομαι τὸν φονέα τοῦ πατρός. Felicissime
hunc locum expedivit Editor pro ἔσαι reponens ΓΕΝέσθαι, ap-
posite comparans locum simillimum VI. 27: ἐμοὶ δῆπου δίκαιον
κατὰ τούτων τὸ αὐτὸ τοῦτο τεκμήριον γενέσθαι ὅτι οὐκ ἀληθὴς ἦν
ἡ αἰτία.

1, 10

Pag. 112. 39: εἴπερ ἐμοῦ θέλοντος ἔλεγχον λαβεῖν τοῦ πράγ-
ματος αὐτοῖς μὴ ἠθέλησαν δοῦναι. Lege ἐμοῦ ἑθέλοντος. Athe-
niensium vetus lingua popularis, qua Comici utuntur et Ora-
tores, habet verbum ἐθέλω, non θέλω. Itaque constanter dicebant
ἠθελον, ἠθέλησα, nonnumquam ἠθέληκα. Forma brevior est in
proverbiis quibusdam et sententiis θεοῦ θέλοντος, ἦν θεὸς θέλη,
ut apud ipsum Antiphontem pag. 113. 24. εἰ — οἱ θεοὶ θέ-
λωσιν. Reliquis autem locis formae ex ἐθέλω natae restituendae
erunt: ἐγὼ γάρ εἰμι — ὃ ἑθέλων, τούτων ἑθελόντων διδόναι,
et sic in caeteris.

1, 12

Pag. 112. 41: ὁμᾶς μὲν ζητοῦσιν αἰτεῖσθαι ὅπως αὐτῶν μὴ
καταψηφίσῃσθε. Libri καταψηφίσεσθε, quod tralaticium men-
dum est pro καταψηφίεσθε. Ὅπως et ὅπως μὴ componuntur
cum aoristo coniunctivi in iis verbis quae habent aoristum
secundum, in caeteris cum futuro indicativi, ut ad Thucydidem
saepius ostendimus. Perinde bene dicitur ὅπως (ὅπως μὴ) δῶ
δίκην et ὅπως δώσει, ὅπως δίκην λάβω et λήψομαι, sed ὅπως μὴ
ποιήσωμεν vel ποιήσητε pro ποιήσομεν, ποιήσετε soloeca sunt.

1, 12

Exortus est nuperrime vir egregie doctus VAN HERWERDEN, qui in *Lapidum de dialecto Attica testimoniis* pag. 74 contrariam sententiam tueretur. Repererat in Attico monumento: ἐπιμελεῖσθαι δὲ καὶ τοὺς στρατηγούς — ὅπως Ἀρύββας καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ (κομί)CΩΝΤΑΙ τὴν ἀρχὴν τὴν πατρώαν „ex quo loco, inquit, simul manifesto apparet vanam esse quorundam opinionem — ὅπως non admittere coniunctivum Aoristis primi activi et medii.” Non tam facile haec causa obtineri potest. In tanto Inscriptionum Atticarum numero una est atque unica eaque mendose scripta, ubi ὅπως cum coniunctivo Aoristi primi compositum videmus (*Inscriptt. Atticae* II. 115). In lapide est: ἐπιμελεῖσθαι δὲ Ἀρύββου ὅπως ἈΜΜῆδὲν ἀδικῆται — ἐάν τις ἄλλος παρατυNχάνει — ἐπιμελεῖσθαι ὅπως ἂν προσέδου τυγχάνει — ἐπιμελεῖσθαι δὲ καὶ τοὺς στρατηγούς οἱ ἂν στρατηγῶσι ὅπως Ἀρύββας καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ κομίσωνται τὴν ἀρχὴν τὴν πατρώαν. Perpetuum fere est in Inscriptionibus tam antiquis quam recentioris aetatis ἐπιμελεῖσθαι (minus antiquae ἐπιμελεῖσθαι) ὅπως ἌΝ. In hac ipsa bis recte legitur: ἐπιμελεῖσθαι ὅπως ἈΜΜῆδὲν ἀδικῆται et ἐπιμελεῖσθαι ὅπως ἌΝ προσέδου τυγχάνει, sic tertium quoque dixerat ἐπιμελεῖσθαι ὅπως ἌΝ Ἀρύββας καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ κομίσωνται τὴν ἀρχὴν τὴν πατρώαν ¹⁾). Quis melius quam Herwerdenus novit quanta sit in talibus τῶν σηλοκόπων socordia?

Omnino quamquam in corpore Inscriptionum Atticarum egregium habemus subsidium et adiumentum ad dialectum Atticam melius cognoscendam et ad scripta Atheniensium vetustis mendis et erroribus liberanda, tamen in ea quoque re servandum praeclarum illud μηδὲν ἄγαν et cavendum ne nubem pro lunone amplectamur et lectiones vitiosas, quia in uno alteroque vetere monumento reperiuntur, statim probas et veras esse credamus inepti.

Quoniam οἱ γραμματῆς, qui decreta concipiebant, non omnes erant eruditi, sed complures eorum ἀπαιδευτοὶ τινες καὶ ἀμαθεῖς, non est mirandum Monumenta quaedam, etiam perantiqua, vitiiis scatere, quibus accedunt errores novi, quos lapicidarum incuria fudit. Ostendam in uno I. 168. p. 77. ubi legitur vs.

1) Sic in Inscriptione, quam profert Herwerden pag. 41: τὴν μάχην τὴν Ἰψὶ γενόμενῃ dubium non est quin verum sit: τὴν ἔΝ Ἰψὶ γενόμενῃ. II. 314.

2. ΑΙΓΕΙΔΟΣ pro Αιγηΐδος. vs. 5. ΤΗΙ βουλευί, vs. 11. τει βουλευει, vs. 9 et 32. Κιτιεΐς, vs. 20. Κιτιεΐων, vs. 39. Κιτιεΐων, vs. 9 et 20. ἰδρύσθαι, vs. 16. ξυΝβάλλεσθαι, vs. 23. ὃ τι ἂν αὐτῷ δοκεῖ ἀριστον εἶναι, vs. 30. Λυκοργος, vs. 32. ἔΝποροι, contra vs 38. ἐΜπόροις vs. 35 et 39. ἔΝκτῃσιν. „*quales formas (ut Herwerdeni verbis utar pag. 19) nec Thucydidem nec Xenophontem neque alium quetquam scriptorem Atticum pro suis agniturum fuisse habeo persuasissimum.*”

Si quid dabitur otii ad hanc quaestionem revertar.

Pag. 113. 1: ἀλλ' οὐχ ὑμεῖς, ὧ ἄνδρες, ἔγωγ' εὖ οἶδα, ἀλλὰ σαφεὲς ποιήσετε. In optimo omnium Codice servata est verissima scriptura et manus Antiphontis: ἀλλ' οὐχ ὑμεῖς ΓΕ, ὧ ἄνδρες, quae etiamsi non esset in libro reperta ex dicendi consuetudine reperiri potuisset. Ut enim vetantis est μὴ σύ γε et μὴ ὑμεῖς γε dicere, sic acriter negantis est οὐ σύ γε et οὐχ ὑμεῖς γε. Quod quum Editor non commodè recordaretur additum γε abiecit aldens particula γε „*nullam sacrius temere inculcari.*” quod hoc quidem loco factum non est.

Μὴ σύ γε legitur in Euripidis *Phoenissis* vs. 534:

τί τῆς κακίης δαιμόνων ἐφίεσαι

Φιλοτιμίας, παῖ; μὴ σύ γε.

ubi magnam exemplorum copiam expromit Valckenarius. Apud ipsum Antiphontem legitur pag. 139 cap. 86: μὴ ὑμεῖς γε, ὧ ἄνδρες, ἀλλὰ δότε τι καὶ τῷ χρόνῳ.

Pag. 113. 3: ἦν αὐτῷ παλλακή, ἣν [ὁ Φιλόνεως] ἐπὶ πορνείῳ ἐμελλε κατασχῆσθαι. ταύτην οὖν [πυθομένην] ἡ μήτηρ τοῦ ἀδελφοῦ ἐποίησατο φίλῃν. αἰσθομένη δ' ὅτι ἀδικεῖσθαι ἐμελλεν ὑπὸ τοῦ Φιλόνεω μεταπέμπεται. Primum expunge ὁ Φιλόνεως pueriliter additum, ut scribarum mos est. Quae praecedunt omnia de eo scripta sunt et ἦν αὐτῷ παλλακή est ἦν τῷ Φιλόνεω παλλακή. Itaque nunc legitur: ἦν τῷ Φιλόνεω παλλακή, ἣν ὁ Φιλόνεως ἐπὶ πορνείῳ ἐμελλε κατασχῆσαι.

Deinde recipienda erat in textum Reiskii emendatio ἐμελλε κατασχῆσθαι. Boni scriptores promiscue usurpant μέλλω καθίσταται et μέλλω καταστήσειν, aoristo non utuntur. Qui libros Mss. multos triverunt sexcenties verba in — CEIN et — CAI

exeuntia stulte inter se permutata viderunt. Indicabo unum. apud Antiphontem pag. 137. cap. 72: μέγα τοι ἡμέρα παρ' ἡμέραν γιγνομένη γνώμην ἐξ ἀρχῆς μετασῆCEIN καὶ τὴν ἀλήθειαν ETPGIN. Sic libri: Stephanus emendavit μετασῆCAI.

In sqq. *πυθομένη* expulit Dobree: rectissime ille quidem nam absurde interponitur et nihil facit ad rem et sententiam pervertit. Poterat perinde bene *μῆνιν* *ἄειδε θεά* interponi. Sed unde tandem natum esse dicamus? Videor mihi id reperisse: Antiphon dederat: *πυθομένη* δ' ὅτι ἀδικεῖσθαι ἐμελλεν ὑπὸ τοῦ Φιλόνεω μεταπέμπεται, et errore scribae pro *ΠΥθομένη* substitutum est *ΑΙCθομένη*, tum animadverso errore adscriptum de more in margine *πυθομένη* in alienam sedem irrepsit. Facile est autem constituere utra scriptura sit potior: *ἤσθετο* enim est *sensit*, *animadvertit*, *suboluit ei aliquid*, *ἐπύθετο* est *audivit*, ex sermonibus viri an Philonei *cognovit*, idque ipsum rei natura requirit.

1, 16 Pag. 113. 11: καὶ ἡ ὑπέσχετο ὡς τάχις αἶμα. Est haec Blassii παραδιόρθωσις pro ὑπέσχετο τάχις αἶμα ὡς οἶμαι, quod revocandum est. Ὡς τάχις quam potuit celerrime a loci sententia abhorret.

1, 17 Pag. 113. 18: τῆς Κλυταιμνήσρας τῆς τούτου μητρὸς (ταῖς) ὑποθήκαις ἅμα διακονοῦσαν. Revocandam esse censeo lectionem Bekkeri: ΤΑΙC Κλυταιμνήσρας τῆς τούτου μητρὸς ὑποθήκαις. Odioso nomine mulierem, quae maritum veneno sustulerat, appellavit Clytaemnestram, ut Caelius Clodiam ob eandem causam *quadrantariam Clytaemnestram* dixit apud Quintilianum VIII. 6. 53.

1, 19 Pag. 113. 25: ἡ δὲ παλλακὴ — τὴν σπονδὴν ἅμα ἐγχείουσα — ἐνέχει τὸ φάρμακον. Pro imperfecto aoristus requiritur ἐνέχεε, ut post pauca recte editur: τῷ δὲ πατρὶ τῷ ἡμετέρῳ ἔλασσον ἐνέχεε pro scriptura librorum omnium ἐνέχει.

Deinde in textum receptam oportuit Hirschigii correctionem οἰομένη δεξιόν (τι) Ποιεῖν, quia neque in tali re τι omitti potest et cur interciderit manifestum est. Theophrastus *Charact.* XIX. καὶ σπενδόντων ἐκβαλεῖν τὸ ποτήριον καὶ γελάσαι ὡς Τε-

ράσιόν τι πεποιηκώς, sed dixerat philosophorum elegantissimus
ὡςΠερ ἄσειόν τι πεποιηκώς.

Pag. 113. 32: ἀνθ' ὧν ἡ μὲν διακονήσασα καὶ χειρουργήσασα
ἔχει τὰ ἐπίχειρα ὧν ἀξία ἦν, [οὐδὲν αἰτία οὐσα] τῷ γὰρ δημο-
κοίνῳ τροχισθεῖσα παρεδόθη, ἡ δὲ αἰτία τε [ἤδη] καὶ ἐνθυμηθεῖσα
ἔξει, ἂν ὑμεῖς τε καὶ οἱ θεοὶ θέλωσιν. Editor de Blassii infelici
coniectura καὶ χειρουργήσασα transposuit post διακονήσασα quum
in libris recte post ἐνθυμηθεῖσα esset collocatum. Concubina
enim nil nisi venenum in vinum infudit iisque venenatam po-
tionem bibendam dedit, quod est διακονεῖν. Uxor et dandi
veneni consilium cepit (ἐνθυμηθεῖσα) idque suis manibus ipsa pa-
ravit (ἐχειρουργήσεν).

1, 20

Deinde scribe ἔχει τὰ πῖχαιρα ὧν ἀξία ἦν, τῷ γὰρ δημο-
κοίνῳ τροχισθεῖσα παρεδόθη deletis verbis ineptissimis οὐδὲν αἰτία
οὐσα, quae et pugnant cum Oratoris sententia et arctissime
coniuncta permoleste dirimunt.

Praeterea expunge ἤδη, quae notio prorsus ab hoc loco aliena
est. Sic omnia optime procedunt: ἡ μὲν διακονήσασα ἔχει τὰ
πῖχαιρα ὧν ἀξία ἦν, ἡ δ' αἰτία ἔξει.

Pag. 113. 40: δεήσεται ἀθέμιτα [καὶ ἀνόσια] καὶ ἀτέλεσα καὶ
ἀνήκουσα καὶ θεοῖς καὶ ὑμῖν. Optimus liber καὶ ἀνόσια omittit,
recte ut equidem opinor. Nihil enim interest inter θέμις et
δοῖα, sed ἀθέμιτα habet τὸ ἀρχαιοπινές, quod amat Antiphon,
ἀνόσια pervulgatum vocabulum est.

1, 22

Post pauca legitur: ὑμεῖς — δ' ἐς ἐβοηθοὶ — τῶν ἐκ προνοίας
ἀποθνησκόντων καὶ ταῦτα ὑφ' ὧν ἡκίς' ἐχρῆν [αὐτοὺς ἀποθνήσκειν].
Graeculus in tritissima locutione certam et perpetuam ellipsin
frigidissime explevit. Quid notius est in tali re quam ὑφ' ὧν
ἡκίς' ἐχρῆν et apud Romanos unde minime oportuit? Paullo ante
recte legitur: ἀθέως — ὑφ' ὧν ἡκίς' ἐχρῆν τὸν βίον ἐκλιπών.

Pag. 114. 2: ὑμεῖς δὲ ὅπως διδώσι δίκην οἱ ἀδικοῦντες τούτου
ἕνεκα καὶ δικασαὶ ἐγένεσθε καὶ ἐκλήθητε. Haereo in ἐκλήθητε,
quod de iudiciis inauditum est: testes καλοῦνται (citantur) non
iudices. Fortasse una syllaba periit et verum est καὶ ἐκληΡΩ-

1, 23

θητε, quia fiebat ante iudicium indicum *sortitio*, qui sorte ducti sessum ibant.

1,25 Pag. 114. 10: ἀξιῶ ὥσπερ κἀκεῖνον — αὕτη ἀπώλεσεν οὕτω καὶ αὐτὴν [ταύτην] ἀπολέσθαι ὑπὸ τε ὑμῶν καὶ τοῦ δικαίου. Hirschigio obtemperatum oportuit ταύτην delere iubenti. Post pauca Antiphon, qui eadem iterare solet, ita dixit: ὥσπερ ἐκεῖνον αὕτη — ἀπώλεσεν οὕτω καὶ αὐτὴ ὑφ' ὑμῶν καὶ τοῦ δικαίου ἀπολομένη — τῆς δικαιοτάτης ἂν τύχοι τιμωρίας.

1,28 Pag. 114. 25: οὐ γὰρ δήπου μαρτύρων γ' ἐναντίον οἱ ἐπιβουλεύοντες τοὺς θανάτους τοῖς πέλας μηχανῶνται τε καὶ παρασκευάζουσιν, ἀλλ' ὥς μάλισα δύνανται λαθραίοτατα καὶ ὥς ἀνθρώπων μηδὲνα εἰδέναι. Mendosum est λαθραίοτατα. Ex ipsa rei natura ὥς μάλισα cum *ροσιίσο* coniungitur, non cum superlativo et λάθρα dicebant Attici, non λαθραίως. Itaque emendandum esse censeo: ὥς μάλισα δύνανται λάθραΙ.

Λαθραῖος tragicum sonat. Lepidissime Eubulus (apud Athen. pag. 568. f.) Tragicorum pompam παρωδῶν dixit:

καὶ μὴ λαθραῖαν κύπριν αἰσχίστην νόσον
πασῶν διώκειν ὕβρεος οὐ πόθου χάριν.

Idem genus mendi, quod est in ὥς μάλισα λαθραίοτατα eximendum est ex Platonis *Protagora* pag. 349 d: εὐρήσεις γὰρ πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων ἀδικωτάτους μὲν — ἀνδρεῖο ΤΑΤΟΤC δὲ διαφερόντως, imo vero ἀνδρεῖοΤC δέ. Ex ipsa rei natura διαφερόντως quoque requirit positivum. Plato *de Legibus* pag. 642 c: τὸ ὑπὸ πολλῶν λεγόμενον ὥς ὅσοι Ἀθηναίων εἰσὶν ἀγαθοὶ διαφερόντως εἰσι τοιοῦτοι.

1,29 Pag. 114. 27: οἱ δ' ἐπιβουλεύόμενοι οὐδὲν ἴσασιν πρὶν γ' ἥδη ἐν αὐτῷ ὥσι τῷ κκκῷ. In optimo Codice post οὐδὲν „*duae litterae erased, non pw.*” Suspicor olim scriptum fuisse: οὐδὲν τι ἴσασιν.

Quae sequuntur Tetralogiae plenae pravi et vitiosi acuminis non sunt ad meum palatum. Itaque

ἄλλοις τὰ κομψὰ ταῦτ' ἀφελὲς σοφίσματα
transeo ad orationem περὶ τοῦ Ἡρώδου φόνου.

Pag. 129. 25: ἐβουλόμην μὲν τὴν δύναμιν τοῦ λέγειν — ἐξ ἴσου μοι καθεστάναι τῇ συμφορᾷ. Ut sexcenties alibi perii etiam hic necessaria vocula: ἐβουλόμην μὲν ἄΝ. *vellem*, non *volebam*. Lepide admodum Comicus incertus (Aristophanes, ut videtur) apud Meinek. F. C. IV. pag. 650:

βδελυρὸν μὲν οὖν τὸ πρᾶγμα κοῦκ ἂν ἐβουλόμην
λαχεῖν, ἐπειδὴ δ' ἔλαχον οὐκ ἂν ἐβουλόμην.

Quid intersit inter ἐβουλόμην ἂν et βουλοίμην ἂν infra ostendam.

Pag. 130. 4: ἅπαντα γὰρ τὰ ἐν ἀδήλῳ ἔτ' ὄντα ἐπὶ τῇ τύχῃ μᾶλλον ἄΝΑκεισθαι ἢ τῇ προνοίᾳ. Mendose adhaesit praepositio et μᾶλλον Κεῖσθαι rescribendum. Quemadmodum enim dicitur τίθεσθαι sive ποιεῖσθαι τι ἐπὶ τινι, sic in perfecto passivi dicendum πάντα ἐπὶ τῇ τύχῃ κεῖται, non ἀνάκειται.

Pag. 130. 43: καίτοι ἐμοὶ εἰ μὴδὲν διέφερε ζέρεσθαι τῆσδε τῆς πόλεως ἴσον ἦν μοι καὶ προσκληθέντι μὴ ἔλθεῖν ἀλλ' ἐρήμην ὕφλεῖν, τοῦτο δὲ ἀπολογησαμένῳ τὴν προτέραν ἐξεῖναι ἐξελεῖν. Verba male a scribis habita sententia duce in hunc modum constituenda esse videntur: καίτοι ἐμοὶ εἰ μὴδὲν διέφερε ζέρεσθαι τῆς δὲ τῆς πόλεως ἐξῆν τοῦτο μὲν προσκληθέντι μὴ ἔλθεῖν — τοῦτο δὲ ἀπολογησαμένῳ τὴν προτέραν ἐξελεῖν deletο ἐξεῖναι.

Pag. 131. 18: ὥςτε μὴδὲν μοι ἐνθάδε [μὴδὲ] πλέον εἶναι μὴδ' ἀποφυγόντι, ἀλλ' ἐξεῖναι σοι λέγειν ὅτι κακοῦργος ἀπέφυγον ἀλλ' οὐ τοῦ φόνου τὴν δίκην. Vitium haec concepiisse arguit inepte additum μὴδέ, quod Reiske expungebat. Melius esse arbitror verba sic disponere: ὥςτε μὴδ' ἀποφυγόντι μοι μὴδὲν πλέον εἶναι ἀλλ' ἐξεῖναι σοι λέγειν κτέ. Praeterea absurdum est κακοῦργος ἀπέφυγον. Vera lectio a Reiskio reperta spernitur: κακοῦργίας ἀπέφυγον. Quemadmodum enim dicitur ξενίας φεύγω et sim. eodem modo dicebant ξενίας ἀπέφυγον aut ἐξέλων.

Pag. 131. 21: καίτοι πῶς ἂν εἴη τούτων δεινότερα μηχανήματα εἰ ὑμῖν μὲν ἅπαξ τουτουσὶ πείσασσι κατείργασαι ἃ βούλεσθε, ἐμοὶ δὲ [ἅπαξ] ἀποφυγόντι ὁ αὐτὸς κίνδυνος ὑπολείπεται; Qui hunc locum diligenter expenderit sentiet repetitum ἅπαξ spurium esse et tollendum.

Continuo sequitur: ἔτι δὲ μάλα' ἐδέθην — παρανομώτατα. Quid est μάλα δεθῆναι? Nihil prorsus. Latet aliquid vitii sed nihil extundo.

Sequitur: ἐθέλοντος γὰρ μου ἐγγυητὰς τρεῖς καθίσταμαι κατὰ τὸν νόμον οὕτως οὗτοι διεπράξαντο τοῦτο ὥστε μὴ ἐγγενέσθαι μοι ποιῆσαι. Loco motum est τοῦτο, quod transferendum est ante ποιῆσαι. Arcte coniuncta sunt τοῦτο ποιεῖν, τοῦτο δρᾶν, quae usurpantur ne verbum idem ineleganter repetatur. Praeterea οὕτως eiiciendum: διακράττεσθαι dicuntur qui malis artibus praeter aequum et bonum aliquid effecerunt.

517 Pag. 131. 25: τῶν δ' ἄλλων ξένων ὅσις [πώποτε] ἠθέλησε καταστήσαι ἐγγυητὰς οὐδείς πώποτε ἐδέθη. Ineleganter et vitiose abundat prius πώποτε.

Sequitur: καίτοι οἱ ἐπιμεληταὶ τῶν κακούργων τῷ αὐτῷ χρῶνται νόμῳ τούτῳ. ὥστε καὶ οὗτος κοινὸς τοῖς ἄλλοις πᾶσιν ὧν ἐμοὶ μόνῳ ἐπέλιπε [μὴ ὠφελῆσαι τοῦδε κόσμου]. Primum revoca fugitivam praepositionem: κοινὸς τοῖς ἄλλοις πᾶσιν ὧν ἔΝ ἐμοὶ μόνῳ ἐπέλιπεν, ut in Platonis *Apologia* pag. 28. b. οὐδὲν δὲ δεινὸν μὴ ἐν ἐμοὶ εἴη.

Tum dele verba corrupta μὴ ὠφελῆσαι τοῦδε κόσμου, vel, ut in aliis est, μὴ ὠφελῆσθαι τοῦδε τοῦ νόμου, sunt enim hae reliquiae Scholii: ὥστε με μὴ ὠφελῆσθαι ὑπὸ τοῦ νόμου adscripti in margine ad verba: ἐν ἐμοὶ μόνῳ ἐπέλιπεν.

520 Pag. 131. 37: ἐγὼ δὲ τὸν μὲν πλοῦν ἐποιησάμην ἐκ τῆς Μυτιλήνης, ὃ ἄνδρες, ἐν τῷ πλοίῳ πλέων ὃ Ἡρώδης οὗτος. Supplendum: ἐν τῷ ΑΤΤΩΙ πλοίῳ πλέων.

Pag. 132. 38. cap. 28: δῆλον γὰρ ὅτι ἐξ αὐτοῦ τοῦ λιμένος ἦν τὸ πλοῖον. πῶς [ἂν] οὖν οὐκ ἐξηυρέθη; mala manus inseruit ἂν. *Qui factum est igitur, ut navigium illud non sit repertum?*

In cap. 29 recte Editor: ἐπειδὴ τὸ αἶμα ἡῦρον, ubi Bekker. τι αἶμα dederat, quae non est Graeca compositio. Declarat autem τό additum paucis ante versiculis pro ἐν τούτῳ φασὶν εὔρεῖν CHMEIA Antiphontem dixisse εὔρεῖν ΑΙΜΑ, ad quod refertur: ἐπειδὴ τὸ αἶμα ἡῦρον.

Cap. 30: καὶ ὃν μὲν τότε παραχρῆμα ἐβασάνισαν, οὗτος ΜΕΝ οὐδὲν εἶπε περὶ ἐμοῦ Φλαῦρον, ὃν δ' ἡμέραις ὕστερον πολλαῖς [ἐβασάνισαν] — οὗτος ἦν ὁ πεισθεὶς ὑπ' αὐτῶν. Vel auris admonet inepte repetitum ἐβασάνισαν eliminari oportere. Praeterea ut μέν est in apodosis iteratum eodem modo δέ erat iterandum: οὗτος Δ' ἦν. Demosthenes pag. 216. 28: καὶ μὲν τι ἢ πρὸς τῶν ἐχθρῶν ἐν τοῖς ὅρκοις, τοῦτο ΜΕΝ ἰσχυρὸν αἰεὶ ποιήσουσιν· ἐὰν δέ τι ὑμέτερον ἢ κατ' ἐκείνων ἅμα δίκαιον καὶ συμφέρον, πρὸς τοῦτο ΔΕ διαμαρχομένους οὐδέποτε παύσασθαι οἰήσονται δεῖν ἑαυτούς. Complura huius compositionis exempla collegimus in *Miscell. Crit.* pag. 463 sq. Adde locum ipsius Antiphontis cap. 42: τοῖς μὲν πρώτοις λόγοις — συνεφέρετο, — τοῖς δὲ ἐπὶ τοῦ τροχοῦ λεγομένοις — τούτοις ΔΕ διεφέρετο.

Cap. 32: οἶμαι δ' ὑμᾶς ἐπίσασθαι τοῦτο ὅτι ἐφ' οἷς ἂν τὸ πλείστον μέρος τῆς βασάνου, πρὸς τούτων εἰσὶν οἱ βασανιζόμενοι λέγειν ὅ, τι ἂν ἐκείνοις μέλλωσι χαριεῖσθαι. Primum restitue: ἐφ' οἷς ἂν Ἦι τὸ πλείστον, quia coniunctivus omitti non potest. Deinde correxerim: πρὸς τούτων ΕΙΩΘΑCIN οἱ βασανιζόμενοι λέγειν. Coniungenda sunt πρὸς τούτων λέγειν, ut apud Aristophanem in *Vespis* vs. 647:

μὴ πρὸς ἐμοῦ λέγοντι.

In sqq. εἰ γὰρ ἐγὼ [μὲν] ἐκέλευον αὐτὸν σρεβλοῦν recte μὲν in Codice A deletum est.

Cap. 34: ἀλλ' ἀπέκτειναν Ἄγοντες τὸν ἄνδρα. Non ponitur in tali re ἄγειν sed Ἀπάγειν neque praesens recte habet pro aoristo: ἀπέκτειναν ἀπαγαγόντες τὸν ἄνδρα verum est.

In iis quae proxime praecedunt: διαπειραθέντα δ' αὐτὸν τὰ ψευδῆ λέγειν vehementer mihi suspectum est· διαπειραθέντα. Διαπειραῖσθαι, quod *experiri*, *periculum facere* significat, neque huius loci est neque infinitivum regit.

Cap. 38: καὶ οἱ μὲν ἄλλοι καθ' ὧν ἂν μηνύῃ τις αὐτοὶ Κλέπτουσι τοὺς μηνύοντας κᾶτ' ἀφανίζουσιν. Mirum hoc genus furti est τοὺς μηνύοντας κλέπτειν, sed perit necessaria in tali re praepositio ἘΚκλέπτουσι, *clam et furtim subducunt indices ac deinde de medio tollunt sive faciunt ut nusquam compareant.*

Cap. 44: καὶ μὴν πολλῷ πλέον γε ἄγνοεῖν ἔσι νύκτωρ ἢ μεθ' ἡμέραν, ἐπ' ἀκτῆς ἢ κατὰ πόλιν. Librarii stupor quum quid esset ΓΕΓΩΝΕΙΝ non intelligeret dedit duo vocabula „bene Graeca” γε et ἄγνοεῖν sententiae securus. Unice huic loco convenit γεγωνεῖν, id est ἐξάκουσον φθέγγεσθαι. Vox multo clarior resonat et longius exauditur noctu quam interdiu, in littore quam in urbe. Γεγωνεῖν eo sensu ab Atticis usurpari ostendimus in *Nov. Lectt.* pag. 8.

Cap. 45: τά τε ἐν τῇ γῇ ὄντα ἀναξύσαι καὶ τὰ ἐν τῷ πλοίῳ ἀποσπογγίσαι. Quoniam ξύω, ἀποξύω, ἀναξύω habent u longum scribe ἀναξῦσαι. Homerus noto loco:

γῆρας ἀποξύσας θήσειν νέον ἡβώντα.

Cap. 47: νῦν δὲ αὐτοὶ καταγνόντες [τὸν] θάνατον τοῦ ἀνδρὸς ἀπεκτείνετε. annotat Editor: „τόν αἰεσε malim cum Nauckio.” Sine mora τόν expunctum oportuit. Et certa dicendi lex et omnium perpetuus usus in talibus articulum respuunt. Sexcenties legitur θάνατός τις καταγνώσθαι. Quis ferat in his ὁ θάνατος? Antiphon pag. 137 cap. 70: τοῦ δ' ἐνὸς τούτου καταγνώσθαι θάνατος.

Multa vitiose scribit Aelianus, qui sibi egregie ἀττικίζειν videbatur, sed vitiosissime omnium V. H. XII. 49: Φωκίων ὁ τοῦ Φώκου πολλάκις στρατηγῆσας καταγνώσθαι θανάτω.

Pag. 135. cap. 48: ὥς τε πολλῷ ἂν δικαιότερον ὑμεῖς ἐκρίνεσθε ἢ ἐγὼ νῦν φεύγω ὑφ' ὑμῶν [ἀδίκως]. Mirum neminem sensisse ἀδίκως stulte esse interpolatum et penitus Oratoris sententiam perverttere.

Pag. 135. cap. 49: σκοπεῖτε δὲ καὶ ἐκ τοῖν λόγοις τοῖν ἀνδρῶν ἐκατέρωιν τοῖν βασιανισθέντοις τὸ δίκαιον καὶ τὸ εἰκός. Emenda: ἐκ ΤΩΝ λόγων τοῖν ἀνδρῶν, id est ἐξ ὧν λέγουσιν ἐκάτεροι. De duabus orationibus, veluti Demosthenis et Aeschinis περὶ παραπροβείας, recte diceretur ἐκ τοῖν λόγοις, non de iis quae duo testes pro testimonio dixerunt.

Pag. 135. cap. 49: ὁ δ' ἐλεύθερος οὐδέπω νῦν εἶρηκε περὶ ἐμοῦ

Φλαῦρον οὐδέν. Soleo Athenienses οὐδέπω καὶ νῦν, οὐδέπω καὶ τήμερον audire dicentes. Plato in *Hipp. maiore* pag. 293 c: οὐδέπω καὶ τήμερον οἶός τ' εἶ — ἀποκρίνεσθαι. Lucianus in *Piscatore* cap. 11: οὐδέπω καὶ τήμερον ἐξευρεῖν δεδύνημαι τὴν οἰκίαν. Recurrit idem mendum cap. 68: οὐδέπω νῦν εὔρηται οἱ ἀποκτείναντες. Addam exempla quaedam ex Demosthene: pag. 540. 25: οὐδέπω καὶ τήμερον εἰσελθεῖν δεδύνημαι. pag. 873. 9: οὐδέπω καὶ τήμερον ἀπολέλοιπεν. pag. 898. 4: οὐπω καὶ τήμερον ἐνῆνοχεν. pag. 1124. 18: οὐδέπω καὶ τήμερον ἠθέλησεν ὑποσχεῖν τὸν λόγον. pag. 1294. 26: οὐκ ἀπέσειλας οὐδέπω καὶ νυνί.

Pag. 135. cap. 50: τῷ διὰ τέλους τὸν αὐτὸν [ἀεὶ] λόγον λέγοντι. Ineptè his idem dicitur: nihil interest in tali re inter ἀεὶ et διὰ τέλους. Adscripsit aliquis ἀεὶ ad διὰ τέλους et sic irrepsit in textum. Arguitur etiam incerta sede volitans: in aliis enim est τὸν αὐτὸν ἀεὶ, in aliis λόγον ἀεὶ λέγοντι.

Pag. 135 cap. 51: ἐκ τῶν λόγων τῶν τοῦ ἀνθρώπου μερὶς ἐκατέροις ἂν εἴη. Libri ἐκατέρω ἴσον εἰ, ἐκατέρω ἴση ἐστὶ. Verum esse arbitror μερὶς ἐκατέροις ἴση ἐστὶ, namque ἴση necessarium est propter ea quae sequuntur: τὰ ἐξ ἴσου γεγόμενα πρὸς τοῦ φεύγοντός ἐστι μᾶλλον ἢ τοῦ διώκοντος.

Pag. 136. cap. 58. εἶεν, ἀλλὰ δέισας περὶ ἐμαυτοῦ μὴ αὐτὸς ΠΑΡ' ἐκείνου τοῦτο πάθοιμι. Turpissimum in his vitium Criticorum aciem fugit. Sero nati Graeculi Iulianus, Libanius, Themistius παρὰ τινος dicebant pro ὑπό τινος idque cum verbis passivis aut passivorum notionem in se continentibus coniungebant. Non dubitant dicere ἐπαινεῖσθαι, ψέγεσθαι, τιμᾶσθαι παρὰ τινος, et κακῶς πάσχειν παρὰ τινος, ἀποθανεῖν παρὰ τινος et (quod risum movet) πληγὰς λαβεῖν παρὰ τινος. Hinc Antiphonti maculam affricuerunt. At tu reponere 'ΤΠ' ἐκείνου τοῦτο πάθοιμι.

Pag. 136. cap. 59: καὶ πολὺ ἂν δικαιότερον ἀλοίης σὺ φόνου — ἢ ἐγώ. — ἐγὼ μὲν γάρ σου φανεράν τὴν πρόνοιαν εἰς ἐμέ ἀποδείκνυμι, σὺ δέ με ἐν ἀφανεῖ λόγῳ ζητεῖς ἀπολέσαι. Quid sit ἐν ἀφανεῖ λόγῳ quis intelligit? Bekker nos ablegat ad Hemster-

husium (ad Luciani *Dial. Mort.* pag. 429), sed nihil hinc proficimus: Hemsterhusius enim imbiberat errorem hunc bene Graece dici pro *fuste, virga, percutere aliquem καθικέσθαι τινός* 'ΕΝ ΒΑΚΤΗΡΙΔ, 'ΕΝ ῥάβδῳ, et ex decrepita Graecia putidissimos testes Manethonem, Quintum Calabrum et similes produxit, quibuscum componit Antiphontem, qui dixerit 'ΕΝ ΑΦΑΝΕΪ ΛΟΓῳ pro ΑΦΑΝΕΪ ΛΟΓῳ. Quis haec hodie probabit? Nemo hercle: itaque alio modo laboranti Antiphonti opitulandum. In tempore succurrit Antiphontis discipulus Thucydides VI. 54: βίαιον μὲν οὐδὲν ἐβούλετο δρᾶν, ἐν ΤΡΟΠῳ δὲ τινὶ ἀφανεΐ παρεσκευάζετο προπηλακιῶν αὐτόν, nam sic legendum pro ΤΟΠῳ ut I. 97: ἐν οἷῳ τρόπῳ κατέστη. et apud Lysiam pag. 110. 10: εἰ μὲν σοι ἐχθρὸς ἦν, ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ ἦσθα ἂν με τετιμωρημένος. Hoc ipsum Antiphon dederat et sic rectissime inter se opponuntur: ἐγὼ μὲν σου Φανεράν τὴν πρόνοιαν εἰς ἐμὲ ἀποδείκνυμι, σὺ δὲ με ἐν ἀφανεΐ ΤΡΟΠῳ ζητεῖς ἀπολέσαι, *occulta ratione me perdere conaris*, inquit, quia aliud agebatur, aliud simulabatur.

Pag. 136. cap. 60: ταῦτα μὲν ὑμῖν λέγω ὥς αὐτῷ μοι πρόσφασι οὐδεμίαν ἔχει ἀποκτεῖναι τὸν ἄνδρα. Corrupta haec esse unusquisque videt. Itaque Editor dubitanter coniecit „πρόφασις οὐδεμία ὑπῆρχεν?” Sed Graeculorum est ὑπῆρχεν pro ἦν positum. Fortasse dixerat πρόσφασΙC ἦΝ οὐδεμία. et ubi πρόσφασις ἦν in πρόσφασΙΝ corruptum est, οὐδεμίαΝ dedit nescio quis et ἔχει addidit.

Pag. 136. cap. 61: ἐξὸν γὰρ αὐτῷ ἐν ἀγῶνι καὶ κινδύνῳ μεγάλῳ καταστήσανΤΙ — ἀπολέσαι ἐκείνον. Ubi praecedit ἔξεσί μοι, ἔδοξεν αὐτοῖς et sim. infinitivo sequenti adduntur particippia aut in *dativo* aut in *accusativo*, sed longe frequentius in accusativo. Poterat igitur Antiphon aut καταστήσαντι aut καταστήσαντα dicere suo arbitratu et propter antecedentes dativos ἐν ἀγῶνι καὶ κινδύνῳ μεγάλῳ suspicor eum καταστήσαντα dicere maluisse.

Frequentissimum in Attica verbum est καθιστάναι, καταστήσαι τινα εἰς τι, veluti καθιστάναι εἰς κίνδυνον, εἰς κρίσιν, εἰς ἀγῶνα, εἰς φόβον, εἰς ὑποψίαν et alia sexcenta. Imprimis crebro legitur εἰς κίνδυνον καταστήσαι pro in iudicium de capite aliquem adducere, quod quum sexcenties cum accusativo componatur εἰς κίνδυνον, tamen non desunt loci ubi sine ulla suspicione καταστήσαι τινα

ἐν κινδύνῳ, ἐν ἀγῶνι et sim. legatur ut hic apud Antiphontem. Similiter passive dicitur καθίσσασθαι, καταστῆναι, καθεστάναι εἰς πόλεμον, εἰς μάχην, εἰς ἀγῶνα, εἰς κρίσιν aliaque eiusdemmodi plurima.

Pag. 136. cap. 63: καὶ μὲν δὴ καὶ τῆς χρείας τῆς ἐμῆς καὶ [τῆς] Λυκίου τοῦτο μέγιστον τεκμήριον ἐστίν. Interpolatus articulus τῆς orationem vitiosam reddidit. Qua enim de causa dicitur ἡ ἐμὴ καὶ σὴ φιλία, non ἡ σὴ, eadem de causa necessario dicendum ἡ χρεία ἡ ἐμὴ καὶ Λυκίου. Una erat enim *necessitudo* aut *consuetudo* aut *familiaritas*, quae inter hos ambos intercedebat. Simillimum exemplum est apud Lysiam pag. 113. 38: ἐκ τῆς ἐμῆς καὶ Θρασυμάχου συνουσίας.

Pag. 137. cap. 65: οἶμαι δ' ἂν καὶ ὑμῶν ἕκαστον εἴ τις τιΝΑ ἔροιτο ὃ, τι μὴ τύχοι εἰδώς, τοσοῦτον ἂν εἰπῇ ὅτι οὐκ οἶδεν. Emendandum est εἴ τις ΤΙ ἔροιτο: aut enim sic dici oportuit aut εἴ τις αὐτὸν ἔροιτο.

Pag. 137. cap. 69: εἰ μὴ φοβηθεῖς — ὅχρετο Φεύγων — ἀπώλουντ' ἂν οἱ ἔνδον [όντες] ἅπαντες. Recte Codex optimus ὄντες omittit: nempe οἱ ἔνδον ὄντες sunt qui tunc erant in aedibus, οἱ ἔνδον ἅπαντες; *domestici omnes, tota familia*.

Pag. 137. cap. 70: καὶ ἐν τούτῳ ἐδηλώθη τῷ τρόπῳ ἀπωλώλει τὰ χρήματα καὶ ὁ ἀνὴρ ἀπήχθη ὑπὸ τοῦ δήμου τοῦ ὑμετέρου παραδεδομένος ἤδη τοῖς ἑνδεκα. Scribe ἐδηλώθη Ὅτῳ τρόπῳ, ut scribitur passim: paullo ante dixit ὅτῳ τρόπῳ ἀφανής ἐστίν, et paullo post ὅτῳ τρόπῳ τέθνηκεν ὁ ἄνθρωπος.

Deinde videndum quid lateat in ἀπήχθη ὑπὸ τοῦ δήμου. Dobree ἀνήχθη coniecit, Kayser ἀπελύθη. Frustra. Ἀνάγειν non est huius loci et ἀπολύειν iudicium est, non populi. Unum verbum est rei congruens ἀφιέναι, ὁ ἀνὴρ ἀφείθη ὑπὸ τοῦ δήμου, in vincula iam coniectus ex plebiscito dimissus est.

Quaerat fortasse aliquis qui fieri potuerit ut ἀφείθη in ἀπήχθη (Codex A ἀπήγχθη) converteretur: est enim aliquid inter ΑΦΕΙΘΗ et ΑΠΗΧΘΗ. Nempe scribae aut lectores laceri et perrosi Codicis lacunas aut lacunulas explebant de suo, ut plurimum

exeuntia stulte inter se permutata viderunt. Indicabo unum. apud Antiphontem pag. 137. cap. 72: μέγα τοι ἡμέρα παρ' ἡμέραν γιγνομένη γνώμην ἐξ ἀρχῆς μετασῆCEIN καὶ τὴν ἀλήθειαν ETPEIN. Sic libri: Stephanus emendavit μετασῆCAI.

In sqq. *πυθομένη* expulit Dobree: rectissime ille quidem nam absurde interponitur et nihil facit ad rem et sententiam pervertit. Poterat perinde bene *μῆνιν* *ἄειδε θεά* interponi. Sed unde tandem natum esse dicamus? Videor mihi id reperisse: Antiphon dederat: *πυθομένη δ' ὅτι ἀδικεῖσθαι ἐμελλεν ὑπὸ τοῦ Φιλόνεω μεταπέμπεται*, et errore scribae pro ΠΥΘΟΜΕΝΗ substitutum est ΑΙCΘΟΜΕΝΗ, tum animadverso errore adscriptum de more in margine *πυθομένη* in alienam sedem irrepsit. Facile est autem constituere utra scriptura sit potior: *ἥσθετο* enim est *sensit*, *animadvertit*, *subiunxit ei aliquid*, *ἐκύθετο* est *audivit*, ex sermonibus viri an Philonei *cognovit*, idque ipsum rei natura requirit.

1, 16 Pag. 113. 11: καὶ ἡ ὑπέσχετο ὡς τάχις αἰοῖμαι. Est haec Blassii παραδιόρθωσις pro ὑπέσχετο τάχις αἰοῖμαι, quod revocandum est. Ὡς τάχις quam *ποῦναι celerrime* a loci sententia abhorret.

1, 17 Pag. 113. 18: τῆς Κλυταιμνήσρας τῆς τούτου μητρὸς (ταῖς) ὑποθήκαις ἅμα διακονοῦσαν. Revocandam esse censeo lectionem Bekkeri: ΤΑΙC Κλυταιμνήσρας τῆς τούτου μητρὸς ὑποθήκαις. Odioso nomine mulierem, quae maritum veneno sustulerat, appellavit Clytaemnestram, ut Caelius Clodiam ob eandem causam *quadrantariam Clytaemnestram* dixit apud Quintilianum VIII. 6. 53.

1, 19 Pag. 113. 25: ἡ δὲ παλλακὴ — τὴν σπονδὴν ἅμα ἐγχεύουσα — ἐνέχει τὸ φάρμακον. Pro imperfecto aoristus requiritur ἐνέχεε, ut post pauca recte editur: τῷ δὲ πατρὶ τῷ ἡμετέρῳ ἔλασσαν ἐνέχεε pro scriptura librorum omnium ἐνέχει.

Deinde in textum receptam oportuit Hirschigii correctionem οἰομένη δεξιόν (τι) Ποιεῖν, quia neque in tali re τι omitti potest et cur interciderit manifestum est. Theophrastus *Charact.* XIX. καὶ σπενδόντων ἐκβαλεῖν τὸ ποτήριον καὶ γελάσαι ὡς τε-

ράσιόν τι πεποιηκώς, sed dixerat philosophorum elegantissimus
ὥσπερ ἀσεϊόν τι πεποιηκώς.

Pag. 113. 32: ἀνθ' ὧν ἡ μὲν διακονήσασα καὶ χειρουργήσασα
ἔχει τὰ ἐπίχειρα ὧν ἀξία ἦν, [οὐδὲν αἰτία οὐσα] τῷ γὰρ δημο-
κοίνῳ τροχισθεῖσα παρεδόθη, ἡ δὲ αἰτία τε [ἤδη] καὶ ἐνθυμηθεῖσα
ἔξει, ἐὰν ὑμεῖς τε καὶ οἱ θεοὶ θέλωσιν. Editor de Blassii infelici
coniectura καὶ χειρουργήσασα transposuit post διακονήσασα quum
in libris recte post ἐνθυμηθεῖσα esset collocatum. Concubina
enim nil nisi venenum in vinum infudit iisque venenatam po-
tionem bibendam dedit, quod est διακονεῖν. Uxor et dandi
veneni consilium cepit (ἐνθυμήθη) idque suis manibus ipsa pa-
ravit (ἐχειρουργήσεν).

1, 20

Deinde scribe ἔχει τὰ πείχειρα ὧν ἀξία ἦν, τῷ γὰρ δημο-
κοίνῳ τροχισθεῖσα παρεδόθη deletis verbis ineptissimis οὐδὲν αἰτία
οὐσα, quae et pugnant cum Oratoris sententia et arctissime
coniuncta permoleste dirimunt.

Praeterea expunge ἤδη, quae notio prorsus ab hoc loco aliena
est. Sic omnia optime procedunt: ἡ μὲν διακονήσασα ἔχει τὰ-
πείχειρα ὧν ἀξία ἦν, ἡ δ' αἰτία ἔξει.

Pag. 113. 40: δεήσεται ἀθέμιτα [καὶ ἀνόσια] καὶ ἀτέλεσα καὶ
ἀνήκουσα καὶ θεοῖς καὶ ὑμῖν. Optimus liber καὶ ἀνόσια omittit,
recte ut equidem opinor. Nihil enim interest inter θέμις et
δσίχ, sed ἀθέμιτα habet τὸ ἀρχαιοπινές, quod amat Antiphon,
ἀνόσια pervulgatum vocabulum est.

1, 22

Post pauca legitur: ὑμεῖς — δ' ἐπὶ βοηθοὶ — τῶν ἐκ προνοίας
ἀποθνήσκόντων καὶ ταῦτα ὑφ' ὧν ἡκισ' ἐχρῆν [αὐτοὺς ἀποθνήσκειν].
Graeculus in tritissima locutione certam et perpetuam ellipsin
frigidissime explevit. Quid notius est in tali re quam ὑφ' ὧν
ἡκισ' ἐχρῆν et apud Romanos unde minime oportuit? Paullo ante
recte legitur: ἀθέως — ὑφ' ὧν ἡκισ' ἐχρῆν τὸν βίον ἐκλιπών.

Pag. 114. 2: ὑμεῖς δὲ ὅπως διδώσι δίκην οἱ ἀδικούντες τούτου
ἔνεκα καὶ δικασαὶ ἐγένεσθε καὶ ἐκλήθητε. Haereo in ἐκλήθητε,
quod de iudiciis inauditum est: testes καλοῦνται (citantur) non
iudices. Fortasse una syllaba periit et verum est καὶ ἐκληΡΩ-

1, 23

θητε, quia fiebat ante iudicium iudicum *sortitio*, qui sorte ducti sessum ibant.

1,25
Pag. 114. 10: ἀξιῷ ὥσπερ κακεῖνον — αὕτη ἀπώλεσεν οὕτω καὶ αὐτὴν [ταύτην] ἀπολέσθαι ὑπὸ τε ὑμῶν καὶ τοῦ δικαίου. Hirschigio obtemperatum oportuit ταύτην delere iubenti. Post pauca Antiphon, qui eadem iterare solet, ita dixit: ὥσπερ ἐκεῖνον αὕτη — ἀπώλεσεν οὕτω καὶ αὐτὴ ὑφ' ὑμῶν καὶ τοῦ δικαίου ἀπολομένη — τῆς δικαιοτάτης ἂν τύχοι τιμωρίας.

1,28
Pag. 114. 25: οὐ γὰρ δήπου μαρτύρων γ' ἐναντίον οἱ ἐπιβουλεύοντες τοὺς θανάτους τοῖς πέλας μηχανῶνται τε καὶ παρασκευάζουσιν, ἀλλ' ὥς μάλιστ' ἀδύναται λαθραίοτατα καὶ ὥς ἀνθρώπων μηδένα εἰδέναι. Mendosum est λαθραίοτατα. Ex ipsa rei natura ὥς μάλιστ' cum *positivo* coniungitur, non cum superlativo et λάθρα dicebant Attici, non λαθραίως. Itaque emendandum esse censeo: ὥς μάλιστ' ἀδύναται λάθρα.

Λαθραῖος tragicum sonat. Lepidissime Eubulus (apud Athen. pag. 568. f.) Tragicorum pompam παρωδῶν dixit:

καὶ μὴ λαθραῖαν κύπριν αἰσχίστην νόσον
πασῶν διώκειν ὕβρεος οὐ πόθου χάριν.

Idem genus mendi, quod est in ὥς μάλιστ' λαθραίοτατα eximendum est ex Platonis *Protagora* pag. 349 d: εὐρήσεις γὰρ πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων ἀδικωτάτους μὲν — ἀνδρείοτατοὺς δὲ διαφερόντως, imo vero ἀνδρείοις δέ. Ex ipsa rei natura διαφερόντως quoque requirit positivum. Plato *de Legibus* pag. 642 c: τὸ ὑπὸ πολλῶν λεγόμενον ὥς ὅσοι Ἀθηναίων εἰσὶν ἀγαθοὶ διαφερόντως εἰς τοιοῦτοι.

1,29
Pag. 114. 27: οἱ δ' ἐπιβουλεύόμενοι οὐδὲν ἴσασιν πρὶν γ' ἤδη ἐν αὐτῷ ὥσι τῷ κκκῷ. In optimo Codice post οὐδὲν „*duae litterae erasae, non πω.*” Suspicor olim scriptum fuisse: οὐδὲν τι ἴσασιν.

Quae sequuntur Tetralogiae plenae pravi et vitiosi acuminis non sunt ad meum palatum. Itaque

ἄλλοις τὰ κομψὰ ταῦτ' ἀφείλς σοφίσματα
transeo ad orationem περὶ τοῦ Ἡρώδου φόνου.

Pag. 129. 25: ἐβουλόμην μὲν τὴν δύναμιν τοῦ λέγειν — ἐξ
 ἴσου μοι καθεστάναι τῇ συμφορᾷ. Ut sexcenties alibi periit etiam
 hic necessaria vocula: ἐβουλόμην μὲν ἄΝ. *vellem*, non *volebam*.
 Lepide admodum Comicus incertus (Aristophanes, ut videtur)
 apud Meinek. F. C. IV. pag. 650:

βδελυρὸν μὲν οὖν τὸ πρᾶγμα κοῦκ ἂν ἐβουλόμην

λαχεῖν, ἐπειδὴ δ' ἔλαχον οὐκ ἂν ἐβουλόμην.

Quid intersit inter ἐβουλόμην ἂν et βουλοίμην ἂν infra ostendam.

Pag. 130. 4: ἅπαντα γὰρ τὰ ἐν ἀδήλῳ ἔτ' ὄντα ἐπὶ τῇ τύχῃ
 μαῖλλον ἂΝΑκεῖσθαι ἢ τῇ προνοίᾳ. Mendose adhaesit praepositio
 et μαῖλλον κεῖσθαι rescribendum. Quemadmodum enim dicitur
 τίθεσθαι sive ποιεῖσθαι τι ἐπὶ τινι, sic in perfecto passivi dicen-
 dum πάντα ἐπὶ τῇ τύχῃ κεῖται, non ἀνάκειται.

Pag. 130. 43: καίτοι ἐμοὶ εἰ μὴδὲν διέφερε εἶρεσθαι τῆσδε τῆς
 πόλεως ἴσον ἢν μοι καὶ προσκληθέντι μὴ ἔλθεῖν ἀλλ' ἐρήμην ἰφλεῖν,
 τοῦτο δὲ ἀπολογησαμένῳ τὴν προτέραν ἐξεῖναι ἐξελεῖν. Verba
 male a scribis habita sententia duce in hunc modum consti-
 tuenda esse videntur: καίτοι ἐμοὶ εἰ μὴδὲν διέφερε εἶρεσθαι τῆς
 δε τῆς πόλεως ἐξῆν τοῦτο μὲν προσκληθέντι μὴ ἔλθεῖν — τοῦτο δὲ
 ἀπολογησαμένῳ τὴν προτέραν ἐξελεῖν deletο ἐξεῖναι.

Pag. 131. 18: ὥτε μὴδὲν μοι ἐνθάδε [μὴδὲ] πλέον εἶναι μὴδ'
 ἀποφυγόντι, ἀλλ' ἐξεῖναι σοι λέγειν ὅτι κακοῦργος ἀπέφυγον ἀλλ'
 οὐ τοῦ φόνου τὴν δίκην. Vitium haec concepisce arguit inepte
 additum μὴδέ, quod Reiske expungebat. Melius esse arbitror
 verba sic disponere: ὥτε μὴδ' ἀποφυγόντι μοι μὴδὲν πλέον εἶναι
 ἀλλ' ἐξεῖναι σοι λέγειν κτέ. Praeterea absurdum est κακοῦργος
 ἀπέφυγον. Vera lectio a Reiskio reperta spernitur: κακοῦργίας
 ἀπέφυγον. Quemadmodum enim dicitur ξενίας φεύγω et sim.
 eodem modo dicebant ξενίας ἀπέφυγον aut ἐξέλων.

Pag. 131. 21: καίτοι πῶς ἂν εἴη τούτων δεινότερα μηχανήματα
 εἰ ὑμῖν μὲν ἅπαξ τουτουσὶ πείσασσι κατείργασαι ἃ βούλεσθε, ἐμοὶ
 δὲ [ἅπαξ] ἀποφυγόντι ὁ αὐτὸς κίνδυνος ὑπολείπεται; Qui hunc
 locum diligenter expenderit sentiet repetitum ἅπαξ spurium
 esse et tollendum.

Continuo sequitur: ἔτι δὲ μάλ' ἐδέθην — παρανομώτατα. Quid est μάλα δεθῆναι? Nihil prorsus. Latet aliquid vitii sed nihil extundo.

Sequitur: ἐθέλοντος γάρ μου ἐγγυητὰς τρεῖς καθίσταμαι κατὰ τὸν νόμον οὕτως οὗτοι διεπράξαντο τοῦτο ὥς μὴ ἐγγενέσθαι μοι ποιῆσαι. Loco motum est τοῦτο, quod transferendum est ante ποιῆσαι. Arcte coniuncta sunt τοῦτο ποιεῖν, τοῦτο δρᾶν, quae usurpantur ne verbum idem ineleganter repetatur. Praeterea οὕτως eiiciendum: διαπράττεσθαι dicuntur qui malis artibus praeter aequum et bonum aliquid effecerunt.

517 Pag. 131. 25: τῶν δ' ἄλλων ξένων ὅσις [πώποτε] ἠθέλησε κατασχῆσαι ἐγγυητὰς οὐδεὶς πώποτε ἐδέθη. Ineleganter et vitiose abundat prius πώποτε.

Sequitur: καίτοι οἱ ἐπιμεληταὶ τῶν κακούργων τῷ αὐτῷ χρῶνται νόμῳ τούτῳ. ὥς καὶ οὗτος κοινὸς τοῖς ἄλλοις πᾶσιν ὧν ἐμοὶ μόνῳ ἐπέλιπε [μὴ ὠφελῆσαι τοῦδε κόσμου]. Primum revoca fugitivam praepositionem: κοινὸς τοῖς ἄλλοις πᾶσιν ὧν ἔΝ ἐμοὶ μόνῳ ἐπέλιπεν, ut in Platonis *Apologia* pag. 28. b. οὐδὲν δὲ δεινὸν μὴ ἐν ἐμοὶ εἴη.

Tum dele verba corrupta μὴ ὠφελῆσαι τοῦδε κόσμου, vel, ut in aliis est, μὴ ὠφελῆσθαι τοῦδε τοῦ νόμου, sunt enim hae reliquiae Scholii: ὥς με μὴ ὠφελῆσθαι ὑπὸ τοῦ νόμου adscripti in margine ad verba: ἐν ἐμοὶ μόνῳ ἐπέλιπεν.

520 Pag. 131. 37: ἐγὼ δὲ τὸν μὲν πλοῦν ἐποιήσάμην ἐκ τῆς Μυτιλήνης, ὃ ἄνδρες, ἐν τῷ πλοίῳ πλέων ᾧ Ἡρώδης οὗτος. Supplendum: ἐν τῷ ΑΤΤΩΙ πλοίῳ πλέων.

Pag. 132. 38. cap. 28: δῆλον γὰρ ὅτι ἐξ αὐτοῦ τοῦ λιμένου ἦν τὸ πλοῖον. πῶς [ἄν] οὖν οὐκ ἐξηυρέθη; mala manus inseruit ἄν. Qui factum est igitur, ut navigium illud non sit repertum?

In cap. 29 recte Editor: ἐπειδὴ ΤΟ Αἶμα ἡῦρον, ubi Bekker. τι αἶμα dederat, quae non est Graeca compositio. Declarat autem τό additum paucis ante versiculis pro ἐν τούτῳ φασὶν εὐρεῖν CHMEIA Antiphontem dixisse εὐρεῖν ΑΙΜΑ, ad quod refertur: ἐπειδὴ τὸ αἶμα ἡῦρον.

Cap. 30: καὶ ὃν μὲν τότε παραχρῆμα ἐβασάνισαν, οὗτος ΜΕΝ οὐδὲν εἶπε περὶ ἐμοῦ Φλαῦρον, ὃν δ' ἡμέραις ὕσερον πολλαῖς [ἐβασάνισαν] — οὗτος ἦν ὁ πεισθεὶς ὑπ' αὐτῶν. Vel auris admonet inepte repetitum ἐβασάνισαν eliminari oportere. Praeterea ut μὲν est in apodosi iteratum eodem modo δέ erat iterandum: οὗτος Δ' ἦν. Demosthenes pag. 216. 28: κὰν μὲν τι ἢ πρὸς τῶν ἐχθρῶν ἐν τοῖς ὅρκοις, τοῦτο ΜΕΝ ἰσχυρὸν ἀεὶ ποιήσουσιν· ἐὰν δέ τι ὑμέτερον ἢ κατ' ἐκείνων ἅμα δίκαιον καὶ συμφέρον, πρὸς τοῦτο ΔΕ διαμαχομένους οὐδέποτε παύσασθαι οἰήσονται δεῖν ἑαυτούς. Complura huius compositionis exempla collegimus in *Miscell. Crit.* pag. 463 sq. Adde locum ipsius Antiphontis cap. 42: τοῖς μὲν πρώτοις λόγοις — συνεφέρετο, — τοῖς δὲ ἐπὶ τοῦ τροχοῦ λεγομένοις — τούτοις ΔΕ διεφέρετο.

Cap. 32: οἶμαι δ' ὑμᾶς ἐπίσασθαι τοῦτο ὅτι ἐφ' οἷς ἂν τὸ πλεῖστον μέρος τῆς βασάνου, πρὸς τούτων εἰσὶν οἱ βασανιζόμενοι λέγειν ὅ, τι ἂν ἐκείνοις μέλλωσι χαριεῖσθαι. Primum restitue: ἐφ' οἷς ἂν Ἦι τὸ πλεῖστον, quia coniunctivus omitti non potest. Deinde correxerim: πρὸς τούτων ΕΙΩΘΑCIN οἱ βασανιζόμενοι λέγειν. Coniungenda sunt πρὸς τούτων λέγειν, ut apud Aristophanem in *Vespis* vs. 647:

μὴ πρὸς ἐμοῦ λέγοντι.

In sqq. εἰ γὰρ ἐγὼ [μὲν] ἐκέλευον αὐτὸν σρεβλοῦν recte μὲν in Codice A deletum est.

Cap. 34: ἀλλ' ἀπέκτειναν Ἄγοντες τὸν ἄνδρα. Non ponitur in tali re ἄγειν sed Ἀπάγειν neque praesens recte habet pro aoristo: ἀπέκτειναν ἀπαγαγόντες τὸν ἄνδρα verum est.

In iis quae proxime praecedunt: διαπειραθέντα δ' αὐτὸν τὰ ψευδῇ λέγειν vehementer mihi suspectum est: διαπειραθέντα. Διαπειραῖσθαι, quod *experiri*, *periculum facere* significat, neque huius loci est neque infinitivum regit.

Cap. 38: καὶ οἱ μὲν ἄλλοι καθ' ὃν ἂν μηνύη τις αὐτοὶ Κλέπτουσι τοὺς μηνύοντας κατ' ἀφανίζουσιν. Mirum hoc genus furti est τοὺς μηνύοντας κλέπτειν, sed periit necessaria in tali re praepositio Ἐκκλέπτουσι, *clam et furtim subducunt indices ac deinde de medio tollunt sive faciunt ut nusquam compareant.*

Cap. 44: καὶ μὴν πολλῷ πλέον γε ἀγνοεῖν ἔστι νύκτωρ ἢ μεθ' ἡμέραν, ἐπ' ἀκτῆς ἢ κατὰ πόλιν. Librarii stupor quum quid esset ΓΕΓΩΝΕΙΝ non intelligeret dedit duo vocabula „*bene Graeca*” γε et ἀγνοεῖν sententiae securus. Unice huic loco convenit γεγωνεῖν, id est ἐξάκουσον φθέγγεσθαι. Vox multo *clarior resonat* et longius exauditur noctu quam interdiu. in littore quam in urbe. Γεγωνεῖν eo sensu ab Atticis usurpari ostendimus in *Nov. Lectt.* pag. 8.

Cap. 45: τὰ τε ἐν τῇ γῇ ὄντα ἀναξύσαι καὶ τὰ ἐν τῷ πλοίῳ ἀποσπογγίσαι. Quoniam ξύω, ἀποξύω, ἀναξύω habent u longum scribe ἀναξύσαι. Homerus noto loco:

γῆρας ἀποξύσας θήσειν νέον ἡβώνοντα.

Cap. 47: νῦν δὲ αὐτοὶ καταγνόντες [τὸν] θάνατον τοῦ ἀνδρὸς ἀπεκτείνετε. annotat Editor: „*τόν ἀβεσσε malim cum Nauckio.*” Sine mora τὸν expunctum oportuit. Et certa dicendi lex et omnium perpetuus usus in talibus articulum respuunt. Sexcenties legitur θάνατός τις καταγνώσθῃ. Quis ferat in his ὁ θάνατος? Antiphon pag. 137 cap. 70: τοῦ δ' ἐνὸς τούτου καταγνώσθῃ θάνατος.

Multa vitiose scribit Aelianus, qui sibi egregie ἀττικίζειν videbatur, sed vitiosissime omnium V. H. XII. 49: Φωκίων δ τοῦ Φώκου πολλάκις στρατηγῆσας καταγνώσθῃ θανάτῳ.

Pag. 135. cap. 48: ὥς πολλῷ ἂν δικαιότερον ὑμεῖς ἐκρίνεσθε ἢ ἐγὼ νῦν φεύγω ὑφ' ὑμῶν [ἀδίκως]. Mirum neminem sensisse ἀδίκως stulte esse interpolatum et penitus Oratoris sententiam pervertere.

Pag. 135. cap. 49: σκοπεῖτε δὲ καὶ ἐκ τοῖν λόγοις τοῖν ἀνδρῶν ἑκατέρω τῶν βασιανισθέντων τὸ δίκαιον καὶ τὸ εἰκός. Emenda: ἐκ ΤΩΝ λόγων τοῖν ἀνδρῶν, id est ἐξ ὧν λέγουσιν ἑκάτεροι. De duabus orationibus, veluti Demosthenis et Aeschinis περὶ παραπρεσβείας, recte diceretur ἐκ τοῖν λόγοις, non de iis quae duo testes pro testimonio dixerunt.

Pag. 135. cap. 49: ὁ δ' ἐλεύθερος οὐδέπω νῦν εἶρηκε περὶ ἐμοῦ

Φλαῦρον οὐδέν. Soleo Athenienses οὐδέπω καὶ νῦν, οὐδέπω καὶ τήμερον audire dicentes. Plato in *Hipp. maiore* pag. 293 c: οὐδέπω καὶ τήμερον οἶός τ' εἶ — ἀποκρίνεσθαι. Lucianus in *Riscatore* cap. 11: οὐδέπω καὶ τήμερον ἐξευρεῖν δεδύνημαι τὴν οἰκίαν. Recurrit idem mendum cap. 68: οὐδέπω νῦν εὔρηται οἱ ἀποκτείναντες. Addam exempla quaedam ex Demosthene: pag. 540. 25: οὐδέπω καὶ τήμερον εἰσελθεῖν δεδύνημαι. pag. 873. 9: οὐδέπω καὶ τήμερον ἀπολέλοιπεν. pag. 898. 4: οὐπω καὶ τήμερον ἐννόηχεν. pag. 1124. 18: οὐδέπω καὶ τήμερον ἠθέλησεν ὑποσχεῖν τὸν λόγον. pag. 1294. 26: οὐκ ἀπέσειλας οὐδέπω καὶ νυνί.

Pag. 135. cap. 50: τῷ διὰ τέλους τὸν αὐτὸν [ἀεὶ] λόγον λέγοντι. Ineptè bis idem dicitur: nihil interest in tali re inter ἀεὶ et διὰ τέλους. Adscripsit aliquis ἀεὶ ad διὰ τέλους et sic irrepsit in textum. Arguitur etiam incerta sede volitans: in aliis enim est τὸν αὐτὸν ἀεὶ, in aliis λόγον ἀεὶ λέγοντι.

Pag. 135 cap. 51: ἐκ τῶν λόγων τῶν τοῦ ἀνθρώπου μερὶς ἑκατέροις ἂν εἴη. Libri ἑκατέρω ἴσον εἰ, ἑκατέρω ἴση ἐστὶ. Verum esse arbitror μερὶς ἑκατέροις ἴση ἐστὶ, namque ἴση necessarium est propter ea quae sequuntur: τὰ ἐξ ἴσου γενόμενα πρὸς τοῦ φεύγοντός ἐστι μᾶλλον ἢ τοῦ διώκοντος.

Pag. 136. cap. 58. εἶεν, ἀλλὰ δέισας περὶ ἑμαυτοῦ μὴ αὐτὸς ΠΑΡ' ἐκείνου τοῦτο πάθοιμι. Turpissimum in his vitium Criticorum aciem fugit. Sero nati Graeculi Iulianus, Libanius, Themistius παρὰ τινος dicebant pro ὑπὸ τινος idque cum verbis passivis aut passivorum notionem in se continentibus coniungebant. Non dubitant dicere ἐπαινεῖσθαι, ψέγεσθαι, τιμᾶσθαι παρὰ τινος, et κακῶς πάσχειν παρὰ τινος, ἀποθανεῖν παρὰ τινος et (quod risum movet) πληγὰς λαβεῖν παρὰ τινος. Hinc Antiphonti maculam affricuerunt. At tu repone 'ΤΠ' ἐκείνου τοῦτο πάθοιμι.

Pag. 136. cap. 59: καὶ πολὺ ἂν δικαιότερον ἀλοίης σὺ φόνου — ἢ ἐγώ. — ἐγὼ μὲν γάρ σου φανεράν τὴν πρόνοιαν εἰς ἐμέ ἀποδείκνυμι, σὺ δέ με ἐν ἀφανεί λόγῳ ζητεῖς ἀπολέσαι. Quid sit ἐν ἀφανεί λόγῳ quis intelligit? Bekker nos ablegat ad Hemster-

husium (ad Luciani *Dial. Mort.* pag. 429), sed nihil hinc proficimus: Hemsterhusius enim imbiberat errorem hunc bene Graece dici pro *fuste, virga, percutere aliquem καθικέσθαι τινός* 'ΕΝ βακτηρίᾳ, 'ΕΝ ῥάβδῳ, et ex decrepita Graecia putidissimos testes Manethonem, Quintum Calabrum et similes produxit, quibuscum componit Antiphontem, qui dixerit 'ΕΝ ἀφανεῖ λόγῳ pro ἀφανεῖ λόγῳ. Quis haec hodie probabit? Nemo hercle: itaque alio modo laboranti Antiphonti opitulandum. In tempore succurrit Antiphontis discipulus Thucydides VI. 54: βίαιον μὲν οὐδὲν ἐβούλετο δρᾶν, ἐν Τρόπῳ δὲ τινι ἀφανεῖ παρεσκευάζετο προπηλακιῶν αὐτόν, nam sic legendum pro ΤΟπῳ ut I. 97: ἐν οἴῳ τρόπῳ κατέστη. et apud Lysiam pag. 110. 10: εἰ μὲν σοι ἐχθρὸς ἦν, ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ ἦσθα ἂν με τετιμωρημένος. Hoc ipsum Antiphon dederat et sic rectissime inter se opponuntur: ἐγὼ μὲν σου φανεράν τὴν πρόνοιαν εἰς ἐμὲ ἀποδείκνυμι, σὺ δὲ με ἐν ἀφανεῖ Τρόπῳ ζητεῖς ἀπολέσαι, *occulta ratione me perdere conaris*, inquit, quia aliud agebatur, aliud simulabatur.

Pag. 136. cap. 60: ταῦτα μὲν ὑμῖν λέγω ὥς αὐτῷ μοι πρόσφασιν οὐδεμίαν ἔχει ἀποκτεῖναι τὸν ἄνδρα. Corrupta haec esse unusquisque videt. Itaque Editor dubitanter coniecit „πρόφασις οὐδεμία ὑπῆρχεν?” Sed Graeculorum est ὑπῆρχεν pro ἦν positum. Fortasse dixerat πρόσφασις ἦν οὐδεμία. et ubi πρόσφασις ἦν in πρόσφασιν corruptum est, οὐδεμίαΝ dedit nescio quis et ἔχει addidit.

Pag. 136. cap. 61: ἐξὸν γὰρ αὐτῷ ἐν ἀγῶνι καὶ κινδύνῳ μεγάλῳ καταστήσαντι — ἀπολέσαι ἐκείνον. Ubi praecedit ἐξέσι μοι, ἐδοξεν αὐτοῖς et sim. infinitivo sequenti adduntur participia aut in *dativo* aut in *accusativo*, sed longe frequentius in *accusativo*. Poterat igitur Antiphon aut καταστήσαντι aut καταστήσαντα dicere suo arbitratu et propter antecedentes *dativos* ἐν ἀγῶνι καὶ κινδύνῳ μεγάλῳ suspicor eum καταστήσαντα dicere maluisse.

Frequentissimum in Attica verbum est καθιστάναι, καταστήσαι τινα εἰς τι, veluti καθιστάναι εἰς κίνδυνον, εἰς κρίσιν, εἰς ἀγῶνα, εἰς φόβον, εἰς ὑποψίαν et alia sexcenta. Imprimis crebro legitur εἰς κίνδυνον καταστήσαι pro in iudicium de capite aliquem adducere, quod quum sexcenties cum *accusativo* componatur εἰς κίνδυνον, tamen non desunt loci ubi sine ulla suspitione καταστήσαι τινα

ἐν κινδύνῳ, ἐν ἀγῶνι et sim. legatur ut hic apud Antiphontem. Similiter passive dicitur καθίσσασθαι, καταστῆναι, καθεστάναι εἰς πόλεμον, εἰς μάχην, εἰς ἀγῶνα, εἰς κρίσιν aliaque eiusdemmodi plurima.

Pag. 136. cap. 63: καὶ μὲν δὴ καὶ τῆς χρείας τῆς ἐμῆς καὶ [τῆς] Λυκίου τοῦτο μέγιστον τεκμήριον ἐστίν. Interpolatus articulus τῆς orationem vitiosam reddidit. Qua enim de causa dicitur ἡ ἐμὴ καὶ σὴ φιλία, non ἡ σὴ, eadem de causa necessario dicendum ἡ χρεία ἡ ἐμὴ καὶ Λυκίου. Una erat enim *necessitudo* aut *consuetudo* aut *familiaritas*, quae inter hos ambos intercedebat. Simillimum exemplum est apud Lysiam pag. 113. 38: ἐκ τῆς ἐμῆς καὶ Θρασυμάχου συνουσίας.

Pag. 137. cap. 65: οἶμαι δ' ἂν καὶ ὑμῶν ἕκαστον εἰ τις τινα ἔροιτο ὃ, τι μὴ τύχοι εἰδῶς, τοσοῦτον ἂν εἰπῇν ὅτι οὐκ οἶδεν. Emendandum est εἰ τις TI ἔροιτο: aut enim sic dici oportuit aut εἰ τις αὐτὸν ἔροιτο.

Pag. 137. cap. 69: εἰ μὴ φοβηθεῖς — ὥχετο Φεύγων — ἀπώλουντ' ἂν οἱ ἔνδον [δντες] ἅπαντες. Recte Codex optimus δντες omittit: nempe οἱ ἔνδον δντες sunt qui tunc erant in aedibus, οἱ ἔνδον ἅπαντες *domestici omnes, tota familia*.

Pag. 137. cap. 70: καὶ ἐν τούτῳ ἐδηλώθη τῷ τρόπῳ ἀπωλώλει τὰ χρήματα καὶ ὁ ἀνὴρ ἀπήχθη ὑπὸ τοῦ δήμου τοῦ ὑμετέρου παραδεδομένος ἤδη τοῖς ἑνδεκα. Scribe ἐδηλώθη Ὅτῳ τρόπῳ, ut scribitur passim: paullo ante dixit ὅτῳ τρόπῳ ἀφανῆς ἐστίν, et paullo post ὅτῳ τρόπῳ τέθνηκεν ὁ ἄνθρωπος.

Deinde videndum quid lateat in ἀπήχθη ὑπὸ τοῦ δήμου. Dobree ἀνήχθη coniecit, Kayser ἀπελύθη. Frustra. Ἀνάγειν non est huius loci et ἀπολύειν iudicium est, non populi. Unum verbum est rei congruens ἀφιέναι, ὁ ἀνὴρ ἀφείθη ὑπὸ τοῦ δήμου, in vincula iam coniectus ex plebiscito dimissus est.

Quaerat fortasse aliquis qui fieri potuerit ut ἀφείθη in ἀπήχθη (Codex A ἀπήχθη) converteretur: est enim aliquid inter ΑΦΕΙΘΗ et ΑΠΗΧΘΗ. Nempe scribae aut lectores laceri et perrosi Codicis lacunas aut lacunulas explebant de suo, ut plurimum

infeliciter et inepte. Supererat A*** ΘΗ et qui sarcire voluit auxit malum.

Luculentum huius rei exemplum legitur in vicinia cap. 73. ubi opponuntur inter se ἐν μὲν τῷ ἐπισχεῖν — ἐν δὲ τῷ ΠΑΡΑΡΗΜΑ. Felicissima emendatione Editor substituit ἐν δὲ τῷ ΕΠΙΧΘΗΝΑΙ aptissime comparans (*Obseru.* pag. 25) Herodotum VII. 10: ἐπείχθησαι μὲν πᾶν πρῆγμα τίεται σφάλματα — ἐν δὲ τῷ ἐπισχεῖν ἔνεσι ἀγαθά. et Isocratem *Panegy.* 175: ἄξιον ἐπισχεῖν ἄλλ' οὐκ ἐπείχθησαι. Quomodo autem tam dissimilia confusa sunt? Super erat *Π**Χ*ΗΝΑ* et corrector „*vocabulum bene Graecum*” reposuit de sententia minus laborans.

Addam et aliud exemplum ex cap. 90. ἀποψηφισαμένοις μὲν ὑμῖν ἐμοῦ νῦν ἔξεσι τότε χρῆσθαι ὃ, τι ἂν βούλησθε, ἀπολεσάσι ΔΕ οὐδὲ βουλευσασθαι ἔτι περὶ ἐμοῦ ἐγχωρεῖ. Est haec certa et evidens Dobraei emendatio ἀπολέσασσι δὲ pro ἀπολογήσασθαι. Supererat in lacero libro ἈΠΟΛ* CAC***, quod alias res agens scriba explevit ἀπολογήσασθαι.

Cap. 76. in optimo libro est: καὶ τοῦτ' ἴσως ἂν φανερόν ἂν γένοιτο. Editor prius ἂν eiecit sine causa, ut equidem opinor. Amant Attici ἂν semel et iterum in talibus repetere, ut Antiphon cap. 52. ἐγωγ' ἂν — ἡφάνισ' ἂν τῷ ἀνθρώπῳ.. Ter in uno senario repetiit Euripides in *Troad.* vs. 1233:

ἀφανεῖς ἂν ὄντες οὐκ ἂν ὑμνηθεῖμεν ἂν.

et Sophocles in Bekkeri *Anecd.* pag. 126. 26:

— πῶς ἂν οὐκ ἂν ἐν δίκῃ
θάνοιμ' ἂν;

Iterum sic Antiphon VI. 15: οὐτ' ἂν ἐγὼ οὐτ' ἄλλος οὐδεὶς οἶδ' ἅ τ' ἂν εἴη ἀποτρέψαι.

Cap. 72: αὐτὸ γὰρ ὃ βουλεύεται τὴν γνώμην διαφθείρει τοῦ ἀνθρώπου. Est operae pretium cum his componere luculentam Ruhnkenii annotationem ad Velleium Paterculum II. 57: *sed profecto ineluctabilis fatorum vis cuiuscumque fortunam mutare constituit consilia corrumpit.*

Cap. 76: οὕτε γὰρ ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν εὐρόπως εἶχεν αὐτῷ. Simplicissimum est de Schoemanni coniectura reponere εὐΠΟΡως

εἶχεν αὐτῷ, ut in Orat. I. 1. ἀπόρως ἔχει μοι περὶ τοῦ πράγματος.

Pag. 138. cap. 73: οὐδὲ φεύγων τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον, τοὺς δ' οἷους ὑμεῖς μισῶν συκοφάντας. Infelix coniectior fuit qui pro ὑμεῖς substituebat ὑμᾶς. Plurimis exemplis in *Var. Lectt.* pag. 551 sq. hanc compositionis formam Atticis usitatam fuisse demonstravi. Simillima nostro loco haec sunt: Demosthenes pag. 421. 16: Σόλων ἐμίσει τοὺς οἷους οὗτος τὴν φύσιν. et pag. 613. 10: σώζειν ὑμῖν τοὺς τοιούτους προσήκει καὶ μισεῖν τοὺς οἷους περ οὗτος. et pag. 617. 25 (758. 6.) οὐδ' οἷοις περ σὺ χρώμενοι συμβούλοις ἐπολιτεύοντο. Luculentum est imprimis testimonium Xenophontis *Hellen.* I. 4. 16: οὐκ ἔφασαν δὲ τῶν οἷων περ αὐτοὶ ὄντων εἶναι καινῶν δεῖσθαι πραγμάτων. et Aristophanis in *Acharnensibus* vs. 600.

ὄρων πολιοὺς μὲν ἄνδρας ἐν ταῖς τάξεσι
νεανίας δ' οἷους σὺ διαδεδρακότας.

Itaque Codicum scripturam: τοὺς δ' οἷους ὑμεῖς μισῶν συκοφάντας satius est non tangere.

Ex eodem loco perspicuum fit quid sit, οὐ φεύγων τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον, namque idem hoc significat quod οὐ μισόδημος ὢν.

Pag. 138. cap. 79: τούτων οὐ δίκαιός ἐστιν [ὃ ἐμὸς πατήρ] ἰδίᾳ δίκην δίδόναι. Frigidissime interpolatum est ὃ ἐμὸς πατήρ, de quo solo in praecedentibus agitur. Miror quo pacto Dobree, qui paullo ante in verbis οὐκ ἔστιν ὃ, τι — ἡμάρτηται [τῷ ἐμῷ πατρὶ] emblemata expunxit, huic additamento pepercerit.

Pag. 139. cap. 85: οἱ μὲν ἔχθιστοι [οἱ] ἐμοὶ δύο ἀγῶνας περὶ ἐμοῦ πεποιήκασιν. Delendum est vitiose repetitum οἱ. Usitatum est dicere ut apud Xenophontem in *Apologia Socratis* § 27: ἐμοὶ καὶ τοῖς ἐμοῖς εὗνοις. et in *Hellen.* V. 2. 33: τοῖς ὑμετέροις δυσμενέσιν, et passim τὰ μὰ φίλτατα, sed nemo dicebat οἱ εὖνοι οἱ ἐμοί, aut οἱ δυσμενεῖς οἱ ὑμέτεροι. Itaque ἐμοί dativus est et οἱ spurium.

Post pauca cap. 88. scribe: αὐτῶν δὲ τούτων ἕνεκα pro εἵνεκα, quod Homericum est.

Pag. 140. cap. 90: πῶς ἂν οὖν ὀρθῶς δικάσαιτε; — εἰ τούτους ἐάσετε κτέ. Ob praecedens δικάσαιτε necesse est scribere ἐάσαιτε, ut in iocoso oraculo quum quis Apollinem sic consulisset:

πῶς ἂν πλουτήσαιμι, Διὸς καὶ Λητοῦς υἱέ;
respondit Deus:

εἰ τὸ μέτρον κτήσαιο Κορίνθου καὶ Σικυῶνος.
cf. Zenobium III. 57. ibique Schneidewin.

Pag. 140. cap. 90: — ἐὰν νυνὶ ἀποψηφίσῃσθέ μου, διαφεύγω γὰρ οὐδ' οὕτω τὰς ὑμετέρας γνώμας, ἀλλ' ὑμεῖς ἔσεσθε οἱ κἀκεῖ περὶ ἐμοῦ διαψηφιζόμενοι καὶ Φείσαμένοις μὲν ὑμῖν ἐμοῦ νῦν ἔξεσι τότε χρῆσθαι ὃ, τι ἂν βούλησθε, ἀπολεσάκι ΔΕ οὐδὲ βουλευσασθαι ἔτι περὶ ἐμοῦ ἐγχωρεῖ. Pro κἀκεῖ in libris est κακοί: sic solent in antiquissimis mendis formae veteres tuto latere et crases et elisiones a scribis postea obscuratae. Non aliter dicebant Attici quam κἀκεῖ, κἀκεῖνος, κἀγὼ et sim. et in articulis τἀπίχειρα, τἀπιτίμια, τἀπινίκια, τἀπὶ Θράκης, τἀπιτήδεια, τἀργύριον, τἀργύρια, τἀνδράποδα, τοῦπ' ἐμοί, θοιμάτιον, θαιμάτια et alia complura eiusdemmodi, quae hodieque apud omnes male resoluta scribuntur.

Pro Φείσαμένοις μὲν in Codice A (Crippsiano) omnium me iudice fidelissimo teste (de qua re alias fortasse dabitur dicendi locus) scriptum est ΨΗΦισαμένοις solemnī errore propter compendium praepositionis pro ἀποψηφισαμένοις, quod bene reposuit Aldus. Editor, qui plus Codici Oxoniensi (N) tribuit, ex eo Φεισαμένοις recepit, quae est Graeculi lectoris coniectura, et nihil inter Φείσασθαι et ἀποψηφίσασθαι interesse arbitratur usus Platonis testimonio in *Apologia* pag. 31. a: τοιοῦτος ἄλλος οὐ ῥαδίως ὑμῖν γενήσεται, ὃ ἄνδρες, ἀλλ' ἐὰν ἐμοὶ πίθησθε Φείσεσθέ μου. Parum novit Socratis animum, qui putat eum dicere ἀποψηφιῆσθέ μου. Φείδεσθαι est *reservare, reponere in futurum usum*, non statim temere absumere, et sic Socrates suadet iudicibus Φείδεσθαι ἑαυτοῦ, quod quum in Antiphontis locum non quadret ἀποψηφισαμένοις μὲν in pristinam sedem reducemus.

Praeterea pro ἔξεσι τότε necessarium est ἐξέσαι.

Pag. 141. cap. 96: ταῦτά τοι δέομαι ὑμῶν οὔτε τὸ ὑμέτερον εὐσεβὲς παρὲς οὔτε ἑμαυτὸν ἀποσερῶν τὸ δίκαιον. Sententia re-

quirit praesens παρτεῖς ut recte sequitur ἀποσερῶν, non ἀποσερήσας.

Restat ultima oratio περὶ τοῦ χορευτοῦ, in qua legitur cap. 8: ἐγὼ δὲ ἀξιώ πρῶτον ΜΕΝ — διηγῆσασθαι ἐν ὑμῖν τὰ γενόμενα πάντα· ἔπειτα περὶ τῶν ἄλλων ὧν οὗτοι κατηγοροῦσιν ἐὰν ὑμῖν ἡδομένοις βουλήσομαι ἀπολογῆσασθαι. Nemo nescit Athenienses dicere πρῶτον μὲν — ἔπειτα, non ἔπειτα ΔΕ. Itaque coniungenda sunt: ἀξιώ πρῶτον μὲν διηγῆσασθαι — ἔπειτα ἀπολογῆσασθαι, et perspicuum est ineptum βουλήσομαι delendum esse. Unde natum? dixerit aliquis. Dicam ubi primum aliud ex his verbis mendum exemerim. Non est Graecum ἐὰν ὑμῖν ἡδομένοις sed ἐὰν ὑμῖν ἡδομένοις ἦ, quoniam coniunctivus omitti non potest. Est autem in ea re duplex loquendi genus: ἐὰν ὑμῖν ἡδομένοις ἦ et ἐὰν ὑμῖν βουλομένοις ἦ, videturque h. l. dittographia olim fuisse ἡδομένοις et superscriptum βουλ. unde servata lectione ἡδομένοις natum est βουλήσομαι.

Pag. 142 cap. 9: αὐτοὶ δὲ ὦΝ τὴν πόλιν φασὶν ἀδικεῖσθαι τούτῳΝ ἰδίᾳ ἀξιοῦσι δίκην λαμβάνειν. In libris est ὧν τὴν πόλιν — τούτῳΤ ἰδίᾳ unde legendum Ὁ τὴν πόλιν — τούτῳΤ — δίκην λαμβάνειν.

Pag. 143. cap. 14: ἔξει τῷ κατηγορῷ ἐξελέγξαι — ὃ, τι ἂν βούληται εἰπεῖν· ΕΠΕΙ κτέ. Dobree: „*dele* εἰπεῖν *ex* ἐπεὶ *naum*.” Quid verius? sed spernitur.

Pag. 143. cap. 14: πολλοὶ τῶν περιεσώτων — ἐμοὶ προσέχουσι τὸν νοῦν, — οἷς ἐγὼ βουλοίμην ἂν δοκεῖν — εὖορκος εἶναι. Libri ἔΒΟΥΤΛόμην ἂν, Dobraeus optime βουλοίμην. De ea re quae fieri non possit aut non amplius possit ἐβουλόμην ἂν perpetuo dicitur, ut Latine *vellem*:

virum me natam vellem,

Itaque h. l. manifestum est βουλοίμην esse verum.

Pag. 144. cap. 28: τοῖς μὲν μάρτυσι τοῖς ἐμοὶ μαρτυροῦσιν ἀπιστεῖν ὑμᾶς διδάσκουσι, τοῖς δὲ λόγοις οἷς αὐτοὶ λέγουσι πιστεύειν ὑμᾶς φασὶ χρῆναι. Absurdum est ἀπιστεῖν ὑμᾶς ΔΙΑΔΑΚΟΤΕΙ.

Quid est legendum? Nihil aliud quam ΚΕΛΕΤΟΥΣΙ. Nimis audax et violentum id esse putas. Producam igitur testem locupletem, ipsum Antiphontem Orat. V. 84: τοῖς μὲν μαρτυροῦσιν ἀπιστεῖν ὑμᾶς κελεύουσι, τοῖς δὲ λόγοις, οὓς αὐτοὶ λέγουσι, πιστεύειν ὑμᾶς Φασὶ χρῆναι. Amat Antiphon sua repetere. Unde autem error ortus est? ex vetere lacuna ***** ΟΤCΙ.

Pag. 145. cap. 33: ἵνα δ' ἔτι [καὶ] ἄμεινον μάθητε, τούτου ἕνεκα πλείω λέξω. Mendose et contra dicendi usum interpositum καὶ expellendum est.

Similiter cap. 34: τίνες οὖν ἦσαν οἱ πείσαντες αὐτοὺς καὶ τίνος ἕνεκα [καὶ] πρόθυμοι ἐγένοντο πείσαι αὐτούς; Vides unde vitiose abundans copula nata sit.

Pag. 145. cap. 37: πρὶν τὴν οἰκίαν καθᾶραι, sero nati Graeculi dicebant καθᾶραι, σημάναι. Verissime Phrynichus pag. 24. Lob. Σημάναι καὶ θερμάναι καὶ καθᾶραι: καὶ ταῦτα παρὰ τὴν ἀρχαίαν χρῆσιν. — λέγομεν δὲ διὰ τοῦ Η σημήναι, θερμήναι, καθῆραι. Quin igitur his utimur, si vera et certa sunt? Nemo ante Alexandri tempora dicebat ἐκάθαρα; postea omnes sic dicebant, unde formae veteres semper in magno periculo versantur.

Pag. 145. cap. 38: ἐγὼ τοὺς ταῦτα μηχανωμένους εἰσαΓῶν εἰς τὸ δικαστήριον εἶλον ἅπαντας. Ut puto, εἰσαΓΑΓῶν dixerat. Similiter cap. 49 emenda: πυθόμενος αὐτοὺς δεῖν καὶ σχέτλια ἐργάζεσθαι εἰς ΗΓΑγον εἰς τὴν βουλὴν καὶ ἐδίδαξα κτέ.

Pag. 147. cap. 50: καὶ νῦν δίκην διδῶσιν ὧν ἡδικήκασιν αὐτοὶ τε καὶ οἱ μεσεγγυησάμενοι [καὶ] παρ' οἷς ἐτέθη τὰ χρήματα. Verbum μεσεγγυᾶσθαι vitio natum et cum analogia pugnans numquam Graecis antiquis in usu fuit et ubicumque apud Veteres nunc legitur cum vitio ambulat. Pugnat cum analogia, inquam: nempe ex ἐγγύη recte ἐγγυᾶν, ἐξεγγυᾶν, ἐγγυᾶσθαι, ἐξεγγυᾶσθαι formantur et perpetuo omnium usu frequentantur. Ex μετέγγυος autem non μεσεγγυᾶσθαι nascitur, sed μεσεγγυῶσθαι, non μεσεγγύημα sed μεσεγγύωμα. Observationes

de genere hoc propter librorum inconstantiam saepe sunt perdifficiles ad probandum, sed in *μεσεγγυοῦσθαι* causa est facilis. Usi sunt enim illo verbo Isocrates, Plato, Demosthenes, quorum Codicibus utimur antiquissimis et praestantissimis, in quibus formae sermonis veteris fidelissime sunt conservatae. Legebatur apud Isocratem pag. 292 a et pag. 235 c. *μεσεγγυῶνται* et *μεσεγγυήματος*. sed optimus Urbinas servavit solus *μεσεγγυοῦνται* et *μεσεγγυώματος*. Plato putabatur dixisse *de Legibus* pag. 914 d: *ἐὰν δὲ τὸ μεσεγγυηθὲν θρέμμα ᾗ*, sed in eximio Parisino A omnium archetypo scriptum est *μεσεγγυῶνται*. Producebatur testis Demosthenes pag. 995. 21. *μεσεγγυησαμένης*, ipsam Oratoris manum servat Parisinus S *μεσεγγυῶσαμένης*. Nunc facile est emendare reliquos et Lysiae reddere pag. 182. 1: *τρία τάλαντα* — *μεσεγγυῶνται* τοῖς λέγουσιν, et *μεσεγγυῶνται* et *μεσεγγυῶμα* Phrynicho, Harpocrati, Polluci, Timaeo, Suidae, aliis. Denique Antiphonti nostro haec observatio prosit et legamus: *αὐτοὶ τε καὶ οἱ μεσεγγυῶσάμενοι*.

Unum vitium mihi notandum superest. Putatur Antiphon dixisse: *οἱ μεσεγγυῶσάμενοι καὶ παρ' οἷς ἐτέθη τὰ χρήματα*. Platner delevit καὶ probante Editore. Sed estne hoc satis? *Οἱ μεσεγγυῶσάμενοι* sunt *sequestres* apud quos *pecunia deponitur*. Itaque *οἱ μεσεγγυῶσάμενοι* et *παρ' οἷς ἐτέθη τὰ χρήματα* est plane idem. An igitur

δις ταῦτόν ἡμῖν εἶπεν ὁ σοφὸς Ἀντιφῶν;

non opinor, sed Antiphon dedit *οἱ μεσεγγυῶσάμενοι* et Graeculus nescio quis *παρ' οἷς ἐτέθη τὰ χρήματα* de suo addidit.

C. G. COBET.

CHRYSIPPUS σολοικίζων.

Galen. V. p. 253. *σολοικίζειν* γὰρ μᾶλλον ὑποληπτέον [ἐν] τῇ Φωνῇ τὸν Χρύσιππον ἢ περ οὕτω προφανῶς ἀδιανόητα λέγειν. τὸ μὲν γὰρ (τὸ *σολοικίζειν*) ἱκανῶς σύνηθες αὐτῷ καὶ MONON OT KAO' ἘΚΑΚΤΗΝ ῬΗCIN γενόμενον, τὸ δ' ἀδιανόητα λέγειν οὐδαμῶς.

C. G. C.

DE LOCIS ALIQUOT THUCYDIDEIS E LIBRO VII.

SCRIPTIT

H. VAN HERWERDEN.

Cap. 3, 1. ὁ δὲ Θέμενος τὰ δπλα ἐγγὺς κήρυκα προσπέμπει λέγοντα, εἰ βούλονται ἐξιέναι — ἐτοῖμος εἶναι σπένδεσθαι. Mendosum esse λέγοντα satis constat, sed potius corrigam λέγων quam λέξοντα, quia usus Thucydideus, nisi fallor, ita postuleret ἐροῦντα, quod longius abest a tradita lectione. Male cum h. l. comparatur III 53, 2, ubi εἰ non est conditionale sed interrogativum. Ibi λέγοντα esse glossema vidit Badham. Cf. ed. mea. Mox § 4 μέρος δέ τι πέμψας πρὸς [τὸ Φρούριον] τὸ Λάβδακον αἰρεῖ. Abiciatur emblemata.

Cap. 4, 1. Καὶ μετὰ ταῦτα ἐτείχιζον οἱ Συρακόσιοι — τεῖχος ἀπλοῦν, ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι [εἰ μὴ δύναιντο κωλύσαι] μηκέτι οἱ τε ὧσιν ἀποτείχισται. Lepidum caput fuerit necesse est quicumque de suo addidit verba εἰ — κωλύσαι. Quasi vero metus esset ne forte lector existimaret, ea re impedita, non ad irritum casurum esse Syracusanorum consilium. Nunquam, opinor, homines ignorarunt cessante causa cessare effectum. Idem aut alius sua immiscuit ipsis sequentibus hisce: καὶ οἳ τε Ἀθηναῖοι ἀνεβέβηκεσαν ἤδη ἄνω, τὸ ἐπὶ θαλάσῃ τεῖχος ἐπιτελέσαντες καὶ ὁ Γύλιππος (ἦν γάρ τι [τοῖς Ἀθηναίοις] τοῦ τεύχους ἀσθενὲς) νυκτὸς ἀναλαβὼν τὴν στρατιὰν ἐπήει πρὸς αὐτό. Satin manifestum erat, qui murus significaretur? An Gylippum infestis signis Syracusanorum munimenta petivisse putas?

Cap. 8, 3 καὶ οἱ μὲν ὄχοντο φέροντες οὓς ἀπέσειλε τὰ γράμματα καὶ ὅσα ἔδει αὐτοὺς εἰπεῖν· ὁ δὲ κατὰ τὸ στρατόπεδον κτέ. Speciem habet quod coniecit Pluygers φέροντες ἀπέσειλε, delete τὰ γράμματα, et recte dici potuit φέροντες ἀπέσειλε, sed quid quaeso est φέροντες ὅσα ἔδει αὐτοὺς εἰπεῖν? Ambigo deleamne omnia quae leguntur inter ὄχοντο et ὁ δέ, quod proposui Stud. Thuc. p. 93, an scribam — φέροντες τὰ γράμματα· ὁ δὲ κτέ. ut οὓς ἀπέσειλε sit interpretamentum verborum οἱ μὲν, reliqua autem interpolata sint ex cap. 10: ὅσα τε ἀπὸ γλώσσης εἴρητο αὐτοῖς κτέ.

Cap. 10. ὁ δὲ γραμματεὺς [ὁ τῆς πόλεως] παρελθὼν ἀνέγνω κτέ. Multos habuerunt Athenienses scribas: cognoscitur ὁ τῆς βουλῆς γραμματεὺς, ὁ κατὰ πρυτανείαν, ὁ ἐπὶ τὰ ψηφίσματα, sed τὸν τῆς πόλεως omnes et scriptores et grammatici et inscriptiones perinde ignorant.

Cap. 12, 1. Πεπόμεφασι δὲ καὶ ἐς Πελοπόννησον πρέσβεις ἐπ' ἄλλην στρατιάν, καὶ ἐς τὰς ἐν Σικελίᾳ πόλεις Γύλιππος οἴχεται. τὰς μὲν [καὶ] πείσω ξυμπολεμεῖν ὅσαι νῦν ἡσυχάζουσιν, ἀπὸ δὲ τῶν ἔτι καὶ στρατιάν — ἄξων. Deleatur importuna copula. Impudentius interpolata sunt ipsa sequentia διανοοῦνται γὰρ ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι τῷ τε πεζῷ ἄμα τῶν τειχῶν ἡμῶν πειρᾶν καὶ ταῖς ναυσὶ [κατὰ Θάλασσαν]. Scire enim pervelim quo pacto navibus in terra pugnari possit. Sed manifestum est unde pedem intulerit emblemata: nempe ex sequentibus hisce: καὶ δεινὸν μηδενὶ ὑμῶν δόξῃ εἶναι ὅτι καὶ κατὰ Θάλασσαν, ut variandae orationis causa scripsit Thucydides pro ὅτι καὶ ταῖς ναυσίν. Si τῶν τειχῶν est ipsius scriptoris, necesse est Nicias ea respiciat quae infra narrantur cap. 22, 1, neque audiendus est Classen annotans „πειρᾶν. Dazu ist im Zweiten Gliede zu „κατὰ Θάλασσαν nur ἡμῶν zu ergänzen. Ein Angriff auf offener „See, nicht auf die τείχη des Plemmyrion ist gemeint.” Thucydidi si aliud scribere licuit aliud sentire, publice cavendum est ne inventuti nostrae posthac permittatur legendus. Quidni autem respiciatur ad Plemmyrii aggressionem? Aliud est κατὰ Θάλασσαν, ut arbitror, aliud ἐν πελάγῃ.

In capite extremo φανεραὶ δ' εἰσὶν ἀναπειρώμεναι καὶ αἱ ἐπιχειρήσεις ἐπ' ἐκεῖνοις καὶ ἀποξηρᾶναι τὰς σφετέρας μᾶλλον [ἐξουσία] ultimam vocem spuriam esse intellexeram Stud. Thuc. p. 93,

quam suspicionem pulchre confirmavit codex Britannus, cuius auctoritati Stablium obtemperasse nunc video.

Cap. 14, 2. ἀλλ' ἀνάγκη ἀφ' ὧν ἔχοντες ἤλθομεν τὰ τε ὄντα καὶ ἀπαναλισκόμενα γίνεσθαι. Incredibile dictu est verba manifesto depravata semper adhuc patienter ferri ab editoribus et explicari scilicet. Mirum non est quae inde efficiant ipsis Graecis, quibus tamen non accurate respondent, non esse multo clariora. Classen: „aus dem mitgebrachten Mannschaften „müssen sowohl die noch vorhandenen (quod Graece saltem „sonaret τὰ τε ὑπάρχοντα ἔτι) wie die almählich abhanden kommenden gestellt und ergänzt worden (hoc scil. est „γίνεσθαι).” Quod quomodo aut fieri aut cogitari possit, me quidem latet. Manifestum est e loci contextu hoc dicere Niciam, necesse esse ex iis opibus, quibus instructi Athenienses in Siciliam venissent, etiamsi quotidiano consumptu decrescentibus, tamen omnia quae fieri deberent, fierent. Quocirca *Stud. Thuc.* pag. 94 scribendum conieci: ἀλλ' ἀνάγκη ἀφ' ὧν ἔχοντες ἤλθομεν τὰ δέοντα ἀεὶ ἀπαναλισκόμενων γίνεσθαι, in qua coniectura τὰ δέοντα — γίνεσθαι verum videtur, sed ἀπαναλισκόμενων mihi hodie non prorsus satisfacit. Quaerant alii!

Cap. 17, 3. καὶ ἐν ὁκάσι παρεσκευάζοντο αὐτοὶ τε ἀποσελοῦντες ὀπλίτας ἐς τὴν Σικελίαν καὶ ἐκ τῆς ἄλλης Πελοποννήσου οἱ Λακεδαιμόνιοι τῷ αὐτῷ τρόπῳ [πέμφοντες]. Non intellexit is qui addidit πέμφοντες e constanti Graecorum usu mente repetendum esse ἀποσελοῦντες.

Cap. 18, 2. μάλιστα δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐγεγένητό τις ῥώμη, διότι τοὺς Ἀθηναίους ἐνόμιζον διπλοῦν τὸν πόλεμον ἔχοντας [πρὸς σφᾶς καὶ Σικελιώτας] εὐκαθαιρετωτέρους ἔσεσθαι. Perstolidus sit necesse est qui quod duplex bellum intelligendum sit punctum temporis dubitare possit. Felicius evasit locus cap. 28, 3 μάλιστα δ' αὐτοὺς ἐπέλεξεν ὅτι δύο πολέμους ἅμα εἶχον, ubi tamen Scholiasta aequalibus suis utile existimavit annotare τὸν τε Πελοποννησιακὸν καὶ τὸν Σικελικόν.

Cap. 19, 2. ἡγεῖτο δὲ Ἄγρις ὁ Ἀρχιδάμου [Λακεδαιμονίων βασιλεὺς]. Non me deterret locus cap. 27, 4 similiter interpolatus, de quo infra videbimus.

Ibidem: ἀπέχει δ' ἡ Δεκέλεια σαδίους μάλιστα τῆς τῶν Ἀθηναίων πόλεως εἴκοσι καὶ ἑκατόν, παραπλήσιον δὲ καὶ οὐ πολλῷ

πλέον [καί] ἀπὸ τῆς Βοιωτίας. Aliquanto melius aberit vocula καί.

Paullo gravius peccatum est ibidem § 3 sqq., ubi corrigendum: οἱ δ' ἐν Πελοποννήσῳ ἀπέτελλον περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ταῖς ὁλκάσι τοσοῦσδε (pro τοὺς) ὁπλίτας ἐς τὴν Σικελίαν, delete in sequentibus quater ὁπλίτας et semel § 5 οἱ ὁπλῖται.

Cap. 20, 1. Ἐν δὲ τούτῳ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἅμα τῆς Δεκελείας τῷ τειχισμῷ [καὶ τοῦ ἥρος εὐθὺς ἀρχομένου]. Verba uncinis saepta interpolata sunt ex cap. 19, 1. Simile emblemata legitur cap. 21, 1 ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους [τούτου τοῦ ἥρος], ubi vel usus numeri pluralis (χρόνους) genetivum (τοῦ ἥρος) excludere videtur.

Cap. 25, 1. (ναῦς) πρέσβεις ἄγουσα, ὅπως τὰ τε σφέτερα Φράσωσιν ὅτι ἐν ἐλπίσιν εἰσὶ καὶ τὸ ἐκεῖ πόλεμον ἔτι μᾶλλον ἐποτρύνωσι γίνεσθαι. Ita novissimi editores dederunt e codice Vaticano, quum reliqui Codd. conspirent in οἷπερ, quod hac in re aliquanto usitatius est, modo simul corrigamus Φράσουσιν et ἐποτρυνούσιν, quemadmodum iudice Cobeto vel praegresso ὅπως corrigendum foret. Ego, licet facile concedam eam structuram apud veteres Aoristi I Act. et Med. coniunctivo esse multo frequentiore et admodum proclives esse librariorum ad hanc pro illa substituendam, tamen quominus soloecam esse credam prohibeor cum eo quod ὅπως finale frequentissime iungitur cum Aoristo I passivo et cum Aoristo II activo, tum praesertim *indubitabili bonae aetatis testimonio*: titulum Atticum volo, qui exaratus sec. IV ferme medio reperitur in Corp. Inscr. Att. II 115 extr., ubi legitur ἐπιμελεῖσθαι δὲ καὶ τοὺς στρατηγούς, ὅπως Ἀρύββας καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ [κομίσωνται τὴν ἀρχὴν τὴν [πατρὴν]αν. Vid. libellus meus qui inscribitur *Lapidum de dialecto Attica testimonia*, pag. 74.

Licet igitur probe sciam quam sublesta sit codicum in hoc praesertim genere fides, in edendo Thucydide hanc mihi, quod meliorem desidero, statui legem ut, ubi omnes libri in Aor. I coniunctivi conspirarent, eum retinerem, sed Futurum reponerem, ubicumque in uno pluribusve appareret.

Cap. 27, 4. τότε δὲ ξυνεχῶς ἐπικαθημένων, καὶ ὅτε μὲν καὶ πλειόνων ἐπιδόντων, ὅτε δ' ἐξ ἀνάγκης τῆς ἴσης Φρουρᾶς καταθεύσης [τε] τὴν χώραν [καὶ ληθείας ποιουμένης, βασιλέως τε]

παρόντος [τοῦ τῶν Λακεδαιμονίων] Ἀγίδος, ὃς οὐκ ἐκ παρέργου τὸν πόλεμον ἐποιεῖτο, μεγάλα οἱ Ἀθηναῖοι ἐβλάπτοντο. Ex sequiorum consuetudine ita librarii scripsisse videntur pro ποτὲ μὲν — ποτὲ δέ, non aliter quam hic illic ἢ μὲν — ἢ δέ dederunt pro πη μὲν — πη δέ (τῇ μὲν — τῇ δέ), ἃ μὲν — ἃ δέ pro τὰ μὲν — τὰ δέ, alia eiusmodi. Praeterea suspecta habeo quae sepsi uncinis. Pro τῆς Ἰσης Φρουρᾶς (Schol. τῆς τεταγμένης δηλονότι) quod permire dictum est, non male Stahl. coniecit τῆς ἁεὶ οὔσης Φρουρᾶς, si recte καὶ πλειόνων intelligunt *plures quam in praesidio essent*. At his plures in Attica hostes fuisse probabile non est propter verba (§ 3) ὕστερον δὲ Φρουραῖς ἀπὸ τῶν πόλεων κατὰ διαδοχὴν [χρόνου aut dele aut scribe διὰ χρόνου] ἐπιούσαις τῇ χώρᾳ, ἐπικεῖτο (Decelea), et quid hoc est quod κατ' ἀνάγκην non *plures*, ut iure expectes, sed *pauciores* agrum Atticum depopulari dicuntur? Nonne καὶ πλείονες absolute dictum esse potuit, ut intelligatur *vel plures* (solito), i. e. *sat nulli*; aut si hoc non admittis, post καὶ πλειόνων excidere καὶ ἐλασσόνων? Ita facilis fuerit vocis Ἰσης emendatio. Conieci: τότε δὲ ξυνεχῶς ἐπικαθημένων, καὶ ποτε μὲν καὶ πλειόνων (καὶ ἐλασσόνων) ἐπιόντων, ποτὲ δ' ἐξ ἀνάγκης τῆς πάσης Φρουρᾶς καταθεούσης τὴν χώραν, παρόντος Ἀγίδος, ὃς οὐκ ἐκ παρέργου τὸν πόλεμον ἐποιεῖτο, μεγάλα οἱ Ἀθηναῖοι ἐβλάπτοντο.

Cap. 28. § 1 ἢ τε τῶν ἐπιτηδείων παρακομιδὴ ἐκ τῆς Εὐβοίας, πρότερον ἐκ τοῦ Ὀρωποῦ κατὰ γῆν διὰ τῆς Δεκελείας θᾶσσον οὔσα, περὶ Σούνιον κατὰ θάλασσαν πολυτελής ἐγίγνετο. Codd. κατὰ γῆς; deleantur scholia κατὰ γῆν et κατὰ θάλασσαν. Ibidem § 3 καὶ τὸν παράλογον τοσοῦτον ποιῆσαι τοῖς Ἕλλησι τῆς δυνάμεως καὶ τόλμης ὅσοι (sic recte Madvig pro ὅσον) κατ' ἀρχὰς τοῦ πολέμου οἱ μὲν ἐνιαυτόν, οἱ δὲ δύο, οἱ δὲ τριῶν γε ἐτῶν, οὐδεὶς πλείω χρόνον ἐνόμιζον περιόσειν αὐτούς, εἰ οἱ Πελοποννήσιοι ἐσβάλοιεν ἐς τὴν χώραν, ὥς' ἔτει ἐπτακαίδεκάτῳ μετὰ τὴν πρώτην ἐσβολὴν ἦλθον ἐς Σικελίαν, ἥδη τῷ πολέμῳ κατὰ πάντα τετρυχωμένοι, καὶ πόλεμον οὐδὲν ἐλάσσω προσανείλοντο τοῦ πρότερον ὑπάρχοντος ἐκ Πελοποννήσου. Unde quaeso absurda vocula γε, et unde subito genetivus temporalis pro necessario accusativo? Quia procul dubio olim scriptum fuit, οἱ δὲ τριῶν γε ἐτῶν οὐ δὴ πλείω χρόνον ἐνόμιζον περιόσειν

αὐτούς. His scriptis video partim mecum conspirare Badhamum corrigentem οἱ δὲ τριῶν γε ἐτῶν οὐκ εἰς πλείω χρόνον ὑπεροίσειν αὐτούς. At neque ὑπερφέρειν (*vincere, superare, excellere*) est huius loci neque περιφέρειν, cuius verbi *sustinendi* notio hic aptissima seriorum scriptorum usu (inde a Theophrasto) non confirmatur, ut permulta reperiuntur apud nostrum ἄπαξ εἰρημένα, quae nonnisi a sequioribus denuo usurpata invenies. Ultima quinque vocabula, quae ultro intelliguntur, interpretandi causa adscripta esse existimo.

Cap. 29, 3. ἄμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ πόλει προσέκειτο — καὶ αἶρει, ἀφυλάκτοις τε ἐπιπεσὼν καὶ ἀπροσδοκήτοις μὴ ἂν ποτε τινὰς σφίσιν ἀπὸ θαλάσσης τοσοῦτον ἐπαναβάντας ἐπιθέσθαι. Corrige τινὰ — ἐπαναβάντα et cf. Cobet Mnem. VIII, 132.

Cap. 30, 2. μέρος δέ τι (Thracum) καὶ ἐν τῇ πόλει αὐτῇ δι' ἀρπαγὴν ἐγκαταλείφθην ἀπώλετο. οἱ δὲ ξύμπαντες [τῶν Θρακῶν] πεντήκοντα καὶ διακόσιοι ἀπὸ τριακοσίων καὶ χιλίων ἀπέθανον. Puerile emblemata ipsa graecitate arguitur, siquidem saltem scribendum fuerat: τῶν δὲ Θρακῶν πεντήκοντα καὶ διακόσιοι οἱ ξύμπαντες — ἀπέθανον. Manifestum est hoc caput melius finiri vocabulo ἀπανηλώθη § 3, ut novum caput sic ordiatur: τὰ μὲν κατὰ τ. Μ. — ὁ δὲ Δημοσθένης. Similiter capitis 26 hoc initium esto: καὶ οἱ μὲν [ἐν τῇ Σικελίᾳ dele] ταῦτα ἔπρασσον, ὁ δὲ Δημ.

Cap. 31, 1. καὶ μετὰ τοῦτο ἀφικόμενος [ὁ Δημοσθένης] κτλ. De nullo alio sermo est in praegressis.

Cap. 33: — πεντακόσιοι μὲν ὀπλῖται, τριακόσιοι δ' ἀκοντισαὶ καὶ τοξόται τριακόσιοι. Suspecta mihi scriptura quod, si sagittariorum numerus idem fuit qui iaculatorum, Thucydides more suo pro altero τριακόσιοι dedisset ἴσοι, et fieri sane potest ut τριακόσιοι pro hoc substitutum sit ab interpretibus. Sed aequo iure statuas olim fuisse τετρακόσιοι, aliumve numerum. Ibidem § 4 κατῆχουσιν ἐς τὰς Χοιράδας [νήσους 'Ιαπυγίας]. Satis notas has insulas fuisse declarat articulus.

Cap. 32, 2 οἱ Σικελοὶ — ἐνέδραν ποιησάμενοι ἀφυλάκτοις τε καὶ ἐξαίφνης ἐπιγενόμενοι διέφθειραν ἐς ὀκτακοσίους μάλιστα καὶ τοὺς πρέσβεις πλὴν ἐνὸς τοῦ Κορινθίου πάντας. Hinc efficias legationi unum tantum interfuisse Corinthium, quod tamen parum probabile est propter locum 25, 9, ubi de eadem legatione

scriptum est: ἔπεμψαν δὲ καὶ ἐς τὰς πόλεις πρέσβεις οἱ Συρακούσιοι Κορινθίων καὶ Ἀμπρακιωτῶν καὶ Λακεδαιμονίων, ἀγγέλλοντας (l. ἀγγελοῦντας) — τὰ τε ἄλλα (αὐτὸ dele cum BM) δηλώσαντας κτέ. Nec tres fuisse legatos sed aliquanto plures loco, de quo nunc agimus, arguit additum πάντας. Quid igitur? Scripsit Thucydides: καὶ τοὺς πρέσβεις πλὴν ἐνός του, Κορινθίου, πάντας. Cf. Soph. O. R. 117.

Θνήσκουσι γὰρ πλὴν εἰς τις, κτλ.

Cap. 34, 1 deletis emblematis ναῦς et νεῶν, deinde scribe: ὁρμίζονται κατ' Ἐρινεὸν τῆς Ἀχαΐας ἐν τῇ Ῥυπικῇ. καὶ αὐτοῖς τοῦ χωρίου μνηοειδοῦς ὄντος [ἐφ' ᾧ ὥρμουν] ὁ μὲν πεζὸς ἐκατέρωθεν προσβεβηκώς — ἐπὶ ταῖς ἀνεχούσαις ἄκραις παρετέτακτο κτέ. Mox § 3 οἱ δ' Ἀθηναῖοι [ἐκ τῆς Ναυπάκτου] ἐπέπλευσαν αὐτοῖς. Cf. § 1. Tum § 5 ἐπὶ τὰ δὲ τινες ἄπλοι ἐγένοντο, ἀντίπρωροι ἐμβαλλόμενοι [καὶ] ἀναρραγεῖσαι τὰς παρεξαιρεσίας ὑπὸ τῶν Κορινθίων νεῶν, ἐπ' αὐτὸ τοῦτο (rectius AB αὐτῶν τοῦτῳ) παχυτέρας τὰς ἐπωτίδας ἐχουσῶν. Pendet alterum participium ab altero, itaque exulato copula, quam librarii tales locos non intelligentes ubique inferciunt. Tandem § 7 et § 8 interpretibus reddantur verba ὡς νικῶντες et ὡς νικήσαντες, quae de more addiderunt verbis τροπαῖον ἔζησαν.

Cap. 42 § 3 ὁ δὲ Δημοσθένης ἰδὼν ὡς εἶχε τὰ πράγματα καὶ νομίσας οὐχ οἶόν τε εἶναι διατρίβειν οὐδὲ παθεῖν ὅπερ ὁ Νικίας [ἐπαθεν deletur] (ἀφικόμενος γὰρ τὸ πρῶτον [ὁ Νικίας dele] Φοβερὸς, ὡς οὐκ εὐθὺς προσέκειτο ταῖς Συρακούσαις —) κτέ. Badham merito haerens Mnem. III 146 „dele oἶόν τε”, ait, „quod falsum et lege οὐ δεῖν διατρίβειν.” At nimia haec videtur mutandi audacia. Quare vide an sufficiat: καὶ νομίσας οὐκέτ' εἶναι οἷα διατρίβειν et ratus eas (τὰ πράγματα) non iam esse eiusmodi, ut ullus esset morae locus. Tum vero nescio an scribendum sit οὐδὲ (δεῖν) παθεῖν κτέ.

Cap. 43, 2 παραγγείλας δὲ πένθ' ἡμερῶν σιτία καὶ τοὺς λιθολόγους καὶ τέκτονας πάντα λαβὼν καὶ [ἄλλην παρασκευὴν τοξευμάτων τε καὶ] ὅσα ἔδει, ἦν κρατῶσι, τειχίζοντας ἔχειν. Frustra desudarunt viri docti in corrigenda absurda voce τοξευμάτων, sed, quidquid substituis, verbosa atque inepta manet oratio. Absurdum enim est ἄλλην παρασκευὴν post λιθολόγους καὶ τέκτονας. Non nisi litura restitui potest sermo nostro dignus.

Cap. 44, 2 ἦν μὲν γὰρ σελήνη λαμπρά, ἑώρων δ' οὕτως ἀλλήλους ὡς ἐν σελήνῃ εἰκὸς τὴν μὲν ὄψιν τοῦ σώματος προορᾶν τὴν δὲ γυνῶσιν τοῦ οἰκείου ἀπιστεῖσθαι. Recte Badham προσορᾶν, et paene recte ἀποσπεῖσθαι. Postulat enim sententiae ratio ἀποσπεῖσθαι, sive quod redit eodem, ἀπεσπεῖσθαι, i. e. *privatos, destitutos esse, carere.*

Cap. 45, 1. Τῇ δ' ὑσεραίῃ οἱ μὲν Συρακόσιοι δύο τροπαῖα ἔησαν, ἐπὶ τε ταῖς Ἐπιπολαῖς ἢ ἡ πρόσβασις καὶ [κατὰ τὸ χωρίον] ἢ οἱ Βοιωτοὶ [πρῶτοι] ἀντέησαν. Hinc concludas Boeotos alibi quam in Epipolis restitisse. At quum contrarium appareat e praegressa narratione cap. 43 extr., corrigatur: δύο τροπαῖα ἔησαν ἐπὶ ταῖς Ἐπιπολαῖς, ἢ τε ἡ πρόσβασις καὶ ἢ κτέ. Recte cum Vat. Classen expunxit πρῶτοι adscriptum ex loco laudato. Prius autem tropaeum ἢ ἡ πρόσβασις (cf. 43, 3) Syracusani erexisse videntur, quod tota haec Atheniensium expeditio, quamvis faustis ominibus suscepta, irrita tamen fuit. Illic enim non ipsi, sed hi superiores fuerant.

Cap. 46. Γύλιππος δὲ κατὰ γῆν ἐς τὴν ἄλλην Σικελίαν ὄχετο αὐθις ἄξων στρατιὰν ἔτι, ὡς ἐν ἐλπίδι ὦν καὶ τὰ τεῖχη τῶν Ἀθηναίων αἰρήσειν βίῃ [ἐπειδὴ τὰ ἐν ταῖς Ἐπιπολαῖς οὕτω ξυνέβη]. Scribendum certe fuerat οὕτως ἀπέβη. Sed non sunt ista Thucydidis.

Cap. 49, 2 ἔφη χρῆναι ἢ ἐς τὴν Θάψον ἀνασάντας τοῦτο ποιεῖν. Necessarium videtur ἐξανασάντας, aut, quod et lenius est et magis proprium de deserenda obsidione, ἀπανασάντας. Post ἰσχυρίζεται novi capituli statuendum est initium.

Cap. 50, 2 καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι εὐθὺς [αὐτῶν] ἐλθόντων παρεσκευάζοντο. Abesse malim pronomen quod interpositum vocabulis arcte iungendis orationis nitori officere videtur. Ibid. § 4 ἦν γὰρ τι ἄγαν θειασμῷ — προσκείμενος. Cobet Mnem. nov. VIII p. 114 sq. ingeniose disputans de formis θειάζειν et θεάζειν, non tetigit substantiva θειασμός et ἐπιθειασμός (Th. VII 86), quae licet non aliter quam sic tradita esse videantur, vitiosa sint necesse est et mutanda in θεασμός et ἐπιθεασμός, si vir praeclarus vere statuit de verborum formis pro ictus differentia per diphthongum aut vocalem scribendis. Cf. τελέωσις τελεωτικός, λέανσις, λεαντήρ. Fortasse aliquando aliquid plane certi philologos docebunt bonae aetatis inscriptiones.

Cap. 52 extr. dele vocabula ναῦς τῶν Ἀθηναίων.

Cap. 53, 3 καὶ τὰς ναῦς τὰς μὲν πολλὰς διέσωσάν τε καὶ ξυνήγαγον [κατὰ τὸ στρατόπεδον]. Thucydides scripsisset ἐς τὸ στρατόπεδον. In proximis Weidner detexit puerile emblemata ἐμπρῆσαι βουλόμενοι, quod autem deinde recte deletum vult τὴν ναῦν, dudum ea de re monui Stud. Thuc. p. 100, sex annis ante Badhamum (Mnem. IV), cui tribuit Classen emendationem. Sed Badhamo revera primo debetur maioris momenti correctio in ipsis sequentibus, ubi verba καὶ πύσαντες τὴν φλόγα, absurde lecta post κώλυμα, transponi iussit post τὴν ὀκκάδα. Classenio de industria scriptorem et elegantius verba illic posuisse videri, expectari fere poterat.

Cap. 55, 1 οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐν παντὶ δὴ [ἀθυμίας] ἦσαν καὶ ὁ παράλογος αὐτοῖς μέγας ἦν, πολὺ δὲ μείζων ἔτι τῆς στρατείας ὁ μετὰμελος. Propter membrorum aequilibrium abesse malim quod ultro intelligitur τῆς στρατείας. Sed certius est ἀθυμίας non esse genuinum. Ἐν παντὶ εἶναι aliquanto plus est quam ἀθυμεῖν, ut arbitror, et summam anxietatem mentisque inopiam denotare solet. Cf. Plat. Symp. p. 194 A, Euthyd. p. 301. a. Xen. Hell. V 4. 29. Idem perversum glossema etiam alibi huic formulae adhaeret.

Cap. 57, 1 recte Classen delevit ἐπὶ Συρακούσας, quod mihi quoque venit in mentem legenti Badhami violentiorem coniecturam ἐλθόντες mutantis in ἤλθον, deletο ἐπολέμησαν.

Ibidem § 2 καὶ ἔτι Ἑσπείης οἱ ἐν Εὐβοίᾳ [Ἑσπείαν οἰκοῦντες] ἄποικοι ὄντες ξυνεστράτευσαν. τῶν δ' ἄλλων οἱ μὲν ὑπήκοοι, οἱ δ' ἀπὸ ξυμμαχίας αὐτόνομοι, εἰσὶ δ' οἱ καὶ μισθοφόροι ξυνεστράτευον. Thucydides saltem scripsisset οἱ τὴν ἐν Εὐβοίᾳ Ἑσπείαν οἰκοῦντες, ut eam urbem a cognomini oppido in Acarnania distingueret. Sed idem brevius facere potuit scribendo οἱ ἐν Εὐβοίᾳ, quod tamen magistellis interpretatione egere visum est. Deinde deletο ξυνεστράτευσαν muta sic interpunctionem: ἄποικοι ὄντες, τῶν δ' ἄλλων — ξυνεστράτευον, ut ab hoc uno verbo suspensa sint omnia subiecta Λήμνιοι — Αἰγινῆται, Ἑσπείης, οἱ μὲν — οἱ δὲ, εἰσὶ δ' οἱ. Ad Imperfectum in sqq. cf. ἡκολούθουν — ἐμάχοντο — ἐπέφερον — ἠναγκάζοντο — ξυνείποντο — εἶποντο — ἐμάχοντο — ἐγίγνετο — ξυνεστράτευον — ἐστράτευον. In § 4 nescio an corrigendum sit ναῦς δὲ παρέχοντες αὐτόνομοι ξυνείποντο pro ξυνέκοντο.

Cap. 62, 2 καὶ γὰρ τοξόται πολλοὶ καὶ ἀκοντισαὶ ἐπιβήσονται, καὶ ὄχλος ᾧ ναυμαχίαν μὲν ποιούμενοι ἐν πελάγει οὐκ ἂν ἐχρώμεθα διὰ τὸ βλάπτειν ἂν τὸ τῆς ἐπισήμης τῇ βαρύτητι τῶν νεῶν, ἐν δὲ τῇ ἐνθάδε ἡναγκασμένη ἀπὸ τῶν νεῶν πεζομαχίᾳ πρόσφορα ἔσαι. Classen „καὶ ὄχλος habe ich vom Vorausgehenden durch Interpunction getrennt: es steht zwar auch zu „ἐπιβήσονται in äusserer Beziehung, doch nur in dem allgemeinen Sinne: und es wird dadurch an Bord eine Menge „Menschen zusammen kommen.“ Qualis interpretatio vix ipsi auctori satisfaciet. Manifesto, si Thuc. sic scripsit, ὄχλος diversus est a sagittariis et iaculatoribus, quia tamen nulli alii sic dici potuerunt, locus corruptus sit necesse est. Duas video corrigendi rationes, ut aut deletο καὶ ὄχλος corrigatur οἷς, aut, quod magis arridet, scribamus ἐπιβήσονται. Καὶ ὄχλῳ ναυμαχίαν μὲν ποιούμενοι κτέ. In sequentibus recte Classen πρόσφορος correxisse videtur. Totum locum sic interpunxerim: πάντα ἡτοίμασται. καὶ γὰρ τοξόται πολλοὶ καὶ ἀκοντισαὶ ἐπιβήσονται (καὶ [vel καίτοι] ὄχλῳ ναυμαχίαν μὲν ποιούμενοι ἐν πελάγει οὐκ ἂν ἐχρώμεθα — πρόσφορος ἔσαι), ἡŷρηται δ' ἡμῖν κτέ. Pertinent enim haec omnia ad praeparationes.

Cap. 64, 2 καὶ ἐνθυμεῖσθε καθ' ἐκάστους τε καὶ ξύμπαντες ὅτι οἱ ἐν ταῖς ναυσὶν ὑμῶν νῦν ἐσόμενοι καὶ πεζοὶ τοῖς Ἀθηναίοις εἰσὶ καὶ νῆες καὶ ἡ ὑπόλοιπος πόλις καὶ τὸ μέγα ὄνομα τῶν Ἀθηνῶν, κτέ. Qui primus quam absurde haec scripta sint animadvertit Badham, delenda coniecit verba οἱ et νῦν ἐσόμενοι, sed, ut optime intellexit Müller-Strübing, ita manet inepte dictum ἐν ταῖς ναυσὶν esse ναῦς. Quare pro καὶ νῆες is substituit ἡ ξύμπασα δύναμις. At fallitur, nam verba καὶ νῆες ipso opposito καὶ πεζοὶ requiruntur. Cf. in ipso huius libri fine: πανωλεθρίᾳ δὴ τὸ λεγόμενον καὶ πεζὸς καὶ νῆες καὶ οὐδὲν ὅτι οὐκ ἀπώλετο. Neque verbis ἡ ξύμπασα δύναμις locus est propter sequentia. Melius certe coniecisset καὶ ναῦται, sed probabilius arbitror Badhamum non restituisset scriptoris manum et circumspicendam esse aliam verborum ὅτι — ἐσόμενοι emendationem, de quibus obiter moneo frustra me quaerere, unde Classen pronomen ὑμῶν explicaturus efficiat Niciae concioni interfuisse etiam aegros et saucios; quod et per se admodum improbabile est et nusquam dicitur a scriptore. Quaerendum

autem est quod ferme respondeat verbis πάντων — ἀνακειμένων τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὰς ναῦς quae leguntur cap. 71, 2. Quoniam vero eo sensu Graece dici potest εἶναι ἐπὶ τινι, forsitan haud inepte suspiceris: καὶ ἐνδυμεῖσθε — ὅτι ἐπὶ τοῖς ἐν ταῖς ναυσὶν ὑμῶν νῦν ἐσομένοις καὶ πεζοὶ τοῖς Ἀθηναίοις εἰσὶ καὶ νῆες καὶ ἡ ὑπόλοιπος πόλις καὶ τὸ μέγα ὄνομα τῶν Ἀθηνῶν, i. e. *et reputate, in manibus eorum, qui in navibus vestris morantur, esse Atheniensibus et pedestres copias et navales et reliquam civitatem et magnam nomen Athenarum.* Tum vero legerim ὑπὲρ ὧν (pro quibus), εἰ τίς τι ἐτέρου προφέρει ἢ ἐπισήμη ἢ εὐψυχία, οὐκ ἂν ἐν ἄλλῳ μᾶλλον καιρῷ ἀποδείξάμενος αὐτὸς τε αὐτῷ ὠφέλιμος γένοιτο καὶ τοῖς ξύμπασι σωτήριος pro περὶ κτέ.

Cap. 67, 1. Ἡμῶν δὲ τό τε ὑπάρχον πρότερον, ὥπερ καὶ ἀνεπισήμονες ἔτι οὖντες ἀπετολήσαμεν (l. ἀντετολήσαμεν cum Weidnero cl. 21, 3), βεβαιώτερον νῦν, καὶ τῆς δοκίσεως προσγεγεννημένης αὐτῷ, τὸ κρατίστους εἶναι, εἰ τοὺς κρατίστους ἐνίκησαμεν, διπλάσια ἐκαστοῦ ἢ ἐλπίς. Oratio soloeca; repone κράτιστοι εἶναι.

Cap. 69, 2 ὁ δὲ Νικίας — ὁρῶν οἷος ὁ κίνδυνος καὶ ὡς ἐγγὺς ἦδη. L. Ὁκορ. Ibid. § 4 ἔπλεον πρὸς τὸ ζεύγμα τοῦ λιμένου [καὶ τὸν καταλειφθέντα διέκπλουν]. Variant codd. in καταλειφθέντα, καταληφθέντα, παραληφθέντα, quorum editores alii aliud arripuerunt. Classen v. c. allato Herodoti loco VII 36, qui huc non pertinet, scripsit καταλειφθέντα, Bekkero et Badhamo placuit περιλειφθέντα. Sed optime animadvertit Boehmius: „καταλειφθέντα und παραλειφθέντα würde besagen dass mann zwischen den zur Sperrung dienenden Fahrzeugen eine Durchfahrt freigelassen, was völlig zweckwidrig gewesen wäre.“ Quocirca ipse recepit καταληφθέντα, non curans ita verba καὶ — διέκπλουν plane otiosa esse. Syracusanos autem non reliquiasse διέκπλουν abunde apparet ex § 2 ἐπειδὴ δ' οἱ Ἀθηναῖοι προσέμισγον τῷ ζεύγματι, τῇ μὲν πρώτῃ ῥύμῃ ἐπιπλέοντες ἐκράτουν τῶν τεταγμένων νεῶν πρὸς αὐτῷ καὶ ἐπειρῶντο λύειν τὰς κλήσεις, quo sane nihil opus fuisset, εἰ περιλειφθὴ διέκπλους. Nihil igitur relinquitur, quam ut verba inclusa ut emblemata (bene correctum a Boehmio) expungamus. § 2 obiter supplere τῶν Συρακοσίων καὶ (τῶν) ξυμμάχων. Contra articulus deleatur § 4 αἱ μὲν ἐμβολαὶ διὰ τὸ μὴ εἶναι [τὰς] ἀνακρούσεις καὶ διέκ-

πλους (hoc tantum sensu Thuc. vocabulum usurpat) ὀλίγοι ἐγίγνοντο § 5 καὶ ὅσον μὲν χρόνον προσεφέροντο ναῦς, οἱ ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων τοῖς ἀκοντίοις καὶ τοξεύμασι καὶ λίθοις ἀφθόγως [ἐπ' αὐτήν] ἐχρῶντο· ἐπειδὴ δὲ προσμίξειαν, οἱ ἐπιβάται ἐς χεῖρας ἰόντες ἐπειρῶντο ταῖς ἀλλήλων ναυσὶν ἐπιβαίνειν. Contra mentem scriptoris interpolatum est ἐπ' αὐτήν; nam manifestum est non tantum eius navis, quam navis aliqua peteret, sagittarios et iaculatores eminus pugnasse, sed vel magis illius, quae infesta adnavigaret, non aliter quam de classariis mox dicetur ταῖς ἀλλήλων ναυσὶν ἐπιβαίνειν. Et hac ipsa de causa scriptum est οἱ ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων, non οἱ ἀπὸ τοῦ καταστρώματος.

Cap. 71, 6 ἄλλοι δὲ καὶ οἱ πλεῖστοι ἤδη περὶ σφῶς αὐτοὺς [καὶ] ὅπη σωθήσονται διεσκόπουν. Quid aliud spectarent praeter salutem suam, non assequor. Quare delenda est copula.

Cap. 72, 2 οἱ δ' Ἀθηναῖοι ὑπὸ μεγέθους τῶν παρόντων κακῶν νεκρῶν μὲν [πέρι] ἢ ναυαγίων οὐδ' ἐπενόουν αἰτῆσαι ἀναίρεσιν, τῆς δὲ νυκτὸς ἐβούλοντο εὐθὺς ἀναχωρεῖν. Manifesto genetivi νεκρῶν ἢ ναυαγίων pendent ab obiecto ἀναίρεσιν, neque igitur locus est praepositioni, quam inseruit nescio quis loci structura haud intellecta.

Cap. 73, 3. Hermocrates δειδώς μὴ οἱ Ἀθηναῖοι καθ' ἡσυχίαν προφθάσωσιν ἐν τῇ νυκτὶ διελθόντες τὰ χαλεπώτατα τῶν χωρίων, πέμπει τῶν ἐταίρων τινὰς τῶν ἑαυτοῦ μεθ' ἱππέων πρὸς τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον ἡνίκα ξυνεσκόταζεν· οἱ προσελάσαντες ἐξ ὅσου τις ἐμελλεν ἀκούσεσθαι καὶ ἀνακαλεσάμενοι τινὰς ὡς ὄντες [τῶν Ἀθηναίων] ἐπιτήδαιοι (ἦσαν γὰρ τινες τῷ Νικίᾳ διάγγελοι τῶν ἐνδοθεν) ἐκέλευον φράζειν κτλ. Ex parenthesi apparet Gen. τῶν Ἀθηναίων pendere non posse a sequenti ἐπιτήδαιοι, sed pertinere ad praegressum τινὰς, quod quia vetat verborum ordo, aut transponendum est καὶ ἀνακαλεσάμενοι τινὰς τῶν Ἀθηναίων ὡς ὄντες ἐπιτήδαιοι, aut, quod propter abundantiam mihi aliquanto probabilius videtur, expungenda sunt verba τῶν Ἀθηναίων tanquam glossema.

Ibidem § 4 καὶ οἱ μὲν εἰπόντες ἀπῆλθον, καὶ οἱ ἀκούσαντες διήγγειλαν τοῖς στρατηγοῖς τῶν Ἀθηναίων. (cap. 74) οἱ δὲ πρὸς τὸ ἄγγελμα ἐπέσχον τὴν νύκτα, νομίσαντες οὐκ ἀπάτην εἶναι. Classen mutata interpunctione edidit τῶν Ἀθηναίων, οἱ δὲ κτέ., in

eadem sententia duplici modo interpretatus participia εἰπόντες et ἀκούσαντες, quae manifesto scriptor eadem ratione posuerat. Scilicet vir doctus sic locum intelligit: *et hi quidem, quum illa dixissent, abierunt, et qui audiverant Atheniensium praetoribus rem nuntiaverunt, hi vero* cett. Quae interpretatio quum aperte falsa sit, videndum an Krueger rem acu tetigerit mutato accentu scribens καὶ οἱ. At locis IV 33, 2 et 68, 6, ad quos provocatur, illa formula, ut expectari poterat, non opponitur praegresso οἱ μὲν, ita ut, si vera esset Kruegeri correctio, vel sic virgula interpungendum foret post Ἀθηναίων.

Est tamen oppositio inter eos qui dixerant et qui dicta audiverant tanto probabilior quam inter illos et Atheniensium praetores, ut non possim non suspicari manum scriptoris fuisse olim hance: καὶ οἱ μὲν εἰπόντες ἀπῆλθον, [καὶ] οἱ (Δ') Ἀκούσαντες διηγέειλαν τοῖς στρατηγοῖς τῶν Ἀθηναίων. Οἱ δὲ πρὸς τὸ ἄγγελμα ἐπέσχον τὴν νύκτα κτέ. Posteaquam proclivi errore δ' exciderat, copulam addidisse videtur correctoris imperitia.

Cap. 74, 1 ἀναλαβόντες δὲ αὐτὰ ὅσα [περὶ τὸ σῶμα] ἐς δίαίταν ὑπῆρχεν ἐπιτήδεια ἀφορμᾶσθαι. Simili emblemate liberavi nuper locum VI 15, 3 in Mnemos. VIII p. 167. Ibid. § 2 ταῖς δὲ ναυσὶ προσπλεύσαντες τὰς [ναῦς] τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ἀφείλκον. Digitum in talia intendere suffecerit.

Cap. 75, 4 ὥστε δάκρυσι πᾶν τὸ σράτευμα πλεθθέν κτέ. Aeschylus noto loco

λέκτρα δ' ἀνδρῶν πόθῳ

πίμπλαται δακρύμασιν.

Ita poeta: sed scriptori pedestri non magis πιμπλάναι scribere licebat pro ἐμπιμπλάναι quam δακρύμασιν pro δάκρυσιν.

Ibidem § 6 καὶ μὴν ἡ ἄλλη αἰκία καὶ ἡ ἰσομοιρία τῶν κακῶν, ἔχοντά τινα ὅμως τὸ μετὰ πολλῶν κούφισιν, οὐδ' ὥς ῥαδίᾳ ἐν τῷ παρόντι ἐδοξάζετο, ἄλλως τε καὶ ἄφ' οἷας λαμπρότητος καὶ αὐχήματος τοῦ πρώτου ἐς οἷαν τελευτήν καὶ ταπεινότητα ἀφίκτο. Verba nullo modo sic toleranda ἡ ἄλλη αἰκία Classen depravata suspicatur ex ἡ ἄλλη αἰτία, scil. τῆς κατηφείας, (cf. 5, vs. 1), quae fuerit nota marginalis, cuius auctor certe scripturus fuerat aut ἄλλη αἰτία aut ἡ τρίτη αἰτία, ita ut fateri praestet istorum verborum originis ignorantiam. Hoc certum est, siquid sit in istis genuini, aut latere vocabulum synonymum sequentis sub-

stantivi *ισομοιρία*, ut recte sequantur participium *ἔχουσα* et verbum *ἐδοξάζετο* in singulari numero (quod si ita est, articulus ante *ισομοιρία* non est genuinus), aut post verba *ἡ ἄλλη αἰκία* (recte fortasse Elmsleius scribendum esse putabat *αἰκία*) nonnulla excidisse, quod mihi quidem aliquanto probabilius videtur. Tum verba *τὸ μετὰ πολλῶν πάσχειν*, propter ineptam abundantiam non ferens cum Badhamo in marginem relegarim. Non magis fero cum eodem omissum participium, quale est *ἐνδυμουμένοις*, unde pendeant reliqua, in quibus accipio veterem eiusdem emendationem *ἀφίκατο* pro *ἀφίκτο*. Quod enim idem Mnem. IV p. 145 verba *ἄλλως τε καὶ — μᾶλλον ἢ ναυτικῷ* sophistae alicuius declamationem esse suspicatur, ea opinio, etsi habet quibus commendetur, hoc laborat incommodo, quod vix credibile est Thucydidem sic scribere potuisse: — *ἔχουσά τινα ὅμως κούφισιν, οὐδ' ὥς ῥαδία ἐν τῷ παρόντι ἐδοξάζετο. ὅμως δὲ ὑπὸ μεγέθους κτέ.* Quare, si quid h. l. de suo addidit sophista, huic non alia tribui poterunt quam verba *μέγιστον — ναυτικῷ*, nisi forte eo erit progrediendum, ut omnia quae in hoc capite post *τῷ στρατοπέδῳ* leguntur ei deberi suspicemur.

Locum sic constituerim: *σῆτος γὰρ οὐκέτι ἦν (ἐν insere, nam nisi τὸ στρατόπεδον h. l. castra significaret, turpiter abundaret) τῷ στρατοπέδῳ· καὶ μὴν ἡ ἄλλη αἰκία καὶ ἡ ἰσομοιρία τῶν κακῶν, ἔχουσά τινα ὅμως κούφισιν, οὐδ' ὥς ῥαδία ἐν τῷ παρόντι ἐδοξάζετο, ἄλλως τε καὶ (ἐνδυμουμένοις) ἀφ' οἷας λαμπρότητος καὶ αὐχμήματος τοῦ πρώτου ἐς οἷαν τελευτήν καὶ ταπεινότητα ἀφίκατο.* In ultimis chiaslice opponuntur inter se *λαμπρότης* et *ταπεινότης*, *αὐχμημα* τὸ πρῶτον et *τελευτή*, quarum ἀντιθέσεων posterior mihi non felicissima videtur.

Cap. 78, 4 *ἐν γὰρ τῷ πρόσθεν ἐπὶ πολλὰ σάδια, ἣ ἔμελλον ἵεναι, οὐκ ἄφθονον ἦν.* Incredibile est Thucydidem hoc unico loco scripsisse *σάδια* pro *σαδίους*, ut et alibi constanter scribit et bis in ipsis praegressis. Requiro igitur *ἐπὶ πολλοὺς σαδίους*, sed nescio tamen an etiam probabilius suspicemur historicum dedisse *ἐπὶ πολὺ*, quod vero hodie in textu legitur esse eius formulae interpretamentum. Cf. VIII 10, 2. Mox § 6 dele *καὶ ἐσηκόντιζόν τε καὶ παρίππευον*, interpolata § 3.

Cap. 80, 6 *καὶ βιζασάμενοι αὐτὴν διέβησάν τε τὸν ποταμὸν καὶ ἐχώρουν αὐτῆς πρὸς ἄλλον [ποταμὸν], τὸν Ἐρινεδν.* Cap. 82 extr.

L. Νικίας δὲ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀφικνοῦνται ἐπὶ [τὸν ποταμὸν] τὸν Ἑρινεόν, κτέ. et 84, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἡπείγοντο πρὸς τὸν Ἀσσίναρον [ποταμὸν] — ἣν διαβῶσι τὸν ποταμὸν, κτέ.

Cap. 86, 2 supplendum ἀσφαλεστάτην (ταύτην) εἶναι νομίσαντες τήρησιν. Ita recte Madvigius. Cf. me Mnem. VIII p. 152. Ibid. § 3 ξυνέβαινε δὲ τὸν μὲν πολεμιώτατον αὐτοῖς εἶναι, Δημοσθένη, διὰ τὰ ἐν [τῇ νήσῳ καὶ] Πύλῳ, τὸν δὲ διὰ ταῦτ' ἐπιτηδεύτατον· τοὺς γὰρ ἐκ τῆς νήσου [ἄνδρας τῶν Λακεδαιμονίων] ὁ Νικίας προυθυμήθη, σπονδὰς πείσας τοὺς Ἀθηναίους ποιήσασθαι, ὥς ἀφελῆναι. Seclusa redolent magistellos.

Cap. 87 verba extrema: ταῦτα μὲν — γενόμενα melius facient initium libri VIII.

Deleatur denique adnotatio mea ad locum VI 66, 3 Mnem. VIII pag. 160, quae nescio quo pacto imprudenti mihi excidit. Στρατεύματος ibi tam sanum est, quam insanum foret σαυρώματος. Compensabo hoc σφάλμα corrigendo nobili loco ex oratione funebri II 44, 1, ubi legendum: ἐπὶ (pro ἐν cum Cobeto) πολυτρόποις γὰρ συμφοραῖς ἐπίσασθε τραφέντες pro ἐπίσανται, ut praecedit πάρεσε et sequitur: χαλεπὸν γὰρ οἶδα πείθειν ὄν, ὃν καὶ πολλάκις ἔξετε ὑπομνήματα ἐν ἄλλων εὐτυχίαις, αἷς ποτε καὶ αὐτοὶ ἠγάλλεσθε. Pro εὐτυχίαις longe malim εὐτεχνίαις.

GALENUS.

Tom. V. pag. 383. ἐκφυγεῖν ἀπάσας τὰς οὕτως ἀκαίρους τε ἄμα καὶ παρὰ τὸ τῶν Ἑλλήνων ἔθος ἀναπῖμπλάμενας ὁμωνυμίας. Repone ἀναπῖπλάσμενας.

C. G. C.

AD THEOGNIDEM.

His mensibus duae editiones Theognidis reliquiarum in lucem prodierunt, quarum unam curavit Jacobus Sitzler, alteram secundis curis recognovit Christophorus Ziegler. Uterque virorum doctissimorum interruptam collationem codicis Mutinensis, quam a. 1869 in Studiis Theognideis publici juris feci, utendam existimavit. Praeter eos, quantum cognovi, H. van Herwerden, vir clarissimus, in Animadversionibus philologicis ad Theognidem et Hermannus Schneidewin, vir doctissimus, in dissertatione Argentoratensi de Syllogis Theognideis huius collationis rationem habuerunt. Ante hos quinque annos, quum mihi contigisset ipsum codicem excutere, omnes lacunas collationis, quam olim exhibui, ita explevi ut non singula verba cum aliqua editione conferrem sed totos versus quam diligentissime transscriberem. Jam perlectis editionibus, quas supra memoravi, in cogitationem veni fieri posse ut non prorsus inutile et supervacaneum esset, si quae ex insigni codice transscripsi integra typis describenda curarem. Sed paucas animadversiunculas praemittam, quae vel post novissimas editiones ad textum Theognideae farraginis emendandum nonnihil afferre mihi videantur.

vs. 69 sq.

Μήποτε, Κύρνε, κακῷ πῖσυνος βούλευε σὺν ἀνδρὶ,
εὖτ' ἂν σπουδαῖον πρῆγμ' ἐθέλῃς τελέσαι.

Utilissimus index, quem Sitzler opusculo suo addidit, ostendit praeterquam hoc loco bis inveniri βουλεύειν vs. 1089 et vs. 1101, totiesque βουλεύεσθαι vs. 633 et vs. 1052. Utroque loco hoc significat *deliberare, meditari*, illud *consilium dare*. Verum hoc loco activum vice medii fungitur et adiectivum πῖσυνος aut

praepositio suo dativo careat necesse est. Ad has difficultates expediendas e versu 71 vulgatam codicum lectionem βουλεύεο pro βούλευ huc transferri velim.

vs. 127 sq.

οὐδέ κεν εἰκάσαις ὥσπερ ποτ' ἐς ὄριον ἐλθῶν·
πολλάκι γὰρ γνώμην ἐξαπατῶσ' ἰδέαι.

Ad versum 127 van Herwerden, vir summae auctoritatis, in libro supra laudato p. 51 haec dicit: „quid h. l. scripserit Theognis fortasse semper ignorabitur.” Quamquam vereor ne temere facere videar, ut locum a tali viro paene desperatum post multorum tentamina denuo attingam, tamen hoc mihi sumo ut coniecturam, quam partim ab Heimsoethio, viro clarissimo, occupatam esse video, in medio ponam.

Eo enim quod poeta dicit, saepe fieri ut specie et forma mens in errorem inducatur, moveor ut cum Heimsoethio credam poetam speculum cogitasse quocum speciem comparaverit, atque dixisse:

οὐδέ κεν εἰκάσαις ὥσπερ ποτ' ἔσοπτρον ἐλέγχων.

Quod Heimsveth metri causa, ut videtur, ἐσόπτριον proponit, nam retinet ἐλθῶν, dubito num eo vocabulo lingua Graeca ditanda sit. Praepositio ποτὶ reperitur etiam vs. 215. Ad summam locum sic interpreter: οὐδ' ἂν ἐκ τοῦ εἶδους ὥσπερ κατόπτρου γνῶνῃς τὸν νοῦν κτέ.

vs. 157

Ζεὺς γάρ τοι τὸ τάλαντον ἐπιρρέπει ἄλλοτε ἄλλως.

Pro ἄλλως in Mutinensi legitur ἄλλωι, quod non ex ἄλλως depravatum esse videtur sed ex ἄλλῃ. Hoc Jacobo Schegkio ante oculos versabatur interpretanti:

inclinat libram nunc huc, modo Jupiter illuc.

vs. 197 sq.

χρῆμα δ' ὃ μὲν Διόθεν καὶ σὺν δίκῃ ἀνδρὶ γένηται
καὶ καθαρῶς, αἰεὶ παρμόνιμον τελέθει.

Nulla ratio est coniunctivi γένηται, nisi legatur ὃ κεν. Praeterea *generatim* loquitur poeta, non *singulatim*, et recte vertit Sitaler: „quaecunque res.”

vs. 419 sq.

Πολλά με καὶ συνιέντα παρέρχεται· ἄλλ' ὑπ' ἀνάγκης
σιγῶ, γιγνώσκων ὑμετέρην δύναμιν.

Collatis vs. 177 sq., vs. 669 sq., vs. 683—686, et Xenoph. Anab. I cap. VI. 7, conicio in hoc fragmento pro ὑμετέρεην scribendum esse ἡμετέρεην.

vs. 769 sq.

Χρὴ Μουσῶν θεράποντα καὶ ἄγγελον εἶτι περισσὸν
εἶδείη, σοφίης μὴ φθονερὸν τελέθειν.

Optativus εἶδείη postulat ut χρὴ mutetur in χρῆν.

vs. 805 sqq.

Τόρνου καὶ στάθμης καὶ γνώμονος ἄνδρα θεωρεῖν
εὐθύτερον χρὴ μιν, Κύρνε, φυλασσόμενον,
ᾧ τινὶ κεν Πυθῶνι θεοῦ χρήσασ' ἱέρεια
ἔμφην σημήνη πίονος ἐξ ἀδύτου.
οὔτε τι γὰρ προσθεῖς οὐδέν κ' ἔτι φάρμακον εὖροις,
οὔτ' ἀφελὼν πρὸς θεῶν ἀμπλακίην προφύγοις.

Afferro hunc locum ex recensione Sitsleri, cum qua concordat Ziegleriana, nisi quod exhibet χρὴ νοῦν e conjectura Geelii. Ceterum lectiones codicum, virorum doctorum emendationes et coniecturae videantur apud Zieglerum, Sitslerum, Bergkium. Omnes editores et interpretes, quantum scio, hac in re conspirant quod poetam dicentem faciunt oraculi consultorem decere perpendiculo et amussi rectiorem esse. Turnebus autem soli vocabulo μιν hanc vim tribuit ut significet: „id quod Pythia responderit.” Quodsi vero ad participia προσθεῖς et ἀφελὼν in fine sententiae animum attenderis, apparebit hoc admonere poetam ut vox ipsa, quam ex adyto Pythia miserit, perpendiculo et amussi rectior servetur, atque εἰθύτερον mutandum esse in εὐθύτερεην vel potius, collatis vs. 330. 396. 535. 1026. ἰθυτέρεην, ut ratio scribendi sibi constet. Hac leni mutatione facta, totum locum sic transposuerim et constituerim:

ᾧ τινὶ κεν Πυθῶνι θεοῦ χρήσασ' ἱέρεια
ἔμφην σημήνη πίονος ἐξ ἀδύτου,
τόρνου καὶ στάθμης καὶ γνώμονος ἄνδρα θεωρὸν
ἰθυτέρεην χρὴ μιν, Κύρνε, φυλασσέμεναι.

vs. 865 sqq.

Πολλοῖς ἀχρήστοισι θεὸς διδοῖ ἀνδράσιν ἔλβον
ἔσθλόν, ὃς οὔτ' αὐτῷ βέλτερος, οὐδὲν ἑών,
οὔτε φίλοις· ἀρετῆς δὲ μέγα κλέος οὔ ποτ' ὀλεῖται,
αἰχμητῆς γὰρ ἀνὴρ γῆν τε καὶ ἄστρ' αἶσται.

Nemodum explicavit quo pronomen vs. 866 αὐτῷ referendum sit. Ziegler annotat: „Hominibus nequam sunt divitiae fere pro nihilo, quoniam iis recte uti nesciunt neque pro se neque pro amicis.” Sed perincommode accidit quod haec interpretatio neque satis declarat quomodo prior pars sententiae cum posteriori cohaereat, et pugnat cum re grammatica. Nisi fallor, in αὐτῷ latet ἄσται, quam lectionem ut traditae substituendam esse putem adducor oppositione, quae est inter duas partes sententiae. Eadem oppositio docet adiectivo ἀχρηστος hoc loco inesse vim et significationem *ignaviae*, *inertiae*. Ceterum in verbis οὐδὲν ἐὼν cum Zieglero librorum scripturam sanam videri ita consentio, ut interpreter: „Hominum inertium divitiae neque reipublicae neque amicis, cum iis pro nihilo sint, quidquam emolumenti afferunt.”

vs. 1363 sq.

οὐδέ με πείσει

οὐδεὶς ἀνθρώπων ὥστε με μή σε φιλεῖν.

In verbis ὥστε με nescio an lateat ὥστ' ἔτι.

Iam collationem exhibiturus iterabo quae in studiis Theognideis p. 2 de ipso codice scripsi, ut quaedam minus exacta corrigam.

Habet folia 112, quibus continentur: Ὀμηρόκεντρα, a folio 1 usque ad fol. 43 v.; Epigramma in imaginem occasionis, 44 r.; Scholia in Dionysii Περιήγησιν, 44 v.; Θεόγνιδος ἐλεγείων α', 45 r.—71 r.; ἐλεγείων β' 71 r.—74 v.; Φωκυλίδου Φιλοσόφου ποιήσις ὠφέλιμος, 74 v.—79 r.; Κολούθου ποιητοῦ Λυκοπολίτου ἀρπαγὴ τῆς Ἑλένης, 79 r.—87 r.; fol. 87 r. invenitur carmen sex versuum iambicorum et carmen inscriptum εἰς τὴν πατρίδα Ὀμήρου usque ad fol. 87 v.; Διονυσίου οἴκουμένης περιήγησις 88 r.—112 v.

m. Martio 1880.

H. W. VAN DER MEY.

vb. 529

- f. 56 r. οὐδένα προύδωκα φίλον και πιστὸν ἑταῖρον
οὐδ' ἐν ἐμῇ ψυχῇ δουλίον οὐδὲν ἔνι·
αἶε μοι Φίλον ἦτορ αἰνέται ὁππότε' ακούσω
αὐλῶν φθεγγομενῶν ἱμερόεσσιν ὅπα
χαίρω δ' εὐπινῶν καὶ ὑπ' αὐλητῆρος ἀκούων
χαίρω δ' εὐφρογγον χερσὶ λυρῆν ὀχέων 534
οὐποτε δουλεῖν κεφαλὴ ἰθεῖα πεφυκεν
ἀλλ' αἶε σκολιῇ κ' αὐχένα λοξὸν ἔχει
οὔτε γὰρ ἐκ σκίλλης ῥοδὰ φύεται. οὐδ' ὑάκινθος
οὐδέποτε' ἐκ δούλης τέκνον ελευθέριον
οὗτος ἀνὴρ φιλε κύρνε πεδᾶσ χαλκευεταὶ αὐτῷ 539
εἰ μὴ ἐμὴν γνῶμην εξαπατῶσι θεοί.
δειμαίνω μὴ τῆνδε πόλιν πολυπαίδῃ ὕβρισ
ἥπερ κενταύρους ὤμοφάγους ὄλεσεν
χρὴ με παρὰ στάθμην καὶ γνῶμονα τῆνδε δικάσσαι
κύρνε δίκην ἴσον τ' ἀμφοτεροῖσι δόμεν 544
μάντεσσι τοῖωνοῖστε καὶ αἰδομένοισι ἱεροῖσι
ὄφρα μὴ ἀμπλακίῃσ' αἰσχρὸν ὄνειδος ἔχω
μηδενάπῳ κακοτητί βιάζεο. τῷ δὲ δικάῳ
τῆσ' ευεργεσίῃσ'. οὐδὲν ἀρειότερον
ἄγγελος ἄφρογγος πόλεμον πολὺδακρυν ἐγείρει 549
f. 56 v. κύρν' ἀποτηλαυγεὸς φαινόμενος σκοπιῆσ
ἀλλ' ἵππους ἐμβαλλε ταχυπτέρνοισι χαλινούσ
δηῖων γὰρ σφ' ἀνδρῶν ἀντιάσειν δοκέω.
οὐ πολλὸν τὸ μεσηγὺ διαπρήξουσιν κέλευθον
εἰ μὴ ἐμὴν γνῶμην εξαπατῶσι θεοί· 554
χρὴ τολμᾶν χαλεποῖσιν ἐνάλγεσι κείμενον ἄνδρα
προστε θεῶν αἰτεῖν ἐκλυσιν ἀθανάτων
φράζεο δ' ὁ κίνδυνόςτοι ἐπὶ ξυροῦ ἴσταται ἀκμῆσ
ἄλλοτε πόλλ' ἐξεῖς. ἄλλοτε παυρότερα
ὥστεσε μὴ τε λιγὴν ἀφνέδν κτεάτεσσι γενεσθαι 559
μήτε σε γ' ἐσπολλὴν χρημοσύνην ἔλασαι
εἴη μοι ταμὲν αὐτῶν ἔχειν ταδε πᾶλλ' ἐπιδοῦναι
χρηματὰ τῶν ἐχθρῶν τοῖσι φίλοις ἐχειν
κεκλῆσθαι δ' ἐσ δαῖτα· παρέξεσθαι δὲ παρυσθλον
ἄνδρα χρεῶν σοφίην πᾶσαν ἐπισταμενον 564
του συνιεῖν ἐπὶ τ' ἂν τι λεγῇ σφὸν ὄφρα διδάχῃ

vs. 566.

- καὶ τοῦτ' εἰς οἶκον κερδος εχων ἀπίησι
 ἦβη τερπόμενος παίζω· δηρὸν γὰρ ἔνερθεν
 γῆσ' ὀλέσας ψυχὴν. κείτομαι ὥστε λίθος.
 ἄφθογγος· λείψω δ' ἐρατὸν φάος ἡελίοιο 569
 ἔμπησ' δ' ἐσθλὸς ἔων οἴομαι οὐδεν ἐτι
 δοξάμεν ἀνθρώποισι κακὸν μεγά. πείρα δ' ἄριστον
 πολλοὶ ἀπειρητοὶ δοξάν ἐχούσ' ἀγαθῶν
 εὖ ἐρδων εὐ πασχ' ἐτι κ' ἀγγελλον ἄλλον ἰάλλοισι
 f. 57 r. τῆς εὐεργεσίης ῥηϊδί ἀγγελίη 574
 οἱ μὲ φίλοι προδιδούσιν ἐπει τόνγ' ἐχθρον ἀλεῦμαι
 ὥστε κυβερνητὴς χοιραδὰς εἰναλίο*σ
 ῥηϊδίον ἐξ ἀγαθοῦ θείραι κακὸν ἡκακοὶ ἐσθλόν
 pono + est aliquid in litura
 μή με διδασκ' οὗτοι τηλικὸς εἰμὶ μαθεῖν
 ἐχθραῖω κακὸν ἄνδρα· καλυψάμενη δὲ πάρειμι 579
 σμικρῆς ὄρνιθος κοῦφον ἐχουσα νόον
 ἐχθαίρω δὲ γυναῖκα περιδρομὸν ἀνδρά τε μάργον
 ὅς τὴν ἀλλοτρίαν βούлет' ἄρουραν ἀροῦν·
 ἀλλὰ τα μὲν προβεβηκεν· ἀμηχανὸν ἐστὶ γενέσθαι
 ἔργα τὰδεξοπίσω τῶν φυλακῆ μελετῶ. 584
 πᾶσιν τοι κίνδυνος ἐπεργμασιν· οὐδέ τις οἶδεν
 πῇ σήσειν μέλλει πρήγματος ἀρχομένου
 ἀλλ' ο μὲν εὐδοκιμεῖν πειρώμενος οὐ προνοήσας
 εἰς μεγαλὴν ἄτην καὶ χαλεπὴν ἔπεσεν
 τῷ δὲ καλωσποιοῦντι θεὸς περὶ πάντα τίθησιν 589
 συντυχίην ἀγαθὴν ἔκλυσιν ἀφροσύνης
 τολμᾶν χρὴ τα δίδουσι θεοὶ θνητοῖσι βροτοῖσι
 ῥηϊδίως δὲ φέρειν ἀμφοτέρω τὸ λάχος
 iuter + et + est aliquid in rasura
 μήτε κακοῖσιν ἀσωντὰ λην φρένα μήτ' ἀγαθοῖσι
 τερφῆσθ' δ' ἐξαπίνης πρὶν τέλος ἄκρον ἰδεῖν 594
 ἄνθρωπ' ἀλλήλοισιν ἀποκροθὲν ὦμεν ἑταῖροι
 πλὴν πλούτου παντὸς χρήματός ἐστι κόρος
 δὴν δὴ καὶ φίλοι ὦμεν ἀτὰρ τ' ἀλλοῖσιν ομιλεῖ
 f. 57 v. ἀνδράσιν· οἱ τὸν σὸν μᾶλλον ἴσασι νόον
 οὐ μ' ἐλαθεσ φοιτῶν καταμαξιδόν. ἦν ἀρα καὶ πρὶν 599
 ἡλάστρεις. κλεπτῶν ἡμετέρεην φιλίην
 ἔρρε θεοῖσιν ἐχθρε καὶ ἀνθρώποισιν ἄπιστε

vb. 602.

ψυχρὸν ὃς ἐν κόλπῳ ποικίλον εἶχεσ' ὄφιν
 τοῖα δὲ καὶ μάγνητασ' ἀφώλεσεν ἔργα καὶ ὕβρις
 οἷα τὰ νῦν ἱερῇν τήνδε πόλιν κατεχει 604
 πολλῶ τοι πλεονασ' λιμοῦ κόρος ὤλεσεν ἤδη
 ἄνδρας ὅσοι μοίρησ' πλεον' ἔχειν ἔθελον·
 ἀρχὴ ἐπὶ ψευδουσ' μικρὰ χάρις· εἰς δὲ τελευτὴν
 αἰσχρὸν δὴ κέρδος καὶ κακὸν ἀμφότερον
 γίνεται· οὐδετι καλὸν ὅτῳ ψεῦδος προσαμαρτῇ 609
 ἀνδρὶ καὶ ἐξελθῇ πρῶτον ἀπο στόματος
 οὐ χαλεπον' ψέξει τὸν πλησίον· οὐδὲ μὲν αὐτὸν
 αἰνῆσαι· δειλοῖσ' ἀνδράσι ταῦτα μελεῖ·
 σιγᾶν δ' οὐκ ἐθέλουσι κακοὶ κακὰ λεσχάζοντες
 οἱ δ' ἀγαθοὶ πάντων μετρον ἴσασιν ἔχειν· 614
 οὐδένα παμπηδὸν ἀγαθὸν καὶ μέτριον ἄνδρα
 τῶν νῦν ἀνθρώπων ἥελιος καθοράει
 οὔτι μαλ' ἀνθρώποις καταθύμια πάντα τελεῖται
 πολλὸν γὰρ θνητῶν κρείσσονες ἀθάνατοι·
 πᾶλλ' ἐναμνηχανίησι κυλινδομαι ἀχρύνμενος κῆρ 619
 ἄκρην γὰρ πενίην οὐχ υπερεδράμομεν
 πᾶσσι πλούσιον ἄνδρα τίει· ἀτίει δὲ πενιχρὸν
 f. 58 r. πᾶσιν δ' ἀνθρώποις αὐτὸς ἐνεστι νόος
 παντοῖαι κακότητες ἐν ἀνθρώποισιν ἔασιν
 παντοῖαι δ' ἀρεταί· καὶ βιότου παλάμαι· 624
 ἀργαλέον φρονέοντα παραφροσι πᾶλλ' ἀγορεύειν
 καὶ σιγᾶν αἰεὶ· τοῦτο γὰρ οὐ δυνατόν.
 αἰσχρὸν τοι μεθύοντα παρ' ἀνδράσι νήφοσι μεῖναι
 αἰσχρὸν δ' εἰ νήφων παρμεθύουσι μένει 629
 ἦβη καὶ νεότης· ἐπικουφίζει νόον ἀνδρὸς·
 πολλῶν δ' ἐξαίρει θυμὸν ἑσαμπλακινῇ
 ὣτινι μὴ θυμοῦ κρείσσων νοός· αἰὲν ἐνατταῖς
 κυρ * καὶ μεγάλαις κείται ἐναμπλακίαις
 βουλεύου δις καὶ τρὶς ὃ τοι κ' ἐπὶ τὸν νόον ἔλθῃ
 ἀτηρὸς γάρ τοι λαβρὸς ἀνὴρ τελεθεῖ 634
 ἀνδράσι τοῖς ἀγαθοῖς ἐπεται γνῶμη τε καὶ αἰδώς
 οἱ νῦν ἐν πολλοῖς ἀτρεκεῶσ' ὀλιγοὶ
 ἐλπὶς καὶ κίνδυνος ἐν ἀνθρώποισιν ὁμοῖοι
 οὔτοι γὰρ χαλεποὶ δαίμονες ἀμφότεροι

vs. 639

πολλάκι παρ δοξάντε καὶ ἐλπίδα γινεται εὐρεῖν 639
 ἐργ' ἀνδρῶν βουλαῖο δ' ουκεπεγεντοτέλος
 οὔτοι κ' εἰδῆισ οὔτευνουν οὔτε τὸν ἐχθρὸν
 εἰ μὴ πουδαίου πραγματος ἀντιτυχοῖς
 πολλοὶ παρ κρητῆρι φίλοι γίνονται ἑταῖροι
 ἐνδε σπουδαίῳ πρέγματι παυρότεροι· 644

f. 58 v.

κείμενος ἐν μεγάλῃ θυμον ἀμυχανίῃ
 ἤδη νῦν αἰδῶσ μεν ἐν ἀνθρωποῖσιν ὄλωλεν
 οὐ τὰρ ἀναιδείῃ γαῖαν ἐπιστρέφεται· non potui dispicere utrum τὰρ
 an τῶρ scriptum sit. 649

ἃ δειλὴ πενή· τι μοῖσις ἐπικείμενη ὥμοισ
 σῶμα κατασχύνεις καὶ νόον ἡμετερον
 αἰσχρὰ δὲ μουκεθέλοντα βίῃ καὶ πολλὰ διδάσκεις
 ἔσθλα μετακνυθρῶπων καὶ κάλ' ἐπιστάμενον
 εὐδαίμων εἶην κε θεοῖσι φίλος ἀθανάτοισιν 654

κύρν'· ἀρετῆς δ' ἀλλῆς οὐδεμιῆς ἐραμαι·
 σύντοι κυρνε παθόντι κακῶς ἀνιώμεθα πάντες
 ἀλλά τοι ἀλλότριον κηδὸς ἐφημέριον
 μὴδὲν ἄγαν χαλεποῖσιν ἀσω φρενα· μὴδ' ἀγαθοῖσι
 χαῖρ' ἐπεὶ ἐστ' ἀνδρὸς πάντα φερεῖν ἀγαθοῦ
 οὐδ' ὁμόσαι χρὴ τοῦτο τί μήποτε πρᾶγμα τόδ' ἐσται 659

θεοὶ γάρ τε νεμεσῶσ' ὅσιν ἔπεστι τέλος
 καὶ πρῆξαι μὲν τοι τι καὶ ἐκκακοῦ ἐσθλὸν ἔγεντο
 καὶ κακὸν ἐξ ἀγαθοῦ· καὶ τε πενιχρὸς ἀνὴρ
 αἶψα μάλ' ἐπλούτησε δὲ ὅς μαλα πολλὰ πέπαται
 ἐξαπίνῃς ἀποτοῦν ὠλεσε νυκτὶ μίῃ 664

καὶ σῶφρων ἡμαρτε καὶ ἀφρονὶ πολλάκι δόξα
 ἐσπετο καὶ τιμῆς καὶ κακὸς ὦν ἔλαχεν
 εἰ μὲν χρήματ' ἐχοίμι σιμωνίδῃ οἷα περ ἤδη
 οὐκ ἂν ἀνοίμην τοῖς ἀγαθοῖσι συνών
 νῦν δὲ με γινώσκοντα παρερχεται· εἰμὶ δ' ἀφωνοσ 669

p. 59 r.

χρημοσύνη πολλῶν γνοῦσαν ἀμεινον ἔτι
 οὐνεκα νυν φερόμεσθα καθιστία λευκὰ βαλόντες
 μηλίου ἐκ πόντου νυκτα δια δνοφερήν·
 ἀντλαιν δ' οὐκ ἐθέλουσιν ὑπερβάλλει δὲ θάλασσα
 ἀμφοτέρων τοίχων· ἡ μαλα τὶς χαλεπῶς 674
 σώιζεται· οἶδ' ἐρδουσι· κυβερνήτην μὲν ἔπαυσαν

VS. 676.

ἐσθλόν· οἷσι Φυλακὴν εἶχεν ἐπισταμένωσ
 χρήματα δ' ἀρπαζουσι βίῃ κοσμος δ' ἀπολώλεν
 δασμὸς δ' οὐκέτι σος γίνεται ἐστομεσον
 Φορτηγοὶ δ' ἀρχουσι· κακοὶ δ' ἀγαθῶν κατ' ὑπερθεῖν 679
 δειμαίνω μήπωσ ναῦν κατα κύμα πίῃ
 ταῦτά μοι ἠνίχθω κεκρυμμένα τοῖς ἀγαθοῖσι
 γινώσκου δ' ἂν τις καὶ κακὸν· ἂν σοφὸς ᾗ
 πολλοὶ πλοῦτον ἐχουσιν αἰδῖρις· οἶδετα καλά
 ζητοῦσι χαλεποὶ τειρόμενοι πενίῃ. 684
 ἔρδειν δ' ἀμφοτεροῖσιν ἀμηχανίῃ παρακείται
 εἴργει γὰρ τοὺς μὲν χρήματα· τοὺς δὲ νόσος
 οὐκετι θνήτοῖσι προσάθανατοὺς μαχέσασθαι
 οὐδὲ δίκην εἰπεῖν οὐδενὶ τοῦτο θεμισ
 οὐ χρη πημαίνειν ὅτε μὴ πημαντέον εἴη 689
 οὐδ' ἐρδειν ὅτι μὴ λῶϊον ἢ τελεσαι
 χαίρων εὐ τελεσεῖας ὁδὸν μεγαλοῦ δια πόντου
 καὶ σε ποσειδάων χαρμα φίλοις ἀγάγοι
 πολλοῦστοι κορὸς ἀνδρας ἀπώλεσεν ἀφραίνοντασ
 γ est in resura
 f. 59 v. γνῶναι γὰρ χαλεπὸν μετρον ὅτ' ἐσθλα παρήϊ 694
 οὐ δυναμαὶ σοι θυμὲ παρασχεῖν ἄρμενε πάντα
 τετλαθι· τῶν δὲ καλῶν οὐτι συμονος ἐραῖσ
 οὐ μὲν ἐχοντοσ ἐμοῦ πολλοὶ φίλοι· ἦν δὲ τι δεινον
 συγκυρσῇ παῦροι πιστὸν ἐχουσι νόον·
 πλῆθει δ' ἀνδρῶπων ἀρετὴ μία γίνεται· ἥδε 699
 πλουτεῖν· τῶν δ' ἄλλων οὐδὲν ἄρ' ἦν ὄφελοσ
 οὐδ' εἰ σωφροσύνην μὲν ἔχοισ ῥαδαμάνθυοσ αὐτοῦ
 πλείονα δ' εἰδειησ σισυφου αἰολιδεω.
 ὅστε καὶ ἐξ αἰδεω πολυῖδρησις ἀνῆλθεν
 πείσασ περσεφόνην αἰμυλίοισι λογοῖσ 704
 ἦτε βροτοῖσ παρεχει λήθην βλαπτουσα νόοιο
 ἄλλοσ δ' οὐπω τις τοῦτο γ' ἐπεφράσατο
 ὄντινα δὴ θανάτοιο μελαν νεφοσ ἀμφικαλύψῃ
 ἐλθῃ δὲ σκιερὸν χῶρον ἀποφθιμένοσ
 κυανέαστε πυλασ παραμειψεται· αἶτε θανόντων 709
 ψυχὰς εἰργουσι καίπερ ἀναινομένησ
 ἀλλ' ἀρα κακείθεν παλιν ἡλυθε σισυφοσ ἦρωσ
 ἐσ φάοσ ἡελίου σφῆσι πολυφροσύναισ

vs. 713.

οὐδ' εἰ ψευδέα μεν ποιοῖς ἐτύμοισιν ὁμοῖα
 γλῶτταν εχων αγαθην νέστορος αντιθεου 714
 ὠκύτερος δ' εἰσθα ποδας ταχεων ἀρπυιῶν
 καὶ παιδων βορέω τῶν αφαρ εἰσι πόδες
 ἀλλὰ χρὴ πάντα γνώμην ταύτη καταθέσθαι

f. 60 r.

ωσπλουτος πλειστην πᾶσιν ἔχει δύναμιν
 ἴσόν τοι πλουτοῦσιν ὅτω πολὺς αργυρὸς ἐστι 719
 καὶ χρυσοσ καὶ γῆς πυροφόρου πεδία
 ἵπποι θ' ἡμίονοι τε καὶ ὦ τ α λ ε ο ν τ α παρῆστι
 γαστρί τε καὶ πλεύρσι καὶ ποσὶν ἀβρὰ παθεῖν
 παιδὲς' ἡδεγυναικός· ὅταν δὲ κε των αφικηται
 ὥρῃ· συν δ' ἡβη γίνεται ἄρμοδια. 724
 ταῦτ' ἀφενος θνητοῖσι· τὰ γὰρ περιώσια πάντα
 χρήματ' εχων ουδεὶς ἐρχεται εἰς αἰδεω
 οὐδ' ἂν ἀποῖνα δίδουσι θανατον φύγοι· ουδε βαρεῖας
 νούσους ουδε κακὸν γῆρας ἐπερχόμενον
 φροντίδες ἀνθρώπων ἔλαχον πτερα ποικίλ' ἐχρυσαι 729
 μυρόμεναι ψυχῆς εἰνεκα καὶ βιότου
 Ζεῦ πάτερ· εἴθε γένοιτο θεοῖς φίλα τοῖς μὲν ἀλιτροῖς
 ὕβριν ἀδελφῶν· καὶ σφιν τοῦτο γένοιτο φίλον
 θυμῶι σχέτλια ἔργα δια τὰ φρεσι δ' ὅσις αἰ***ης
 ἐργάζοιτο θεῶν μηδὲν ὀπιζόμενος 734
 αὐτὸν ἐπεῖτα πάλιν τίσαι κακὰ μηδετ' ὀπίσσω
 πατρὸς ἀτασθαλῖαι παισὶ γεννιῖντο κακόν
 παῖδέςτ' οἷτ' ἀδίκου πατρὸς ταδίκαια νοευντες
 ποιῶσιν κρονίδη σὸν χολὸν ἀζόμενοι·
 ἐξ ἀρχῆς δικαία μετ' ἀστοῖσι φιλέοντες 739
 μὴ τιν ὑπερβασιν ἀντιτίνειν πατερων
 ταῦτ' εἰη μακαρεσσι θεοῖς φίλα· νῦν δ' ὁ μεν ἔρδων

f. 60 v.

μετὰ ταῦτα
 ἐκφεύγει· το κακὸν δ' ἀλλοτ' ἐπεῖτα φέρει
 καὶ τοῦτ' ἀθανάτων βασιλεῦ πῶς ἐστι δικαίον·
 ἔργων· ὅστις ἀνὴρ ἐκτὸς ἑὼν ἀδίκων 744
 μήτιν ὑπερβασιν κατέχων· μήθ' ὀρκον ἀλιτρον
 ἀλλὰ δικαιοσ ἑὼν μὴ τὰ δικαία παθεῖ
 τίς δὲ κεν βροτὸς ἄλλος ὄρῳ προστοῦτον ἐπεῖτα
 ἀζοιτ' ἀθανάτους καὶ τινὰ θυμὸν ἔχων

vs. 749.
 οππότε ἄνῆρ ἄδικος καὶ ατασθαλος οὔτε τέυ ἀνδρὸς 749
 οὔτε τευ ἄθανάτων μῆνιν αλευόμενος
 ὑβρίζῃσι πλούτῳ κεκορημένος· οἶδε δίκαιοι
 τρύχονται χαλεπῇ τειρόμενοι πενίῃ
 ταῦτα μαθὼν φίλ' ἐταῖρε. δικαίως χρήματα ποιοῦ
 σωφρονα θυμὸν ἐχων ἐκτος ατασθαλίας 754
 αἰεὶ τῶν δ' ἐπέων μεμνημένος· εἰς δὲ τελευτὴν
 αἰνήσεις μύθῳ σωφρονι πειθόμενος
 ζεὺς μὲν τῆς δὲ πολλοῦς ὑπείρεχοι αἰθέρι ναίων
 αἰεὶ δεξιτερὴν χεῖρ' ἐπαπημοσύνηι
 ἄλλοι τ' ἄθανατοι μακαρεσ θεοί· αὐτὰρ ἀπόλλων 759
 ορῴσσαι γλῶσσαν καὶ νόον ἡμέτερον
 φορμιγγ' δ' αὖ φθέγγουσι θ' ἱερὸν μελος ἥδ' καὶ αὐλος
 ἡμεῖς δὲ σπονδὰς θεοῖσιν ἀρεσσάμενοι
 πίνωμεν χαρίεντα μεταλλήλοισι λέγοντες
 μηδὲν τὸν μῆδων δειδιότες πολεμῶν ^{videtur olim scriptum fuisse} 764
 ὦδ' εἰν καὶ ἄμεινον εὐφρονα θυμὸν ἔχοντας
 f. 61 r. νοσφι μεριμνῶν ἐυφροσύνης διαγείν.
 τερπομένουσ' τηλοῦ δὲ κακὰς ἀπο κῆρας ἀμύναι
 γῆρας τ' οὐλόμενον καὶ θανάτοιο τέλος
 χρὴ μουσῶν θεραποντα καὶ ἄγγελον εἴ τι περισσον 769
 εἰδεῖν σοφίῃς μὴ φθονερὸν τελέθειν
 ἀλλὰ τὰ μὲν μοῶσθαι· τὰ δὲ δεικνύ*** ἀλλὰ δὲ ποιεῖν
 τί σφιν χρήσῃται μῶνος ἐπισταμενος
 φοῖβε ἄναξ· αὐτὸς μὲν ἐπύργωσας πόλιν ἄκρην
 ἀλκαθόωι πελοπος παῖδι χαριζόμενος 774
 αὐτοσ δὲ στρατὸν ὑβριστὴν μῆδων ἀπέρυκε
 τῆς δὲ πόλεως· ἵνα σοι λαοὶ ἐν εὐφροσύνῃ
 ἦρος ἐπερχομένου κλειτὰς πεμπῶσ' ἐκατόμβας
 τερπομενοὶ κιθάρῃ *** ἐρατῇ θαλίῃ
 παιάνων τε χοροῖς ἰαχοισί τε σὸν περὶ βωμῶν 779
 ἧ γὰρ ἐγὼ γε δεδοικ' ἀφραδίην ἔσορων
 καὶ στάσιν ἐλλήνων λαοφρόρον· ἀλλὰ σὺ φοῖβε
 ἴλαος ἡμετέρην τήνδε φύλασσε πόλιν
 ἦλθον μὲν γὰρ ἔγωγε καὶ εἰσσικελήν ποτε γαῖαν
 ἦλθον δ' εὐβοίῃς ἀμπελόμεν πεδίον 784
 σπάρτην δ' εὐρωτὰ δονακοτρόφου ἀγλαὸν ἄστν

vb. 786.

- καί με φίλευν προφρόνως παντες επερχόμενον
 ἀλλ' οὔτις μοι τέρψις επι φρένας ἤλθεν ἐκείνων
 οὕτως ουδεν ἀρῆν φίλτερον ἄλλο πάτρησ
 μήποτε μοι μελέδημα νεώτερον ἄλλο φανείη 789
- f. 61 v. ἀντ' ἀρετῆς σοφίστ'. ἄλλα τὸδ' αἰὲν ἔχων
 τερποίμην φόρμιγγι καὶ ὀρχημῶι καὶ αοιδῇ
 καὶ μετα τῶν ἀγαθῶν εσθλὸν εχοίμι * * * *
 μήτε τίνα ξεινων δηλεύμενος εργασι λυγροῖς
 μήτε τιν' ἐνδημων· ἀλλὰ δίκαιος εὖν 794
 τὴν σαυτοῦ φρένα τερπε· δυσηλεγεων δὲ πολιτῶν
 ἄλλοστοι σε κακῶς ἄλλος ἄμεινον ἐρεῖ
 τοὺς ἀγαθοὺς ἄλλος μάλα μεμφεται· ἄλλος επαινει
 τῶν δε κακῶν μνήμη γινεται οὐδεμία
 ἀνθρώπων δ' ἄψεκτος ἐπι χθονὶ γίνεται οὐδεὶς 799
 ἀλλῶσειλώϊον μη πλέονεσσι μελοι
 οὐδεὶς ἀνθρώπων οὔτ' εσsetαι οὔτε πεφυκεν
 οστις πᾶσιναδων δύsetαι εἰς αἶδεω·
 οὐδὲ γὰρ ὅς θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνασσει
 Ζεὺς κρονιδῆς θνητοῖς πασιν ἀδειν δύναται. 804
 τορνον καὶ στάθμησ καὶ γνώμονος ἄνδρα θεωρῶν
 εὐθύτερον. χρημεν κύρνε φυλασσόμενον
 ὣτινί κεν πυθῶνι θεοῦ χρήσας ἱερεῖα
 ὁμφην σημήνη πιόνος ἐξ αὐτοῦ
 οὔτετι γὰρ προσθεῖς οὐδεν κε τι φαρμακον ευροισ 809
 οὐδ' ἀφελὼν προσθεῶν ἀμπλακίην προφύγοις
 χρῆμ' επαθον θανάτου μενοεικέος οὔτι κακίον
 τῶν δ' ἄλλων πάντων κύρν' ἀνιηρότατον
 οἱ με φίλοι προὔδωκαν ἐγὼ δ' ἐχθροῖσι πελασθεῖς
 f. 62 r. εἰδήσω καὶ τὸν ὄντιν' εχουσι νόον 814
 νοῦς μοι επι γλώσση κρατερῶι ποδὶ λάξ επιβαινων
 ἴσχει κωτιλλειν· καίπερ επιστάμενον.
 κύρν'. ἔμπησ δ' οτι μοῖρα παθεῖν οὔκεσθ' ὑπαλύξαι
 ὅττι δε μοῖρα παθεῖν οὔτι δεδοικα παθεῖν.
 ἐσπολυάρητον κακον ἤκομεν· ἐνθα μάλιστα 819
 κύρνε συναμφοτερουσ μοῖρα λαβοι θανατου
 οἱ κ' ἀπογυράσκοντασ ἀτιμάζουσι τοκῆας
 τούτων τοι χωρὴ κύρν' ὀλιγὴ τελέθει

vs. 823.

μητέτιν' αὔξε τύραννον ἐπελπίσι κέρδεσιν εἴκων
 μήτε κτεινε θεῶν ὀρκία συνθεμενος 824
 πῶς ὑμῖν τετληκεν ὑπαυλητῆρος αἰδεῖν
 θυμός· γῆς δ' οὖρος φαίνεται ἐξ ἀγορῆς
 ἥτε τρέφει καρποῖσιν ἐνειαπίναις φορέοντας
 ξανθηῖσιν τε κόμαις πορφυρέουσ στεφάνους
 ἀλλ' ἀγε δὴ σκύθα κείρε κόμην· ἀποπαυε δὲ κῶμον 829
 πένθει δ' εὐώδη χῶραν ἀπολλύμενος
 πίστει χρήματ' ὀλεσσα ἀπιστιῇ δ' ἐσαῶσα
 γνώμη δ' ἀνγαλέη γίνεται ἀμφοτέρων
 πάντα τὰδ' ἐν κοράκεσσι καὶ ἐν φθόρῳ οὐδέ τις ἡμῖν
 αἰτίος ἀθανάτων κύρνε θεῶν μακαρῶν 834
 ἀλλ' ἀνδρῶν τε βίη καὶ κέρδεα δειλὰ καὶ ὕβρις
 πολλῶν ἐξ ἀγαθῶν εἰς κακότητα' ἐβαλεν
 δισσαι τοι ποσις κῆρεσ δειλοῖσι βροτοῖσι
 f. 62 v. διψά τε λυσιμελὴς καὶ μέθυσις χαλεπή.
 τούτων δ' ἂν τὸ μέσον στρωφῆσομαι· οὐδὲ με πείσεις 839
 οὔτε τι μὴ πίνειν οὔτε λῖν μεθύειν.
 οἶνος ἐμοὶ τὰ μὲν ἀλλὰ χαρίζεται ἐν δ' ἀχάριστον
 εὐτ' ἂν θωρήξας μ' ἄνδρα πρὸς ἐχθρὸν ἄγῃ
 ἀλλ' ὁπόταν καθύπερθε ἐὼν ὑπένερθε γέννηται
 τούτῳ οἰκάδ' ἵμεν παυσάμενοι πόσιος 844
 εὐ μὲν κείμενον ἄνδρα καλῶς θέμεν. εὐμαρές ἐστιν
 εὐδὲ θέμεν τὸ κακῶς κείμενον. ἀργαλέον.
 λαῖξ ἐπιβα δῆμῳ κενεόφρονι· τύπτε δὲ κέντρῳ
 ὀξεί· καὶ ζεύγλην δύσλοφον ἀμφιτίθει·
 οὐ γὰρ ἔθ' εὐρησεις δῆμον φιλοδέσποτον ὧδε 849
 ἀνθρώπων· ὁπόσους ἥελις καθοραῖ·
 Ζεὺς ἄνδρ' ἐξολεσειεν ὀλύμπιος· ὃς τὴν ἐταῖρον
 μαλθακὰ κωτίλλων. ἐξαπατᾷν ἐθέλει
 ἦδεα μὲν καὶ πρόσθεν· ἀτὰρ πολὺ λῶϊα δὴ νῦν
 οὐνεκα τοῖς δειλοῖς οὐδὲ μί' ἐστι χάρις 854
 πολλάκι * ἢ πόλι * ἦδε διηγεμόνων κακότητα
 ὥσπερ κεκλιμένη ναῦς παρὰ γῆν ἔδραμεν
 τῶν δὲ φίλων εἰ μὲν τις ὄρᾳ μ' ἐτι δειλὸν ἔχοντα
 αὐχέν' ἀποστρέψας. οὐδ' ἐσορᾷν ἐθέλει.
 ἦνδὲ τί μοί πόθεν ἐσθλὸν ἂ παυρακι γίνεται ἀνδρὶ 859

vb. 397.

κύρν' εἰ παντ' ἀνδρεσσι καταθνητοῖς χαλεπαίνειν
 γινώσκειν ὥς νοῦν οἶον ἕκαστος ἔχει
 αὐτὸς ἐνὶ στήθεσσι καὶ ἔργματα· τῷδε δικαίῳ 899
 τῷτ' ἄδικῳ μέγα κεμπῆμα βροτοῖσιν ἐπῆν·
 ἐστὶν ὁ μὲν χεῖρων ὁ δ' ἀμείνων ἔργον ἑκάστου
 οὐδεὶς δ' ἀνθρώπων αἶστος ἀπαντα σοφός
 ὅστις ἀνάλωσιν τηρεῖ καταχρήματα θνητῶν
 κυδίστην ἀρετὴν τοισσυνιεῖ ἔχει 904
 εἰ μὲν γὰρ κατιδεῖν βίῳ* του τέλος ἦν ὀπύσσοντι
 ἡμελλ' ἐκτελέσας εἰσαῖδαω περᾶν.
 εἰκος ἂν ἦν ὅς μὲν πλείω χρόνον αἴσαν ἔμιμνε
 φειδεσθαι μάλλον τοῦτον ἢ ἔιχε βίον·
 νῦν δ' οὐκ ἐστὶν ὁ δὴ καὶ ἐμοὶ μέγα πένθος ὄρωρεν 909
 f. 64 r. καὶ δάκνομαι τυχὴν καὶ διχα θυμὸν ἔχω·
 ἐν τριοῶδ' ἐστηκα δὴ εἰσι το πρόσθεν ὁδοί μοι
 φροντίζω τούτων ἥντιν' ἴω προτέρην.
 ἡ μὴδεν δαπανῶν τρύχω βίον ἐν κακότητι
 ἡ ζῶω τερπνῶν ἐργα τελῶν ὀλίγα 914
 εἶδον μὲν γὰρ ἔγω γ' ὅς ἐφειδετο κούποτε γαστρὶ
 σῖτον ἐλευθέριον πλούσιος ὧν ἐδίδου
 ἄλλα πρὶν ἐκτελέσαι. κατεβη δόμον αἰδὸς εἰσω
 χρήματα δ' ἀνθρώπων οὐπιτυχῶν ἔλαβεν.
 ὥστε σ' ἄκαιρα πονεῖν καὶ μὴ δέμειν ὥκε θέλητις 919
 εἶδον δ' ἄλλον ὅς ἠγαστρι χαρίζομενος
 χρηματα μὲν διέτριψεν· ἐφῆ δ' ὑπάγω φρένα τέρψας
 πτωχευεὶ δὲ φίλους πάντας οἳ τιν' ἰδῆ·
 οὕτω δημοκλείς καταχρηματ' ἀρίστον ἀπάντων
 τὴν δαπάνην θεσθαι καὶ μελέτην ἔχέμεν 924
 οὔτε γὰρ ἂν προκαμῶν ἄλλῳ καμᾶτον μεταδοίης.
 οὐτ' ἂν πτωχεύων δουλοσύνην τελέοις
 οὐδ' εἰ γῆρας ἴκοιο τὰ χρήματα πάντ' ἀποδραΐη·
 ἐν δὲ τοιῶδε γένει χρηματ' ἀρίστον ἔχειν
 ἢ μὲν γὰρ πλουτῆς. πολλοὶ φίλοι ἦν δὲ πένηαι. 929
 παῦροι· κ' οὐκέθ' ὁμῶς αὐτὸς ἀνὴρ ἀγαθός
 φειδεσθαι μὲν ἄμεινον· ἐπεῖ οὐδε θανόντ' ἀποκλαίει
 οὐδεῖς. ἦν μὴ οῶν χρηματα λειπόμενα
 παύροις ἀνθρώπων ἀρετὴ καὶ κάλλος ὀπηδεῖ

vs. 934.

- f. 64 v. ὀλβιος ὅς τούτων ἀμφοτέρων ἔλαχεν 934
 πάντες μιν τιμῶσιν ὁμῶς νέοι οἷτε κατ' αὐτον
 χωρὶς εἰκουςιν τοι τε παλαιότεροι·
 γηράσκων ἀστοῖσι μεταπρέπει. οὐδέ τις αὐτον
 βλαπτειν οὔτ' αἰδους οὔτε δίκης ἐθέλει.
 οὐ δύναμαι φωνῇ λίγ' ἀδέμεν ὥσπερ ἀηδῶν 939
 καὶ γὰρ τὴν προτερὴν νυκτ' ἐπὶ κῶμον ἔβην
 οὐδε τὸν αὐλητὴν προφασίζομαι ἀλλὰ μ' ἐταῖρος
 ἐκλείπει σοφίῃς οὐκετι δευόμενος
 ἐγγύθεν αὐλητῆρος ἀείσομαι ὥδε καταστάς
 δεξιδὸς ἀθανάτοισ θεοῖς ἐπευχόμενος 944
 εἰμι παρασταθμὴν ὀρθὴν ὁδὸν οὐδ' ἑτερωσε
 κλινόμενος· χρὴ γάρ μ' ἀρτία πάντα νοεῖν
 πατρίδα κοσμήσω λιπαρὴν πόλιν· οὔτ' ἐπιδήμωι
 τρέψας. οὔτ' ἀδικοῖς ἀνδρασι κειθόμενος
 νεκρὸν ὑπεξελάφοιο λεων ὥς ἀλκι πεπσιθῶς 949
 ποσσὶ καταμαρψας αἵματος οὐκέτιον
 τείχεων δ' ὑψηλῶν ἐπιβὰς πόλιν οὐκαλάπαξα
 ζευξαμένοσ δ' ἵππους. ἄρματος οὐκ ἐπεβην
 πρήξας δ' οὐκ ἐπρήξα καὶ οὐκ ἐτελεσσα τελέσσας
 δρησας δ' οὐκεδρησήνυσα δ' οὐκ ἀνυσας 954
 δειλοὺς εὖ ἐρδοντι δυο κακά· τῶν τε γὰρ αὐτοῦ
 χηρώσει πολλῶν καὶ χάρις οὐδεμία
 εἴ τι παθὼν ἀπ' ἐμεῦ ἀγαθὸν μέγα μὴ χάριν οἶδας
- f. 65 r. χρήζων ἡμετέρους ἀντιστοίχοις δόμοις
 εἰς μεν αὐτὸς ἐπινόναπο κρήνης μελανύδρου 959
 ἡδὺ τι μοι ἔδοκε καὶ καλὸν ἡμενυδῶρ·
 νῦν δ' ἡδὴ τεθλῶται· ὕδωρ δ' ἀναμίσγεται ὕδει
 ἄλλῃσ δὲ κρήνῃσι πίομαι ἢ ποταμοῦ
 μῆποτ' ἐπαινήσῃς πρὶν ἂν εἰδῇς ἀνδρὰ σαφηνῶς
 ὄργῃν καὶ ρυθμόν· καὶ τρέπον ἔστις ἂν ἦι 964
 πολλοὶ τοι κίβδηλον ἐπικλοπον ἤθους ἔχοντες
 κρύπτουσ' ἐνθεμενοί· θυμονεφήμεριον
 τούτων δεμφαίνει πάντων χρόνος ἤθους ἐκάστου
 καὶ γὰρ ἐγὼ γνώμῃσ πελλὰν ἄρ' ἐκτος ἔβην
 * φθὴν αἰνῆσας πρὶν σου καταπάντα δαῖναι 969
 ἡθεα· νῦν δ' ἤδη νηυσάτεκας διέχω

vb. 971.

- τισ δ' ἀρετὴ πίνοντ' ἐπιοίνιον ἄθλον ἐλέσθαι
 πολλαὶ τοι νικαῖ καὶ κακὸς ἀνδρ' ἀγαθόν
 οὐδεὶς ἀνθρώπων ὃν πρῶτ' ἐπὶ γαῖα καλύψει
 εἴστ' ἐρεβος καταβῇ δώματα περσεφονῆς 974
 τέρεται οὔτε λύρησ οὔτ' αὐλητῆρος ακούων
 οὔτε διονύσου δῶρ' ἐσαείραμενος
 ταῦτ' ἐσορῶν κραδίην εὐ πείσομαι ὄφρατ' ἑλ^αφρα
 γούνατα καὶ κεφαλὴν ἀτρεμετωσ προφέρω·
 μή μοι ἀνὴρ εἴη γλώσση φίλος ἀλλὰ καὶ ἔργωι 979
 χερσίν τε σπυγδοὺ χρημασί τ' ἀμφοτέρω
 μὴ δὲ παρα κλητῆρι λόγισιν ἐμὴν φρενα θελγοῖς
 f. 65 v. ἀλλερδων φαίνοι τ' εἰ τι δύναι* ἀγαθόν
 τ in rasura
 ἡμεῖς δ' ἐν θαλίεσσι φίλον καταθώμεθα θυμόν
 ὄφρ' ἐτι τερπάλῃς ἔργ' ἐρατεινὰ φερῇ 984
 vs. 984 et 987 continuo coniunguntur; 985 et 986 hoc loco omittuntur
 αἶτε ἀνακτα φερούσι δορυ^ς σπον ἐσ πόνον ἀνδρῶν 987
 λαβρῶσ πυροφόρῳι τερπομεναὶ πεδίῳι
 πῖν' ὁπόταν πινώσιν· ὅταν δ' ἔτι θυμόν ἀσηθῆῃς
 μηδεὶς ἀνθρώπων γινῶ σε βαρυνόμενον
 ἄλλ' ὁ τε τοι πάσχων ἀνιήσεται. ἄλλοτε δ' ἐρδων
 χαίρητ' ἵσι δυναταί· ἄλλο τε δαλλος ἀνήρ 992
 εἰ θείης ἀκαδήμε εφήμερον ὕμνον αἰεῖδεν
 ἄθλον δὲν μέσσωι παῖς καλὸν ἀνθός ἔχων
 σοι τι εἴη καὶ ἐμοὶ σοφίης περιδηρισάντων
 γνοίηστ' ὅσπον ὄνων κρεσσονες ἡμίονοι
 τημὸς δ' ἡέλιος μὲν ἐν αἰθέρι μώνυχας ἵππους 997
 ἀρτι παραγγελοὶ μεσσητον ἡμάρ ἔχων
 δειπνοῦ δὲ λήγοιμεν οὔ ποτε τινὰ θυμὸς ἀνάγοι
 παντοίων ἀγαθῶν γαστρὶ χαριζόμενοι
 χερνίβα δ' αἶψα θύραζε φεροὶ στεφανώματα δ' εἶσω
 εὐειδῆ ἱσ ραδιναισ χερσὶ λάκαινα κόρη 1002
 ἡδ' ἀρετὴ τοδ' ἄεθλον ἐν ἀνθρώποισιν ἄριστον
 κάλλιστον τε φερεῖν γίνεται ἀνδρὶ σοφῷ
 ξυνὸν δ' ἐσθλὸν τοῦτο πολλῇ τε παντὶ τε δῆμῳ
 ὅστις ἀνὴρ διαβας ἐν προμάχοισι μένει
 ξυνὸν δ' ἀνθρώποις ὑποθήσομαι ὄφρα τὸς ἡβῆς 1007
 f. 66 r. ἀγλαὸν ἀνθός ἔχων καὶ φρεσὶν ἐσθλὰ νοῆι

vs. 1009.

τῶν αὐτοῦ κτεανῶν εὐ πασχέμεν οὐ γὰρ ἀνηβαν
 δισπελεται προσ θεῶν οὐδὲ λυσισ θανάτου
 θνητοῖς ἀνθρώποισι κακὸν δ' ἐπὶ γῆρας ἐλεγχῇ
 οὐλόμενον κεφαλῆς δ' ἀπτεται ἀκροτατῆς 1012
 ἀμάκαρ εὐδαίμων τε καὶ ὀλβιος ὅστις ἄπειρος
 ἄθλων εἰς αἰδοῦ δῶμα μελὴν κατεβῇ
 πρὶντ' ἐχθροὺς πτήξαι καὶ υπερβῆναί περ ἀνάγκη
 ἐξετάσαι δὲ φίλους ὅντιν' ἔχουσι νόον

αὐτικά μοι κατὰ μὲν χροίην ῥεεῖ ἀσπετος ἰδρῶς 1017
 πτοιῶμαι δ' εἰσορῶν ἀνδρὸς οὐκ ἐλπίδος
 τερπνὸν ὁμῶς καὶ καλὸν ἐπεὶ πλέον ὥφειλεν εἶναι
 ἀλλ' ὀλιγοχρονίον γίνεται ὥσπερ θναρ

ἡβῇ τιμησσοῦ τὸδ' οὐλόμενον καὶ ἄμορφον
 αὐτίχ' ὑπερ κεφαλῆς γῆρας υπερκρέμαται 1022
 οὐποτε τοῖς ἐχθροῖσιν ὑποζύγιον αὐχένα θήσω
 δύσλοφον· οὐδ' εἰ μοι τμῶλος ἔπεστι καρῇ

δειλοί τοι κακότητι ματαιότεροι νόον εἰσι
 τῶν δ' ἀγαθῶν αἰεὶ πρήξις ἰσχυτέρα
 ῥῆιδι τοι πρήξις ἐν ἀνθρώποις κακότητος 1027
 τοῦδ' ἀγαθοῦ χαλεπὴ κύρνε πέλει παλάμη

τολμα θυμὸς κακοῖσιν ὁμῶς ἀτλήτα πεπονθῶς
 δειλῶν τοι κραδίη γίνεται ὀξυτερῇ
 μῆδεσὺτ' ἀπρήκτοισιν ἐπέργμασιν ἄλγος ἀέξων

f. 66 v. ἐχθρὸς μὴδ' ἐχθρὸς μὴδὲ φίλους ἀνία 1032

ἀφρονες ἀνθρώποι καὶ νῆπιοι· οἵτινες οἶνον 1041
 μὴ πίνοῦσ' ἄστρου καὶ κυνὸς ἀρχομένου

δευρὸ συν αὐλητῇρι παρακλαίοντι γελῶντες
 πινόμεν· κείνου κηδεσὶ τερπόμενοι
 εὐδῶμεν· φυλακῇ δὲ πόλεως φυλάκεσσι μελήσει 1046
 ἀστυφελὴς ἐρατῆς πατριδος ἡμετέρης

ναίμαδι' εἴ τι στον δὲ καὶ ἐγκεκαλυμμένος εὐδῇ
 ἡμετερον κῶμον δέξεται ἀρπαλέως
 νῦν μὲν πινόντες τερπόμεθα καλὰ λέγοντες
 ἄσσα δέπειθ' ἔσται ταῦτα θεοῖσι μελεῖ 1051
 σοὶ δὲ τῶι ἅτε παιδὶ πατὴρ ὑποθήσομαι αὐτός
 ἐσθλα· σὺ δ' ἐν θυμῷ καὶ φρεσὶ ταῦτα βάλεν

μήποτ' ἐπειγόμενος πράξις κακόν· ἀλλὰ βαθείης
σῇ Φρενὶ βουλευσαι σωτ' ἀγαθῷ τε νόωι
τῶν γὰρ μαινομένων πετέται θυμόστε νόοστε.

1055

DE AETATE EROTIANI.

Galenus Tom. XIV. pag. 211. commemorat σύγγραμμα συν-
τεταγμένον ὑπὸ τινος Ἀνδρομάχου καλουμένου ἐντελῶς πεπαιδευ-
μένου τὴν τέχνην. — τὸ γοῦν ἄρχειν ἡμῶν διὰ τὴν ἐν τούτοις
ὑπεροχὴν ὑπὸ τῶν κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον βασιλέων ἣν πεπιστευ-
μένος. Absurdisime Interpres: *Itaque praeexcellere ipsum nostratibus,*
quod his in rebus praevaleret, illius tempestatis reges meo quidem
iudicio crediderunt. Potuitne absurdius? et meo quidem iudicio
crediderunt bellissimum est. Nihil aliud est τὸ ἄρχειν ἡμῶν ἣν
πεπιστευμένος quam ἀρχίατρος ἦν, et ὑπὸ τῶν κατ' ἐκείνον τὸν
χρόνον βασιλέων, *ab his qui illo tempore Principes fuerunt*, de
Nerone sunt accipienda. Est enim Ἀνδρόμαχος ὁ τοῦ Νέραντος
ἀρχίατρος, ut appellatur a Galeno Tom. XIV. pag. 2. et alibi
passim. Fuerunt autem duo Andromachi, ambo ἀρχίατροι, pater
credo et filius, unde saepius apud Galenum Ἀνδρόμαχος ὁ πρεσ-
βύτερος et ὁ νεώτερος Ἀνδρόμαχος commemorantur. Pater erat
pereruditus et literarum ac ποῦσεως amans et carmen elegiacum
περὶ θηριακῆς a se compositum Neroni dedicavit. Superest ex eo
carmine (si quidem est carmen dicendum versibus mirificis turgida
oratione et admodum vitiosa conflatum) bona pars apud Galenum
Tom. XIV. pag. 32. Initium est:

Κλῦθι πολυθρόνιου βριαρὸν σθένος ἀντιδότῳ,

Καῖσαρ ἀδειμάντου δῶτορ ἐλευθερίας,

Κλῦθι, Νέρων.

Praemisi haec ut de Erotiani, qui Hippocratis λέξεις exposuit,
aetate constaret. Erotianus enim praefationem his verbis orditur:
τὴν Ἱπποκράτους πραγματείαν, ἀρχίατρε Ἀνδρόμαχε, οὐκ ὀλίγα
συμβαλλομένην πᾶσιν ἀνθρώποις ὁρῶν ὅσοι λογικῆς ἀντιποιοῦνται παι-
δείας κτέ. quae verba composita cum Galeni testimonio Tom. XIV.
pag. 211. Ἀνδρομάχου ἐντελῶς πεπαιδευμένου τὴν τέχνην μὴ μόνον τῇ
πείρᾳ τῶν ἔργων ἀλλὰ καὶ τοῖς λόγοις τὸν ἐπ' αὐτοῖς λογισμὸν ἀκριβῶς
ἡσκημένου, τὸ γοῦν ἄρχειν ἡμῶν — ἦν πεπιστευμένος. omnem de aetate
Erotiani dubitationem tollere videntur.

C. G. C.

LECTIONES CODICIS SINAITICI QUATUOR.

SCRIPSIT

J. H. A. MICHELSEN.

Act. IV: 7. Verbum *πνεῖν* quamquam in LXX saepe occurrit, non legitur hodie in Novo Testamento. Duobus tamen locis jam revocatum fuit a veteribus criticis, nam Matth. XX: 12 Patricius Junius (cf. Naberus in Mnem. XVI. p. 359) et Hebr. XII: 27 Lambertus Bosius emendavit, cui Valckenaerius adstipulatus est. Sed legitur Act. IV: 7: *ἐν ποίῳ δυνάμει ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε τοῦτο ὑμεῖς*; In codicibus pronomen *τοῦτο* non habet certum locum, ac praeterea in Sinaitico libro est: *τοῦτο ποιεῖτε ὑμεῖς*; sed ipsa prima manus correxit *ἐποιήσατε*, quae reliquorum omnium librorum lectio est. Ecquis dubitare potest, quin genuinum sit: *ἐν ποίῳ δυνάμει ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι πνεῖτε ὑμεῖς*.

Act. XXVI: 21. Invenitur hic medium verbum *συλλαβόμενοι* pro *συλλαβόντες* usurpatum. Veram scripturam Sinaiticus codex monstrabit, in quo est ΣΤΑΛΑΒΟΤΜΕΝΟΙ, quod mox vidi perperam esse scriptum pro ΕΤΑΛΑΒΟΤΜΕΝΟΙ. Haec vera scriptura est: *εὐλαβούμενοι*. *Ἐνεκα τούτων με Ἰουδαῖοι εὐλαβούμενοι ἐν τῷ ἱερῷ ἐπειρῶντο διαχειρίσασθαι* hoc intelligo. Vide verbum *εὐλαβεῖσθαι* Act. XXIII: 10 (in textu recepto) et Hebr. XI: 7.

Act. XXVII: 7 *μὴ προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου*. Daniel Heinsius jam intellexit absurdam lectionem esse *προσεῶντος*, sed quod

conjecit *προσελῶντος*, id jure displicuit Marklando. Quoniam autem Sinaiticus codex habet ΠΡΟΕΕΩΝΤΟΣ, satis intelligitur lacunam nos ludificari, quam ita supplebo: *μὴ προσέ(χ)ειν ἐῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου*.

Octavum caput est epistolae ad Corinthios, cuius describam initium: *περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων οἶδαμεν ὅτι πάντες γινῶσιν ἔχομεν, ἢ γινῶσις φυσιοῖ, ἢ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ, εἴ τις δοκεῖ ἐγνωκέναι τι, οὐπω ἔγνω καθὼς δεῖ γινῶναι, εἰ δὲ τις ἀγαπᾷ τὸν θεόν, οὗτος ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ· περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων οἶδαμεν ὅτι οὐδὲν εἰδῶλον ἐν κόσμῳ, κτῆ.* Quod multi viderunt, primus versiculus vitium alit, quod Lachmannus tollere conatus est corrigendo *ὅτι (οὐ) πάντες γινῶσιν ἔχομεν*. Est quidem interdum necessarium contra libros infercire negationem, sed non est aliud remedium violentius et hic certe Lachmannus perperam provocavit ad septimum versum *ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἢ γινῶσις*. Scilicet distinguendum est inter primam personam et tertiam. *Πάντες γινῶσιν ἔχομεν*: intelligere debebimus τοὺς ἀμφὶ τὸν Παῦλον, qui non tenebantur Iudaica superstitione. Non est autem *ἐν πᾶσιν ἢ γινῶσις*: hic tangit τοὺς ἀμφὶ τὸν Πέτρον. Abrumpitur autem filum orationis et quod dicere coeperat *περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων οἶδαμεν*, id exsequitur quarto demum versu; reliqua *διὰ μέσου* interposita esse vides; nam Apostolus interpellat se ipsum. Intelligam: *διότι (nam) πάντες γινῶσιν ἔχομεν*, atque sic rectissime addere potuit vs. 7 *ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἢ γινῶσις*. Disertis verbis docet: *περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων οἶδαμεν ὅτι οὐδὲν εἰδῶλον ἐν κόσμῳ καὶ ὅτι οὐδεὶς θεὸς εἰ μὴ εἷς. Οἶδαμεν*, inquam, nos enim sumus qui γινῶσιν ἔχομεν. Nihil est tamen cur propterea vos efferatis: cavete, *ἀδελφοί*, etenim ἢ γινῶσις φυσιοῖ, ἢ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ. Hoc per omnia mementote: nihili est ea nostra γινῶσις, nisi accedat ἢ ἀγάπη· εἴ τις δοκεῖ ἐγνωκέναι τι, οὐπω ἔγνω καθὼς δεῖ γινῶναι. Quid autem sequi debet in ea antithesi? Illud, nisi me fallunt omnia; qui caritatem habebit, γινῶσιν quoque habebit. Non convenit id quod proxime sequitur: *εἰ δὲ τις ἀγαπᾷ τὸν θεόν, οὗτος ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ*, quod nullo modo intelligi poterit. nisi adhibeas Galat. IV: 9, quem tamen locum Corinthii non potuerunt conferre. Opem feret Sinaiticus codex, in quo omis-

sum est ὑπ' αὐτοῦ. Nunc emergit vera scriptura: εἰ δέ τις ἀγαπᾷ, τὸν θεὸν οὗτος γινώσεται (ΓΝΩΣΕΤΑΙ pro ΕΓΝΩΣΤΑΙ).

Inciidi nuper in locum Clementis Alexandrini, qui me non mediocriter confirmavit, ut lectionem γινώσεται citra controversiam veram esse existimarem. Scribit Clemens Al. Strom. Lib. I cap. XI p. 348 Ed. Pott. Εἰ τις δοκεῖ ἐγνωκέναι τι, οὕτω ἔγνω καθὼς δεῖ γινῶναι· οὐ γὰρ ποτε ἡ ἀλήθεια οἴησις· ἀλλ' ἡ μὲν ὑπόληψις (praesumpta opinio) τῆς γνώσεως φυσιοῦ καὶ τύφου ἐμπλήρησιν· οἰκοδομεῖ δὲ ἡ ἀγάπη μὴ περὶ τὴν οἴησιν ἀλλὰ περὶ τὴν ἀλήθειαν ἀνασρεφομένη· ὅθεν Εἰ τις ἀγαπᾷ οὗτος ἔγνωσται, λέγει. Uti vides, hic quoque omissum est ὑπ' αὐτοῦ, et quod ἔγνωσται legitur, credibile est ex Novi Testamenti recepto textu corruptum fuisse, ipsum autem Clementem dedisse γινώσεται. Studet probare idem quod modo videbamus etiam Paulum demonstravisse, sine caritate γινῶσιν nostram inanem esse. Aut Clemens ne ipse quidem intellexit quid diceret, aut scripsit γινώσεται. Paulo superius dixerat: οἱ κατ' ἀγάπης ἑλεγχοὶ διδάσκει παιδεῖαν σοφίας. Qui eam παιδεῖαν σοφίας habet, is solus γινῶσιν habet et γινώσκει.

ERASMI ERROR.

Erasmus in proverbiorum numerum recepit:

„In Pisa animum confirma.

Quoties animum alicui addere volumus — proverbii huius usus erit, quod apud Synesium in Calvitii encomio exstat, τήρησον ἐν πίσῃ, Φασί, τὴν καρδίαν. — Solebant apud Pisam Elidos urbem quolibet lustro certamina celebrari.”

Meliora te docebit locus Homeri Odyss. T. 23.

τῷ δὲ μάλ' ἐν πίσῃ καρδίῃ μένε τετληυῖα.

Apud Galenum Tom. V. pag. 299 editur:

τῷδε μάλ' ἐν πίσῃ καρδίᾳ σημαίνεται τληυῖα.

C. G. C.

AD

PLATONIS

PROTAGORAM.

Relegi nuper Platonis *Protagoram* in egregia MARTINI SCHANZ editione (Lipsiae 1880). Vidi pleraque omnia recte et ordine ab eo constituta, librorum fidem sollerter et perite aestimatam, multos locos aperte vitiosos et aliorum et ipsius Editoris emendationibus in integrum restitutos, multa insulsa Graeculorum additamenta prudenti audacia esse resecta, et omnino novam editionem hac literarum luce, in qua nunc vivimus, esse dignissimam. Nemo autem mirabitur hic illic superesse nonnulla, ubi mihi ab Editoris iudicio dissentiendum esse existimem, de quibus locis breviter exponere iuvat.

Pag. 309 b: οὐ σὺ μέντοι Ὀμήρου ἐπαινέτης εἶ, ὃς ἔφη χαριεσάτην ἦβην εἶναι τοῦ ὑπηνήτου, ἣν νῦν Ἀλκιβιάδης ἔχει; Miror, ne dicam dolo, Editorem non recepisse in textum certam emendationem τοῦ ΠΡΩΤΟΝ ὑπηνήτου, nam nisi ex Homero πρῶτον addideris, omnis facetissimi loci lepor peribit. Si quis ex locis Homericis Iliad. XXIV. 347:

κούρω αἰσυμνητῇρι ἔοικώς

πρῶτον ὑπηνήτη, τοῦπερ χαριεσάτη ἦβη.

et Odyss. X. 279:

νεηνίη ἀνδρὶ ἔοικώς

πρῶτον ὑπηνήτη, τοῦπερ χαριεσάτη ἦβη.

exemerit *πρῶτον* simul de veritate dicti et de venustate actum erit, ut nunc apud Platonem.

Sed omittit *πρῶτον* Athenaeus hunc locum describens V. 61. quasi vero menda Platonici textus complura non essent aliquanto antiquiora quam Athenaeus. Diserte veram scripturam commemorat Scholiasta ad h. l. qui colligit elegantes Graecas locutiones, de iis *quibus prima barba succrescit*, aut *prima lanugo genas vestit*. Editur: *πώγωνος ἤδη ὑποπιμπλάμενος*] τῆς αὐτῆς φράσεως καὶ τὸ ἄρτι χνοάζων τὰς παρειάς καὶ τὸ ἄρτι-χνοον καὶ τὸ ἰούλοις ὑποσκιάζόμενος ἤδη καὶ τὸ πρῶτον (libri πρῶτος) ὑπηνήτης. Perperam huic scholio lemma praefixum est *πώγωνος ἤδη ὑποπιμπλάμενος*, namque scita observatiuncula ad verba τοῦ πρῶτον ὑπηνήτου referenda est. Similia his leguntur passim, veluti in Xenophontis *Symposio* IV. 23: *τούτῳ μὲν παρὰ τὰ ὦτα ἄρτι ἰουλος καθέρπει*, unde Pollux II. 10 sumsit: *ιούλῳ νέον υπανθῶν παρὰ τὰ ὦτα καθέρποντι*. Aeschylus *Sept. c. Th.* vs. 534:

ζειχεῖ δ' ἰουλος ἄρτι διὰ παρηίδων.

Homerus *Odyss.* A. 318:

ἀλλ' ὄλεσεν Διὸς υἱὸς

ἀμφοτέρῳ, πρὶν σφωῖν ὑπὸ κροτάφοισιν ἰούλους

ἀνθῆσαι πυκάσαι τε γένους εὐανθέϊ λάχνη.

et passim inde ab Homero apud alios poetas. Ὑπηνήτης de omni aetate dicitur, de *flore aetatis* πρῶτον ὑπηνήτης. Una literula olim oscitanter omissa est τοῦ Ἀ ὑπηνήτου id est πρῶτον.

Pag. 310. δ: Ἰπποκράτης, ἔφην, οὗτος· μή τι νεώτερον ἀγγέλλεις; Vitiosa haec interpunctio est et scribendum: Ἰπποκράτης οὗτος μή τι νεώτερον ἀγγέλλεις; cf. *Sympos.* pag. 172. α: ὁ Φαληρεὺς οὗτος Ἀπολλόδωρος οὐ περιμενεῖς; et pag. 213. δ: Σωκράτης οὗτος — ἐλλοχῶν — ἐνταῦθα κατέκεισο; et in *Hippiā maiore* pag. 281. α: Ἰππίας ὁ καλός τε καὶ σοφὸς ὡς διὰ χρόνου ἡμῖν κατῆρας εἰς τὰς Ἀθήνας.

Pag. 310 d: καὶ μὰ Δία — ἂν αὐτῷ διδῶς ἀργύριον [καὶ πείθης ἐκείνον] ποιήσει καὶ σὲ σοφόν. Multo mordacius et acerbius Plato, qui Sophistas turpiter lucro inhiantes insectari solet, tantum dixerat ἂν αὐτῷ διδῶς ἀργύριον et καὶ πείθης ἐκείνον in-

terpolatum est a nescio quo ex pag. 311 d: ἂν μὲν ἐξικνῆται τὰ ἡμέτερα χρήματα καὶ τούτοις πείθωμεν αὐτόν. Sophistarum αἰσχροκέρδειαν omnia nummorum causa facientium et alibi saepe ἐκθεατρίζει et in libris de Republica pag. 337 d ubi Thrasymachus sic loquens inducitur: πρὸς τῷ μαθεῖν καὶ ἀπότισον ἀργύριον, cui Glauco: ἀλλ' ἔνεκ' ἀργυρίου, inquit, ὦ Θρασύμαχε, λέγε. Idem crimen, sed fictum, non minus odiose iisdem verbis Socrati et Socraticis obicit Aristophanes in *Nubibus* vs. 98:

οὔτοι διδάσκουσ', ἀργύριον ἦν τις διδῶ,
λέγοντα νικᾶν καὶ δίκαια κᾶδικα.

Pag. 311 d: τί ὄνομα ἄλλο [γε] λεγόμενον περὶ Πρωταγόρου ἀκούομεν ὥσπερ περὶ Φειδίου ἀγαλματοποιὸν καὶ περὶ Ὀμήρου ποιητὴν; [τί τοιοῦτον περὶ Πρωταγόρου ἀκούομεν;] Primum expunge importunum γε nihil significans, natum fortasse ex frequenti dittographia γενόμενον et λεγόμενον. Deinde dele verba frigide et sine ulla ratione repetita: τί τοιοῦτον περὶ Πρωταγόρου ἀκούομεν;

Continuo sequitur pag. 311 e: σοφιστὴν δὴ τοι ὀνομάζουσιν γε, ὦ Σώκρατες, τὸν ἄνδρα εἶναι, ἔφη. ὡς σοφιστῇ ἄρα ἐρχόμεθα τελοῦντες τὰ χρήματα. Verba ὀνομάζουσιν τὸν ἄνδρα non ferunt additum εἶναι. Itaque suspicor Platonem scripsisse: — τὸν ἄνδρα. εἶεν, ἔφη, ὡς σοφιστῇ ἄρα κτέ.

Pag. 312 b.: τούτων σὺ ἐκάστην οὐκ ἐπὶ τέχνῃ ἔμαθες [ὡς δημιουργὸς ἐσόμενος] ἀλλ' ἐπὶ παιδείᾳ, rectissime Naber insipidum emblemata delebat, et eodem iure Hirschig pag. 315 a: καὶ ἐπὶ τέχνῃ μαθάνει [ὡς σοφιστὴς ἐσόμενος]. Retinuit tamen utrumque pannum Editor.

Pag. 112. c: μέλλεις τὴν ψυχὴν τὴν σαυτοῦ παρ᾿αρχεῖν θεραπεῦσαι ἀνδρὶ, ὡς Φῆς, σοφιστῇ. Mendosum est παρ᾿αρχεῖν, nam boni scriptores aut μέλλω παρέχειν dicebant aut μέλλω παρέξουσιν. Corrigendum est igitur μέλλεις παρ᾿εχειν, quod eo facilius admittes si memineris passim in libris confundi παρέχειν — παρ᾿αρχεῖν — πάτχειν.

Pag. 313 δ: *περὶ μὲν τούτου οὐδένα λόγον οὐδὲ συμβουλήν ποιεῖ εἴτε χρὴ ἐπιτρέπῃν σαυτὸν αὐτῷ εἴτε μή. — σοφιστὴν δ' ὀνομάζεις, τὸν δὲ σοφιστὴν τί ποτ' ἐστὶ φαίνει ἀγνοῶν [ᾧ μέλλεις σαυτὸν ἐπιτρέπῃν].* Evidens si quod aliud scioli additamentum tenemus. Iam bis idem dixerat: *εἴτ' ἐπιτρεπτέον εἴτε καὶ οὐ τῷ ἀφικομένῳ τούτῳ ξένῳ τὴν σὴν ψυχὴν, et iterum εἴτε χρὴ ἐπιτρέπῃν σαυτὸν αὐτῷ εἴτε μή.* Itaque intolerabile est tertium repetitum ᾧ μέλλεις σαυτὸν ἐπιτρέπῃν. Est aliud praeterea fraudis indicium certum. Qui addidit ᾧ μέλλεις σαυτὸν ἐπιτρέπῃν putabat praecedentia τὸν σοφιστὴν τί ποτ' ἐστὶ φαίνει ἀγνοῶν ad Protagoram referri, neque sensit ὁ σοφιστής in genere de toto Sophistarum grege dictum esse, ut pag. 312 c: *ὅ, τι δὲ ποτε ὁ σοφιστής ἐστιν θαυμάζοιμ' ἂν εἰ οἶσθα.*

Pag. 313. c: *ὁ σοφιστής τυγχάνει ὧν ἔμπορός τις ἢ κάπηλος τῶν ἀγωγίμων, ἀφ' ὧν ψυχὴ τρέφεται. — καὶ ὅπως μὴ — ἐξαπατήσῃ ἡμᾶς ὥσπερ ὁ περὶ τὴν τοῦ σώματος τροφήν [ὁ ἔμπορός τε καὶ κάπηλος].* Quis non assentietur Nabero ineptum hoc emblemata, quod venustatem dicti omnem tollit, expungere iubenti?

Statim sequitur: *καὶ γὰρ οὗτοί που ὧν ἄγουσιν ἀγωγίμων οὕτε αὐτοὶ ἴσασιν ὅ, τι χρηστὸν ἢ πονηρὸν [περὶ τὸ σῶμα] — οὕτε οἱ ὠνούμενοι παρ' αὐτῶν et post pauca: τάχα δ' ἂν τινες καὶ τούτων ἀγνοοῖεν ὧν παλοῦσιν ὅ, τι χρηστὸν ἢ πονηρὸν [πρὸς τὴν ψυχὴν].* Nemo putat ferri posse ΠΕΡΙ τὸ σῶμα — ΠΡΟΣ τὴν ψυχὴν. Sunt igitur qui ΠΡΟΣ τὸ σῶμα substituant. Frustra, neque enim χρηστὸν ἢ πονηρὸν περὶ τὸ σῶμα, neque πρὸς τὸ σῶμα Graecum est, sed τῷ σώματι et τῇ ψυχῇ. Interpolata sunt περὶ τὸ σῶμα et πρὸς τὴν ψυχὴν, quae verba plane sunt otiosa et supervacanea. Οὗτοι enim sunt οἱ περὶ τὴν τοῦ σώματος τροφήν, qui si dicuntur nescire ὅ, τι χρηστὸν ἢ πονηρὸν sponte intelligitur τῷ σώματι, et contra qui animi alimenta vendunt et suas merces laudant, si dicuntur ἀγνοεῖν ὅ, τι χρηστὸν ἢ πονηρὸν nihil opus est addi τῇ ψυχῇ. Liberemus igitur Platonem duplici emblemata, quod et inepte abundat et male Graece dictum est.

Pag. 313 e: *εἰ μὲν οὖν σὺ τυγχάνεις ἐπιστήμων τούτων [τί*

χρησὸν καὶ πονηρόν], ἀσφαλές σοι ὠνεῖσθαι μαθήματα καὶ παρὰ Πρωταγόρου καὶ παρ' ἄλλου ὁπουοῦν. Ecce iterum supervacua et molesta verba τί χρησὸν καὶ πονηρόν, quibus eliminatis aliud vitium superest. Requiritur enim εἰ σὺ τυγχάνεις ἐπισήμων ὧΝ τούτων ex constanti et frequentissimo Atticorum usu praesertim apud Platonem. Quia facile ὦν et ὄν ubi praecedit vocabulum in — ων vel — ον exiens excidunt, factum est ut docti homines opinarentur σὺ τυγχάνεις ἐπισήμων pro εἰ a bono scriptore recte dici posse, sed exempla, quibus utuntur, semper numero decrescunt et spes est fore ut aliquando et reliqua omnia ex optimis scriptoribus funditus tollantur. Nunc omnia recte procedunt: *qui a Sophistis disciplinas, animi alimenta, emunt*, inquit, *ignorare solent quid animo aut prosit aut noceat*, εἰ μὴ τις τύχη περὶ τὴν ψυχὴν ἱατρικὸς ὦν. Itaque εἰ σὺ τυγχάνεις ἐπισήμων ὦν τούτων, ἀσφαλές σοι ὠνεῖσθαι μαθήματα.

Sequitur: εἰ δὲ μὴ, ὅρα, ὦ μακάριε, μὴ περὶ τοῖς Φιλτάτοις κυβεύης [τε καὶ κινδυνεύης]. Praecedit verbum acre ac vehemens κυβεύης, sequitur verbum eiusdem potestatis sed languidum et iners. Illud rarum et exquisitum, hoc de trivio sumtum est. Non sic solent boni scriptores et omnium minime summus scribendi artifex Plato. Quid multa? Plato ipse κυβεύης dixerat, et nescio quis in margine κινδυνεύης adscripserat: deinde factum est quod assolet.

Pag. 314 a: σιτία μὲν γὰρ καὶ ποτὰ πριάμενον [παρὰ τοῦ καπήλου καὶ ἐμπόρου recte delevit Hirschig] ἔΞΕCTIN ἐν ἄλλοις ἀγγείοις ἀποφέρειν, καὶ πρὶν δέξασθαι αὐτὰ εἰς τὸ σῶμα [πίοντα ἢ φαγόντα] καταθέμενον οἷα καὶ [ἔΞΕCIN] συμβουλευέσασθαι παρακαλέσαντα τὸν ἐπαῖοντα ὅ, τι τε ἔδεξεν ἢ ποτέον καὶ ὅ, τι μὴ, καὶ ὁπόσον καὶ ὁπότε. Quid potest esse puerilius quam additum πίοντα ἢ φαγόντα? quasi vero quis aliter possit σιτία καὶ ποτὰ δέξασθαι εἰς τὸ σῶμα. Quod Plato scite et exquisite dixerat insulsum emblemata corrumpit.

Deinde expellendum est vitiose repetitum ἔΞΕCIN. Sic solent orationi longius productae fulcra inutilia supponere. Coniuncta sunt ἔΞΕCIN ἀποφέρειν καὶ συμβουλευέσασθαι et in rapido orationis Atticae flumine permolestum est male repetitum ἔΞΕCIN.

Plane gemellum vitium pag. 314 *ὁ* viri docti sanaverunt. In libris est: μαθήματα δὲ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ ἀγγεῖῳ ἀπενεργεῖν, ἀλλ' ἀνάγκη — τὸ μάθημα ἐν αὐτῇ τῇ ψυχῇ λαβόντα [καὶ μαθόντα] ἀπιέναι. Et alii et Deuschle apud Schantz ineptum καὶ μαθόντα deleverunt. Ut modo eleganter de cibo et potu dixerat δέξασθαι εἰς τὸ σῶμα pro φαγεῖν καὶ πιεῖν, sic venuste h. l. de disciplinis ἐν αὐτῇ τῇ ψυχῇ λαβεῖν pro μαθεῖν, sed duplex additamentum utriusque loci leporem vitiauit.

Pag. 314 *ὁ*: ἴωμεν καὶ ἀκούσωμεν τοῦ ἀνδρός ἔπειτα ἀκούσαντες καὶ ἄλλοις ἀνακοινώσωμεθα. Dicendi consuetudo Graecorum in tali re postulat: ἴωμεν ἀκουσΟΜΕΝΟΙ τοῦ ἀνδρός. Solon noto loco:

Ἴωμεν ἐς Σαλαμῖνα μαχησόμενοι περὶ νήσου

ἡμερτῆς χαλεπὸν τ' αἵσχος ἀπωσόμενοι.

Xenophon *Memor.* III. 11. 1: Ἰτέον ἂν εἴη θεασομένους, ἔφη ὁ Σωκράτης, οὐ γὰρ δὴ ἀκούσασί γε τὸ λόγου κρεῖττον ἔστι καταμαθεῖν. Sic sexcenties dicitur ἔρχομαι ἐρῶν, φράσων, ἀποφαινόμενος et sim. et apud Comicum de milite mercenario:

ὅς ἔνεκα τοῦ ζῆν ἔρχετ' ἀποθανούμενος.

In ipso *Protagora* haec exempla leguntur pag. 311. *α*: ἐρχόμεθα τελούντες (futurum) τὰ χρήματα. pag. 311. *β*: ἐπιχειρεῖς ἵνα τελῶν (futurum). et pag. 313. *α*: εἰς οἶδν τινα κίνδυνον ἔρχει ὑποθήσων τὴν ψυχὴν.

Pag. 314. *α*: ἐπισάντες ἐν τῷ προθύρῳ διελεγόμεθα. In Bodleiano est ἐσάντες barbare, itaque in Veneto correctum σάντες. Editor ἐπισάντες correxit; sed quia ἐπισάντες praecedit suspicor in ἐσάντες latere ἐσῶτες *staples* in *vestibulo*.

Pag. 315. *β*: τοῦτον τὸν χορὸν μάλιστα ἔγωγε ἰδὼν ἦσθην ὡς καλῶς ἠύλαβοντο μηδέποτε ἐμποδῶν [ἐν τῷ πρόσθεν] εἶναι Πρωταγόρου. Prorsus idem est ἐμποδῶν et ἐν τῷ πρόσθεν, sed illud a Platone est, ἐν τῷ πρόσθεν sciolus in margine adscripserat.

Pag. 315. *α*: ἐφαίνοντο δὲ περὶ φύσεως τε καὶ τῶν μετεώρων [ἀστρονομικὰ] ἅττα διερωτᾶν τὸν Ἰππίαν, ὁ δ' ἐν θρόνῳ καθήμενος ἐκάστῳ αὐτῶν διέκρινεν [καὶ διεξήει] τὰ ἐρωτώμενα. Rectissime

Editor ἀστρονομικά delevit. Superest frigidum emblemata in διέκρινεν καὶ διεξήκει. Ubi praecedat διέκρινεν explanabat, enucleabat, addi non potest languidum καὶ διεξήκει.

Pag. 315. d: ἐν οἰκήματι τινι, ὃ προτοῦ μὲν [ὡς] ταμείῳ ἐχρήτο Ἰππόνικος. Optime intellexit Dobree ὡς esse interpolatum. Cur igitur pro sano retinetur?

Pag. 316. c. describam locum ut mihi constituendus esse videtur: ξένον γὰρ ἄνδρα κατῖόντα εἰς πόλεις μεγάλας καὶ ἐν ταύταις πείθοντα τῶν νέων τοὺς βελτίστους ἀπολιπόντας τὰς τῶν ἄλλων συνουσίας καὶ οἰκείων καὶ ὀθνείων καὶ πρεσβυτέρων καὶ νεωτέρων ἑαυτῷ συνεῖναι ὡς βελτίους ἰσομένους διὰ τὴν ἑαυτοῦ συνουσίαν χρὴ εὐλαβεῖσθαι [τὸν] ταῦτα πράττοντα. In libris est ξένον γὰρ ἄνδρα ΚΑΙ ἰόντα, in Codice T est vera lectio ἄνδρα κατῖόντα de Graeci cuiusdam coniectura, nam Codex T Venetus scatet correctiunculis, ut plurimum bonis et certis, sed tam facilibus ut unusquisque qui hoc agat et Graece sit paullo doctior eas statim reperire possit. Lectio ξένον γὰρ καὶ ἰόντα etiam eo vitiosa esse arguitur quia sic ξένον ὄΝΤΑ καὶ ἰόντα scriptum esse oportebat. Pro ἀπολιπόντας libri exhibent ἀπολείποντας mendose: non poterant enim simul ἀπολείπειν τὰς τῶν ἄλλων συνουσίας et Πρωταγόρα συνεῖναι.

Denique τὸν expungendum, quia coniuncta sunt: ξένον ἄνδρα — χρὴ εὐλαβεῖσθαι ταῦτα πράττοντα.

Pag. 316. d: ἐγὼ δὲ τὴν σοφιστικὴν τέχνην Φημί μὲν εἶναι παλαιάν, τοὺς δὲ μεταχειριζομένους αὐτὴν — πρόσχημα ποιεῖσθαι [καὶ προκαλύπτεσθαι] τοὺς μὲν ποιήσιν, — τοὺς δὲ τελετάς κτέ. Omnia sunt in πρόσχημα ποιεῖσθαι et additum καὶ προκαλύπτεσθαι nihil facit ad rem et ex Scholio natum videtur. cf. pag. 316. e: μουσικὴν δὲ Ἀγαθοκλῆς πρόσχημα ἐποίησατο, et post pauca: ταῖς τέχναις ταύταις παραπετάσμασιν ἐχρήσαντο et: ὧν ἕνεκα ταῦτ' εἰσιν τὰ προσχήματα. Haec omnia rei congruunt sed προκαλύπτεσθαι non item.

Pag. 317. e: ἐν δὲ τούτῳ ΚΑΛΛΙΑΣ τε καὶ Ἀλκιβιάδης ἡκέτην ἄγοντε τὸν Πρόδικον. Optime correxit Hermann ΚΡΙΤΙΑΣ. Callias enim a Protagorae latere non discedebat.

Pag. 319 a: ἡ καλὸν τέχνημα ἄρα κέκτηται, εἴπερ κέκτηται· οὐ γὰρ τι ἄλλο πρὸς γε σὲ εἰρήσεται ἢ ἅπερ νοῶ. Duce sententia ἄρα in suam sedem transponi debet in hunc modum: καλὸν τέχνημα κέκτηται, εἴπερ ἄρα κέκτηται. εἴπερ ἄρα dubitantis est ac propterea addit se libere quid sentiat dicturum esse.

Pag. 319. b: ὁρῶ οὖν — ἐπειδὴ μὲν περὶ οἰκοδομίας τι δέη πρᾶξι τὴν πόλιν, τοὺς οἰκοδόμους μεταπεμπομένους συμβούλους [περὶ τῶν οἰκοδομημάτων]. Miror Editorem ab Hirschigio admonitum putidissimum emblemata retinere potuisse.

Praeterea τι incommoda sede collocatum est. Platonem scripsisse arbitror: ἐπειδὴ μὲν ΤΙ Περὶ οἰκοδομίας, deinde τι excidit et importuno loco repositum est. cf. pag. 319 d: ἐπειδὴ δέ τι περὶ τῶν τῆς πόλεως δέη βουλευέσθαι.

Pag. 319 c: ἕως ἂν ἡ αὐτὸς ἀποσῇ ὁ ἐπιχειρῶν λέγειν καταβορυβηθεὶς ἢ οἱ τοξόται αὐτὸν ἀφελκύσωσιν [ἢ ἐξάρωνται] κελυδόντων τῶν πρυτάνεων. Ipsa natura rei suggerit verbum ἔλκειν et ἀφέλκειν (*detrahere de Rostris*), quod est in ea re usitatum ac frequens. Xenophon *Memor.* III. 6. 1: Γλαύκωνα — οὐδεὶς ἐδύνατο παῦσαι ἐλκόμενόν τε ἀπὸ τοῦ βήματος καὶ καταγέλασον ὄντα. Contra ἐξαίρεσθαι τινα nihil est neque ulla in tali re optio fieri potest ut recte dicatur ἀφέλκειν ἢ ἐξαίρεσθαι.

Pag. 321. a: πρὸς τὰς ἐκ Διὸς ὥρας εὐμαρίαν ἐμηχανᾷτο. Scrib. εὐμάρειαν, ut in Euripidis noto loco:

τὸν μὲν κέκληκε Ζῆθον, ἐζήτησε γὰρ
τόκοισιν εὐμάρειαν ἢ τεκοῦσά νιν.

et sic passim: εὐμαρίη Ionicum est.

Pag. 322. a: ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνθρωπος θείας μετέσχε μοίρας πρῶτον μὲν ζῶων μόνον θεοὺς ἐνόμισεν. Imo vero: ὁ ἄνθρωπος ζῶων μόνον θεοὺς ἐνόμισεν.

Pag. 322. a: τὰς ἐκ γῆς τροφὰς ἡὔρετο. Οὕτω δὲ κτέ. Alienum ab h. l. est ἡὔρετο *impretavit*. Lege: τροφὰς ἡὔρεν. οὕτω δὲ.

Pag. 322. c: ἐρωτᾷ οὖν Ἑρμῆς Δία, τίνα οὖν τρόπον ΔΟΙΗ δίκην καὶ αἰδῶ ἀνθρώποις. Non muto veterem sententiam ΔΩ pro ΔΟΙΗ esse restituendum. Similiter in vicinia νείμω et θῶ legitur. Si δοίη legas οὖν in τίνα οὖν τρόπον vitiose additur et pro τίνα erat ὅντινα dicendum. Utraque difficultas tollitur si Mercurius ipse ita dixit: τίνα οὖν τρόπον δῶ δίκην καὶ αἰδῶ ἀνθρώποις; cf. pag. 321 c: ἀπορίᾳ οὖν ἐχόμενος ὁ Προμηθεὺς ἦν τινα σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπῳ εὔροι.

Pag. 323. b: ὡς ἀναγκαῖον οὐδένα ὄντιν' οὐχὶ ἀμῶς γέ πως μετέχειν αὐτῆς. Repetita syllaba scribendum: ὡς ἀναγκαῖον ὄΝ.

In iis quae praecedunt: φασὶν πάντας δεῖν φάναι εἶναι δικαίους, ἐάν τε ὧσιν ἐάν τε μή, ἢ μκίνεσθαι τὸν μὴ προσποιούμενον [δικαιοσύνην], vehementer mihi suspectum est δικαιοσύνην προσποιεῖσθαι: expuncto emblemate sententia est τὸν μὴ προσποιούμενον (δικαίον εἶναι).

Pag. 324. a: εἰ γὰρ ἐθέλεις ἐννοῆσαι τὸ κολάζειν, [ὦ Σώκρατες] τοὺς ἀδικοῦντας τί ποτε δύναται. Mirifica est haec verborum dispositio, in qua arcte coniuncta τὸ κολάζειν τοὺς ἀδικοῦντας moleste interposito ὦ Σώκρατες dirimuntur. Itaque aut verba ὦ Σώκρατες delenda sunt, namque haec omnia Socrati dicuntur, aut saltem transponenda sic: — ἐννοῆσαι, ὦ Σώκρατες, τὸ κολάζειν τοὺς ἀδικοῦντας κτέ.

Pag. 324. a: οὐδεὶς γὰρ κολάζει τοὺς ἀδικοῦντας — τοῦτου ἕνεκα ὅτι ἡδίκησεν. et rei natura et dicendi consuetudo postulant ἡδίκηκεν.

Post pauca sequitur: ὁ δὲ μετὰ λόγου ἐπιχειρῶν κολάζειν οὐ τοῦ παρεληλυθότος ἕνεκα [ἀδικήματος] τιμωρεῖται, — ἀλλὰ τοῦ μέλλοντος χάριν. Ineptum est τὸ παρεληλυθός ἀδικήμα. Non de iniuria haec dicuntur, sed de tempore aut praeterito aut futuro. Itaque ἀδικήματος delendum est et pro χάριν emendandum ΧΡΟΝΟΤ.

Pag. 325. b. εἰ οὕτω ΜΕΝ ἔχει, οὕτω Δ' αὐτοῦ πεφυκότος οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες [ΕΙ] τὰ μὲν ἄλλα διδάσκονται τοὺς ὑεῖς, τοῦτο δὲ

Pag. 319 a: ἡ καλὸν τέχνημα ἄρα κέκτηται, εἴπερ κέκτηται· οὐ γάρ τι ἄλλο πρὸς γε σὲ εἰρήσεται ἢ ἄπερ νῶν. Duce sententia ἄρα in suam sedem transponi debet in hunc modum: καλὸν τέχνημα κέκτηται, εἴπερ ἄρα κέκτηται. εἴπερ ἄρα dubitantis est ac propterea addit se libere quid sentiat dicturum esse.

Pag. 319. b: ὁρῶ οὖν — ἐπειδὴν μὲν περὶ οἰκοδομίας τι δέη πρᾶξαι τὴν πόλιν, τοὺς οἰκοδόμους μεταπεμπομένους συμβούλους [περὶ τῶν οἰκοδομημάτων]. Miror Editorem ab Hirschigio admonitum putidissimum emblemata retinere potuisse.

Praeterea τι incommoda sede collocatum est. Platonem scripsisse arbitror: ἐπειδὴν μὲν ΤΙ Περὶ οἰκοδομίας, deinde τι excidit et importuno loco repositum est. cf. pag. 319 d: ἐπειδὴν δέ τι περὶ τῶν τῆς πόλεως δέη βουλευέσθαι.

Pag. 319 c: ἕως ἂν ἡ αὐτὸς ἀποσῇ ὁ ἐπιχειρῶν λέγειν καταβορυβηθεὶς ἢ οἱ τοξόται αὐτὸν ἀφελκύσωσιν [ἢ ἐξάρωνται] κελευόντων τῶν πρυτάνεων. Ipsa natura rei suggerit verbum ἔλκειν et ἀφέλκειν (*detrahere de Rostris*), quod est in ea re usitatum ac frequens. Xenophon *Memor.* III. 6. 1: Γλαύκωνα — οὐδεὶς ἐδύνατο παῦσαι ἐλκόμενόν τε ἀπὸ τοῦ βήματος καὶ καταγέλασον ὄντα. Contra ἐξαίρεσθαι τινα nihil est neque ulla in tali re optio fieri potest ut recte dicatur ἀφέλκειν ἢ ἐξαίρεσθαι.

Pag. 321. a: πρὸς τὰς ἐκ Διὸς ὥρας εὐμαρίαν ἐμυχανᾶτο. Scrib. εὐμάρειαν, ut in Euripidis noto loco:

τὸν μὲν κέκληκε Ζῆθον, ἐζήτησε γὰρ

τόκοισιν εὐμάρειαν ἢ τεκοῦσά νιν.

et sic passim: εὐμαρίην Ionicum est.

Pag. 322. a: ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνθρωπος θέλει μετέσχε μοίρας πρῶτον μὲν ζῶων μόνον θεοὺς ἐνόμισεν. Imo vero: ὁ ἄνθρωπος ζῶων μόνον θεοὺς ἐνόμισεν.

Pag. 322. a: τὰς ἐκ γῆς τροφὰς ἡὔρετο. Οὕτω δὲ κτέ. Alienum ab h. l. est ἡὔρετο *impreitavit*. Lege: τροφὰς ἡὔρεν. οὕτω δὲ.

Pag. 322. c: ἐρωτᾷ οὖν Ἑρμῆς Δία, τίνα οὖν τρόπον ΔΟΙΗ δίκην καὶ αἰδῶ ἀνθρώποις. Non muto veterem sententiam ΔΩ pro ΔΟΙΗ esse restituendum. Similiter in vicina νείμω et θῶ legitur. Si δοίη legas οὖν in τίνα οὖν τρόπον vitiose additur et pro τίνα erat ὄντινα dicendum. Utraque difficultas tollitur si Mercurius ipse ita dixit: τίνα οὖν τρόπον δῶ δίκην καὶ αἰδῶ ἀνθρώποις; cf. pag. 321 c: ἀπορίᾳ οὖν ἐχόμενος ὁ Προμηθεὺς ἦντινα σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπῳ εὕροι.

Pag. 323. b: ὡς ἀναγκαῖον οὐδένα ὄντιν' οὐχὶ ἀμῶς γέ πως μετέχειν αὐτῆς. Repetita syllaba scribendum: ὡς ἀναγκαῖον ὄΝ.

In iis quae praecedunt: φασὶν πάντας δεῖν φάναι εἶναι δικαίους, ἐάν τε ὥσιν ἐάν τε μή, ἣ μκίνεσθαι τὸν μὴ προσποιούμενον [δικαιοσύνην], vehementer mihi suspectum est δικαιοσύνην προσποιεῖσθαι: expuncto emblemate sententia est τὸν μὴ προσποιούμενον (δικαίον εἶναι).

Pag. 324. a: εἰ γὰρ ἐθέλεις ἐννοῆσαι τὸ κολάζειν, [ὦ Σώκρατες] τοὺς ἀδικοῦντας τί ποτε δύναται. Mirifica est haec verborum dispositio, in qua arcte coniuncta τὸ κολάζειν τοὺς ἀδικοῦντας moleste interposito ὦ Σώκρατες dirimuntur. Itaque aut verba ὦ Σώκρατες delenda sunt, namque haec omnia Socrati dicuntur, aut saltem transponenda sic: — ἐννοῆσαι, ὦ Σώκρατες, τὸ κολάζειν τοὺς ἀδικοῦντας κτέ.

Pag. 324. a: οὐδεὶς γὰρ κολάζει τοὺς ἀδικοῦντας — τοῦτου ἕνεκα ὅτι ἠδίκησεν. et rei natura et dicendi consuetudo postulant ἠδίκηκεν.

Post pauca sequitur: ὁ δὲ μετὰ λόγου ἐπιχειρῶν κολάζειν οὐ τοῦ παρεληλυθότος ἕνεκα [ἀδικήματος] τιμωρεῖται, — ἀλλὰ τοῦ μέλλοντος χάριν. Ineptum est τὸ παρεληλυθός ἀδικημα. Non de iniuria haec dicuntur, sed de tempore aut praeterito aut futuro. Itaque ἀδικήματος delendum est et pro χάριν emendandum ΧΡΟΝΟΤ.

Pag. 325. b. εἰ οὕτω ΜΕΝ ἔχει, οὕτω Δ' αὐτοῦ πεφυκτός οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες [ΕΙ] τὰ μὲν ἄλλα διδάσκονται τοὺς ὑεῖς, τοῦτο δὲ

μή. Manifestum est secundum εἰ inepte abundare et loci compositionem corrumpere.

Pag. 325. c: χρημάτων τε δημεύσεις καὶ ὥς ἔπος εἶπεῖν [ξυλλήβδην] τῶν οἰκῶν ἀνατροπαί. Hirschigio obtemperatum oportuit ξυλλήβδην delenti. Idem est ξυλλήβδην et ὥς ἔπος εἶπεῖν. Itaque quum semel et iterum ξυλλήβδην dixisset nunc variandae orationis gratia ὥς ἔπος εἶπεῖν dixit.

Pag. 325. c: περὶ τούτου διαμάχονται ὅπως βέλτιστος ἔσαι ὁ παῖς. Tralaticio errore sic scribitur pro ὅπως ὦς βέλτιστος ἔσαι ὁ παῖς.

Pag. 326. a: ἐπειδὴν κιθαρίζειν μάθωσιν ἄλλων αὖ ποιητῶν ἀγαθῶν ποιήματα διδάσκουσι [μελοποιῶν]. Et prorsus supervacaneum est μελοποιῶν et minus commoda sede collocatum. Irrepsit ex margine μελοποιῶν.

Pag. 326. c: καὶ ταῦτα ποιῶσιν οἱ μάλιστα δυνάμενοι. μάλιστα δὲ δύνανται οἱ πλουσιώτατοι. Heindorf (quod rarissime facit) locum integrum inutili coniectura tentavit addens μάλιστα post δυνάμενοι. Οἱ μάλιστα δυνάμενοι sunt οἱ μάλιστα οἱ τοι τε ὄντες, οἷς μάλιστα δυνατόν τοῦτ' ἐστίν, quibus est huius rei maxima copia et facultas, igitur locupletissimi.

Qui coniecit bis μέγιστα pro μάλιστα neque sententiam verborum intellexit et non meminit Graece dici μέγιστον δύνασθαι, ut μέγα δύνασθαι, non μέγαλα aut μέγιστα.

Pag. 326. c: οἱ τούτων ὑεῖς πρῶτατα [εἰς διδασκάλων] τῆς ἡλικίας ἀρξάμενοι φοιτᾶν, ὑψιτάτα ἀπαλλάττονται. Disiungi non possunt πρῶτατα τῆς ἡλικίας et additum ἐκ διδασκάλων ob sequens φοιτᾶν plane otiosum et supervacuum est.

Post pauca pro ἐπειδὴν [ἐκ] διδασκάλων ἀπαλλαγῶσιν deleta importuna praepositione scribendum: ἐπειδὴν διδασκάλων ἀπαλλαγῶσιν, ut in *Gorgia* pag. 514. c: ἐπειδὴ τῶν διδασκάλων ἀπηλλάγημεν.

Pag. 327. c: πρὸς τοὺς ἰδιώτας καὶ μηδὲν αὐλήσεως ἐπιχθόντας,

more Attico et Platonico inserenda praepositio est: μηδὲν αὐλήσεως (πέρι) ἐπαίοντας, ut in *Gorgia* pag. 518. c: ἐπαίεις οὐδὲν περὶ γυμνασικῆς, et in *Apolog.* pag. 19 c: ὦν ἐγὼ οὐδὲν οὔτε μέγα οὔτε σμικρὸν πέρι ἐπαίω, et alibi saepe.

Post pauca scribe: τῶν ἐν νόμοις καὶ νομίμοις ἀνθρώποις τεθραμμένων pro τῶν ἐν ἐννόμοις ἀνθρώποις.

Pag. 327. d: ἡ σφόδρα ἐν τοῖς τοιούτοις ἀνθρώποις γενόμενος Ὡς περ οἱ ἐν ἐκείνῳ τῷ χορῷ μισάνθρωποι, ἀγαπήσαις ἂν εἰ ἐν τύχοις Εὐρυβάτῳ καὶ Φρυγῶνδῳ. Pro ὥς περ requiro οἷοι περ, ut in noto loco Euripidis:

τοιούτῳ ἐσθ' οἷοις περ ἥδεται ξυνών.

Deinde scribe ἀγαπήσῃAC ἂν.

Pag. 328. b: ἐπειδὴν γὰρ τις παρ' ἐμοῦ μάθῃ, ἐὰν μὲν βούληται [ἀποδέδωκεν] ὃ ἐγὼ πράττομαι ἀργύριον· ἐὰν δὲ μή, ἐλθὼν εἰς ἱερὸν ὁμόσας ὅσου ἂν Φῆ ἄξια εἶναι τὰ μαθήματα τοσοῦτον κατέθηκεν. Graviter fallitur Editor ἀποδέδωκεν omitti posse putans. Sed vera lectio est ἀπέδωκεν, ut κατέθηκεν. Sexcenties in libris Mss. confunduntur ἔδωκεν et δέδωκεν cum compositis omnibus.

Pag. 328. d: ὦ παῖ Ἀπολλοδώρου, ὡς χάριν σοι ἔχω ὅτι προὔτρεψας με ὥδε ἀφικέσθαι· πολλοῦ γὰρ ποιῶμαι ἀκηκοέναι ἃ ἀκήκοα Πρωταγόρου. Latinum est *magis facio*, sed Graecum ΠΕΡΙ πολλοῦ ποιῶμαι. Sequentē Πολλοῦ facile compendium $\frac{\pi}{\rho}$ (id est περι) excidere potuit. Sexcenties et apud reliquos et apud Platonem legitur ποιεῖσθαι περὶ πολλοῦ, πλείονος, πλείους, ἐλαχίστου, τοῦ παντός et sim. numquam sine praepositione.

Oratores sugillans scribit pag. 328. a τάχ' ἂν τοιούτους λόγους ἀκούσειεν ἡ Περικλέους ἡ ἄλλου τινὸς τῶν ἱκανῶν εἰπεῖν· εἰ δὲ ἐπ' ἀνέροιτό τινά τι ὥς περ βιβλία οὐδὲν ἔχουσιν ἀποκρίνασθαι. Quam risisset Pericles si haec de se dici cognovisset. Platoni solus Socrates πέπνυται, caeteri omnes poëtae, oratores, sophistae σκιαὶ αἰτσοῦσιν. Quod de oratore quodam dicit in *Apolog.* pag. 21. c: ἔδοξέ μοι οὗτος ὁ ἀνὴρ δοκεῖν μὲν εἶναι σοφὸς

ἄλλοις τε πολλοῖς ἀνθρώποις καὶ μάλιστα ἑαυτῷ, εἶναι δ' οὐ, idem de caeteris omnibus sentiebat.

Pag. 329. a: ὥσπερ τὰ χαλκεῖα πληγέντα μακρὸν ἤχει καὶ ἀποτείνει, ἐὰν μὴ ἐπιλάβηται τις. Absolute positum ἀποτείνει sensu vacuum est. Itaque Platonis manum hanc esse arbitror: μακρὸν ἤχON ἀποτείνει, ut saepius dixit μακρὸν λόγον, μακρὰν ῥῆσιν ἀποτείνειν, veluti pag. 335 c: ἀποτείνοντι μακροὺς λόγους. et pag. 336 c: μακρὸν λόγον ἀποτείνων. et pag. 361. a: μακρὸν λόγον ἐκάτερος ἀπετείνουμεν. *de Rep.* pag. 605. d: μακρὰν ῥῆσιν ἀποτείνοντα. *Gorg.* pag. 465. e: σὲ οὐκ ἔων μακροὺς λόγους λέγειν αὐτὸς συχνὸν λόγον ἀποτέτακα.

Pag. 333. b: Ἄρά τίς σοι δοκεῖ ἀδικῶν ἄνθρωπος σωφρονεῖν ὅτι ἀδικεῖ; respondet Protagoras: αἰσχυνοίμην ἂν ἔγωγε, ἔφη, ὦ Σώκρατες, τοῦτο ὁμολογεῖν, ἐπεὶ πολλοὶ γέ Φασι τῶν ἀνθρώπων. Vitiose dictum est πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων, quamobrem Heindorf (οἱ) πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων reponebat, minus recte. Deest enim aliquid ad sententiae integritatem et ut Homerus dicit: οἶοι νῦν βροτοὶ εἰσι, sic Plato dixerat: πολλοὶ τῶν NTN ἀνθρώπων. Namque Socratis maxime aetate exstiterunt homines improbi et impudentes, qui iniustitiam iustitia potiore esse demonstra- bant, ut Thrasymachus in libris *de Rep.* I. pag. 343. d ita dicens: δίκαιος ἀνὴρ ἀδίκου πανταχοῦ ἔλαττον ἔχει. cf. pag. 359 a.

Pag. 333. c: πότερον οὖν πρὸς ἐκείνους τὸν λόγον ποιήσονται ἢ πρὸς σέ; Ineptum est ex aliquo quaerere: πότερον τὸν λόγον ποιήσονται, quia nemo id scire potest. Spernitur Heindorfii certa emendatio ποιήσονται.

Idem mendum sublatum est pag. 334. d: ἢ βραχυτέρᾳ σοι ἀποκρίνομαι ἢ δεῖ; et πότερον οὖν ὅσα ἐμοὶ δοκεῖ — τοσαῦτά σοι ἀποκρίνομαι ἢ ὅσα σοι; utrobique veteres correctores rectissime restituerunt ἀποκρίνομαι.

Pag. 333 d: ἔπειτα μέντοι συνεχώρησεν ἀποκρίνεσθαι. Receptam oportuit Hirschigii emendationem ἀποκρίνεσθαι. Futurum enim non minus necessarium est quam in ὠμολόγησεν ἀποκρινεῖσθαι, et ὑπέσχετο ἀποκρινεῖσθαι.

Notum est passim in Codicibus inter se confundi — εσθαι, — ασθαι et — εἶσθαι. Quid sit ubique verum contexta oratio declarat.

Pag. 333. e: καὶ μοι ἔδoκει ὁ Πρωταγόρας ἤδη τετραχύνθαι τε καὶ ἀγωνιᾶν καὶ παρατεταχθαι πρὸς τὸ ἀποκρίνεσθαι. Si sic in omnibus libris legeretur reponendum esset παρατεταχθαι. Nunc id ipsum libri exhibent et παρατετάσθαι est infelix coniectura. Proprie παρατετάχθαι dicuntur milites qui in procinctu stantes iam iam manum conserturi sunt. Figurata de iis ponitur qui repugnant, obnituntur, adversantur. Protagoras exacerbatus aestuabat et respondere nolebat.

Pag. 334. α: τὰ δὲ βουσὶν μόνον (ὠφέλιμα), τὰ δὲ κυσὶν· τὰ δὲ γὰρ τούτων μὲν οὐδέτι, δένδροις δέ. Quam vellem Editor vulgatam οὐδετι intactam reliquisset. Οὐδένες de hominibus tantum dicitur, οὐδένες τῶν Ἑλλήνων nulla Graeciae civitas. Neutrum οὐδένα non est Graecum. Rectissime autem de bubus, canibus, equis dicitur τούτων οὐδέν.

Pag. 334. δ: ἐπειδὴ ἐπιλήσμονι ἐνέτυχες, σύντεμνέ μοι τὰς ἀποκρίσεις [καὶ βραχυτέρας ποίει] εἰ μέλλω σοι ἔπεσθαι. Ecquid interest inter σύντεμνε et βραχυτέρας ποίει? Nihil prorsus. Ecquid ea verba sententiae addunt? Ecquid his additis oratio numerosior accidit ad aures? Minime; igitur ablega mihi καὶ βραχυτέρας ποίει in marginem, unde huc male pedem intulit.

Eleganter Euripides in Aristophanis *Thesmoph.* vs. 177:

Ἀγάθων, σοφοῦ πρὸς ἀνδρὸς ὅστις ἐν βραχεῖ
πολλοὺς καλῶς οἶός τε συντέμνειν λόγους.

Pag. 335. e: ὥσπερ ἂν εἰ δέοιό μου Κρίσωνι τῷ Ἱμεραίῳ ἔπεσθαι ἢ τῶν δολιχοδρόμων τῷ ἢ τῶν ἡμεροδρόμων διαθεῖν [τε καὶ ἔπεσθαι]. Ineleganter admodum repetitur ἔπεσθαι et τὸ ἔπεσθαι continetur ἐν τῷ διαθεῖν cum aliquo cursu certare, contendere.

Pag. 338. α: ἀλλ' ἐφεῖναι, [καὶ χαλάσαι] τὰς ἡνίας τοῖς λόγοις. Interestne aliquid inter ἐφεῖναι et χαλάσαι? Nihil omnino, sed scholion in textum se insinuavit ἐφεῖναι: χαλάσαι.

Exquisitum est eo sensu ἐφίεναι τὰς ἡνίας, ut apud Virgilium:
classique immittit habenas.
 χαλᾶν est pervulgatum pro remittere, relaxare.

Pag. 338. c: ἐπεὶ τὸ γ' ἐμὸν οὐδέν μοι διαφέρει. Non est haec Graeca oratio, sed confusae et permixtae sunt duae locutiones, τό γ' ἐμὸν οὐδέν κωλύει et οὐδέν μοι διαφέρει. *in me nulla est mora et mea nihil refert, mihi perinde est.* In Gorgia pag. 458 d: ἀλλὰ μὴν τό γ' ἐμὸν οὐδέν κωλύει, et aliis locis.

Hoc ipsum igitur reponemus: ἐπεὶ τό γ' ἐμὸν οὐδέν κωλύει, expunctis verbis οὐδέν μοι διαφέρει.

Pag. 339. d: ὥς τε ἦτοι τὸ πρότερον ἢ ὕστερον οὐκ ὁρθῶς λέγει. In Bodleiano est ὥς τε ἡγοῖτο (ΗΓΟΙΤΟ) πρότερον. In Veneto Codice de Graeci lectoris bona coniectura legitur: ἦτοι τὸ πρότερον, sed leve mendum superest. Necessarium enim est: ἦτοι τὸ πρότερον ἢ τὸ ὕστερον οὐκ ὁρθῶς λέγει.

Pag. 339. c: ἐσκοτώθην τε καὶ εἰλιγγίασα. Editor futilissimis grammaticis credidit ἱλιγγος scribendum esse, sed εἰλιγγιᾶν, idque ex scripturis Codicum nostrorum asserere conatur, in quibus quum μυριάκις scribatur ΕΙ pro Ι longo et non minus saepe Ι pro ΕΙ, non est his testimonii dictio. Ut de forma ἱλιγγος constat, sic ubique ἱλιγγιᾶν et ἱλιγγίασα restituendum. Consuetudo veterum librariorum fert ut scribatur τειμή, τειμᾶν, ἄτειμος, ἐπίτειμος sim. vera lectio est τιμή, τιμᾶν, ἄτιμος, ἐπίτιμος. Quid diceres si quis vellet τιμή scribere et τειμᾶν?

Pag. 340. c: τὸν δέ γε Πιττακὸν μέμφεται — τὸ αὐτὸν ἐαυτῷ λέγοντα. Non est Graecum τὸ αὐτόν sed crasi perpetua et necessaria ταυτόν dicebant. Dici potest τὸ αὐτό, sed terminatio — ON crasin postulat ταυτόν, ut pag. 340 b: ὥς οὐ ταυτόν ὄν, et ταυτόν σοι δοκεῖ, et p. 350 d: ταυτόν εἶναι, et pag. 351 a: οὐ γὰρ ταυτόν εἶναι, et sic constanter.

Similiter ubique contrahebant ἐν ταυτῷ, εἰς ταυτόν, ἐκ ταυτοῦ, et mendose scribitur pag. 336. a: εἴ τι δέει θεάσασθαι ἐν τῷ αὐτῷ ἐμέ τε καὶ Κρίσωνα θέοντα, pro ἐν ταυτῷ.

Pag. 341. c: [διὰ] ταῦτ' ἄρα καὶ μέμφεται τὸν Πιττακόν.
 Primus vidit Hirschig διὰ esse interpolatum. Attici ταῦτ' ἄρα
 eo sensu dicebant. cf. Interpretes ad Aristophanis *Νυδ.* vs. 319:
 ταῦτ' ἄρ' ἀκούσας αὐτῶν τὸ φθέγγμ' ἡ ψυχὴ μοι πεπότηται.

Idem Platoni reddendum pag. 354. c: ΤΑΥΤ' ἄρα ἡγεῖσθε
 εἶναι κακὸν τὴν λύπην, ubi ex libris editur τοῦτ' ἄρα.

Perelegantem Platonis locum futile emblema vitiauit pag.
 343 c: ὁ οὖν Σιμωνίδης — ἔγνω ὅτι, εἰ καθέλοι τοῦτο τὸ βῆμα
 ὥσπερ εὐδοκιμοῦντα ἀθλητὴν [καὶ περιγένοιτο αὐτοῦ] αὐτὸς εὐδο-
 κимήσει ἐν τοῖς τότε ἀνθρώποις. Nempe in ea comparatione ἐν τῷ
 καθελεῖν sive καταβαλεῖν iam inest τὸ περιγενέσθαι τινός. Prae-
 terea καθελεῖν et καταβαλεῖν sunt verba athletica, et περιγε-
 νέσθαι de qualibet victoria dicitur sine metaphora, et sic omnis
 loci lepos extinguitur.

Pag. 343. c: εὖηθες γὰρ τοῦτό γε φανείη ἂν καὶ οὐ Σιμωνίδου.
 Retracta ex fuga praepositio sententiam restituet sic: καὶ οὐ
 ΠΡΟΣ Σιμωνίδου. Sophocles in *Aiace* vs. 581:

οὐ πρὸς ἱατροῦ σοφοῦ

θρηνεῖν ἐπωδὰς πρὸς τομῶντι πῆματι.

et in *Fragm.* 100:

κακὸν τὸ κεύθειν κοῦ πρὸς ἀνδρὸς εὐγενοῦς.

Sententia est: ineptum hoc quidem esset et Simonide indignum.

Pag. 342. δ: ἵνα μὴ κατὰδῃλοι ὧσιν ὅτι σοφία τῶν Ἑλλήνων
 περίεσιν — ἡγούμενοι, εἰ γνωσθεῖεν ὃ περίεσιν, πάντας τοῦτο
 ἀσκήσειν. In omnium optimo Codice legitur insulsum addita-
 mentum: τοῦτο ἀσκήσειν [τὴν σοφίαν]. Abest pannus a Codice
 Veneto ab aliquo Graeco lectore deletus, qui et alios complu-
 res locos minutis emendatiunculis restituit.

Pag. 345. c: εἶναι μὲν ἄνδρα ἀγαθὸν οὐχ οἶόν τε διατε-
 λοῦντα ἀγαθόν, γενέσθαι δὲ ἀγαθὸν οἶόν τε. Mendosum esse
 διατελοῦντα ἀγαθόν docti homines consentiunt. Comparato loco
 pag. 344. δ: γενέσθαι μὲν ἄνδρα ἀγαθὸν χαλεπόν, οἶόν τε μέντοι
 ἐπὶ γε χρόνον τινά, emendaverim: εἶναι μὲν ἄνδρα ἀγαθὸν
 οὐχ οἶόν τε ΔΙΑ ΤΕΛΟΤΕ (διὰ τέλους), γενέσθαι δ' ἀγαθὸν οἶον
 τε. Contraria enim sunt διὰ τέλους et ἐπὶ γε χρόνον τινά.

Perantiquum emblemata deprensus est pag. 347. *d*: ὅπου δὲ καλοὶ καὶ γαθοὶ συμπόται [πεπαιδευμένοι] εἰσὶν, οὐκ ἂν ἴδοις οὐτ' αὐλητρίδας οὐτ' ὀρχηστρίδας. Quis non sentit πεπαιδευμένοι optimo iure ab Editore esse eliminatum? ἀττικισί appellatur καλοὶ καὶ γαθοὶ quos senior aetas εὐπαιδευτούς et πεπαιδευμένους vocare solet, et καλοὶ καὶ γαθοὶ aliquanto urbanus et modestius dicitur quam arrogans πεπαιδευμένοι.

Hunc igitur locum describens Athenaeus III. 51. exhibet καλοὶ καὶ γαθοὶ συμπόται ΚΑΙ πεπαιδευμένοι.

Turpi errore scribebatur pag. 348. *d*: περιὼν ζητεῖ ὅτῳ ἐπιδείξῃται καὶ μεθ' ὅτου βεβαιώσῃται. Ὅσις enim et ὅπως in tali re futurum postulant. Demosthenes pag. 230. 15: οὐ τὸ μὲν πρὸς ἀλλήλους ἀγωνίζεσθαι παραλείπειν, ἐτέρῳ δ' ὅτῳ κακὸν τι δάσΟΜΕΝ ζητεῖν. Solent haec depravare librarii, quibus acutior nescio quis Graecus lector in apographo Vaticano correxit ἐπιδείξεται et βεβαιώσεται, quod Editor rectissime in textum recepit.

Pag. 349. *d*: ἡ δὲ ἀνδρεία πάνυ πολὺ διαφέρει πάντων τούτων. et pag. 359. *a*: τὸ δὲ ἐν πάνυ πολὺ διαφέρειν τῶν ἄλλων. Durum et molestum accidit ad aures πάνυ πολὺ. Itaque corrector Codicis T pag. 359 *a*. πολὺ omisit. Sed melior emendatio in promptu est. Utrobique rescribendum ΠΑΜπολυ διαφέρει et διαφέρειν, ut Plato solet, veluti in *Sophista* pag. 255. *d*: εἰ μὴ πάμπολυ διεφερέτην.

Pag. 349. *d*: εὐρήσεις γὰρ πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων ἀδικωτάτους μὲν ὄντας, — ἀνδρειοτάτους δὲ διαφερόντως. Maneo in vetere sententia scribendum esse ἀνδρείΟΤC δὲ διαφερόντως. Editor διαφερόντως delere maluit. Utroque modo idem recte dicitur, sed quis tandem διαφερόντως inseruisset? Nunc post quatuor vocabula in — τάτους exeuntia variandae orationis gratia Plato dederat: ἀνδρείους δὲ διαφερόντως.

(Continuabitur).

C. G. COBET.

BIBLIOTHECA PHILOLOGICA BATAVA quater in anno prodibit Calendis
Ianuariis, Aprilibus, Iuliis, Octobribus.

Pretium annuum erit floren. 5.25.

Singuli fasciculi separatim non venibunt.

Sumptibus E. J. BRILL, prodierunt:

- C. G. Cobet**, *Variae Lectiones*, quibus continentur observationes criticae in scriptores graecos. Editio secunda auctior, 1873. 8°. *f* 7.—
- *Miscellanea Critica* quibus continentur observationes criticae in scriptores graecos praesertim Homerum et Demosthenem. 1876. *f* 7.—
- *Collectanea critica* quibus continentur observationes criticae in scriptores graecos. 1877. 8°. *f* 7.—
- *Hyperidis Orationes duae* Ὁ ἙΠΙΤΑΦΙΟΣ ΛΟΓΟΣ et ἡ ΠΕΡ ἘΡΧΕΜΙΝΟΥ. Editio altera auctior et emendatior. 8°. 1877. *f* 1.50.
- *Observationes Criticae et Palaeographicae ad Dionysii Halicarnassensis antiquitates romanas*. 1877. 8°. *f* 3.50.
- Mnemosyne**. — *Bibliotheca Philologica Batava*. Edid. C. G. Cobet, T. J. Halbertsma, H. G. Hamaker, E. J. Kiehl, etc. 1852—62. 11 vol. et Appendix ad vol. 2—7. 8°. (*f* 56.50) *f* 30.—
- *Nova series scripsit* C. G. Cobet, C. M. Francken, H. van Herwerden, S. A. Naber, W. G. Pluygers, alii, colleg. C. G. Cobet, H. W. van der Mey. 1873—79. Vol. I—VII. 8°. per volumen. *f* 5.25.
- C. G. Cobet**, *Oratio de arte interpretandi grammatices et criticae fundamentis innixa*. 1847. 8°. *f* 1.80.
- *De Philostrati libello ΠΕΡΙ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗΣ*. 1859. 8°. 1.25.
- Lysiae Orationes et fragmenta**. Emend. C. G. Cobet. 1863. 8°. 1.20.
- Xenophontis Expositio Cyri**. Emend. C. G. Cobet. Editio secunda emendatior. 1873. 8°. *f* 1.20.
- *Hellenica*. Emend. C. G. Cobet. 1862. 8°. *f* 1.20.
- Kuenen et Cobet**, *Novum Testamentum ad fidem Codicis Vaticani*. kl. 8°. 1860. *f* 1.—
- Cicero (M. T.)**, *Commentarii rerum suarum sive de vita sua*; accesserunt *Annales Ciceroniani* in quibus ad suum quaeque annum referuntur quae in his commentariis memorantur; utrumque librum scripsit W. H. D. Suringar. 1854. 2 part. 1 vol. 8°. *f* 8.50
- Rieu (W. N. du)**, *Schedae Vaticanae*, in quibus retractantur palimpsestus Tullianus de re publica, C. Julius Victor, Julius Paris, Januarius Nepotianus, alii ab Ang. Maio editi. 1860. 8°. *f* 2.25.
- Elogium T. Hemsterhusii** auctore D. Ruhnkenio, accedunt duae R. Bentleji epistolae ad Hemsterhusium. Vita D. Ruhnkenii auctore D. Wyttienbachio cum praefatione et annotatione edidit J. T. Bergman. 1824. 8°. *f* 3.—
- Supplementa annotationis ad Elogium Tiberii Hemsterhusii**, auctore Dav. Ruhnkenio, et ad vitam Davidis Ruhnkenii, auctore Dan. Wyttienbachio, cum auctario ad Ruhnkenii Opuscula et epistolas, accedunt nonnulla ad vitam Dan. Wyttienbachii, auctore Guil. Leon. Mahnio collegit et edidit Jo. Theod. Bergman. 1874. 8°. *f* 1.50.
- Mey (H. W. van der)**, *Studia Theognidea*, accessit collatio codicis Mutinensis tantum non omnis. 1860. 8°. *f* 0.75.

June 7 1881

MNEMOSYNE.

BIBLIOTHECA PHILOLOGICA BATAVA

SCRIPSERUNT

C. G. COBET, C. M. FRANCKEN, H. VAN HERWERDEN,
S. A. NABER, ALII.

COLLEGERUNT

C. G. COBET, H. W. VAN DER MEY.

NOVA SERIES.
VOLUMEN OCTAVUM. PARS IV.

LUGDUNI-BATAVORUM
E. J. BRILL.

C. LIPSIAE,
HARRASSOWITZ.
1880.

INDEX.

	Pag.
'ΑΤΟΜΝΗΜΟΝΕΤΜΑΤΑ Guilielmi Georgii Pluygers. C. G. COBET.	345—390.
Ad Platonis Protagoram. C. G. COBET	391—400.
Apollodorus. C. G. C.	400.
'ΑΤΑΚΤΑ. scripsit C. BADHAM.	401—406.
Theopompus. C. G. C.	406.
Charon Lampsacenus. C. G. C.	406.
Ad Fragmenta Comicorum Graecorum scripsit S. A. NABER.	
(<i>Contin. e pag. 268</i>)	407—435.
Aristides. C. G. C.	435.
Thucydidea. ad librum IV. C. G. COBET	436—453.
Index Scriptorum quorum loci tractantur in vol. VI, VII et VIII.	454—456.

'ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΤΜΑΤΑ
GUILIELMI GEORGII PLUYGERS.

PARS PRIMA

*multis ille bonis flebilis occidit.
paucis flebilior quam mihi.*

Optimum virum, fidelissimum amicum, quo neque candidiorem neque saniorem terra tulit, PLUYGERSIUM nostrum, morte amisimus. Praeter alia pectoris et ingenii bona hoc habebat, ut veri esset amantissimus et mendacium neque diceret neque pati posset. Hinc iniquo animo ferebat laudationes et encomia et elogia, quibus defuncti, quorum quidem sit nomen aliquod et fama, celebrari solent, et litteris post suam mortem aperiendis obsecravit amicos ne quid huiusmodi sibi facerent. Perfuncti sumus omnes hoc pietatis officio et quum mortales exuviae dilectissimi viri humo mandarentur taciti circa sepulcrum stetimus, etiam postea hanc veluti fidem amico datam sancte servaturi.

Sciunt omnes, qui in Pluygersii familiaritatem recepti fuerunt, quam anxia cura elaborare soleret quidquid in lucem editurus esset. Nihil ex manibus suis exire patiebatur quod non esset omnibus modis limatum et expolitum numquam sibi ipse satisfaciens nedum placens. Ingravescente aetate semper magis magisque hoc institutum tenebat. Post Madvigii ad nos adventum nihil ab eo scriptum in lucem prodiit. Frustra omnes, quibus ille multum tribuebat, hanc veluti pertinaciam eius frangere et expugnare conabantur. Quam saepe et ego et FRUINIUS, quos carissimos habebat et intimos amicos, ad scribendum eum

impulimus, donec tandem, quia satis apparebat eam rem illi odiosam esse, victi destitimus ne cui optime vellemus essemus molesti. Sed quamquam nihil scribebat tamen semper totus erat in litteris, praesertim Latinis, et lubenter solebat mecum *συμφιλολογεῖν* et de communibus studiis iucunde confabulari. Ego si quid boni mihi videbar repperisse cum illo sedulo communicabam et ille contra mihi ostendebat si quid acute et ingeniose excogitasset. Sic multa optimae frugis in privatis sermonibus ex eo audiebam, alia in iuvenum philologorum probatione in medium proferebat, alia denique in marginibus librorum annotabat.

Haecine igitur omnia perire sinemus quia se laudari vetuit? Non committam ut id faciam etiam de amicorum sententia. Namque non laudatio haec est de magnis maiora loquens, sed brevis et succincta expositio eorum, quae sunt viri ingeniosi et perspicacis *κατορθώματα*. Neque id nunc primum facio, ut quae ille feliciter reperisset, ea ego in lucem protraham. Etiam antea quum vigeret egregia quaedam eius inventa, quae ipse non curabat edere, ego in hominum notitiam protuli idque eum non nolle satis intellexi. Etiam nunc, sat scio, me idem facere non iniquo animo ferret, quamobrem decrevi ex pluribus ab eo repertis potiora quaedam simpliciter paucis verbis cum philologis communicare.

Delegi ex omnibus primum CORNELIUM NEPOTEM, in quo multum operae posuerat, de caeteris deinceps ad eundem modum acturus.

Utebatur ut plurimum ea Nepotis editione, quam CAROLUS HALM anno huius saeculi septuagesimo primo Lipsiae procuravit.

Miltiad. II, 3: quibus rebus fiebat ut non minus eorum voluntate perpetuo imperium obtineret, qui miserant, quam illorum cum quibus erat profectus.

Pluygers restituit *perpetuom imperium* (nam sic scribebant scribae antiquarii *perpetuō* pro *perpetuum*) comparans cap. III. 1: *quibus singulis ipsorum urbium perpetua dederat imperia.* et cap. VIII. 3: *nam Chersonesi — perpetuam obtinuerat dominationem.* et post pauca: *qui potestate sunt perpetua in ea civitate, quae li-*

bertate usa est. et de Regibus II. 2: nullius rei cupidus nisi singularis perpetuique imperii.

Miltiad. II. 4: Chersoneso tali modo constituta Lemnum revertitur et ex pacto postulat ut sibi urbem tradant, [illi enim dixerant] cum vento borea domo profectus eo pervenisset [sese dedituros], se autem domum Chersonesi habere.

Optime utrumque additamentum eiecit namque perinepte sic repetuntur ea, quae paucis ante versibus dicta sunt I. 5: *illi irridentes responderunt tum id se facturos cum ille domo navibus proficiens vento Aquilone venisset Lemnum.*

Miltiad. III. 4: si-interiisset Darius non solum Europam fore tutam, sed etiam [eos] qui Asiam incolerent Graeci genere liberos a Persarum futuros dominatione et periculo.

Molestum pronomen a magistello de more additum deleri iussit.

Miltiad. IV. 3: hoc tumultu Athenienses tam propinquo tamque magno [permoti] auxilium nusquam nisi a Lacedaemoniis petiverunt.

Expulit permoti quod plane supervacaneum est et non recte cum tumultu coniungitur.

Themist. VIII. 6: hic in navem omnibus ignotus [nautis] descendit.

Dittographiam expunxit. *Ignotus NAUTIS* ita dicitur quasi navis magister aut gubernator eum novissent: quod non ita esse declarant sequentia: *domino navis quis sit aperit.* Expuncto *nautis* reliqua optime congruunt cum Thucydide I. 137: ἦν γὰρ ἀγνώστῳ τοῖς ἐν τῇ νηὶ, δεισας φράζει τῷ ναυκλήρῳ ὅστις ἐστίν.

Arist. II. 1: apud Plataeas in proelio, quo Mardonius fusus barbarorumque exercitus interfectus est.

Sunt haec mendosissime scripta: Mardonius enim non *fusus* sed *interfectus* est, barbarorumque exercitus non *interfectus* sed *fusus*. Itaque Pluygers transpositione rem restituere conatus est scribendo: *quo Mardonius interfectus barbarorumque exercitus fusus est.* Sed requiro in hac scriptura et naturae ordinem et consuetudinem scriptorum, qui prius narrare solent hostes fusos

fugatosque et deinde addunt hostium ducem cecidisse. Itaque sic verba constituerim: quo barbarorum exercitus fusus est et Mardonius interfectus.

Pausan. IV. 5: huic ille quid ex litteris comperisset aperit. MODO magis Pausanias perturbatus orare coepit.

Correxit quo magis, et sic omnia optime procedunt.

Cimon. III. 1: incidit in eandem invidiam quam pater suus.

Pluygers IN addidit in M praecedente latens, incidit in eandem invidiam IN quam pater suus.

Lysandr. II. 2: proinde ac si idem firmissimi solerent esse amici qui constantes fuissent inimici.

Pugnant haec manifesto cum scriptoris sententia, quam ob rem negationem inserunt: proinde ac si NON idem firmissimi solerent esse amici qui constantes fuissent inimici.

Aliquanto magis probabilis est Pluygersii ratio sic emendantis: perinde ac si idem infirmissimi solerent esse amici.

Alcibiad. II. 3: in quorum amore — multa delicate iocoseque fecit: quae referremus, nisi maiora [potiora] haberemus.

Expunxit potiora. Putide bis idem dicitur et non est ferendum τὸ ἀσύνδετον.

Ibid. III. 2: accidit ut una nocte omnes hermae, qui in oppido erant [Athenis] deiicerentur.

Delevit emblemata non minus putidum quam si quis dixisset ἐν ἄξει Ἀθήνησιν.

Alcib. IV. 4: utilissimum ratus impendentem evitare tempestatem clam se [ab] custodibus subduxit.

Rectissime molestam praepositionem delevit. Omnes enim frequenti et constanti usu dicebant subducere se ALICUI vel ALICUI REI, non AB ALIQUO, ut in illo:

Saepe manum ferulae subduximus.

Alcibiad. V. 4: populi scito restituitur parique absens imperio praeficitur.

Supplevit: imperio EXERCITUI praeficitur.

Alcib. VI. 2: itaque et Siciliae amissum et Lacedaemoniorum victorias culpaе suas tribuebant.

Non est haec Latina oratio *Siciliae amissus*, sed unice verum est quod Pluygers praeunte Westerhovie restituebat: *Siciliam amissam*.

Alcib. VI. 5: eidemque illi Eumolpidae sacerdotes rursus reserare sunt coacti [qui eum devoverant].

Delevit additamentum prorsus supervacaneum et alieno loco positum.

Praeterea expunxerim sacerdotes male repetitum ex cap. IV. 5.

Thrasybul. I. 4: illa tamen omnia communia imperatoribus cum militibus et fortuna, — [quare] illud magnificentissimum factum proprium est Thrasybuli.

Recte delevit quare, quod verborum compositionem vitiosam reddit. Opponuntur enim inter se: *illa omnia* et *illud: ταῦτα ΜΕΝ πάντα — ἐκεῖνο ΔΕ*.

Thrasybul. II. 3: quo magis praeceptum illud omnium in animis esse debet: nihil in bello oportere contemni neque sine causa dici matrem timidi flere non solere. Male haec cohaerent, quoniam non est praeceptum sed proverbium: matrem timidi flere non solere.

Removit omnem difficultatem Pluygers delendo *praeceptum*. Perspicuum est: quo magis illud omnium in animis esse debet, id est omnes illud semper cogitare debent, ἐκεῖνο πάντων ἐνθυμητέον, et sic recte proverbium additur.

Thrasyb. IV. 1: huic pro tantis meritis honoris CORONA a populo data est.

Probavit veterem coniecturam honoris CAUSA corona, additque compendium *ca* (*causa*) facile ante *co* excidere potuisse.

Thrasylb. IV. 3: illa igitur corona contentus Thrasylbulus neque amplius requisivit neque quemquam honore se antecessisse existimavit.

Interposuit: *neque QUIDQUAM amplius requisivit*, ut Romani in tali re loqui solent.

Conon. IV. 3: maius bellum imminere arbitrabantur quam si cum barbaro solum contenderent.

Correxit *cum barbaro solo*, quod nunc video ab Eberhardo occupatum esse.

In *Dione I. 2: habuit* — *magnam corporis dignitatem, quae non minimum commendat.*

Correxit: *quae non minima EST commendatio.*

Dion. II. 2: qui quidem cum Platonem Tarentum venisse fama in Siciliam esset perlata adolescenti negare non potuerit quin eum arcesseret cum Dion eius audiendi cupiditate flagraret.

Transposuit: — *adolescenti cum eius audiendi cupiditate flagraret negare non potuerit quin eum arcesseret.*

Saepius animadvertit unum ex archetypo versiculum literarum fere quatuor et triginta excidisse et deinde in margine suppletum in alienam sedem esse delatum, ut h. l.

negare non potuerit quin eum arcesseret.

et in *Phocione II. 5:*

sine quo Athenae omnino esse non possunt.

et in *Hannibale X. 3:*

quo magis cupiebat eum Hannibal opprimi.

Dion. II. 3: cum a tyranno crudeliter violatus esset, quippe QUEM venundari iussisset.

Emendat: *quippe QUI EUM venundari iussisset.* Sic demum compositionis ratio constat.

Dion. VI. 2: cum uxorem reduxisset — filiumque vellet revocare ad virtutem — accepit gravissimum [parens] vulnus morte filii.

Importunum *parens* eliminavit.

Dion. VIII. 2. Callierates Dioni suadet alicui suorum negotium daret qui se simularet illi inimicum. quem si invenisset idoneum facile omnium animos cogniturum adversariosque sublaturum, quod inimici eius dissidentis suos sensus aperturi forent.

Simplicissima correctione locum expeditur scribendo: dissidenti suos sensus aperturi forent.

Dion. IX. 2: navem triremem armatis ornat Philostratoque fratri suo tradit.

Armatis ornare vitiose dicitur: itaque Pluygers armatis abesse malebat. Sed, ut opinor, multo leniore correctione locus sanari potest scribendo: navem triremem armatis ONERAT, id est armatos in navem imponit, ἀνδρῶν πληροῖ. Quis nescit sexcenties oneri et honori, onerare et ornare inter se confundi?

Iphicrat. I. 4: pro aënis (loricis) linteas dedit, quo facto expeditiores milites reddidit: nam pondere detracto quod aequè corpus teneret [et leve esset] curavit.

Acutissime vidit quam inepte et leve esset interpositum sit. Quasi non id ipsum inesset in verbis pondere detracto.

Iphicr. II. 4: quem quidem (exercitum) sic omni disciplina militari erudit ut quemadmodum quondam Fabiani milites Romani appellati sunt, sic Iphicratenses apud Graecos in summa laude fuerint.

Emendavit: quemadmodum quondam Fabiani milites Roman, sic Iphicratenses apud Graecos, deleta emblemate appellati sunt.

Chabr. II. 3: Athenienses cum Artaxerze societatem habebant, Lacedaemonii cum Aegyptiis, a quibus magnas praedas Agesilaus rex eorum faciebat.

Supplevit: a quibus MISSUS magnas praedas Agesilaus faciebat.

Chabr. III. 3: est enim hoc commune vitium magnis liberisque civitatibus ut — libenter de iis detrahant quos eminere videant altius neque animo aequo pauperes alienam opulentiam intueantur fortunam.

Optime correxit: — alienam opulentiam intueantur expuncto

fortunam. Factum est quod assolet: postquam *opulentiam* scribae incuria in *opulentium* conversum est, non defuit qui de suo, id est de nihilo, *fortunam* adderet.

Timoth. IV. 2: cum *Athenis* adolescentulus causam diceret non solum amici privatique hospites ad eum defendendum convenerunt sed etiam [in eis] *Iason tyrannus Thessaliae*.

Recte expunxit in eis, quod cum sententia pugnat. *Iason* enim neque in amicorum numero erat neque in hospitem priuatorum.

Praeterea nisi in eis deleveris non solum — sed etiam inepte dictum erit.

Datam. III. 2: ipse — gerens in capite galeam venatoriam dextra manu clavam, sinistra copulam [qua] vinctum ante se *Thynum* agebat.

Molestum pronomen sustulit, quod loci compositionem pervertit. Coniuncta sunt: ipse -- vinctum ante se *Thynum* agebat.

Datam. V. 4: namque eam esse consuetudinem regiam ut casus adversos hominibus tribuant, secundos fortunae suae.

Recte emendavit: consuetudinem regum.

Post pauca esse inseruit: non ignorabat ea vere ESSE scripta.

Datam. VI. 3: sensit si in turbam exisset ab homine tam necessario se relictum, futurum ut ceteri consilium sequerentur.

Supplevit: ut ceteri IDEM consilium sequerentur.

Datam. VI. 5: hac re probata exercitum educit, *Mithrobarzanem* persequitur tantum: qui cum ad hostes pervenerat, *Datames* signa inferri iussit.

Loco pessime mulcato ita succurrit ut scriberet: *Mithrobarzanem* persequitur. qui tantum quod ad hostes pervenerat cum *Datames* signa inferri iussit.

Datam. VI. 6: *Pisidae* nova re commoti in opinionem adducuntur perfugas mala fide compositoque fecisse.

Correxit: mala fide DE compositoque fecisse. sed quod adscripsit

„*Ruhnck. ad Vell. II. 110. § 3.*” argumento est eum postea mutasse sententiam.

Datam. VII. 1: quod intelligebat sibi cum viro forti ac strenuo negotium esse, qui cum cogitasset facere auderet et prius cogitare quam conari consuesset.

Duce sententia transposuit: *qui et prius cogitare quam conari consuesset et cum cogitasset facere auderet.*

Etiam hic unus archetypi versiculus ex sua sede aberravit:
et prius cogitare quam conari consuesset.

Datam. XI. 1: certiolem facit Datamen tempus esse maiores [exercitus] parari et bellum cum ipso rege suscipi.

Vidit RES post maiores excidisse, quo facto sciolus de suo exercitus addidit.

Epaminond. IV. 1: hic magno cum pondere auri Thebas venit et Micythum adolescentem quinque talentis ad suam perduxit voluntatem, quem tum Epaminondas plurimum diligebat.

Restituit naturae ordinem sic: — *Micythum adolescentem, quem tum Epaminondas plurimum diligebat, quinque talentis ad suam perduxit voluntatem.*

Iterum archetypi versiculus sua sede motus est.

quem tum Epaminondas plurimum diligebat.

Epaminond. V. 5: Meneclides cum huic obiceret quod liberos non haberet neque uxorem duxisset, maximeque [insolentiam] quod sibi Agamemnonis belli gloriam videretur consecutus.

Praeunte Lambino sensit insolentiam spurium esse et expellendum.

Epaminond. VI. 4: sed maxime eius eloquentia eluxit Sparta [legati] ante pugnam Leuctricam, quo cum omnium sociorum convenissent legati coram frequentissimo [legationum] conventu sic Lacedaemoniorum tyrannidem coarguit.

Optimo iure expunxit legati, sed legationum quoque inutile et insititium est.

Epaminond. VII. 1: cum eum propter invidiam cives sui praeficere exercitui noluisent duxque esset delectus belli imperitus, cuius errore eo esset deducta [illa multitudo militum] ut omnes de salute pertimescerent.

Acute vidit legendum esse cuius errore RES eo esset deducta, qua lectione recepta verba a sciolo interpolata: illa multitudo militum ultro excidunt.

Epaminond. IX. 1: cum acie instructa audacius instaret hostibus cognitus a Laedaemoniis, quod in unius pernicie eius patriae sitam putabant salutem, universi in unum impetum fecerunt neque prius abcesserunt quam magna caede multisque occisis fortissime ipsum Epaminondam pugnantem sparo eminus percussum concidere viderunt.

Haec ita constituit: — cognitus EST a Laedaemoniis, QUI quod in [unius] pernicie eius patriae sitam putabant salutem — fortissime [ipsum Epaminondam] pugnantem — concidere viderunt. cf. *Eumen. XI. 2: cuius in pernicie positam spem habuissent victoriae.*

Epaminond. X. 1: hic uxorem numquam duxit. in quo cum reprehenderetur quod liberos non relinqueret a Pelopida, qui filium habebat infamem maleque eum in eo patriae consulere diceret.

Verba quod liberos non relinqueret transposuit post: maleque eum in eo patriae consulere diceret.

Epaminond. X. 4: ex quo intelligi potest unum hominem pluris quam civitatem fuisse.

Correxit: quam civitatem TOTAM fuisse.

Pelopid. II. 5: illi igitur duodecim, quorum dux erat Pelopidas, cum Athenis interdium exissent ut vesperscente coelo Thebas possent pervenire, cum canibus venaticis exierunt retia ferentes.

Emendavit: cum Athenis interdium EXEUNDUM ESSET ut vesperscente coelo Thebas possent pervenire. Necesse erat iis interdium exire neque tenebras et noctem exspectare, ut sub vesperam clam Thebas introire possent. Itaque coacti illo tempore palam exire cum canibus venaticis retia ferentes exierunt.

Agesil. VII. 2: cum — in acta cum suis accubuisset — eodemque comites omnes accubuissent vestitu humili atque obsoleto.

Cuius aures accubuisset — accubuissent ferre possunt? Felicissime Pluygers rem restituit scribendo: *eodem quo comites omnes vestitu expuncto accubuissent*, quod nescio quis de suo addidit quum levi errore *eodemque* pro *eodem* quo scriptum esset.

Eumen. I. 1: huius si virtuti par data esset fortuna, non ille quidem maior, sed multo illustrior atque etiam honoratior, quod magnos homines virtute metimur, non fortuna.

Restituit sanam sententiam transponendo: — *non ille quidem maior (esset), quod magnos homines virtute metimur, non fortuna, sed multo illustrior cet.*

Eumen. V. 6: quo factum est — ut aequae iumenta nitida ex castello educeret.

Reposuit *aequae nitida iumenta.*

Eumen. V. 7: tenuit autem se uno loco quamdiu hiems fuit, — ver appropinquabat — praefectis Antigoni imposuit seque ac suos omnes extraxit incolumes.

Necessariam coniunctionem inseruit: *UBI ver appropinquabat.*

Eumen. VII. 1: si potius ipse alienigena summi imperii potiretur quam alii Macedonum, quorum ibi erat multitudo.

Emendavit *quam alius Macedonum.*

Praeterea scripserim: *summa imperii potiretur*, ut *III. 4: semper habiti sunt fortissimi, qui summa imperii potirentur*, et aliis locis.

Eumen. IX. 2: nam quod diebus quinque hostis transire posset.

Correxit: *nam quod ITER diebus quinque*, comparato loco in *Agesilao IV. 4: tanta usus est celeritate ut quod iter Xerxes anno vertente confecerat, hic transierit triginta diebus.*

Paullo ante scripsit: *omnibus titubantibus et de rebus suis desperantibus*, pro *SUMMIS*. Propter notum scribendi compendium *summus* et *suis* sexcenties inter se confunduntur.

Eumen. XII. 2: — postremo, si illi redderet salutem [quaerebant] quibus amicis esset usurus: sese enim cum Eumene apud eum non futuros.

Removit inutile sententiae fulcrum *quaerebant*. Non enim *sciscitabantur* quos novos amicos habiturus esset, sed negabant eum ullos habiturum, sese enim cum Eumene apud eum non futuros. Nota in talibus ellipsi *postremo* dicitur pro *postremo ita dicebant*: quibus amicis usurus es?

Eumen. XIII. 1: in quo quanta omnium fuerit opinio eorum, qui post Alexandrum magnum reges sunt appellati, ex hoc facillime potest iudicari, quod nemo Eumene vivo rex appellatus est sed praefectus; eidem post huius occasum statim regium ornatum nomenque sumserunt.

Sollerter indagavit veram lectionem, quae haec est: in quo *quantum fuerit opinione* omnium eorum qui — quod (CUM) nemo — rex appellatus *esset* sed praefectus *cet. cf. cap. XII. 25: in quo uno tantum esset ut quoad ille viveret ipsi securi esse non possent.*

Eumen. XIII. 3: neque quod initio praedicarant se Alexandri liberis regnum servare, praestare voluerunt ET uno propugnatore sublato quid sentiret aperuerunt.

Legendum esse coniecit: *SED EO uno propugnatore sublato.*

Phoc. I. 3: hic cum a rege Philippo munera magnae pecuniae repudiaret legatique hortarentur accipere.

Bene correxit: *hortarentur UT acciperet.*

Phoc. IV. 1: cum — plurimi ira exacerentur propter proditionis suspicionem [Piraei] maximeque quod adversus populi commoda in senectute steterat, quare ne perorandi quidem ei data est facultas [et dicendi causam]. inde iudicio legitimis quibusdam confectis damnatus traditus est undecimviris.

Resecuit utrumque pannum et iudicii legitimis quibusdam restituit pro iudicio.

Timol. II. 2: ut non solum auribus acciperetur sed etiam oculis cerneretur quem [et] ex quanto regno ad quam fortunam detulisset.

Rectissime delevit copulam, quam in talibus et Graeci et Romani constanter omittunt, *olo; ἐξ ὧν*, et sim.

Pro *detulisset*, quod aperte mendosum est, iam olim fuerunt qui aut *detrusisset* aut *depulisset* restituerent.

Timol. III. 5: neque postea res ulla Syracusis gesta est publice, de qua prius sit decretum quam Timoleontis SENTENTIA cognita.

Verbum necessarium inseruit quam Timoleontis ~~ESSET~~ sententia cognita.

Timol. V. 3: dixit nunc demum se voti esse damnatum: namque hoc a diis immortalibus semper precatum ut talem libertatem restitueret Syracusanis in qua cuivis liceret de quo vellet impune dicere.

Egregie veterem lacunam sic supplevit: in qua cuivis liceret de quo vellet QUOD VELLE impune dicere.

de Regibus II. 3: cum ex tribus uxoribus liberos procreasset multique ei nati essent nepotes.

Supplevit: liberos procreasset MULTOS, multique cet.

In cap. III. 3: *captus bello — periit [a] morbo.*

Quis sic loquitur? Reposuit igitur id quod omnes dicebant. cf. *Themist. X. 4: Thucydides — illum ait Magnesiae morbo mortuum*, et sic passim apud alios et Graece νόσφ ἀπέθανεν. *Aristophanes Avib. 473:*

καί κεῖτα νόσφ τὸν πατέρ' αὐτῆς ἀποθύσκειν.

Hamilc. I. 5: cum Catulus negaret bellum compositurum nisi ille cum suis, qui Erycem TENUERANT, armis relictis Sicilia cederent.

In libris est TENEBUNT, Lambini coniectura est *tenuerant* calidius recepta. Nempe ex ipsa rei natura restituendum est, quod Pluygers repperit TENERENT.

Dum agebatur de pace Hamilcar cum suis Erycem tenebat.

Hamilc. III. 2: erat praeterea cum eo adolescens illustris, formosus, Hasdrubal, quem nonnulli diligi TURPIUS quam par erat ab Hamilcare loquebantur.

Risum movet turpius quam par erat. Pluygers restituebat PLUS quam par erat, ut esset sententia sana. Equidem a Nepote scriptum esse arbitror TENERIUS quam par erat.

Haec omnia εὐφύμως dicuntur, ut virum gravem decet, sed perspicua sunt ad intelligendum.

Hannib. I. 1: si verum est quod nemo dubitat UT populus Romanus omnes gentes virtute superarIT.

Adscripsit vulgatae defendendae causa Cic. *Lael. IV. 14: id si ita est ut optimi cuiusque animus in morte facillime evolet —, sin autem illa veriora ut idem interitus sit animorum et corporum. et de Divinat. II. § 66: de ipso Roscio potest illud quidem esse falsum ut circumligatus fuerit angui, sed ut in cunis fuerit anguis non tam est mirum. Sed postea sensit non eandem esse illorum locorum et huius rationem coniecitque: si verum est — P. R. (populum Romanum) omnes gentes virtute superare, quemadmodum omnes constanter loqui solent.*

Hannib. II. 2: — ut Hannibalem in suspicionem regi adducerent tamquam ab ipsis corruptUM alia atque antea sentireE.

Correxit: corruptUS — sentireT.

Ibid. III. 2: Hannibal minor quinque et viginti annis [natus] — omnes gentes Hispaniae bello subegit.

Delevit natus ortum, ut equidem suspicor, ex scholio: minus quam quinque et viginti annos natus. Sp. Ligustinus apud Livium XLII. 34: viginti duo stipendia annua in exercitu emerita habeo et maior annis sum quinquaginta.

Hannib. VI. 2: cum hoc — cupivit — bellum componere. — [in] colloquium convenit, conditiones non convenerunt.

Restituit locum in integrum eliminata praepositione.

Hannib. VII. 4: ut enim Romae consules, sic Carthagine quotannis [annui] bini reges creabantur.

Delevit ineptum annui. Si quotannis duo novi creabantur, non poterant non esse annui.

Hannib. X. 2: dissidebat ab eo Pergamenus rex Eumenes Romanis amicissimus bellumque inter eos gerebatur et mari et terra: quo magis cupiebat eum Hannibal opprimi.

Vitiosam loci compositionem emendavit transponendo: — *amicissimus, quo magis cupiebat eum Hannibal opprimi, bellumque inter eos gerebatur et mari et terra.*

Hannib. XII. 2: patres [conscripti], qui Hannibale vivo numquam se sine insidiis futuros existimarent, legatos in Bithyniam miserunt.

Insulsum et praeter dicendi consuetudinem additum *conscripti* delevit.

Caton. I. 1: hortatu L. Valerii Flacci [quem in consulatu censuraque habuit collegam].

Resecuit pannum a sciolo assutum ex cap. II. 1: *consulatum gessit cum L. Valerio Flacco, et post pauca: at Cato censor cum eodem Flacco factus severe praefuit ei potestati.*

Attic. II. 4: ut neque usuram umquam ab iis acceperit neque longius quam dictum esset debere passus sit.

Pro *debere* coniecit *deberi*.

Attic. III. 3: illud munus fortunae, quod in ea potissimum urbe natus est, in qua domicilium orbis terrarum esset imperii ut eandem et patriam haberet et domum.

Locum pessime habitum sic redintegravit: — *in qua domicilium esset imperii, ut eandem et ipse patriam haberet et ORBIS TERRARUM DOMINAM.*

Attic. IX. 4: ipsi Fulviae — tanta diligentia officium suum praestitit ut nullum illu stiterit vadimonium sine Attico [sponsor omnium rerum fuerit].

Ultima uncinis inclusit ut praecedentium interpretamentum.

Attic. X. 1: ut Antonius rediit in Italiam nemo non magno in periculo Atticum putabat propter intimam familiaritatem Ciceronis et Bruti.

Una literula mutata rescripsit putabat.

Attic. X. 4: multis hortantibus tamen Attici memor fuit officii.

Emendavit DEHortantibus, quod verum esse sequens TAMEN declarat. Sententia enim manifesto haec est: QUAMQUAM multi dehortabantur TAMEN Attici memor fuit officii.

Attic. XI. 6: hic facit ut vere dictum videatur:

Sui cuique mores fingunt fortunam [hominibus].

Expunxit hominibus, quod post sui CUIQUE inepte additum est. cf. XIX. 1: rerum exemplis lectores docebimus — suos cuique mores plerumque conciliare fortunam.

Attic. XIII. 2: ipsum tectum antiquitus constitutum plus SALIS quam sumtus habebat.

Consentiunt omnes *salis* esse corruptum. Coniiciunt alius aliud, nihil quod probabile sit. Cum sententia optime congruit quod Halimius reponebat *plus LAXITATIS*, sed nimium discedit a vestigiis traditae lectionis. Felicius Pluygers restituit *plus SPATII*. Domus erat spatiosa magis quam sumtuosa, quales erant aedes antiquitus constitutae.

Attic. XIII 5: suppellex modica [non multa] ut in neutram partem conspici possit.

Apertum glossema resecurit.

Attic. XV. 1: quidquid rogabatur religiose promittebat quod non liberalis sed levis arbitrabatur polliceri quod praestare non posset.

Aperte mendosa haec scriptura est, sed emendandi non est una via. Pluygers reponebat: quod non liberalis sed levis arbitrabatur polliceri quod QUIS praestare non posset. Possis etiam sic corrigere: quod non liberalis HOMINIS sed levis arbitrabatur

cet. aut quod non liberale sed leve arbitrabatur polliceri quod praestare non possis.

Attic. XXII. 2: preces eius taciturna sua obstinatione depressit.

Pro depressit restituit necessarium repressit.

In Epistola Corneliae Gracchorum matris ad C. Gracchum editur: *Verbis conceptis deierare quisim praeterquam qui Tiberium Gracchum necarunt neminem inimicum tantum molestiae tantumque laboris quantam te [ob has res] mihi tradidisse: quem oportebat omnium meorum, quos antehac habui liberos partes [eorum] tolerare.*

Locum male habitum ita redintegavit ut expuncto ob has res scriberet: *quem oportebat omnium, quos antehac habui, liberorum partes tolerare.*

Post pauca ita scribitur: — *praesertim mihi, cui parva pars vitae superest. ne id quidem tam breve spatium potest opitulari quin et mihi adversere et rem publicam profliges?*

Felicissime emendavit: *ne id quidem tam breve spatium potest praestolari?* adscribens „*Sisenna apud Nonium. Suet. Vitell. 7.*” *Praestolari pro opperiri, expectare, manere, περιμένειν, satis notum est.*

AD

CICERONIS.

RHETORICA.

CICERO de Inventione I. 5. 6: *inter officium et finem hoc interest quod in officio quid fieri, in fine quid OFFICIO conveniat consideramus.*

Rectissime Pluygers emendavit: *quid EFFICI conveniat. Ne*

dubites vide quae continuo sequuntur: *ut medici officium dicimus esse curare ad sanandum apposite, finem sanare curatione; item oratoris quid officium et quid finem esse dicamus, intelligemus cum id quod facere debet officium esse dicemus, illud cuius causa facere debet finem appellabimus.*

de Invent. I. 15. 20: exordium est oratio animum auditoris idoneū comparans ad reliquam Dictionem; quod eveniet si eum benevolum, attentum, docilem confecerit.

Correxit: — idoneū ad reliquam AUDITIONem.

de Oratore I. § 12: caeterarum artium studia fere reconditis atque abditis fontibus hauriuntur, dicendi autem omnis ratio in medio posita communi quodam in usu atque in HOMINUM MORE et sermone versatur.

Reposuit: atque in OMNIUM ore — versatur.

de Orat. I. § 16: quis non iure miretur ex omni memoria — tam exiguum oratorum numerum inveniri? — quid enim quis aliud in maxima discentium multitudine — amplissimis [eloquentiae] propositis praemiis esse causae putet nisi rei quandam incredibilem magnitudinem ac difficultatem?

Moleste abundans eloquentiae reseuit.

de Orat. I. § 48: sine quibus ne illa quidem minima [in causis] quisquam recte tueri potest.

Additum in causis, quod cum loci sententia non congruit. expungi iussit.

de Orat. I. § 85: neque ea quae statuerentur in rep. de diis immortalibus, de disciplina iuventutis — usquam in EORUM inveniri libellis.

Coniecit: in RHETORUM — libellis.

de Orat. I. § 116: adest enim fere nemo, quin acutius atque acrius vitia in dicente quam recta videat.

Reposuit vitiosa comparans de optim. gen. § 7: multi viderunt vitiosi nihil apud eos esse.

de Orat. I. § 159: perdiscendum ius civile, cognoscendae leges, percipienda omnis antiquitas, senatoria consuetudo, disciplina reip., iura sociorum, foedera, pactiones, causa imperii [cognoscenda est].

Languidum et supervacuum *cognoscenda est* delevit.

de Orat. I. § 167: alter plus lege agendo petebat quam quantum lex permiserat — alter iniquum putabat plus secum agi quam quod esset in ACTIONE.

Restituit: *quam quod esset in LEGE.*

de Orat. I. § 176: cum Marcelli ab liberti filio stirpe, Claudii patricii eiusdem hominis hereditatem gente ad se redisse dicerent, nonne in ea causa fuit [oratoribus] de toto stirpis et gentilitatis iure dicendum?

Sensit oratoribus vitiose abundare.

de Orat. I. § 218: (est) boni oratoris multa auribus accepisse, multa vidisse, multa animo et cogitatione, multa etiam legendo percurrisse, neque ea ut sua possedisSE sed ut aliena libasSE.

Subtiliter Pluygers animadvertit verum esse: *neque ea ut sua possidere sed ut aliena libare.* Illa enim ad praeteritum tempus pertinent, haec praesentia sunt et in promptu. Qui multa audit et multa vidit multarum rerum notitiam habet, sed qui multa possedit iam nihil habet reliquum.

Facile apparet unde sit natus error.

de Orat. I. § 242: — non est difficile oratori — auctorem aliquem invenire; a quo cum amentatas hastas acceperit, ipse eas oratoris lacertis viribusque torquet.

Iure offendit in oratoris et suspicabatur orationis veram lectionem esse. Sed quod volebat multo melius leniusque restitui poterit scribendo: *oratoris lacertis viribusque.*

de Orat. II. § 20: num tandem aut locus hic non idoneus videtur, in quo porticus haec ipsa [ubi nunc ambulamus] et palaestra — Graecarum disputationum memoriam quodammodo commovent?

In libris est: *ubi nunc ambulamus, ubi inambulamus, ubi ambulamus*, quae omnia non sunt unius assis et una litura deleri debent, ut Pluygers auctor est.

Satis erat, credo: *porticus haec ipsa, ἡ σοὰ αὐτῆς*.

de Orat. II. § 45: *quae natura aut fortuna darentur hominibus in iis rebus se vinci posse aequo animo [pati]; quae ipsi sibi homines parare possent in iis rebus se pati non posse vinci*.

Assensu suo comprobavit quod olim conieceram: — *fortuna darent hominibus et expuncto [pati] — in iis rebus se vinci pati non posse*.

Ut dicitur *natura dedit*, ¹⁾ sic *Δ natura datum est*, non *natura*; ὑπὸ τῆς φύσεως non φύσει. *Aequo animo vinci possum est non aegre fero me vinci*, et sic *pati* vitiose abundat.

de Orat. II. § 72: *aut docendus is est aut dedocendus aut reprimendus aut incitandus aut omni ratione ad tempus [ad causam] oratione moderandus*.

Expunxit ad causam, recte quidem, namque id ipsum inest in verbis *ad tempus* id est *ad id quod tempus postulat*.

de Orat. II. § 75: *cum Hannibal Karthagine expulsus Ephesum ad Antiochum venisset exul proque eo quod eius nomen erat magna apud omnes gloria invitatus esset ab hospitibus suis ut eum quem dixi si vellet audiret cet.*

Non Hannibalis nomen erat magna gloria, sed ipse Hannibal. Itaque optime Pluygers reposuit: *quod eius nomen erat magnum apud omnes expuncto gloria*. cf. *Brut.* § 238: *huius — maius nomen in patronis fuisset. Orat.* § 22: *magnum in oratoribus nomen habuerant*.

Rectissime Bake verba: *Carthagine expulsus propter sequens exul insiticia esse iudicavit*.

Mihi quidem vehementer suspecta sunt verba *ad Antiochum*, quoniam Antiochi mentio nihil facit ad rem neque Antiochi

1) cf. Cicero pro Roscio Amerino § 46: *si tibi fortuna non dedit ut patre certo nascere, — natura certe dedit ut humanitatis non parum haberes*.

hospitio Hannibal utebatur, sed habebat alios hospites suos, a quibus ut Phormionem audire vellet invitatus est.

de Orat. II. § 100: quarum rerum negligentia plerasque causas et maxime privatas (sunt enim multo saepe obscuriores) videmus amitti.

Emendavit: *sunt enim multae saepe obscuriores.*

de Orat. II. § 105: nam ET de pecuniis repetundis neganda fere sunt omnia, ET de ambitu raro illud datur ut possis liberalitatem ac benignitatem ab ambitu atque largitione seiungere: de sicariis, de veneficiis, de peculatu inficiari necesse est.

Inserta copula scripsit: — *seiungere ET de sicariis cet.*

de Orat. II. § 162: qui omnes tenuissimas particulas atque omnia [minima] mansa ut nutrices infantibus pueris in os inserant.

Delevit *minima* et sic multo lepidius nutricum comparatione Cicero utitur. *Mansa*, id est in minutissimas partes divisa, non fert additum sibi *minima*, quod ex interpretatione natum est.

de Orat. II. § 193: — ut ex persona mihi ardere oculi hominis [histrionis] viderentur.

Eliminavit *histrionis*. Quis admonitus ferat homo *histrionis*?

de Orat. II. § 241: — ut iis qui audiunt tum geri illa fierique videantur.

Coniecit *tamquam* (noto compendio scriptum) *geri fierique videantur.*

de Orat. II. § 251: quid enim potest esse tam ridiculum quam sannio est? sed ore, vultu, imitandis moribus, voce, denique corpore ridetur ipso.

Argute admodum coniecit: *corpore ridetur ipso.*

Amici coniecturis unam meam interponere liceat. *de Orat. II. § 252. legitur: obscenitas non solum non foro digna sed viz convivio liberorum.* Quae sunt haec convivia liberorum, ubi ob-

scoenitas quodam modo ferri possit? Scripsisse Ciceronem arbitrator: *sed vix in convivio liberiore*, quemadmodum dicitur *liberius vivere*.

de Orat. II. § 310: tribus rebus OMNES ad nostram sententiam perducimus aut docendo aut conciliando aut permovendo.

Pro omnes substituit homines, qua confusione nihil in libris Mss. tritius.

Si omnes scribitur sententia est eam rem *semper* oratori succedere, quod secus est.

de Orat. III. § 57: itaque — multo plura quam erat necesse, — curanda sibi esse ac quaerenda et investiganda duxerunt.

Suboluit illi dittographia curanda — quaerenda. Itaque sic rescripsit: *multo plura — quaerenda sibi (deleto esse) et investiganda duxerunt. Curandi* verbum a Ciceronis sententia alienum est, qui loquitur de iis qui „a regendis civitatibus totos se ad cognitionem rerum transtulissent” et „in summa facultate vacui ac liberi temporis” in quaerendo et investigando toti erant.

de Orat. III. § 79: quid faciet in geometria, qui non didicerit? — aut taceat oportebit aut ne sanus quidem iudicetur.

Probavit suspicionem meam pro iudicetur substituendum esse iudicabitur. Nam iudicetur non potest cum oportebit coniungi.

de Orat. III. § 109: dicunt igitur nunc quidem illi, qui ex particula parva urbis ac loci nomen habent, — olim autem — politici philosophi — vocabantur.

Restituit naturae ordinem et sic sententiam expedit scribendo: *dicunt igitur illi, qui NUNC QUIDEM — nomen habent, — OLIM AUTEM — vocabantur. οἱ νῦν μὲν περιπατητικοὶ καλούμενοι, πάλαι δὲ πολιτικοὶ ὀνομαζόμενοι.*

In Bruto § 209: cum autem difficile sit in longa oratione non aliquando aliquid ita dicere ut sibi ipse non conveniat, quanto difficilius cavere ne quid dicas quod non conveniat illius orationi, qui ante te dixerit?

Correxit: ut tibi ipse non convenias.

In Oratore § 135: eadem ratio est horum, quae sunt orationis lumina et quodammodo insignia: cum aut duplicantur iteranturque verba aut breviter commutata ponuntur aut ab eodem verbo ducitur saepius oratio aut in idem conlucitur aut utrumque.

Sensu cassa haec oratio est: aut breviter commutata ponuntur. Felici acumine repperit veterem lectionem et veram sententiam hanc: aut BIS Leviter commutata, et in sqq. aut in idem concluditur.

Paronomasiam dicit, qualis est in illo: non enim decet hominem genere nobilem mobilem videri. aut: traditam sibi publicorum custodiam sacrorum non honori sed oneri esse existimavit. (Rutil. Lup. pag. 14). aut: praetor iste vel potius praedo sociorum, aut: cui quod libet hoc licet (Aquil. Rom. pag. 170.)

In Oratoriis Partit. § 98: eius generis est aequitas, quae non simpliciter spectatur sed ex comparatione nonnumquam.

Recte supplevit: quae non SEMPER simpliciter spectatur.

De optim. genere orat. § 1: poematis enim tragici, comici, epici, melici etiam ac dithyrambici, quo magis est tractatum a Latinis, suum cuiusque est diversum a reliquis.

Laboranti sententiae ita subvenit ut scriberet: — ac dithyrambici, quod magis est tractatum a (GRAECIS QUAM Δ) Latinis.

Post pauca correxit: oratorum genera non divido, pro oratore genere.

AD

CICERONIS ORATIONES.

Pro P. Quintio.

In § 54: ego pro te nunc hos consulo. — Quaero abs te, C. Aquili, L. Lucili —, quid est quod hac tandem de re vobis possit videri? Profecto si recte vestram bonitatem atque prouidentiam

cognovi, non multum me fallit [si consulamini] quid sitis responsuri.

Expunxit ineptum additamentum *si consulamini*, quod addi non poterat postquam dixit *ego nunc hos consulo*. Quaero abs te cet.

In § 55: *viderint, inquit, ista officia viri boni; de me autem ita considerent, non quid habeam, sed quibus rebus invenerim; quaerant et quemadmodum natus et quo pacto educatus sim.*

Haec Pluygers ita restituit: *de me autem ita considerent ut non quid habeam sed quibus rebus invenerim quaerant, et quemadmodum natus cet.*

Post *ita* requiritur *ut*, quo recepto sua sponte coalescunt quae nunc male divulsa sunt.

In § 71: *accusa ubi ita necesse est. — Non, inquit, nisi tu ante novo modo priore loco dixeris. — Dicendum necessario est. — Praestituendae horae ad arbitrium nostrum.*

Pluygers correxit: *novo more* et supplavit: *diu dicendum*.

In § 74: *quasi eximio praemio sceleris exposito.*

Reposuit *praemio* — *proposito*, ut omnes loquuntur.

In § 83: *si Alfenus — tibi tum satisfacere et iudicium accipere vellet, denique omnia quae postulares facere voluisset, quid ageres?*

Correxit: — *satisfacere* expuncto *vellet*.

In § 97: interpolata verba complura eiecit et ita scripsit: *ipsius Sex. Naevii lacrimans manumprehendit in propinquorum bonis proscribendis exercitatum, obsecravit per fratris sui [mortui] cinerem, per nomen propinquitatis, per ipsius coniugem et liberos, quibus propior P. Quinctio nemo est, ut aliquando [misericordiam caperet] aliquam si non propinquitatis at humanitatis rationem haberet; ut secum [aliquid] integra sua fama qualibet, dummodo tolerabili, conditione transigeret.*

Primum expunxit *mortui*, quo vocabulo quid esse potest

magis superfluum? cf. Sueton. *de clar. rhetor.* 6: *iura per patris matrisque cineres, qui inconditi iacent.*

Deinde aliorum exemplo *misericordiam caperet* delevit, quae sententiam onerant et verborum compositionem perturbant.

Denique importunum *aliquid* expulit: *ut secum [aliquid] — transigeret.*

Ne nunc quidem a iocando temperare potuit scribens: *Naevii manumprehendit in propinquorum bonis proscribendis exercitam*, sed quia bona non manu proscribuntur, non admodum salsus iocus est. Quanto salsius Aristophanes in *Vespis* vs. 554:

ἐμβάλλει μοι τὴν χεῖρ' ἀπ' αὐτῆς τῶν δημοσίων κεκλοφυῖαν.

Est in *Quinctiana* locus tamquam scopulus multorum naufragiis infamis. Pluygers ut in re desperata locum intentatum reliquit; complures alii infelices admodum correctiones commenti sunt, quas vide apud Halmium. Sunt etiam qui Ciceronem ipsum, non librarios, titubasse opinantur. Si potero, disertissimo Romuli nepotum, qui absurda scribere non solet, immerito male audienti opem feram. Editur in § 49: *cuius bona venierunt — is non modo ex numero vivorum exturbatur, sed si fieri potest infra etiam mortuos amandatur. Etenim mors honesta saepe vitam quoque turpem exornat: vita turpis ne morti quidem honestae locum relinquit.*

Sunt qui serio credunt ita Ciceronem scripsisse alias res agentem neque sensisse se pugnantia secum et perabsurda scribere. Esto: fieri potest ut alicui imprudenti excidat aliquid, quod cum sana ratione aut cum rerum natura pugnet, si cuius

ὁ νοῦς παρὼν ἀποδημεῖ.

sed ea res librum in lucem edenti, legenti et relegenti latere non potest, cum praesertim sit eiusmodi ut nos inter legendum risum vix teneamus. Duabus literis cum tenui lineola repetitis Cicero desinet insanire videri. Scripserat: *mors honesta saepe vitam quoque turpem exornat: viTA TĀ (tam) turpis ne morti quidem honestae locum relinquit.* Duo distinguit hominum calamitosorum genera. Sunt qui bonis salvis aut ignominia affecti sunt aut iudicio turpi convicti. Hi quia habent unde vivant hoc in miseriis adiumento et solatio sublevantur, quin

etiam morte honesta turpem vitam exornare possunt. Sed longe his calamitosiores illi sunt quorum bona venierunt. § 49: *nam quid homini potest turpius, quid vero miserius aut acerbius usu venire? quod tantum evenire dedecus, quae tanta calamitas inveniri potest?*

Miramur nonnihil Ciceronem tantas in ea re tragoedias ciere, sed scripsit haec adolescens et argumento serviens. Nondum satis est: *cuius bona venierunt — etiam infra mortuos amandatur, id est eorum vita TAM turpis est ut ne morti quidem honestae locum relinquat.* Tumidiora haec quidem sunt et exaggerantis oratio, sed non insanientis et delirantis, ut in vulgata lectione.

Pro Sex. Roscio Amerino.

In § 21. locum pessime habitum ita Pluygers redintegravit: *nomen refertur in tabulas Sexti Roscii, hominis studiosissimi nobilitatis; (BONA VENEUNT;) manceps fit Chrysogonus. tria praedia vel nobilissima Capitoni propria traduntur, — impetum facit, expunctis verbis sqq. [haec bona emuntur duobus millibus nummum] quae male huc irrepserunt ex § 6: bona. Sexti Roscii — duobus millibus nummum sese dicit emissee — Chrysogonus.*

Ex ipso sententiae fundo elicuit, fere dixerim expiscatus est, duo verba necessaria *bona veneunt*. Nunc demum omnia ordine procedunt: *refertur in tabulas Roscius; bona veneunt; emit Chrysogonus.*

Proscriptionem continuo sequebatur bonorum venditio, et haec duo coniungi solent ut in § 128: *Opinor esse in lege quam ad diem proscriptiones venditionesque fiant. — Aliquot post menses et homo occisus est et bona venisse dicuntur.*

In § 31: *certum est deliberatumque quae ad causam pertinere arbitror omnia non modo dicere verum etiam libenter [audacter] libereque dicere.*

Delevit *audacter*, quod a Ciceronis persona alienissimum est.

Comparat *Parad. V. § 34: nihil cogitat denique nisi libenter ac libere.*

Audacter quanto opere a Ciceronis sententia abhorreat ostendit § 104: *multa scelerate, multa audacter, multa improbe fecisti.*

In § 35: *criminis confictionem accusator Erucius suscepit, audaciae partes Roscii sibi poposcerunt, Chrysogonus autem* [is qui plurimum potest] *potentia pugnat.*

Fatuum et absurdum emblemata et quod verborum concinnitatem corrumpit deleri iussit. Quis enim nisi *potens potentia pugnare potest?*

In § 54: *verum concedo tibi ut ea praetereas quae cum taces nulla esse concedis. illum quidem voluisse exheredare certe tu planum facere debes. Quid ergo affers quare id factum putemus? Vere nihil potes dicere. Finge aliquid saltem commode, ut ne plane videaris — horum virorum talium dignitati illudere.*

Duabus litterulis ex fuga retractis reposuit Ciceronis manum: *si vere nihil potes dicere, finge aliquid saltem commode.*

In iis, quae praecedunt pro *illum* correxit *illum*.

In § 68: *nisi turpis adolescentia, nisi omnibus flagitiis vita inquinata.*

Repetitis tribus literis correxit: *nisi sit turpis adolescentia.*

In § 77: *etiam nunc ut ex iis quaeratur ego postulo, hic orat atque obsecrat. Quid facitis? [cur] recusatis.*

Quare *cur* sit inducendum in *Lectt. Tull.* demonstravit. In hoc uno dissentio quod scribit: *illud recusatis in interrogatione sit ponendum nec ne non constat.* Non est enim haec interrogatio, sed rei manifestae confirmatio et testificatio: recusabant enim.

In § 83: *accusarem alios potius ex quibus possem crescere.*

Adscripsit *Verr. V. 172: si videar hic — de uno isto voluisse crescere, isto absoluto — de multis mihi crescere licebit.*

In § 96. locum ita constituit: *Roscio Capitori primum nuntiavit. Cum Ameriae Sex. Roscii domus uxor liberique essent, cum tot propinqui cognatique optime convenientes, qua ratione*

factum est, ut iste — T. Roscio Capitoni potissimum nuntiaret?

Editur: [qua ratione] *Roscio Capitoni primum nuntiavit?*
Cicero primum rem factam esse narrat, deinde causam requirit.

In § 100: *habeo etiam dicere quem contra morem maiorum minorem annis sexaginta de ponte in Tiberim deiecerit. Male olim suspicatus sum in Tiberim esse insiticia, idque Pluygers probavit. Nollem factum. Cicero, qui ne senex quidem a iocis et facetiis temperare poterat, quum crudele facinus narraret hominem de ponte in flumen praecipitem datum, per iocum addidit minorem annis sexaginta, quasi de comitiis et campo ageretur.*

Ut h. l. recte legitur *minorem annis sexaginta*, sic § 38 pro *annos natus maior quadraginta* legendum: *annis [natus] maior quadraginta*. cf. ad Cornelium Nep. pag. 14.

In § 103: *Africanus — si sua res ageretur testimonium non diceret; nam illud in talem virum non audeo dicere: si diceret, non crederetur.*

Correxit: *si diceret, ei non crederetur.*

In § 105: *curat Chrysogonus ut eius bona veneant statim, qui non norat hominem aut rem. At qui ei venit in mentem praedia concupiscere hominis ignoti, quem omnino numquam viderat?*

Haec ita distinguenda esse monet: *Curat — veneant statim. Qui non norat hominem aut rem, qui ei venit in mentem est.*

In § 109: *venit in decem primis [legatus] in castra Capito.*

Molesto abundans *legatus* delevit. Simillimum mendum latet in § 117: *novem homines honestissimos eiusdem muneris [legationis] officii mandatorumque socios induxit, decepit, destituit, ubi Pluygers legationis expunxit.*

In § 121: *est quiddam quod occultatur; quod quo studiosius ab ipsis Opprimitur et absconditur eo magis eminet et apparet.*

Pro *opprimitur*, quod non est huius loci, emendavit *supprimitur*.

In § 123: *ego sic existimo: qui quaeri velit ex iis quos constat cum caedes facta est adfuisse eum cupere verum invenire.*

Rectissime in *Lectt. Tull.* correxit: *cupere verum inveniri.* Nam qui ipse quaerit cupit verum invenire, qui alios quaerentes adjuvat inveniri verum cupit.

In § 127: *ego haec omnia Chrysogonum fecisse dico, [ut ementiretur], ut malum civem Roscium fuisse fingeret cet.*

Verba ut ementiretur spuria esse iudicavit.

In § 128: *profecto aut haec bona in tabulas publicas nulla redierunt — aut si redierunt tabulae publicae corruptae aliqua ratione sunt; nam lege quidem bona venire non potuisse constat.*

Absurda oratio est *bona in tabulas publicas redierunt.* Emendavit Pluygers: *aut haec bona in PUBLICUM nulla redierunt, id est nihil de his bonis in aerarium redactum est.*

In § 138: *non laedetur causa nobilitatis. — etenim qui HÆC vituperare volunt Chrysogonum tantum posse queruntur.*

Restituit: *qui HANC (id est causam nobilitatis) vituperare volunt.*

In § 139: *quam si retinere volunt ii, qui recuperarunt, in perpetuum poterunt obtinere * * *, SIN has caedes et rapinas — approbabunt cet.*

Indicavit lacunam, in qua dixerat Cicero quibus artibus nobilitas recuperatam armis dignitatem perpetuo obtinere posset, quibus opponit: *SIN has caedes cet.*

In § 147: *Caecilia, spectatissima femina, quae cum clarissimum patrem, amplissimos patruos, ornatissimum fratrem haberet, tamen, cum esset mulier, virtute perfecit ut QUANTO honore ipsa ex illorum dignitate afficeretur, non minora illis ornamenta ex sua laude redderet.*

Pluygers correxit: *ut QUANTO QUANTO honore — afficeretur, ut est apud Ciceronem ad Atticum XII. 23 3: de Drusi hortis quanti licuisse tu scribis id ego quoque audieram et, ut opinor,*

heri ad te scripseram, sed QUANTI QUANTI bene emitur quod necesse est. et apud Plautum et Terentium.

In § 148: *si pro patris eius hospitii et gratia vellent omnes [huius hospites] adesse et auderent libere defendere, satis copiose defenderetur.*

Omnes huius loci difficultates removit expunctis verbis *huius hospites*. Sententia est: si omnes adesse vellent quorum pater hospitio usus est et apud quos gratia floruit. Duo haec sunt genera hominum, et *huius hospites* ad unum tantum genus refertur.

Caeterum cf. § 15: *pater huiusce — gratia atque hospitii florens hominum nobilissimorum.*

Pro Q. Roscio Comoedo.

In § 20: *persona illa lutulenta, impura, invisa, in huius moribus natura vitaeque est expressa; qui quamobrem Roscium similem sui in fraude et malitia existimaret nihil videtur, nisi forte quod praeclare hunc imitari se in persona lenonis animadvertit.*

Restituit Pluygers sententiam scribendo: *quamobrem — existimaret nihil video.*

In § 23: *et illa fuit pecunia immanis, haec parvula, — illa propria, haec in CAUSA et in iudicio collocata.*

Pro causa emendavit controversia, quod compendio scribi solet.

In Q. Caecilium divinatio.

In § 4: *dicebam habere eos actorem Q. Caecilium, qui praesertim quaestor in sua provincia fuisset. Quo ego adiumento sperabam hanc a me posse molestiam demoveri, id mihi erat adversarium maxime.*

Supplevit: — *fuisset. SED quo ego adiumento cet.*

Post pauca § 5. ita addidit: (ITA) adductus sum — ut onus huius laboris — suscipiendum putarem.

In § 6: si aut hoc a me Siculi non petissent aut mihi cum Siculis causa tantae necessitudinis non intercederet.

Expuncto causa correxit: tantae necessitudines non intercederent.

In § 11: ad meam fidem, quam habent spectatam [iam] et cognitam, confugiunt.

Delevit importunum iam, quod unde ortum sit vides.

In § 31: qualis erit tua ista accusatio, quae — certissimi et maximi criminis non modo suspicionem, verum etiam mentionem ipsam pertimescat?

Ex ipsa rei natura suspicionem et mentionem locum inter se mutare iussit.

In § 46: cum — coeperit commemorare quaestoris cum praetore necessitudinem constitutam, morem maiorum, sortis religionem.

Reposuit de Gronovii coniectura constitutam more maiorum, et ipse religionem in religionem convertit, ut § 65: accusavi eum, cui quaestor fueram, quicum me sors consuetudoque maiorum — coniunxerat.

In § 48: ac ne is quidem tantum contendet [in dicendo] quantum potest, sed consulet laudi et existimationi tuae et ex eo, quod ipse potest [in dicendo], aliquantum remittet, ut tu tamen aliquid esse videare.

Duplex fatuum emblemata expulit. Ut demus Ciceronem id semel ponere potuisse, at idem in vicinia iterare non potuit.

In § 56: ubi hoc quaestori [Caecilio] viro optimo et homini aequissimo nuntiatum est.

Nihil est puerilius iis, qui talia passim inculcant.

In § 56: ita dum pauca mancipia Veneris nomine [Agonis]

ac religione retinere vult, fortunas omnes libertatemque suam istius iniuria perdidit.

Potuitne nomen *Agonis* magis importuno loco inseri quam inter *nomine ac religione*? Itaque Pluygers *Agonis* delevit cor-
rexitque: ita *ILLA dum pauca* cet.

In § 57: *sed* [repente] *e vestigio ex homine — factus est Verres.*

Recte expunxit *repente*: non enim necopinato sed statim ad ingenium rediit. Quaesita est ambiguitas in *factus est Verres*, quasi diceret *χρῖτος ἐγένετο*.

In § 68: *hoc timent* [homines], *hoc laborant, hoc institui atque adeo institutum referri ac renovari moleste ferunt.*

Iure expulit *homines*, non enim *homines* hoc timebant, sed *homines nocentes*, de quibus paullo ante dixit.

In § 72: *a nobis multos obsides habet populus Romanus, quos ut incolumes conservare, tueri, confirmare ac recuperare possimus, omni ratione erit dimicandum.*

Animadvertit hic dittographiam latere *conservare — confirmare*, et locum sic constituit: *quos ut incolumes tueri, conservare, recuperare possimus.*

Quid est autem *obsides confirmare*?

In C. Verrem actio prima.

In § 1: *inveteravit enim iam opinio perniciosa reip. — his iudiciis* [quae nunc sunt] *pecuniosum hominem quamvis sit nocens neminem posse damnari. Nunc in ipso discrimine ordinis iudiciorumque vestrorum — [reus] in iudicium adductus est* [C. Verres] *homo vita atque factis omnium iam opinione damnatus, pecuniae magnitudine sua spe et praedicatione absolutus.*

Quod olim suaseram ut delerentur *quae nunc sunt — reus — C. Verres*, in eo Pluygers mecum sentit. Facile talibus, quale est *his iudiciis, hoc praetore, his consulibus, hoc senatu, hoc consilio*, adhaeret futilis interpretatio, *quae nunc sunt, qui nunc est* et sim. quasi non id ipsum inesset in *his iudiciis*. cf. § 10:

quamobrem se confidat aliquid proficere posse hoc praetore et hoc consilio intelligere non possum. de Oratore III. 2: videndum sibi esse aliud consilium: illo Senatu se remp. gerere non posse.

In § 6: *ego Siciliam totam quinquaginta diebus sic obii ut omnium populorum privatorumQUE LITTERAS iniuriasque cognoscerem.*

Mirifica haec quidem coniunctio est *litteras iniuriasque*. Ingeniose Pluygers repperit. *omnium populorum privatorumque QUERELAS iniuriasque cognoscerem*, adscribens locum ex *Oratione pro Flacco* § 73: *si hunc habent auctorem Tralliani doloris sui, si hunc custodem litterarum, si hunc testem iniuriae, si hunc auctorem querelarum, remittant spiritus*. Longe tamen usitator apud Ciceronem est forma *querimonia* quam *querela*, quamobrem fortasse melius reponetur: — *privatorumque QUERIMONIAS iniuriasque*.

In § 11: locum ita constituit: *cuius legatio exitium fuit Asiae totius et Pamphyliae, quibus in provinciis (CUM) multas domos, plurimas urbes, omnia fana depopulatus est, tum [cum in Cn. Dolabellam] scelus illud suum pristinum renovavit —, cum eum, cui legatus et pro quaestore fuisset — oppugnavit ac prodidit.*

In § 26: *dedit enim praerogativam suae voluntatis eiusmodi, ut isti pro praerogativis IAM reddidisse videatur.*

Correxit GRATIAM reddidisse.

In § 33: *quoniam pugnare contra me instituisti non tam ex tua natura quam ex istius tempore et causa [malitiose], necesse est istiusmodi rationi aliquo consilio obsistere.*

Assensus est mihi *malitiose* alicui sciolo deberi. *Malitiose* et Cicerone indignum est et Hortensio. Tecte et urbane dixit idem verbis *ex istius tempore et causa*, ut quae bonis artibus defendi non posset.

In § 38: *cognoscet ex me populus Romanus quid sit quamobrem cum equester ordo iudicaret annos prope quinquaginta continuos in nullo iudice [equite Romano iudicante] ne tenuissima quidem suspicio acceptae pecuniae ob rem iudicandum constituta sit*

Tam manifestum emblema tamdiu tolerari potuisse! Tandem Pluygers expunxit.

In § 40: *haec omnia me diligenter severeque acturum esse polliceor. Quo me tandem animo fore putatis si quid in hoc ipso iudicio intellexero simili aliqua ratione esse — commissum?*

Expedit sententiam scribendo: *haec omnia si me — polliceor, quo me tandem animo fore putatis? cet.*

In § 41: *si enim iudicia nulla sint tantum unumquemque ablatum [putant] quantum sibi ac liberis suis satis esse arbitretur.*

Transiit in eorum sententiam, qui putant delendum esse censuerunt.

In § 48: *postremo ego — eiusmodi res, ita notas, ita testatas [ita magnas], ita manifestas proferam, ut nemo a vobis ut istum absolvatis per gratiam conetur contendere.*

Eiecit ita magnas, quod prorsus a loci sententia alienum est.

In § 51: *id ne accadat tu —, M'. Glabrio, potes providere. — Fac tibi paternae legis [Aciliae] veniat in mentem.*

Perineptum additamentum expungenti mihi calculum adiecit.

ACTIONIS SECUNDÆ IN C. VERREM LIBER PRIMUS.

In § 83: *quid? si doceo, si planum facio teste homine nequam verum ad hanc rem tamen idoneo, te ipso, inquam, teste [doceo] te huius circumsessionis tuae causam et culpam in alios transtulisse?*

In libris est docebo; Ernesti doceo reposuit: aliquanto melius Pluygers docebo delevit.

In § 123: *P. Trebonius viros bonos et honestos complures fecit heredes: in iis [fecit] suum libertum.*

Vitiose abundans fecit expulit.

In § 146: *quibus de bonis: pupilli, cuius aetatem et solitudinem, etiam si tutores non essent, defendere praetor debuit.*

Tutoribus defendentibus non modo patrias eius fortunas, sed etiam bona tutorum ademisti.

Rectissime supplevit: TU tutoribus defendentibus.

In § 158: *eiusmodi subsortitionem homo amentissimus suorum quoque iudicum fore putavit per sodalem suum Q. Curtium, iudicem quaestionis [suae].*

Risum movet suae additum. Erat homo iudex quaestionis, non quaestionis C. Verris, quod absurdum est.

ACTIONIS SECUNDAE IN C. VERREREM LIBER SECUNDUS.

In § 1: *multa mihi necessario, iudices, praetermittenda sunt, ut possim [aliquo modo] aliquando de iis rebus, quae meae fidei commissae sunt, dicere.*

Dittographiam sustulit comparans in Vat. § 9: ut aliquando ad te veniam, de me sit hoc extremum.

Praeterea aliquo modo dicere sensu vacuum est.

In § 10: *fecerunt etiam ut me — prope de vitae meae statu dolore ac lacrimis suis deducerent, ut ego [istum] accusarem.*

Expulit pronomen: sententia est ut ego cuiuspiam accusationem susciperem, ut ego qui defendere solerem ad accusandum descenderem.

In § 14: *vis illa summi imperii tantum potuit apud perpaucos homines cet.*

Servavit Ciceronis sententiam supplendo: vis illa — id tantum potuit.

In § 55: *primo negligere et contemnere [coepit], quod causa prorsus quod disputari posset nihil habebat.*

Pluygers in margine annotavit esse qui coepit deletum vellet. Recte ille quidem quisquis est. Saepius ad huiusmodi infinitivos scioli coepit aut coeperunt adscribunt.

In § 122: *quod Halesini — Romae impetrarant ut apud se*

ne suffragiis quidem fieri liceret, id pretio ut fieri posset effecit. Inseruit: ut fieri posset ISTE effecit.

ACCUSATIONIS IN C. VERREM LIBER TERTIUS.

In § 3: *ex homine clarissimo atque eloquentissimo, L. Crasso, saepe auditum est cum se nullius rei tam poenitere diceret quam quod C. Carbonem umquam in iudicium vocavisset. Minus enim liberas omnium rerum voluntates habebat et vitam suam pluribus quam vellet observari oculis arbitrabatur.*

Optime emendavit: *minus enim liberas omnium rerum voluntates habere se et vitam suam — oculis arbitrari.* Non enim ex Ciceronis persona haec dicuntur, sed ex L. Crassi causam cur se tanto opere poeniteret exponentis.

In § 22: *Verres quum undique nequissimos homines conquisisset et cum ipse secum sui similes duxisset non parum multos.*

Correxit: *sui similes eduxisset*, quod usitatum in ea re et necessarium verbum est, ut II. 2. § 28: *opera danda est ut eos nobiscum educamus, qui nostrae famae — consulant.*

In § 23: — *ut odor Apronii taeterrimus oris et corporis, quem, ut aiunt, ne bestiae quidem ferre possent, uni isti suavis et iucundus videretur.*

Reposuit: *ne bestiae quidem ferre possunt.*

In § 29: *nemo erat — decumanorum, qui grano amplius sibi quam deberetur deberi professus esset. Imo vero [contra] rapiebat quantum a quoque volebat Apronius.*

Pluygers expulit *contra* moleste abundans quia idem est quod imo vero.

In § 43: *tu innocentior quam Metellus? tu laudis et honoris cupidior? tibi enim consulatus quaerebatur, Metello paternus honos et avitus neglegebatur.*

Coniecit: *negligitur*, quod postulat sententia sed oscitanter ad praecedens quaerebatur accommodatum est.

In § 45 postquam dixerat Metellum ex urbe litteras ad Siciliæ civitates misisse anno superiore exeunte addit: *Quanti conventus (Siculorum) ad Marcellos, — quanti ad Cn. Pompeium [tum consulem designatum] — fieri soliti sint quis ignorat?*

Inepte additum *tum consulem designatum* expungi iussit. Quid enim attinebat narrare, Cn. Pompeium, tunc consulem, exeunte anno superiore consulem designatum fuisse? Sub illius anni exitum Pompeius redux ex Hispania erat ad urbem consul designatus expectans triumphum, quem duxit pridie Calendas Ianuarias. cf. Cicero in *Verr.* I. § 45. Vell. Patere. II. 30.

In § 54: *Nympho — condemnatur. Quanti? fortasse quaeritis. Nulla erat edicti poena certa.*

Supplevit: *NAM nulla erat cet.*

In § 60: *QUID a me amplius dicendum putatis? an id agendum ut [eo celerius] de ista transigamus, quo maturius ad Apronium possimus — pervenire?*

Emendavit: *QUIDQUAMNE a me — putatis an id agendum ut de isto transigamus?*

In § 67: *nolle se negotii quidquam habere dicebat, sed accepta pecunia quam primum aliam civitatem occupare.*

Correxit: *quam primum IN aliam civitatem INCURRERE.*

In § 130: *grave crimen est hoc et vehemens — praetorem socios habere decumanos.*

Coniecit: *praetorem sociUM habere decumanos.* Praetor enim in decumanorum societatem receptus est, non decumani in Praetoris.

In § 138: *impudentiam singularem! hic postulat se Romae absolvi, qui in sua provincia iudicavit se absolvi nullo modo posse! qui plus existimet apud Lectissimos senatores pecuniam quam apud TRES negotiatores metum valere.*

Supplevit: *apud L (quingenta) lectissimos senatores.*

In § 167: *quibus ex litteris impudentiam feneratoris, quaeso, cognoscite.*

Coniecit: *impudentissimam fenerationem — cognoscite.*

In § 168: *Vettius tuus familiarissimus, Vettius tuus affinis [cuius sororem habes in matrimonio, tuae uxoris frater], Vettius frater tui quaestoris.*

Ecquid interest inter: *cuius sororem habes in matrimonio et tuae uxoris frater?* Nihil prorsus. Ecquid causae est cur bis idem aliis verbis dicatur? Plane nihil. Fieri potest ut Cicero alterutrum posuerit, aut *cuius sororem habes in matrimonio*, aut *tuae uxoris frater*. Fieri etiam potest, quae mea est opinio, ut neutrum dixerit. Satis est dixisse fuisse inter eos affinitatem: socer generve fuerit nihil facit ad rem. Praeterea membrorum concinnitas in tali epanaphora a bono scriptore diligenter servari solet.

In § 68: *certe huic homini spes nulla salutis esset, si publicani [hoc est si equites Romani] iudicaret.*

Delevit manifestum emblemata. Hoccine Ciceronem iudicibus narrare!

In § 187. bis restituit QUANDO tu pro QUANDOQUE tu.

In § 199: *quibus iniuriis gravissimis tamen illud erat miserum solatium.*

Correxit: *miserio.*

ACCUSATIONIS IN VERREM LIBER QUARTUS.

In § 33: *ita studiosus est huius praeclarae existimationis [ut putetur in hisce rebus intelligens esse].*

Mecum sentit inepte assutum pannum researi oportere.

In § 62: *erat etiam [vas vinarium] ex una gemma pergrandi trulla excavata manubrio aureo.*

Intellexit *vas vinarium* in margine ad *trulla* adscriptum fuisse.

ACCUSATIONIS IN VERREM LIBER QUINTUS.

In § 3: *timeo ne C. Verres propter hanc eximiam virtutem* [in re militari] *omnia quae fecit impune fecerit.*

Mecum absurdum emblemata expulit.

In § 3: *venit enim mihi in mentem, in iudicio M'. Aquilii quantum auctoritatis, quantum momenti oratio M. Antonii habuisse existimata sit: qui, ut erat in dicendo non solum sapiens, sed etiam fortis, causa prope perorata IPSE arripuit* [M'. Aquilium] *constituitque in conspectu omnium cet.*

Restituit ipsum et M'. Aquilium delevit.

In § 11: *quod commodum est exspectate facinus* [quam vultis] *improbum: vincam tamen expectationem omnium.*

Sensit quam vultis ab aliquo adscriptum esse ad quod commodum est.

In § 13: *atque haec — facta sunt ut homines populares ac nobiles supplicio aut exilio levarentur.*

Correxit: *liberarentur* ut in § 14: *hisce omnibus suppliciis sunt liberati.* et in § 18: *quo supplicio dominos indemnatos afficiebat, hoc servos damnatos liberabat.*

In § 80: *inter eiusmodi viros et mulieres adulta aetate filius versabatur.*

Emendavit: *NONDUM adulta aetate.* ex § 81: *nemo praeter ipsum et praetextatum filium.* et § 137: *tu inter eiusmodi mulieres praetextatum tuum filium collocavisti.*

In § 56: *Netini — te adierunt et eandem suam causam* [foederis] *esse docuerunt.*

Expunxit inepte additum *foederis.*

In § 65: *cum omnes, ut mos est, [ut solet fieri] concurrerent.* Scilicet erat operae pretium interpretari quid esset *ut mos est.*

In § 82: *erat Nice — uxor Cleomeni Syracusani. Hanc* [Cleo-

menes] *vir amabat; verum tamen huius libidini adversari nec poterat nec audebat.*

Quam puerile est talia interponere!

In § 82: *cum vir esset Syracusis uxorem [eius] parum poterat animo soluto ac libero tot in acta dies secum habere.*

Fatum et supervacaneum *eius* interpolatum esse vidit.

In § 108: *Naevius Turpio* — [qui C. Sacerdote praetore iniuriarum damnatus est].

Delevit male repetita ex II. § 22: *petit Naevius Turpio quidam* — C. Sacerdote praetore condemnatus iniuriarum.

In § 111: *hunc scitote fuisse [Heracium] in ea causa, qui propter gravem morbum oculorum tum non navigavit et — Syracusis remanserit.*

Expuncto *Heracium* correxit: *navigavit et remanserat.*

In § 112 sq. *Furius capitis damnatus in carcere defensionem causae suae scripserat, ex qua Cicero haec profert: non posse Verrem testes interficiendo [nos] extinguere: graviores apud sapientes iudices se fore ab inferis testem quam si vivus in iudicium produceretur: tum avaritiae solum, [si viveret,] nunc, [cum ita esset necatus,] sceleris, audaciae, crudelitatis testem fore.*

Pluygers in *Lectt. Tull.* auctore Wesenbergo nos expulit et ipse *si viveret* interpolatum esse animadvertit. Deinde post repetitam lectionem sensit eodem modo interpolatum esse: *cum ita esset necatus*, et pro *testes interficiendo extinguere* emendavit: *testem se interficiendo extinguere*. Non de aliis testibus sed de se ipso uno *Furius* dixerat: etiam si me interfecerit ne testimonium dicam, nihil aget: gravior enim apud sapientes iudices ab inferis testis futurus sum.

In § 137: tui milites in provincia Sicilia frugibus [frumentoque] caruerunt.

Delevit *frumentoque*; credo quod nihil inter *fruges et frumentum* interest et sic perinepte bis idem dicitur.

PRO M. FONTEIO.

In § 4: *deorum hominumque fidem! testis non invenitur in ducenties et tricies sestertio. quam multorum hominum? sexcentorum amplius.*

Pluygers emendavit: *quam multorum Nominum?* ut est in § 2: *nullum in iis nominibus intertrimenti — vestigium reperietur.*

In § 26: *illi equites Romani — qui nuper in republica iudiciisque maximis floruerunt.*

Correxit: *maximè*, et post pauca: *pecuniam semel atque iterum [ac saepius] invitissimi dare coacti sunt, delevit ac saepius.*

In § 29: *non intelligebat se in testimonio nihil praeter vocem et os [et audaciam] — praestare debere.*

Delevit *et audaciam*, cuius rei notio in praecedenti os continetur.

In § 32: *cum — omnes in Gallia qui sunt socii populi Romani atque amici M. Fonteium incolumem esse cupiant, — vos tamen cum Gallis iurare malitis?*

Coniecit: *vos tamen secundum Gallos iudicare malitis?*

In § 34 expunxit molesta verba *Narbonensium et Massiliensium.*

PRO A. CAECINA.

In § 5: *quo sublato non solum pars aliqua iuris demixta, sed etiam vis [ea], quae iuri maxime est adversaria, iudicio confirmata esse videatur.*

Sustulit *ea*, quoniam vis omnis iuri adversaria est.

In § 25: *quid ego de hoc teste dicam? — A. Terentius [alius testis] non modo Aebutium, sed etiam se pessimi facinoris arguit.*

Ineptum est credere *alius testis* a Cicerone dictum esse.

In § 27: *cum Aebutius Caecinae malum minaretur [hoc est mortem minaretur].*

Qui hoc pueris narravit suam sibi interpretationem habeto.

In § 30: *verum tamen is testis — cum omnes ante eum dixissent [testes] armatos cum Aebutio fuisse complures, solus dixit non fuisse.*

Rectissime testes expunxit.

In § 47: *cum de iure et legitimis hominum controversiis loquimur et in his rebus vim nominamus, pertenuis vis intelligi debet. Vidi armatos quamvis paucos, [magna] vis est.*

Optime animadvertit magna contra loci sententiam esse interpolatum. Sed etiam reliqua pars loci alit vitium. Intelligerem: *cum — vim nominamus ETIAM pertenuis vis VIS est*, ut paullo ante dixit: *omnis enim vis est quae periculo aut decedere nos alicunde cogit aut prohibet accedere.* In *vi* enim non modus aut gradatio spectatur: nam quidquid iuri est adversarium *vis* est.

In § 52: *imperium domesticum nullum erit si servulis hoc nostris concesserimus ut ad verba nobis obediant, non ad id quod ex verbis intelligi possit [obtemperent].*

Mecum sensit *obtemperent* inducendum esse ne falsa oppositionis species nasceretur *obediant — obtemperent*, et sic vera oppositio *ad verba — ad id quod ex verbis intelligi possit minus emineret.*

DE IMPERIO CN. POMPEII.

In § 44: *ab eodem Cn. Pompeio — exempla sumantur: qui quo die a vobis maritimo bello praepositus est [imperator] tanta repente vilitas annonae — consecuta est.*

Expulit scholium *imperator.*

In § 52: *quid igitur ait Hortensius? si uni omnia tribuenda sint, dignissimum esse Pompeium, sed ad unum [tamen] omnia deferri non oportere.*

Tamen cum loci sententia non congruens delendum censuit.

In § 55: *non modo provinciis atque oris Italiae maritimis ac*

portibus nostris, sed etiam Appia iam via carebamus: et iis temporibus non pudebat magistratus populi Romani in hunc ipsum locum descendere CUM EUM nobis maiores nostri exuviis nauticis et classium spoliis ornatum reliquissent.

Emendavit: — *descendere QUEM nobis maiores nostri cet.*

Sed latet in hoc loco aliud vitium aliquanto gravius. E verbis: *NON pudebat magistratus populi Romani in hunc ipsum locum descendere* eximenda est negatio. Quo tempore Romani nullo loco praedonibus pares erant pudorem incutiebant Rostra veterum victoriarum navalium monumentum.

In § 61: *quid tam novum quam adolescentulum privatum exercitum difficili rei publicae tempore conficere? confecit: huic praeesse? praefuit: rem [optime] ductu suo genere? gessit.*

Sensit Pluygers *optime* additum in loci sententiam non quadrare. Non hoc erat novum adolescentem privatum victorias reportare, sed *suo ductu auspicioque* perinde ac si legem curiatam de imperio suo haberet rem gerere. Itaque uno verbo respondet: *gessit*, non *praeclare* aut *feliciter* aut *optime gessit*.

PRO A. CLUENTIO.

In § 5: *denique illa definitio iudiciorum aequorum, quae nobis a maioribus tradita est, retineatur: ut [in iudiciis] et sine invidia culpa plectatur et sine culpa invidia ponatur.*

Sensit in *iudiciis* esse interpolatum.

In § 6: *non modo auctoritatem sed etiam nomen iudicum amittimus nisi hic ex ipsis causis iudicabimus [si ad causas iudicia iam facta domo deferemus].*

Deprehendit Scholium. Manifesto his idem dicitur idque sine ulla probabili ratione. Neque bene composita sunt *NISI* et *SI*.

In § 14: *nubit — nullis auspiciis, nullis auctoribus, funestis omnibus [omnium].*

Nullo modo *omnium* suum locum obtinere poterit.

In § 15: *O audaciam singularem! nonne timuisse si minus vim*

deorum hominumque famam, at illam ipsam noctem facesque illas nuptiales.

Recte iudicavit in hac sententiae forma NONNE locum non habere, et NON esse unice verum. Terentius in *Phormione* II. 12:

*non similitatem meam
reuereri saltem! non pudere!*

Vera lectio: NON *timuisse* servata est etiam a Quintiliano IV. 2. 105.

In § 32: *ceteri non videntur in singulis hominibus multa par-ricidia suscipere posse: Oppianicus inventus est qui in uno corpore plures necaret.*

Restituit id quod in tali oppositione usurpari solet: *Oppianicus UNUS inventus est.*

In § 36: *longum est dicere [mihi] praesertim ad alia properanti.*

Codices *dicere mihi* aut *mihi dicere*. Melius Pluygers inutile pronomen sustulit.

In § 37: *Asuvius — quasi in hortulos [iret] in arenarias quasdam extra portam Esquilinam perductus occiditur.*

Pluygers admonet *iret* esse insiticium et delendum. Video Mommsenio idem in mentem venisse; sine dubio recte uterque vidit. Asuvius enim ab iis qui simulabant se in hortulos ire, ubi meretriculae sedebant, in locum ad caedem faciendam idoneum perductus est.

In § 50: *accusabat autem ille quidem Scamandrum verbis tribus [VENENUM ESSE DEPREHENSUM]: omnia tela totius accusationis in Oppianicum coniciebantur.*

Lucem ac salutem huic loco Pluygers attulit qui primus vidit quo sensu *verbis tribus* esset accipiendum. Adscripsit enim Plauti locum in *Milite Glorioso* vs. 1019:

cedo te mihi solae solum.

B. *brevin an longinquo sermoni?* A. *tribus verbis.*

Cicero dixerat accusatorem in Scamandrum *pauca negligenter* dixisse et omnia accusationis tela in Oppianicum coniecisse. Supervenit magistellus qui credebat *verbis tribus* proprie esse

accipiendum et *tria verba* quae essent quaerere coepit. Non poterat supplere DO, DICO, ADDICO, sed tandem de suo finxit *verbis tribus VENENUM ESSE DEPREHENSUM*. I nunc atque haec interpretare!

In § 51: *collegi me aliquando et ita constitui, fortiter esse agendum: illi aetati, qua tum eram, solere laudi dari etiam [si] in minus firmis causis hominum periculis non defuissem.*

Vitiosam verborum compositionem expeditit scribendo: *etiam in minus firmis causis — non defuissem.*

In § 58: *erigebat animum -- Oppianicus; gaudebat ipse Fabricius: non intelligebat animos iudicum non illius eloquentia, sed defensionis impudentia commoveri.*

Correxit: *non intelligebant*, quoniam de utroque dicitur.

In § 59: *accusatus est apud eos, qui Scamandrum ministrum [Oppianici], C. Fabricium conscium maleficii condemnarant.*

Rectissime delevit *Oppianici*. Cicero enim Scamandrum non *Oppianici*, sed *maleficii ministrum* appellavit.

In § 73: *ἐν παρόδῳ* meam ipsius suspicionem proferam. Editur: *manarat sermo in consilio pecuniae quandam mentionem [inter iudices] esse versatam*. Idem est *in consilio* et *inter iudices*, ut *apud consilium* et *apud iudices*. Praeterea *in consilio* cum *manarat* coniungi non potest, sed cum *esse versatam*. His de causis *inter iudices* delendum esse arbitror.

In § 79: *itaque confiteor — summam illi iudicio invidiam infamiamque esse conflata: atque in hanc flammam recentem tum C. Iunium — esse iniectum [memini] et illum — de civitate esse sublatum.*

Tolli iussit *memini* a sciolo ad fulciendam sententiam suppositum sine ulla necessitate nam zeugma est. Si aliquo novo verbo opus fuisset quodlibet verbum dicendi melius esset quam *memini*.

In § 120: *si quem Cn. Lentuli aut L. Gellii libertus furti condemnarit, is — numquam ullam honestatis suae partem recupe-*

rabit: quos autem ipsæ L. Gellius et Cn. Lentulus [duo censores] — notaverunt, ii — in Senatum redierunt.

Primum correxit ipsi *L. Gellius et Cn. Lentulus*, deinde unum omnium stultissimum emblemata *duo censores* expulit. Quid enim stultius quam Ciceronem narrare iudiciis *L. Gellium et Cn. Lentulum* censores fuisse. Notissima omnibus erant hæc Censorum nomina, ut qui primi post restitutam Censuram facti essent.

In § 123: *videte [quid agatis] ne in unumquemque nostrum censoribus in posterum potestatem regiam permittatis.*

Deleto quid agatis compositionis vitium sanavit.

In § 131: *iam id ipsum quantæ divinationis est scire innocentem fuisse reum — cum homines sapientissimi [iudices], ut nihil dicam de iis qui condemnarunt, causa cognita sibi dixerint non liquere.*

Etiam eos qui lapides et saxa concoquunt et etiam ineptissima additamenta aequis animis ferunt intellecturos arbitror *iudices* interpolatum esse.

In § 159: *est enim sapientis iudicis — non solum sibi potestatem datam, verum etiam fidem habitam esse meminisse: posse quem oderit absolvere, quem non oderit condemnare, et semper non quid ipse velit, sed quid lex et religio cogat* COGITARE.

Sensit cogitare vitiosum esse proque eo loci sententiam postulare ut IUDICARE restituatur.

In § 166: *Oppianico — venenum Habiti consilio paratum: id cum daretur in mulso Balbutium quendam eius familiarem interceptisse [bibisse] statimque esse mortuum.*

Animadvertit bibisse sciolo deberi.

(continuabitur).

C. G. COBET.

AD

PLATONIS

PROTAGORAM.

(*Continuantur ex pag. 344*).

Pag. 350. *d*: οἱ ἐπιστάμενοι παλαίειν δυνατώτεροί εἰσιν τῶν μὴ ἐπισταμένων [παλαίειν]. *Molestè repetitum παλαίειν vexat aurem.*

Post pauca pag. 351. *a*: τὸ μὲν καὶ ἀπ' ἐπισήμης γίγνεσθαι [τὴν δύναμιν] καὶ ἀπὸ μανίας τε καὶ ἀπὸ θυμοῦ. *Supervacuum τὴν δύναμιν a sciolo interpolatum esse declarat absurda sedes.*

Pag. 352. *a*: θεασάμενος ὅτι οὕτως ἔχεις πρὸς τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ ἡδύ, ὡς φῆς, δέομαί τι εἰπεῖν, imo vero Ἐπειπεῖν, *addere dictis.*

Pag. 353. *c*: τί οὖν φατὲ τοῦτο εἶναι ὃ ἡμεῖς ἥττω εἶναι τῶν ἡδονῶν ἑλέγομεν; *Requiro praesens λέγομεν, non nunc tantum sed semper. cf. pag. 353. a*: τοῦτο τὸ πάθος, ὃ φασιν ὑπὸ τῶν ἡδονῶν ἡττᾶσθαι. *et pag. 354. a*: τί ἐστὶν ποτε τοῦτο ὃ ὑμεῖς καλεῖτε τῶν ἡδονῶν ἥττω εἶναι;

Pag. 355. *b*: ὡς δὲ ταῦτα γελοῖά εἰσιν κατὰ δῆλον ἔσαι ἐὰν μὴ πολλοῖς ὀνόμασι χρώμεθα ἌΡΑ. *Quid sibi vult ἄρα in tali loco? Nihil prorsus. Mutata una literula scribe: χρώμεθα ἄΜα. Hoc enim ipsum multis nominibus SIMUL uli locus postulat.*

Pag. 357. *e*: τοῦτ' ἐστὶν τὸ ἡδονῆς ἤττω εἶναι ἀμαθία ἢ μεγίστη· ἥς Πρωταγόρας ὅδε Φησὶν ἱατρὸς εἶναι καὶ Πρόδικος καὶ Ἰππίας· ὑμεῖς δὲ διὰ τὸ οἶεσθαι ἄλλο τι ἢ ἀμαθίαν εἶναι οὔτε αὐτοὶ *** οὔτε τοὺς ὑμετέρους παῖδας παρὰ τοὺς τούτων διδασκάλους τούσδε [τοὺς σοφιστάς] πέμπετε ὥς οὐ διδασκτοῦ ὄντος. Manifestum est post οὔτε αὐτοὶ lacunam esse. Itaque Madvigius supplebat οὔτε αὐτοὶ (ἴτε), quod ut recte dictum sit sequentia verba sic erunt conformanda: οὔτε αὐτοὶ (ἴτε) παρὰ τοὺς τούτων διδασκάλους τούσδε οὔτε τοὺς ὑμετέρους παῖδας πέμπετε. Sic etiam melius apparet recte Naberum τοὺς σοφιστάς delevisse. Nempe non tantum ea verba inepte abundant post: ἥς Πρωταγόρας ὅδε Φησὶν ἱατρὸς εἶναι καὶ Πρόδικος καὶ Ἰππίας, sed non est omnino urbanitatis Atticae aliquem praesentem σοφιστὴν appellare, quod non multum a convicio distat. cf. pag. 312. *a*, ubi Socrati dicenti: οὐκ ἂν αἰσχύνοιο εἰς τοὺς Ἕλληνας σαυτὸν σοφιστὴν παρέχων; Hippocrates respondet: νῆ τὸν Δία, εἴπερ γε ἂν διανοοῦμαι χρὴ λέγειν.

Superest etiam aliud vitium in verbis: παρὰ τοὺς τούτων διδασκάλους. Scribatur τοῦ et legendum esse τούτου διδασκάλους declarant ultima verba ὥς οὐ διδασκτοῦ ὄντος.

Pag. 358. *a*: ὑπερφυῶς ἐδόκει ἅπασιν ἀληθῆ εἶναι τὰ εἰρημένα. Plato, ut solet, dixerat: ὑπερφυῶς ἐδόκει ἅπασιν ὧς ἀληθῆ εἶναι, ut in *Phaedone* pag. 66. *a*: ὑπερφυῶς, ἔφη ὁ Σιμίας, ὥς ἀληθῆ λέγεις. et pag. 95. *a*: τουτονὶ τὸν λόγον — θαυμαστῶς μοι εἶπες ὥς παρὰ δόξαν. et aliis locis.

Pag. 358 *d*: ἐδόκει Πρωταγόρα μὲν καὶ Ἰππία δέος τε καὶ φόβος εἶναι τούτου, Πρόδικω δὲ δέος, φόβος δ' οὐ. Corrige: εἶναι τούτου (ταυτό) idem esse, et inserta particula scribe: δέος ΜΕΝ, φόβος δ' οὐ.

Pag. 359 *c*: μέμνησαι, ὦ Πρωταγόρα, ταῦτα ἀποκρινόμενος; *tenesne memoria te haec respondisses?* Itaque ἀποκρινόμενος verum est.

Pag. 360. *e*: Φιλονικεῖν μοι, ἔφη, δοκεῖς, ὦ Σώκρατες, τὸ ἐμὲ εἶναι τὸν ἀποκρινόμενον. Editor: „πρὸς τὸ ἐμὲ scribendum videtur.”

Verissimum id esse declarat locus *de Rep.* pag. 338. *a*: προσειπίετο δὲ φιλονικεῖν πρὸς τὸ ἐμὲ εἶναι τὸν ἀποκρινόμενον.

Pag. 361. *d*: μετὰ σοῦ ἂν ἤδιστα ταῦτα συνδιασκοποίην. Haec sola genuina et Attica forma est σκοποῖν, διασκοποῖν. Prima persona in talibus sine labe in Codd. servata est ἀγανακτοῖν, φιλονικοῖν, ζώειν, ἐώειν, ἐρώειν, ἐρωτώειν, sed in secunda tertiaque passim comparent formae vitiosae et veteribus inauditae δοκοῖς — δοκοῖ, ζητοῖς — ζητοῖ, διοικοῖς — διοικοῖ similesque sexcentae, quae nullius dialecti sunt et τοῦ πονηροῦ κόμματος. Iones enim constanter dicebant νοσοῖμι, Athenienses νοσοῖν, Tragici forma ex duabus dialectis mixta νοσοῖμι, ut apud Aeschylum in *Prometheo* 1014.

νοσοῖμ' ἂν εἰ νόσημα τοὺς ἐχθροὺς συγχεῖν.

Mirabitur fortasse aliquis qui factum sit ut formae manifesto mendosae in omnibus Platonis scriptis sexcenties legantur, et tangere non audebit quae omnium librorum consensu firmiter stabilitae esse videantur. Nempe LECTIONES CODICUM PENDENT AB OPINIONIBUS GRAMMATICORUM, qui quum olim docti et acuti fuissent, in decrepita Graecia supra quam credi potest indocti, imperiti, leves et futes in communi omnium senio facti sunt. Imbiberunt igitur homunciones nihili ex consuetudine vulgi hanc falsam opinionem, ut crederent δοκοῖν, δοκοῖς, δοκοῖ et ζητοῖν ζητοῖς, ζητοῖ et σκοποῖν σκοποῖς σκοποῖ et similia omnia perinde bene dici, easque formas, sicubi veteris linguae indicia superessent, suo Marte reponebant, unde factum est ut apud Platonem locis innumeris ea legantur quae Plato scribere numquam potuerit.

In Codicibus Latinis multo etiam gravius ea labes grassata est, quum erudituli homines toti in quaestiunculis orthographicis ex aequalium opinionibus textum veterum scriptorum constituerent. Sunt autem librarii Latini tam obtusi et inepti ut prae iis Graecorum scribae pene sapere videantur, ita nihil sciunt, nihil intelligunt. Excussi nuper Codicum Cornelii Nepotis scripfuras. Difficile est eorum insaniam non ridere qui in *Cimone* IV. 2. scripserunt: *cena ei* QUO QUEREBATUR, pro COQUEBATUR, et in *Attici* vita II. 1: *pater* MATRE praedeceffit pro pater MATURE deceffit, et his similia portenta et monstra verborum in quavis

pagina reperias. Ex omnibus unum eligam. Difficile erat oculis discernere utrum *el* an *d* esset scriptum. Iam vide quid isti designaverint. Pag. 10. 10 (Halmii) dederunt *themistodes*, 10. 13 *neodes*, 20. 8. *clementis* pro *dementi*. 28. 7. *androdides*, 32. 7. *philodes*, 55. 31. *mandrodem*, 62. 29. *menedidem*, et in optimo Codice pag. 47. 5. *adcluxit* pro *adduxit*. et quod omnium stultissimum est pag. 73. 29. pro *ab regibus et dynastis* stipes dedit *et clynastis*. Apud Scholiastam Bobiensem ad Ciceronem *pro Sestio* cap. 68. scriptum est de Hannibale: *primo se ACLANTIODUM contulit*, pro *ad antiochum*. Quid his hominibus facias? et quid facias lectionibus tam absurdis? Omnes unius aestimemus assis ac desinamus aliquando his nugis editiones nostras onerare, et prope dixerim maculare, et cordatis iuvenibus taedium et nauseam creare, non ad criticam artem exercendam eos acuere.

Praeterea opiniones grammaticorum non sunt stabiles, sed ut est humanum genus *Φιλόκαλον* aliae formae aliis temporibus sunt in honore. Eximium est de hac re testimonium Quintiliani I. O. I. 5. 19: *si H litera est, non nota; cuius quidem ratio mutata cum temporibus est saepius. Parcissime ea veteres usi etiam in vocalibus cum ORDOS IRCOSQUE dicebant. Diu deinde servatum ne consonantibus aspirarent ut in GRAECIS et TRIUMPHIS. Erupit brevi tempore nimis usus, ut CHORONAE, CHENTURIONES, praechONES adhuc quibusdam inscriptionibus maneamt: qua de re Catulli nobile epigramma est.*

Ut literae H additae aut omissae ratio *cum temporibus mutata est*, sic saepius idem in aliis sexcentis usu venit, quorum forma non est stabilis sed pro temporibus diversa ¹⁾. Romani quia suapte ingenio erant inepti antiquitatis admiratores, factum est ut lubentissime priscas et cascadas formas venarentur. Notum est Martialis epigramma:

attonitusque legis TERRAI FRUGIFERAE

Ennius et quidquid Pacuviusque vomunt.

Sic iudicabant poëtae et quidquid erat hominum elegantiorum:

1) Quintil. I. O. I. 7. 11: *verum orthographia quoque consuetudini servit ideoque saepe mutata est. et § 26: nostri praeceptores CERUUM SERUUMQUE U et O literis scripserunt — nunc U gemina scribuntur. et § 27: illud nunc melius quod CUI tribus literis enotamus: in quo PUERIS NOBIS ad pinguem sane sonum QU et OI utebantur.*

Grammatici contra, quorum ingenium optime ex Gellio cognoscitur, haec omnia habebant in deliciis et exosculabantur, unde in scripta aureae aetatis ista irrepserunt. Rothius in editione Nepotis pag. 221 commemorat Haenelii Codicem, in quo „QUOM, QUOI, QUOUS, QUUR, ADFERRE, ADVERSERE alia id genus obsoleta scriba PROOUDIT vel potius in exemplari paulo antiquiore inventa recepit.” Manavit hic liber, ut probabilis est Rothii coniectura pag. 215. ex Codice Vaticano, in quo subscriptum est: *quia more maiorum, hoc est priscorum, scripsit, lectores scholasticos orat ne quid impingant aut ascribant. Nam illi QUOM pro OUM, QUUR pro CUR, QUOI pro OUI scribebant.* Bonnum factum quod hae sordes non sunt in textum receptae. Quis credat Nepotem in vita Attici II. 2. scripsisse: *adolecentem Marium — iuvit opibus suis QUORUS fugam pecunia sublevavit?* Nemo hercle. Sed Catulli urbanorum omnium lepidissimi vicem doleo, qui nunc Criticorum vitio squalidae antiquitatis sordibus obsitus circumambulat.

In optimo omnium Codice Oxoniensi in Epigrammate XVII stipes dedit:

oculo inaque cupis ponte ledere longo.

unde nunc Catullus dixisse putatur:

o OULONIA, quae cupis ponte LORDERE longo.

Quam rideret Catullus si haec legere posset! *Ludere* apud eum est perpetuum, etiam in hoc ipso carmine legitur vs. 17:

ludere hanc sinit ut lubet.

sed semel maluit ἀρχαϊκῶς dicere *loedere*, si quid falsis testibus lubet credere.

QUOI et QUORUS in Nepote non ferimus et aequo animo apud Catullum legimus:

QUOI dono lepidum novum libellum?

quum alibi ita loquitur ut omnium consuetudo ferebat VIII. 16.

quis nunc te adibit? OUI videberis bella?

quem basiabis? CUI labella mordebis?

Quam fatuum est scribere:

o OULONIA, quae cupis —.

et post paucos versus:

munus hoc mihi maximi da, COLONIA, risus.

ubi *colonus* Latinum esse constabit pro *colonus*, tum demum

culonia ferri poterit. Nunc quidem satis apparet stultum scribam quum ob oculos haberet

OC**LONIAQUE CUPIS*

visum esse sibi OCULO videre. Deinde errare pergens pro *NIAQUE* substituit *INAQUE*, et sic per totum librum portenta verborum lepido poëtae obtrudit, quae ita sunt procuranda ut vocabulorum formae aut noviciae aut ex remota antiquitate recoctae ad aureae aetatis usum et consuetudinem revocentur. Fuit qui in carmine IV. 27

gemelle Castor et gemelle Castoris.

quia in libris est *GEMELLE CASTRUM* coniecit fortasse antiquitus *CASTUR* fuisse, quod ne antiquarius quidem pro suo agnosceret, nedum unus omnium salsissimus poëtarum et osor acerrimus ruris et inficetiarum.

Est operae pretium de hac omni re cognoscere sanum ac sobrium iudicium Ernestii, quo nemo illis temporibus vivebat magis *Φιλόκαλος* (laudatum a Bakio in *Bibliotheca Critica nova* III. pag. 227): *multa sunt*, inquit, *in Mss. optimis ab antiquariis librariis invecta: sicut in Ms. Guelf. semper est quoui, quouis et alia; quae etiam interdum viri docti ediderunt. Quae si statim in textum inferentur, quid fiet tandem?* quibus Bakius, et ipse *Φιλόκαλος* si quis alius, haec subiungit: *Neque tamen is sum, qui exiguum huius rei in Codicibus vetustissimis quibusque auctoritatem esse credam: sed multo esset maior iis habenda fides nisi innumeris locis turpiter inquinata eorum scriptura erat, aut nisi in ipsis iis quae obtruduntur nobis nullo modo sibi constabant, aut denique nisi, si vel diligentissime summaque constantia scripti exstarent, illius tantum aevi rationem modumque exhibebant quo scripti sunt, minime cum Tulliana aut Augustea aetate confundendi.*

Meminimus haec legentes omnes Bakii discipuli et amici Bakium, ut Socratem et Scipionem Aemilianum, *εἴρωα* fuisse. Non exiguum huius rei in Codicibus antiquissimis auctoritatem esse concedit sed cur iis nihil sit credendum luculenter demonstrat.

Nihil addam praeter locum Servii, (laudatum a Rinckio in Proleg. ad Aemilium Probum pag. XXXVII) ad Virgil. *Aen.* I. 616.

immanibus adplicat oris.

ADPLICAT: *secundum* PRAESENTEM USUM per D *prima syllaba scribitur: secundum* ANTIQUAM *autem* ORTHOGRAPHIAM, *quae praepositionum ultimam litteram consonam in vicinam mutabat, per* P.

Sed, ut redeam unde huc digressus sum, in aestimandis Codicum scripturis sive Graecorum sive Latinorum diligenter est ubique animadvertendum quae formae ipsius scriptoris sint et quae contra ex falsa Grammaticorum opinione refictae. Itaque si constat *δοκοῖς*, *δοκοῖ* et similia omnia vivo Platone fuisse inusitata et inaudita, non debet nos multitudo locorum ab emendatione detertere, quoniam hi loci de industria reficti omnes perinde vitiosi sunt.

Alia causa huic prorsus contraria magnam discrepantium scripturarum copiam peperit. Ab iis qui veras lectiones opinionis errore depravabant toto coelo diversi sunt qui Codicum vitia corrigendo tollere conabantur. Non erant hi docti admodum neque acuti nec multum iudicio valebant, sed quia inter legendum hoc agebant et linguae veteris non erant ignari per multa pusilla menda minutis correctiunculis sustulerunt.

Non esse difficillimum has emendatiunculas a testimoniis meliorum et antiquiorum librorum discernere ex duobus optimis Codicibus Oxoniensi et Veneto, quos Editor in textu constituendo pro fundamento habuit, ostendere iuvat.

Antiquissimus omnium et fidelissimus testis est Oxoniensis sive Bodleianus, ex quo olim credebam quidquid esset ubique apographorum manasse, sed haec me opinio fefellit. Est enim pag. 54. 27 (Schanz) lacuna: ΠΕΡΙ ΟΥΠΕΡ (καὶ ἐπισήμωνα, περὶ καθαρίσεως. ἢ γάρ; καὶ. εἶεν· ὁ δὲ δὴ σοφιστὴς περὶ τίνος δεινὸν ποιεῖ λέγειν; ἢ δῆλον ὅτι ΠΕΡΙ ΟΥΠΕΡ) καὶ ἐπίσταται. Repetitum in vicinia περὶ οὐπὲρ scribam in errorem induxit, quo factum est ut media omnia interirent, quae in Veneto Codice integra supersunt.

Fieri igitur non potest ut e Bodleiano (B) Venetus (T) sit descriptus, sed uterque liber ex uno eodemque fonte derivatus est. Bodleianus nullum correctorem nactus sed religiose ab indocto librario descriptus scatet vitiis erroribusque, quorum pars in Veneto correctae legitur non ex auctoritate libri veteris

sed de Graeci lectoris coniectura ut plurimum non infelici, ut haec tabella indicabit:

B.	T.
lectio vitiosa	vera lectio
pag. Schanz.	
54. 14 σοφισῶν	σοφῶν
54. 25 ἡ ἀποκρίσεως	ἡ ἀπόκρισις
54. 27 δ' εἶπου	δήπου
55. 8 παρακαλεῖς	παρεκάλεις
55. 20 διηλεξαι	διείλεξαι
55. 26 μάθησιν	μαθήμασιν
55. 30 οὗτοι ποι	οὗτοι που
57. 20 μαθημάτων	μαθητῶν
57. 24 κήλων	κηλῶν
60. 20 εἰ μὴ	εἰμὶ
61. 27 ἐπίδοσιν	ἐπιδώσειν
62. 24 ἀρίφρονος	ἀερίφρονος
62. 31 μαθήματα	μαθητὰ
64. 14 νεῖμαι	νέμει
65. 1 ἀλλήλοις	ἄλλοις
65. 7 διακοσμητὸν	δὴ ἀκόσμητον
65. 12 παρῇ	παρῇν
65. 14 σχόμενος	ἐχόμενος
66. 5 ἀθροίσαιεν	ἀθροισθεῖεν
66. 22 κτείνειν	κτείνειν
67. 12 εἰάν τε ὧσιν εἰάν τε μή	εἰάν μήτε ὧσιν εἰάν μή
68. 14 κολάζει	κολάζειν
68. 20 οἷσ οἷ	οἱ σοὶ
69. 1 σοι	σὺ (et sic passim vid. pag. 77. 27 in nota.)
70. 7 συνοίσειν	συνήσειν
70. 19 ἡ μετέωροι	ἡμερώτεροι
70. 29 προιέτατα	πρωιαίτατα
71. 9 ὀνόματι	ὄνομα τῇ
72. 10 παιδίᾳ	παιδείᾳ
74. 3 ἀποτίνει	ἀποτείνει
75. 37 ἀγανακτῆσαιμεν	ἀγανακτῆσαιμ' ἂν
77. 5 ὅτω οὖ	ὅτῳ οὖν

79. 13	συμβαίνειν	συμβαίνει
82. 11	δέοι	δέου
84. 27	φύσεται	φύσετε
89. 20	ἀσκήσειν τὴν σοφίαν	τὴν σοφίαν om.
89. 32	κρήτης	κρήτες
91. 84	ἀνθρώπιον	ἀνθρώπειον
93. 12	κεν ἐαν	κενεαν
96. 26	ᾧς μοι	ᾧς γ' ἐμοὶ
98. 1	ὑπὸ λόγων	ὑπόλογον
103. 4	φαρμάκων	φαρμακείων
103. 20	λέγεται	λέγετε
104. 23	εἰρήσεται	ἐρήσεται
105. 26	πρακτέα	οὐ πρακτέα
106. 10	δηλώσασα	δηλώσασα
110. 9	διαφεροῦμεν	διαφθεροῦμεν.

Vides quam caute et pedetentim traditam lectionem lenissimis correctiunculis expediverit. Plerique hi errores tralatitici sunt et notissimi omnibus qui Graecos Codices triverunt. Non est, opinor, opus testimonio librorum ut pro διαφεροῦμεν, quod nihil est, διαφθεροῦμεν restituatur. Quam saepe haec inter se confundi compluribus exemplis ostendimus, similiterque μαθητῶν — μαθημάτων — μάθησιν, et reliqua tantum non omnia. Emendatiunculæ de genere hoc saepius et in reliquis apographis inveniuntur. Pag. 309b consentiunt B et T in mendosa lectione: ἄρτι ἀπ' ἐκείνου Ἄρχομαι. Correxist nescio quis in libro Vindobonensi Ἐρχομαι. Recte ille quidem, sed quis talia non primo obtutu emendet?

Eiusdemmodi sunt

pag. 55. 15	ῥθριος	pro ῥθριον
57. 17	ἕτερος	ἐταῖρος
62. 1	ἐπιδώσει	ἐπιδώσοι
74. 7	αὐτὸ δηλοῖ	αὐτὰ δηλοῖ
79. 34	οἶδ' ἂ	οἶδα
82. 30	ἐγγυῶμαι	ἐγγυῶ καὶ
102. 8	τί	ἔτι
105. 4	λέγετε	λέγεται
109. 7	γνώσεσθαι	γνώσεσθε
109. 20	δεινὰ	δειλὰ
110. 4	φῆσ' εἰς	φήσεως

Haec enim omnia et his similia plurima unusquisque qui hoc agat et vel mediocriter Graece sciat nullo negotio restituet in integrum.

Itaque in ponderanda fide librorum cavendum maxime est ne quem librum bonum et utilem esse credamus propterea quod bonas et veras lectiones complusculas solus servavit; nam si constabit eas esse ab acuto lectore excogitatas, ipsae in eodem honore habendae sunt quo Criticorum post renatas litteras emendationes, sed liber ipse pro inutili abiiciendus erit.

Si mei res esset arbitrii et Platonis *Protagoram* mihi edere liceret, primum omnium BODLEIANI scripturas omnes cum pulvisculo colligerem, idque ab Editore tanta cura et diligentia perfectum est ut nihil addi aut corrigi possit. Deinde omnes omnium apographorum (non excepto Codice Veneto) lectiones abiicerem, et solas probabiles coniecturas exciperem, et sic me melius de Platone meritum esse existimarem, quam si scripturas nullum omnino usum habituras quam plurimas congressissem.

C. G. COBET.

APOLLODORUS.

in *Biblioth.* I. 9. 24, οἱ δὲ διασχεθέντες ἄλλος ἀλλαχοῦ ζήτησιν ἐποιῶντο. Non est Graecum διασχεθέντες. Emenda: διασχΙCθέντες.

In *Biblioth.* I, 9. 25: ὁ δὲ εἶπεν εἰ μὲν ἤδη συνελήλυθεν Ἴάσωνι δώσειν αὐτὴν ἐκείνῳ. Infeliciter admodum corrigunt: (οὐ) δώσειν „se eam Aetæ non traditurum.”

Lege: Ἴάσωνι ἙAσειν ἐκείνῳ, id est *Jasoni*.

In *Biblioth.* III, 4. 4.

Λυγκεὺς καὶ Βάνος πόδας αἰνετὸς ἢδ' Ἀμάρυνθος.

Emenda: καὶ ΒΑΛΙΟC (ΒαλΙος).

C. G. C.

ΑΤΑΚΤΑ.

scripsit C. BADHAM
in litteris ad Cobetum datis

— — — — Sed ne asymbolus venisse videar, locum in Demosthene de F. L. sine unius literae mutatione correctum tibi dabo. In pag. 372 haec leguntur: εἰ γὰρ ἡ μὲν εἰρήνη ἐγγόνει, μηδὲν δ' ὕπερον ἐξηπάτησθε ὑμεῖς, μηδ' ἀπολώλει τῶν συμμαχῶν μηδεῖς, τίν' ἀνθρώπων ἐλύπησεν ἂν [ἡ εἰρήνη] ἔξω τοῦ ἄδοξος γεγενῆσθαι; καίτοι καὶ τούτου συναίτιος οὗτος συνειπὼν φιλοκράτει. ἀλλ' ἀνήκεσθόν γ' οὐδὲν ἂν ἦν γεγονός. νῦν δ' οἶμαι πολλῶν αἴτιος οὗτος. Pars orationis, cui praecipua vis inesse debebat, utpote quae τὴν ἀντίθεσιν contineret, mirum quantum languet. Lege, νῦν δ' οἶμαι πολλά, ὧν αἴτιος οὗτος. Perperam scriptum erat πόλλ' ὧν, quod deinde in πολλῶν corruptum est.

Ibid. pag. 349: καὶ οὐδὲν ἐλάττωνος ἢ τούτου. Valde displicet καί, ubi sibimet ipse respondet quaerenti, δευτέρου δὲ τίνος; Scribendum κατ' οὐδὲν ἐλάττωνος τούτου.

Pag. 350. εἴτα καὶ Φωκέας ἀπολώλεκε μὲν οἶμαι Φίλιππος, συνηγωνίσαντο δ' οὗτοι. Τοῦτο δὴ δεῖ σκοπεῖν καὶ ὁρᾶν εἰ — ἅπαντ' ἀπώλεσαν οὗτοι κτέ. Si iam concessum est ὅτι συνηγωνίσαντο οὗτοι, plane inutile est τὸ σκοπεῖν. Igitur συνηγωνίσαντο δ' οὗτοι sine ulla dubitatione inducenda censeo. Sed et εἴτα καὶ mendosum est. Primum universe monet, ne idcirco proditores absolvant quia quum ipsi homines nihili fuerint tam magnae calamitatis auctores fuisse non potuerint: illud tantum quaerendum

esse num pecunia corrupti Philippo auxiliati sint. Tum exemplum in Phocensibus affert. Iam vero quis nescit quae vox exemplis proponendis praemitti soleat? Lege αὐτίκα Φωκέας ἀπολώλεκε μὲν οἶμαι Φίλιππος — τοῦτο δὲ δεῖ σκοπεῖν κτέ.

Pag. 354. Lege κἂν ἄρα [εἴπητέ] τι καὶ προαχθῇ ὑμεῖς [ἐπαγγείλασθαι] ἀναχώρησιν αὐτῶ καταλείπων.

Ex plurimis locis, qui in hac oratione foedissime interpolati sunt duos indicabo, in quibus supplementa non modo inepta sunt, verum etiam reliquam orationem obscurant.

Pag. 395. ὦν μὲν τοίνυν αὐτοκράτωρ ἦν ἐγὼ κατὰ τὴν πρεσβείαν τοῦτον ἔσχε τὸν τρόπον ὑμῖν. ἃ δ' οὗτοι πλείους ὄντες ἐνίκων ἅπαντ' ἀπόλωλεν. καίτοι καὶ τᾶλλ' ἂν ἅπαντα ἀκολούθως τούτοις ἐπέπρακτο, εἴτις ἐπέιθετό μοι. Frustra corrigunt ἀπολώλεκεν; non enim de Aeschine solo loquitur sed de pluribus legatis. Scribendum, ἃ δ' οὗτοι πλείους ὄντες ἐνίκων, τᾶλλ' ἂν ἅπαντ' ἀκολούθως τούτοις ἐπέπρακτο.

Pag. 434. ad Eubulum conversus dicit, ἐπεὶ δὲ σὺ μὲν τοῦτοι δειδξάμενος ἔφησας καταβαίνειν εἰς Πειραιᾶ δεῖν ἤδη καὶ χρήματ' εἰσφέρειν καὶ τὰ θεωρικὰ τραπωτικὰ ποιεῖν, ἢ χειροτονεῖν τὴν εἰρήνην, οὗτοι δὲ τοῖς μετὰ ταῦτ' ἀδικήμασι πάντ' ἀπολωλέκασι, τῆνικαῦτα διήλλαξαι. Pro καὶ φήσας dedi ἔφησας, qua correctione recepta caetera optime procedunt. Nunc vide quid inter χειροτονεῖν et τὴν εἰρήνην in Codicibus legatur. sc. ἃ συνέειπε μὲν οὗτος, ἔγραψε δ' ὁ βδελυρὸς Φιλοκράτης [ἐξ ὧν] (haec om. solus S) αἰσχροὺς ἀντὶ καλῆς συνέβη γενέσθαι. — Vide Bekkeri notam, qui pro συνέβη „opus est verbo” ait „secundae personae — quale ἐποίησας.” Sed prorsus incredibile est Demosthenem Eubulo exprobrare voluisse quod αἰσχροὺς ἀντὶ καλῆς εἰρήνην suasisset. Quippe ex illis „τῆνικαῦτα διήλλαξαι” apparet in ipso pacis initio Eubulum Aeschinis adversarium fuisse. Nequaquam cum proditoribus stabat Eubulus, sed videbat vel pacem accipiendam esse, vel omnem belli gerendi rationem mutandam. Neque vero ipse pacem improbat. vide quae in pag. 372 ipse confitetur, οὐ γὰρ ὑπὲρ τῆς εἰρήνης Αἰσχίνης κρίνεται, οὐ, ἀλλ' ἡ εἰρήνη δι' Αἰσχίνην διαβέβληται.

Scis quot quamque ineptis emblematis Midiana oppleta sit; duo exempla nuper mihi oblata sunt. Pag. 533. *παραιτήσομαι δ' ὑμᾶς μηδὲν ἀχθεσθῆναι μοι, ἐὰν ἐπὶ συμφοραῖς τινῶν γεγονότων ὀνόματι μνησθῶ*. Schaeferus coniecit ἐπὶ συμφορᾷς, docetque ἐπὶ συμφορᾷς γεγονέναι idem esse quod συμφοραῖς κεχρησθαι. Somnia! expellendum est *γεγονότων*. Sensus est „si dum de ἀτιμίᾳ loquor quosdam nominavero.” (scil. τῶν ἀτιμωθέντων). Mox si τῆς εὐσεβείας sustuleris, (non enim de religione sed de mansuetudine agitur) caetera mihi quidem sanissima videntur, imo *τοσοῦτον τὸ συγκεχωρηκὸς* Atheniensium animos pulcherrime repraesentat.

Pag. 552. *οὐκ ἀποκτενεῖτε; οὐκ ἐπὶ τὴν οἰκίαν βαδιεῖσθε; οὐχὶ συλλήψεσθε;* „Vide” ait Buttmannus minor „commoto animo loquentem, qui negligat rerum ordinem naturalem.” Sed haec certe βουλή, quam Midias alloquitur, neminem occidere poterat. Dele *οὐκ ἀποκτενεῖτε;*

In Thucyd. L. 2. c. 37. hodie mallet, *καὶ ἐς τὴν πρὸς ἀλλήλους τῶν καθ' ἡμέραν ἐπιτηδευμάτων Ἀνυποψίαν*, et mox, *οὐ διὰ δέος μάλιχα οὐ παρανομοῦμεν*.

In libr. 3. c. 22. Lege *ἐξ ἐφ' ἑκατέρου* (scil. κλίμακος) *ἀνέβαινον*. Grammaticus addidit τῶν πύργων et *ἐκάτερον* dedit pro *ἐκατέρου*. Perquam inepte, nam ad unum *μεταπύργιον* scalae admotae erant.

In 20 libenter legerim, *ἥ ἔτυχε πρὸς σφᾶς [οὐκ] ἐξαληλιμμένον τὸ τεῖχος [αὐτῶν]*.

Thucyd. II. 42. pro *ἐκόσμησαν* lege *ἐκοσμήθησαν*. Civitatem laudando virtutes bonorum civium laudavit; nam ostendit quam *εὐλογοί* fuerint qui ob tam praeclaram patriam pugnantes occiderint.

Itaque subiungit, *καὶ οὐκ ἂν ἐν πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων ἰσόρροπος [ὥσπερ τῶνδε] ὁ λόγος τῶν ἔργων φανείη*.

Ibid. *ἔργῳ δὲ περὶ τοῦ ἤδη ὁρωμένου σφίσιν αὐτοῖς ἀξιοῦντες*

πεποιθέναι. Opponuntur inter se ἐλπιδί, (cui non credunt) et σφίσιν αὐτοῖς. Lege ἔργου δὲ πέρι —.

43. Lege ἀσφαλέστερα et mox ἄγραφος μνήμη παρ' ἐκάστων ταῖς γνώμαις μᾶλλον ἐνδiciaitᾶται. Mᾶλλον ad praecedentia referendum, quod quum aliquis non perspiceret absurdam antithesin τῆς γνώμης et τοῦ ἔργου invexit. Debebat saltem articulos omittere. Mox omittendum μετὰ τοῦ. Opponuntur ἐν τῷ μαλακισθῆναι et μετὰ βρώμης.

Ibid. 48. dele τοσαύτης μεταβολῆς.

Ibid. 52. Lege, ἐς ἀναισχύντους μηχανάς.

Ibid. 54. delenda censeo περὶ μὲν οὖν — ὁμοῖα εἶναι.

II. 97. pro ὅσον προσῆξαν legendum suspicor ὅσων περ ἤρξαν scil. Odrysaе.

Lib. 3, 12. hodie non dubito quin legendum sit: εἰ γὰρ δυνατοὶ ἡμεν ἐκ τοῦ ἴσου ἀντεπιβουλεῦσαι, καὶ ἀντιμελλῆσαι τοι ἔδει ἡμᾶς ἐκ τοῦ ὁμοίου ἐκείνοις.

Ibid. 16. pro ἐνεργοὶ κάλλει ἐγένοντο, παραπλήσιαί δέ —. Lege ἐνεργοὶ ἐγένοντο καὶ ἄλλαι παραπλήσιαί —.

Ibid. 37. extr. παρὰ δόξαν τῷ ὑμετέρῳ πλήθει παραινεῖν. Imo παρὰ δόξα. Mox offendo ad πισεύσας τὸ πᾶν δοκοῦν ἀνταποφῆναι. Lege vel ἂν ἀποφῆναι vel ἂν ἀνταποφῆναι.

Ibid. 39. Lege τὰ δὲ πολλὰ κατὰ λόγον τοῖς ἀνθρώποις εὖ τυχόντα ἀσφαλέστερα ἢ (τὰ?) παρὰ δόξαν, καὶ κακοπραγίαν (πάντες) ὥς εἰπεῖν βῆρον ἀπωθοῦνται ἢ εὐδαιμονίαν διασώζονται.

Ibid. 40. ξύγγνωμον δ' ἐστὶ τὸ ἀκούσιον. Imo τοῦ ἀκουσίλου. et in IV. 98. Lege πᾶν δ' εἰκὸς εἶναι τῶν — κατεργομένων ξύγγνωμόν τι γίνεσθαι.

III. 49. ἦλθον μὲν ἐς ἀγῶνα ὅμως τῆς δόξης. Pro inutili ὅμως reposuerim ὍΜΟCΕ, cuius interpretatio fuerit ἐς ἀγῶνα.

Ibid. 54. παρεχόμενοι δ' ὅμως ἃ ἔχομεν δίκαια πρὸς [τε] τὰ τῶν Θηβαίων διάφορα, καὶ ἐς ὑμᾶς καὶ τοὺς ἄλλους Ἑλλήνας τῶν εὖ δεδραμένων ὑπόμνησιν [ποιησόμεθα] [καὶ] πείθειν πειρασόμεθα. Haud raro fit ut ex Codicibus Bekkerianis solus A importunas voces omittat. Sic in libro IV, 18. τούτῳ ξυνεῖναι deest in A. Totum locum sic refingo: σωφρόνων δ' ἀνδρῶν οἵτινες τάγαθὰ ἐξ ἀμφιβόλων ἀσφαλῶς ἔθεντο καὶ ταῖς ξυμφοραῖς οἱ αὐτοὶ [εὖ]-ξυνετώτερον ἂν προσφέροιντο, τὸν τε πόλεμον [νομίσωσι] μὴ καθ'

ὅσον ἂν τις (τὸ) αὐτοῦ μέρος βούληται, μεταχειρίζοιεν. [τούτῳ ξυνεῖναι] ἀλλ' ὥς ἂν αἱ τύχαι αὐτῶν ἡγήσωνται. Idem Codex in II. 40 δι' εὐνοίας omittit, unde suspicor legendum ὥς εὐφραδέμενον ὃ δέδωκε σώζειν.

PLATONIS PHILEBUS.

32. d. Lege ἢ τούτῳ μὲν καθάπερ ἑτέρῳ τῶν προειρημένων δότεον ἡμῖν γενῶν, θερμῷ καὶ ψυχρῷ καὶ πᾶσι τοῖς τοιοῦτοις.

34. e. adde ἐπιθυμία (τινός.)

35. d. dele καὶ ἐπιθυμίαν. et in e. καὶ post Φθοράν.

41. a. πονηρὰς ἂν τις [λύπας τε καὶ] ἡδονὰς.

42. e. εἰ δ' οὐκ μὴ γίγνοιτο. Vae negligentiae meae quod μὴ remanere passus sum.

43. c. dele τό ante λεγόμενον.

Ibid. e. λεγόμενος in γενόμενος mutavi, melius facturum si expulisset.

44. d. dele δυσχεράσματα. Nullum aliud Cynicorum δυσχέραςμα propositum est.

46. d. excludenda sunt inter Λέγε δὴ et τὰς τῆς ψώρας λεγόμενας νυνδὴ ταύτας εἶναι. Quomodo enim ταύτας εἶναι stare poterunt si illa invexeris — τὰς μὲν ὅταν πλείους λύπαι τῶν ἡδονῶν γίγνωνται? Praeterea vitiosum esset ὅταν, neque sane in ομπίβω ψώρας καὶ γαργαλισμοῖς dolores voluptatibus maiores vel plures sunt, sed solummodo ὅταν ἐντὸς τὸ ζέον ᾖ.

47. b. inter ἀποθνήσκει et καὶ ταύτας δὴ lacunae signum videtur ponendum esse. Nemo enim ea quae supra depinxit μεταδιδώκει, sed alios γαργαλισμούς, quos satis δυσχερῶς ad idem genus pertinere contendit, nempe τὰς τῶν ἀφροδισίων.

47. b. fortasse legendum καὶ ταύταις γε δὴ παντάπασιν (ὁμοίως) αἰεὶ μεταδιδώκει et mox ἀκολαστότερός τις καὶ ἀφρονέστερος.

48. d. prava est personarum distributio. Lege Σω: Ἐγώ γε. Πρώ: τοῦναντίον μὲν — ἂν εἴη. Σω: τί μὲν, ὦ Πρώταρχε; πειρῶ δέ.

52. c. lege γιγνομένης τοσαύτας, et mox dele τῆς, et in d. insere τὴν ante ἀλήθειαν.

53. c. post χάριν ἔχειν continuanda est oratio Socrati sic: τί δέ; Διαπεράνωμαι κτέ.

Ibid. e. lege σεμνότερον.

54. *e. lege χαίρουσι διὰ τὴν γένεσιν ἄτε οὔσης αὐτῆς „tamquam non γένεσις sed οὐσία esset.”*

57. *b. dele σκοπῶν.*

58. *a. lege δι' ἐκόντων [αὐτῶν].*

C. BADHAM

Scribebam Sydniae Non. Iun.

THEOPOMPUS.

apud Stephanum v. *Χυτρόπολις*. — *παρῆλθεν ἡ Χυτρόπολις χω** ἀπωκισμένον ἐξ Ἀφύτεως. *Lege: παρῆλθε Χυτρόπολιν χωρίον ἀπωκισμένον ἐξ Ἀφύτιος.*

Χωρίον in Codd. antiquis scribitur *χ.*

apud Athenaeum pag. 230 f: *δ πρότερον οὐχ ὅπως ἐξ ἀργυρωμάτων [οὐκ] ἔχων πίνειν ἀλλ' οὐδὲ χαλκῶν ἀλλ' ἐκ κεραμεῶν.*

Expungendum est οὐκ.

apud Athenaeum pag. 77; *e. δ Θεόπομπος — Φησὶν — ἔαρος μέσου ὄντος τὰς συκᾶς σῦκα — ἐνεγκεῖν.*

Lege ἔαρος μεσοῦντος.

CHARON LAMPSACENUS.

apud Athenaeum pag. 520 d — f.

Lege ἐπρήθη pro ἐπράθη.

ἀποδεχθείς pro ἀποδειχθείς.

ἀπικομένη pro ἀφικομένη.

ἐξεπιστάτο pro ἐξεπιστάτατο.

et ter δ Νάρις pro Ὀναρις.

C. G. C.

AD FRAGMENTA COMICORUM GRAECORUM.

SCRIPSIT

S. A. NABER.

(*Contin. e pag. 268*).

Quartum Meinekii volumen incipit a Philemonis fragmentis, in quibus jam statim offendor p. 3:

ὦ πῶς πονηρόν ἐστιν ἀνθρώπου φύσις

τὸ σύνολον, οὐ γὰρ ἂν ποτ' ἐδεήθη νόμου.

Haec servata sunt a Stobaeo in Florilegio 2. 26, ubi Codex A ὦ πως habet, nam vulgo πῶς editur sine interjectione. Zedelius καί πως scripsit, Dobraeus ὄντως, Schowius in tribus Codicibus invenit φεῦ ὦς, quae lectio Meinekio fortasse vera videtur, Hirschigius denique commendavit πῶς οὐ. Nihil horum mihi magno opere arridet et locum ut emendarem, contuli Cratinum Athen. I. 29 D:

οἱ μ' ὦς ἀπαλδὸς καὶ λευκός· ἄρ' οἴσει τρία;

et Pherecratem Athen. VI. 268 E:

οἱ μ' ὦς ἀπολεῖς μ' ἐνταῦθα διατρίβουσ' ἔτι.,

sed non satis hoc est ad locum perpurgandum. Quomodo Graece dicatur id quod Philemon dixisse videtur, cognoscitur ex his exemplis: Timocles Athen. VI. 223 B dixit:

ἀνθρώπος ἐς ζῶον ἐπίπονον φύσει.,

Menander Stob. Flor. 104. 5:

εὔπεισον ἀτυχῶν ἐσιν ἄνθρωπος φύσει.,
idem ap. Stob. 98. 53:

*τρισάθλιόν γε καὶ ταλαίπωρον φύσει
πολλῶν τε μεσόν ἐσι τὸ ζῆν φροντῖδων.*,

idem ap. Stob. 73. 46:

φύσει γυνὴ δυσάνιόν ἐσι καὶ πικρόν.

idem denique ap. Stob. Append. Flor. p. 51. 11:

ἀεὶ δ' ὁ σωθεὶς ἐσιν ἀχάριστον φύσει.

Eodem modo credibile est dixisse Philemonem:

οἷμ' ὡς πονηρόν ἐσιν ἄνθρωπος φύσει.

Itidem οἷμοι excidit in Menandri fragmento Athen. VI. 248 B:

(οἷμοι) τάλας, ἔσηκας ἔτι πρὸς ταῖς θύραις;

quod magis placet quam Porsoni supplementum: *(τί ὧ) τάλας.*
Illud φύσει sexcenties conjungitur cum neutro genere, cuius rei
satis multa exempla dedi ad Charitonem in Mnem. XVII. 197.
Prorsus idem vitium quod apud Philemonem deprehendimus,
apud Charitonem commissum fuit p. 21. 18.

Quod Philemon scripsit p. 3 Mk.:

μεσὴν ὁρῶντα τὴν πόλιν νεωτέρων

τούτους τ' ἔχοντας τὴν ἀναγκαίαν φύσιν,

veram scripturam monstrare poterit in Amphididis versu ap.
Athen. II. 69 B:

τῇ χειρὶ τρίβων τὴν ἀναγκαίαν τύχην.,

nam ibi quoque, uti vides, φύσιν requiro. Mentula est, quam
comoedia honeste τὴν ἀναγκαίαν φύσιν appellavit; longe alio
sensu τὴν ἀναγκαίαν τύχην Sophocles dixit Aiac. vs. 485 et
803. Sed leve hoc est et itidem leve, quod displicet p. 6. Mk.

κοῦκ ἔσιν ἑτέρον πρ' ἑτέρου λαβεῖν τύχην,

ubi ἑτέραν malo. Continuo sequitur aliud fragmentum ex
Philemonis Ἀπόλιδος·

οὐχὶ μόνον οὗτος εὔρε πῶς λαλήσομεν

αὐτοῖς, ἀπέχοντες πολὺν ἀπ' ἀλλήλων χρόνον,

οὐδ' ὃν τρόπον μηδέποτε μηδὲ εἰς πάλιν

ἐπιλήσεθ' ἡμῶν μηδὲν, ἐμβλέψας δὲ πού

τάκ τοῦ χρόνου τοῦ παντὸς εἴσεται ἀλλὰ καὶ

ψυχῆς ἱατρὸν κατέλιπεν, τὰ γράμματα.

Hic primum Cobetus Mnem. XIII. 433 correxit: ἀπέχοντες πο-

λὺν ἀπ' ἀλλήλων τόπον, deinde quia Menander dixit: ἐμβλεψον εἰς τὰ μνήματα et quia proverbium est: ὁ Ζεὺς κατεῖδε χρόνιος εἰς τὰς διφθέρας, sicuti omnes perpetuo loquuntur, sequitur legendum esse ἐμβλέψας δέ ποι. Denique non philosophus hic loquitur sed *exsul* isque τὰ γράμματα non appellavit ψυχῆς ἰατρὸν sed λύπης. Exsulem literae consolantur, una peregrinantur, pernoctantur.

Philemon. p. 16 Mk.:

καὺτόν τι πράττειν, οὐ μόνον τὰς ἐλπίδας
ἐπὶ τῇ τύχῃ χρῆ, παιδίον, πάντως ἔχειν
ὦν βούλεται τις, ἀλλὰ καὶ τῷ τῇ τύχῃ
συλλαμβάνεσθαι.

Herwerdenus mutata interpunctione, quam Meinekius probavit, Mnem. XVII. 73 commendavit: ἀλλὰ καὺτόν τῇ τύχῃ, quod si receperis, magis etiam necessaria videbitur suspicio, in quam ego incideram, fragmenti initio rescribendum esse: καί τοι τι πράττειν.

Nescio quis apud Philemonem p. 22. Mk. contendit summum bonum quod quaerunt philosophi, esse pacem:

γάμους, ἐορτάς, συγγενεῖς, παῖδας, φίλους,
πλοῦτον, ὑγίειαν, σίτον, οἶνον, ἡδονήν
αὕτη δίδωσι· ταῦτα πάντ' ἂν ἐκλίπη
τέθνηκε κοινῇ πᾶς ὁ τῶν ζώντων βίος.

Tertio versiculo vitium agnovit Meinekius, sed emendatio ei non successit: mihi placet:

αὕτη δίδωσι πάντα· ταῦτ' ἂν ἐκλίπη
τέθνηκε κοινῇ πᾶς ὁ τῶν ζώντων βίος.

Itidem levis macula superest apud eundem p. 24 Mk.:

ἄλλω πονοῦντι ῥῆδιον παραινέσαι
ἐσίν, ποιῆσαι δ' αὐτὸν οὐχὶ ῥῆδιον·
τεκμήριον δέ· τοὺς ἰατροὺς οἶδα γάρ
ὑπὲρ ἐγκρατείας τοῖς νοσοῦσιν εὖ σφόδρα
πάντας λαλοῦντας, εἴτ' ἐπὶ πταίωσι τι
αὐτοὺς ποιοῦντας πάνθ' ὅσ' οὐκ εἶων τότε.

Nimirum αὐτοὶ requiritur: ἐπὶ πταίωσι τι αὐτοὶ· res manifesta est.

Notissimum est Philemonis fragmentum ap. Athen. VII. 288 D:

ὥς ἥμερος μούπηλθε γῆ τε κούρανῳ
λέξαι μολόντι τοῦτον ὥς ἐσκεύασα.

Deinde coquus pergit mirifice laudare piscem, quem modo convivis apposuit:

ἰχθὺς ἀπαλὸς οἷος γέγονέ μοι,
οἷον παρατέθεικ', οὐ πεφαρμακευμένον
τυροῖσιν, οὐδ' ἄνωθεν ἐξηνθισμένον,
ἀλλ' οἷος ἦν ζῶν, κώπτὸς ὦν τοιοῦτος ἦν.

Hic secundum Meinekium ἐξηνθισμένον significat *artis lenociniis variegatum* et ut hoc demonstret, provocat ad Epicratem, qui ita dixit Athen. XIV 655 F:

οὐκ Ἥλις, ἐνθα δελφάκων ἐγὼ κρέα
κάλλισ' ὄπωπα πυρὸς ἀκμαῖς ἠνθισμένα.

Etiam Sophocles iubetur dicere testimonium, sed quod hic scripsit Electr. 43: οὐδ' ὑποπτεύουσιν ὧδ' ἠνθισμένον, perperam confert ad receptam lectionem stabiliendam et vix dubito quin Philemo scripserit, quod in ea re tritum est: οὐδ' ἄνωθεν ἐξηνθισμένον, sicuti apud Aristophanem est Acharn. 1047: ὅπτατε ταυτὶ καὶ καλῶς ξανθίζετε et prorsus idem vitium lectionis esse video in Lysistrata vs. 43. Deinde paene incredibile est ad tostos pisces condiendos caseum adhibitum fuisse; novi quidem diversa esse hominum palata et de gustibus non esse disputandum ac me quodammodo retinet Alexidis locus ap. Athen. VII. 322 D., ubi nescio quis ad coquum, τὸν σαῦρον, inquit,

τυρῷ τε σάξον ἀλσί τ' ἡδ' ὀριγάνῳ.,

et Homerus generoso vino αἴγειον τυρὸν ἐπικινῶν, jam ostendit, praecepta nostrae artis non temere ad culinariam veterem esse trahenda, sed etiam pluralis τυροῖσιν hic sine exemplo usurpatur et quantillum est reponere: οὐ πεφαρμακευμένον γάρ οἱ σιν. Sed coquus continuo pergit gloriari:

οὕτως ἀπαλὸν ἔδωκα καὶ πρῶτον τὸ πῦρ
ὀπτῶν τὸν ἰχθύν, οὐδὲ πιστευθήσομαι.
ἄμοιον ἐγένετ', ὅρνις ὀρόταν ἀρπάσῃ
τοῦ καταπιεῖν μεῖζόν τι.,

deinde exsequitur, quo ea comparatio pertineat, sed locus tum

demum recte intelligetur, si deleta interpunctione post πιστευ-
 Σήσομαι, pro οὐδέ reposueris εἰ δέ. Est hoc apertum ad intel-
 ligendum et pauci dubitabunt, uti arbitror. Vitium in sequen-
 tibus ut agnoscatur, paulo plura describenda erunt; dicet coquus
 et describet, quam egregie tosti pisciculi convivis placuerint:

τὴν ἡδονὴν ὃ πρῶτος αὐτῶν καταμαθὼν
 τῆς λοπάδος, ἀνεπήδησε κἄφευγεν κύκλῳ
 τὴν λοπάδ' ἔχων, ἄλλοι δ' ἐδίωκον κατὰ πόδας.
 ἐξῆν ὁλολύζειν· οἱ μὲν ἤρπασάν τι γάρ,
 οἱ δ' οὐδέν, οἱ δὲ πάντα· καίτοι παρέλαβον
 ἰχθῦς ποταμίους ἐσθίοντας βόρβορον.

Absurdum est πάντα. Quid reponendum est? Nempe numerum
 desideramus et proclive est scribere: οἱ δὲ πέντε. Videbis
 interdum in comoedia pro numero indefinito sed exiguo quina-
 rium usurpari, veluti Antiphanes dixit Athen. IX 397 A:

χρηστὸν ἄνθρωπον δ' εἴαν τις ἓνα μόνον ζητῶν ἴδῃ,
 ὅψετ' ἐκ τούτου πονηροῦς πέντε παῖδας γεγυῶτας.,

Lynceus autem Athen. IV. 131 F:

παρέθηκε πίνακα γὰρ μέγαν
 ἔχοντα μικροῦς πέντε πινακίσκους ἐν οἷ.

Novum fragmentum statim sequitur apud Mk. p. 28:

ἡγόρασα νῆσιν κερρέ' ὀπτὸν οὐ μέγαν.,

quia autem tosti pisces non prostant in foro venales, praestabit
 legere ἀπαλόν. Mox p. 31:

ἐν ταῖς πόλεσι πάσαισιν, ἐν ταῖς οἰκίαις,
 haud parum numerosius erit: ἐν ταῖσι πάσαις πόλεσιν.
 Pg. 40 quod de Niobe legimus:

ὑπὸ δὲ τῶν κακῶν
 τῶν συμπεσόντων τοῦ τε συμβάντος πάθους
 οὐδὲν λαλῆσαι δυναμένη πρὸς οὐδένα
 προσηγορεύῃ διὰ τὸ μὴ φωνεῖν λίθος.,

praestabit ἐμπεσόντων, sed minutum hoc est prae gravi
 corruptela in sequenti fragmento. Quinque versiculi sunt, quo-
 rum haec est sententia: Si qui amicus te hospitio exceperit et
 suam urbem dum ostentat laudare coeperit, tu tuam patriam
 efferre noli; nam oriuntur ex talibus comparationibus odia et
 inimicitiae. Verissime id dictum est quod Amstelodami et Ro-

terodami experientia quotidie comprobatur. Meinekius autem lepidum locum sic edidit:

ἔταν ξενισθεῖς ἐν πόλει πρὸς τὸν φίλον
ἐν ταῖς περισσαῖς καὶ πυκναῖς ὁμιλίαις,
ἐὰν μεγίστην ὁ φίλος ἦν λέγῃ πόλιν,
σὺ τὴν σεαυτοῦ πατρίδα μὴ σύγκριν' ἐπει
ἐχθροὺς ποιοῦσι τοὺς φίλους αἱ συγκρίσεις.

In scriptura constituenda hic quaedam nimium incerta sunt. Primo versu Meinekius coniicit: ὃ τᾶν ξενισθεῖς, quod speciem habet. Vs. 3 pronomen ἦν, quod comoedia respuit, additum fuit a Grotio; mihi ὁ φίλος perperam interpolatum videtur, nam *amicus* nomen post versum primum cogitando facile unusquisque supplebit. Poterimusne verosimiliter recuperare quae desunt in hisce: ἐὰν μεγίστην λέγῃ πόλιν? Poterimus, opinor. Quid latet sub ΜΕΓΙΣΤΗΝ ΛΕΓΗΙ ΠΟΛΙΝ? Sponte sese offert lectio:

ἐὰν μεγίστην (τὴν δὲ τὴν) πόλιν λέγῃ.

Notum est quid sit ἦδε ἡ πόλις, ἦδε ἡ θάλασσα et qui id forte nesciunt, adire poterunt Wyttenb. in Selectis Pr. Hist. p. 345 et Stallbaumium ad Platonis Gorgiam p. 468 E.

Pg. 42 Mk.: ἄρ' ἐς τοῖς νοσοῦσι χρήσιμος λόγος.,
multo malim: σφδδρ' ἐςί. P. 46:

ἀλλ' ἐν Σάμφ μὲν τοῦ λιθίνου ζώου ποτὲ
ἄνθρωπος ἡράσθη τις, εἴτ' ἐς τὸν νεῶν
κατέκλεισεν αὐτόν.,

legendum μέντοι. Pg. 55:

ὥς κρεῖττόν ἐστι δεσπότου χρηστοῦ τυχεῖν
ἢ ζῆν ταπεινῶς καὶ κακῶς ἐλευθερον.,

dicitur hoc, nisi fallor, πολὺ κρεῖττον. Pg. 56:

αἰτῶ δ' ὑγίειαν πρῶτον, εἴτ' εὐπραξίαν.,

elegantius erit αἴτει. Fieri non potest ut verum sit p. 58:

σαπρὰν γυναικα δ' ὁ τρόπος εὐμορφον ποιεῖ,

nam recte praecipit Phrynichus p. 377 Lob.: σαπρὰν· οἱ πολλοὶ ἀντὶ τοῦ αἰσχροῦ. Θεὸν φησὶν ὁ γραμματικὸς εὐρηκέναι παρὰ Φερεκράτει, ληρῶν· ἅπαντα γὰρ ἂ φέρε· μαρτύρια ἐπὶ τοῦ παλαιοῦ καὶ σεσηπότος κείμενά ἐστιν. Hinc Hermippus: ὃ σαπρὰ καὶ πασιπόρνη καὶ κάπραινα apud Polluc. VII 202 et vetula σαπρὰ, nigris dignissima barris, numquam εὐμορφος

erit, sed cui honestae mulieri fortasse turpis facies est, ea non est σαπρά, sed αἰσχροά et hoc adiectivum sine mora Philemoni reddendum erit. Pg. 61 nondum intellectum fuit:

ὄνος βαδίσεις εἰς ἄχυρα τραγήματων.

nam breviloquentia ea est et hoc dicit poeta: εἰς τραγήματα βαδίσεις ὥσπερ ὄνος εἰς ἄχυρα, unde perspicuum est pro τραγήματων reponendum esse τραγήματα. Locutio usurpatur ἐπὶ τῶν παρ' ἐλπίδας εἰς ἀγαθὰ ἐμπιπτόντων καὶ τοῦτοις ἀπολαυσικῶς χρωμένων, uti vere legitur apud Photium. Vide etiam Erasmus in Adagiis p. 97. Hunc usum loquendi nuper attigi et illustravi in Mnem. XVII. 257.

Facile est rescribere apud Menandrum p. 70 Mk.:

εἰ δ' ἔστιν οὗτος (δ) τὴν κόρην διεφθορώς.

Deinde variis nominibus corrupti sunt versus p. 74:

εὐποροῦμεν οὐδὲ μετρίως· ἐκ Κυϊνδῶν χρυσίον,

Περσικαὶ σολαὶ δ' ἐκ εἶναι πορφυραῖ, τορεύματα

ἔνδον ἔς, ἄνδρες, ποτηρίδι, τορεύματα.

Dicit Meinekius quomodo viri docti alterum τορεύματα eliminaverint, sed praeterea supplendum videtur ἄνδρες φίλοι et secundo versu tuto emendabimus: Περσικαὶ σολαὶ δὲ κεῖνται. Non attenderunt interpretes p. 88 ad aoristum tempus in hisce:

οὐ γαμεῖς ἂν νοῦν ἔχης,

τοῦτον καταλιπὼν τὸν βίον,

nam facile intelligitur Menandrum dedisse καταλείπων, quia inito demum matrimonio, non ante nuptias, coelebs quis esse desinit.

Sequitur paulo gravior corruptela p. 89 Mk.:

ἐὰν δὲ κινήσῃ μόνον τὴν Μυρτίλην

ταύτην τις ἢ τιτῆν καλῆ, πέρας ποιεῖ — λαλιᾶς.

Quid sit πέρας ποιεῖν λαλιᾶς, primus Cobetus explicavit Mnem. IV 255, sed remanet vitium in τιτῆν καλῆ. Dummodo bene intelligo quid dicat Menander, requiritur verbum quod *contrectare* significat vel βλιμάζειν. Non est difficile hoc eruere e corruptae lectionis vestigiis, nimirum: τιτθιολαβῆ, quod verbum ipsa analogia satis defenditur, neque opus est provocare ad recentiores scriptores, qui id ipsum perhibentur dixisse

τιτθολαβεῖν. Mihi certe τιτθολαβεῖν sincerior forma videtur quam τιτθολαβεῖν.

Novum Menandri fragmentum a Tischendorfio repertum Cobetus in lucem protulit Mnem. XV. 285. Legebatur in schidula:

φορτικώτερ(ον δέ τι)

ἐπέρχεται μοι, τρόφιμε, συγγνώμην δ' ἔχε).

τὸ δὴ λεγόμενον οὐκ ἔχεις ον

ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν, εὖ ἴσθι.

Reliqua nullo negotio suppleri potuerunt, sed difficile dictu erat, quid lateret sub illo: οὐκ ἔχεις ον. Tandem Cobetus, postquam apud Imperatorem Antonium senarium agnovit, qui sub corruptela delitescerebat: ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν γὰρ οὐκ ἔχεις ὅποι χέσῃς, idem proverbium acutissime Menandro reddidit scripsitque:

τὸ δὴ λεγόμενον οὐκ ἔχεις ὅποι χέσῃς)

ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν, εὖ ἴσθι.

Dixeris non admodum difficile proverbium esse, cuius significatio tam aperta sit; non tamen intellexit Jacobsius in Suppl. Add. p. LXXI, ubi Antonini locum comparat cum Eupolidis fragmento: ἐμοὶ γὰρ οὐκ ἔς' οὐδὲ λάσαν' ὅπου χέσω, quod non magis facit ad Menandrum illustrandum, quam aliud proverbium quod Strabo enotavit: ἐλευθέρα Κόρυρα· χέζ' ὅπου θέλεις. Nauckius autem, qui primus animadvertisse videtur comici poetae fragmentum apud regium philosophum, non tamen agnovit veram versus formam, quod ex Menandri collatione apparet, qui certe ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν dedit, non ὑπ' εὐπορίας, quod Nauckius minus feliciter eruit ἐκ τῶν συμφραζομένων. Unicum autem restat, quod in Cobeti supplemento displicet. De loci sententia concedo omnia et novi comicos poetas, qui plebeios homines inducunt loquentes, parcere noluisse delicatis auriculis elegantiorum hominum. Aristophanes dixit Acharn. 81:

ἀλλ' εἰς ἀπόπατον ᾤχετο, στρατιᾶν λαβὼν,

κᾶχεζεν ὀκτὼ μῆνας ἐπὶ χρυσῶν ὀρῶν.

Strattidis versus sunt Ath. IV. 169 A:

εἰ μὴδὲ χέσαι γ' αὐτῷ σχολὴ γενήσεται,

μὴδ' εἰς ἀσωτεῖον τραπέσθαι, μὴδ' ἐάν

αὐτῷ ξυναντᾷ τις, λαλῆσαι μὴδενί.

Et alii dixerunt similiter. Sed veteris comoediae haec omnia sunt et Imperatorem quoque veterem comicum poetam laudasse arbitror, Menandrea autem Musa pudibunda est, sordes vitat et ab spurcis iocis aliena est. Rogat veniam qui hic loquitur et honorem auribus praefatur; tamen desidero honestiorem pro-verbii formam et forte incidi in locum, qui monstrare poterit id quod Menander mihi dixisse videtur. Legebam nuper Diogenis Epistulas in Parisina Hercheri editione et contuli epist. 38, pag. 253: καὶ δὴ ποτε εἰσελθὼν πρὸς μεῖράκιον τῶν σφόδρα εὐπτόρων κατακλίνομαι ἐν τινὶ ἀνδρῶνι πάντῃ κεκαλλωπισμένῳ γραφαῖς τε καὶ χρυσῷ, ὥς μὴδὲ ὅπου πτύσῃ τις τόπον εἶναι. Hoc Menandrum decet: οὐκ ἔχεις ὅπου πτύσῃς. Ὅπου pro ὅπου etiam apud Diogenem fortasse requiritur; de Menandro certe quomodo dicere debuerit, nemo ambiget: τρὶς εἰς ἐὼν ἔπτυσσε κόλπῳ Theocritus dixit et sic omnes loquuntur.

Menander p. 107 Mk. ita dixisse fertur:

εἰ μὲν γὰρ οἶσθα ταῦτα παραμενοῦντά σοι
ἅπαντα τὸν χρόνον, φύλαττε μὴδενί
ἄλλῳ μεταδιδούς, αὐτὸς δὲ ὦν κύριος.

Postrema verba Cobeto Mnem. IX 114. spuria sunt et a Graeculo supposita; fortasse tamen leni mutatione veram Menandri manum recuperare poterimus, quae mihi videtur esse: αὐτὸς δὲν εἰ κύριος. Pg. 109 supplē:

(καί τοι) σιωπῇ φασὶ τούτῳ τῷ Θεῷ
οὐ δεῖν προσιέναι.

Mox quod invenitur p. 126:

ἀλλὰ Θεὸς οὐδεὶς εἰς τὸ προκόλπιον φέρει
ἀργύριον, ἀλλ' ἔδωκεν εὖνους γενόμενος.,

paulo elegantius iudico βρέχει quam φέρει. Deinde p. 127:

τὸν δίκαιον δεῖ Θεόν

οἴκοι μένειν σῶζοντα τοὺς ἰδρυμένους.,

facillime rescribetur: τοὺς δυσδαίμονας. Pg. 129 supplendum censeo:

χοῦς κεκραμένον
οἶνου· λαβὼν ἔκπιθι τοῦτον (εὐθὺς ὥς).

Sequitur p. 131:

ἐμοὶ μὲν οὖν ἄναιδε τοιαύτην, θεά,
 θρασείαν, ὥραιαν δὲ καὶ πιθανὴν ἄμα,
 ἀδικοῦσαν, ἀποκλείουσιν, αἰτοῦσαν πυκνά.,

quia ἀδικοῦσαν ferri non potest, arridet: καλοῦσαν, cui participio eleganter respondet ἀποκλείουσιν. P. 131 senarius hoc modo redintegrari poterit:

ἔλυσ' ἐμαυτὸν εἴτ' ἀπείδραν (μόλις) μόνος.

Sed paulo diligentius considerandum est fragmentum, quod est p. 152:

κοτύλας χωροῦν δέκα
 ἐν Καππαδοκίᾳ κόνδῳ χρυσοῦν, Στρουθία,
 τρίς ἐξέπιον μεσὸν γ'. Στ. Ἀλεξάνδρου πλέον
 τοῦ βασιλέως πέπωκας.

Magno opere hic displicet particula γε, cui in tali sententia non est locus. Cobetus manifestam corruptelam emendare conatus est Mnem. IV. 245 transponendo et scribit: τρίς μεσὸν ἐξέπιον. Est ea ratio sane facillima, sed parasitus qui hic, uti existimo, cum milite glorioso colloquitur, admirationem tam strenui potatoris debuit significare et vix potuit simpliciter respondere, ipsum Alexandrium regem a patrono suo superatum esse et in laudem tam belli facinoris necessario aliquid praemisit. Cogitavi num forte lateret:

τρίς ἐξέπιον μεσὸν. Στ. τρίς! Ἀλεξάνδρου πλέον
 τοῦ βασιλέως πέπωκας.

Non tamen intercedo, quominus ea correctio aliis fortasse minus certa videatur et ego ipse hunc locum fortasse silentio praetermissem, nisi hic commode Aeschinis recordatus fuisset. Videmus Alexandrum multum valuisse bibendo, δεινὸν fuisse πιεῖν, qua de re conferri poterit Athen. X. 434. Simplici verbo in ea re utuntur Graeci uti aequum est, itaque admirationem movet quod Aeschines scribit in Oratione de Falsa Legatione § 112: οὐκ εἶπον ὡς καλὸς εἶ· γυνὴ γὰρ τῶν ὄντων ἐστὶ κάλλιστον· οὐδ' ὡς δεινὸς συμπιεῖν, σπογγιᾶς τὸν ἔκαινον ὑπολαμβάνων τοῦτον εἶναι. Breviter et acute hic dicit Aeschines quod pluribus exsequitur Cicero in Oratione pro Rege Deiotaro § 26, sed potestne hic ferri compositum verbum συμπιεῖν? Dives circa se fortasse parasitos habebit, ἱκανοὺς συμπιεῖν καὶ πρὸς ἡδονὴν συνείναι, sicuti Dinias ille apud Lucianum in Toxaride

§ 12, sed spongia *πίνει μὲν, συμπίνει δ' οὖ*, uti Cobetus vere scribit in Variis Lectionibus p. 541. Nec tamen cum eodem simplex verbum restituerim, quod fortasse necessarium est in eadem Oratione § 52: *συμπιῖν δεινὸς ἦν (δ Φίλιππος), Φιλοκράτης δ' δ μεθ' ἡμῶν δεινότερος*, nam video Plutarchum in Vita Demosthenis c. 16 illud ipsum *δεινὸς συμπιῖν* in suo Aeschinis Codice invenisse. Scripserat orator, nisi omnia me fallunt: *οὐδ' ὥς δεινὸς σὺ πιεῖν*, quod quam mature corruptum fuerit, jam apparet.

Ridiculum vitium obsidet Menandri fragmentum p. 156 Mk.:

*τάργυριον εἶναι μειράκιόν σοι φαίνεται
οὐ τῶν ἀναγκαίων καθ' ἡμέραν μόνον
τιμὴν παρασχεῖν δυνατόν, ἄρτων, ἀλφίτων,
ἄξους, ἐλαίου, μείζονος δ' ἄλλου τινός·
ἀθανασίας δ' οὐκ ἔστιν.*

Illud *μειράκιον* corruptum esse vides: quid reponendum est? Sed hoc quidem satis est apertum, nempe *φάρμακον*, quo sensu Menander alibi dixit: *οὐκ ἔστιν ὀργῆς ὥς ἔοικε φάρμακον* et *σφῶδρ' ἐς θυμοῦ φάρμακον χρηστὸς λόγος*, alibi. Usus huius vocabuli supra attigi p. 47.

P. 158. futurum non concoquo:

*τί λέγων ἀποτρώγειν ἀξιόσει νῦν ἐμοῦ
τὸ μισθάριον; μένω γὰρ ἐξ ἐχθιζινοῦ.*

Scribam: *ἀξιοῖς σὺ*. Pg. 170 tria menda mihi observasse videor, quae nullo negotio sanari poterunt. Primum non scripsit certe Menander:

*Ἀπολλὸν ἀνθρώπων τίν' ἀθλιώτερον
ἐόρακας; ἄρ' ἐρῶντα δυσποτμώτερον;*

sed *ἀνθρώπων*. Sequens fragmentum sine sensu ita editur:

*εἰ γὰρ ἐπίδοιμι τοῦτο, καὶ ψυχὴν πάλιν
λάβοιμι ἐγώ· νυνὶ γὰρ ἀλλὰ ποῦ Θεοῦς
οὕτως δικαίους ἐστὶν εὐρεῖν, ὦ Γέτα.*

Hic Meinekius recte commendavit: *καὶ ψυχὴν πάλιν*, sed parum proficimus ad loci intelligentiam, etiamsi cum Bentleio addita lineola legamus: *νυνὶ γὰρ — ἀλλὰ ποῦ*. Scilicet Bentleius existimat eum, qui hic loquitur. se ipsum interpellare et

proinde ita vertit: *Utinam hoc viderem animumque reciperem, nunc enim* animus labascit. Tamquam desperata re phileleutherus Lipsiensis devenit ad eam medicinam factitandam, qua nunc quidem nemo acquiescere poterit; non enim intelligitur, quomodo superioribus sequentia adnecti possint: ἀλλὰ τοῦ θεοῦς οὕτως δίκαιους ἐστὶν εὐρεῖν; Equidem una literula mutata legam:

εἰ γὰρ ἐπίδοιμι τοῦτο, κἂν ψυχὴν πάλιν
λάβοιμ' ἐγώ· νυνὶ γὰρ ἀλλ' ἀλλοῦ θεοῦς
οὕτως δίκαιους ἐστὶν εὐρεῖν ὧς Γέτα.

Qui hic loquitur, dolet puellam sibi ereptam. Si amicam meam, inquit, recuperarem, simul cum ea etiam animum reciperem, sed vana me spes deludit, nam *in his terris* ipsi dii hodie amant injustitiam. Idem ille miles qui hic tam flebiliter queritur de puella quam deperit, Getam sic interrogat: οὐπώποτ' ἠράσθης Γέτα; cui ille: οὐ γὰρ ἐνεπλήσθην. Facile est locum supplere et quidem sic:

Οὐπώποτ' ἠράσθης Γέτα;

Γ. (μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ')· οὐ γὰρ ἐνεπλήσθην (πώποτε).

Venio ad p. 183, ubi ita legimus:

πεποιήκατ' ἔργον οὐχ ἑταίρων
. . . . ταῦτ' ὄντα γράμματα
τὴν προσαγόρευσιν οὐ σφόδρ' εὐσημον ποιεῖ.

Addit Meinekius Zedeliū locum probabiliter explevisse ita, ut secundi versus initio exciderint μὰ Δί' ἀλλ' ἑταίρων. Equidem malim:

πεποιήκατ' ἔργον οὐχ ἑταίρων (ὦ φίλοι)
(μᾶλλον δ' ἑταίρων),

sicuti Philemon dixit p. 49 Mk.:

ἐγὼ μὲν αὐτὸν οὐποτ' ὄλβιον καλῶ,
Φύλακα δὲ μᾶλλον χρημάτων εὐδαίμονα.

Fabula fuit Παρακαταθήκη, in qua Menander eos versiculos scripserat. Uti credibile est, is qui hic loquitur, exprobrat amicis, quod olim concreditum pignus reddere nollent, sed neque hic recte addere potuit, neque unus de amicorum numero factum potuit purgare iis verbis, quae statim apud Athenaeum insequuntur: ταῦτ' ὄντα γράμματα τὴν προσαγόρευσιν οὐ σφόδρ' εὐσημον ποιεῖ, in quibus non poetam audire mihi videor, sed

Athenaeum aliumve doctum lectorem, cuius observatio forte fortuna metri speciem habet. Scio quidem Valckenaerium existimare Menandrum locutionem ab Euripide mutuatum esse, qui ita dixerit Hippol. 385:

αἰδώς τε· δισσαὶ δ' εἰσίν· ἡ μὲν οὐ κακὴ,
ἡ δ' ἄχθος οἴκων· εἰ δ' ὁ καιρὸς ἦν σαφής,
οὐκ ἂν δὴ ἦσιν ταῦτ' ἔχοντε γράμματα.,

sed equidem imitationem hic non agnosco et Menander, etiamsi illa scripserit, quae ab eo abjudicavimus, habebat satis divitem venam, ut suo Marte sine Cephisophonte quodam simplicissimam sententiam metro includeret. Illud videndum, num forte apud Euripidem legendum sit, quod mihi perplacet: οὐκ ἂν δὴ ἦσιν ταῦτά γ' ὄντε γράμματα. nam γράμματα ἔχειν et ταῦτά γράμματα ἔχειν mire dictum est et particula γε aegre desideratur.

P. 196 supplebo:

οὐ πανταχοῦ τὸ φρόνιμον ἀρμόττει παρὼν,
καὶ συμμανῆναι δ' ἔνια δεῖ (τὸν σὺ φρονα).,

nam dulce est desipere in loco. Sequitur p. 197:

ὁ μὴ δεχόμενος τῶν θεῶν τὸ σύμφρον
αὐτῷ διδόντων ἔνεκα τοῦ ζῆν, βούλεται
οὗτος ἀτυχεῖν· εἰ δὲ μὴ θεὸς διδῶ,
τοῦ μὴ διδόντος, οὐ τρόπου 'σθ' ἀμαρτία.,

ubi αὐτῶν multum praefero. Pg. 199 rectius quam a Meinekio factum est, versum ita constitues:

ὁ μυχόχοδος γέρων
λεληθέναι σφῶδρ' οἰόμενος.

Fragmentum est p. 203, quod ab Cobeto Mnem. IV 120 inter duas personas divisum fuit:

ἂν ἔτι πιεῖν μοι δῶ τις. B. ἀλλ' ἡ βάρβαρος
ἄμα τῇ τραπέζῃ καὶ τὸν οἶνον ᾤχετο
ἄρασ' ἀφ' ἡμῶν.

Quae mulier prior loquitur, poculum poposcerat: ἀλλ' ἔτι πιεῖν δότω τις, nam in tali sententia non est locus conjunctivo pro imperativo. Ἀμίδα δότω τις et πλακοῦντά τις δότω ex Athenaeo nota sunt. Quae deinde laudatur fabula Menandri Συνερωσα, eius titulus errore nititur. Non scripserat grammaticus,

cui comoediae notitiam debemus: *Μένανδρος ἐν Συνερώσῃ*, sed *ἐν Συνερῶσιν*. Dicti fuerunt rivales plurali numero *Συνερῶντες*, quod et per se necessarium est et confirmatur aliarum fabularum titulis, *συμπλεουσῶν*, *συναποθνήσκόντων*, *συναρισωσῶν*, *συνεκπλεουσῶν*, *συνερίθων*, *συνεφήβων*, *συντρεχόντων*, *συντρόφων*. Quod Bato singulari numero fabulam inscripsit *Συνεξαπατῶντα*, id nihil eo pertinet et discrimen facile sentiri potest. Duo servuli herilem filium ad omnem nequitiam adegerant; alter dominum *ἐξηπάτηκεν* et dolorum callide inventorum summus architectus fuerat et imperator; alter autem, cui secundae partes a poeta tributae erant, *συνεξηπάτα*. Sed ubi duo amant eandem, una navigant, commoriuntur, uterque *ἐρᾷ*, *Φιλεῖ*, *ἀποθνήσκει* et ambo *συνερῶσιν*, *συμπλέουσιν*, *συναποθνήσκουσιν*, cet.

Sine sensu Meinekios edidit p. 205:

ἦν ἄν τις ὑμῶν παιδίον

ἤτήσατ' ἢ κέκρηκεν, ἄνδρες γλυκύτατοι.

Vere correxit Herwerdenus Mnem. XVII. 75: *λοπάδιον*, quod miror quomodo quemquam fugere potuerit, cum notissimum illud sit: *οὐ πῦρ γὰρ αἰτῶν οὐδὲ λοπάδ' αἰτούμενος*. Sed quid latet sub *ἦν ἄν*? Respondeo: *ἤδη*:

ἤδη τις ὑμῶν λοπάδιον

ἤτήσατ' ἢ κέκρηκεν, ἄνδρες γλυκύτατοι;

Non minus est absurda vulgata lectio p. 212:

παύσασθε νοῦν ἔχοντες· οὐδὲν γὰρ πλέον

ἀνδρώπινος νοῦς ἐσιν ἄλλο τῆς τύχης.

deinde pergit poeta philosophari et ostendit omnium rerum summum regimen ac principatum penes Fortunam esse, quae *κυβερνᾷ πάντα*, sed ne ipse videatur ineptire, non potest alios jubere sanam mentem exuere et quae est ista delirans philosophia, quae nos vetat *νοῦν ἔχειν*? Sed post longam disputationem tandem exsurgit qui ita dicit: *παύσασθε νῦν λέγοντες*. Qui descripsit *τὸν νοῦν* habebat *ἔναυλον*· hinc natum vitium.

Certa correctio est, in quam incidi p. 220:

οὐκ ἂν γένοιτ' ἐρῶντος ἀθλιώτερον

οὐδὲν γέροντος πλὴν ἕτερος γέρων ἐρῶν·

ὅς γὰρ ἀποκλύειν βούλεθ' ὧν ἀπολείπεται

διὰ τὸν χρόνον, πῶς οὗτος οὐκ ἔστ' ἄθλιος;

Corrige: γεραίτερος et ἀποκλείεται. Sic idem Menander dixit p. 261:

οὐκ ἔστιν οὐδὲν ἀθλιώτερον πατρός,
πλὴν ἕτερος ἂν ἢ πλειόνων παίδων πατήρ.

Verbum non amplius addam.

P. 225: ἐπίσημον αὖ τὴν ἀσπίδ' εἰς τὴν τοῦ Διὸς
σοᾶν ἀνέθηκαν,

fuit, nisi fallor, ὁ ψοφοδεής a quo fabula nomen accepit, qui haec verba pronunciabat et hinc restituere malim primam personam ἀνέθηκα. De moribus Getarum Menander dicit p. 232:

ἂν τέτταρας δ' ἢ πέντε γεγαμηκῶς τύχη
κατασροφῆς τις, ἀνυμέναιος; ἄθλιος
ἀνυμφος οὗτος ἐπικαλεῖτ' ἐν τοῖς ἐκεῖ.

Loci sententia aperta est. Si quis quatuor tantum vel quinque uxores duxit, eius mortem Getae deflent tanquam adulescentis et coelibis: videtur iis ἀνυμέναιος, ἀνυμφος: hoc intelligo; videtur etiam ἄθλιος? non credo. Commonstrabam nuper hunc locum filio meo isque interrogatus respondit se suspicari sub corruptela latere adiectivum ἀθάλαμος. Mutationem exiguam esse vides neque multum me movet hoc adiectivum praeterea non inveniri, nam pro re nata talia finguntur et satis est si analogiam servaveris. Aliud tamen mihi videtur latere, et suspicio est, in quam loco perlecto statim incideram, restituendum esse ἡθεός, de quo adiectivo Cobetum vide Mnem. XIII. 426. Hic operae pretium est Benteleii emendationes inspicere. Quod hodie editur:

ἂν τέτταρας δ' ἢ πέντε γεγαμηκῶς τύχη
κατασροφῆς τις,

id Tyrwhitto debetur, nam Strabonis libri, qui nobis hoc fragmentum servavit, habent fere τύχη κατασροφή, unde Clericus ediderat Salmasium secutus: κατασρέφη τις. Non potuit latere Benteleium quod etiam mediocriter doctus statim videt, hoc Menandrum scribere non potuisse, deinde omnia rimatus, quia nihil melius suppetebat, profert iocularem emendationem et pro κατασροφή τις, rescribit ἀναφρόδιτος. Lege igitur, inquit,

ἂν τέτταρας δ' ἢ πέντε γεγαμηκῶς τύχη,

ἀναφρόδιτος, ἀνυμέναιος, ἄθλιος,
 ἄνυμφος οὗτος ἐπικαλεῖτ' ἐν τοῖς ἐκεῖ.,

quae scriptura Clerico quam Bentleio dignior est. Addit tamen perridicule Bentleius: *Ex ἀναφρόδιτος librarii oscitatione natum est καταστροφή τις. Videone literarum ductus et erroris facilitatem? Sententia jam qualis? Certe si de hoc dubitare audes, tota sibi Ars Critica erit abjuranda.* Hic si cui Bentleii Britannum supercilium non afferre poterit iudicandi modestiam, nihil poterit.

Quid est ἀσείτον φάρμακον quod commendatur p. 240? Legitur sic:

λύπης ἰατρός ἐστιν ἀνθρώποις λόγος·
 ψυχῆς γὰρ οὗτος μόνος ἔχει θελκτήρια·
 λέγουσι δ' αὐτὸν οἱ πάλαι σοφώτατοι
 ἀσείτον εἶναι φάρμακον.

Equidem corrigam et supplebo:

οἱ κείτον εἶναι φάρμακον (τοῖς ἀθλίοις).

Subdubito rectene legatur p. 243:

πλεονεξία μέγιστον ἀνθρώποις κακόν·
 οἱ γὰρ θέλοντες προσλαβεῖν τὰ τῶν πέλας
 ἀποτυγχάνουσι πολλάκις νικώμενοί.
 τὰ δ' ἴδια προστιθέασιν τοῖς ἀλλοτρίοις.

Non quaero nunc de ultimo vocabulo ἀλλοτρίοις, quod corruptum est, sed etiam νικώμενοι hic minus bene usurpatur et communi omnium sermone hoc sensu tritum est: ἡττώμενοι, nec multum discrepant literarum formae. Eandem corruptelam odoratus sum Soph. Ai. 1353:

παῦσαι κρατεῖς τοὶ τῶν φίλων νικώμενος.,
 ubi ἡ σσώμενος praetulerim; recte tamen Eur. Hipp. 458:

ἐργουσι δ' οἶμαι, ξυμφορᾷ νικώμενοι.

Sed apud Menandrum utique qui προσλαβεῖν τὰ τῶν πέλας cupiunt atque adeo πλεονεκτεῖν, ii proprie nunc dicuntur ἡττᾶσθαι. Est horum verborum perpetua oppositio.

Quod depromptum est ex Compar. Men. et Philem. et ab Meinekio editum p. 247:

πένητος οὐδὲν ἐστὶ δυσυχέστερον.

ἅπαντα μὴχθεῖ κἀγρυπνεῖ κἀργάζεται,
 ἢν' ἄλλος ἐλθὼν μεταλάβῃ καὶ κτήσεται.,

id igitur Cobetus Mnem. IV. 140 Menandri esse negavit, cum barbaro sermone conscriptum sit quidquid in illa comparatione utriusque poetae proferatur. At vel sic tamen potuerunt vitia irrepere, quibus sanandis etsi non multum operæ tribuendum sit, etiam dum in corpore vili medicinam facimus, poterimus artem experiri et videre quid corrigendo valeamus. Non legam certe κτήσεται, nec magis κτήσεται probabo, quod Meinekio non nimis displicebat, sed gravius mendum subest, quod ita tolles:

ἢν' ἄλλος ἐλθὼν μεταλάβῃ καὶ καταφάγῃ.

Stobaeus Flor. 79. 14 servavit, quod Meinekio habet p. 251:

αἰσχύνομαι τὸν πατέρα, Κλειτοφῶν, μόνον.

ἀντιβλέπειν ἐκεῖνον οὐ δυνήσομαι

ἀδικῶν, τὰ δ' ἄλλα βᾶδιως χειρώσομαι.

Uniuscuiusque est praepositionem inserere et corrigere: πρὸς ἐκεῖνον, sed gravius peccatum fuit in ultimo vocabulo. Hic quoque scriba fecit quod saepe factum est apud Stobaeum, nempe quas literas dignoscere non poterat, eas utcumque explevit. Nihil aliud latet quam: τὰ δ' ἄλλα βᾶδιως χαίρειν ἐῷ. Haud dissimilis ratio est p. 254, ubi itidem fragmentum habemus, a Stobaeo servatum:

χαλεπὸν γε τοιαῦτ' ἔστιν ἐξαμαρτάνειν.

ἂ καὶ λέγειν ὀκνοῦμεν οἱ πεπραχότες.

Equidem locum sic scriptum intelligam:

ἀτοπὸν γε τοιαῦτ' ἔστιν ἐξαμαρτάνειν,

ἂ καὶ λέγειν ὀκνοῦμεν εἰ πεπράχαμεν.

Ultimum hoc εἰ πεπράχαμεν certum est, uti arbitror.

Mitto minuta quaedam vitia et accedo ad p. 265, ubi affertur e Strabone X p. 486 quod sequitur: παρὰ τοῖς Κεῖοις δοκεῖ τεθῆναι ποτε νόμος, οὗ μέμνηται καὶ Μένανδρος

καλὸν τὸ Κεῖων νόμιμον εἶναι Φανία.

ὁ μὴ δυνάμενος ζῆν καλῶς οὐ ζῆ κακῶς.

προσέταττε γὰρ, ὡς ἔοικεν, ὁ νόμος τοὺς ὑπὲρ ἐξήκοντα ἔτη γεγυῖντας κωνειάζεσθαι ἕνεκα τοῦ διαρκεῖν τοῖς ἄλλοις τὴν τροφήν.

Scriptis Menander fabulam *Κωνειαζόμενας*, ex qua fabula laudati versus poterunt desumpti videri, sed immanis corruptela neminem fugit. Quid enim illud est, eum qui pulchre vivere non possit, non male vivere? Videor mihi veram scripturam indagavisse. Menander, uti scribit Strabo, *legis* Ceorum hic meminit itaque oritur suspicio, *imperativum* modum restituendum esse. Sexagenarii senes apud Ceos adigebantur ad mortem; quid enim opus est vivere, si jucunde non possis vivere: ὁ μὴ δυνάμενος ζῆν καλῶς τεθνάτω: hoc si legeretur, nihil desideraremus. At metrum repugnat. Quaere igitur in eandem sententiam verbum, quod idem significet quod τεθνάτω. Jamne vides? Ecce emicat vera leetio:

ὁ μὴ δυνάμενος ζῆν καλῶς ἐξηκάτω.

Nihil interest inter τεθάναι et ἐξηκέναι, nisi quod illud usitatus est. Ciceronis illud *vixerunt* Graece dicendum est ΕΖΗΚΑΣΙ et duplex Plutarchi error est, apud quem ἐξισαν legitur.

Non elegantissimi versus sunt p. 268:

μὴ πάσχε πρῶτον τὸν νόμον καὶ μάνθανε,
πρὸ τοῦ παθεῖν σε τῷ φόβῳ προλαμβάνου.

sed tolerabiles erunt, si προμάνθανε scripseris. Plus autem proderit nostra ars, uti spero, Menandro p. 276. Scribit Eustathius ad Homerum p. 1832: τὸν πτωχὸν ἀτείως νεκρῷ εἵκασεν ὁ Μένανδρος εἰπὼν

ἄνθρωπε, πέρυσι πτωχὸς ἦσθα καὶ νεκρὸς,
νυνὶ δὲ πλουτεῖς.

Jacobsius in Suppl. Add. affert Hesychium, apud quem ita legimus: κρίνον· τὸ ξηρόν· τάσσεται καὶ ἐπὶ πτωχοῦ καὶ νεκροῦ καὶ ἐκπεπτωκότος. Convenit Pollux. VI. 197: ἔνιοι δὲ πένητα τὸν πτωχὸν καὶ πτωχείαν τὴν πενίαν. οἱ δὲ τὸν οὕτω πράττοντα καὶ γυμνὸν καὶ κρίνον ὠνόμαζον. Apud Alciphronem 1. 21 rectissime edidit Meinekios: ἐπειδὴ κρίνον αὐτῷ ὁ γεννήσας ἐγένετο, h.e. postquam ἐς κόρυκας ἀπῆλθε et morboniam abiit. Convenit Zenobius 318: ἤτοι κρίνον ἢ κολοκύντην· τὸ τῆς κολοκύντης ἄνθος καλεῖται κρίνον. ἄδηλον δὲ εἰ οἶσει καρπὸν. ἔτατον οὖν τὸ μὲν κρίνον οἱ παλαιοὶ ἐπὶ τοῦ τεθνηκότος, τὴν δὲ κολοκύντην ἐπὶ τοῦ ὕγιου. Μέμνηται ταύτης Δίφιλος λέγων·

ἐν ἡμέραισιν αὐτὸν ἐπτά σοι, γέρον,

θέλω πρᾶσχειν ἢ καλοκύντην ἢ κρίνον.

Legimus in Proverbiis Coisl. 253 Menandrum quoque eodem modo dixisse, hic autem, uti modo videbamus, mendicum ἀσειῶς i.e. *lepide* cum mortuo comparavit, quod ut *lepide* fecisse videatur, his omnibus indiciiis in unum collatis, sequitur eum verosimiliter scripsisse:

ἀνθρώπε πέρυσι πτωχὸς ἦσθα καὶ κρίνον,
νυνὶ δὲ πλουτεῖς.

Ridiculum est iusjurandum p. 281:

μυρτύρομαι νὰ μὰ τὸν Ἀπόλλω τουτονὶ
καὶ τὰς Θύρας.

Commendo: καὶ τὰς Θυγατέρας et novimus Apollinem interdum Musarum patrem dici. P. 287:

λελουμένη γὰρ ἡτέρα καὶ διαΦανὲς
χιτανάριον ἔχουσα.,

vide num magis fortasse placeat: λελουμένη παρῇν ἑτέρα. Prorsus sine sensu editur p. 292:

κρεῖττον δ' ἐλέσθαι ψεῦδος ἢ ἀληθὲς κακόν.

Equidem intelligo:

κρεῖττον δέχασθαι ψευδὲς ἢ ἀληθὲς κακόν.

Tragici poetae imitationem agnoscere mihi videor p. 296:

ἐλεύθερόν τι τολμήσει πονεῖν
θηρᾶν λέοντας, ὅπλα βασιάζειν.

itaque offensionem non est in vocabulo ὅπλα producta paenultima syllaba et supplebo: ὅπλα βασιάζειν (χερί). Dubito an recte sese habeant Menandri verba p. 302: παραιτοῦμαι σε συγγνώμην ἔχειν et omnino malim: ἔχε. Suidae locus est apud Meinekium p. 315: βουκόρυζαν τὴν μεγάλην κόρυζαν καὶ κορυζᾶν τὸν ἰσχυρῶς κορυζῶντα. Μένανδρος. Adnotavit grammaticus, uti vides, verbum βουκορυζᾶν.

Duo in Menandro mihi observanda supersunt. P. 324:

ἡ τῶν ὁμοίων αἴρεσις μάλιστα πῶς
τὴν τοῦ βίου σύγκρασιν δμόνοιαν ποιεῖ,

requiro: ὁμοινεῖν et quod fragmentum servavit Galenus vol. V p. 412 et Jacobsius recensuit in Suppl. Add. p. 293, id tractatur a Cobeto in Mnem. XII. 353. Quod ὑποβρύχιον pro ὑπο-

χείριον ibi scripsi: ὑποβρύχιον τὸν νοῦν ἔχων εἰς τὸν πίθον δέδυκα, et notum est quid sit ὑποβρέχειν et qui dicantur ὑποβεβρεγμένοι et, si quis plura cupit, adire poterit Casaubonum in Animm. ad Athenaeum p. 66.

Diphilus poeta scripsisse fertur fabulam Ἀπολιποῦσαν. Quoties ea comoedia laudatur, toties Ἀπολείπουσα rescribendum erit. Sic legimus Ἀπολείπουσαν scripsisse utrumque Apollodorum poetam, sed erratur in titulo Crobyli fabulae. Semper usurpant praesens tempus; Aristophanis novimus Θεσμοφοριαζούσας et Ἐκκλησιαζούσας et infinita est titulorum copia, in quo praesens tempus perpetuum est vel fortasse perfectum, sicuti fuit Alexidis Ἀπελαυκωμένος, sed aoristo in fabulae inscriptione non est locus. Deinde p. 388 supplē:

(ἡ μὲν) νόμιμον τοῦτ' ἐστὶ, βέλτις', ἐνθάδε.

P. 395 apud eundem Diphilum coquus demonstrat, quibus mortalibus cum fructu operam suam locare soleat utiturque his verbis:

ἀλλ' ἕτερος εἰσπέπλευκεν ἐκ Βυζαντίου
τριταῖος, ἀπαθής, εὐπορηκώς, περιχαρής,
εἰς δέκ' ἐπὶ τῇ μὲν γεγεμέναι καὶ δώδεκα,
λαλῶν τὰ ναῦλα καὶ δάνει' ἐρυγγάνων,
ἀφροδίσι' ὑπὸ κόλλοφι μακροποῖς ποιῶν.
ὑπὸ τοῦτον ὑπέμυζ' εὐθὺς ἐκβεβηκότα.

Primum qui prospera navigatione usus est, non fuit is εὐπορηκώς, sed εὐπλοηκώς dicendus est. Sed quid est ὑπέμυξα? Schweighauserus tentabat ὑπέμιξα, 'quod non magis huc quadrat. Quomodo Graece dicitur sese in alicuius gratiam insinuare? Credebam id satis notum esse et legam:

ὑπὸ τοῦτον ὑπέδυν εὐθὺς ἐκβεβηκότα.

Meinekius p. 402 Diphili fragmentum ita edidit:

ἔγχεον σὺ δὴ πιεῖν.

εὐζωρότερόν γε νῆ Δί', ὦ παῖ, δός· τὸ γὰρ
ὑδαρὲς ἅπαν τοῦτ' ἐστὶ τῇ ψυχῇ κακόν,

itaque non videtur animadvertisse inter duas personas hoc fragmentum distribuendum esse. Qui prior loquitur, vinum pincernam infundere jubet: ἔγχεον σὺ δὴ πιεῖν reliqua alius qui

in convivio adest, pronunciat. P. 408 locum a Photio servatum, nunc ita suppleo:

τίς ποτ' ἐστὶν (οὗτος); ὡς βαγδαῖος ἐξελέλυθεν.

P. 414 Meinekius edidit:

πρίσις, τραγέλαφος, βατιάκη, λαβρώνιος.

B. *ἀνδραπόδι' ἤδη ταῦθ' ὄρᾳς; A. ἤκιστά γε.*

ἐκπωμάτων δ' ὀνόματα.

Athenaei codex habet: *ἀνδραπόδιον δῆ, quod manu ducit ad:*

ἀνδραπόδιον δῆνταῦθ' ὄρᾳς; A. ἤκιστά γε.

Vides quam lenis ea mutatio sit; unam tantummodo lineolam addidi. Idem parvula mutatione in integrum restitui poterunt verba quae ibidem leguntur:

πολιδὲς τεχνίτης ἐστὶν ὁ χρόνος, ὃ ξένε.

χαίρει μεταπλάττων πάντας ἐπὶ τὰ χεῖρονα.

Pro *πολιδὲς* correctum fuit *σκιλίδς*, vel *σκιίδς*, vel *φαῦλος*, quorum nihil sufficit, nec multo magis arridet quod Herwerdenus commendat Mnem. XVII 80: *ποῖος τεχνίτης*. Unius literulae mutatione lucrabimur veram poetae manum, quae fuit: *δόλιος τεχνίτης*.

Apollodori locum sic scripsit Meinekius p. 439:

ἐφεξῆς τρώματ' ἀργυρώματα

θηρίκλεια καὶ τορευτὰ πολυτελεῖ ποτήρια

ἕτερα.

Inserta coniunctione versus fient aliquanto numerosiores, sic:

ἐφεξῆς τρώματ' ἀργυρώματα

(καὶ) θηρίκλεια καὶ τορευτὰ πολυτελεῖ

ποτήρι' ἕτερα.

Sed exiguum hoc vitium est prae gravi mendo, quod relictum fuit p. 442. Disputat ibi nescio quis barbaram esse, non Graecam Fortunam Deam, quae Graecos transversos agat:

πῶς γὰρ μάλλον ἂν προείλετο

Ἑλλην ἀληθῶς οὕσα λεπομένους ὄραν

αὐτοὺς ὕφ' αὐτῶν καὶ καταπίπτοντας νεκρούς,

ἐξδὴν ἰλαροὺς παίζοντας ὑποπεπωκότας

αὐλουμένους;

Nibili est *λεπομένους*, sed cum libri ducant ad *λυπομένους*, satis tuto emendabimus:

Ἑλλην ἀληθῶς οὕτ' ἀπολλυμένους ὄραν
αὐτοὺς ὑφ' αὐτῶν.

Metaphora quae inest in verbo λέπειν ab hoc loco prorsus aliena est. P. 444 eiusdem Apollodori illa leguntur:

καὶ κλείεθ' ἡ Θύρα μοχλοῖς ἀλλ' οὐδὲ εἰς
τέκτων ὄχυρὰν οὕτως ἐποίησεν Θύραν,
δι' ἧς γαλῆ καὶ μοιχὸς οὐκ εἰσέρχεται.

Hic scribit Nauckius κατακλείεθ'; ego conieceram: κεκλεί-
σεθ' ἡ Θύρα.

In Philippiadis versibus quos Plutarchus servavit in V. Demetrii c. 26:

ὁ τὸν ἐνιαυτὸν συντεμὼν εἰς μῆν' ἕνα,
ὁ τὴν ἀκρόπολιν πανδοκεῖον ὑπολαβὼν
καὶ τὰς ἐταίρας εἰσαγαγὼν τῇ παρθένῳ,

multo acrius et convenientius verbum erit: ἐπαγαγὼν. Sed hoc fortasse leve est; itaque experiemur, num plus prodesse possimus Euphronis loco, quem Meinekius habet p. 486:

πολλῶν μαθητῶν γενομένων ἐμοί, Λύκε,
διὰ τὸ νοεῖν ἀεὶ τι καὶ ψυχὴν ἔχειν,
ἄπει γεγωνὸς μάγειρος ἐκ τῆς οἰκίας
ἐν οὐχ ὅλοις δέκα μῆσὶ πολὺ νεώτατος.

Qui hic loquitur, coquus est; copiose laudat suam artem et eximios brevi tempore profectus Lyci, quem ad artem factitandam instituerat. Semper autem magister multos habuerat discipulos, non quod habebat ψυχὴν, sed quod τέχνην habebat. Miror id non observatum fuisse Herwerdeno, qui de hoc fragmento haud semel dixit et nuperrime Mnem. XVII 81. Incredibile dictu est, quoties hoc modo erratum sit: dixeris librariis perinde fuisse scriberentne ψυχὴ, τύχη an τέχνη. Legitur apud Procopium Epist. 73: ἡσινοσοῦν τύχης εἰς ἄκρον ἀφ' ἧς· ne Hercherus quidem, dum Epistulas edebat, p. 560 agnovit veram scripturam, quam τέχνης esse concedes. Quid autem illud est, quod apud Euphronem sequitur? Abibis, inquit, post decem menses omnium discipulorum meorum longe νεώτατος. Non hoc egerat Lycus, ut per hoc spatium repuerasceret, sed ut artem addisceret in culina et sapientior evaderet. Quid igitur faciemus? Reponemusne νεώτατος? Non

faciemus, nam abest omnis evidentia a tali mutatione. Quid autem si Euphro scripsit *συνετώτατος*? Palaeographi non repugnant, sed erunt qui post tribrachyn anapaestum inferre non audeant. Ego autem, si in hoc erravero, socium Cobetum habebo, qui, quum olim ad Platonem comicum p. 169 nil tale in textum ausus fuisset inferre, post tamen e coniectura scripsit Mnem. IV, 101: *τηρῶν ὁπότε κατὰ χειρὸς οἴσει τις* et Var. Lect. p. 200: *πρὸς τῆς Ἀθηνᾶς δαιμόνιε γεγωνὼς ἔτη*. Contra Meinekium qui olim hanc licentiam tutatus fuerat, post factus est severior, quod efficitur ex adnotatione quadam vol. IV p. 498. Medium iter tenere videtur Herwerdenus, qui dummodo bene intelligo quae disputat Mnem. XVII, 83, tribrachyn ante anapaestum ferendum putat, dactylum autem non ferendum. Huius certe opinionis probabilem causam non video et medium iter non semper tam est tutum, quam vulgo creditur esse. Mihi licentia, de qua quaerimus, in poetis utique novae comoediae ferri posse videtur et afferuntur quidam versus, quos tamen propter conjunctum tribrachyn vel dactylum cum anapaesto nemo satis prudenter in corruptelae suspicionem possit adducere. Veluti illud *συνετώτατος* tam est aptum, ut per se solum spectatum litem jam fere dirimat. Ceterum cf. Arist. Pac. 169, Av. 1368, Lysistr. 1148 et Thesm. 822.

Restat tertium in hoc fragmento vitium longe gravissimum. Egregius discipulus Lycus apud magistrum splendide furari didicit, nam hic eam artem primus invenerat et in culinam intulerat. Res sic describitur a magistro, qui meliorem se umquam discipulum habuisse negat. Erant senes quidam, quibus macrum hoedum Lycus parare debebat: apparatus minime Persici et nullum inde emolumentum poterat expectari, sed tu:

*ἐτέρους πορίσασθαι δὴ ἑρίφους ἡνάγκασας·
τὸ γὰρ ἦπαρ αὐτῶν πολλάκις σκοπούμενων,
καθεὶς κάτω τὴν χειρὰ τὴν μίαν λαθὼν
ἔρριψας εἰς τὸν λάκκον ἰταμῶς τὸν νεφρόν.*

Deinde, uti Herwerdenus vere correxisse mihi videtur:

*πολὺν ἐποίησας θόρυβον οὐκ ἔχει νεφρόν''
λέγων.*

Reliqua vide apud poetam ipsum. Renes igitur callidus juvenis surripuit et abiecit; portentum id esse creditum est et quum

renes in victima deficerent, alter hoedus immolatus est. Sed quid est καθεῖς κάτω τὴν χεῖρα τὴν μίαν λαθών? Καθεῖς κάτω τὴν χεῖρα intelligo et fuit coquus non minus callidus quam ἀλλαντοπάλης in simili negotio apud Aristophanem iu Equitibus. Sed diciturne ἡ μία χεῖρ pro ἡ ἑτέρα χεῖρ? Quod omnes concedent, corruptum est τὴν μίαν λαθών. Locum ut emendarem, Phrynichum contuli, qui ita scribit p. 300 Lob.: *Ψύα· οἱ μὲν ἀπλῶς ἀμαρτάνοντες διὰ τοῦ Τ· οἱ δὲ διπλῇ ἀμαρτάνοντες διὰ τοῦ ΟΙ, οἷον ψοία. ἔστι δὲ τὸ ὄνομα πολὺ κίβδηλον. νεφρὸν οὖν λέγε.* Itaque dubitabatur de nominis forma, unde Photius: *ψόας ἢ ψοίας ἢ ὅπη χρὴ καλεῖν παρ' οὐδενὶ τῶν Ἀττικῶν εὗρον· οἱ δὲ παλαιοὶ γυμνασαι ἀλώπεκα προσαγορεύουσιν.* Quaeenam corporis pars hoc nomine intelligatur, Pollux tradidit II. 185: *οἱ δ' ἐνδοθεν κατὰ τὴν ὀσφὺν μύες καλοῦνται ψοαὶ καὶ νευρομήτραι καὶ ἀλώπεκες. Κλέαρχος δὲ οὕτως ὀνομάζει τοὺς κατὰ τῆς ῥάχεως μύς.* Itaque dixeris non prorsus convenire inter doctos viros, quae ψοαὶ sint, quum alii ἐνδοθεν quaerant, alii ἐξωθεν, sed constat certe μύς fuisse a renibus non multum remotos, adeo ut Phrynichus, sicuti vidimus, νεφρὸν appellare potuerit, quas alii ψόας. Non meae provinciae est, eam rem ulterius indagare et, si qui philologi praeter humanitatis studia etiam humani corporis structuram explorant, eos ablegabo ad Lobekium, qui ex Hippocrate, Aristotele et Galeno nubem exemplorum attulit. Non magis definiam utra vera nominis forma sit ψύα an ψόα, sed ψόα ab gravioribus testibus videtur commendari, etiamsi paenultima syllaba in epica poesi producat. Fortasse ψόας nomine tota regio renalis et lumbaris intelligitur, nam hoc nomen medicis in usu esse, fuisse certe, Nunnesius me docuit. Hinc Caelius Aurelianus *proadicos* dixit, qui clunium dolore laborant, nam, uti Forcellinus ait, musculos clunium sub spinæ finem ex interioribus atque exterioribus adhaerentes, ψόας vocaverunt. Nisi metuerem, ne mihi tanquam graculo pennae detraherentur, hic complura addere possem ex Henrico Stephano, sed satis est Athenaeum adhibere, qui IX. 399 multos locos attulit, inter quos eum ipsum Clearchi locum, quem Pollux in animo habuit. Simaristo sunt ὀσφύος αἱ ἐκ πλαγίων σάρκες ἐπανεσηκυῖαι et hinc Cyclicus poeta recte scribere potuit:

Ἴσον δ' Ἑρμιονεὺς ποτὶ κραιπαλίμοισι μετασπῶν
ψύας ἔγχεϊ νύξε.

Verum, inquires, quantumvis docte haec disputata sint, quid undique corrassa et intempestiva doctrina ad Euphronem, quum Phrynichus diserte doceat, ψάα; nomen ab Atticis scriptoribus non usurpari? Bene factum quod in paucissimis huius ipsius Euphronis fragmentis quae supersunt, illud etiam habemus, quo res nisi fallor conficitur:

λοβός τις ἐστὶ καὶ ψάαι καλούμεναι.

Atque eodem modo ibi quoque scribam:

καθεὶς κάτω τὴν χεῖρα τὴν ψάαν λαβὼν
ἔρριψας εἰς τὸν λάκκον ἰταμῶς τὸν νεφρόν.

Aut hoc certum est, aut nihil in re critica satis certum est.

Eiusdem Euphronis quod legitur p. 492 Mk.:

ἴτω πρὸς ἡμᾶς καὶ τάχ' οὐδὲν μεταλάβοι.

requiro: οὐδὲν ἂν λάβοι. Posidippus vix scribere potuit p. 519:

οὕτω τι πολύπουν ἐστὶν ἢ λύπη κακύν,

pro ποικίλον. Deinde affert Meinekius e sexto Bekkeri lexico p. 462. 25: λέγεται δὲ αὐθέκασα καὶ τὰ αὐτόματα καὶ σκληρά. Μένανδρος Φησι· πικροῦ γέροντος αὐθεκάσου τὸν τρόπον. Ferri non potest αὐτόματα et non sufficit quod infelix hora Meinekio suppeditavit αὐτόνομα vel αὐτογνώμονα. Uti multa alia in hoc Bekkeri lexico, haec quoque adnotatio e Phrynicho fluxit, quem vide idem fere praecipientem p. 17. 24. Estne autem adjectivum quod σκληρόν significat et facile in αὐτόματον potuit depravari? Est, opinor: λέγεται δὲ αὐθέκασα καὶ τὰ ἀτέραμνα καὶ σκληρά. Docte de hoc adjectivo omnia conges- sit Ruhnkenii diligentia ad Timaeum p. 156 ipseque Phrynichus hoc adjectivum interpretatus fuerat supra p. 8. 16.

Parasitus quidam apud Critonem p. 538 in insulam Delon proficiscitur, nam creditur haec terra tria habere bona plane singularia:

εὐοφον ἀγοράν, παντοδαπὸν οἰκοῦντ' ὄχλον,
αὐτοὺς παρασίτους τοῦ θεοῦ τοὺς Δηλίους.

Non est haec lectio Veneti Codicis in quo invenitur: παντοδαπῶν οὐκοῦντ' ὄχλον. Coniicit Meinekius: πλουτοῦντ' ὄχλον, quod rei

accommodatissimum esse pronunciat et Codicum lectioni similimum. Equidem illud tenendum censeo παντοδαπῶν lectionem traditam esse, non παντοδαπὸν et proxime accedam ad Codicis vestigia, si reposuero: παντοδάπανον ὄντ' ὅχλον. Deinde Dioxippi versiculos haud frustra tentasse mihi videor Mnem. XVII. 240. Tradita verba erant: μὴ κατακούσειεν δέμας ὁ Κωρυκαῖος. ἀλλὰ μὴν κατακήκοα κατακολουθῶν ἔνδοθεν σου, quae ita constitui:

μὴ κατακούσειεν δ' ἐκὰς

ὁ Κωρυκαῖος. B. ἀλλὰ μὴν κατακήκοεν

(ὁ) κατακολουθῶν ἔνδοθεν σου.

Apud Athenionem p. 558;

ὡς δ' ἤρεσ' αὐτοῖς ὕπερον καὶ τοὺς ἄλλας

προσάγουσιν ἤδη τῶν ἱερῶν γεγραμμένων.

simplicissimum fuerit rescribere: γεγενημένων. Ibid. vs. 44:

ὕπερ εὐσεβείας οὖν ἄφες παῦσαι λέγων,

Coraë scripsit ἃ φῆς, Jacobsius ἀφείς, quod Meinekius recepit; equidem de adverbio ἄλῃς cogitaram. Sed leve hoc est prae immani vitio in Crobyli fragmento p. 566:

τὸ γὰρ ἐνδελεχῶς μεθύειν τίν' ἡδονὴν ἔχει,

ἀποσεροῦντα ζῶνθ' ἑαυτὸν τοῦ φρονεῖν,

ὁ μέγιστον ἡμῶν ἀγαθὸν ἔσχεν ἡ φύσις;

Quam absurdum hic est participium ζῶντα! Habet id tamen Athenaeus duobus locis, quibus hoc fragmentum laudavit, ut appareat eum in Codice suo hoc ipsum invenisse ζῶντα, sed satis novimus, eum saepe corruptis librorum suorum lectionibus deceptum fuisse. Hic certe minime dubium, quin verum sit:

ἀποσεροῦνθ' ἐκόνθ' ἑαυτὸν τοῦ φρονεῖν.

Hoc est stultissimum, quod ebrius sponte insanit.

Parvulum est vitium, sed grave sententiae detrimentum in Nicolai fragmento p. 579. Parasitus ibi hominem artis imperitum dehortatur, ne animum ad difficillimam rem applicet:

ἀπὸ τίνων δογμάτων ὀρμώμενος

τολμᾷς παρασιτεῖν; ἃ μόλις ἡμεῖς τὸν βίον

ἅπαντα κατατρίψαντες οὐδὲ νῦν ἔτι

ἀνεωγμένην δυνάμεθα τὴν θύραν ἰδεῖν.

Emenda: εἰ μόλις. Apud Xenonem p. 596:

πάντες τελῶναι πάντες εἰσὶν ἄρπαγες.,
vide num probari possit: ἄνδρες τελῶναι.

Restat ut pauca dicam de fragmentis Comicorum Anonymorum, quibus multa admixta sunt perexigui pretii. P. 604 affert Meinekius ex Aristotele hexametrum:

πεντήκοντ' ἀνδρῶν ἑκατὸν λίπε δῖος Ἀχιλλεύς.

Exemplum est amphiboliae, quod Meinekius incompertum est, unde petium sit, deinde addit Cycliei fortasse carminis versum esse. Sed potuitne quis umquam nisi fortasse per iocum tam stulte scribere? Repone κτάνε pro λίπε, sententiae perinde erit et nihil lucrabimur. Fierine poterit umquam, ut talis versiculus vel mediocri poeta non prorsus indignus videatur? Potest id, opinor, fieri et quidem sic:

πεντήκοντ' ἀνδρῶν ἑκατὸν κτάνε δῖος Ἀχιλλεύς,

πεντήκοντ' ἀνδρῶν ἑκατὸν λίπε δῖος Ἀχιλλεύς.

De gustibus non est disputandum; nobis tale artificium displicet, at veteribus placuit. Ovidius certe:

Et superesse videt de tot modo millibus unum,

Et superesse videt de tot modo millibus unam.

Quod fragmentum Meinekius affert p. 608, id nuper ad Isocratem ostendimus in Mnem. XVIII. 75 sic supplendum esse:

γλῶττάν τέ σοι δίδωσιν

(θησαυρὸν) ἐν δῆμῳ φορεῖν καλῶν λόγων αἰώνων,

ἧ πάντα νικήσεις λέγων.

Ex Clemente Alexandrino Meinekius affert fragmentum p. 612, quod ita corrigitur a Cobeto Mnem. V. 194:

ἂν μῦς διορύξῃ βωμὸν ὄντα πῆλινον

κἂν μηδὲν ἄλλ' ἔχων διατράγῃ θύλακον,

ἀλεκτρυὼν τρεφόμενος ἂν ἂν' ἐσπέρας

ἄτῃ, τιθέμεθα τοῦτο σημεῖον τινος.

Proverbium quoddam hic respici, apparebit tibi ex locis, quos Cobetus collegit. Primum autem offensioni est participium ἔχων et propter Bionis Borysthenitae dictum, quod vide apud eundem: τί δὲ καὶ θυμαστὸν εἰ δ' μῦς τὸν θύλακον διέτραγεν οὐχ εὐρὼν ὃ τι φάγῃ, apud comicum quoque εὐρὼν malim quam ἔχων. Minor autem: βωμὸς πῆλινον. Πύλιον ποτήριον et

πηλίνους ἀνδριάντας novī, sed fiuntne etiam arae ex luto sive argilla et si fient, cur mures eas adrodent? Mures autem τοιχωρύχοι sunt et perfodiunt parietes. Τοίχους διορύττειν saepe legitur, veluti apud Arist. Plut. 565:

πάνυ γὰρ κλέπτειν κόσμιόν ἐστιν καὶ τοὺς τοίχους διορύττειν.
Suidas qui, quod raro fit, nunc quidem meliorem lectionem exhibet quam Photius quem describit, τοίχου ὀπὴν appellat τοιχωρύχημα γαλῆς. Sed quid plura?

ἂν μῦς διορύξῃ τοῖχον ὄντα πήλινον.
hoc intelligo: deinde perforato pariete venit mus in granarium ibique invenit non θύλακον ἀλφίτων (μεσόν), sed θύλακον ἀλφιτηρόν· hunc arrodit et superstitiosi homines portentum id esse existimant. Quid autem proderit βωμὸν διορύττειν? Nihil conditum servat, quo mus vescatur. Babrius scripsit:

ἀπήγε τὸν μῦν τὸν γεηπόνον πείσας
εἰς οἶκον ἐλθεῖν ὑπὸ τε τοῖχον ἀνθρώπου.
Id superest videre, quomodo τοῖχον in βωμὸν abire potuerit.

P. 618 Meinekius incerti poetae testimonium e Diodoro Siculo affert de Charondae lege, ne quis liberis suis novercam daret: tres postremi versus ita audiunt:

εἴτ' ἐπέτυχες γάρ, Φησι, γήμας τὸ πρότερον
εὐήμερῶν κατὰ παυσον· εἴτ' οὐκ ἐπέτυχες,
μαυικὸν τὸ πείραν δευτέρως λαβεῖν πάλιν.

Meinekius pro κατὰ παυσον suspicatur legendum esse κατάλυσον· equidem incideram in ἀγάπησον, quod vide an praestet. P. 642 ex Hesychio affertur: κυνόφαλλοι· Κορίνθιοι φυλή. Primum cum Meinekio κυνόφαλλοι restituo, deinde sub φυλή latere dixerim: ἰθύφαλλοι. P. 652 senarium ita suppleo:

βαὺ βαὺ (βαῦζων) καὶ κυνὸς Φωνὴν ἰεῖς.

P. 654 affertur versiculus:

ἤμην ποτ' ἤμην τῶν σφριγόντων ἐν λόγοις.

Favorinus, cui locum debemus, attulit propter eam ipsam formam ἤμην, sed, si satis antiquus versus est, malo: ἤμεν ποτ' ἤμεν, ut in Spartanorum cantilena, Proverbium p. 650:

πέζῃ βαδίζω, νεῖν γὰρ οὐκ ἐπίσαναι.,

vel puer corrigat, nam βάδιζε requiritur ut apud alios legitur πέζῃ πορεύου, non πορεύομαι. Non scripsit Phrynichus ap. Bk.

4. 15: ἄπλυτον πῶγωνα· εἰ θέλοις ἀνεπαχθῶς σκῶψαί τινα πωγωνίαν, sed ἄπλυτοπῶγωνα, sicuti τιλλοπῶγων apud eundem est p. 56. 3. Fragmentum 293 ex coniectura sic scribebam Mnem. XV. 345:

Βακχίς θεόν σ' ὠνόμασεν, εὐδαίμον λύχνη,
κῆτ' ὦ θεῶν μέγισ', ἔχει σ' ὁ πανδοκεύς.

Fragmentum 296: σκληρὰν ἄκαρπον καὶ φυτεύεσθαι κακὴν, praefero: καμφυτεύεσθαι. Denique quod Polybius habet 31. 21, inter comica fragmenta relatum fuit ab Jacobsio in Suppl. Add. p. 361:

τόλμα τι, κινδύνευε, πρᾶττ', ἀποτύγχανε,
ἐπίτυχε· πάντα μᾶλλον ἢ σαυτὸν προοῦ.,

sana ratio ducit ad: ἐπιτύγχανε, ἀπότυχε.

Amstelodami,
d. 28 m. April. 1880.

ARISTIDES.

Tom. II. pag. 679 Dind. ὅποι' ἄττ' ἂν εἶπη τοιαῦτ' ἄΝ ἀκούσεσθαι χρὴ προσδοκᾶν.

Soloeum est ἂν cum futuro coniunctum, at tu scribe τοιαῦτ' ἄΝΤακούσεσθαι χρὴ προσδοκᾶν.

Tom. II. pag. 462 Dind. καὶ τᾶλλα, φασὶν οἱ ΠΑΡΡΗΣΙΑΖΟ-μενοι, φίλος ἀνὴρ.

Nulla est in his παρρησία. Corrige: φασὶν οἱ ΠΑΡΟΙΜΙΑΖΟ-μενοι, nam proverbium est.

Tom. I. pag. 586. Dind. πάντες γὰρ ἄνθρωποι συνήσονται — οὐδὲ μικρὸν αὐτοὺς ἀντᾶραι δυνήθεντας.

Non est Graecum συνήσονται. Emenda συνείσονται.

C. G. C.

THUCYDIDEA.

AD LIBRUM IV.

- -x-

Thucyd. IV. 1. 3. ἐσεβελήκεσαν ἐς τὴν Ῥηγίνων οἱ Λοκροὶ — ξυνεΠυχόντων Ῥηγίνων φυγάδων Non poterant Rheginorum exsules ἐπάγειν Locrenses adversus suam patriam. Legendum est ξυνεΝυχόντων. Frequens est apud Thucydidem ἐνάγειν excitare, stimulare, instigare. cf. IV. 24. καὶ μάλιστα ἐνάγαν οἱ Λοκροὶ τῶν Ῥηγίνων κατ' ἐχθραν. IV. 21. μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἐνάγαν ὁ Κλέων. VI. 61. ἐνυχόντων τῶν ἐχθρῶν.

Thucyd. IV. 1. 4. αἱ δὲ νῆες Μεσσήνης ἐφρούρουν, καὶ ἄλλαι αἱ πληρούμεναι ἔμελλον αὐτόσε ἐγκυβερνισάμεναι τὸν πόλεμον ἐντεῦθεν ποιήσεσθαι. Legendum est: καὶ ἄλλαι αἱ ἌΕΙ πληρούμεναι. cf. III. 77 παρεσκευάζοντο — ἐξήκοντα ναῦς καὶ τὰς ἌΕΙ πληρουμένας ἐξέπεμπον.

Facillime post AI excidere potuit ἌΕΙ (AI).

Thucyd. IV. 3. 2. ὁ Δημοσθένης εὐθὺς ἡξίου τειχίζεσθαι τὸ χωρίον (ἐπὶ τούτῳ γὰρ ξυνέπλευσε). Unice vera est altera lectio ἐπὶ τούτῳ γὰρ ξυνεΚπλεῦσαι, quia perspicuum est non ex Thucydidis persona haec dici sed ex ipsius Demosthenis.

Lectio ξυνεκπλεῦσαι non est „bona auctoritate munita” Herwerd. sed sua ipsius bonitate satis munita est ab aliquo acuto lectore feliciter excogitata.

Thucyd. IV. 4. ὥς δ' οὐκ ἔπειθεν — ἡσύχαζεν [ὕπ' ἀπλοίας]. Recte Dobree ἡσύχαζεν pro lectione librorum ἡσύχαζον. Sed

minime Demosthenes ὅπ' ἀπλοίας ἡσύχαζεν. sed quia neque duces neque milites in suam sententiam pertrahere poterat, a proposito desistebat, namque hoc est ἡσύχαζεν. Expunge igitur ineptum emblema.

In sqq. αὐτοῖς τοῖς στρατιώταις σχολάζουσιν ὁρμὴ ἐνέπεσε περισῶσιν ἐκτειχίσαι τὸ χωρίον. Quid sit in tali re περισῶναι nullo modo exputare possum. Requiro aliquid quale legitur VI. 24. ἔρως ἐνέπεσε τοῖς πᾶσιν ἰμοίως ἐκπλεῦσαι.

Thucydides IV. 6. scripserat: οἱ ἐν τῇ Ἀττικῇ ὄντες Πελοποννήσιοι — ἀνεχώρουν κατὰ τάχος ἐπ' οἴκου νομίζοντες μὲν οἰκεῖον σφίσι τὸ περὶ τὴν Πύλον, ἅμα δὲ — ἐσπάνιζον τροφῆς, sed post νομίζοντες μὲν insulsum Scholion in textum se insinuavit: [οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἄγις ὁ βασιλεύς] adscriptum olim ad verba: οἱ ἐν τῇ Ἀττικῇ ὄντες Πελοποννήσιοι.

Pulcherrimus locus IV. 4. 2. duplici fatuo additamento deformatus est. Thucydides γραμμῶς sic scripserat: καὶ τὸν πηλὸν — ἀγγείων ἀπορίᾳ ἐπὶ τοῦ νότου ἔφερν ἐγκεκυφότες τε καὶ τῷ χεῖρε ἐς τοῦπίσω συμπλέκοντες. Rectissime ad hanc scripturam Scholiasta annotavit: τῶν καθ' ὑπερβολὴν ἐναργῶς εἰρημένων ἐστὶ τοῦτο. In libris nostris post ἐγκεκυφότες τε inserunt: ὡς μάλιτα μέλλοι ἐπιμένειν, et post συμπλέκοντες frigidissime ὅπως μὴ ἀποπίπτοι.

Acutissime coniuncta erant ἐγκεκυφότες ΤΕ ΚΑΙ — συμπλέκοντες.

Thucyd. IV. 4. 3. παντὶ τρόπῳ ἡπεύγοντο φθῆναι τοὺς Λακεδαιμονίους τὰ ἐπιμαχότατα ἐξεργασάμενοι [πρὶν ἐπιβοηθῆσαι]. Putide bis idem dicitur. Plane idem inest in φθῆναι.

Thucyd. IV. 8. 3. Δημοσθένης — ὑπεκπέμπει δύο νεὺς ἀγγεῖλαι Εὐρυμέδοντι — παρεῖναι — καὶ αἱ νῆες κατὰ τάχος ἔπλεον κατὰ τὰ ἐπεσπλάμενα [ὑπὸ Δημοσθένους]. quid esse potest puerilius?

Thucyd IV. 8. 9. οἱ δὲ τελευταῖοι [καὶ] ἐγκαταληφθέντες εἴκοσι καὶ τετρακσίσι ἦσαν. Bene expungitur καὶ, sed substituendū erat articulus: οἱ δὲ τελευταῖοι Οἱ ἐγκαταληφθέντες.

Thucyd. IV. 9. τὰς τριήρεις — ὑπὸ τὸ τείχισμα ΠΡΟΨΕΨΑΥ-
ρωσε. Sic libri: Herwerden recepit Dobrei coniecturam προΨαύ-
ρωσε, sed multo melius est ΠΕΡΙΨΕΨΑΥρωσε. Cf. II. 75: πρῶτον
μὲν περιεΨαύρωσαν αὐτοὺς τοῖς δένδρεσιν ἃ ἔκοψαν, τοῦ μηδένα
ἔτι ἐΨιέναι.

Thucyd. IV. 10. 3. τὸν πολέμιον δεινότερον ἔξομεν μὴ ἰαδίΩ C
αὐτῷ πάλιν οὔσης τῆς ἀναχωρήσεως. Imo vero μὴ ἰαδίA C.
Praeterea πάλιν ante ἀναχωρήσεως collocandum. Frequens est
apud Thucydidem πάλιν ἀναχωρεῖν, ἢ πάλιν ἀναχώρησις.

Thucyd. IV. 11. 2. ἐπέπλει Θρασυμηλίδας. Ridiculum no-
men est Θρασύμηλος et Θρασυμηλίδας, ut in Stobaei Append.
Florent. Ὁξίθεος pro ΕΤΞίθεος. Ut enim ὄξος et θεός numquam
coalescere in unum potuerunt, sic τὸ μῆλον sive malum est sive
οὐίς cum θρασύς componi non potest. Emendemus igitur Θρα-
συμηΔίδας, ut Θρασυμήδης et Θρασύβουλος nota sunt nomina.
Legebatur in Iliad. II. 462. Θρασύμηλον, sed in vetere A Ve-
neto annotatur: ἐν ἄλλῳ θρασύδημον, ἐν ἄλλῳ θρασύβου-
λον, quorum illud receptum est.

Thucyd. IV. 11. 4. ἀποκνοῦντας καὶ φυλασσομένους τῶν νεῶν
μὴ ξυντρίψωσιν. Manifesto mendosa haec sunt. Violentius Mad-
wig ξυντρίψιν reponerat pro μὴ ξυντρίψωσιν. Restituendum cen-
seo ΦΕΙΔομένοὺς τῶν νεῶν. Iracunde Brasidas eodem verbo
usus ἐβόα ὡς οὐκ εἰκὸς εἶη ξύλων φειδομένους τοὺς πολεμίους ἐν
τῇ χώρᾳ περιιδεῖν τεῖχος πεπονημένους. Contemptim naves ξύλα
appellat Spartanorum fastidio, qui naves τὰ κἄλα vocare sole-
bant, ut in illa epistola: ἔρρει τὰ κἄλα pro ἀπολώλασιν αἱ νῆες.

Thucyd. IV. 11. 4. ἐβόα — τὰς σφετέρας ναῦς — καταγνύ-
ναι [ἐκέλευε]. Submiror inutile et iners ἐκέλευε Herwerdeno non
esse de fraude suspectum. Mecum optime novit quam saepe
κελεύων, ἐκέλευε, ἐκέλευον soleant a sciolis de suo inseri.

Thucyd. IV. 12. ἡ ἀσπίς περιερρύη ἐς τὴν θάλασσαν καὶ ἐξενεχθεί-
σης [αὐτῆς] ἐς τὴν γῆν κτέ. In huiusmodi verborum conforma-

tione Graeculi addunt αὐτῆς, Veteres non item. praesertim quia proxime praecedit: καὶ πεσόντος αὐτοῦ.

Thucyd. IV. 14. 3. ἐγένετο ὁ θόρυβος μέγας [καὶ] ἀντηλλαγμένου τοῦ ἑκατέρων τρόπου περὶ τὰς ναῦς. Libri ἀντηλλαγμένος, quod bene correctum sed eadem opera καὶ expunctum oportuit, quod nunc vitiose abundat.

In libris est IV. 15. ἔδοξεν αὐτοῖς — τὰ τέλη καταβάντας εἰς τὸ στρατόπεδον βουλευεῖν παραχρῆμα ὁρῶντας ὃ, τι ἂν δοκῇ. Pro absurdo ὁρῶντας restitui quod ratio postulat δρῶντας et multis exemplis ostendi ἑρᾶν et δρᾶν inter se misceri. Hinc corrigenda est Herwerdeni annotatio.

Thucyd. IV. 16. 2. ὃ, τι δ' ἂν τούτων παραβαίνωσιν ἑκάτεροι [καὶ ὅτιοῦν τότε] λελύσθαι τὰς σπονδάς. Non possunt in eadem sententia coniungi ὃ, τι et ὅτιοῦν. Dicam unde molesta verba irrepserint: nempe ex cap. 23. εἶρητο ἂν καὶ ὅτιοῦν παραβαθῇ λελύσθαι τὰς σπονδάς. Utuntur Athenienses acriore verbo sed idem significante. Ex eodem loco apparet τότε esse delendum nam temporis significatio a loci sententia abhorret.

Thucyd. IV. 16. 2. ἐσπεῖσθαι δ' αὐτὰς μέχρι οὗ ἐπανέλθωσιν [οἱ] ἐκ τῶν Ἀθηνῶν Λακεδαιμονίων πρέσβεις. Delendus est articulus, namque nunc primum de legatis Athenas mittendis sermo est: οἱ πρέσβεις dicitur ubi de legatis ante erat actum, ut in sqq. § 3. καὶ οἱ πρέσβεις ἀπεσάλησαν.

Thucyd. IV. 17. 2. τοὺς δὲ λόγους [μακροτέρους] οὐ παρὰ τὸ εἰωθὸς μηχανοῦμεν ἄλλ' ἐπιχώριον ὅν ἡμῖν οὐ μὲν ἂν βραχεῖς ἀρκῶσι μὴ πολλοῖς χρῆσθαι. πλείοσι δ' ἐν ᾧ ἂν καιρὸς ἢ διδάσκοντάς τι τῶν προὔργου [λόγοις] τὸ δέον πράσσειν. Facile persuasi Herwerdeno μακροτέρους perinepte additum expungi oportere. Passim legitur eo sensu aut μηχανεῖν absolute aut μηχανεῖν τὸν λόγον aut τοὺς λόγους aut apud Tragicos μηχανεῖν λόγους. Herodotus II. 15. ἔρχομαι περὶ Αἰγύπτου μηχανέων τὸν λόγον. Suboluit aliquid Graeco homini, qui annotavit: περιττὸν τὸ „μακροτέρους” ἤρκει γὰρ εἰπεῖν „τοὺς δὲ λόγους οὐ παρὰ τὸ εἰωθὸς

μηκυνούμεν." sed nemo illa aetate suspicari poterat importunum vocabulum spurium et interpolatum esse.

Sequitur in libris: οὗ μὲν βραχεῖς ἀρκῶσι, quod soloecum est. Dicebant aut οὗ μὲν βραχεῖς ἀρκῶσιν, aut οὗ μὲν (ἄν) βραχεῖς ἀρκῶσι, quod Herwerden reposuit.

Ut supra μικροτέρως inepte abundat, sic λόγοις in sqq. πλείοσι δὲ (λόγοις χρησθῆαι) ἐν ᾧ ἂν καιρὸς ἢ διδάσκοντές τι τῶν προὔργου [λόγοις] τὸ δέον πράσσειν. Non poterant enim aliter quam λόγοις διδάσκειν τι τῶν προὔργου, et id ipsum λόγοις proxime praece- dit in πλείοσι δέ. Insulsum enim est dicere χρῶμεθα δὲ πλείοσι λόγοις ὅπου δεῖ λόγοις διδάσκειν τι τῶν προὔργου.

Thucyd. IV. 17. 4. καὶ μὴ παθεῖν ὅπερ εἰ ἀήθως τι ἀγαθὸν λαμβάνοντες τῶν ἀνθρώπων. αἰὲ γὰρ τοῦ πλείονος [ἐλπίδι] ὀρέγονται. Sine controversia ἐλπίδι est delendum. Coniunguntur enim sic necessario τοῦ πλείονος ἐλπίδι, quum manifesto τοῦ πλείονος ὀρέγονται sint coniungenda, ut cap. 21. 2. τοῦ δὲ πλείονος ὠρέγοντο. Itaque prorsus assentior Herwerdeno, qui annotat: „interpositum ἐλπίδι sapit glossema."

Thucyd. IV. 19. Λακεδαιμόνιοι ὅμῃς προκαλοῦνται ἐς διά- λυσιν πολέμου δίδόντες μὲν εἰρήνην καὶ συμμαχίαν - ἀνταιτοῦν- τε δὲ τοὺς ἐκ τῆς νήτου ἄνδρας, [καὶ] ἄμεινον ἡγούμενοι ἀμφοτέ- ροις μὴ διακινδυνεύεσθαι εἴτε [βίῃ] διαφύγοιεν παρατυχούσης τι- νὸς σωτηρίας εἴτε καὶ ἐκπολιορκηθέντες μᾶλλον [ἂν] χειρωθεῖεν. Primum si locum diligenter consideraveris expunges καὶ in καὶ ἄμεινον ἡγούμενοι, nam coniuncta sunt προκαλοῦνται ἐς διάλυσιν ἄμεινον ἡγούμενοι ἀμφοτέροις.

Deinde recte damnavit Herwerden stulte additum βίῃ, nam inter se pugnant βίῃ διαφύγειν imprimis ubi sequitur παρατυ- χούσης τινὸς σωτηρίας. Recte idem ἂν expunxit in verbis μᾶλ- λον [ἂν] χειρωθεῖεν.

Praeterea animadvertendum est discrimen quod inter διακιν- δυνεύειν et διακινδυνεύεσθαι intercedit. Διακινδυνεύειν est quod omnes novimus in adveniendo periculo usque ad extremum perseve- rare, ut in fine capituli 19: πρὸς δὲ τὰ ὑπερρυχούντα καὶ παρὰ γνώμην διακινδυνεύειν. Sed διακινδυνεύεσθαι quid est? Ipsa forma declarat esse e numero verborum, quae certamen et contentionem

significant ut ἀπειλεῖν διαπειλεῖσθαι, βοᾶν διαβοᾶσθαι, τοξεύειν διατοξεύεσθαι et alia sexcenta, quae omnia praeter διαπίνειν verbi medii formam assumunt et sic ex κινδυνεύειν διακινδυνεύεσθαι nascitur. Itaque haec est verborum sententia: *satius esse rati utrisque nostrum non in alea ineunda audacia et pertinacia inter nos contendere*, nos εἴπως διαφύγοιεν οἱ ἄνδρες, vos εἴπως ἐκπολιορκηθέντες χειρωθεῖεν.

Est denique operae pretium in Scholiis ad hunc locum observare quam leves, quam pueriles sint Scholiastarum, quorum praeter nomina nihil novimus, animadversiones et interpretationes. Non sunt, credo, obscura verba Thucydidis ἄμεινον ἡγούμενοι ἀμφοτέροις μὴ διακινδυνεύεσθαι, ut cap. 20. ἡμῖν δὲ καλῶς, εἴπερ ποτέ. ἔχει ἀμφοτέροις ἡ ξυναλλαγή. Annotatur ad cap. 19. ἀμφοτέροις: ἡμῖν καὶ ὑμῖν, ὡς Ἀντυλλῆς φησιν, ἵνα δοκῶσι Λακεδαιμόνιοι καὶ τοῦ τῶν Ἀθηναίων προνοεῖσθαι συμφέροντος. Satis levia et tenuia haec esse putes, sed vera tamen. Aliter visum Scholiastae, qui addidit: ἡ ἀμφοτέροις λέγει ἐν ἀμφοτέροις ἡ διαφυγεῖν τοὺς ἄνδρας ἡ ἐκπολιορκηθῆναι, ὃ καὶ μάλλον εἰκός ἐστιν. Haud vidi magis. Quod homini μάλλον εἰκός esse videtur manifesto pugnat et cum loci sententia et cum loquendi usu.

Thucyd. IV. 19. 2. ἐὰν ἀνταμυνόμενός τις καὶ ἐπικρατήσας τὰ πλείω τοῦ πολέμου (libri omnes πολέμου) κατ' ἀνάγκην ὄρκοις ἐγκαταλαμβάνων μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ξυμβῇ. Coniunctis Kruegeri et Herwerdeni correctionibus locus persanatus erit sic scriptus: ἐὰν Ἀμυνόμενός τις ἐπικρατήσας (Krueg.) τὰ πλείω ΤΟΝ πολέμου (Herwerd.) κατ' ἀνάγκην ὄρκοις Καταλαμβάνων (Krueg.) μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ξυμβῇ.

Thucyd. IV. 19. πεφύκασι τοῖς μὲν ἐκουσίῳ ἐνδοῦσιν ἀνθισσᾶσθαι μεθ' ἡδονῆς, πρὸς δὲ τὰ ὑπεραυχοῦντα καὶ παρὰ γνώμην διακινδυνεύειν. Thucydides manus servata est in Bekkeri *Anecdotis* pag. 126. 1. τοῖς μὲν ἐκούσιν ἐνδοῦσιν. Cf. III. 39. 7. εἰ — τοῖς ἐκούσιν ἀποσᾶσι τὰς αὐτὰς ζημίας προθήσετε, ubi Scholiasta interpretatur: τοῖς ἐκουσίως ἀποσᾶσιν. Thucydides enim dicebat: οἱ ἐκόντες ἐνδόντες vel ἀποσάντες, Graeculi pro ἐκόντες usurpabant ἐκουσίως.

Thucyd. IV. 20. 3. *ἐάν τε γνῶτε Λακεδαιμονίους ἔξεσιν ὑμῖν φίλους γενέσθαι βεβαίως αὐτῶν τε προκαλεσαμένους χαρισάμενους τε μᾶλλον ἢ βιασαμένους*. Thucydides dixerat *Λακεδαιμονίους ἔξεσι* — *προκαλεσαμένους ut ὑμῖν — χαρισάμενους*. Perinde bene dicitur *φίλοι Λακεδαιμονίων et Λακεδαιμονίους*.

Thucyd. IV. 21. 2. *οἱ δὲ (Ἀθηναῖοι) τὰς μὲν σπονδὰς [ἔχοντες τοὺς ἄνδρας ἐν τῇ νήσῳ] ἤδη σφίσιν ἐνόμιζον ἐτοίμους εἶναι, ὁπόταν βούλωνται [ποιεῖσθαι πρὸς αὐτούς], τοῦ δὲ πλείονος ὀρέγοντο*. Expunxi olim importuna verba *ποιεῖσθαι πρὸς αὐτούς*, quae Herwerden optime deleuit. Compara locum II. 84. 2. *καὶ τὴν ἐπιχείρησιν ἐφ' ἑαυτῷ ἐνόμιζεν εἶναι, ὁπόταν βούληται*.

Praeterea gravis suspicio premit verba *ἔχοντες τοὺς ἄνδρας ἐν τῇ νήσῳ*, nam qua tandem ratione illo tempore Athenienses dici possunt aut sibi videri *ἔχειν τοὺς ἄνδρας ἐν τῇ νήσῳ*? Praeterea nominativus *ἔχοντες* non satis sententiae congruit et verba suspecta non suo loco posita sunt, nam arcte coniuncta sunt *τὰς σπονδὰς ἤδη σφίσιν ἐνόμιζον ἐτοίμους εἶναι*.

Thucyd. IV. 21. 3. *μάλιστα δ' αὐτοὺς ἐνήγε Κλέων ὁ Κλεαινέτου [ἄνὴρ δημαγωγὸς κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ὦν καὶ τῷ πλήθει πιθανώτατος]*. Evidens in paucis emblema tandem Herwerden sustulit recte componens locum III. 36. 6. *Κλέων ὁ Κλεαινέτου — ὦν καὶ ἐς τᾶλλα βιαϊώτατος τῶν πολιτῶν τῷ τε δήμῳ παρὰ πολὺ ἐν τῷ τότε πιθανώτατος*. Hinc sciolus sua sumsit sed vide quam inepte. Apud verum Thucydidem omnia optime procedunt: apud Thucydidem personatum primum *ἄνὴρ δημαγωγός* vitiose et contra Atticorum consuetudinem dictum est, sed perabsurdum est quod sequitur: *κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ὦν*, sive per se spectanda haec verba sunt, non poterat enim pacem impedire nisi illo tempore vixisset, sive coniungenda sunt *κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ὦν ἄνὴρ δημαγωγός*, non solebant enim Oratores artem desinere.

Similis huic apud Thucydidem locus est VI. 35. *Ἀθηναγῶρας, ὃς δήμου τε προσάτης ἦν καὶ ἐν τῷ παρόντι πιθανώτατος τοῖς πολλοῖς*, quo pertinet annotatio Aelii Dionysii apud Photium *Πιθανώτατος τοῖς πολλοῖς: ὁ πισικώτατος καὶ πείθων τοὺς πολλοὺς παρὰ Θουκυδίδην*!

Multorum additamentorum simul originem vides: si quid apud Thucydidem alio loco de eadem re scriptum est Graeculi sedulo annotant in margine, unde facile in textum irrepunt aut ipsis auctoris verbis aut ad praesentem locum utcumque accommodatis, ut hoc loco factum est.

Thucyd. IV. 23. ἀφικομένων δ' αὐτῶν διελύοντο εὐθύς αἰ σπονδαί. Ineptum est imperfectum pro plusquamperfecto et praepositio ΔΙ vitiose abundat. Perpetuum est in ea re et necessarium ἑΛΕΑΤΝΤΟ εὐθύς αἰ σπονδαί. ut cap. 16. 2. ὅ, τι δ' ἂν τούτων παραβαίνωσι — λελύσθαι τὰς σπονδάς. et post pauca iterum: ἐλθόντων δὲ τὰς σπονδάς λελύσθαι, et cap. 23 εἰρητο ἔαν καὶ οἰοῦν παραβαθῆ λελύσθαι τὰς σπονδάς.

Eodem modo omnes constanter dicebant λύειν τὰς σπονδάς, non διαλύειν. I. 53. ἀδικεῖτε — πολέμου ἄρχοντες καὶ σπονδάς λύοντες, et sic passim.

Thucyd. IV. 23. 2. Ἀθηναῖοι μὲν δυοῖν νεοῖν — τὴν νῆσον περιπλέοντες τῆς ἡμέρας, τῆς δὲ νυκτὸς καὶ ἅπασαι περιώρμουν. Imo vero ἀπάσαιC, nempe οἱ Ἀθηναῖοι. Cf. VII. 13. ἀναγκάζομενοι — πάσαις φυλάσσειν. et VIII. 36. ταῖς ἡμισείαις τῶν νεῶν Κνίδον φυλάσσειν. In libro VIII. 8. διαφέρειν δὲ τὸν Ἰσθμὸν τὰς ἡμισείας τῶν νεῶν πρῶτον καὶ εὐθύς ταύταC ἀποπλεῖν, corrigendum ταύταC.

Thucyd. IV. 23. 2. Πελοποννήσιοι δ' ἐν τῇ ἡπείρῳ στρατοπεδεύμενοι. Non audet Herwerden rescribere ἑστρατοπεδεύμενοι „sed στρατοπεδεύεσθαι pro ἐστρατοπεδεῦσθαι dici potuisse rasne fide facit exemplorum numerus.” Sed nulla exemplorum copia umquam efficere poterit ut quod fieri non possit tamen esse factum videatur. Librarii ubi semel errorem imbiberunt sine fine errant. Ut Latine differunt *castra ponere (metari)* et *castra habere (in castris esse)*, quae nemo umquam confundet, sic Graece στρατοπεδεύεσθαι et ἐστρατοπεδαῦσθαι.

Thucyd. IV. 24. 3. ὁρῶντες τοῖς Ἀθηναίοις τὰς μὲν παρούσας ὀλίγας ναῦς, ταῖς δὲ πλείοσι — πυκθανόμενοι τὴν νῆσον πολιορκεῖσθαι. Herwerden: „ὀλίγας est praedicativum.” Fieri non potest

accommodatissimum esse pronunciat et Codicum lectioni similimum. Equidem illud tenendum censeo παντοδαπῶν lectionem traditam esse, non παντοδαπὸν et proxime accedam ad Codicis vestigia, si reposuero: παντοδάπανον ὄντ' ὀχλον. Deinde Dioxippi versiculos haud frustra tentasse mihi videor Mnem. XVII. 240. Tradita verba erant: μὴ κατακούσειεν δέμας ὁ Κωρυκαῖος. ἀλλὰ μὴν κατακήκοα κατακολουθῶν ἔνδοθέν σου, quae ita constitui:

μὴ κατακούσειεν δ' ἐκ ἄς

ὁ Κωρυκαῖος. B. ἀλλὰ μὴν κατακήκοεν

(δ) κατακολουθῶν ἔνδοθέν σου.

Apud Athenionem p. 558;

ὥς δ' ἤρεσ' αὐτοῖς ὕπερον καὶ τοὺς ἄλλας

προσάγουσιν ἤδη τῶν ἱερῶν γεγραμμένων.

simplicissimum fuerit rescribere: γεγεννημένων. Ibid. vs. 44:

ὑπὲρ εὐσεβείας οὖν ἄφες παῦσαι λέγων,

Coraë scripsit ἃ φής, Jacobsius ἀφείς, quod Meinekius recepit: equidem de adverbio ἄλῃς cogitaram. Sed leve hoc est prae immani vitio in Crobyli fragmento p. 566:

τὸ γὰρ ἐνδελεχῶς μεθύειν τίν' ἡδονὴν ἔχει,

ἀποσεροῦντα ζῶνθ' ἑαυτὸν τοῦ Φρονεῖν,

ὁ μέγιστον ἡμῶν ἀγαθὸν ἔσχεν ἡ φύσις;

Quam absurdum hic est participium ζῶντα! Habet id tamen Athenaeus duobus locis, quibus hoc fragmentum laudavit, ut appareat eum in Codice suo hoc ipsum invenisse ζῶντα, sed satis novimus, eum saepe corruptis librorum suorum lectionibus deceptum fuisse. Hic certe minime dubium, quin verum sit:

ἀποσεροῦνθ' ἐκόνθ' ἑαυτὸν τοῦ Φρονεῖν.

Hoc est stultissimum, quod ebrius sponte insanit.

Parvulum est vitium, sed grave sententiae detrimentum in Nicolai fragmento p. 579. Parasitus ibi hominem artis imperitum dehortatur, ne animum ad difficillimam rem applicet:

ἀπὸ τίνων δογμάτων ὁρμώμενος;

τολμᾶς παρασιτεῖν; ἃ μόλις ἡμεῖς τὸν βίον

ἅπαντα κατατρίψαντες οὐδὲ νῦν ἔτι

ἀνεωγμένην δυνάμεθα τὴν θύραν ἰδεῖν.

Emenda: εἰ μόλις. Apud Xenonem p. 596:

πάντες τελῶναι πάντες εἰσὶν ἄρπαγες.,
vide num probari possit: ἄνδρες τελῶναι.

Restat ut pauca dicam de fragmentis Comicorum Anonymorum, quibus multa admixta sunt perexigui pretii. P. 604 affert Meinekius ex Aristotele hexametrum:

πεντήκοντ' ἀνδρῶν ἑκατὸν λίπε δῖος Ἀχιλλεύς.

Exemplum est amphiboliae, quod Meinekius incompertum est, unde petium sit, deinde addit Cycliei fortasse carminis versum esse. Sed potuitne quis umquam nisi fortasse per iocum tam stulte scribere? Repone κτάνε pro λίπε, sententiae perinde erit et nihil lucrabimur. Fierine poterit umquam, ut talis versiculus vel mediocri poeta non prorsus indignus videatur? Potest id, opinor, fieri et quidem sic:

πεντήκοντ' ἀνδρῶν ἑκατὸν κτάνε δῖος Ἀχιλλεύς,

πεντήκοντ' ἀνδρῶν ἑκατὸν λίπε δῖος Ἀχιλλεύς.

De gustibus non est disputandum; nobis tale artificium displicet, at veteribus placuit. Ovidius certe:

Et superesse videt de tot modo millibus unum,

Et superesse videt de tot modo millibus unam.

Quod fragmentum Meinekius affert p. 608, id nuper ad Isocratem ostendimus in Mnem. XVIII. 75 sic supplendum esse:

γλῶττάν τέ σοι δίδωσιν

(θησαυρὸν) ἐν δῆμῳ φορεῖν καλῶν λόγων αἰνῶν,

ἧ πάντα νικήσεις λέγων.

Ex Clemente Alexandrino Meinekius affert fragmentum p. 612, quod ita corrigitur a Cobeto Mnem. V. 194:

ἂν μῦς διορύξη βωμὸν ἔντα πῆλινον

καὶ μὴδὲν ἄλλ' ἔχων διατράγῃ θύλακον.

ἀλεκτρυὼν τρεφόμενος ἂν ἂν' ἐσπέρα:

ἤτοι, τιθέμεθα τοῦτο σημεῖον τινος.

Proverbium quoddam hic respici, apparebit tibi ex locis, quos Cobetus collegit. Primum autem offensioni est participium ἔχων et propter Bionis Borysthenitae dictum, quod vide apud eundem: τί δὲ καὶ θυμαστὸν εἰ δ μῦς τὸν θύλακον διέτραπευ οὐχ εὐρὼν ὅ τι φάγῃ, apud comicum quoque εὐρὼν malim quam ἔχων. Minor autem εὐρὼς πάλιν. Πύλινον ποτήριον et

πηλίνους ἀνδριάντας novi, sed fiuntne etiam arae ex luto sive argilla et si fient, cur mures eas adrodent? Mures autem τοιχωρύχοι sunt et perfodiunt parietes. Τοίχους διορύττειν saepe legitur, veluti apud Arist. Plut. 565:

πάνυ γὰρ κλέπτειν κόσμιόν ἐστιν καὶ τοὺς τοίχους διορύττειν.
Suidas qui, quod raro fit, nunc quidem meliorem lectionem exhibet quam Photius quem describit, τοίχου ὀπὴν appellat τοιχωρύχημα γαλλῆς. Sed quid plura?

ἂν μῦς διορύξῃ τοῖχον ὄντα πήλινον.

hoc intelligo: deinde perforato pariete venit mus in granarium ibique invenit non θύλακον ἀλφίτων (μεσόν), sed θύλακον ἀλφιτηρόν· hunc arrodit et superstitiosi homines portentum id esse existimant. Quid autem proderit βωμὸν διορύττειν? Nihil conditum servat, quo mus vescatur. Babrius scripsit:

ἀπῆγε τὸν μὺν τὸν γεηπόνον πείσας

εἰς οἶκον ἐλθεῖν ὑπὸ τε τοῖχον ἀνθρῶπου.

Id superest videre, quomodo τοῖχον in βωμὸν abire potuerit.

P. 618 Meinekius incerti poetae testimonium e Diodoro Siculo affert de Charondae lege, ne quis liberis suis novercam daret: tres postremi versus ita audiunt:

εἴτ' ἐπέτυχες γάρ, Φησι, γήμας τὸ πρότερον

εὐήμερῶν κατὰ παυσον· εἴτ' οὐκ ἐπέτυχες,

μανικὸν τὸ πείραν δευτέρας λαβεῖν πάλιν.

Meinekius pro κατὰ παυσον suspicatur legendum esse κατάλυσον· equidem incideram in ἀγάπησον, quod vide an praestet. P. 642 ex Hesychio affertur: κυνόφαλλοι· Κορίνθιοι φυλή. Primum cum Meinekio κυνόφαλλοι restituo, deinde sub φυλή latere dixerim: ἰθύφαλλοι. P. 652 senarium ita suppleo:

βαὺ βαὺ (βαῦζων) καὶ κυνὸς φωνὴν ἰεῖς.

P. 654 affertur versiculus:

ἤμην ποτ' ἤμην τῶν σφριγόντων ἐν λόγοις.

Favorinus, cui locum debemus, attulit propter eam ipsam formam ἤμην, sed, si satis antiquus versus est, malo: ἤμεν ποτ' ἤμεν, ut in Spartanorum cantilena, Proverbium p. 650:

πεζῇ βαδίζω, νεῖν γὰρ οὐκ ἐπίσαναι.,

vel puer corrigat, nam βάδιζε requiritur ut apud alios legitur πεζῇ πορεύου, non πορεύομαι. Non scripsit Phrynichus ap. Bk.

4. 15: ἄπλυτον πώγωνα· εἰ θέλοις ἀνεπαχθῶς σκῶψαί τινα πωγωνίαν, sed ἀπλυτοπώγωνα, sicuti τιλλοπώγων apud eundem est p. 56. 3. Fragmentum 293 ex coniectura sic scribebam Mnem. XV. 345:

Βακχίς θεόν σ' ὠνόμασεν, εὐδαῖμον λύχνη,
κᾶτ' ὃ θεῶν μέγισ', ἔχει σ' ὁ πανδοκεύς.

Fragmentum 296: σκληρὰν ἄκαρπον καὶ φυτεύεσθαι κακὴν, praefero: καμφυτεύεσθαι. Denique quod Polybius habet 31. 21, inter comica fragmenta relatum fuit ab Jacobsio in Suppl. Add. p. 361:

τόλμα τι, κινδύνευε, πρᾶττ', ἀποτύγχανε,
ἐπίτυχε· πάντα μᾶλλον ἢ σαυτὸν προῦ.

sana ratio ducit ad: ἐπιτύγχανε, ἀπότυχε.

Amstelodami,
d. 28 m. April. 1880.

ARISTIDES.

Tom. II. pag. 679 Dind. ὅποι' ἄττ' ἂν εἴπῃ τοιαῦτ' ἄν ἀκούσεσθαι χρὴ προσδοκᾶν.

Soloecum est ἂν cum futuro coniunctum, at tu scribe τοιαῦτ' ἄν ἀκούσεσθαι χρὴ προσδοκᾶν.

Tom. II. pag. 462 Dind. καὶ τᾶλλα, φασὶν οἱ ΠΑΡΡΗΣΙΑΖΟΜΕΝΟΙ, Φίλος ἀνὴρ.

Nulla est in his παρρησία. Corrige: φασὶν οἱ ΠΑΡΟΙΜΙΑΖΟΜΕΝΟΙ, nam proverbium est.

Tom. I. pag. 586. Dind. πάντες γὰρ ἄνθρωποι συνήσονται — οὐδὲ μικρὸν αὐτοὺς ἀντᾶραι δυνηθέντας.

Non est Graecum συνήσονται. Emenda συνείσονται.

C. G. C.

renes in victima deficerent, alter hoedus immolatus est. Sed quid est καθεῖς κάτω τὴν χεῖρα τὴν μίαν λαθών? Καθεῖς κάτω τὴν χεῖρα intelligo et fuit coquus non minus callidus quam ἀλλαντοπώλης in simili negotio apud Aristophanem iu Equitibus. Sed diciturne ἡ μία χεῖρ pro ἡ ἑτέρα χεῖρ? Quod omnes concedent, corruptum est τὴν μίαν λαθών. Locum ut emendarem, Phrynichum contuli, qui ita scribit p. 300 Lob.: *Ψύα· οἱ μὲν ἀπλῶς ἀμαρτάνοντες διὰ τοῦ Τ· οἱ δὲ διπλῇ ἀμαρτάνοντες διὰ τοῦ ΟΙ, ὅσον ψοία. ἔσι δὲ τὸ ὄνομα πολὺ κίβδηλον. νεφρὸν οὖν λέγε.* Itaque dubitabatur de nominis forma, unde Photius: *ψόας ἢ ψοίας ἢ ὅπη χρὴ καλεῖν παρ' οὐδενὶ τῶν Ἀττικῶν εὔρον· οἱ δὲ παλαιοὶ γυμνασθαὶ ἀλώπεκα προσαγορεύουσιν.* Quenam corporis pars hoc nomine intelligatur, Pollux tradidit II. 185: *οἱ δ' ἐνδοθεν κατὰ τὴν ὀσφὺν μύες καλοῦνται ψοαὶ καὶ νευρομήτραι καὶ ἀλώπεκες. Κλέαρχος δὲ οὕτως ὀνομάζει τοὺς κατὰ τῆς ῥάχεως μύς.* Itaque dixeris non prorsus convenire inter doctos viros, quae ψοαὶ sint, quum alii ἐνδοθεν quaerant, alii ἔξωθεν, sed constat certe μύς fuisse a renibus non multum remotos, adeo ut Phrynichus, sicuti vidimus, νεφρὸν appellare potuerit, quas alii ψόας. Non meae provinciae est, eam rem ulterius indagare et, si qui philologi praeter humanitatis studia etiam humani corporis structuram explorant, eos ablegabo ad Lobekium, qui ex Hippocrate, Aristotele et Galeno nubem exemplorum attulit. Non magis definiam utra vera nominis forma sit ψύα an ψόα, sed ψόα ab gravioribus testibus videtur commendari, etiamsi paenultima syllaba in epica poesi producat. Fortasse ψόας nomine tota regio renalis et lumbaris intelligitur, nam hoc nomen medicis in usu esse, fuisse certe, Nunnesius me docuit. Hinc Caelius Aurelianus *proadicos* dixit, qui clunium dolore laborant, nam, uti Forcellinus ait, musculos clunium sub spinae finem ex interioribus atque exterioribus adhaerentes, ψόας vocaverunt. Nisi metuerem, ne mihi tanquam graculo pennae detraherentur, hic complura addere possem ex Henrico Stephano, sed satis est Athenaeum adhibere, qui IX. 399 multos locos attulit, inter quos eum ipsum Clearchi locum, quem Pollux in animo habuit. Simaristo sunt ὀσφύος αἱ ἐκ πλαγίων σάρκες ἐπανεσηκυῖαι et hinc Cyclicus poeta recte scribere potuit:

Ἴσον δ' Ἑρμιονεὺς ποσὶ κραιπαλίμοισι μετασπῶν
ψύας ἔγχεϊ νύξε.

Verum, inquires, quantumvis docte haec disputata sint, quid undique corrassa et intempestiva doctrina ad Euphronem, quum Phrynichus diserte doceat, ψύας nomen ab Atticis scriptoribus non usurpari? Bene factum quod in paucissimis huius ipsius Euphronis fragmentis quae supersunt, illud etiam habemus, quo res nisi fallor conficitur:

λοβός τις ἐστὶ καὶ ψόαι καλούμεναι.

Atque eodem modo ibi quoque scribam:

καθεὶς κάτω τὴν χεῖρα τὴν ψόαν λαβὼν
ἔρριψας εἰς τὸν λάκκον ἰταμῶς τὸν νεφρόν.

Aut hoc certum est, aut nihil in re critica satis certum est.

Eiusdem Euphronis quod legitur p. 492 Mk.:

ἴτω πρὸς ἡμᾶς καὶ τάχ' οὐδὲν μεταλάβοι.

requiro: οὐδὲν ἂν λάβοι. Posidippus vix scribere potuit p. 519:

οὕτω τι πολύπουν ἐστὶν ἢ λύπη κακόν,

pro ποικίλον. Deinde affert Meinekios e sexto Bekkeri lexico p. 462. 25: λέγεται δὲ αὐθέκασα καὶ τὰ αὐτόματα καὶ σκληρά. Μένανδρος φησὶ· πικροῦ γέροντος αὐθεκάσου τὸν τρόπον. Ferri non potest αὐτόματα et non sufficit quod infelix hora Meinekio suppeditavit αὐτόνομα vel αὐτογνώμονα. Uti multa alia in hoc Bekkeri lexico, haec quoque adnotatio e Phrynicho fluxit, quem vide idem fere praecipientem p. 17. 24. Estne autem adjectivum quod σκληρόν significat et facile in αὐτόματον potnit depravari? Est, opinor: λέγεται δὲ αὐθέκασα καὶ τὰ ἀτέραμνα καὶ σκληρά. Docte de hoc adjectivo omnia conges- sit Rubnkenii diligentia ad Timaeum p. 156 ipseque Phrynichus hoc adjectivum interpretatus fuerat supra p. 8. 16.

Parasitus quidam apud Critonem p. 538 in insulam Delon proficiscitur, nam creditur haec terra tria habere bona plane singularia:

εὐοψον ἀγοράν, παντοδαπὸν οἰκοῦντ' ὄχλον,
αὐτοῦς παρασίτους τοῦ θεοῦ τοὺς Δηλίους.

Non est haec lectio Veneti Codicis in quo invenitur: παντοδαπῶν οὐκοῦντ' ὄχλον. Coniicit Meinekios: πλουτοῦντ' ὄχλον, quod rei

accommodatissimum esse pronunciat et Codicum lectioni similimum. Equidem illud tenendum censeo παντοδαπῶν lectionem traditam esse, non παντοδαπὸν et proxime accedam ad Codicis vestigia, si reposuero: παντοδάπανον ὄντ' ὀχλον. Deinde Dioxippi versiculos haud frustra tentasse mihi videor Mnem. XVII. 240. Tradita verba erant: μὴ κατακούσειεν δέμας ὁ Κωρυκαῖος. ἀλλὰ μὴν κατακήκοα κατακολουθῶν ἔνδοθέν σου, quae ita constitui:

μὴ κατακούσειεν δ' ἐκ ἁς

ὁ Κωρυκαῖος. B. ἀλλὰ μὴν κατακήκοεν

(δ) κατακολουθῶν ἔνδοθέν σου.

Apud Athenionem p. 558;

ὥς δ' ἤρεσ' αὐτοῖς ὕπερον καὶ τοὺς ἄλλας

προσάγουσιν ἤδη τῶν ἱερῶν γεγεγραμμένων.

simplicissimum fuerit rescribere: γεγενημένων. Ibid. vs. 44:

ὕπερ εὐσεβείας οὖν ἄφες παῦσαι λέγων,

Coraë scripsit ἃ Φῆς, Jacobsius ἀφείς, quod Meinekius recepit: equidem de adverbio ἄλῃς cogitaram. Sed leve hoc est prae immani vitio in Crobly fragmento p. 566:

τὸ γὰρ ἐνδελεχῶς μεθύειν τίν' ἡδονὴν ἔχει,

ἀποσεροῦντα ζῶνθ' ἑαυτὸν τοῦ Φρονεῖν,

ὃ μέγιστον ἡμῶν ἀγαθὸν ἔσχεν ἢ φύσις;

Quam absurdum hic est participium ζῶντα! Habet id tamen Athenaeus duobus locis, quibus hoc fragmentum laudavit, ut appareat eum in Codice suo hoc ipsum invenisse ζῶντα, sed satis novimus, eum saepe corruptis librorum suorum lectionibus deceptum fuisse. Hic certe minime dubium, quin verum sit:

ἀποσεροῦνθ' ἐκόνθ' ἑαυτὸν τοῦ Φρονεῖν.

Hoc est stultissimum, quod ebrius *sponte* insanit.

Parvulum est vitium, sed grave sententiae detrimentum in Nicolai fragmento p. 579. Parasitus ibi hominem artis imperitum dehortatur, ne animum ad difficillimam rem applicet:

ἀπὸ τίνων δογμάτων δρῶμενος

τολμᾶς παρασιτεῖν; ἃ μόλις ἡμεῖς τὸν βίον

ἅπαντα κατατρίψαντες οὐδὲ νῦν ἔτι

ἀνεωγμένην δυνάμεθα τὴν θύραν ἰδεῖν.

Emenda: εἰ μόλις. Apud Xenonem p. 596:

πάντες τελῶναι πάντες εἰσὶν ἄρπαγες.,
vide num probari possit: ἄνδρες τελῶναι.

Restat ut pauca dicam de fragmentis Comicorum Anonymorum, quibus multa admixta sunt perexigui pretii. P. 604 affert Meinekius ex Aristotele hexametrum:

πεντήκοντ' ἀνδρῶν ἑκατὸν λίπε δῖος Ἀχιλλεύς.

Exemplum est amphiboliae, quod Meinekio incompertum est, unde petatum sit, deinde addit Cyclici fortasse carminis versum esse. Sed potuitne quis umquam nisi fortasse per iocum tam stulte scribere? Repone κτάνε pro λίπε, sententiae perinde erit et nihil lucrabimur. Fierine poterit umquam, ut talis versiculus vel mediocri poeta non prorsus indignus videatur? Potest id, opinor, fieri et quidem sic:

πεντήκοντ' ἀνδρῶν ἑκατὸν κτάνε δῖος Ἀχιλλεύς,

πεντήκοντ' ἀνδρῶν ἑκατὸν λίπε δῖος Ἀχιλλεύς.

De gustibus non est disputandum; nobis tale artificium displicet, at veteribus placuit. Ovidius certe:

Et superesse videt de tot modo millibus unum,

Et superesse videt de tot modo millibus unam.

Quod fragmentum Meinekius affert p. 608, id nuper ad Isocratē ostendimus in Mnem. XVIII. 75 sic supplendum esse:

γλῶττάν τέ σοι δίδωσιν

(θησαυρὸν) ἐν δῆμῳ φορεῖν καλῶν λόγων αἰνῶν,

ἧ πάντα νικήσεις λέγων.

Ex Clemente Alexandrino Meinekius affert fragmentum p. 612, quod ita corrigitur a Cobeto Mnem. V. 194:

ἂν μῦς διορύξη βωμὸν ἔντα πῆλινον

κἂν μηδὲν ἄλλ' ἔχων διατράγῃ θύλακον.

ἀλεκτρυὸν τρεφόμενος ἂν ἄφ' ἐσπέρας

ἤσῃ, τιθέμεθα τοῦτο σημεῖόν τινος.

Proverbium quoddam hic respici, apparebit tibi ex locis, quos Cobetus collegit. Primum autem offensionem est participium ἔχων et propter Bionis Borysthenitae dictum, quod vide apud eundem: τί δὲ καὶ θυμασὸν εἰ δ' μῦς τὸν θύλακον διέτραπεν οὐχ εὐρὼν ὅ τι φάγη, apud comicum quoque εὐρὼν malim quam ἔχων. Miror autem θυμασὸς πικρὸν. Πύριον πετήριον et

πηλίνους ἀνδριάντας novi, sed fiuntne etiam arae ex luto sive argilla et si fient, cur mures eas adrodent? Mures autem τοιχωρύχοι sunt et perfodiunt parietes. Τοίχους διορύττειν saepe legitur, veluti apud Arist. Plut. 565:

πάνυ γὰρ κλέπτειν κόσμιόν ἐστιν καὶ τοὺς τοίχους διορύττειν.
Suidas qui, quod raro fit, nunc quidem meliorem lectionem exhibet quam Photius quem describit, τοίχου ὀπὴν appellat τοιχωρύχημα γαλῆς. Sed quid plura?

ἀν μὺς διορύξῃ τοῖχον ὄντα πήλινον.
hoc intelligo: deinde perforato pariete venit mus in granarium ibique invenit non θύλακον ἀλφίτων (μεσόν), sed θύλακον ἀλφιτηρόν· hunc arrodit et superstitiosi homines portentum id esse existimant. Quid autem proderit βωμὸν διορύττειν? Nihil conditum servat, quo mus vescatur. Babrius scripsit:

ἀπῆγε τὸν μὺν τὸν γεηπόνον πείσας
εἰς οἶκον ἐλθεῖν ὑπὸ τε τοῖχον ἀνθρώπου.
Id superest videre, quomodo τοῖχον in βωμὸν abire potuerit.

P. 618 Meinekios incerti poetae testimonium e Diodoro Siculo affert de Charondae lege, ne quis liberis suis novercam daret: tres postremi versus ita audiunt:

εἴτ' ἐπέτυχες γάρ, Φησι. γήμας τὸ πρότερον
εὐήμερῶν κατὰ παυσον· εἴτ' οὐκ ἐπέτυχες,
μαυικὸν τὸ πείραν δευτέρως λαβεῖν πάλιν.

Meinekios pro κατὰ παυσον suspicatur legendum esse κατάλυσον· equidem incideram in ἀγάπησον, quod vide an praestet. P. 642 ex Hesychio affertur: κυνόφαλλοι· Κορινθιοὶ φυλή. Primum cum Meinekio κυνόφαλλοι restituo, deinde sub φυλή latere dixerim: ἰθύφαλλοι. P. 652 senarium ita suppleo:

βαὺ βαὺ (βαῦζων) καὶ κυνὸς φωνὴν ἰεῖς.

P. 654 affertur versiculus:

ἤμην ποτ' ἤμην τῶν σφριγόντων ἐν λόγοις.

Favorinus, cui locum debemus, attulit propter eam ipsam formam ἤμην, sed, si satis antiquus versus est, malo: ἤμεν ποτ' ἤμεν, ut in Spartanorum cantilena, Proverbium p. 650:

πεζῇ βαδίζω, νεῖν γὰρ οὐκ ἐπίστανται.

vel puer corrigat, nam βάδιζε requiritur ut apud alios legitur πεζῇ πορεύου, non πορεύομαι. Non scripsit Phrynichus ap. Bk.

4. 15: ἀπλυτον πώγωνα· εἰ θελοῖς ἀνεπαχθῶς σκῶψαί τινα πωγωνίαν, sed ἀπλυτοπώγωνα, sicuti τιλλοπώγων apud eundem est p. 56. 3. Fragmentum 293 ex coniectura sic scribebam Mnem. XV. 345:

Βακχίς θεόν σ' ὠνόμασεν, εὐδαῖμον λύχνε,
κᾶτ' ὦ θεῶν μέγισ', ἔχει σ' ὁ πανδοκεύς.

Fragmentum 296: σκληρὰν ἄκαρπον καὶ φυτεύεσθαι κακὴν, praefero: καμφυτεύεσθαι. Denique quod Polybius habet 31. 21, inter comica fragmenta relatum fuit ab Jacobsio in Suppl. Add. p. 361:

τόλμα τι, κινδύνευε, πράττ', ἀποτύχανε.
ἐπίτυχε· πάντα μᾶλλον ἢ σαυτὸν προῦ.,

sana ratio ducit ad: ἐπιτύχανε, ἀπότυχε.

Amstelodami,
d. 28 m. April. 1880.

ARISTIDES.

Tom. II. pag. 679 Dind. ὅποι' ἄττ' ἂν εἶπῃ τοιαῦτ' ἄν ἀκούσεσθαι χρὴ προσδοκᾶν.

Soloecum est ἂν cum futuro coniunctum, at tu scribe τοιαῦτ' ἄν ἀκούσεσθαι χρὴ προσδοκᾶν.

Tom. II. pag. 462 Dind. καὶ τᾶλλα, φασὶν οἱ ΠΑΡΡΗΣΙΑΖΟΜΕΝΟΙ, φίλος ἀνὴρ.

Nulla est in his παρρησία. Corrige: φασὶν οἱ ΠΑΡΟΙΜΙΑΖΟΜΕΝΟΙ, nam proverbium est.

Tom. I. pag. 586. Dind. πάντες γὰρ ἄνθρωποι συνήσονται — οὐδὲ μικρὸν αὐτοὺς ἀντᾶραι δυνηθέντας.

Non est Graecum συνήσονται. Emenda συνείσονται.

C. G. C.

THUCYDIDEA.

AD LIBRUM IV.

- - -

Thucyd. IV. 1. 3. ἐσεβελήκεσαν ἐς τὴν Ῥηγίνων οἱ Λοκροί —
ξυνεΠαρόντων Ῥηγίνων Φυγάδων Non poterant Rheginorum ex-
sules ἐπάγειν Locrenses adversus suam patriam. Legendum est
ξυνεΝαρόντων. Frequens est apud Thucydidem ἐνάγειν *excitare*,
stimulare, *instigare*. cf. IV. 24. καὶ μάλιστα ἐνήγεν οἱ Λοκροὶ τῶν
Ῥηγίνων κατ' ἐχθραν. IV. 21. μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἐνήγεν ὁ Κλέων.
VI. 61. ἐναρόντων τῶν ἐχθρῶν.

Thucyd. IV. 1. 4. αἱ δὲ νῆες Μεσσήνην ἐφρούρου, καὶ ἄλλαι
αἱ πληρούμεναι ἔμελλον αὐτόσε ἐγκυβερνισάμεναι τὸν πόλεμον ἐν-
τεῦθεν ποιήσεσθαι. Legendum est: καὶ ἄλλαι αἱ ἈΕΙ πληρούμε-
ναι. cf. III. 77 παρεσκευάζοντο — ἐξήκοντα ναῦς καὶ τὰς ἈΕΙ
πληρουμένας ἐξέπεμπον.

Facillime post AI excidere potuit ἈΕΙ (AI).

Thucyd. IV. 3. 2. ὁ Δημοσθένης εὐθὺς ἡξίου τειχίζεσθαι τὸ
χωρίον (ἐπὶ τούτῳ γὰρ ξυνέπλευσε). Unice vera est altera lectio
ἐπὶ τούτῳ γὰρ ξυνεΚπλεῦσαι, quia perspicuum est non ex Thu-
cydidis persona haec dici sed ex ipsius Demosthenis.

Lectio ξυνεκπλεῦσαι non est „bona auctoritate munita” Herwerd.
sed sua ipsius bonitate satis munita est ab aliquo acuto lectore
feliciter excogitata.

Thucyd. IV. 4. ὥς δ' οὐκ ἔπειθεν — ἡσύχαζεν [ὑπ' ἀπλοίας].
Recte Dobree ἡσύχαζεν pro lectione librorum ἡσύχαζον. Sed

minime Demosthenes ὑπ' ἀπορίας ἡσύχαζεν, sed quia neque duces neque milites in suam sententiam pertrahere poterat, a proposito desistebat, namque hoc est ἡσύχαζεν. Expunge igitur ineptum emblema.

In sqq. αὐτοῖς τοῖς στρατιώταις σχολάζουσιν ὁρμὴ ἐνέπετε περισῆσιν ἐκτερίζεται τὸ χωρίον. Quid sit in tali re περισηῆσιν nullo modo exputare possum. Requiro aliquid quale legitur VI. 24. ἔρω ἐνέπεσε τοῖς πᾶσιν ὁμοίως ἐκπλεῦσαι.

Thucydides IV. 6. scripserat: οἱ ἐν τῇ Ἀττικῇ ὄντες Πελοποννήσιοι — ἀνεχώρουν κατὰ τάχος ἐπ' οἴκου νομίζοντες μὲν οἰκεῖον σφίσι τὸ περὶ τὴν Πύλον, ἅμα δὲ — ἐσπάνιζον τροφῆς, sed post νομίζοντες μὲν insulsum Scholion in textum se insinuavit: [οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἄγρις ὁ βασιλεύς] adscriptum olim ad verba: οἱ ἐν τῇ Ἀττικῇ ὄντες Πελοποννήσιοι.

Pulcherrimus locus IV. 4. 2. duplici fatuo additamento deformatus est. Thucydides γεωδικῶς sic scripserat: καὶ τὸν πηλὸν — ἀγγείων ἀπορίᾳ ἐπὶ τοῦ νότου ἔγκεκυφότες τε καὶ τῷ χεῖρει ἐς τοῦπίσω συμπλέκοντες. Rectissime ad hanc scripturam Scholiasta annotavit: τῶν καθ' ὑπερβολὴν ἐνκρυῶς εἰρημένων ἐστὶ τοῦτο. In libris nostris post ἔγκεκυφότες τε inserunt: ὡς ἀλλισα μέλλοι ἐπιμένειν, et post συμπλέκοντες frigidissime ὅπως μὴ ἀποπίπτοι.

Arctissime coniuncta erant ἔγκεκυφότες ΤΕ ΚΑΙ — συμπλέκοντες.

Thucyd. IV. 4. 3. παντὶ τρόπῳ ἡπείγοντο φθῆναι τοὺς Λακεδαιμόνιους τὰ ἐπιμαχότατα ἐξεργασάμενοι [πρὶν ἐπιβοηθῆσαι]. Putide bis idem dicitur. Plane idem inest in φθῆναι.

Thucyd. IV. 8. 3. Δημοσθένης — ὑπεκπέμπει δύο νηῦς ἀγγεῖλαι Εὐρυμέδοντι — παρεῖναι — καὶ αἱ νῆες κατὰ τάχος ἔπλεον κατὰ τὰ ἐπεσπλημένα [ὑπὸ Δημοσθένους]. quid esse potest puerilius?

Thucyd IV. 8. 9. οἱ δὲ τελευταῖοι [καὶ] ἐγκαταληφθέντες εἰκοσι καὶ τετρακκόσιοι ἦσαν. Bene expungitur καὶ, sed substituendus erat articulus: οἱ δὲ τελευταῖοι Οἱ ἐγκαταληφθέντες.

Thucyd. IV. 9. τὰς τριήρεις — ὑπὸ τὸ τεῖχοςμα ΠΡΟCεσαύρωσε. Sic libri: Herwerden recepit Dobrei coniecturam προῦσαύρωσε, sed multo melius est ΠΕΡΙεσαύρωσε. Cf. II. 75: πρῶτον μὲν περιεσαύρωσαν αὐτοὺς τοῖς δένδρεσιν ἃ ἔκοψαν, τοῦ μηδένα ἔτι ἐξιέναι.

Thucyd. IV. 10. 3. τὸν πολέμιον δεινότερον ἔξομεν μὴ ἡδίστῳ αὐτῷ πάλιν οὔσης τῆς ἀναχωρήσεως. Imo vero μὴ ἡδίστῳ. Praeterea πάλιν ante ἀναχωρήσεως collocandum. Frequens est apud Thucydidem πάλιν ἀναχωρεῖν, ἢ πάλιν ἀναχωρήσεις.

Thucyd. IV. 11. 2. ἐπέπλει Θρασυμηλίδας. Ridiculum nomen est Θρασύμηλος et Θρασυμηλίδας, ut in Stobaei Append. Florent. Ὁξίθεος pro ΕΤξίθεος. Ut enim ὄξος et θεός numquam coalescere in unum potuerunt, sic τὸ μῆλον sive malum est sive οὐκ cum θρασύς componi non potest. Emendemus igitur Θρασυμηλίδας, ut Θρασυμήδης et Θρασύβουλος nota sunt nomina. Legebatur in Iliad. II. 462. Θρασύμηλον, sed in vetere A Veneto annotatur: ἐν ἄλλῳ θρασύδημον, ἐν ἄλλῳ θρασύβουλον, quorum illud receptum est.

Thucyd. IV. 11. 4. ἀποκνοῦντας καὶ φυλασσομένους τῶν νεῶν μὴ ξυντρίψωσιν. Manifesto mendosa haec sunt. Violentius Madwig ξύντριψιν reponebat pro μὴ ξυντρίψωσιν. Restituendum censo ΦΕΙΔομένους τῶν νεῶν. Iracunde Brasidas eodem verbo usus ἐβόα ὡς οὐκ εἰκὸς εἶη ξύλων φειδομένους τοὺς πολεμίους ἐν τῇ χώρᾳ περιδεῖν τεῖχος πεπονημένους. Contemtim naves ξύλα appellat Spartanorum fastidio, qui naves τὰ κἄλα vocare solebant, ut in illa epistola: ἔρρει τὰ κἄλα pro ἀπολώλασιν αἱ νῆες.

Thucyd. IV. 11. 4. ἐβόα — τὰς σφετέρας ναῦς — καταγύναι [ἐκέλευε]. Submiror inutile et iners ἐκέλευε Herwerdeno non esse de fraude suspectum. Mecum optime novit quam saepe κελεύων, ἐκέλευε, ἐκέλευον soleant a sciolis de suo inseri.

Thucyd. IV. 12. ἡ ἀσπίς περιερύη ἐς τὴν θάλασσαν καὶ ἐξενεχθείσης [αὐτῆς] ἐς τὴν γῆν κτέ. In huiusmodi verborum conforma-

tione Graeculi addunt αὐτῆς, Veteres non item. praesertim quia proxime praecedit: καὶ πεσόντος αὐτοῦ.

Thucyd. IV. 14. 3. ἐγένετο ὁ θόρυβος μέγας [καὶ] ἀντηλλαγμένου τοῦ ἐκατέρων τρόπου περὶ τὰς ναῦς. Libri ἀντηλλαγμένους, quod bene correctum sed eadem opera καὶ expunctum oportuit, quod nunc vitiose abundat.

In libris est IV. 15. ἔδοξεν αὐτοῖς — τὰ τέλη καταβάντας εἰς τὸ στρατόπεδον βουλευεῖν παραχρῆμα ὁρῶντας ὃ, τι ἂν δοκῇ. Pro absurdo ὁρῶντας restitui quod ratio postulat δρῶντας et multis exemplis ostendi ὁρᾶν et δρᾶν inter se misceri. Hinc corrigenda est Herwerdeni annotatio.

Thucyd. IV. 16. 2. ὃ, τι δ' ἂν τούτων παραβαίνωσιν ἐκάτεροι [καὶ ὅτιοῦν τότε] λελύσθαι τὰς σπονδάς. Non possunt in eadem sententia coniungi ὃ, τι et ὅτιοῦν. Dicam unde molesta verba irrepserint: nempe ex cap. 23. εἶρητο ἔαν καὶ ὅτιοῦν παραβαθῇ λελύσθαι τὰς σπονδάς. Utuntur Athenienses acriore verbo sed idem significante. Ex eodem loco apparet τότε esse delendum nam temporis significatio a loci sententia abhorret.

Thucyd. IV. 16. 2. ἐσπεῖσθαι δ' αὐτὰς μέχρι οὗ ἐπανεέλθωσιν [οἱ] ἐκ τῶν Ἀθηνῶν Λακεδαιμονίων πρέσβεις. Delendus est articulus. namque nunc primum de legatis Athenas mittendis sermo est: οἱ πρέσβεις dicitur ubi de legatis ante erat actum, ut in sqq. § 3. καὶ οἱ πρέσβεις ἀπεστάλησαν.

Thucyd. IV. 17. 2. τοὺς δὲ λόγους [μακροτέρους] οὐ παρὰ τὸ εἰωθὸς μηχανοῦμεν ἄλλ' ἐπιχώριον ὅν ἡμῖν οὗ μὲν ἂν βραχεῖς ἀρκῶσι μὴ πολλοῖς χρῆσθαι, πλείοσι δ' ἐν ᾧ ἂν καιρὸς ἢ διδάσκοντάς τι τῶν προὔργου [λόγοις] τὸ δέον πράσσειν. Facile persuasi Herwerdeno μακροτέρους perinepte additum expungi oportere. Passim legitur eo sensu aut μηχανεῖν absolute aut μηχανεῖν τὸν λόγον aut τοὺς λόγους aut apud Tragicos μηχανεῖν λόγους. Herodotus II. 15. ἔρχομαι περὶ Αἰγύπτου μηχανεῖν τὸν λόγον. Suboluit aliquid Graeco homini, qui annotavit: περιττὸν τὸ „μακροτέρους” ἤρκει γὰρ εἰπεῖν „τοὺς δὲ λόγους οὐ παρὰ τὸ εἰωθὸς

μηκυνούμεν." sed nemo illa aetate suspicari poterat importunum vocabulum spurium et interpolatum esse.

Sequitur in libris: οὗ μὲν βραχεῖς ἀρκῶσι, quod soloecum est. Dicebant aut οὗ μὲν βραχεῖς ἀρκῶσιν, aut οὗ μὲν (ἂν) βραχεῖς ἀρκῶσι, quod Herwerden reposuit.

Ut supra μικροτέρως inepte abundat, sic λόγοις in sqq. πλείοσι δὲ (λόγοις χρησθῆναι) ἐν ᾧ ἂν καιρὸς ἢ διδάσκοντές τι τῶν προύργου [λόγοις] τὸ δέον πράττειν. Non poterant enim aliter quam λόγοις διδάσκειν τι τῶν προύργου, et id ipsum λόγοις proxime praecedit in πλείοσι δέ. Insulsum enim est dicere χρῶμεθα δὲ πλείοσι λόγοις ὅπου δεῖ λόγοις διδάσκειν τι τῶν προύργου.

Thucyd. IV. 17. 4. καὶ μὴ παθεῖν ὅπερ οἱ ἀήθως τι ἀγχιθὼν λαμβάνοντες τῶν ἀνθρώπων. αἰεὶ γὰρ τοῦ πλείονος [ἐλπιδι] ὀρέγονται. Sine controversia ἐλπίδι est delendum. Coniunguntur enim sic necessario τοῦ πλείονος ἐλπίδι, quum manifesto τοῦ πλείονος ὀρέγονται sint coniungenda, ut cap. 21. 2. τοῦ δὲ πλείονος ὀρέγοντο. Itaque prorsus assentior Herwerdeno, qui annotat: „interpositum ἐλπίδι sapit glossema."

Thucyd. IV. 19. Λακεδαιμόνιοι ὅμῃς προκαλοῦνται ἐς διάλυσιν πολέμου διδόντες μὲν εἰρήνην καὶ ξυμμαχίαν ἀνταίτουںτες δὲ τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἄνδρας, [καὶ] ἄμεινον ἡγούμενοι ἀμφοτέροισι μὴ διακινδυνεύεσθαι εἴτε [βίῃ] διαφύγοιεν παρτυχούσης τινὸς σωτηρίας εἴτε καὶ ἐκπολιορκηθέντες μᾶλλον [ἂν] χειρωθεῖεν. Primum si locum diligenter consideraveris expunges καὶ in καὶ ἄμεινον ἡγούμενοι nam coniuncta sunt προκαλοῦνται ἐς διάλυσιν ἄμεινον ἡγούμενοι ἀμφοτέροις.

Deinde recte damnavit Herwerden stulte additum βίῃ, nam inter se pugnant βίῃ διαφύγειν imprimis ubi sequitur παρτυχούσης τινὸς σωτηρίας. Recte idem ἂν expunxit in verbis μᾶλλον [ἂν] χειρωθεῖεν.

Praeterea animadvertendum est discrimen quod inter διακινδυνεύειν et διακινδυνεύεσθαι intercedit. Διακινδυνεύειν est quod omnes novitius in adveniendo periculo usque ad extremum perseverare, ut in fine capituli 19: πρὸς δὲ τὰ ὑπερρυχούντα καὶ παρὰ γνῶμην διακινδυνεύειν. Sed διακινδυνεύεσθαι quid est? Ipsa forma declarat esse e numero verborum, quae certamen et contentionem

significant ut ἀπειλεῖν διαπειλεῖσθαι, βοᾶν διαβοᾶσθαι, τοξεύειν διατοξεύεσθαι et alia sexcenta, quae omnia praeter διαπίνειν verbi medii formam assumunt et sic ex κινδυνεύειν διακινδυνεύεσθαι nascitur. Itaque haec est verborum sententia: *satius esse rati utrisque nostrum non in alea ineunda audacia et pertinacia inter nos contendere, nos εἴπως διαφύγοιεν οἱ ἄνδρες, vos εἴπως ἐκπολιορκηθέντες χειρωθεῖεν.*

Est denique operae pretium in Scholiis ad hunc locum observare quam leves, quam pueriles sint Scholiastarum, quorum praeter nomina nihil novimus, animadversiones et interpretationes. Non sunt, credo, obscura verba Thucydidis ἀμεινον ἡγούμενοι ἀμφοτέροις μὴ διακινδυνεύεσθαι, ut cap. 20. ἡμῖν δὲ καλῶς, εἴπερ ποτέ. ἔχει ἀμφοτέροις ἡ ξυναλλαγή. Annotatur ad cap. 19. ἀμφοτέροις: ἡμῖν καὶ ὑμῖν, ὡς Ἀντυλλὸς φησιν, ἵνα δοκῶσι Λακεδαιμόνιοι καὶ τοῦ τῶν Ἀθηναίων προνοεῖσθαι συμφέροντος. Satis levia et tenuia haec esse putes, sed vera tamen. Aliter visum Scholiastae, qui addidit: ἢ ἀμφοτέροις λέγει ἐν ἀμφοτέροις ἢ διαφυγεῖν τοὺς ἄνδρας ἢ ἐκπολιορκηθῆναι, ὃ καὶ μᾶλλον εἰκὸς ἐστίν. Haud vidi magis. Quod homini μᾶλλον εἰκὸς esse videtur manifesto pugnat et cum loci sententia et cum loquendi usu.

Thucyd. IV. 19. 2. ἐὰν ἀνταμυνόμενός τις καὶ ἐπικρατήσας τὰ πλείω τοῦ πολεμίου (libri omnes πολέμου) κατ' ἀνάγκην ὄρκοις ἐγκαταλαμβάνων μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ξυμβῇ. Coniunctis Kruegeri et Herwerdeni correctionibus locus persanatus erit sic scriptus: ἐὰν Ἀμυνόμενός τις ἐπικρατήσας (Krueg.) τὰ πλείω ΤΟΝ πολέμιον (Herwerd.) κατ' ἀνάγκην ὄρκοις Καταλαμβάνων (Krueg.) μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ξυμβῇ.

Thucyd. IV. 19. πεφύκασι τοῖς μὲν ἐκουσίῳ ἐνδοῦσιν ἀνθισσᾶσθαι μεθ' ἡδονῆς, πρὸς δὲ τὰ ὑπεραυχοῦντα καὶ παρὰ γνώμην διακινδυνεύειν. Thucydidis manus servata est in Bekkeri *Anecdotis* pag. 126. 1. τοῖς μὲν ἐκουσίῳ ἐνδοῦσιν. Cf. III. 39. 7. εἰ — τοῖς ἐκουσίῳ ἀποσᾶσι τὰς αὐτὰς ζημίας προθήσετε, ubi Scholiasta interpretatur: τοῖς ἐκουσίως ἀποσᾶσιν. Thucydidēs enim dicebat: οἱ ἐκόντες ἐνδόντες vel ἀποσάντες, Graeculi pro ἐκόντες usurpabant ἐκουσίως.

Thucyd. IV. 20. 3. *ἐάν τε γνῶτε Λακεδαιμονίους ἔξεσιν ὑμῖν φίλους γενέσθαι βεβαίως αὐτῶν τε προκαλεσαμένους χαρισαμένους τε μᾶλλον ἢ βιασαμένους*. Thucydides dixerat *Λακεδαιμονίους ἔξεσι* — *προκαλεσαμένους ut ὑμῖν — χαρισαμένους*. Perinde bene dicitur *φίλοι Λακεδαιμονίων et Λακεδαιμονίους*.

Thucyd. IV. 21. 2. *οἱ δὲ (Ἀθηναῖοι) τὰς μὲν σπονδὰς [ἔχοντες τοὺς ἄνδρας ἐν τῇ νήσῳ] ἤδη σφίσιν ἐνόμιζον ἐτοίμους εἶναι, ὅπταν βούλωνται [ποιεῖσθαι πρὸς αὐτούς], τοῦ δὲ πλείονος ὠρέγοντο*. Expunxi olim importuna verba *ποιεῖσθαι πρὸς αὐτούς*, quae Herwerden optime delevit. Compara locum II. 84. 2. *καὶ τὴν ἐπιχείρησιν ἐφ' ἑαυτῷ ἐνόμιζεν εἶναι, ὅπταν βούλῃται*.

Praeterea gravis suspicio premit verba *ἔχοντες τοὺς ἄνδρας ἐν τῇ νήσῳ*, nam qua tandem ratione illo tempore Athenienses dici possunt aut sibi videri *ἔχειν τοὺς ἄνδρας ἐν τῇ νήσῳ*? Praeterea nominativus *ἔχοντες* non satis sententiae congruit et verba suspecta non suo loco posita sunt, nam arcte coniuncta sunt *τὰς σπονδὰς ἤδη σφίσιν ἐνόμιζον ἐτοίμους εἶναι*.

Thucyd. IV. 21. 3. *μάστιγα δ' αὐτοὺς ἐνῆγε Κλέων ὁ Κλεαινέτου [ἄνῃρ δημαγωγὸς κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ὧν καὶ τῷ πλήθει πιθανώτατος]*. Evidens in paucis emblemata tandem Herwerden sustulit recte componens locum III. 36. 6. *Κλέων ὁ Κλεαινέτου — ὧν καὶ ἐς τᾶλλα βικιώτατος τῶν πολιτῶν τῷ τε δήμῳ παρὰ πολὺ ἐν τῷ τότε πιθανώτατος*. Hinc sciolus sua sumsit sed vide quam inepte. Apud verum Thucydidem omnia optime procedunt: apud Thucydidem personatum primum *ἄνῃρ δημαγωγὸς* vitiose et contra Atticorum consuetudinem dictum est, sed per absurdum est quod sequitur: *κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ὧν*, sive per se spectanda haec verba sunt, non poterat enim pacem impedire nisi illo tempore vixisset, sive coniungenda sunt *κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ὧν ἄνῃρ δημαγωγός*, non solebant enim Oratores artem desinere.

Similis huic apud Thucydidem locus est VI. 35. *Ἀθηναγῶρας, ὃς δῆμου τε προσάτης ἦν καὶ ἐν τῷ παρόντι πιθανώτατος τοῖς πολλοῖς*, quo pertinet annotatio Aelii Dionysii apud Photium *Πιθανώτατος τοῖς πολλοῖς: ὁ πιζικώτατος καὶ πείθων τοὺς πολλοὺς παρὰ Θουκυδίδῃ*.

Multorum additamentorum simul originem vides: si quid apud Thucydidem alio loco de eadem re scriptum est Graeculi sedulo annotant in margine, unde facile in textum irrepunt aut ipsis auctoris verbis aut ad praesentem locum utcumque accommodatis, ut hoc loco factum est.

Thucyd. IV. 23. ἀφικομένων δ' αὐτῶν διελύοντο εὐθύς αἱ σπονδαί. Ineptum est imperfectum pro plusquamperfecto et praepositio ΔΙ vitiose abundat. Perpetuum est in ea re et necessarium ἑΛΕΑΤΝΤΟ εὐθύς αἱ σπονδαί. ut cap. 16. 2. ὅ, τι δ' ἂν τούτων παραβαίνωσι — λελύσθαι τὰς σπονδάς. et post pauca iterum: ἐλθόντων δὲ τὰς σπονδάς λελύσθαι, et cap. 23 εἰρητο ἐὰν καὶ ὅτιοῦν παραβαθῇ λελύσθαι τὰς σπονδάς.

Eodem modo omnes constanter dicebant λύειν τὰς σπονδάς, non διαλύειν. I. 53. ἀδικεῖτε — πολέμου ἄρχοντες καὶ σπονδάς λύοντες, et sic passim.

Thucyd. IV. 23. 2. Ἀθηναῖοι μὲν δυοῖν νεῶν — τὴν νῆσον περιπλέοντες τῆς ἡμέρας, τῆς δὲ νυκτὸς καὶ ἅπασαι περιώρμουν. Imo vero ἀπάσαι, nempe οἱ Ἀθηναῖοι. Cf. VII. 13. ἀναγκάζομενοι — πάσαις φυλάσσειν. et VIII. 36. ταῖς ἡμισείαις τῶν νεῶν Κνίδον φυλάσσειν. In libro VIII. 8. διαφέρειν δὲ τὸν Ἰσθμὸν τὰς ἡμισείας τῶν νεῶν πρῶτον καὶ εὐθύς ταύτας ἀποπλεῖν, corrigendum ταύτας.

Thucyd. IV. 23. 2. Πελοποννήσιοι δ' ἐν τῇ ἡμέρῃ στρατοπεδεύμενοι. Non audet Herwerden rescribere ἑστρατοπεδεύμενοι „sed στρατοπεδεῦσθαι pro ἐστρατοπεδεῦσθαι dici potuisse prae se fidei facit exemplorum numerus.” Sed nulla exemplorum copia umquam efficere poterit ut quod fieri non possit tamen esse factum videatur. Librarii ubi semel errorem imbiberunt sine fine errant. Ut Latine differunt castra ponere (*metari*) et castra habere (*in castris esse*), quae nemo umquam confundet, sic Graece στρατοπεδεῦσθαι et ἐστρατοπεδεῦσθαι.

Thucyd. IV. 24. 3. ὄρῶντες τοῖς Ἀθηναίοις τὰς μὲν παρούσας ὀλίγας ναῦς, ταῖς δὲ πλείοσι — πυνθανόμενοι τὴν νῆσον πολιορκεῖσθαι. Herwerden: „ὀλίγας est praedicativum.” Fieri non potest

ut haec sit sana et integra verborum compositio. Graecum est ὀρῶντες τὰς μὲν παρούσας ναῦς ὀλίγας ΟΥΤΑΚ, neque ullo modo οὔσας omitti potest. Neque tamen οὔσας addi potest διὰ τὸ κακόφωνον. Suspicio autem olim sic scriptum fuisse: ὀρῶντες τοῖς Ἀθηναίοις ὀλίγας μὲν ναῦς παρούσας, ταῖς δὲ πλείοσι κτέ.

Thucyd. IV. 25. 6. οὐκ ἔλασσον ἔρχοντες — παρεκομίσθησαν ἐς τὸν ἐν Μεσσηνί λιμένα. *Necessarius est aoristus ἔρχοντες. Tralaticium hoc mendum est.*

Thucyd. IV. 25. 7. τῇ δ' ὑπεραίρ ταῖς ναυσὶ ΠΕΡΙπλεύσαντες κατὰ τὸν Ἀκεσίην ποταμὸν τὴν γῆν ἐδῶν. *Situs locorum declarat eos littus legisse; itaque ΠΑΡΑπλεύσαντες verum est. Quis nescit παραπλεῖν et περιπλεῖν sexcenties inter se permutari?*

Thucyd. IV. 25. 9. ὥς οἱ Λεοντῖνοι σφίσι καὶ ἄλλοι Ἕλληνες [ξύμμαχοι] ἐς τιμωρίαν ἔΠέρχονται. Corrige ἔρχονται, ut solet Thucydides dicere ἵέναι ἐς πόλεμον, ἐς μάχην, ἐς χεῖρας, sic ἵέναι ἐς τιμωρίαν. Ἐπιέναι semper est *aggredi, adoriri, impetum facere.*

Praeterea quia qui opem ferunt sunt omnes socii et amici importunum ξύμμαχοι expunxerim.

Thucyd. IV. 25. 11. ἰδόντες δ' οἱ Ἀθηναῖοι [καὶ] ἀποβάντες ἀπὸ τῶν νεῶν ἐβοήθουν. Perperam καὶ interpositum est. Sensus est Ἀθηναῖοι δ' ὥς εἶδον ἀποβάντες ἀπὸ τῶν νεῶν ἐβοήθουν. Vulgata lectio significat: ὥς εἶδον καὶ ἀπέβησαν ἀπὸ τῶν νεῶν ἐβοήθουν.

Thucyd. IV. 26. 3. φενοχωρία ἐν ὀλίγῳ στρατοπεδευομένοις ἐγίγνετο, id est *castra ponentibus*, absurde. Etiam hic repone: ἔστρατοπεδεύμένοις.

Thucyd. IV. 27. πυνθανόμενοι περὶ τῆς στρατιᾶς ὅτι ταλαιπωρεῖται καὶ σῆτος τοῖς ἐν τῇ νήσῳ [ὅτι] ἐσπλεῖ. Neque iterari potest ὅτι neque illo loco interponi.

Thucyd. IV. 27. 4. καὶ γινούς ὅτι ἀναγκασθήσεται ἡ ταῦτα

λέγειν οἷς διέβαλλεν ἢ τάναντία εἰπὼν ψευδὴς Φανήσεσθαι. Si genuinum esset ἢ ταῦτὰ λέγειν pro Φανήσεσθαι necesse erat φαίνεσθαι scribere, nempe ἀναγκασθήσεται. Sed vitiose prius ἢ interpositum est et vera lectio haec est: γνοὺς ὅτι ἀναγκασθήσεται ταῦτὰ λέγειν οἷς διέβαλλεν ἢ τάναντία εἰπὼν ψευδὴς Φανήσεσθαι. Quis in animum inducere serio potest ἀναγκάζομαι φαίνεσθαι Graece dici posse pro φαίνεσθαι? Cleon ita cogitabat: ἀναγκασθήσομαι τὰ αὐτὰ λέγειν — ἢ ψευδὴς Φανήσομαι sive ἢ ψευδόμενος ἀλώσομαι.

Thucyd. IV. 28. τῶν Ἀθηναίων τι ὑποθορυβησάντων. Neque ὑποθορυβεῖν Graecum est et τι illo loco poni non potuit. Legendum τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τι θορυβησάντων. Notum est eo sensu ὑπὸ τι et exempla plena manu dedit Porsonus et in *Aristophaneis* ad *Vespas* vs. 1281. et in *Adversar.* pag. 147.

ὡς ὑπὸ τι νυσάζειν γε καὐτὸς ἄρχομαι.

et similia complura passim.

Thucyd. IV. 28. 3. rectissime Herwerden scholion: [καὶ οὐκ ἂν οἰόμενός οἱ αὐτὸν τολμῆσαι ὑποχωρῆσαι] adscriptum ad verba quae praecedunt: οἰόμενός αὐτὸν λόγῳ μόνον ἀφίεναι, una litura deleri iussit. Quod ante haec verba legitur δεδιώς ἤδη in suam sedem revocandum esse censeo in hunc modum: γνοὺς δὲ τῷ ὄντι παραδωσείοντα (δεδιώς ἤδη) ἀνεχώρει καὶ οὐκ ἔφη αὐτὸς ἀλλ' ἐκείνον σφαττηγείν.

Thucyd. IV. 28. 5. λογιζομένοις δυοῖν ἀγαθοῖν τοῦ ἑτέρου τεύξεσθαι, ἢ Κλέωνος ἀπαλλαγῆσεσθαι, ὃ μᾶλλον ἤλπιζον, ἢ σφαλεῖσι γνώμῃς Λακεδαιμονίους σφίσι χειρώσεσθαι. Mirum ni Thucydides scripserit: δυοῖν ἀγαθοῖν θατέρου, ut omnes dicebant δυοῖν θάτερον. Praeterea χειρώσεσθαι (libri χειρώσασθαι) non satisfacit et propter σφαλεῖσι γνώμῃς requiro perfecti futurum σφίσι Κεχειρώσεσθαι. Ita cogitabant: ἤτοι τοῦ Κλέωνος ἀπαλλαγῆσόμεθα ἢ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἡμῖν κεχειρωμένοι ἔσονται.

Thucyd. IV. 29. 2. τὸν δὲ Δημοσθένη προσέλαβε πυθάνόμενος τὴν ἀπόβασιν αὐτὸν ἐς τὴν νῆσον διανοεῖσθαι. Et olim suspicabar et nunc suspicor propter ὁμοιοτέλευτον excidisse ποιεῖσθαι, id est

THUCYDIDEA.

AD LIBRUM IV.

— 100 —

Thucyd. IV. 1. 3. ἐσεβελήκεται ἐς τὴν Ῥηγίνων οἱ Λοκροί —
ξυνΕΠχρόντων Ῥηγίνων φυγάδων Non poterant Rheginorum ex-
sules ἐπάγειν Locrenses adversus suam patriam. Legendum est
ξυνΕΝαχρόντων. Frequens est apud Thucydidem ἐνάγειν *excitare*,
stimulare, *instigare*. cf. IV. 24. καὶ μάλιστα ἐνήγον οἱ Λοκροὶ τῶν
Ῥηγίνων κατ' ἐχθρῶν. IV. 21. μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἐνήγεν ὁ Κλέων.
VI. 61. ἐναχρόντων τῶν ἐχθρῶν.

Thucyd. IV. 1. 4. αἱ δὲ νῆες Μεσσηνίαν ἐφρούρουσιν, καὶ ἄλλαι
αἱ πληρούμεναι ἔμελλον αὐτόσε ἐγκασθρμιστᾶμεναι τὸν πόλεμον ἐν-
τεῦθεν ποιήσεσθαι. Legendum est: καὶ ἄλλαι αἱ ἈΕΙ πληρούμε-
ναι. cf. III. 77 παρεσκευάζοντο — ἐξήκοντα ναῦς καὶ τὰς ἈΕΙ
πληρουμένας ἐξέπεμπον.

Facillime post AI excidere potuit ἈΕΙ (AI).

Thucyd. IV. 3. 2. ὁ Δημοσθένης εὐθὺς ἡξίου τειχίζεσθαι τὸ
χωρίον (ἐπὶ τοῦτο γὰρ ξυνέπλευσε). Unice vera est altera lectio
ἐπὶ τοῦτο γὰρ ξυνεΚπλεῦσαι, quia perspicuum est non ex Thu-
cydidis persona haec dici sed ex ipsius Democsthenis.

Lectio ξυνεκπλεῦσαι non est „bona auctoritate munita” Herwerd.
sed sua ipsius bonitate satis munita est ab aliquo acuto lectore
feliciter excogitata.

Thucyd. IV. 4. ὥς δ' οὐκ ἐπειθεν — ἡσύχαζεν [ὑπ' ἀπλοίας].
Recte Dobree ἡσύχαζΕΝ pro lectione librorum ἡσύχαζΟΝ. Sed

minime Demosthenes ὅπ' ἀπλοίας ἡσύχαζεν, sed quia neque duces neque milites in suam sententiam pertrahere poterat, a proposito desistebat, namque hoc est ἡσύχαζεν. Expunge igitur ineptum emblema.

In sqq. αὐτοῖς τοῖς στρατιώταις σχολάζουσιν ὁρμὴ ἐνέπεσε περισσῶς ἐκτειχίσαι τὸ χωρίον. Quid sit in tali re περισσῶς nullo modo exputare possum. Requiro aliquid quale legitur VI. 24. ἔρωρ ἐνέπεσε τοῖς πᾶσιν ἐμοῖω ἐκπλεῦσαι.

Thucydides IV. 6. scripserat: οἱ ἐν τῇ Ἀττικῇ ὄντες Πελοποννήσιοι — ἀνεχώρουν κατὰ τάχος ἐπ' οἴκου νομίζοντες μὲν οἰκεῖον σφίσι τὸ περὶ τὴν Πύλον, ἅμα δὲ — ἐσπάνιζον τροφῆς, sed post νομίζοντες μὲν insulsum Scholion in textum se insinuavit: [οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἄγις ὁ βασιλεύς] adscriptum olim ad verba: οἱ ἐν τῇ Ἀττικῇ ὄντες Πελοποννήσιοι.

Pulcherrimus locus IV. 4. 2. duplici fatuo additamento deformatus est. Thucydides γυναικῶς sic scripserat: καὶ τὸν πηλὸν — ἀγγείων ἀπορίᾳ ἐπὶ τοῦ νότου ἔγκευφότες τε καὶ τὴν χεῖρα ἐς τοῦπίσω συμπλέκοντες. Rectissime ad hanc scripturam Scholiasta annotavit: τῶν καθ' ὑπερβολὴν ἐνεργῶς εἰρημένων ἐστὶ τοῦτο. In libris nostris post ἔγκευφότες τε inserunt: ὡς μάλιστ' ἀλλοιοὶ ἐπιμένειν, et post συμπλέκοντες frigidissime ὅπως μὴ ἀποπίπτοι.

Arctissime coniuncta erant ἔγκευφότες ΤΕ ΚΑΙ — συμπλέκοντες.

Thucyd. IV. 4. 3. παντὶ τρόπῳ ἡπείγοντο φθῆναι τοὺς Λακεδαιμονίους τὰ ἐπιμαχώτατα ἐξεργασάμενοι [πρὶν ἐπιβοηθῆσαι]. Putide bis idem dicitur. Plane idem inest in φθῆναι.

Thucyd. IV. 8. 3. Δημοσθένης — ὑπεκπέμπει δύο νηῦς ἀγγεῖλαι Εὐρυμέδοντι — παρεῖναι — καὶ αἱ νῆες κατὰ τάχος ἔπλεον κατὰ τὰ ἐπεσπλάμενα [ὑπὸ Δημοσθένους]. quid esse potest puerilius?

Thucyd IV. 8. 9. οἱ δὲ τελευταῖοι [καὶ] ἐγκαταληφθέντες εἰκοσι καὶ τετρακκόσιοι ἦσαν. Bene expungitur καὶ, sed substituendus erat articulus: οἱ δὲ τελευταῖοι Οἱ ἐγκαταληφθέντες.

Thucyd. IV. 9. τὰς τριῆρεις — ὑπὸ τὸ τεῖχοςμα ΠΡΟCεσαύρωσε. Sic libri: Herwerden recepit Dobrei coniecturam πρὸςαύρωσε, sed multo melius est ΠΕΡΙεσαύρωσε. Cf. II. 75: πρῶτον μὲν περιεσαύρωσαν αὐτοὺς τοῖς δένδρεσιν ἃ ἔκοψαν, τοῦ μηδένα ἔτι ἐξιέναι.

Thucyd. IV. 10. 3. τὸν πολέμιον δεινότερον ἔξομεν μὴ ῥαδίΩC αὐτῷ πάλιν οὔσης τῆς ἀναχωρήσεως. Imo vero μὴ ῥαδίA C. Praeterea πάλιν ante ἀναχωρήσεως collocandum. Frequens est apud Thucydidem πάλιν ἀναχωρεῖν, ἢ πάλιν ἀναχωρήσις.

Thucyd. IV. 11. 2. ἐπέπλει Θρασυμηλίδας. Ridiculum nomen est Θρασύμηλος et Θρασυμηλίδας, ut in Stobaei Append. Florent. Ὁξίθεος pro ΕΥξίθεος. Ut enim ὄξος et θεός numquam coalescere in unum potuerunt, sic τὸ μῆλον sive malum est sive οὐία cum θρασύς componi non potest. Emendemus igitur Θρασυμηλίδας, ut Θρασυμήδης et Θρασύβουλος nota sunt nomina. Legebatur in Iliad. Π. 462. Θρασύμηλον, sed in vetere A Veneto annotatur: ἐν ἄλλῳ θρασύδημον, ἐν ἄλλῳ θρασύβουλον, quorum illud receptum est.

Thucyd. IV. 11. 4. ἀποκνοῦντας καὶ φυλασσομένους τῶν νεῶν μὴ ξυντρίψωσιν. Manifesto mendosa haec sunt. Violentius Madwig ξυντρίψιν reponerat pro μὴ ξυντρίψωσιν. Restituendum censo ΦΕΙΔομένοὺς τῶν νεῶν. Iracunde Brasidas eodem verbo usus ἐβόα ὡς οὐκ εἰκὸς εἶη ξύλων φειδομένους τοὺς πολεμίους ἐν τῇ χώρῃ περιιδεῖν τεῖχος πεπονημένους. Contemptim naves ξύλα appellat Spartanorum fastidio, qui naves τὰ κάλα vocare solebant, ut in illa epistola: ἔρρει τὰ κάλα pro ἀπολώλασιν αἱ νῆες.

Thucyd. IV. 11. 4. ἐβόα — τὰς σφετέρας ναῦς — καταγύναι [ἐκέλευε]. Submiror inutile et iners ἐκέλευε Herwerdeno non esse de fraude suspectum. Mecum optime novit quam saepe κελεύειν, ἐκέλευε, ἐκέλευον soleant a sciolis de suo inseri.

Thucyd. IV. 12. ἡ ἀσπίς περιερρύη ἐς τὴν θάλασσαν καὶ ἐξενεχθείσης [αὐτῆς] ἐς τὴν γῆν κτέ. In huiusmodi verborum conforma-

tionē Graeculi addunt αὐτῆς, Veteres non item. praesertim quia proxime praecedit: καὶ πεσόντος αὐτοῦ.

Thucyd. IV. 14. 3. ἐγένετο ὁ θόρυβος μέγας [καὶ] ἀντηλλαγμένου τοῦ ἑκατέρων τρόπου περὶ τὰς ναῦς. Libri ἀντηλλαγμένος, quod bene correctum sed eadem opera καὶ expunctum oportuit, quod nunc vitiose abundat.

In libris est IV. 15. ἔδοξεν αὐτοῖς — τὰ τέλη καταβάντας εἰς τὸ στρατόπεδον βουλευεῖν παραχρῆμα ὁρῶντας ὃ, τι ἂν δοκῇ. Pro absurdo ὁρῶντας restitui quod ratio postulat ὁρῶντας et multis exemplis ostendi ὁρᾶν et ὁρᾶν inter se misceri. Hinc corrigenda est Herwerdeni annotatio.

Thucyd. IV. 16. 2. ὃ, τι δ' ἂν τούτων παραβαίνωσιν ἑκάτεροι [καὶ ὁτιοῦν τότε] λελύσθαι τὰς σπονδάς. Non possunt in eadem sententia coniungi ὃ, τι et ὁτιοῦν. Dicam unde molesta verba irrepserint: nempe ex cap. 23. εἶρητο εἶν καὶ ὁτιοῦν παραβαθῆ λελύσθαι τὰς σπονδάς. Utuntur Athenienses acriore verbo sed idem significante. Ex eodem loco apparet τότε esse delendum nam temporis significatio a loci sententia abhorret.

Thucyd. IV. 16. 2. ἐσπεῖσθαι δ' αὐτὰς μέχρι οὗ ἐπ' ἀνέλθωσιν [οἱ] ἐκ τῶν Ἀθηνῶν Λακεδαιμονίων πρέσβεις. Delendus est articulus, namque nunc primum de legatis Athenas mittendis sermo est: οἱ πρέσβεις dicitur ubi de legatis ante erat actum, ut in sqq. § 3. καὶ οἱ πρέσβεις ἀπεστάλησαν.

Thucyd. IV. 17. 2. τοὺς δὲ λόγους [μακροτέρους] οὐ παρὰ τὸ εἰωθὸς μηχανοῦμεν ἀλλ' ἐπιχώριον ὃν ἡμῖν οὐ μὲν ἂν βραχεῖς ἀρκῶσι μὴ πολλοῖς χρῆσθαι. πλείοσι δ' ἐν ᾧ ἂν καιρὸς ἢ διδάσκοντάς τι τῶν προὔργου [λόγοις] τὸ δέον πράσσειν. Facile persuasi Herwerdeno μακροτέρους perinepte additum expungi oportere. Passim legitur eo sensu aut μηχανύειν absolute aut μηχανύειν τὸν λόγον aut τοὺς λόγους aut apud Tragicos μηχανύειν λόγους. Herodotus II. 15. ἔρχομαι περὶ Αἰγύπτου μηχανεύων τὸν λόγον. Subiungit aliquid Graeco homini, qui annotavit: περιττὸν τὸ „μακροτέρους” ἤρκει γὰρ εἰπεῖν „τοὺς δὲ λόγους οὐ παρὰ τὸ εἰωθὸς

μηκυνούμεν." sed nemo illa aetate suspicari poterat importunum vocabulum spurium et interpolatum esse.

Sequitur in libris: οὗ μὲν βραχεῖς ἀρκῶσι, quod soloecum est. Dicebant aut οὗ μὲν βραχεῖς ἀρκῶσιν, aut οὗ μὲν (ἄν) βραχεῖς ἀρκῶσι, quod Herwerden reposuit.

Ut supra μακροτέρως inepte abundat, sic λόγοις in sqq. πλείοσι δὲ (λόγοις χρησθῆναι) ἐν ᾧ ἄν καιρὸς ἢ διδάσκοντές τι τῶν προὔργου [λόγοις] τὸ δέον πράσσειν. Non poterant enim aliter quam λόγοις διδάσκειν τι τῶν προὔργου, et id ipsum λόγοις proxime praecedit in πλείοσι δέ. Insulsum enim est dicere χρώμεθα δὲ πλείοσι λόγοις ὅπου δεῖ λόγοις διδάσκειν τι τῶν προὔργου.

Thucyd. IV. 17. 4. καὶ μὴ παθεῖν ὅπερ οἱ ἀήθως τι ἀγαθὸν λαμβάνοντες τῶν ἀνθρώπων. αἰεὶ γὰρ τοῦ πλείονος [ἐλπιδι] δρέγονται. Sine controversia ἐλπίδι est delendum. Coniunguntur enim sic necessario τοῦ πλείονος ἐλπίδι, quum manifesto τοῦ πλείονος δρέγονται sint coniungenda, ut cap. 21. 2. τοῦ δὲ πλείονος ὠρέγοντο. Itaque prorsus assentior Herwerdeno, qui annotat: „*interpositum ἐλπίδι sapit glossema.*"

Thucyd. IV. 19. Λακεδαιμόνιοι ὁμᾶς προκαλοῦνται ἐς δίαλυσιν πολέμου δίδυτες μὲν εἰς ἡνὴν καὶ ξυμμαχίαν - ἀνταγοῦντες δὲ τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἄνδρας, [καὶ] ἄμεινον ἡγούμενοι ἀμφοτέρω: μὴ διακινδυνεύεσθαι εἴτε [βίᾳ] διαφύγοιεν παρτυχούσης τινὸς σωτηρίας εἴτε καὶ ἐκπολιορκηθέντες μᾶλλον [ἄν] χειρωθεῖεν. Primum si locum diligenter consideraveris expunges καὶ in καὶ ἄμεινον ἡγούμενοι. nam coniuncta sunt προκαλοῦνται ἐς διάλυσιν ἄμεινον ἡγούμενοι ἀμφοτέρω.

Deinde recte damnavit Herwerden stulte additum βίᾳ, nam inter se pugnant βίᾳ διαφύγειν imprimis ubi sequitur παρτυχούσης τινὸς σωτηρίας. Recte idem ἄν expunxit in verbis μᾶλλον [ἄν] χειρωθεῖεν.

Praeterea animadvertendum est discrimen quod inter διακινδυνεύειν et διακινδυνεύεσθαι intercedit. Διακινδυνεύειν est quod omnes novimus in adveniendo periculo usque ad extremum perseverare, ut in fine capituli 19: πρὸς δὲ τὰ ὑπερρυχούντα καὶ παρὰ γυνήην διακινδυνεύειν. Sed διακινδυνεύεσθαι quid est? Ipsa forma declarat esse e numero verborum, quae certamen et contentionem

significant ut ἀπειλεῖν διαπειλεῖσθαι, βοᾶν διαβοᾶσθαι, τοξεύειν διατοξεύεσθαι et alia sexcenta, quae omnia praeter διαπίνειν verbi medii formam assumunt et sic ex κινδυνεύειν διακινδυνεύεσθαι nascitur. Itaque haec est verborum sententia: *satius esse rati utrisque nostrum non in alea ineunda audacia et pertinacia inter nos contendere*, nos εἴπως διαφύγοιεν οἱ ἄνδρες, vos εἴπως ἐκπολιορκηθέντες χειρωθεῖεν.

Est denique operae pretium in Scholiis ad hunc locum observare quam leves, quam pueriles sint Scholiastarum, quorum praeter nomina nihil novimus, animadversiones et interpretationes. Non sunt, credo, obscura verba Thucydidis ἄμεινον ἡγούμενοι ἀμφοτέροις μὴ διακινδυνεύεσθαι, ut cap. 20. ἡμῖν δὲ καλῶς, εἴπερ ποτέ, ἔχει ἀμφοτέροις ἡ ξυναλλαγή. Annotatur ad cap. 19. ἀμφοτέροις: ἡμῖν καὶ ὑμῖν, ὡς Ἄντυλλός φησιν, ἵνα δοκῶσι Λακεδαιμόνιοι καὶ τοῦ τῶν Ἀθηναίων προνοεῖσθαι συμφέροντος. Satis levia et tenuia haec esse putes, sed vera tamen. Aliter visum Scholiastae, qui addidit: ἢ ἀμφοτέροις λέγει ἐν ἀμφοτέροις ἢ διαφυγεῖν τοὺς ἄνδρας ἢ ἐκπολιορκηθῆναι, ὃ καὶ μᾶλλον εἰκός ἐστιν. Haud vidi magis. Quod homini μᾶλλον εἰκός esse videtur manifesto pugnat et cum loci sententia et cum loquendi usu.

Thucyd. IV. 19. 2. ἐὰν ἀνταμυνόμενός τις καὶ ἐπικρατήσας τὰ πλείω τοῦ πολέμιου (libri omnes πολέμου) κατ' ἀνάγκην ὄρκοις ἐγκαταλαμβάνων μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ξυμβῇ. Coniunctis Kruegeri et Herwerdeni correctionibus locus persanatus erit sic scriptus: ἐὰν Ἀμυνόμενός τις ἐπικρατήσας (Krueg.) τὰ πλείω ΤΟΝ πολέμιΟΝ (Herwerd.) κατ' ἀνάγκην ὄρκοις Καταλαμβάνων (Krueg.) μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ξυμβῇ.

Thucyd. IV. 19. πεφύκασι τοῖς μὲν ἐκουσίῳ ἐνδοῦσιν ἀνθισσᾶσθαι μεθ' ἡδονῆς, πρὸς δὲ τὰ ὑπεραυχοῦντα καὶ παρὰ γνώμην διακινδυνεύειν. Thucydidis manus servata est in Bekkeri *Anecdotis* pag. 126. 1. τοῖς μὲν ἐκοῦσιν ἐνδοῦσιν. Cf. III. 39. 7. εἰ — τοῖς ἐκοῦσιν ἀποσᾶσι τὰς αὐτὰς ζημίας προθήσετε, ubi Scholiasta interpretatur: τοῖς ἐκουσίως ἀποσᾶσιν. Thucydides enim dicebat: οἱ ἐκόντες ἐνδόντες vel ἀποσάντες, Graeculi pro ἐκόντες usurpabant ἐκουσίως.

Thucyd. IV. 20. 3. *ἐάν τε γνῶτε ΛακεδαιμονίΟΙC ἔξεσιν ὑμῖν φίλους γενέσθαι βεβαίως αὐτῶν τε προκαλεσαμένΩΝ χαρισαμένΟΙC τε μᾶλλον ἢ βίασαμένΟΙC.* Thucydides dixerat ΛακεδαιμονίΩΝ ἔξεσι — προκαλεσαμένΩΝ ut ὑμῖν — χαρισαμένΟΙC. Perinde bene dicitur φίλοι Λακεδαιμονίων et Λακεδαιμονίους.

Thucyd. IV. 21. 2. *οἱ δὲ (Ἀθηναῖοι) τὰς μὲν σπονδὰς [ἔχοντες τοὺς ἄνδρας ἐν τῇ νήσῳ] ἤδη σφίσιν ἐνόμιζον ἐτοίμους εἶναι, ὁπότεν βούλωνται [ποιεῖσθαι πρὸς αὐτούς], τοῦ δὲ πλείονος ὠρέγοντο.* Expunxi olim importuna verba ποιεῖσθαι πρὸς αὐτούς, quae Herwerden optime delevit. Compara locum II. 84. 2. *καὶ τὴν ἐπιχείρησιν ἐφ' ἑαυτῷ ἐνόμιζεν εἶναι, ὁπότεν βούληται.*

Praeterea gravis suspicio premit verba *ἔχοντες τοὺς ἄνδρας ἐν τῇ νήσῳ*, nam qua tandem ratione illo tempore Athenienses dici possunt aut sibi videri *ἔχειν τοὺς ἄνδρας ἐν τῇ νήσῳ*? Praeterea nominativus *ἔχοντες* non satis sententiae congruit et verba suspecta non suo loco posita sunt, nam arcte coniuncta sunt *τὰς σπονδὰς ἤδη σφίσιν ἐνόμιζον ἐτοίμους εἶναι.*

Thucyd. IV. 21. 3. *μάλιστα δ' αὐτοὺς ἐνήγε Κλέων ὁ Κλεαινέτου [ἄνῃρ δημαγωγός κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ὦν καὶ τῷ πλήθει πιθανώτατος].* Evidens in paucis emblema tandem Herwerden sustulit recte componens locum III. 36. 6. *Κλέων ὁ Κλεαινέτου — ὦν καὶ ἐς τᾶλλα βιαιότατος τῶν πολιτῶν τῷ τε δήμῳ παρὰ πολὺ ἐν τῷ τότε πιθανώτατος.* Hinc sciulus sua sumsit sed vide quam inepte. Apud verum Thucydidem omnia optime procedunt: apud Thucydidem personatum primum *ἄνῃρ δημαγωγός* vitiose et contra Atticorum consuetudinem dictum est, sed per absurdum est quod sequitur: *κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ὦν*, sive per se spectanda haec verba sunt, non poterat enim pacem impedire nisi illo tempore vixisset, sive coniungenda sunt *κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ὦν ἄνῃρ δημαγωγός*, non solebant enim Oratores artem desinere.

Similis huic apud Thucydidem locus est VI. 35. *Ἀθηναγόρας, ὃς δήμου τε προσάτης ἦν καὶ ἐν τῷ παρόντι πιθανώτατος τοῖς πολλοῖς*, quo pertinet annotatio Aelii Dionysii apud Photium *Πιθανώτατος τοῖς πολλοῖς: ὁ πεισικώτατος καὶ πείθων τοὺς πολλοὺς παρὰ Θουκυδίδῃ.*

Multorum additamentorum simul originem vides: si quid apud Thucydidem alio loco de eadem re scriptum est Graeculi sedulo annotant in margine, unde facile in textum irrepunt aut ipsis auctoris verbis aut ad praesentem locum utcumque accommodatis, ut hoc loco factum est.

Thucyd. IV. 23. ἀφικομένων δ' αὐτῶν διελύοντο εὐθὺς αἱ σπονδαί. Ineptum est imperfectum pro plusquamperfecto et praepositio ΔΙ vitiose abundat. Perpetuum est in ea re et necessarium ἑΛΕΑΤΝΤΟ εὐθὺς αἱ σπονδαί. ut cap. 16. 2. δ, τι δ' ἂν τούτων παραβαίνωσι — λελύσθαι τὰς σπονδάς. et post pauca iterum: ἐλθόντων δὲ τὰς σπονδάς λελύσθαι, et cap. 23 εἰρητο ἰὰν καὶ ὁτιοῦν παραβαθῇ λελύσθαι τὰς σπονδάς.

Eodem modo omnes constanter dicebant λύειν τὰς σπονδάς, non διαλύειν. I. 53. ἀδικεῖτε — πολέμου ἄρχοντες καὶ σπονδάς λύοντες, et sic passim.

Thucyd. IV. 23. 2. Ἀθηναῖοι μὲν δυοῖν νεοῖν — τὴν νῆσον περιπλέοντες τῆς ἡμέρας, τῆς δὲ νυκτὸς καὶ ἅπασαι περιώρμουν. Imo vero ἀπάσαι, nempe οἱ Ἀθηναῖοι. Cf. VII. 13. ἀναγκάζομενοι — πάσαις φυλάσσειν. et VIII. 36. ταῖς ἡμισείαις τῶν νεῶν Κνίδον φυλάσσειν. In libro VIII. 8. διαφέρειν δὲ τὸν Ἰσθμὸν τὰς ἡμισείας τῶν νεῶν πρῶτον καὶ εὐθὺς ταύτας ἀποκλεῖν, corrigendum ταύταις.

Thucyd. IV. 23. 2. Πελοποννήσιοι δ' ἐν τῇ ἡπείρῳ στρατοπεδεύμενοι. Non audeo Herwerden rescribere ἑστρατοπεδεσμένους „sed στρατοπεδεῦσθαι pro ἐστρατοπεδεῦσθαι dici potuisse praene fidem facit exemplorum numerus.” Sed nulla exemplorum copia umquam efficere poterit ut quod fieri non possit tamen esse factum videatur. Librarii ubi semel errorem imbiberunt sine fine errant. Ut Latine differunt castra ponere (*metari*) et castra habere (*in castris esse*), quae nemo umquam confundet, sic Graece στρατοπεδεῦσθαι et ἐστρατοπεδεῦσθαι.

Thucyd. IV. 24. 3. ὁρῶντες τοῖς Ἀθηναίοις τὰς μὲν παρούσας ὀλίγας ναῦς, ταῖς δὲ πλείοσι — πυνθανόμενοι τὴν νῆσον πολιορκεῖσθαι. Herwerden: „ὀλίγας est praedicativum.” Fieri non potest

ut haec sit sana et integra verborum compositio. Graecum est ὀρῶντες τὰς μὲν παρούσας ναῦς ὀλίγας ΟΤCΑC, neque ullo modo οὔσας omitti potest. Neque tamen οὔσας addi potest διὰ τὸ κακόφρωνον. Suspicio autem olim sic scriptum fuisse: ὀρῶντες τοῖς Ἀθηναίοις ὀλίγας μὲν ναῦς παρούσας, ταῖς δὲ πλείοσι κτέ.

Thucyd. IV. 25. 6. οὐκ ἔλασσαν ἔχοντες — παρεκομίσθησαν ἐς τὸν ἐν Μεσσηνί λίμνα. *Necessarius est aoristus* Cχόντες. *Tralaticium hoc mendum est.*

Thucyd. IV. 25. 7. τῇ δ' ὑπεραίρ ταῖς ναυσὶ ΠΕΡΙπλεύσαντες κατὰ τὸν Ἀκεσίην ποταμὸν τὴν γῆν ἐδῶν. *Situs locorum declarat eos littus legisse; itaque ΠΑΡΑπλεύσαντες verum est. Quis nescit παραπλεῖν et περιπλεῖν sexcenties inter se permutari?*

Thucyd. IV. 25. 9. ὥς οἱ Λεοντῖνοι σφίσι καὶ ἄλλοι Ἕλληνες [ξύμμαχοι] ἐς τιμωρίαν ἘΠέρχονται. *Corrige Ἐρχονται, ut solet Thucydides dicere ἵναί ἐς πόλεμον, ἐς μάχην, ἐς χεῖρας, sic ἵναί ἐς τιμωρίαν. Ἐπιέναι semper est aggredi, adoriri, impetum facere.*

Praeterea quia qui opem ferunt sunt omnes socii et amici importunum ξύμμαχοι expunxerim.

Thucyd. IV. 25. 11. ἰδόντες δ' οἱ Ἀθηναῖοι [καὶ] ἀποβάντες ἀπὸ τῶν νεῶν ἐβοήθουν. *Perperam καὶ interpositum est. Sensus est Ἀθηναῖοι δ' ὥς εἶδον ἀποβάντες ἀπὸ τῶν νεῶν ἐβοήθουν. Vulgata lectio significat: ὥς εἶδον καὶ ἀπέβησαν ἀπὸ τῶν νεῶν ἐβοήθουν.*

Thucyd. IV. 26. 3. φενοχωρία ἐν ὀλίγῳ στρατοπεδευομένοις ἐγίγνετο, id est *castra ponentibus*, absurde. *Etiam hic repone: Ἐστρατοπεδεύμένοις.*

Thucyd. IV. 27. πυνθανόμενοι περὶ τῆς στρατιᾶς ὅτι ταλαιπωρεῖται καὶ σῆτος τοῖς ἐν τῇ νήσῳ [ὅτι] ἐσπλεῖ. *Neque iterari potest ὅτι neque illo loco interponi.*

Thucyd. IV. 27. 4. καὶ γινούς ὅτι ἀναγκασθήσεται ἡ ταῦτα

λέγειν οἷς διέβαλλεν ἢ τάναντία εἰπὼν ψευδὴς ΦανήσεCΘΑΙ. Si genuinum esset ἢ ταῦτὰ λέγειν pro Φανήσεσθαι necesse erat Φαίνεσθαι scribere, nempe ἀναγκασθήσεται. Sed vitiose prius ἢ interpositum est et vera lectio haec est: γνοὺς ὅτι ἀναγκασθήσεται ταῦτὰ λέγειν οἷς διέβαλλεν ἢ τάναντία εἰπὼν ψευδὴς ΦανήσεCΤΑΙ. Quis in animum inducere serio potest ἀναγκάζομαι Φανήσεσθαι Graece dici posse pro Φαίνεσθαι? Cleon ita cogitabat: ἀναγκασθήσομαι τὰ αὐτὰ λέγειν — ἢ ψευδὴς Φανήσομαι sive ἢ ψευδόμενος ἀλώσομαι.

Thucyd. IV. 28. τῶν Ἀθηναίων τι ὑποθορυβησάντων. Neque ὑποθορυβεῖν Graecum est et τι illo loco poni non potuit. Legendum τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τι θορυβησάντων. Notum est eo sensu ὑπὸ τι et exempla plena manu dedit Porsonus et in *Aristophaneis* ad *Vespas* vs. 1281. et in *Adversar.* pag. 147.

ὥς ὑπὸ τι νυσάζειν γε καὐτὸς ἄρχομαι.
et similia complura passim.

Thucyd. IV. 28. 3. rectissime Herwerden scholion: [καὶ οὐκ ἂν οἰόμενός οἱ αὐτὸν τολμῆσαι ὑποχωρῆσαι] adscriptum ad verba quae praecedunt: οἰόμενός αὐτὸν λόγῳ μόνον ἀφίεναι, una litura deleri iussit. Quod ante haec verba legitur δεδιώς ἤδη in suam sedem revocandum esse censeo in hunc modum: γνοὺς δὲ τῷ ὄντι παραδωσείοντα (δεδιώς ἤδη) ἀνεχώρει καὶ οὐκ ἔφη αὐτὸς ἀλλ' ἐκείνον σρατηγεῖν.

Thucyd. IV. 28. 5. λογιζομένοις δυοῖν ἀγαθοῖν τοῦ ἐτέρου τεύξεσθαι, ἢ Κλέωνος ἀπαλλαγῆσεσθαι, ὃ μᾶλλον ἠλπίζον, ἢ σφαλεῖσι γνώμης Λακεδαιμονίους σφίσι χειρώσεσθαι. Mirum ni Thucydides scripserit: δυοῖν ἀγαθοῖν θατέρου, ut omnes dicebant δυοῖν θάτερον. Praeterea χειρώσεσθαι (libri χειρώσασθαι) non satisfacit et propter σφαλεῖσι γνώμης requiro perfecti futurum σφίσι ΚΕχειρώσεσθαι. Ita cogitabant: ἤτοι τοῦ Κλέωνος ἀπαλλαγῆσόμεθα ἢ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἡμῖν κεχειρωμένοι ἔσονται.

Thucyd. IV. 29. 2. τὸν δὲ Δημοσθένη προσέλαβε πυνθανόμενος τὴν ἀπόβασιν αὐτὸν ἐς τὴν νῆσον διανοεῖσθαι. Et olim suspicabar et nunc suspicor propter ὁμοιοτέλευτον excidisse ποιεῖσθαι, id est

διανοεῖσθαι αὐτὸν ἐς τὴν νῆσον ἀποβαίνειν, ut passim legitur ποιεῖσθαι τὴν ἐπέξοδον pro ἐπεξιέναι, ποιεῖσθαι τὴν ἀναχώρησιν pro ἀναχωρεῖν et similia complura. Opponitur mihi locus IV. 32. 4. ὁ Δημοσθένης — τὴν ἐπίβασιν ἐπενόει, sed non est idem. Ἐπινεῖν enim cum accusativo componitur, ut in ὀλίγον ἐπενόουν οὐδέν, sed διανοεῖσθαι habet infinitivum vel praesentis temporis, ut passim, vel futuri more Herodoteo, ut IV. 115. πῦρ ἐνήσειν διανοοῦντο, et IV. 121. τὸν πόλεμον διανοοῦντο προθύμως οἴσειν. et VII. 56. διανοοῦντο κλέπειν. et VIII. 55. διανοοῦντο βοηθήσειν. Perinde est igitur ἐπενόει τὴν ἀπόβασιν et διανοεῖτο ἀποβαίνειν sive τὴν ἀπόβασιν ποιεῖσθαι, sed διανοεῖτο τὴν ἀπόβασιν vitiose dictum est.

Paene gemellus locus est V. 9. τὴν δ' ἐπιχείρησιν ᾧ τρόπῳ διανοοῦμαι ποιεῖσθαι διδάξω.

Thucyd. IV. 29. οὐκ οὔσης τῆς ΠΡΟΟΨΕΩΣ ἢ χρὴν ἀλλήλοις ἐπιβοηθεῖν. Miror quo pacto Herwerden spreverit emendationem ΠΡΟΟΨΕΩΣ, qua nihil verius. Nullus hic verbo προσορᾶν conspiciere, *intueri* locus est; requiritur *prospicere*, *prospectare*. cf. cap. 34. 3. ἀποκεκλημένοι μὲν τῇ ὄψει τοῦ προορᾶν. et II. 89. 8. οὔτε γὰρ ἂν ἐπιπλευσεῖε τις ὡς χρὴ ἐς ἐμβολὴν μὴ ἔχων τὴν πρόσφιν τῶν πολεμίων ἐκ πολλοῦ. et V. 8. ἄνευ προΐψεως αὐτῶν. et III. 21. ἀνὰ τὸ σκοτεινὸν οὐ προῖδόντων αὐτῶν. et IV. 34. 2. ἄπορον ἦν ἰδεῖν τὸ πρὸ αὐτοῦ ὑπὸ τῶν τοξευμάτων.

Thucyd IV. 30. 4. Κλέων — προπέμψας ἄγγελον ὡς ἦξων [καί] ἔχων στρατιὰν ἣν ᾗτήσατο. Mirum neminem vidiisse quam inepte καί sit interpositum. Quis nescit quam saepe dicatur ἔρχεται ἔχων, ἦλθεν ἔχων, ἤκει ἔχων pro *affert* (*adducit*) secum, *attulit* (*adduxit*) secum. I. 9. ἃ ἦλθεν ἐκ τῆς Ἀσίας ἔχων. II. 80. 5. οὓς αὐτὸς ἔχων ἦλθεν. IV. 70. ἔχων ἦλθεν ἐπτακοσίους — ὀπλίτας. VIII. 8. χρήματα ἃ ἦλθον ἔχοντες. VIII. 33. ἃς αὐτὸς Λακωνικὰς ἦλθεν ἔχων.

Quod in libris est: Κλέων δ' ἐκείνῳ τε προπέμψας ἄγγελον — ἀφικνεῖται ἐς Πύλον. vitiosum est et delendum τε, cui nihil respondet. Postquam καί est interpolatum in ἦξων [καί] ἔχων nescio quis τε inseruit.

Thucyd. IV. 30. 4. πέμπουσι πρῶτον — κήρυκα. IV. 31. 1. οὐ προσδεξαμένων δὲ [αὐτῶν] — ἐπέσχον. Ubi praecedat πρῶτον, μέχρι του, τέως aut simile quid, pronomen αὐτῶν participio non additur. Dicam de ea re copiosius infra, nunc unum exemplum proferam IV. 135. μέχρι μὲν του ἔλαθεν — ἔπειτα μέντοι εὐθὺς αἰσθομένων — ἀπήγαγε πάλιν τὴν στρατιάν.

Thucyd. IV. 31. ἀνηγάγοντο μὲν νυκτὸς 'ΕΠ' ὀλίγας ναῦς τοὺς ὀπλίτας πάντας ἐπιβιβάσαντες, πρὸ δὲ τῆς ἑω ὀλίγον ἀπέβαινον. Supplendum: νυκτὸς 'ΕΤΙ ἐπ', namque opponuntur inter se νυκτὸς ἔτι et ὀλίγον πρὸ τῆς ἑω. Νυκτὸς ἔτι dicitur de extrema parte noctis. IV. 26. 6. καταπλέοντες ἔτι νυκτὸς. Fortasse etiam IV. 70. 2. supplendum: ἔτυχε γὰρ νυκτὸς ('ΕΤΙ) 'ΕΠ' τὸν Τριποδίσκον ἐξελθών. Sequens ΕΠ necessariam voculam absorbsit.

Cf. etiam IV. 110. ἀφικόμενος νυκτὸς ἔτι καὶ περὶ ὄρθρον.

Thucyd. IV. 31. 2. ἐν ταύτῃ μὲν τῇ [πρώτῃ] Φυλακῇ ὡς τριάκοντα ἦσαν ὀπλίται. Exime πρώτῃ, ne etiam altera πρώτη Φυλακὴ fuisse videatur.

Thucyd. IV. 31. 2. μέρος τι οὐ πολὺ αὐτὸ τὸ ἔσχατον ἐφύλασσε τῆς νήσου. Pro αὐτό in libris est αὐτοῦ, in quo latet antiqua crasis τοῦσχατον, et sic expunge αὐτό nihil hic significans.

Thucyd. IV. 32. 3. τῶν χωρίων τὰ μετεωρόΤΑΤΑ λαβόντες. Emenda: καταλαβόντες. Loca superiora non *ceperunt* (ἔλαβον, εἶλον), quae nemo tuebatur, sed *occuparunt* (κατέλαβον). Vides cur praepositio perierit.

Thucyd. IV. 32. 4. κατὰ νότου αἰεὶ ἔμελλεν αὐτοῖς — οἱ πολλοί ἐσσεσθαι ψιλοὶ καὶ οἱ ἀπορώτατοι. Frustra haec adhuc tentata sunt. Duabus literulis repetitis scribendum: καὶ οἱ ἀπορώτατοι, quo sensu solet οἶος cum superlativis coniungi. Plato in *Symposio* pag. 220 b. πάγυ οἶου δεινστάτου. et in *Apologia* pag. 22. c. ἀπέχθεται οἶαι χαλεπώταται. Xenophon in

Anabasi IV. 8. 2. χωρίον οἷον χαλεπώτατον, et VII. 1 24. χωρίον οἷον κάλλιστον. et sic passim apud alios.

Thucyd. IV. 33. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἐπιτάδην [καὶ ὅπερ ἦν πλείζον τῶν ἐν τῇ νήσῳ]. Stulte additur καί, namque iidem sunt οἱ περὶ τὸν Ἐπιτάδην et ὅπερ ἦν πλείζον, sed reliqua etiam interpolata sunt. Paulo ante dixerat cap. 31 περὶ τὸ ὕδωρ οἱ πλείστοι αὐτῶν καὶ Ἐπιτάδας ὁ ἄρχων.

Thucyd. IV. 34. γνόντες αὐτοὺς οἱ ψилоὶ βραδυτέρους ὄντας [τῷ] ἀμύνασθαι. Et loci sententia et dicendi usus suadent ut articulus tollatur.

Thucyd. IV. 36. προσελθὼν δὲ τῶν Μεσσηνίων στρατηγὸς Κλέωνι. Herwerden: „*nomen ei fuit Comon, teste Pausania* IV. 26.” Unde hoc Pausanias scire potuit nisi ex hoc loco? Itaque suppleverim: — στρατηγὸς (Κόμων) Κλέωνι.

Thucyd. IV. 36. ἄλλως ἔφη πονεῖν σφᾶς. εἰ δὲ βούλονται ἑαυτῷ δοῦναι τῶν τοξοτῶν μέρος τι καὶ τῶν ψιλῶν περιμέναι κατὰ νότου αὐτοῖς ἰδῶ ἢ ἂν αὐτὸς εὖρῃ δοκεῖν βιάσασθαι τὴν ἔφοδον. Vera lectio haec esse videtur: ΚΑΙ δοκεῖν βιάσασθαι τὴν ἔφοδον. Coniungenda enim sunt: ἔφη περιμέναι (futurum est) καὶ δοκεῖν βιάσασθαι. Δοκεῖν enim est νομίζειν, quod quamquam in Atticis rarum tamen non inauditum est ut V. 14. δοκοῦντες τῇ παρούσῃ εὐτυχίᾳ καθυπέρτεροι γενήσεσθαι, *existimantes* se fore superiores.

Thucyd. IV. 36. 2. ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ὁρμήσας [ὥς τε μὴ ἰδεῖν ἐκείνους] — μόλις περιελθὼν ἔλαθεν. Frigidissime bis idem dicitur. cf. IV. 29. ἐξ ἀφανοῦς χωρίου. IV. 96. ἐκ τοῦ ἀφανοῦς.

Thucyd. IV. 36. 3. καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι βαλλόμενοι τε ἀμφοτέρωθεν ἤδη καὶ γιγνώμενοι ἐν τῷ αὐτῷ ξυμπτάματι, ὡς σμικρὸν μεγάλῳ εἰκάζαι, τῷ ἐν Θερμοπύλαις, ἐκείνοί τε γὰρ τῇ ἀτραπῷ περιελθόντων τῶν Περσῶν διεφθάρησαν, οὗτοί τε, ἀμφίβολοι ἤδη

ὄντες οὐκέτι ἀντεῖχον. Multa in his vehementer de fraude suspecta sunt. Primum quid interest inter βαλλόμενοι ἀμφοτέρωθεν ἤδη et ἀμφίβολοι ἤδη ὄντες? Nihil prorsus, planissime idem est, nisi quod ἀμφίβολοι εἶναι vel γίνεσθαι (cap. 32. 3. 5.) exquisitius est quam ἀμφοτέρωθεν βάλλεσθαι. Deinde περιελθόντων τῶν Περσῶν risum movet, namque ea verba sic collocata sunt quasi Spartani in insula quoque a Persis circumventi essent. Itaque Stahlius τῶν Περσῶν deleri iussit. Quid prodest? Nam περιελθόντων sic dici non potest et nihil quo referatur habet. Dixisset saltem περιελθόντων τῶν πολεμίων. Sed in hoc quoque loco negotium nobis est cum nugatoribus, qui ineptis additamentis simplicem et perspicuam Thucydidis orationem deformarunt. Thucydides haec tantum scripserat: καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι βαλλόμενοι τε ἀμφοτέρωθεν ἤδη καὶ γιγνόμενοι ἐν τῷ αὐτῷ ξυμπτώματι, ὡς σμικρὸν μεγάλῳ εἰκάσαι, τῷ ἐν Θερμοπύλαις, οὐκέτι ἀντεῖχον. Quis erat Graecorum, quis nostrum est, cui sit necesse enarrare quid sit ἐν τῷ αὐτῷ ξυμπτώματι τῷ ἐν Θερμοπύλαις? Fatua est Scholiastae interpretatio: ἐκεῖνοι τε γὰρ τῇ ἀτραπῇ περιελθόντων τῶν Περσῶν διεφθάρησαν οὗτοί τε et περιελθόντων τῶν Περσῶν ut apud Thucydidem non est ferendum, ita in negligenti Graeculi oratione mirandum non est. Scholiastae Thucydidis optime noverant Herodotum, quem saepe laudant: ex illo annotatiuncula sumpta est cum ipsis Herodoti verbis τῇ ἀτραπῇ et περιμέναι. Reddamus igitur suum cuique et stolidum emblema in Thucydidis loco deleamus.

In sqq. scribe σιτόδειαν (ut ἄδειαν, ἔνδειαν) pro σιτοδείαν.

Thucyd. IV. 38. 2. ἔλεγε δ' ὁ Στύφων [καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ] ὅτι βούλονται διακηρκεύσασθαι πρὸς τοὺς ἐν τῇ ἡπείρῳ Λακεδαιμόνιους. Sciolus de suo addidit καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ob sequens βούλονται. Styphon enim solus cum solis Cleone et Demosthene de conditionibus egit: ξυνῆλθον ἐς λόγους ὃ τε Κλέων καὶ ὁ Δημοσθένης καὶ ἐκείνων Στύφων ὁ Φάρακος.

Thucyd. IV. 38. 3. καὶ ἐκείνων μὲν (id est τῶν Ἀθηναίων) οὐδένα ἀφέντων, αὐτῶν δὲ [τῶν Ἀθηναίων] recte delevit Krueger) καλούντων ἐκ τῆς ἡπείρου κήρυκας. Latet adhuc in his mendum. Recta oratio haec est: οἱ Ἀθηναῖοι οὐδένα ἠφίεσαν, αὐτοὶ δὲ

ἐκάλουν. Ergo pro ἀφέντων restituendum est ἀφιέντων, quod imperfecti participium est.

Perelegans Thucydidis brachylogia sciolorum additamentis obscurata est IV. 38. 5. ἀπέθανον δ' ἐν τῇ νήσῳ καὶ ζῶντες ἐλήφθησαν τοσοῖδε· εἴκοσι μὲν ὀπλῖται διέβησαν καὶ τετρακόσιοι οἱ πάντες· τούτων ζῶντες ἐκομίσθησαν ὅκτῳ ἀποδέοντες τριακόσιοι, [οἱ δ' ἄλλοι ἀπέθανον] καὶ Σπαρτιᾷται τούτων ἦσαν [τῶν ζώντων] περὶ εἴκοσι καὶ ἑκατόν. Arguit fraudem τῶν ζώντων alienissimo loco insertum. Postquam inutile ac futile additamentum οἱ δ' ἄλλοι ἀπέθανον irrepsit, sequens τούτων de mortuis dicebatur: itaque τῶν ζώντων aliquis inseruit. Non est haec heri aut nudius tertius nata interpolatio. Dionysius Halicarnassensis non aliter haec in suo libro nihil mali suspicatus legit.

Thucyd. IV. 39. 2. ὁ γὰρ [ἄρχων] Ἐπιτάδας ἐνδεστέρωις ἐκάσῳ παρεῖχεν ἢ πρὸς τὴν ἐξουσίαν. Semel et iterum paullo ante dixerat ὅτι ὁ Ἐπιτάδας ἄρχων ἦν. Itaque nunc ἄρχων expungendum.

Thucyd. IV. 40. 2. καὶ τινος ἐρομένου ποτὲ ὕστερον — ΔΙ' ἀχθηδόνα ἓνα τῶν ἐκ τῆς νήσου αἰχμαλώτων εἰ οἱ τεθνεῶτες (μᾶλλον) καλοὶ κάγαθοί, ἀπεκρίνατο [αὐτῷ] πολλοῦ ἂν ἄξιον εἶναι τὸν ἄτρακτον κτέ. Lectio librorum non est integra sed male correctā. Non existimo Graecum esse μᾶλλον καλὸς κάγαθός et desidero verbum praeteriti temporis. Sed nihil quod satisfaciat reperio.

Caeterum pro δι' ἀχθηδόνα Philostratus Thucydidis manum ΚΑΤ' ἀχθηδόνα imitando servavit in *vita Apollonii* IV. 31. pag. 171. ἐρομένου δὲ Κορινθίου τινὸς κατ' ἀχθηδόνα. Sic solet Philostratus hortulos suos flosculis Thucydideis exornare. Praeterea ineptum αὐτῷ abiiciendum.

In sqq. retineam ea quae Herwerden expellebat sed addita una vocula scribendum: δήλωσιν ποιούμενος ὅτι ὁ (ἌΓΙ) ἐντυγχάνων τοῖς τε λίθοις καὶ τοξεύμασι διεφθείρετο. Quis Graeculorum aut Scholiastarum dixisset δήλωσιν ποιοῦμενος pro δηλῶν?

Thucyd. IV. 41. τῆς Πύλου Φυλακὴν κατεσχέσαντο καὶ οἱ ἐκ

τῆς Ναυπάκτου Μεσσήνιοι ὥς ἐς πατρίδα ταύτην [ἔσι γὰρ ἡ Πύλος τῆς Μεσσηνίδος ποτὲ οὔσης γῆς] πέμψαντες σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐπιτηδειοτάτους ἐλῆζοντο τὴν Λακωνικὴν. Meminerat aliquis se legisse IV. 3. 2. ἡ Πύλος — ἔστιν ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ ποτὲ οὔση γῆ, quod in textum receptum vide quam moleste orationis cursum interrumpat.

Thucyd. IV. 41. 3. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἀμαθεῖς ὄντες ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ ληστείας καὶ τοιούτου πολέμου. Herwerdeno ληστείας καὶ expungenti non assentior sed idem optime coniecit ἀπαιθεῖς pro ἀμαθεῖς. Dicitur enim quis ἀμαθὴς τοῦ ληστεύειν, sed ἀπαιθὴς τοῦ ληστεύεσθαι.

Thucyd. IV. 41. 4. οἱ δὲ μαιζόνων τε ὠρέγοντο καὶ πολλάκις φοιτῶντων [αὐτοὺς] ἀπράκτους ἀπέπεμπον. Deleto αὐτοὺς oratio Graecum colorem habebit. Minus vitiosum esset ἀπράκτους αὐτοὺς ἀπέπεμπον, sed boni scriptores omittant inutile pronomen, quod sedulo magistelli inferciunt. In libro V. 35. οὔτε Πύλον ἀπαιτούντων [αὐτῶν] ἀπέδοσαν delendum αὐτῶν.

Thucyd. IV. 43. 3. καὶ ἐν Ἀμπρακίᾳ καὶ ἐν Λευκαδίᾳ Ἀπῆσαν αὐτῶν πεντακῶσιοι Φρουροί. Deleta literula male repetita scribe καὶ ἐν Λευκάδι. Λευκαδία, (ut supra vidimus) est *Leucadiorum ager* ut passim apud Thucydidem legitur ἡ Κορινθία (IV. 45) ἡ Ἐπιδαυρία (ibid.) ἡ Σικυωνία, ἡ Τροιζηνία, ἡ Ὠρωπία, ἡ Ἀλιάς et sim. Cur igitur ἐν Λευκαδίᾳ retineri non potest? Quia haec omnia semper habent articulum et ἡ Λευκαδία optime dicitur, non item Λευκαδία.

Thucyd. IV. 44. 6. ἀπέθανον δὲ — Ἀθηναίων ὀλίγῳ ἐλάσσους πεντήκοντα. Lēge: ἐλάσσους (ῆ) πεντήκοντα, namque aut sic dicebant aut ἐλάσσους τῶν πεντήκοντα.

Thucyd. IV. 46. 3. καὶ αὐτοὺς ἐς τὴν νῆσον [οἱ στρατηγοὶ del.] τὴν Πτυχίαν ἐς Φυλακὴν διεκόμισαν ὑποσπόνδους; — ὥς ἰάν τις ἀλῶ ἀποδιδράσκων ἅπασι λελύσθαι τὰς σπονδάς. Herwerden ultima verba ὥς ἰάν τις — τὰς σπονδάς expungebat, sed necesse erat hanc durissimam conditionem commemorari ut intelligeren-

tur sequentia: οἱ τοῦ δήμου προσάται — πείθουσί τινας ὀλιγοὺς — ἀποδρᾶναι et in cap. 47. ὡς δ' — ἐκπλέοντες ἐλήφθησαν ἐλέλυντό τε αἱ σπονδαὶ καὶ τοῖς Κορκυραίοις παρεδίδοντο οἱ ΠΙΑΝΤΕC. Quae est haec immanis crudelitas quum *rauci quidam* deliquissent *universos* ad supplicium inimicis tradere? Nempe ita convenerat: ἐάν τις ἄλῳ ἀποδιδράσκων ἅπασι λελύσθαι τὰς σπονδὰς. Sed „*ea verba omittunt optimi codices,*” incuria quidem dormitantis scribae, et in plerisque a correctore supplentur in margine.

Thucyd. IV. 46. 5. τῶν ἐν τῇ νήσῳ πείθουσί τινας ὀλίγους ὑποπέψαντες φίλους καὶ διδάξαντες ὡς κατ' εὖνοιαν δὴ [λέγειν] ὅτι κράτισον αὐτοῖς εἶναι ὡς τάχιστα ἀποδρᾶναι. Paene ridiculum est διδάξαντες τοὺς φίλους λέγειν, quasi id esset difficile negotium. Imo vero ἐδίδαξαν τοὺς ἐν τῇ νήσῳ ὅτι αὐτοῖς κράτισον εἶναι κτέ. Itaque λέγειν expungendum.

Thucyd. IV. 47. ὡς δ' — ἐλήφθησαν ἐλέλυντό τε αἱ σπονδαὶ καὶ τοῖς Κορκυραίοις παρεδίδοντο οἱ πάντες. Herwerden: „*libri deteriores παρεδίδοντο.*” quae unice vera lectio est ab acuto Graeco reperta.

Thucyd. IV. 47. 3. καὶ ὕστερον ἐξάγοντες — διῆγον διὰ δυοῖν σοίχοις ὀπλιτῶν. Legendum ἐξαγαγόντες. Ἄγων et ἀγαγὼν cum compositis sexcenties confunduntur. Editur cap. 53. Ἀθηναῖοι — Μιλησίους καὶ ἄλλους τινὰς ἀγαγόντες ἐσράτευσαν, imo vero ἄγοντες, quos secum ducebant. Recte cap. 47. — μὴ ἂν βούλεσθαι — τὴν τιμὴν τοῖς ἄγουσι προσποιῆσαι. Recte cap. 57. τοὺς Αἰγινήτας — ἄγοντες ἀφίκοντο ἐς τὰς Ἀθήνας. et II. 103. κατέπλευσαν — ἄγοντες — τὰς ναῦς ἃς εἶλον.

Thucyd. IV. 48. 4. τὰς δὲ — ἡνδραποδίσαντο τοιοῦτω κτέ. Recte Stahl ἡνδραποδίσαν. Mirifica est enim Thucydidis in nonnullis formis constantia semper τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν λέγοντος. Et reliqui et Herodotus in tali re usurpabant ἄνδραποδίσασθαι et ἐξανδραποδίσασθαι. Thucydides ubique ἄνδραποδίσαι. Quid hoc loco vitium pepererit vides. In aliis variat: amat dicere μεταπέμπω, sed nonnumquam cum populo μεταπέμπομαι dicit.

Thucyd. IV. 48. 6. ἐς τὴν Σικελίαν ἵνα περ τὸ πρῶτον ὄρμητον ἀποπλεύσαντες. et cap. 74. ἵνα περ καὶ τὸ πρῶτον ὄρμητο. Aperte mendosum est ἵνα περ, id est ὅπου, ubi, ut in scolio:

νῆσοις δ' ἐν μακάρων σέ Φασιν εἶναι
ἵνα περ ποδώκης Ἀχιλεὺς.

Reponendum utrobique arbitror ἘΝΘΑ περ.

Thucyd. IV. 50. 3. πυθόμενοι αὐτόθι [βασιλέα] Ἀρταξέρξην τὸν Ξέρξου νεωστὶ τεθυηκότα. Vehementer mihi de fraude suspectum est additum βασιλέα.

Thucyd. IV. 50. 2. οἱ Ἀθηναῖοι τὰς ἐπισολὰς — ἀνέγνωσαν, ἐν αἷς — κεφάλαιον ἦν [πρὸς] Λακεδαιμονίους οὐ γινώσκειν ὃ, τι βούλονται· πολλῶν γὰρ ἐλθόντων πρέσβειν οὐδένα ταῦτα λέγειν. Herwerden πρὸς expungit et annotat: „*subiectum verbi γινώσκειν est βασιλεὺς Nom. c. Inf.*”) idque verum esse loci sententia clamat. Sed sic pro πρὸς necesse est τοὺς substituere. Recta regis oratio est: τοὺς Λακεδαιμονίους οὐ γινώσκω ὃ, τι βούλονται. Semper in hac verborum compositione articulus additur. I. 87. οὐκ ἔφη διαγινώσκειν τὴν βοὴν ὑποτέρα μείζων. I. 88. φοβούμενοι τοὺς Ἀθηναίους μὴ ἐπὶ μεῖζον δυνηθῶσιν II. 57. δεισαντες τὸν Ἀριστεά μὴ αὐθις σφᾶς κακουργῇ. IV. 108. καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐφοβοῦντο μὴ ἀποσῶσιν. et sic alibi passim.

Thucyd. IV. 51. κελυπάντων Ἀθηναίων [καὶ] ὑποπτευσάντων [ἐς] αὐτούς τι νεωτεριεῖν. Non satis est καὶ delere, etiam ἐς spurium est: αὐτούς est τοὺς Χίους. non poterant enim ἐς ἄλλους τι νεωτερίζειν nisi ἐς τοὺς Ἀθηναίους, et eo sensu ἐς αὐτούς inepte abundaret.

Thucyd. IV. 53. Ἀθηναῖοι δὲ — Μιλησίους καὶ ἄλλους τινὰς ἀΓΑγόντες ἐστράτευσαν ἐπὶ Κύθηρα, imo vero ἈΓόντες, de quo errore supra notavimus.

· C. G. COBET.

(continuabitur).

INDEX SCRIPTORUM
QUORUM LOCI TRACTANTUR
IN VOL. VI, VII ET VIII.

- ALCIPHRON VI. 238—258.
AMMIANUS VI. 313.
ANECDOTA BEKKERI VI. 104. VI. 224.
ANTHOLOGIA PALATINA VI. 215—224. IV. 413—423.
ANTIPHON VIII. 269—291.
APOLLODORUS VIII. 400.
ARCHIPPUS COMICUS VI. 162.
ARISTAENETUS VI. 238—258.
ARISTODEMUS VI. 225—237.
CARCINUS VIII. 231.
CATULLUS VI. 305—307.
CHARITON VI. 190—214.
CHARON LAMPSACENUS VIII. 406.
CICERO VI. 283—304.
VI. 307—309.
VII. 113—179.
VII. 300—307.
VII. 399—410.
VIII. 109.
VIII. 182—200.
VIII. 201—229.
VIII. 361—390.
CICERONIS ET BRUTI EPISTOLAE VII. 262—297.
CICERONIS EPISTOLAE VIII. 182—200.
COMICORUM FRAGMENTA. VIII. 21—55.
VIII. 100—111.
VIII. 246—268.
VIII. 407—435.

- CORNELIUS NEPOS VIII. 346—361.
 DEMOSTHENES VII. 28—30.
 VIII. 245.
 VIII. 401—403.
 DIO CASSIUS VI. 446—448.
 DIODORUS SICULUS VI. 314. 386. 412. 431. 444.
 VII. 24. 39. 183. 204. 261. 307. 422. 445.
 VII. 144.
 EROTIANUS VIII. 325.
 EUNAPIUS VI. 315—336.
 VIII. 1—20.
 EURIPIDES VI. 135.
 VII. 30.
 VIII. 56—67.
 FLORUS VI. 312.
 GALENUS VI. 214—224.
 VIII. 20. 112.
 VIII. 231—232.
 VIII. 233—245.
 VIII. 268—306.
 GELLIUS VI. 111—112.
 VII. 85. 97. 179. 410.
 VII. 20.
 HEROCLES VI. 396.
 HORATIUS VI. 309.
 HYPERIDES VI. 110.
 ISAEUS VI. 109.
 ISOCRATES VII. 49—85.
 LONGINUS VII. 411—422.
 LUCIANUS VI. 394—402.
 VII. 86—97. 205—220. 225—261. 313—336. 337—398.
 VIII. 231.
 LUCILI ARINA VI. 312.
 LUCRETIVS VI. 305.
 MACROBIUS VII. 48.
 MANETHO VI. 108.
 NOVUM TESTAMENTUM VI. 85—104. 357—372.
 VIII. 326—328.
 ODYSSEAM (SCHOLIA AD) VII. 110—112. 424—445.
 OVIDIUS VI. 106. 309—310. 408.
 PETRONIUS VI. 311.
 PHAEDEUS VI. 106.
 PHILODEMUS *περὶ ὀργῆς* VI. 373—386.
 PHRYNICHUS COMICUS VI. 168.

PHRYNICHUS GRAMMATICUS VI. 173.

PLATO VI. 258.

VII. 25—28.

VIII. 181. 234. 328—344. 390—400. 405—406.

PLAUTUS VI. 163. 411.

VII. 184—204.

PLINIUS MAIOR VII. 298—299.

PLUTARCHI MORALIA VI. 1—48.

PLUTARCHI VITAE VI. 113—173.

VII. 1—24.

POETAE SCENICI VI. 55—84. 264—282.

POLIORCETICA VI. 345.

PORPHYRIUS (VITA PLOTINI) VI. 337—356.

PROPERTIUS VII. 98—110.

SALLUSTIUS VI. 310.

SCHOLIASTA AD ODYSSEAM VII. 110—112. 424—445.

SENECA VI. 310.

VIII. 230.

SOLON VI. 141. 143.

STATIUS VII. 301—312.

SUETONIUS VI. 313.

THEOCRITUS VI. 108.

THEOGNIS VIII. 307—325.

THEOPOMPUS VIII. 406,

THUCYDIDES VII. 446—448.

VIII. 68—108. 113—144. 145—181. 292—306. 403—405.
436—453.

TIBULLUS VI. 174—189.

VII. 221—224.

TIMAEI *ἀξίε* etc. VI. 345.

TRAGICORUM FRAGMENTA VIII. 56—67.

VALERIUS FLACCUS VI. 313.

Index rerum et verborum in vol. VI—IX. addetur volumini IX.

BIBLIOTHECA PHILOLOGICA BATAVA quater in anno prodibit Calendis
Ianuariis, Aprilibus, Iuliis, Octobribus.
Pretium annuum erit floren. 5.25.
Singuli fasciculi separatim non veniunt.

Sumptibus E. J. BRILL, prodierunt:

- Dr. J. S. Speijer**, Latijnsche Spraakkunst. 1ste stuk: Flexie en Etymologie. 1878 f 1.90.
 Het 2de stuk (*Syntaxis*) verschijnt 1° September 1880.
- H. D. J. van Schevichaven**, Bijdragen tot eene geschiedenis der Bataven. Met facsimile van het Eiland der Bataven volgens de kaart van Peutinger, en schetskaart van het tooneel van den oorlog van Civilis, door den schrijver. 1875 f 3.—
- E. J. Kiehl**, Caesars veldtogten in Gallië, volgens zijne eigene beschrijving der zeven eerste jaren van zijn bestuur. Met eene kaart van Gallië in Caesars tijd, mede aanwijzende de rigtingen der gedane veldtogten. Eerste stuk: De vijf eerste jaren . . . f 1.35.
- C. G. Cobet**, *Variae Lectiones*, quibus continentur observationes criticae in scriptores graecos. Editio secunda auctior, 1873. 8°. f 7.—
 ——— *Miscellanea Critica* quibus continentur observationes criticae in scriptores graecos praesertim Homerum et Demosthenem. 1876. f 7.—
 ——— *Collectanea critica* quibus continentur observationes criticae in scriptores graecos. 1877. 8°. f 7.—
 ——— *Hyperidis Orationes duae* 'Ο ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ ΛΟΓΟΣ et 'ΤΙΠΕΡ ΕΥΑΝΓΕΛΙΟΥ. Editio altera auctior et emendatio. 8°. 1877. f 1.50.
 ——— *Observationes Criticae et Palaeo-graphicae ad Dionysii Halicarnassensis antiquitates romanas*. 1877. 8°. f 3.50.
- Mnemosyne**. — *Bibliotheca Philologica Batava*. Edid. C. G. Cobet, T. J. Halbertsma, H. G. Hamaker, E. J. Kiehl, etc. 1852—62. 11 vol. et Appendix ad vol. 2—7. 8°. (f 56.50) f 30.—
 ——— *Nova series scripsit* C. G. Cobet, C. M. Francken, H. van Herwerden, S. A. Naber, W. G. Pluygers, alii, colleg. C. G. Cobet, H. W. van der Mey. 1873—79. Vol. I—VII. 8°. per volumen. f 5.25.
- C. G. Cobet**, *Oratio de arte interpretandi grammatices et critices fundamentalis innixa*. 1847. 8°. f 1.80.
 ——— *De Philostrati libello ΠΕΡΙ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗΣ*. 1859. 8°. 1.25.
- Lysiae Orationes et fragmenta**. Emend. C. G. Cobet. 1863. 8°. 1.20.
- Xenophontis Expeditio Cyri**. Emend. C. G. Cobet. Editio secunda emendatio. 1873. 8°. f 1.20.
 ——— *Hellenica*. Emend. C. G. Cobet. 1862. 8°. f 1.20.
- M. T. Cicero**. *Commentarii rerum suarum sive de vita sua*; accesserunt *Annales Ciceroniani* in quibus ad suum quaeque annum referuntur quae in his commentariis memorantur; utrumque librum scripsit W. H. D. Suringar. 1854. 2 part. 1 vol. 8°. f 8.50
- Supplementa annotationis ad Elogium Tiberii Hemsterhusii**, auctore Dav. Ruhnkenio, et ad vitam Davidis Ruhnkenii, auctore Dan. Wytttenbachio, cum auctario ad Ruhnkenii Opuscula et epistolas, accedunt nonnulla ad vitam Dan. Wytttenbachii, auctore Guil. Leon. Mahnio collegit et edidit Jo. Theod. Bergman. 1874. 8°. f 1.50.
- H. W. van der Mey**, *Studia Theognidea*, accessit collatio codicis Mutinensis tantum non omnis. 1860. 8°. f 0.75.

SEP 13 1903

JUN 18 1904

DEC 27 1924

